

Raport o stanie miasta SZCZECIN 2012

OPRACOWANIE:

ZESPÓŁ:

Elżbieta Andrzejczak
Anna Bednarz
Cezary Cichy
Sylwia Chmiel
Stefan Karbownik
Halina Kozar-Makocka
Zdzisław Kula
Grażyna Kulpa Jarocka
Ewa Kurjata
Izabela Matecka
Ewa Pawlak
Karolina Piekarska
Agnieszka Skwark
Barbara Szczepaniak
Anna Sztandera
Dorota Szut

We współpracy z Wydziałami i Biurami Urzędu Miasta Szczecin

EDYCJA MAP

Bogumiła Kuryj – Wydział Informatyki Urzędu Miasta Szczecin

PROJEKT GRAFICZNY, SKŁAD, DRUK I OPRAWA

PPH Zapol Dmochowski, Sobczyk Sp.J.
al. Piastów 42, Szczecin
www.zapol.com.pl

Szanowni Państwo,

Przedstawiam Państwu kolejną edycję Raportu o stanie miasta Szczecina, opracowania, które wpisało się na stałe w zakres Urzędu Miasta i wydawane jest cyklicznie co dwa lata. Opracowanie to zawiera zestaw informacji charakteryzujących różne dziedziny funkcjonowania miasta.

Podstawowym założeniem Raportu jest obiektywna interpretacja danych, wskazująca pozytywne i negatywne strony zjawisk w opisywanych dziedzinach. Przedstawiony w Raporcie stan miasta uwzględnia publicznie prezentowane dane statystyczne, a także inne, pozyskane i przetworzone na potrzeby tego dokumentu.

Przedmiotem opracowania jest możliwie pełne spektrum życia miasta, a więc zarówno te dziedziny, na które bezpośredni wpływ mają władze miejskie, jak i te, które nie są związane z zadaniami samorządowymi. W każdej z analizowanych dziedzin przedstawiono rolę gminy poprzez informacje o podejmowanych działaniach i wydatkach z budżetu miejskiego.

Charakterystyka geograficzno-przyrodnicza miasta stanowi tło, na którym przedstawiono zjawiska zachodzące w życiu społecznym i gospodarczym. Raport prezentuje także strukturę administracji samorządowej, podstawy prawne, określające zakres jej kompetencji, a także gospodarowanie finansami miejskimi w ostatnich kilku latach. Nie zapomniano także o przedstawieniu pozycji Szczecina na tle kraju.

Pragnę zaznaczyć, że prezentowany dokument jest przeznaczony nie tylko dla przedstawicieli organów samorządowych. Jest on skierowany również do wszystkich tych Czytelników, którzy są zainteresowani poznaniem informacji o Szczecinie w wybranych dziedzinach. Stąd też niektóre rozdziały zawierają dane o charakterze specjalistycznym, pozwalające na własną ocenę opisywanych zjawisk.

Dziękuję wszystkim osobom, których wiedza i umiejętności zostały wykorzystane przy opracowaniu raportu.

Prezydent Miasta Szczecin

Piotr Krzystek

SFERA EKOLOGICZNO-PRZESTRZENNA	9
1. Położenie miasta i jego środowisko przyrodnicze	11
1.1. Geografia	11
1.2. Warunki klimatyczne	12
1.3. Flora i fauna Szczecina	12
1.4. Grunty	13
1.5. Polityka przestrzenna	16
1.6. Zagrożenia stanu środowiska	17
2. Transport	21
2.1. Infrastruktura drogowa	21
2.2. Komunikacja miejska	26
2.3. Wydatki miasta na transport i komunikację	28
2.4. Pozostałe rodzaje transportu	30
2.5. Dostępność komunikacyjna Szczecina	39
3. Infrastruktura techniczna	49
3.1. Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków	49
3.2. Ciepłownictwo	49
3.3. Gazownictwo	50
3.4. Elektroenergetyka	51
4. Mieszkalnictwo	53
4.1. Zasoby mieszkaniowe Szczecina	53
4.2. Komunalne zasoby mieszkaniowe	53
4.3. Budownictwo mieszkaniowe	54
4.4. Transakcje na rynku mieszkaniowym	55
SFERA GOSPODARCZA	59
5. Gospodarka	61
5.1. Majątek trwały i działalność inwestycyjna przedsiębiorstw	61
5.2. Jednostki zarejestrowane w systemie Regon	64
5.3. Wyniki ekonomiczne przedsiębiorstw	66
5.4. Sytuacja w wybranych działach gospodarki	69
5.5. Gospodarka morską	74
5.6. Innowacyjność gospodarki Szczecina	82
5.7. Wspieranie gospodarki Szczecina	86
5.8. Rynek finansowy	91
6. Działalność inwestycyjna	99
6.1. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne	100
6.2. Inwestycje komercyjne	103
6.3. Działalność inwestycyjna Miasta	111
6.4. Rewitalizacja obszarów miejskich	119
7. Turystyka	127
7.1. Wybrane atrakcje turystyczne Szczecina	127

7.2. Zarządzanie turystyką	129
7.3. Baza noclegowa turystyki	131
7.4. Działalność biur turystycznych	132
7.5. Ruch turystyczny	132
7.6. Ocena zmian w sferze turystyki	134
SFERA SPOŁECZNA	135
8. Demografia, rynek pracy	137
8.1. Liczba i struktura ludności	137
8.2. Sytuacja ekonomiczna ludności	139
8.3. Rynek pracy	143
8.4. Charakterystyka bezrobocia w mieście	145
9. Nauka i szkolnictwo wyższe	155
9.1. Uczelnie wyższe	155
9.2. Ocena szczecińskich uczelni	157
9.3. Współpraca Miasta z wyższymi uczelniami	161
10. Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego	165
10.1. Miejskie inwestycje kultury	165
10.2. Wojewódzkie inwestycje kultury	172
10.3. Stowarzyszenia i fundacje	175
10.4. Najważniejsze wydarzenia kulturalne	176
10.5. Nagrody i tytuły	180
10.6. Edukacja kulturalna i artystyczna	181
10.7. Mecenat miasta nad Muzeum Narodowym	182
10.8. Ochrona współczesnego dziedzictwa kulturowego	182
10.9. Ochrona zabytków	183
10.10. Wydatki miasta na kulturę	184
11. Kultura fizyczna	189
11.1. Tworzenie warunków do rozwoju kultury fizycznej w mieście	189
11.2. Działalność stowarzyszeń kultury fizycznej	190
11.3. Osiągnięcia sportowe	192
11.4. Baza sportowo-rekreacyjna	195
11.5. Imprezy sportowe	198
12. Oświata i wychowanie	201
12.1. Organizacja szkół i placówek oświatowych w roku szkolnym	201
12.2. Kadra pedagogiczna	207
12.3. Zarządzanie szkołami i placówkami oświatowymi w roku szkolnym	208
13. Bezpieczeństwo publiczne	217
13.1. Zagrożenie przestępczością	217
13.2. Działalność Straży Miejskiej	219
13.3. Działalność w zakresie bezpieczeństwa publicznego	221
13.4. Pozostała działalność w zakresie bezpieczeństwa publicznego	223

14. Ochrona zdrowia	231
14.1. System opieki zdrowotnej	231
14.2. Sytuacja zdrowotna mieszkańców Szczecina	231
14.3. Zasoby kadrowe służby zdrowia	233
14.4. Opieka zdrowotna	235
14.5. Profilaktyka i promocja zdrowia w mieście	239
14.6. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych	240
14.7. Szczecińska ochrona zdrowia na tle innych miast	242
15. Pomoc społeczna	245
15.1. Identyfikacja podstawowych problemów społecznych	245
15.2. System pomocy społecznej w mieście	245
15.3. Podstawowe formy pomocy	247
SYSTEM ZARZĄDZANIA STRUKTURAMI SAMORZĄDU MIEJSKIEGO	259
16. Organizacja systemu zarządzania miastem	261
16.1. Administracja rządowa	261
16.2. Samorząd województwa zachodniopomorskiego	262
16.3. Samorząd gminny i powiatowy	263
16.4. Organy nadzoru i kontroli	271
16.5. Strategia Rozwoju Szczecina	272
16.6. Współpraca międzynarodowa	274
16.7. Finanse samorządu miasta	278
16.8. Fundusze pomocowe	290
INDEKS TABEL, WYKRESÓW I MAP	297
Spis tabel	297
Spis wykresów	302
Spis rysunków	303
Spis map	303

Sfera ekologiczno-przestrzenna

1. POŁOŻENIE MIASTA I JEGO ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

1.1. GEOGRAFIA

Szczecin położony jest w odległości około 60 km od morza i 30 km od Zalewu Szczecińskiego. Powierzchnia miasta wynosi 300,55 km².

Miasto Szczecin leży na terenie makroregionu Pobrzeże Szczecińskie, który składa się z 11 mezo-regionów, w tym Szczecin położony jest na terenie 4 z nich: Doliny Dolnej Odry, Równiny Goleniowskiej, Wzniesień (Wzgórz) Szczecińskich (składających się ze Wzgórz Warszawskich i Wału Stobniańskiego) oraz Wzgórz Bukowych.

Naturalne walory przyrodnicze sprawiają, że Szczecin należy do niezwykle interesujących obszarów Europy Środkowej. Do najważniejszych atutów środowiska naturalnego Szczecina można zaliczyć rzeźbę terenu, urozmaiconą sieć wodną, łagodne warunki klimatyczne oraz bogatą florę i faunę.

1.1.1. RZEŻBA TERENU

Specyficzne, bogate ukształtowanie rzeźby terenu miasta powstało na skutek ustępującego zlodowacenia. Wśród cech charakterystycznych Szczecina można wymienić znaczne różnice poziomów między najwyższą i najniższą położonymi obszarami miasta. W zachodniej części miasta do najważniejszych form geomorfologicznych należą:

- Wzgórz Warszawskie wyniesione od około 35 do 132 m n.p.m. (najwyższe wzniesienie – Wielecka Góra),
- subglacialna rynna kopalna o przebiegu południkowym (Tanowo-Pilichowo-Szczecin) głęboko (lokalnie do 100 m) wcięta w starsze podłoże,
- Niecka Niebuszewska stanowiąca rozległe obniżenie na południowym wschodzie lewobrzeżnej części miasta.

We wschodniej części Szczecina wyróżnia się:

- Wzgórz Bukowe osiągające 148,4 m n.p.m. (najwyższe wzniesienie – Bukowiec),
- Równinę Goleniowską.

Średnie wzniesienie terenu Szczecina wynosi około 25 m n.p.m. Najniższym terenem w Szczecinie jest Międzyodrzie – od 0,5 do 0,1 m n.p.m., gdzie pojawiają się niewielkie powierzchnie depresyjne rzędu 0,1 m p.p.m.

1.1.2. WODY

Sieć wodną Szczecina tworzą wody powierzchniowe i podziemne oraz obszary podmokłe i za-

bagnione. W granicach miasta grunty pod wodami zajmują ok. 1 202,8 km². Głównym elementem systemu hydrograficznego Szczecina jest Odra dopływająca do miasta dwoma nurtami:

Nurt wschodni: Odra Wschodnia (Regalica) średniej głębokości około 7 m i szerokości około 160 m (na odcinku od Widuchowej do jeziora Dąbie);

Nurt zachodni: Odra Zachodnia o głębokości od 5 do 10 m i szerokości od 140 do 200 m poniżej Widuchowej. Poniżej Mostu Długiego głębokość ta jest sztucznie utrzymywana ze względu na konieczność zachowania odpowiedniej głębi toru wodnego Szczecin-Świnoujście.

Łączna długość cieków wodnych wynosi na lewobrzeżnej części miasta około 60 km, a na Prawobrzeżu około 53 km. Największa sieć kanałów występuje na Międzyodrzu. Wśród zbiorników wód stojących, znajdujących się w granicach miasta, można wyróżnić: jezioro Dąbie o pow. 5 060 ha (na 4. miejscu pod względem powierzchni w Polsce), Jezioro Głębokie o pow. 31 ha oraz jeziora: Szmaragdowe, Rusałka i Słoneczne.

Zasoby wód podziemnych miasta leżą na obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych „Dolina kopalna Szczecin” (GZWP nr 122). Użytkowe poziomy wód słodkich na jego obszarze występują w utworach czwartorzędowych do głębokości 100-160 m, jednak w wybranych miejscach wydziela się również poziomy mioceńskie i oligoceńskie oraz piętro kredowe. Nie mają one charakteru użytkowego ze względu na słabe parametry hydrauliczne budujących je warstw lub jakość występujących w ich obrębie wód podziemnych. Zasoby dyspozycyjne na obszarze GZWP nr 122 wynoszą: w rejonie B (zlewnia Guniczy) 12 016 m³/d i w rejonie C (zlewnia Odry) 23 796 m³/d. W obrębie struktury GZWP nr 122 zlokalizowane są 3 działające ujęcia wód podziemnych dla Szczecina – „Pilchowo”, „Arkonka”.

Zarówno na zachód i południe od Szczecina, w obrębie Wału Stobniańskiego i Wzgórz Warszawskich, jak i na wschód od Odry, w obrębie Wzgórz Bukowych, parametry hydrogeologiczne zaburzonych glacictektonicznie warstw wodonośnych są niesprzyjające dla budowy ujęć wód podziemnych.

Na znacznym obszarze miasta występują obszary podmokłe i bagienne, które wynikają z ukształ-

towania terenu, warunków gruntowo-wodnych, obecności cieków i zjawisk powodziowych. Część z nich to pozostałości po dawnych zbiornikach i oczkach wodnych, a pozostałe to obszary położone w dolinie Odry i wokół jeziora Dąbie oraz wzdłuż cieków. Do najcenniejszych z nich można zaliczyć ciąg wysp rozdzielających Odre od jeziora Dąbie, tereny pomiędzy Stołczynem a Skolwinem, łąki nad jeziorem Dąbie, a przede wszystkim obszar Międzyodrza. Pełnią one ważną rolę retencyjną, zmniejszając bowiem zagrożenie związane z gwałtownymi wezbrzeniami wód w ciekach. Obszary te charakteryzuje okresowe podtapianie. Są one także siedliskami cennych odmian flory i fauny, w tym gatunków objętych ścisłą ochroną, takich jak orzeł bielik. Jezioro Dąbie w okresie zimowym stanowi jedno z nielicznych skupisk tego ptaka w kraju.

1.1.3. ZASOBY GEOLOGICZNE

Szczecin leży w strefie osiowej Niecki Szczecińskiej, o czym świadczą najwyższe miąższości utworów kredowych i stosunkowo niskie podłoże spągu kredy. Największą miąższość w najbliższym położonym otworze strukturalnym „Szczecin IG1” odwierconym do głębokości 1 865,9 m osiągają: utwory kredy górnej (około 1 254,5 m), osady trzeciorzędowe (około 304,0 m) oraz utwory jury (około 256,5 m).

Na terenie miasta występują ograniczone zasoby geologiczne w postaci kopalin głównie w dzielnicy Północ i Prawobrzeże. Należą do nich: węgiel brunatny, torfy, kreda jeziorna, gliny zwałowe, iły septariowe oraz piaski i żwiry. Złoża te są od lat nieeksploatowane (brak aktualnych koncesji na wydobywanie kopaliny). Zasoby te znajdują się w większości w obszarach przyrodniczo cennych i są chronione przed zabudową.

1.2. WARUNKI KLIMATYCZNE

Klimat na terenie Szczecina kształtowany jest głównie przez bliskość morza, warunki fizjograficzne oraz obecność dużych zakładów produkcyjnych i przemysłowych – zarówno na terenie miasta, jak i w jego otoczeniu. W ostatnich latach odnotowano w Szczecinie również wpływy klimatu oceanicznego i kontynentalnego. Wpływ morza, usytuowanie terenu, dużych zbiorników wodnych i kompleksów leśnych przejawia się w postaci stosunkowo łagodnej zimy oraz dość chłodnego, wil-

gotnego lata. Zanieczyszczanie powietrza przez zakłady przemysłowe przyczynia się do zwiększenia częstotliwości opadów.

Do najważniejszych elementów określających klimat należą: zachmurzenie, nasłonecznienie, temperatura powietrza, wilgotność, opady, ciśnienie atmosferyczne oraz wiatry. W 2010 r. warunki klimatyczne kształtowały się następująco:

- średnia temperatura powietrza wynosiła 8°C.
- usłonecznienie wynosiło 1 550 h.
- średnie zachmurzenie wynosiło 5,5 oktanów,
- roczne sumy opadów wynosiły 716 mm.
- średnia prędkość wiatru wynosiła 3,8 m/s.

W Szczecinie przeważają wiatry wiejące z kierunku południowo-zachodniego występujące głównie w czerwcu, lipcu, wrześniu, listopadzie i grudniu. Dość znaczny jest też udział wiatrów z kierunków wschodnich i północno-wschodnich przeważających w kwietniu i maju. Wzgórza Warszewskie osłaniające miasto od północy powodują, że najmniej wiatrów wieje z kierunku północnego, co wpływa na złagodzenie klimatu.

1.3. FLORA I FAUNA SZCZECINA

Szczecin zaliczany jest do miast o wyjątkowo urozmaiconej i bogatej szacie roślinnej. Z punktu widzenia możliwości wypoczynkowych, rekreacyjnych i edukacyjnych, największą wartość przedstawia duże kompleksy zieleni, do których na terenie Szczecina należą lasy miejskie i państwowe oraz parki.

Na podstawie danych GUS łączna powierzchnia gruntów leśnych w 2010 r. wynosiła 8 515,9 ha.

Lasy Miejskie położone są głównie w północnej i południowo-wschodniej części miasta. Lasy te są częścią trzech puszczy położonych w dolnym biegu Odry: lasy po zachodniej stronie Odry znajdują się w rejonie Puszczy Wkrzańskiej, południowo-wschodnia część związana jest z Puszczą Bukową, natomiast od wschodu i północnego wschodu są częścią Puszczy Goleniowskiej. Obszar Lasów Miejskich podzielony jest na dwa leśnictwa: Leśnictwo Głębokie (obejmuje lasy położone po zachodniej stronie Odry) oraz Leśnictwo Dąbie (dotyczy lasów położonych po wschodniej stronie Odry).

Głównymi gatunkami drzew rosnącymi w lasach są sosna i olsza. Obok nich spotyka się dęby, topole, brzozy, robinie, buki, kasztanowce, wierz-

1. POŁOŻENIE MIASTA I JEGO ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

by, świerki i jesiony. Na terenie Lasów Miejskich występują rośliny i zwierzęta objęte całkowitą lub częściową ochroną (ponad 30 gatunków roślin i ponad 150 gatunków zwierząt). Lasy są środowiskiem bytowania dzików, saren, jeleni, lisów, jenotów, borsuków, kun, tchórzy, piżmaków oraz zajęcy.

Na terenie Szczecina znajduje się 16 parków. Są one miejscami spacerowo-wypoczynkowymi. Najpopularniejszymi i największymi parkami miasta są: Park Kasprowicza (o powierzchni 27,03 ha) ze sztucznie utworzonym jeziorkiem Rusałka oraz Park Żeromskiego (o powierzchni 21,97 ha). Inne parki, usytuowane w różnych zakątkach miasta, są znacznie mniejsze, ale stanowią cenne miejsca rekreacyjne dla okolicznych mieszkańców (m.in. Park Dendrologiczny im. prof. St. Kownasa, Park Brodowski, Park Andersa, Park Powstańców, Park Arkoński, Park Noakowskiego, Jasne Błonia, park przy stawie Brodowskim, park przy ul. Sądzińskiej, park przy ul. Przędowników Pracy).

Dużym i ciekawym skupiskiem zieleni są cmentarze. Największym z nich jest Cmentarz Centralny (168 ha) znajdujący się w lewobrzeżnej części miasta. Spełnia on jednocześnie funkcje cmentarne i parkowe. Na jego terenie występuje 360 gatunków i odmian drzew oraz krzewów. Bardzo dobrze zaaklimatyzowały się tu gatunki północnoamerykańskie. Na szczególną uwagę zasługują okazy rzadko występujące w Polsce, jak np. dąb zimnozielony.

W granicach miasta znajduje się też wiele mniejszych elementów zieleni, do których należą zieleńce, w tym zieleń przy budynkach użyteczności publicznej, bulwarach, promenadach. W mieście istnieje 90 zieleńców (o powierzchni 55,2 ha). Zieleń uliczna zajmuje około 139 ha.

W 2011 roku, na podstawie danych GUS, w granicach Szczecina znajdowało się około 1 1271,9 ha użytków rolnych. Tworzą je, między innymi, trzy większe kompleksy: Sadlińskie Łąki nad jeziorem Dąbie (około 580 ha) stanowiące obszar chroniony przyrodniczo, rejon Skolwina (grunty orne o powierzchni około 160 ha, docelowo przeznaczone pod zabudowę) i rejon Wielgowa (użytki zielone i grunty orne o powierzchni około 200 ha).

Obszary prawnie chronione znajdujące się w granicach administracyjnych Szczecina (stan na koniec 2009 roku) wynosiły 21,1% całkowitej powierzchni miasta, w tym:

- parki narodowe – 0,6%
- rezerwy przyrody – 0,5%
- parki krajobrazowe – 5,1%
- obszary chronionego krajobrazu – 14,2%
- zespoły przyrodniczo – krajobrazowe – 0,4%
- użytki ekologiczne – 0,3%.

1.4. GRUNTY

1.4.1. STRUKTURA UŻYTKOWANIA I WŁASNOŚCI GRUNTÓW W MIEŚCIE

W latach 2010-2011 powierzchnia geodezyjna miasta nie uległa zmianie i wynosiła 300 550 tys. m². W strukturze użytkowania gruntów nadal dominują kompleksy przyrodnicze, które odgrywają znaczącą rolę w obrazie miasta. Wody, użytki rolne i leśne stanowią łącznie 64,58% powierzchni miasta, podczas gdy tereny zabudowane i zurbanizowane wynoszą 30,68%. Struktura użytków gruntowych uległa niewielkim zmianom w stosunku do lat ubiegłych. Wraz z ograniczaniem działalności rolniczej systematycznie maleje powierzchnia użytków rolnych, wzrasta natomiast powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych.

Wśród kompleksów przyrodniczych największą i stosunkowo stałą powierzchnię zajmują grunty pod wodami. Głównym elementem bogatej i urozmaiconej sieci wodnej jest rzeka Odra, która kształtuje stosunki wodne na całym obszarze. Mniejszą powierzchnię posiadają zlewnie rzeki Płoni i Jeziora Dąbie. Wszystkie ciek wodne, kanały i zbiorniki znajdujące się w granicach miasta lub z nim sąsiadujące tworzą sieć korytarzy ekologicznych i stwarzają dogodne warunki pozwalające na zachowanie bioróżnorodności siedlisk oraz bytowanie występujących w mieście, unikatowych gatunków fauny. Znaczenie ekologiczne i ogromny potencjał wód powierzchniowych dla rozwoju sportów i rekreacji, kwalifikuje je do zasobów podlegających szczególnej ochronie.

Lasy w granicach Szczecina położone są głównie w północnej, południowej i południowo-wschodniej części miasta. 51% powierzchni zalesionej w Szczecinie stanowią Lasy Miejskie. Są one częścią trzech puszczy położonych w dolnym biegu Odry: Puszczy Wkrzańskiej, Puszczy Bukowej i Puszczy Goleniowskiej. Lasy Państwowe zajmują 47% powierzchni lasów w mieście i wchodzi w skład trzech nadleśnictw: Nadleśnictwo Trzebież, Nadleśnictwo Kliniska, Nadleśnictwo Gryfino.

SFERA EKOLOGICZNO-PRZESTRZENNA

Tabela 1.1. Struktura użytkowania gruntów w Szczecinie

RODZAJ UŻYTKOWANIA	UŻYTKI GRUNTOWE W KOLEJNYCH LATACH WG STANU NA DZIEŃ 1 STYCZNIA					
	POWIERZCHNIA EWIDENCYJNA GRUNTÓW [KM ²]				STRUKTURA UŻYTKÓW [%]	
	2009	2010	2011	2012	2010	2012
użytki rolne (grunty orne, sady, łąki, pastwiska)	67,38	66,5	65,11	64,64	22,02	21,40
lasy i grunty zadrzewione i zakrzewione	56,84	57,66	57,54	58,33	19,09	19,31
wody	72,03	72,07	72,07	72,08	23,86	23,87
tereny zabudowane i zurbanizowane:	89,04	90,29	92,13	92,67	29,89	30,68
tereny mieszkaniowe	18,74	19,01	19,22	19,44	6,29	6,44
tereny przemysłowe	15,11	15,19	15,03	14,89	5,03	4,93
inne tereny zabudowane	12,41	12,82	13,27	13,58	4,24	4,50
zurbanizowane tereny niezabudowane	10,75	11,07	11,91	11,93	3,67	3,95
tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	6,62	6,65	6,69	6,78	2,20	2,24
tereny komunikacyjne	25,05	25,19	25,65	25,69	8,34	8,51
użytki kopalne	0,36	0,36	0,36	0,36	0,12	0,12
użytki ekologiczne	1,53	1,53	1,53	1,53	0,51	0,51
nieużytki	7,99	8,04	7,98	7,99	2,66	2,65
tereny różne	7,13	5,94	5,58	4,79	1,97	1,59
ogółem powierzchnia ewidencyjna	301,94	302,03	301,94	302,03	100,00	100,00
ogółem powierzchnia geodezyjna	300,55	300,55	300,55	300,55		

Źródło: Biuro Geodety Miasta.

Tabela 1.2. Struktura własności gruntów w Szczecinie

RODZAJ WŁASNOŚCI	WŁASNOŚĆ UŻYTKÓW GRUNTOWYCH W KOLEJNYCH LATACH WG STANU NA DZIEŃ 1 STYCZNIA					
	POWIERZCHNIA EWIDENCYJNA GRUNTÓW [KM ²]				STRUKTURA WŁASNOŚCI [%]	
	2009	2010	2011	2012	2010	2012
grunty Skarbu Państwa	119,19	118,90	118,46	118,14	39,37	39,12
grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste	23,32	23,30	23,32	23,15	7,71	7,66
grunty państwowych osób prawnych	1,76	1,77	1,71	1,71	0,59	0,57
grunty miasta	99,81	99,82	99,92	100,28	33,05	33,20
grunty miasta przekazane w użytkowanie wieczyste	12,78	12,56	12,43	12,32	4,16	4,08
grunty komunalnych osób prawnych	2,15	2,38	2,43	2,44	0,79	0,81
grunty osób fizycznych	34,79	35,28	35,67	36,66	11,68	12,14
grunty spółdzielni	2,87	2,75	2,56	2,56	0,91	0,85
grunty kościołów i związków wyznaniowych	0,76	0,77	0,79	0,79	0,25	0,26
grunty województwa	0,83	0,83	0,85	0,85	0,27	0,28
grunty pozostałe	3,67	3,67	3,80	3,13	1,22	1,04
ogółem	301,94	302,03	301,94	302,03	100,00	100,00

Źródło: Biuro Geodety Miasta.

1. POŁOŻENIE MIASTA I JEGO ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Wśród użytków rolnych przeważają grunty orne (63,4%). Większe kompleksy terenów rolniczych w Szczecinie stanowią między innymi Sadlińskie Łąki nad Jeziorem Dąbie, grunty orne w rejonie Skolwina oraz użytki zielone i grunty orne w rejonie Wielgowa.

W latach 2010-2012 udział terenów zabudowanych i zurbanizowanych w łącznej powierzchni miasta wzrósł o 0,8%. Ich znaczącą część (ok. 27%) zajmują tereny komunikacyjne, w tym przede wszystkim drogi.

W strukturze własnościowej gruntów w Szczecinie przeważają grunty Skarbu Państwa i grunty komunalne, łącznie stanowiąc ponad 72% powierzchni miasta. Znaczną powierzchnię zajmują też grunty tych podmiotów przekazane w użytkowanie wieczyste oraz grunty stanowiące własność osób fizycznych (łącznie ok. 24% powierzchni)

Największy udział w powierzchni gruntów Skarbu Państwa mają grunty pod rzekami oraz lasy. Wśród gruntów komunalnych przeważają lasy i grunty orne oraz drogi. Własność osób fizycznych stanowią przede wszystkim grunty orne i łąki oraz tereny mieszkaniowe.

1.4.2. GRUNTY KOMUNALNE

Pod koniec 2011 roku struktura użytkowania gruntów komunalnych (bez gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste) przedstawiała się następująco:

- 35,9% – grunty zabudowane i zurbanizowane, w tym 16,1% tereny komunikacyjne,

- 29,8% – lasy i grunty leśne,
- 27,4% – użytki rolne,
- 1,0% – grunty pod wodami,
- 5,9% – pozostałe użytki gruntowe.

Powierzchnia gruntów komunalnych w latach 2010-2011 wzrosła o ok. 23 ha. Na zmianę zasobu gruntów stanowiących własność Gminy Miasto Szczecin wpłynęły:

- przyrost powierzchni gruntów z uwagi na:
 - komunalizację mienia – 740 026 m²
 - kupno, przeniesie własności (akty notarialne, decyzje) – 76 306 m²
- spadek powierzchni gruntów spowodowany:
 - przekształceniem prawa wieczystego użytkowania w prawo własności – 268 121 m²
 - sprzedażą, przeniesieniem prawa własności (akty notarialne, decyzje) – 316 783 m².

Nieruchomości stanowiące własność Gminy przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową lub komercyjną zbywane są w drodze przetargu. Jednak istnieje katalog przypadków, w których Gmina sprzedaje lub oddaje w użytkowanie wieczyste nieruchomość w drodze bezprzetargowej, m.in. z uwagi na:

- poprawienie warunków zagospodarowania nieruchomości przyległej,
- sprzedaż nieruchomości na rzecz jej użytkownika wieczystego,
- sprzedaż na rzecz dzierżawcy gruntu,
- oddanie w użytkowanie nieruchomości na realizację urządzeń infrastruktury technicznej.

Znaczącą pozycję w dochodach budżetowych Miasta stanowią wpływy z gospodarowania grun-

Tabela 1.3. Zbycie nieruchomości stanowiących własność gminy w latach 2010-2011

FORMA ZBYCIA I PRZEZNACZENIE NIERUCHOMOŚCI	2010		2011	
	LICZBA	POWIERZCHNIA [HA]	LICZBA	POWIERZCHNIA [HA]
sprzedaż pod zabudowę jednorodzinna		2,99		1,55
sprzedaż pod zabudowę komercyjną i usługową		0,21		0,31
poszerzenie w celu poprawy warunków zagospodarowania	35	bd.	21 wniosków	1,77
pod budowę lub utrzymania istniejących urządzeń infrastruktury technicznej (trafostacje)	7	bd.	15 działek	0,17
sprzedaż na rzecz użytkownika wieczystego w trybie art. 32 ustawy o gospodarce nieruchomościami	15	1,61	9 wniosków	9 627

Źródło: Wydział Gospodarki Nieruchomościami UM w Szczecinie.

Tabela 1.4. Wybrane dochody miasta z gospodarowania gruntami komunalnymi w latach 2010-2011 [tys. zł]

ŹRÓDŁO DOCHODU	2010	2011
sprzedaż gruntów	8 505,8	4 063,3
oddanie w wieczyste użytkowanie (I opłata)	1 130,0	6 871,1
opłaty za użytkowanie wieczyste i zarząd gruntami	27 465,3	32 721,5
dzierżawa składników majątkowych	6 317,6	10 156,1

Źródło: Wydział Gospodarki Nieruchomościami UM w Szczecinie.

tami, na które składają się m.in. opłaty za wieczyste użytkowanie, dochody ze sprzedaży, dzierżawę, najem, a także z tytułu przekształcenia prawa wieczystego użytkowania w prawo własności.

Średnie wartości gruntu w poszczególnych rejonach miasta, wynikające z oszacowanych przez rzeczoznawców majątkowych wartości prawa własności gruntu oraz cen z transakcji kupna-sprzedaży nieruchomości, w 2011 roku kształtowały się następująco:

- rejon Śródmieście: 708 zł/m²
- rejon Pogodno: 326 zł/m²
- rejon Nad Odrą: 234 zł/m²
- rejon Dąbie: 175 zł/m²

W połowie 2011 roku najwyższe ceny gruntów komunalnych odnotowano w śródmiejskich osiedlach: Stare Miasto (900-3 600 zł/m²), Niebuszewo-Bolinko (250-2 330 zł/m²) Śródmieście-Północ (400-1 650 zł/m²), Centrum (500-1 500 zł/m²) i Turzyn (500-690 zł/m²), a także w dzielnicy Zachód, w osiedlach Pogodno (270-770 zł/m²) i Arkońskie-

-Niemierzyn (280-690 zł/m²). Najniższe stawki uzyskano za grunty komunalne na Prawobrzeżu, na osiedlu Załom-Kasztanowe (30-110 zł/m²) oraz w dzielnicy Północ, na osiedlu Skolwin (40-130 zł/m²) oraz Stołczyn (40-130 zł/m²).

1.5. POLITYKA PRZESTRZENNA

Zasadnicze kierunki przekształceń funkcjonalno-przestrzennych struktury urbanistycznej miasta w odniesieniu do transformacji społeczno-gospodarczej Miasta zostały sformułowane w Polityce przestrzennej przyjętej uchwałą Rady Miasta Szczecin Nr LVI/1053/06 z dnia 15 maja 2006 roku oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta (uchwała Nr XXVIII/706/08 Rady Miasta Szczecin z dnia 24 listopada 2008 r.). Dokumenty te stanowią bazę merytoryczną dla sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta. Stanowią one bazę merytoryczną dla sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta. Do końca 2011 r. objęto miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego 41,43% powierzchni Szczecina, co stanowi 12 454,00 ha. Poprzez zapisy planistyczne aktywizuje się tereny inwestycyjne, definiuje ład przestrzenny oraz estetykę przestrzeni miejskich. Dokumentem wspierającym te działania jest Lokalny Program Rewitalizacji, a także pozyskiwanie wielowariantowych rozwiązań programowo-przestrzennych poprzez organizację konkursów architektonicznych oraz opracowywanie analiz studialnych. Uzupełnieniem tych procesów są wykonywane opracowania koncepcyjne zagospodarowania przestrzeni publicznych miasta.

Tabela 1.5. Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uchwalonych na obszarze miasta Szczecin w latach 2008-2009

L.P.	NAZWA PLANU	NR UCHWAŁY RADY MIASTA	DATA UCHWALENIA PLANU
1	Siemno 2	XLIII/1086/10	2010-01-25
2	Warszewo – Kredowa 2	XLIV/1113/10	2010-03-01
3	Stołczyn – Policka 2	XLIV/1114/10	2010-03-01
4	Zdroje – Walecznych	XLIV/1112/10	2010-03-01
5	Skolwin Port	XLIV/1110/10	2010-03-01
6	Ustowo – Bluszczowa	XLIV/1111/10	2010-03-01
7	Śmierdnica – Spokojna	XLVII/1193/10	2010-05-24
8	Nowe Miasto – Potulicka 3	VIII/N/1246/10	2010-07-15
9	Dąbie – Lotnisko	VIII/N/1245/10	2010-07-15
10	Gumieńce – Derdowskiego 2	VIII/N/1247/10	2010-07-15
11	Osów – Podbórzańska 1	VIII/N/1248/10	2010-07-15

1. POŁOŻENIE MIASTA I JEGO ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

12	Gumieńce – Harnasiów 2	LI/1318/10	2010-09-27
13	Zawadzkiego – Klonowica 3	LI/1317/10	2010-09-27
14	Wielgowo – Sławocieszce – Zdunowo 2	LI/1316/10	2010-09-27
15	Krzekowo – Żyzna – Szeroka	LII/1372/10	2010-10-25
16	Kijewko – Świętochowskiego	LII/1375/10	2010-10-25
17	Dąbie – Trzebusz	LII/1374/10	2010-10-25
18	Wielgowo – Dunikowo	LII/1373/10	2010-10-25
19	Warszewo – Wkrzańska	LII/1379/10	2010-10-25
20	Płonia – Urok	V/56/11	2011-02-28
21	Żelechowa – Ostrowska	V/57/11	2011-02-28
22	Płonia – Oleszna	VII/96/11	2011-04-18
23	Dąbie – Plaża	VII/98/11	2011-04-18
24	Stołczyn – Bajeczna	IX/165/11	2011-06-27
25	Gryfińska – Hangarowa 2	IX/164/11	2011-06-27
26	Centrum – Złoty Szlak	XI/233/11	2011-09-12
27	Gumieńce – Płocka	XI/234/11	2011-09-12
28	Śródmieście Północ – Bazarowa	XI/232/11	2011-09-12
29	Międzyodrze – Wyspa Grodzka – Łasztownia 2	XII/270/11	2011-10-24
30	Dąbie – Trasa Nowoprzeznaczna	XIII/293/11	2011-11-21

Źródło: Biuro Planowania Przestrzennego Miasta.

1.6. ZAGROŻENIA STANU ŚRODOWISKA

Do głównych zagrożeń stanu środowiska należą: zanieczyszczenie wód i atmosfery, hałas, zaśmiecanie ziemi i niewłaściwa gospodarka odpadami oraz inne nadzwyczajne zagrożenia.

Zanieczyszczenia wód, znacznie przekraczające dopuszczalne normy, obserwuje się w większości rzek oraz zbiorników wodnych na terenie Szczecina. Wody powierzchniowe płynące oraz stojące, zlokalizowane w Szczecinie, oceniane są odpowiednio jako trzeci i czwarty stopień zanieczyszczenia. Głównie jest to efekt spływających bezpośrednio do rzeki ścieków w jej górnym i środkowym biegu oraz chemizacji upraw rolnych. Obecnie, po uruchomieniu oczyszczalni „Pomorzan” i przyłączeniu całego terenu lewobrzeża do sieci kanalizacyjnej, nastąpiła natychmiastowa poprawa jakości wody.

Niska jakość wód Regalicy i Płoni oraz wynoszone tymi rzekami duże ładunki związków organicznych, biogenicznych związków fosforu i azotu wpływają negatywnie na wody jeziora Dąbie, którego czystość znajduje się poniżej klasy III. Stan wody Jeziora Głębokiego pod względem fizyko-chemicznym został zakwalifikowany do III klasy czystości, co było spowodowane głównie silnym

wiosennym zakwitaniem glonów. Natomiast wody Jeziora Szmaragdowego odpowiadają II klasie czystości wód.

Zanieczyszczenie wód wynika z różnych przyczyn, lecz na terenie Szczecina jest ono spowodowane głównie działalnością człowieka. Zanieczyszczenia te zagrażają egzystencji związanych z ich środowiskiem zwierząt, roślin oraz samemu człowiekowi.

Na jakość powietrza na obszarze aglomeracji Szczecina wpływ mają lokalne źródła emisji: powierzchniowe, pochodzące ze źródeł punktowych (indywidualne ogrzewanie mieszkań) oraz ze źródeł liniowych (drogi będące źródłem zanieczyszczeń z transportu samochodowego), a także emisje transgraniczne (Niemcy) i z obszarów sąsiednich (powiat policki i gryfiński). W ostatnich latach na pogorszenie jakości powietrza znacznie wpływa transport (tendencja wzrostowa) i emisja nieorganizowana.

Ocena jakości powietrza strefy aglomeracji Szczecina za 2010 r. wykazała przekroczenie w standardzie jakości powietrza przez 24 godzinne stężenia pyłu zawieszonego PM jako główne, potencjalne przekroczenie na wszystkich czterech stanowiskach: przy ul. Andrzejewskiego, ul. Piłsudskiego, ul. Żółkowskiego i ul. Łącznej

oraz przekroczenie poziomu docelowego przez średniorocznie stężenie benzo(a)pirenu na dwóch stanowiskach: przy ul. Andrzejewskiego i ul. Piłsudskiego.

W 2010 roku także został przekroczony poziom celu długoterminowego przez stężenia ozonu dla kryterium ustanowionego dla zdrowia.

Natomiast w 2010 r. nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM10.

Na klimat akustyczny w mieście znaczący wpływ ma komunikacja drogowa, która jest dominującym źródłem hałasu. Jednak wpływ ten zmienia się w zależności od natężenia ruchu, liczby pasów, stanu nawierzchni i udziału procentowego pojazdów ciężkich. Najtrudniejsza sytuacja panuje na głównych trasach tranzytowych przechodzących przez miasto z nawierzchnią kostkową, posiadających torowisko tramwajowe. Hałas generowany przez przejeżdżające tramwaje w dużym stopniu zależy od rodzaju torowiska i jego stanu technicznego. Największe poziomy hałas obserwuje się dla tramwajów przejeżdżających po starym toro-

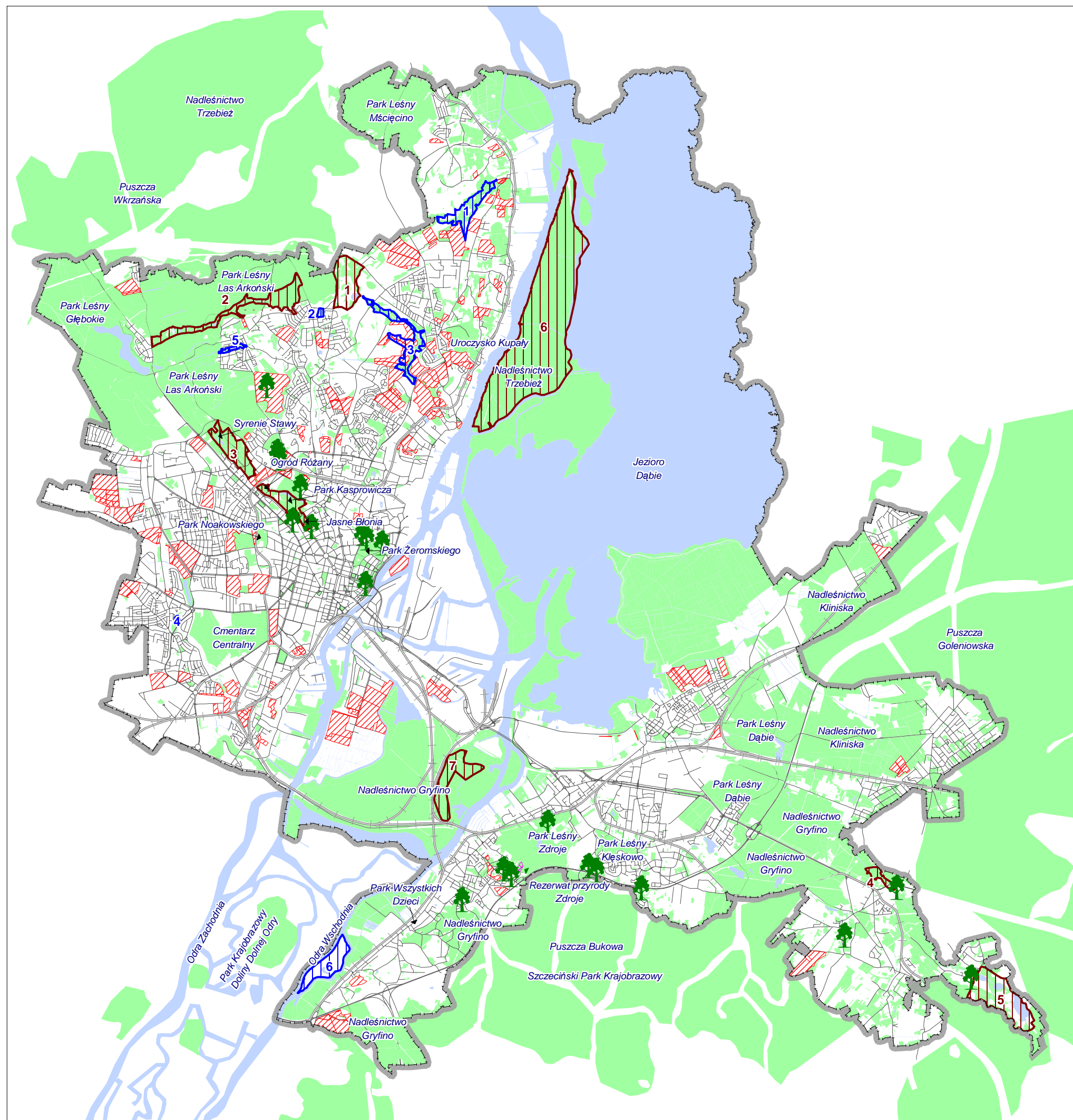
wisku nieposiadającym wydzielonego pasa ruchu, natomiast najniższe poziomy mierzone dla nowych torowisk biegnących w gumowych wibroizolatorach przez wydzielony pas ruchu. Wpływ linii kolejowych na klimat akustyczny jest ograniczony do bezpośredniego otoczenia.

Wg danych GUS w 2009 r. struktura wydatków na inwestycje na terenie Szczecina służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej wyniosła:

- gospodarkę ściekową i ochronę wód – 71,4%,
- ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu – 5%,
- gospodarkę odpadami, ochronę gleb i wód – 14,8%.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Główny Urząd Statystyczny
2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta Szczecina
3. Urząd Statystyczny w Szczecinie
4. Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska, Urząd Miasta Szczecin
5. www.wios.szczecin.pl

TERENY ZIELONE

Legenda:

- Tereny zieleni
- Obszary wodne
- Użytki ekologiczne
- Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe
- Ogródki działkowe
- Pomniki przyrody

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Lp	Nazwa
1	ZPK - Wodozbiór
2	ZPK - Dolina Siedmiu Młynów i źródła strumienia Osówki
3	ZPK - Zespół Parków Kasprowicza - Arkoński
4	ZPK - Park Leśny w Strudze
5	ZPK - Jezierzycze
6	ZPK - Dębina
7	ZPK - Zaleskie Łęgi

Użytki ekologiczne

Lp	Nazwa
1	UE - Dolina strumienia Skolwinki, Stołczynki i Żółwinki
2	UE - Stawek przy ul. Śródleśnej
3	UE - Dolina strumienia Grzęziniec
4	UE - Stawek na Gumieńcach
5	UE - Dolina strumienia Żabiniec
6	UE - Klucki Ostrów

2. TRANSPORT

Układ komunikacyjny Szczecina zawiera wszystkie wymagane elementy do stanowienia ważnego węzła komunikacyjnego południowego Bałtyku. Węzeł ten leży:

- w układzie wertykalnym – w podstawowej osi Europejskiego Korytarza Transportowego CETC Route 65 łączącego południową Skandynawię, Czechy i Austrię z portami Morza Śródziemnego;
- w układzie horyzontalnym – na trasie z Berlina do Gdańska, a historycznie na wielkim ukończonym jedynie w niewielkiej części korytarzu transportowym Berlin – Królewiec (obecnie Kaliningrad), dzięki czemu Szczecin położony dzisiaj przy granicy z Niemcami włączony jest do zachodnioeuropejskiego systemu autostrad;
- wzdłuż rzeki Odry i jej rozlewisk oraz nad jednym z największych jezior w Polsce – jeziorem Dąbie, co powoduje, że wody stanowią około połowę powierzchni miasta, a układ drogowy determinowany jest przez sieć przepław wodnych.

2.1. INFRASTRUKTURA DROGOWA

2.1.1. DROGI

Zgodnie z ustawą z dnia 21 marca 1997 roku (Dz. U. 07.19.115) o drogach publicznych, ze względu na ich funkcję w sieci drogowej, drogi usystematyzowane są w kategoriach: krajowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne. Według danych Zarządu Dróg i Transportu Miejskiego na koniec 2011 roku długość dróg w Szczecinie wynosiła łącznie 785,9 km o powierzchni 5 047 tys. m².

Spadek długości dróg powiatowych (o 3 km w stosunku do roku 2010) i gminnych (o 2 km w stosunku do roku 2010) wynika z uchwał Rady Miasta Szczecina o pozbawieniu kategorii niektórych odcinków dróg w mieście, co najczęściej związane jest z zaliczeniem tych odcinków do dróg wewnętrznych w parkach lub na terenach osiedli.

Tabela 2.1. Powierzchnia ulic w Szczecinie według stanu na koniec 2011 roku

RODZAJ DROGI	POWIERZCHNIA
wojewódzkie	241 tys. m ²
krajowe	722 tys. m ²
powiatowe	1 994 tys. m ²
gminne	2 090 tys. m ²

Źródło: Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego w Szczecinie.

Układ komunikacyjny Szczecina

Przez Szczecin przebiegają drogi:

a. krajowe (łączna długość około 48,7 km):

- **autostrada A6 (E28)**: przedłużenie autostrady A11 z Berlina do Kołbaskowa (na polskim odcinku: Kołbaskowo – Szczecin) przechodząca następnie w drogę krajową nr 6: Goleniów – Koszalin – Gdańsk, położona na południu Szczecina i będąca jego trasą obwodową, wykorzystywaną w celach tranzytowych,
- **droga ekspresowa S3 (E65)**, która w granicach miasta rozpoczyna się na odcinku od A6 w rejonie Klucza, w kierunku Gorzowa Wielkopolskiego,
- **droga krajowa nr 3 (E65)** z trasą przebiegającą od Świnoujścia przez Szczecin do Jakuszyc; przecina się z autostradą A6 w rejonie Kijewa,
- **droga krajowa nr 10**: Szczecin – Bydgoszcz – Toruń – Płońsk, przebiegająca od przejścia granicznego w Lubieszynie przez ulice: Ku Słońcu, al. Piastów, Narutowicza, Kopernika, Wyszyńskiego, Energetyków, Gdańską, Eskadrową, Hangarową, Struga, Zwierzyńską, Szosę Stargardzką, a następnie do granic miasta w kierunku Stargardu Szczecińskiego,
- **droga krajowa nr 13** przebiegająca od przejścia granicznego Rosówek, a następnie przez Przeclaw i ulice: Cukrowa, Autostrada Poznańska, Południowa, Mieszka I, al. Piastów do skrzyżowania z drogą krajową nr 10,
- **droga krajowa nr 31** przebiegająca przez ulice: Autostrada Poznańska, Granitowa, Metalowa, Przodowników Pracy do granic miasta,

b. wojewódzkie (łączna długość wynosi około 12,2 km):

- **droga wojewódzka nr 115** od Dobieszczyna przez ulice: Zegadłowicza, Wojska Polskiego, Piłsudskiego, Matejki, Trasa Zamkowa, do włączenia z drogą krajową nr 10.

Drogi krajowe A6 i droga nr 6 (E28) oraz nr 3 (E65) mają jednocześnie charakter dróg międzynarodowych.

W latach 2010-2011, podobnie jak i w latach poprzednich, prowadzono działania zmierzające do realizacji kluczowych dla miasta inwestycji drogowych. Realizowane też były przedsięwzięcia inwestycyjne. W dużym stopniu przyczyniały się one do usprawnienia układu drogowego w mieście, poprawy komunikacji między prawą – i lewobrzeżną częścią Szczecina oraz wyprowadzenia z miasta transportu materiałów niebezpiecznych i ładunków w kierunku Polic. Najważniejsze inwestycje to:

- **Modernizacja dostępu drogowego do Portu w Szczecinie** – projekt, w ramach którego kontynuowane były prace na miejskim odcinku drogi krajowej nr 10 (modernizacja głównego wjazdu do Szczecina: ul. Struga i dróg wspomagających, budowa nowych skrzyżowań, estakad i łącznic, inne obiekty inżynierskie). Realizowane były etapy:
 - Etap II: Przebudowa ul. A. Struga od skrzyżowania z ul. Jasną do ul. Botanicznej,
 - Etap III: Przebudowa ul. A. Struga od ul. Botanicznej do skrzyżowania z ul. Pomorską.
 Całkowity koszt projektu wynosi 200,37 mln zł, zaś kwota dofinansowania z UE 79,09 mln zł.
- **Budowa Obwodnicy Śródmiejskiej** – mającej połączyć północne i południowe dzielnice miasta, omijając centrum. Budowa obwodnicy realizowana jest w 10 etapach. Docelowo długość obwodnicy wyniesie 9,2 km. Cztery pierwsze etapy zrealizowano do 2008 roku. Obecnie realizowany jest etap V – nowa droga licząca 1 200 m od ulicy Duńskiej-Krasińskiego przez Zakole, Chopina do Arkońskiej. Przewidywane łączne nakłady na realizację projektu wyniosą 112 mln zł, z czego 75 mln zł będzie dofinansowaniem ze środków UE.
- **Budowa Trasy Północnej**, która docelowo połączy Niebuszewo z ul. Szosa Polska i odciążą drogę do Polic. W latach 2010-2011 kontynuowano etap I a – przebudowa ulicy Warciśława od ul. Przyjaciół Żołnierza do ul. Bocianiey oraz

etap I b – przebudowa ul. Warciśława (od ul. Przyjaciół Żołnierza do ul. Orzeszkowej). Rozpoczęto też prace przy etapie II – budowa ulicy Wkrzańskiej od ul. Bocianiey do ul. Łącznej oraz przebudowa ul. Łącznej od Hożej do Rostockiej wraz ze skrzyżowaniem z Rostocką (od 2012 roku). Rozpoczęcie etapu III planowane jest po 2015 roku. Etap ten będzie obejmował przebudowę dalszej części ul. Wkrzańskiej do połączenia z ul. Szosa Polska, a jego koszty nie zostały jeszcze oszacowane. Całkowity koszt I i II etapu wynosi 75,40 mln zł, zaś kwota dofinansowania z Regionalnego Programu Operacyjnego 27,94 mln zł

- **Modernizacja Autostrady Poznańskiej**, czyli jednej z czterech arterii drogowych, łączących lewobrzeże Szczecina z resztą Polski. Etapy I, II i III polegające na budowie nowych mostów przez rzekę Odrę i Regalicę wraz z obiektami mostowymi, infrastrukturą podziemną i przebudową gazociągu, zostały zrealizowane do 2009 roku. W latach 2010-2011 rozpoczęto realizację:
 - etapu IV – budowa ronda w ciągu ul. Morwowej,
 - etapu V – budowa węzła Batalionów Chłopskich z przedłużeniem do A6.
 Przewidywane łączne nakłady na realizację projektu wyniosą 85,42 mln zł, z czego 59,53 mln zł będzie pochodzić z dofinansowania z UE.

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad realizowała inwestycje ważne dla miasta z tranzytowego punktu widzenia:

- **Zachodnie Drogowe Obejście Miasta Szczecina**, wraz z przeprawą Police-Święta – planowana obwodnica będzie przebiegać wzdłuż granicy w kierunku północnym, od węzła na autostradzie A6 w pobliżu przejścia w Kołbaskowie, między Wołczkowem a Dobrą Szczecińską, skręcać na wschód do Polic, a następnie na wysokości miejscowości Święta, zbudowana zostanie przeprawa na drugi brzeg Odry, by ponownie włączyć się węzłem w drogę nr 6 na wysokości miejscowości Żdźary. Budowa obwodnicy uruchomi nowe tereny inwestycyjne i usprawni ruch drogowy. Obejście wraz ze stałą przeprawą przez Odrę w rejonie Police-Święta stanowić ma przedłużenie drogi ekspresowej S-6. Obecnie realizowany jest III etap: Studium Wykonalności dla budowy obwodnicy. Wartość

2. TRANSPORT

całego studium wyniesie 4,27 mln zł, w tym udział miasta Szczecin to 1,25 mln zł.

- **Przebudowa autostrady A6** stanowiącej obwodnicę miejską Szczecina wraz z węzłem Tczewska i ułatwiającej dostęp do terenów inwestycyjnych Trzebusza i Dunikowa. W szczególności: budowa nowego węzła Tczewska, przebudowa międzywęzłowego odcinka Kijewo – Rzęśnica, budowa „zielonego wiaduktu” dla zwierząt oraz przebudowa węzła „Kijewo”. Realizacja prac rozpoczęła się w 2011 roku i ma potrwać do 2013 roku.

Szacunkowy koszt realizacji całości zadania to ok. 200 mln zł. Inwestycja jest finansowana z Krajowego Funduszu Drogowego i innych dostępnych środków GDDKiA O/Szczecin.

2.1.2. OBIEKTY INŻYNIERSKIE

Na drogach publicznych zarządzanych przez Miasto Szczecin według stanu na koniec 2011 roku znajdowało się 106 obiektów inżynierskich. W porównaniu do roku 2010 był to przyrost o jeden obiekt (wiadukt). W latach 2009-2010 stan ten nie uległ zmianie.

Lokalizacja miasta oraz jego podział na część prawo – i lewobrzeżną warunkuje konieczność ciągłego przemieszczania się mieszkańców (przejazdy do i z miejsc pracy, dojazdy do szkół itd.), co przy ograniczonej przepustowości jest czasochłonne i uciążliwe dla szczecinian.

2.1.3. STREFA PŁATNEGO PARKOWANIA

W latach 2010-2011 Strefę Płatnego Parkowania (SPP) tworzyło około 7 980 płatnych miejsc postojowych w obrębie ścisłego centrum miasta, podzielonych na trzy podstrefy, zróżnicowane pod względem wysokości opłat: A, B, C. Najwięcej miejsc parkingowych mieściło się w podstrefie C. Strefa na koniec 2011 roku wyposażona była w 330 parkomatów. W każdej podstrefie wyznaczone są miejsca do parkowania dla osób niepełnosprawnych, w roku 2011 było ich 127 miejsc (w 2009 roku – 133 miejsca). Przeciętne godzinne napełnienie strefy pojazdami parkującymi w SPP w 2011 roku wynosiło 6 378, natomiast napełnienie obszaru strefy pojazdami parkującymi w godzinie maksymalnej akumulacji w roku 2011 wynosiło 87,5%.

Szczegółowe informacje na temat SPP, w tym plan podziału na podstrefy, dostępne są pod adresem <http://www.spp.szczecin.pl>.

2.1.4. DROGI ROWEROWE

Długość dróg rowerowych na terenie Szczecina na koniec 2011 roku wynosiła 77,7 km (2009 r. – 69,8 km), w tym: wydzielone drogi rowerowe – 66,8 km (2009 r. – 52,2 km), drogi rowerowo-pieszne – 10,9 km (2009 r. – 17,6 km). Większość dróg rowerowych znajduje się w lewobrzeżnej części miasta (ok. 75%). Nawierzchnia dróg w 66% wykonana jest

Tabela 2.2. Obiekty inżynierskie na terenie Szczecina w roku 2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	DROGI			
	WOJEWÓDZKIE	KRAJOWE	POWIATOWE/ GMINNE	RAZEM
mosty	4 szt.	12 szt.	25 szt. (16/9)	41 szt.
wiadukty	1 szt.	20 szt.	11 szt. (10/1)	32 szt.
estakady	18 szt.	6 szt.	–	24 szt.
kładki dla pieszych	1 szt.	1 szt.	6 szt. (5/1)	8 szt.
przejścia podziemne	–	–	1 szt. (1/0)	1 szt.

Źródło: Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego w Szczecinie.

Tabela 2.3. Podział strefy płatnego parkowania w szczecinie z liczbą miejsc i poziomem napełnienia w 2011 roku

PODSTREFA	LICZBA MIEJSC PARKINGOWYCH	MAKSYMALNA KUMULACJA (%)
A	1 620	91,5
B	2 573	96,2
C	3 787	79,9
ogółem	7 980	87,5

Źródło: Nieruchomości i Opłaty Lokalne Sp. z o.o. (Strefa Płatnego Parkowania).

z betonowej kostki. Drogi dla rowerów w większości przypadków są dwukierunkowe i wydzielone poza jezdnią. Na jezdni stanowią one 0,5%. Nawierzchnia ponad połowy dróg wykonana jest z kostki fazowanej. Szczegółowe dane o nawierzchni dróg rowerowych przedstawiono w tabeli Nr 2.4.

Tabela 2.4. Nawierzchnia dróg rowerowych w Szczecinie w 2011 roku

RODZAJ NAWIERZCHNI	ŁĄCZNA DŁUGOŚĆ [KM]
kostka betonowa fazowana	39,37
bitumiczna	18,82
kostka betonowa niefazowana	12,00
szutrowa	4,81
płyty chodnikowe	1,90
asfaltowa	0,51
kostka granitowa	0,33
razem	77,73

Źródło: WGKiOŚ Urząd Miasta Szczecin.

W roku 2010 powstały w Szczecinie pierwszy kontrapas rowerowy, czyli wydzielony pas jezdni ulicy jednokierunkowej, przeznaczony dla ruchu rowe-

rów w kierunku przeciwnym do obowiązującego. Na ul. Szymanowskiego powstał odcinek o długości 140 metrów. W 2011 roku do użytku oddano kolejne odcinki o łącznej długości 510 metrów, które znajdują się na: ul. Śląskiej (160 metrów), ul. Rayskiego (200 metrów), ul. B. Śmiałego (150 metrów).

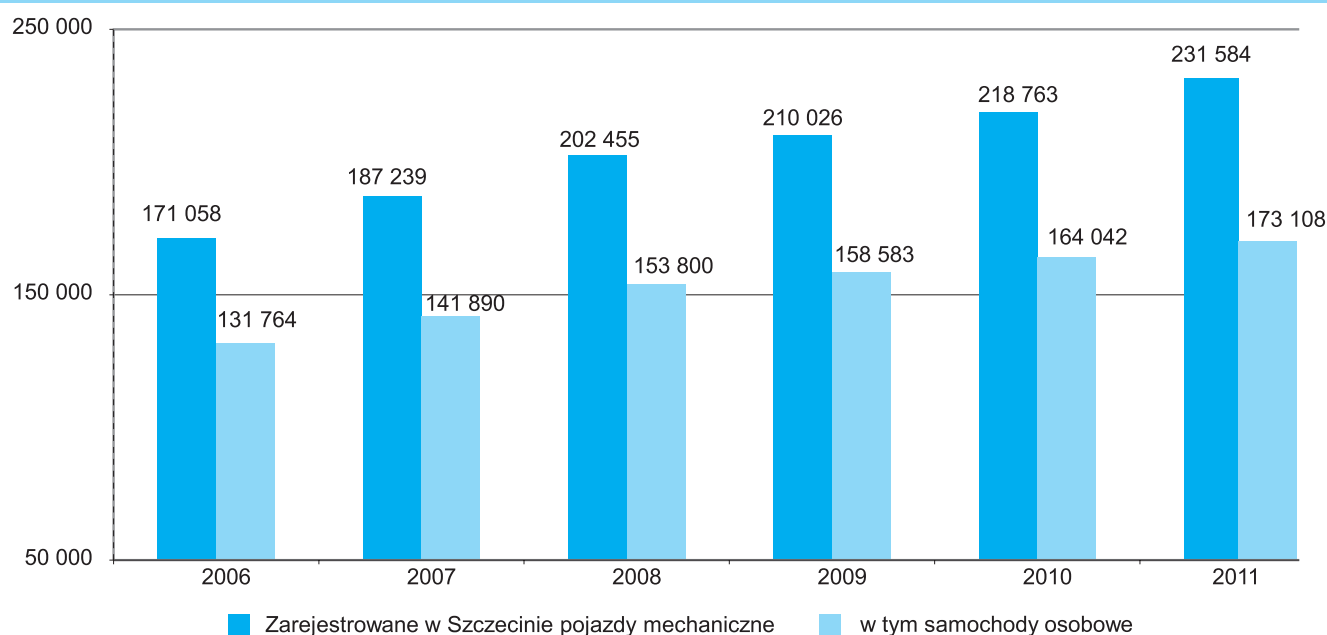
Miasto w latach 2010-2011 na realizację budowy ścieżek rowerowych wydało ok. 13,9 mln zł. Dla porównania w okresie 2008-2009 była to kwota ok. 5,1 mln zł.

2.1.5. POZIOM MOTORYZACJI

W latach 2010-2011, podobnie jak w latach poprzednich, utrzymywała się w Szczecinie wzrostowa tendencja poziomu motoryzacji, co skutkowało koniecznością dalszego usprawniania ruchu miejskiego oraz zmian w jego organizacji.

W latach 2010-2011 roku wydano łącznie 144 decyzje o zatrzymaniu praw jazdy, z czego 58 w 2011 roku, co stanowiło istotny spadek w stosunku do roku 2010 (86 decyzji). Natomiast w latach 2008 – 2009 wydano łącznie 137 decyzji (72 decyzje w 2009 roku oraz 65 decyzji w 2008 roku). Wieloletnia tendencja w tym zakresie jest spadkowa – w 2005 roku wydano 392 takie decyzje.

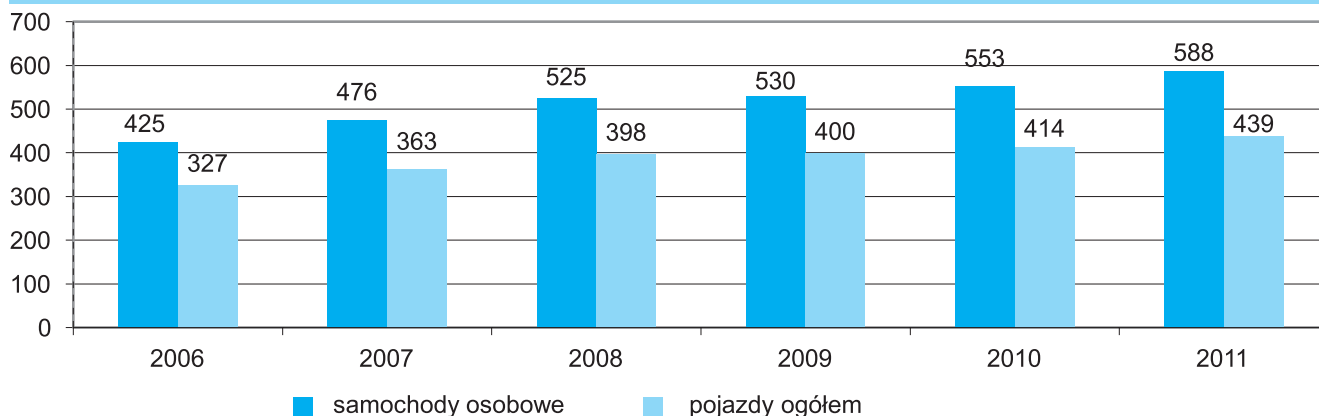
Wykres 2.1. Liczba zarejestrowanych pojazdów w Szczecinie w latach 2006-2011

Źródło: Biuro Obsługi Interesanta Urzędu Miasta Szczecin.

2. TRANSPORT

Wykres 2.2. Poziom motoryzacji w Szczecinie. Liczba pojazdów na 1000 mieszkańców

Źródło: Biuro Obsługi Interesanta Urzędu Miasta Szczecin.

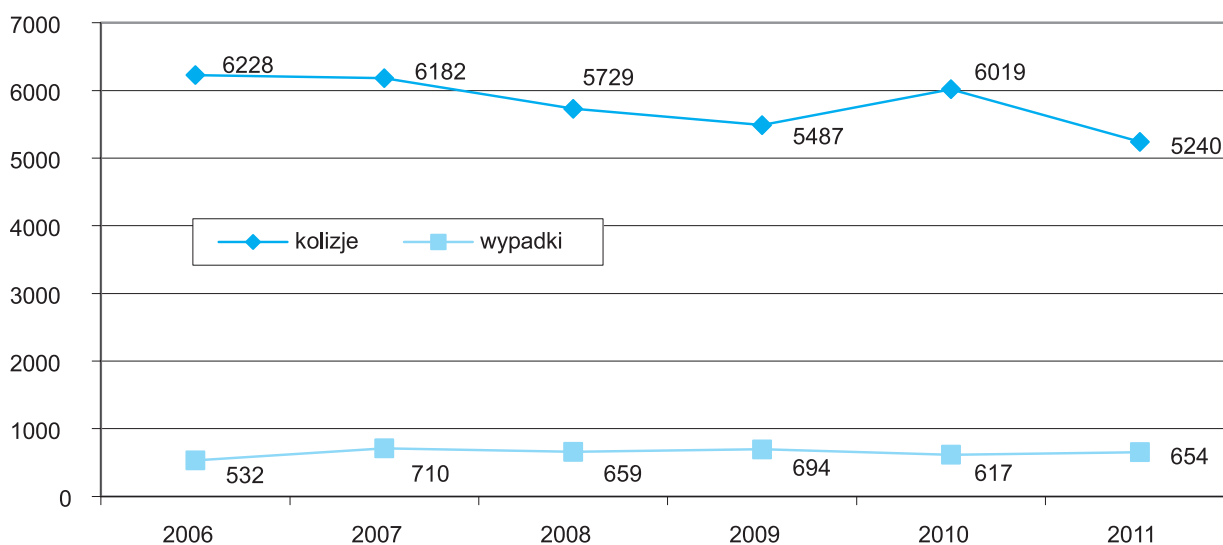
2.1.6. BEZPIECZEŃSTWO RUCHU

Według danych Komendy Miejskiej Policji w 2011 roku na szczecińskich drogach miały miejsce 654 wypadki drogowe, w których zginęło 13 osób, a 762 osoby zostały ranne. Do Policji zgłoszono 5 240 kolizji drogowych. W porównaniu do 2010 roku zanotowano wzrost liczby wypadków o 6%, liczba ofiar śmiertelnych pozostała na tym samym poziomie. Natomiast liczba rannych wzrosła o 13,4%, ilość wypadków śmiertelnych spadła o 7,7%, a liczba kolizji o 13%. W stosunku do roku 2009 nastąpił w 2011 roku spadek liczby wypadków drogowych o 5,8% oraz kolizji o 4,5%. Spa-

dek dotyczył też liczby ofiar śmiertelnych o 41% oraz rannych o 3,8%.

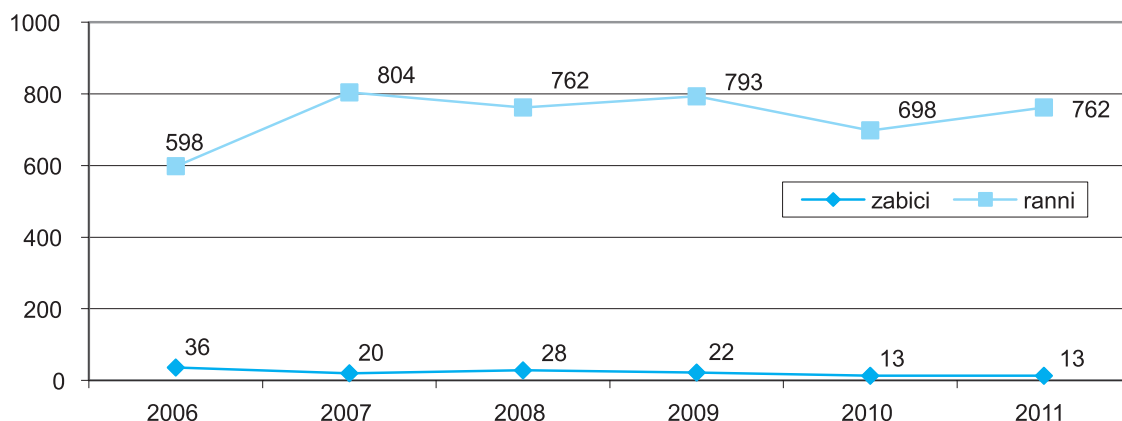
Najwięcej wypadków drogowych w 2011 roku spowodowali kierujący pojazdami – łącznie 498, tj. 76,1% ogółu wypadków (w porównaniu do roku 2010 nastąpił wzrost o 12 osób, tj. 2,5%, natomiast do roku 2009 wzrost o 54 osoby, tj. 12,2%). W wypadkach tych w 2011 roku śmierć poniosło 6 osób, tj. 46,2% ogółu zabitych, a 601 osób doznało obrażeń ciała. Głównymi przyczynami wypadków spowodowanych w 2011 roku przez kierujących było: nieudzielanie pierwszeństwa przejazdu (26,9%), nieprawidłowe przejeżdżanie przejścia dla pieszych

Wykres 2.3. Kolizje i wypadki drogowe w Szczecinie w latach 2006-2011

Źródło: Komenda Miejska Policji w Szczecinie.

Wykres 2.4. Ofiary wypadków drogowych w Szczecinie w latach 2006-2011

Źródło: Komenda Miejska Policji w Szczecinie.

Tabela 2.5. Wskaźniki stanu bezpieczeństwa w Szczecinie na 10 tys. mieszkańców w latach 2009-2011

ROK	LUDNOŚĆ	WYPADKI	ZABICI	RANNI	WSKAŹNIK WYPADKÓW NA 100 TYS. MIESZKAŃCÓW	WSKAŹNIK ZABITYCH NA 100 TYS. MIESZKAŃCÓW	WSKAŹNIK RANNYCH NA 100 TYS. MIESZKAŃCÓW
2009	406 392	695	22	793	171,02	5,41	195,13
2010	405 944	617	13	698	151,99	3,20	171,94
2011	393 959	654	13	762	166,01	3,30	193,42

Źródło: Komenda Miejska Policji.

(25,7%), niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami (12,7%), niedostosowanie prędkości do warunków ruchu (11,6%). Mając na uwadze wiek sprawców wypadku, największą grupę w 2011 roku stanowiły osoby w wieku 25-39 lat oraz 40-59 lat. Z kolei głównymi przyczynami wypadków spowodowanych przez pieszych było: nieostrożne wejście na jezdnię przed jadącym pojazdem (31% wypadków spowodowanych przez pieszych), przekraczanie jezdni w miejscu niedozwolonym (25,8%) oraz wejście na jezdnię przy czerwonym świetle (20,7%).

Pomimo znacznego i stałego wzrostu zarejestrowanych pojazdów mechanicznych i poziomu motoryzacji, liczba wypadków i kolizji na szczecińskich drogach w latach 2008-2011 utrzymuje się na podobnym poziomie. Relatywnie wysoka liczba ofiar śmiertelnych wypadków samochodowych w Szczecinie, podobnie jak w całej Polsce, nie jest konsekwencją dużej liczby kolizji, ale tego, że jeśli już do nich dochodzi, to znacznie częściej niż w innych krajach UE kończą się one tragicznie. Dla porównania wskaźnik wypadków na 100 tys. mieszkańców w 2010 roku dla województwa zachodniopomorskiego wyniósł 87,7 a dla Polski ogółem 107,1.

Szczecin wypadła wprawdzie gorzej na tle innych dużych miast pod względem liczby wypadków przypadających na 1000 pojazdów zarejestrowanych (w 2010 roku w Szczecinie wskaźnik wynosił 3,07, w Gdańsku 1,94, a w Poznaniu 1,14), jednak lepiej wypadła pod względem skutków wypadków (w 2010 roku w Szczecinie było 2,11 zabitych na 100 wypadków, w Gdańsku – 2,70, a w Poznaniu aż 6,52).

2.2. KOMUNIKACJA MIEJSKA

2.2.1. TRANSPORT ZBIOROWY

Komunikacja miejska (lokalny transport zbiorowy) organizowana jest w imieniu Gminy Miasto Szczecin przez miejski zakład budżetowy: Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego. Usługi przewozowe realizowane są w wyniku zawartych umów między Gminą Miasto Szczecin (ZDiTM), a następującymi podmiotami:

- Tramwaje Szczecińskie Sp. z o.o. – komunikacja tramwajowa,
- Szczecińskie Przedsiębiorstwo Autobusowe „Klonowica” Sp. z o.o.,
- Szczecińskie Przedsiębiorstwo Autobusowe „Dąbie” Sp. z o.o.,

2. TRANSPORT

- Szczecińsko – Polickie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Sp. z o.o.,
- Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Szczecinie Sp. z o.o. (nocna komunikacja autobusowa).

Istnieje również 7 bezpłatnych linii łączących centra handlowe z głównymi punktami miasta, finansowanych przez podmioty zarządzające tymi centrami. Są to linie: 701 (Plac Tobrucki – C.H. Ster), 703 (Plac Rodła – Tesco), 704 (Pomorzany – Tesco), 705 (Os. Kaliny – Tesco), 708 (Zawadzkiego – C.H. Ster), 709 (ul. Rugiańska – C.H. Turzyn) oraz 712 (Targowisko Manhattan – ul. Rugiańska).

W 2011 roku na terenie miasta funkcjonowało łącznie 77 linii transportu zbiorowego (tramwajowych i autobusowych) o łącznej długości 943,19 km, z czego długość linii dziennych wynosiła 699,35 km, w tym:

- trakcja autobusowa:
 - 44 linie zwykłe i 7 linii pospiesznych komunikacji dziennej, o łącznej długości 597,71 km, obsługiwanych przez 208 autobusów w szczytach przewozowych, w tym:
 - 36 linii zwykłych, o łącznej długości 360,89 km oraz 6 linii pospiesznych o łącznej długości 99,96 km, obsługiwanych przez SPA „Klonowica” i SPA „Dąbie” (teren Szczecina oraz miejscowości Kołbaskowo i Przeclaw na terenie gminy Kołbaskowo),
 - 8 linii zwykłych, o łącznej długości 120,06 km i 1 linia pospieszna o długości 16,8 km, obsługiwanych przez SPPK (połączenie Szczecina i Polic oraz wewnętrzna komunikacja w Policach),
 - 14 linii nocnych, o łącznej długości 243,84 km, obsługiwanych przez 20 autobusów SPA „Klonowica”, SPA „Dąbie”, PKS Szczecin oraz SPPK (w zakresie 2 linii o łącznej długości 54,26 km, stanowiących połączenia Polic i Szczecina),
- trakcja tramwajowa:
 - 12 linii tramwajowych, o łącznej długości 101,64 km, obsługiwanych przez 91 pociągów, na których kursowało 155 wagonów tramwajowych (typu: 105N i pochodne, Tatra oraz niskopodłogowe); średni wiek tramwajów w 2011 roku to 22 lata (w porównaniu z latami poprzednimi zauważalna jest tendencja spadkowa wieku taboru).

Ponadto funkcjonowało 12 linii regularnej komunikacji podmiejskiej obsługujących graniczące

ze Szczecinem gminy Dobra Szczecińska, Gryfino, Lubieszyn (granica państwa), Kołbaskowo, Gryfino. Przewozy realizowane były przez PKS w Szczecinie Sp. z o.o.

Liczba pasażerów komunikacji miejskiej w Szczecinie utrzymuje się od kilku lat na względnie stałym poziomie. Ogółem w latach 2010-2011 liczba pasażerów komunikacji miejskiej wyniosła 286 932,2 tys. osób (w 2011 roku – 144 216,8 tys., a w 2010 roku – 142 715,4 tys. pasażerów). Dla porównania w latach 2008-2009 było to 287 141,8 tys. osób. W 2011 roku z przewozów tramwajowych skorzystało 64 897,6 tys. pasażerów, w 2010 roku – 64 221,9 tys., a w 2009 roku – 64 666,4 tys. W zakresie przewozów autobusowych relacje te kształtowały się podobnie: 79 319,2 tys. w 2011 roku, 78 493,5 tys. w 2010 roku oraz 79 036,7 tys. osób w 2009 roku.

Transport publiczny w Szczecinie dotowany jest z budżetu Miasta i poziom tego wsparcia stale rośnie. Łączna wysokość dotacji w latach 2010-2011 wyniosła 199 mln zł i była o ponad 51 mln zł wyższa niż w okresie 2008-2009.

Zarówno Miasto jak i przewoźnicy podejmują działania zmierzające do usprawnienia komunikacji zbiorowej w Szczecinie. Celowi temu służą z jednej strony wszystkie inwestycje drogowe realizowane przez Miasto, z drugiej zaś budowa i przebudowa torowisk, wymiana taboru, czy też dbałość o właściwy poziom techniczny pojazdów komunikacji zbiorowej. W przyszłości komunikacja zbiorowa usprawniona zostanie przez realizację dwóch strategicznych inwestycji planowanych przez Miasto:

- **budowa Szczecińskiego Szybkiego Tramwaju (SST)** – torowiska od pętli “Basen Górniczy” przez most Pionierów i Zdroje do pętli przy ulicy Turkusowej, a następnie do pętli w Kijewie. Realizację projektu zaplanowano na lata 2012-2014, a jego szacowana wartość wyniesie ok. 233 mln zł,
- **budowa sieci parkingów strategicznych** (Park & Ride) na wlotach do Szczecina – projekt jest w fazie planowania, a jego pierwszym etapem będzie rezerwacja terenów pod parkingi.

Ceny biletów komunikacji miejskiej w Szczecinie w okresie 2010-2011 utrzymywały się na tym samym poziomie. Nie zmieniły się one także w porównaniu z 2009 rokiem i były efektem Uchwały Rady Miasta z grudnia 2008 roku. Cena biletu

na liniach pospiesznych i nocnych stanowi 200% kosztów przejazdu na liniach zwykłych dziennych, a koszt biletu ulgowego 50% ceny podstawowej.

Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego w Szczecinie podejmuje działania mające na celu poprawę stanu technicznego pasów drogowych – jezdni i chodników ulic, w ramach przyznawanych środków budżetowych przeznaczonych na bieżące utrzymanie infrastruktury drogowej. Sukcesywnie realizowane są remonty i naprawy doraźne jezdni i chodników. W ramach dotacji miejskiej do transportu zbiorowego poszczególne spółki komunikacyjne dokonują regularnej wymiany taboru.

2.2.2. ZORGANIZOWANA KOMUNIKACJA INDYWIDUALNA

Głównym elementem zorganizowanej komunikacji indywidualnej w Szczecinie jest transport taksówkowy oraz inne regularne przewozy osób i rzeczy, na które Miasto wydaje odpowiednie zezwolenia i licencje. Na liczbę ważnych uprawnień transportowych według stanu na koniec 2011 roku składało się:

- 2 438 licencji na wykonywanie transportu drogowego taksówką (w 2010 roku – 2 344, a w 2009 roku – 3 330),
- 608 licencji na wykonywanie krajowego transportu drogowego rzeczy (w 2010 roku – 583, a w 2009 roku – 559),
- 139 zezwoleń na wykonywanie regularnych przewozów osób w krajowym transporcie drogowym na terenie Gminy Miasto Szczecin oraz na trasy przebiegające przez Szczecin i powiat sąsiadujący (w poprzednich latach odpowiednio: 124 i 128),
- 48 licencji na wykonywanie krajowego transportu drogowego osób (w poprzednich latach odpowiednio: 48 i 45),

Rysunek 2.1. Tramwaj typu 120NA/S popularnie zwany Swingiem

Źródło: Tramwaje Szczecińskie Sp. z o.o.

- 14 zezwoleń na przewozy regularne specjalne osób w krajowym transporcie drogowym na terenie Gminy Miasto Szczecin (w poprzednich latach po 15 zezwoleń).

2.3. WYDATKI MIASTA NA TRANSPORT I KOMUNIKACJĘ

Łączne wydatki miasta na transport i komunikację (majątkowe i bieżące) w latach 2010-2011 wyniosły ok. 523,7 mln zł i były o ponad 40 mln zł wyższe niż w okresie 2008-2009.

W grupie wydatków majątkowych w 2011 roku większość przeznaczona była na:

- infrastrukturę drogową – 123,0 mln zł (dla porównania: w 2010 roku – 47,6 mln zł, a w 2009 roku – 39,1 mln zł),
- komunikację miejską (zakup taboru, torowiska, remonty zajezdni) – 31,3 mln zł (dla porównania: w 2010 roku – 49,9 mln zł a w 2009 roku – 100,7 mln zł).

Tabela 2.6. Stan taboru i nowe środki transportu publicznego w Szczecinie na dzień 31.12.2011

SPÓŁKA KOMUNIKACYJNA	STAN TABORU (SZT.)	LICZBA ZAKUPIONYCH NOWYCH ŚRODKÓW TRANSPORTU (SZT.)
Tramwaje Szczecińskie Sp. z o.o.	224	12*
Szczecińskie Przedsiębiorstwo Autobusowe KLONOWICA Sp. z o.o.	101	14
Szczecińskie Przedsiębiorstwo Autobusowe DĄBIE Sp. z o.o.	98	8
Szczecińsko-Polickie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Sp. z o.o.	56	13

* w tym 6 nowych tramwajów typu SWING oraz 6 dokonanych modernizacji tramwajów
Źródło: Przedsiębiorstwa komunikacyjne.

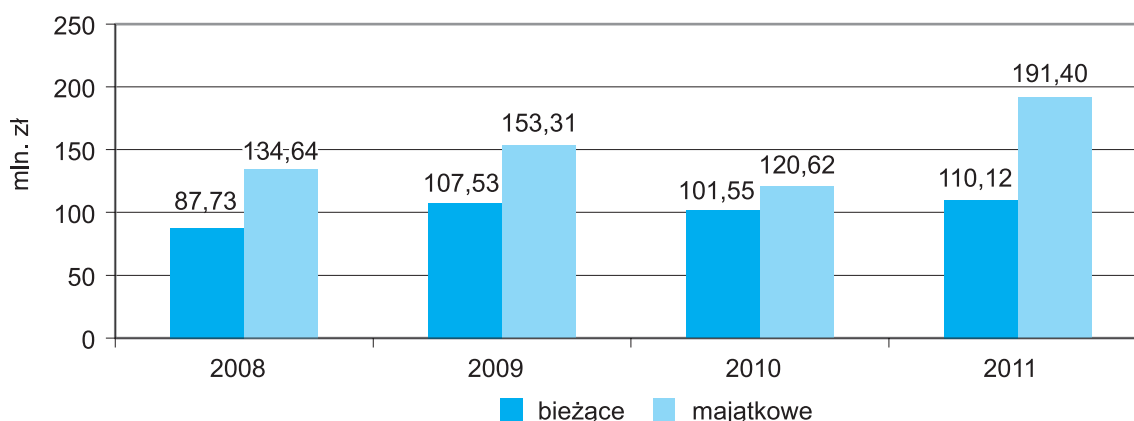
2. TRANSPORT

Tabela 2.7. Ważniejsze inwestycje transportowe realizowane w okresie 2010-2011

NAZWA INWESTYCJI	KOSZTY PONIESIONE [TYS. ZŁ]	
	2010	2011
obwodnica Śródmiejska Szczecina (etap V)	6 625	21 672
modernizacja dostępu drogowego do Portu w Szczecinie	31	29 880
poprawa spójności komunikacyjnej na obszarze SOM poprzez przebudowę układu torowego w ramach realizacji zadania Przebudowa ulic: Niemierzyńska, Arkońska do Al. Wojska Polskiego w Szczecinie-Etap I i II	1 356	27 635
modernizacja skrzyżowania ulic. Al. Niepodległości i Obrońców Stalingradu, łącznie z przebudową Al. Niepodległości i Pl. Żołnierza	983	25 324
budowa Trasy Północnej (etapy I i II)	1 744	13 270
budowa ścieżki rowerowej z lewobrzeża do Puszczy Bukowej nad jezioro Szmaragdowe (odcinek od ul. Panieńskiej przez Trasę Zamkową do Mostu Cłowego)	62	8 690
budowa kładek dla pieszych w ciągu ul. Gdańskiej	406	8 076
przebudowa ul. Autostrada Poznańska	1 474	6 960
program remontów i przebudowy chodników	5 638	6 590
modernizacja ulic: Dąbska, Zoologiczna, Niedźwiedzia (etap II, zad. 2 – budowa Ronda Dąbska, Chłopska, Handlowa)	9 740	4 854
przebudowa nawierzchni głównych ciągów komunikacyjnych miasta	6 959	2 551
budowa ścieżki rowerowej wzdłuż rzeki Płoni w Szczecinie Dąbiu	331	2 244
budowa Szczecińskiego Szybkiego Tramwaju (etap I)	2 152	2 041
przebudowa ul. Głowackiego, Sowińskiego	107	1 596
przebudowa ul. Mickiewicza na odcinku od Al. W. Polskiego do Al. Boh. Warszawy	–	1 524
port lotniczy Szczecin Goleniów Sp. z o.o.	4 500	1 500
budowa i przebudowa torowisk w Szczecinie	1 439	1 052
studium wykonalności dla Zachodniego Obejścia Szczecina	1 247	–
przebudowa ul. Boh. Warszawy w Szczecinie	3 820	–
modernizacja nawierzchni jezdni i chodników przy ulicach objętych programem „Poprawa jakości wody w Szczecinie”	2 859	–
przebudowa ul. Łokietka	2 160	–
przebudowa ul. Szosa Stargardzka	2 650	–
przebudowa ul. Szczanieckiej na odcinku od ul. E. Plater do ul. 1-go maja	1 878	–
budowa ul. Łącznej na odcinku od ul. Hożej do ul. Rostowskiej	1 388	–

Źródło: Budżet Miasta Szczecin w latach 2008-2012. Wydatki według sfer i zadań.

Wykres 2.5. Wydatki miasta na transport i komunikację w latach 2008-2011 wg działów klasyfikacji budżetowej

Źródło: Budżet Miasta Szczecin w latach 2008-2012. Wydatki według sfer i zadań.

Tabela 2.8. Wydatki bieżące na transport i komunikację w latach 2010-2011

RODZAJ WYDATKÓW	2010 [TYS. ZŁ]	2011 [TYS. ZŁ]
utrzymanie dróg	17 717	17 780
administrowanie drogami	3 500	3 500
organizacja i zarządzanie ruchem	173	418
dotacja dla komunikacji miejskiej	80 161	88 358
program rozwoju ścieżek rowerowych	–	18
projekt CIVITAS Plus rozwój zrównoważonego transportu w Szczecinie	–	15
projekt „Rowerem szybciej, zdrowiej bezpieczniej”	–	31

Źródło: Budżet Miasta Szczecin w latach 2008-2012. Wydatki według sfer i zadań.

Pozostałe środki przeznaczone zostały głównie na oświetlenie ulic, sygnalizację świetlną, parkingi, zakup parkomatów, dokumentację i pozyskanie terenów. W tabeli przedstawiono najważniejsze inwestycje w Szczecinie w dziedzinie transportu i komunikacji, w latach 2010-2011 według wysokości kosztów poniesionych w 2011 roku.

Wydatki majątkowe budżetu Miasta w latach 2010-2011 obejmują także podwyższenie kapitału w spółkach miejskich, realizujących przewozy publiczne: w 2010 na kwotę 44,7 mln zł (z czego 44 mln zł w spółce z o.o. Tramwaje Szczecińskie oraz 0,7 mln zł w spółkach autobusowych), natomiast w 2011 w kwocie 0,9 mln zł (w spółkach autobusowych). W większości środki te przeznaczone zostały na zakup taboru przez szczecińskich przewoźników. Dla porównania w 2009 roku łącznie dokapitalizowanie spółek wyniosło 99,8 mln zł.

Finansowanie wszelkich zadań z zakresu budowy, modernizacji i utrzymania dróg publicznych oraz obiektów inżynierskich, odbywa się ze środków budżetu Miasta oraz ze środków zewnętrznych (fundusze Unii Europejskiej). Realizowane projekty w sposób znaczący poprawiają funkcjonalność układu drogowo-komunikacyjnego w Szczecinie.

2.4. POZOSTAŁE RODZAJE TRANSPORTU

2.4.1. KOLEJ

Na obszarze miasta w 2011 roku eksploatowanych było 21 linii kolejowych, o łącznej długości 117,708 km, w tym:

- 69,833 km to odcinki dwutorowe, a 47,875 km – jednotorowe,
- 58,665 km to odcinki towarowe, a 59,043 km – towarowo-pasażerskie.

Łączna długość linii kolejowych, w porównaniu do roku 2009 wzrosła o 18,158 km.

Kolej obsługuje szczecińskich pasażerów w ruchu międzynarodowym, dalekobieżnym oraz regionalnym. W ruchu krajowym dalekobieżnym w latach 2010-2011 zapewnione były połączenia aglomeracji szczecińskiej z najważniejszymi polskimi ośrodkami miejskimi, m.in.: z Warszawą, Poznaniem, Gdynią, Toruniem, Krakowem, Wrocławiem czy Katowicami. Znaczna część pociągów kursowała do wymienionych stacji w wydłużonych relacjach. W 2011 roku ze Szczecina odjeżdżało na dobę 19 pociągów dalekobieżnych PKP IC (Inter City), w tym 2 EIC, 1 IC, 16 TLK oraz 11 realizowanych przez PR (Przewozy Regionalne), w tym 5 REGIO, 5 InterREGIO i REGIOekspres. Ze stacji Szczecin Główny pociągi odjeżdżają w następujących bezpośrednich relacjach: Świnoujście (Miasto, Port), Kamień Pomorski, Kołobrzeg, Koszalin, Ustka, Słupsk, Gdynia Główna, Gryfino, Chojna, Rzepin, Kostrzyn, Zielona Góra, Poznań, Wrocław Główny, Stargard Szczeciński, Choszczno, Kalisz Pomorski (Miasto), Szczecinek, Krzyż,

Transport kolejowy

2. TRANSPORT

Poznań Główny, Katowice, Olsztyn Główny, Białystok, Przemyśl Główny, Warszawa Wschodnia, Lublin, Bielsko Biała Główna, Kraków (Główny, Płaszów), Zakopane.

Komunikacja międzynarodowa to przede wszystkim ruch przygraniczny Polska – Niemcy (woj. zachodniopomorskie – landy: Brandenburg i Mecklenburg Vorpommern), który odbywa się na dwóch głównych trasach:

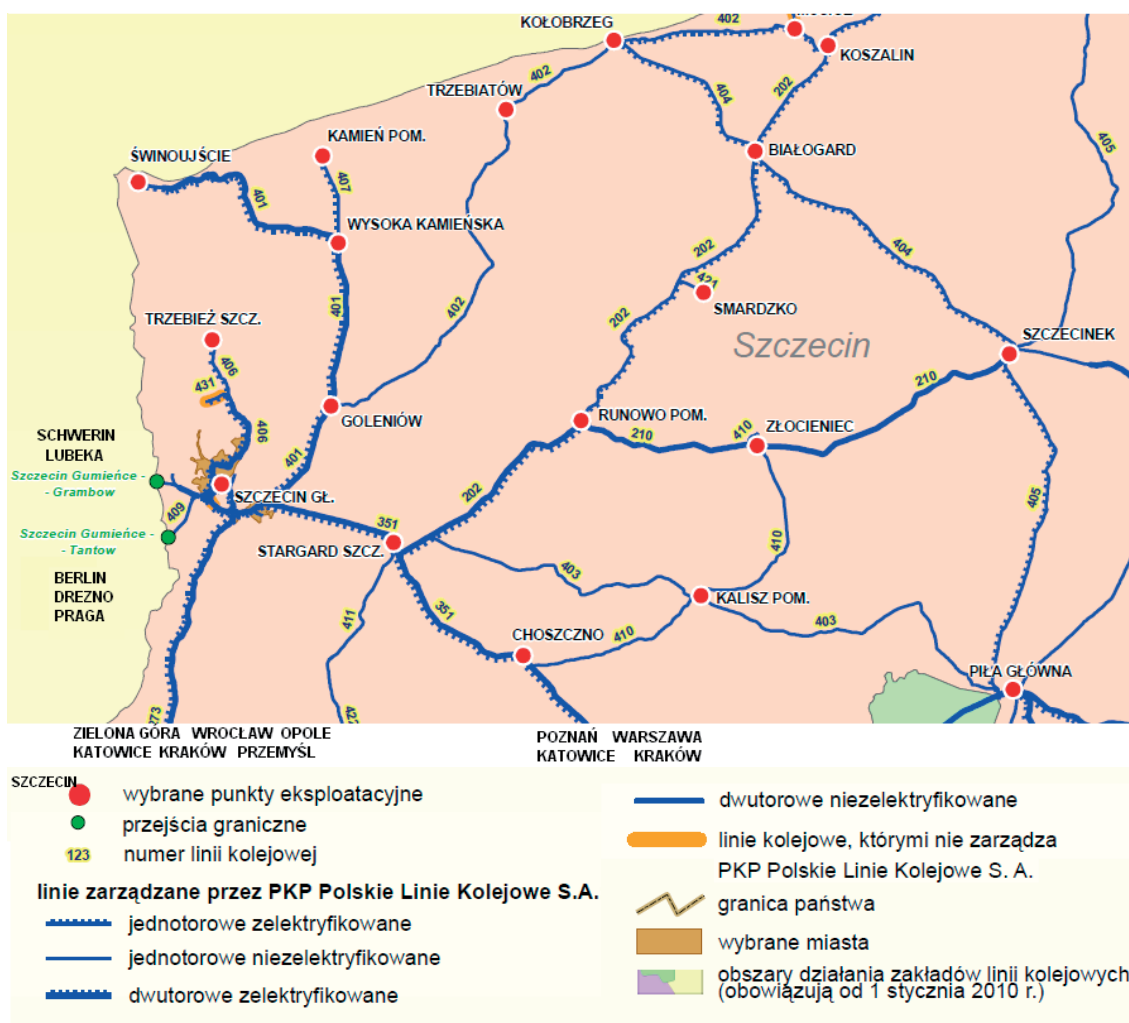
- Szczecin Główny – Szczecin Gumieńce – Tantow – Angermünde/Berlin/Drezno/Praga (kierunek: land Brandenburg),
- Szczecin Główny – Szczecin Gumieńce – Löcknitz – Pasewalk – Neubrandenburg/Schwerin/Lubeka (kierunek: land Mecklenburg Vorpommern).

Regionalny ruch przygraniczny obsługiwany jest taborem DB Regio. Są to autobusy szynowe typu Vt 628 i Vt 928.

Przewóz pasażerów na terenie woj. zachodniopomorskiego w 2011 roku był realizowany przez Zachodniopomorski Zakład Przewozów Regionalnych w Szczecinie – Przewozy Regionalne Sp. z o.o. Przewóz pasażerów odbywał się trzema rodzajami pojazdów: elektrycznymi zespołami trakcyjnymi (EN 57 i ED 72), spalinowymi autobusami szynowymi (SA 103, SA 109 i SA 110) oraz wagonami osobowymi (A, AB, B). W 2011 roku obsługa pasażerów realizowana była przez 128 pociągów regionalnych (w roku 2010 było ich 131).

W 2011 roku na stacji Szczecin Główny sprzedano ogółem 878 971 biletów (jednorazowych

Rysunek 2.2. Linie kolejowe w rejonie ZLK Szczecin zarządzane przez PKP, Polskie Linie Kolejowe S.A. oraz innych zarządców

Źródło: PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.

i okresowych), co stanowiło wzrost o 8 423 bilety w stosunku do roku 2010. Wzrost wynikał przede wszystkim z wprowadzenia 51% zniżki studenckiej oraz rozszerzenia (dzięki zakupowi nowych szynobusów) połączeń bezpośrednich m.in. w relacji Szczecin – Kołobrzeg. Dodatkowo wprowadzono ofertę „Połączenie w dobrej cenie” na relacjach obsługiwanych przez nowe szynobusy. W efekcie zmieniła się struktura zakupów biletów, wzrosły znacząco zakupy biletów jednorazowych a spadły – okresowych.

W ujęciu lokalnym rezerwę dla rozwoju publicznej komunikacji miejskiej i podmiejskiej nadal stanowi sieć linii kolejowych w obrębie miasta Szczecina wraz z przystankami mogącymi obsługiwać pasażerów w ruchu wewnętrznym na terenie miasta, a także połączyć podmiejskie gminy:

- Police (Trzebież Szczecińska, Police, północne tereny przemysłowe Szczecina),
- Dobrą Szczecińską (Dołuje),
- Kołbaskowo (Warzymice, Przeclaw, Będargowo),
- Gryfino,
- Goleniów (wraz z Goleniowskim Parkiem Przemysłowym),
- Stargard Szczeciński (Kobylanka, szpital w Zdunowie i Zdrojach).

W odniesieniu do przewozów towarowych znaczącą rolę odgrywa portowa stacja kolejowa Szczecin Port Centralny. Tranzyt przeładunkowy przebiega przez stację Szczecin Glinki oraz Szczecin Port Centralny. Tranzyt bezprzeładunkowy towarów realizowany jest na stacji granicznej Szczecin Gumieńce. Kolejowe przewozy tranzytowe towarów dowiezionych drogą morską, realizowane są w kierunku wschodnim (Ukraina, Białoruś) i południowym (Czechy, Słowacja, Węgry, Rumunia). Towary przeznaczone do wywozu morzem transportowane są z kierunku południowego (kraje byłej Jugosławii, Czechy, Węgry, Słowacja) i zachodniego (Niemcy, Francja). Drogą lądową tranzyt przez stację Szczecin Gumieńce odbywa się w kierunkach: wschodnim (Białoruś), południowym (Słowacja, Słowenia, Węgry) i zachodnim (Niemcy – tranzyt z takich krajów nadania jak Czechy, Słowacja, Słowenia czy Węgry).

W latach 2010-2011 PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. zrealizowały następujące inwestycje w rejonie miasta Szczecin:

- modernizację nawierzchni kolejowej w rejonie stacji Szczecin Port Centralny na linii nr 273

Wrocław Główny – Szczecin Główny, zwiększając prędkość maksymalną z 50 km/h do 110 km/h (2010 rok),

- zmodernizowano na linii nr 273 nawierzchnię na odcinku między stacjami Daleszewo Gryfińskie i Szczecin Podjuchy, zwiększając prędkość maksymalną do 120 km/h (2011 rok).

W najbliższych latach realizowane będą inwestycje:

- w 2012 roku na stacji Szczecin Główny zmodernizowany zostanie monitoring oraz informacja wizualna dla podróżnych,
- w 2013 roku zakończona ma być inwestycja polegająca na budowie łącznicy kolejowej od stacji Goleniów do Międzynarodowego Portu Lotniczego Szczecin – Goleniów (planowane nakłady wyniosą 55 mln zł).

Dalsze plany rozwojowe PKP w Szczecinie dotyczą przede wszystkim przedsięwzięcia inwestycyjnego pn.: „Przebudowa budynku dworca kolejowego Szczecin Główny wraz z układem komunikacyjnym i placem dworcowym”. W grudniu 2010 roku PKP S.A. wraz z Gminą Miasto Szczecin oraz PKP PLK S.A., podpisały umowę trójstronną o współpracy, której efektem ma być złożenie wniosku o dofinansowanie inwestycji ze środków unijnych w ramach Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” 2007-2013 Priorytet 7. Transport przyjazny środowisku.

2.4.2. TRANSPORT AUTOKAROWY I MIKROBUSOWY

Alternatywnym i uzupełniającym dla kolejowego rodzajem transportu są przejazdy świadczone przez Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Szczecinie Sp. z o.o. (PKS Sp. z o.o.). Aktualnie spółka dysponuje 108. autobusami, posiada własny dworzec autobusowy, stację obsługi pojazdów, stację paliw, stację diagnostyczną z uprawnieniami do badań technicznych, zarówno autobusów, samochodów ciężarowych jak i samochodów osobowych oraz myjnię samochodową. Posiadany tabor autobusowy przystosowany jest do wykonywania różnego rodzaju przewozów, na dalekie i bliskie odległości. Przedsiębiorstwo dysponuje autokarami i mikrobusami o różnicowanej ilości miejsc.

Podstawową działalnością spółki jest prowadzenie krajowej komunikacji autobusowej. Obsługiwane są linie regularne:

2. TRANSPORT

- **podmiejskie** łączące Szczecin z gminami Dobra Szczecińska i Gryfino (Szczecin – Gryfino – Dolna Odra, Szczecin – Dobra Szczecińska (przez Bezrzecze, Głębokie), Szczecin – Lubieszyn – Dobra Szczecińska – Stolec, Szczecin – Mierzyn – Lubieszyn),
- **regionalne** łączące Szczecin z gminami województwa zachodniopomorskiego (m.in.: Goleniów, Gryfice, Drawsko Pomorskie, Szczecinek, Stargard Szczeciński, Wałcz, Pyrzyce, Myślibórz),
- **dalekobieżne** łączące Szczecin z miastami w innych województwach takimi jak np.: Piła, Bydgoszcz, Toruń, Kielce, Łódź, Poznań, Gorzów Wlkp., Zielona Góra, Jelenia Góra; w 2011 roku uruchomiona została nowa linia do Gorzowa Wielkopolskiego na trasie S3, obsługiwana małymi autobusami (Mercedes-Benz Sprinter).

PKS Sp. z o.o. zajmuje się również regularnymi przewozami specjalnymi, tzw. zamkniętymi do zakładów pracy oraz uczniów do szkół. Ponadto świadczy usługi wynajmu autobusów na wycieczki krajowe i zagraniczne oraz przewozy okazjonalne, takie jak: wesela, pogrzeby, przewozy sportowców, przedszkolaków i uczniów różnych szkół do kin, teatrów oraz innych placówek kulturalnych.

Autokarowe połączenia krajowe Szczecina realizowane są także przez innych przewoźników. Trasę Szczecin – Piła – Bydgoszcz – Toruń – Warszawa obsługuje Polskibus.com Holdings Sp z o. o.

Szczecin znajduje się na trasach autokarowych przewozów międzynarodowych świadczonych przez przewoźników skupionych na platformie „Eurolines Polska” w kierunkach: Anglia, Austria, Francja, Irlandia, Niemcy, Norwegia, Szwajcaria, Szwecja oraz Włochy. Wybrane miejscowości europejskie osiągnąć można ze Szczecina albo bezprzesiadkowo (m.in. Dover i Londyn w Anglii, Malmö w Szwecji, Oslo w Norwegii) bądź poprzez system przesiadek (m.in. Wiedeń w Austrii, Nancy we Francji, Wiedeń, Neapol, Mediolan, Rzym, Florencja we Włoszech czy Zurych, Berno, Genewa w Szwajcarii).

Wzrasta także liczba firm świadczących usługi transportowe z wykorzystaniem mikrobusów. Połączenia mikrobusami ciągle się rozwijają i już obecnie firmy te wykonują regularne połączenia, zarówno lokalne, krajowe jak i zagraniczne, w szczególności:

- **lokalne** z okolicznymi gminami (m.in. Goleniów, Gryfino, Kobyłka, Stargard Szczeciński),

Rysunek 2.3. Linie komunikacji autobusowej realizowane przez PKS Szczecin

Źródło: PKS w Szczecinie.

- **regionalne** z miejscowościami województwa zachodniopomorskiego (m.in. Łobez, Nowogard, Barlinek, Resko, Wałcz), również z nadmorskimi (m.in. Dziwnów, Dziwnówek, Międzywodzie, Pobierowo, Łukęcin, Pustkowo, Rewal, Świnoujście czy Kołobrzeg),
- **zagraniczne** – regularne linie na berlińskie lotniska (Schönefeld, Tegel) i dworce (Berlin Ostbahnhof, Zentraler Omnibusbahnhof Berlin) oraz do centrum Berlina.

Rośnie w Szczecinie zapotrzebowanie na wyjazdy krajowe i międzynarodowe, oparte na bazie indywidualnych zamówień. Są to tzw. transfery okazjonalne, organizowane przy odpowiednim obłożeniu. Odbywają się one na terenie całej Europy, najczęściej do Szwecji i Norwegii. W tym przypadku transport międzynarodowy świadczony jest na podstawie licencji Ministerstwa Infrastruktury na wykonywanie Międzynarodowego Przewozu Osób. W tym zakresie świadczone są m.in. takie usługi transportowe jak:

- międzynarodowe i krajowe transfery pracowników firm (szkolenia, praktyki, treningi),
- obsługa wizyt delegacji zagranicznych (transfer z lotnisk, transport lokalny),
- obsługa targów (transfer hotel – tereny targowe),

- trasy koncertowe krajowe i zagraniczne,
- wyjazdy na wszelkiego rodzaju imprezy sportowe, mecze itp.,
- obsługa imprez integracyjnych,
- wyjazdy zagraniczne pobytowe z obsługą transportową podczas pobytu,
- wymiana załóg jachtowych.

2.4.3. TRANSPORT WODNY

Drogi wodne na terenie miasta to:

- droga wodna Szczecin – Świnoujście,
- jezioro Dąbie wraz z bocznymi akwenami: Iński Nurt, Babina, Czapina, Święta, Orli Przesmyk i Duńczyca, łączącymi jezioro z morskimi wodami wewnętrznymi oraz Dąbski Nurt i Dąbska Struga łączącymi jezioro z rzeką Regalicą,
- kanał Klucz – Ustowo (Skośnica),
- kanał Marwice – Gartz,
- rzeka Odra od ujścia Nysy Łużyckiej (642,4 km) do ujścia (rzeka Regalica) do jeziora Dąbie wraz z bocznymi kanałami: Klucz, Cegielinka i Odyńca (Leśny),
- rzeka Odra Zachodnia od jazu w miejscowości Widuchowa (704,1 km) do granicy wód morskich wraz z bocznym Kanałem Kurowskim,
- rzeka Parnica (od 4,0 do 5,6 km) do granicy z wewnętrznymi wodami morskimi wraz z bocznymi kanałami: Parnickim i Zielonym.

Tor wodny Szczecin – Świnoujście stanowi sztuczną drogę wodną. Prowadzi od pławy podejściowej na kotwiczowisku w Zatoce Pomorskiej, przez Świnę w Świnoujściu, Kanał Mieleński, Kanał Piastowski, Zalew Szczeciński, Roztokę Odrzańską, Domiążę w Policach, Odrę Zachodnią do portu morskiego w Szczecinie. Odrzańska droga wodna stanowi element ukształtowanego w procesie historycznym Odrzańskiego Korytarza Transportowego, wiążącego porty przeładunkowe estuarium Odry z Polską i zachodnioeuropejską siecią dróg wodnych. W rejonie Szczecińskiego Węzła Wodnego, przebiega granica wód śródlądowych i wewnętrznych wód morskich.

Wody śródlądowe administrowane są przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie. Nadzór nad bezpieczeństwem żeglugi sprawuje Urząd Żeglugi Śródlądowej w Szczecinie. Wewnętrzne wody morskie administruje Urząd Morski w Szczecinie.

Problemy z głębokościami w obrębie śródlądo-

wych wód estuarium Odry występują jedynie na przekopie Klucz – Ustowo i na jeziorze Dąbie, które przy średnim stanie wody wahają się w granicach 2,5 m. Natomiast największym utrudnieniem dla żeglugi pozostają trzy mosty, z których dwa zlokalizowane są na Odrze Zachodniej (tj. most kolejowy i most drogowy „Długi”) oraz jeden na Regalicy (most kolejowy). Mosty te ograniczają statkom żeglugi śródlądowej dostęp do portu szczecińskiego oraz pozostałych portów ujścia Odry. Bezpieczeństwo ruchu żeglugowego na głównym torze wodnym oraz w samych portach gwarantuje zainstalowany System Kontroli i Zarządzania Statków (VTMS), wykorzystujący nawigację satelitarną, radarową i radiową. W ocenie TINA (Transport Infrastructure Needs Assessment in Central and Eastern Europe) Odrzańska Droga Wodna jest najważniejszym szlakiem wodnym transportowym w Polsce i stanowi ważny składnik paneuropejskiej sieci transportowej.

2.4.3.1. Transport morski

Wprowadzie Port Morski w Szczecinie usytuowany jest 65 km w głąb lądu jednak wody wewnętrzne prowadzące do Portu zaliczają się do wód morskich. Przejście torem wodnym z reddy w Świnoujściu do Szczecina trwa 4 godziny. Należy on do kompleksu portowego Szczecin – Świnoujście administrowanego przez Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście S.A. Miasto Szczecin jest udziałowcem tej spółki. Według danych ZMPSiŚ łączna długość nabrzeży w porcie Szczecin na koniec 2011 roku wynosiła 16 912 m, z czego jedynie 1 374 m o głębokości powyżej 10 m. Nabrzeża nadające się do eksploatacji miały długość 13 239 m, w tym przeładunkowe 11 103 m.

Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście SA opracował program rozwojowy portów w Szczecinie i Świnoujściu na lata 2007 – 2015, mający na celu:

- dostosowanie infrastruktury obu portów do wymagań nowoczesnych systemów transportowych w obrocie lądowo-morskim,
- podniesienie konkurencyjności zespołu portowego na rynku usług portowych,
- przystosowanie zespołu portowego do przewidywanego intensywnego wzrostu obrotów w basenie Morza Bałtyckiego i przenoszenia ładunków „z dróg na morze”.

2. TRANSPORT

W latach 2010-2011 w ramach programu w Porcie Szczecin zrealizowano następujące inwestycje:

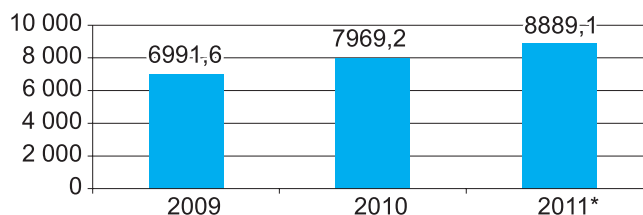
- modernizacja infrastruktury na Nabrzeżu Fińskim Terminala Kontenerowego w porcie Szczecin (2010 rok),
- modernizacja systemu monitoringu w Porcie Szczecin (2010 rok),
- rozbudowa infrastruktury dla przeładunków intermodalnych na Nabrzeżu Przemysłowym w Porcie Szczecin (2010 rok),
- budowa infrastruktury nabrzeżowej w północnej części Półwyspu Katowickiego Portu Szczecin (2010 rok),
- przebudowa systemu przeciwpożarowego w budynkach przy ul. Hryniewieckiego na zapleczu Centrum Logistycznego Portu Szczecin (2010 rok),
- budowa zasilania dla magazynu płaskiego składowania zbóż na Nabrzeżu Słowackim portu Szczecin (2010 rok),
- modernizacja infrastruktury na nabrzeżu Fińskim Terminala Kontenerowego w porcie Szczecin (2011 rok),
- modernizacja i przebudowa infrastruktury kolejowej portu Szczecin (2011 rok),
- modernizacja i przebudowa infrastruktury drogowej portu Szczecin (2011 rok),
- przebudowa oświetlenia przy ul. Hryniewieckiego w porcie Szczecin (2011 rok),
- budowa infrastruktury do przeładunku kwasu siarkowego na Nabrzeżu Katowickim portu Szczecin (2011 rok).

Według danych Zarządu Morskich Portów Szczecin i Świnoujście S.A., łączne przeładunki w granicach administracyjnych portu w 2011 roku wyniosły prawie 8,9 mln ton i w okresie 2009-2011 utrzymywały tendencję wzrostową.

W latach 2010-2011 nastąpił wzrost obrotów szczecińskiego portu w stosunku do roku 2009, co można uznać za przejaw spadku wpływu światowego kryzysu gospodarczego na zapotrzebowanie na przewozy towarów drogą morską. Główną grupą przeładunków w porcie są: drobnica, węgiel, zboże. Najbardziej aktualne dane o obrotach ładunkowych w Porcie Szczecin na koniec 2011 roku pochodzą z Zarządu Morskich Portów Szczecin i Świnoujście.

W porównaniu do roku 2009 udział portu szczecińskiego w przeładunkach w stosunku do całkowitego obrotu polskich portów spadł o 2,1 pkt.

Wykres 2.6. Obroty ładunkowe w porcie Szczecin w latach 2009-2011 w tys. ton

Źródło: GUS (2009, 2010); ZMPSiŚ (2011*).

Tabela 2.9. Obroty ładunkowe grup towarowych w porcie Szczecin w 2011 roku

GRUPA TOWAROWA	[TYS. TON]
drobnica	2 575,2
węgiel	2 137,8
zboże	1 064,8
ruda	329,5
ropa i przetwory	257,5
drewno	23,1
inne masowe	2 501,2
obroty w Szczecinie	8 889,1

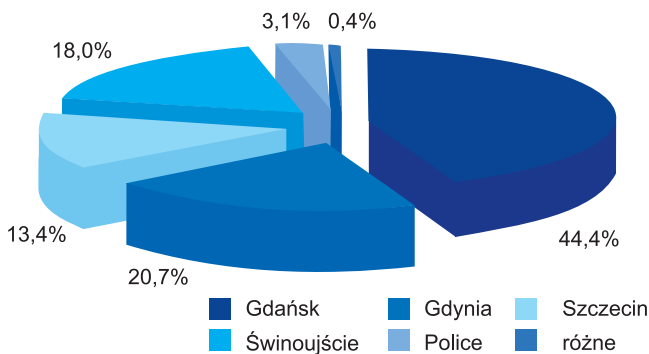
Źródło: Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście.

proc. do poziomu 13,4% (głównie na korzyść Portu Gdańsk). Struktura obrotu ładunków tranzytowych w Porcie Szczecin (wyładunek i załadunek) jest najbardziej zrównoważona spośród polskich portów i relacja ta utrzymuje się od dłuższego czasu.

W Szczecinie funkcjonują przedsiębiorstwa żeglugi morskiej, w tym największe polskie przedsiębiorstwo państwowe Polska Żegluga Morska. Według danych PŻM flota armatora w 2011 roku składała się z 76 statków, w tym 69 masowców, 3 zbiornikowców do przewozu płynnej siarki (siarkowców) oraz 4 promów. Wielkość masowców i zbiornikowców zawierała się w przedziale od 11 700 DWT do 80 000 DWT, natomiast promów od 6 860 DWT do 8 870 DWT. PŻM realizuje program odnowy tonażu, który zakłada wybudowanie do 2015 roku 34 nowych masowców. Spółka prowadzi m.in. przewóz ładunków masowych w trampingu światowym, transport płynnej siarki, serwis promowy w połączeniach bałtyckich. W skład Grupy PŻM wchodzi także inne przedsiębiorstwa żeglugowe:

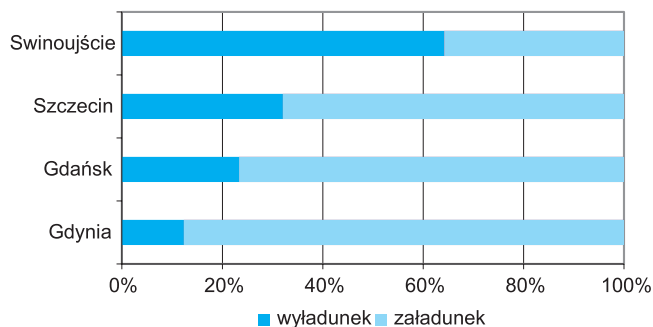
- Unity Line (rejsy promowe ze Świnoujścia),
- Żegluga Polska S.A. (morski i przybrzeżny transport wodny),
- Polsteam – Żegluga Szczecińska Sp. z o.o. (statek – restauracja Ładoga).

Wykres 2.7. Struktura obrotów ładunkowych wg portów morskich w 2010 r.

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie, Rocznik Gospodarki Morskiej 2011.

Wykres 2.8. Struktura obrotów ładunków tranzytowych wg portów morskich w 2010 r.

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie, Rocznik Gospodarki Morskiej 2011.

Statki Polskiej Żeglugi Morskiej przewiozły łącznie w 2011 roku 19,7 mln ton ładunków. Było to o 1,2 mln mniej niż w 2010. Najczęstsze ładunki to:

- zboża (głównie z portów Południowej i Północnej Ameryki do Europy): 5,3 mln ton (w 2010 – 4,6 mln ton),
- nawozy: 2 mln ton w 2011 roku (1,8 mln ton w 2010 roku),
- węgiel: 1,8 mln ton (2,5 mln ton),
- fosforyty: 1,0 mln ton (1,1 mln ton),
- pozostałe: ruda żelaza – 389 tys. ton (840 tys. ton), wyroby stalowe – 379 tys. ton (413 tys. ton), płynna siarka – 246 tys. ton (317 tys. ton), siarka sucha – 62 tys. ton (209 tys. ton), inne – 725 tys. ton (874 tys. ton).

W 2011 roku promami Unity Line podróżowało ponad 347 tysięcy pasażerów. Było to o prawie 11% więcej niż w 2010 roku (313 tys.) i ponad 13% więcej niż w 2009 roku (306 tys.).

Do połowy 2010 roku w Szczecinie zarejestrowany był jeszcze jeden duży armator „Euroafrica” Linie Żeglugowe Sp. z o.o., który przeniósł swoją działalność poza granice kraju, przy czym zarząd spółki nadal funkcjonuje w Szczecinie.

2.4.3.2. Żegluga śródlądowa

Drogi wodne Szczecina niestety nie są w pełni wykorzystane przez transport śródlądowy, zarówno w ruchu pasażerskim, jak i towarowym. Brak portu śródlądowego jako odrębnego obiektu administracyjnego powoduje, iż żegluga śródlądowa korzysta z urządzeń portu morskiego i nabrzeży zakładowych. Jednakże w porcie szczecińskim żegluga śródlądowa napotyka na szereg trudności, wśród których do najistotniejszych należą: brak wyznaczonych nabrzeży oraz urządzeń specjalistycznych do załadunku i wyładunku jednostek żeglugi śródlądowej, brak nowoczesnego sprzętu przeładunkowego i ograniczony wysięg żurawi portowych oraz niewystarczająca ilość wyznaczonych miejsc postojowych.

Szczeciński Port Morski ma dostęp do europejskiego systemu żeglugi śródlądowej poprzez kanał Odra-Hawela. Niestety wieloletnie zaniedbania rzeki Odry, skutkujące brakiem ciągłej żeglowności, nie pozwalają na sprawne i pełne wykorzystanie jej potencjału transportowego. W rejonie ujścia Odry celowe jest dostosowanie portu Szczecin do obsługi żeglugi śródlądowej.

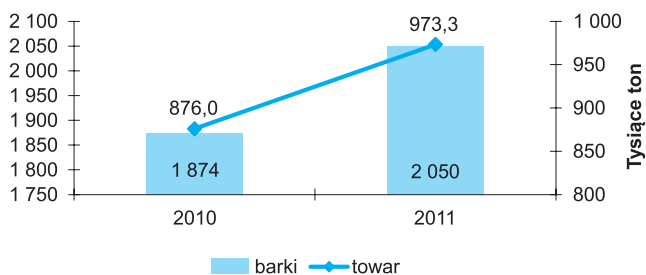
W obrębie dolnego i ujściowego odcinka Odry armatorzy śródlądowi świadczą usługi przewozowe w warunkach konkurencji międzygałęziowej i wewnątrzgałęziowej. Do największych przewoźników wodnych śródlądowych należą: Odratrans S.A., Żegluga Bydgoska S.A., Żegluga Szczecińska Sp. z o.o., Zakład Usług Żeglugowych Sp. z o.o. i Odra Lloyd Sp. z o.o. Coraz wyraźniej zaznacza się także obecność mniejszych firm armatorskich, takich jak Transbode Sp. z o.o.

Według danych Zarządu Morskich Portów Szczecin i Świnoujście S.A. w latach 2010-2011 do Portu w Szczecinie wpłynęło łącznie 3 924 barek z masą towarową około 1,9 mln ton. Transportowane są głównie:

- odpady (do spalarni odpadów i zakładów utylizacji oraz elektrowni na biomasę znajdujących się w pobliżu szlaków wodnych),
- ładunki niebezpieczne (produkty na bazie olejów mineralnych, ropa, substancje i produkty

2. TRANSPORT

Wykres 2.9. Ewidencja barek towarowych w porcie Szczecin w latach 2010-2011

Źródło: Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście.

chemiczne oraz stałe, m.in.: sól, proszek aluminowy resztki kauczukowe),

- ładunki masowe (węgiel, materiały budowlane, złom, jak również zboża, pasze),
- ładunki ciężkie (m.in.: części mostów, turbiny, generatory, transformatory, łopaty wiatraków, wieże wiatraków, instalacje kotłowe, duże zbiorniki, instalacje maszynowe, inne części dużych instalacji).

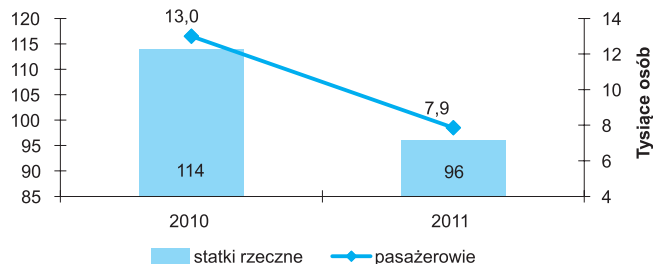
W transporcie śródlądowym ładunków armatorzy obsługują porty w Polsce, Niemczech, Czechach, Holandii, Belgii, Austrii, na Węgrzech oraz wzdłuż Dunaju aż do Konstancy w Rumunii i wzdłuż Morza Czarnego. Regularne trasy w transporcie ładunków ciężkich przebiegają między portami w Berlinie a Hamburgiem, Bremen, Bremerhaven, Rotterdamem, Antwerpią.

Perspektywa rozwoju śródlądowego transportu wodnego w województwie zachodniopomorskim jest związana i uzależniona od przyszłej pozycji konkurencyjnej zespołu portowego na europejskim rynku usług portowych, który wraz z przeladunkami zakładowymi, jest głównym źródłem popytu na przewozy żeglugi śródlądowej w rejonie dolnego i ujściowego odcinka Odry. Ponadto możliwość żeglugi śródlądowej zależy bezpośrednio od modernizacji całego wielofunkcyjnego Odrzańskiego Systemu Wodnego, uwzględniającego także potrzeby transportu wodnego śródlądowego.

Śródlądowy ruch turystyczny i pasażerski w Szczecinie obsługiwany jest przez Dworzec Morski Żeglugi Szczecińskiej, skąd organizowane są rejsy:

- po porcie – statkiem białej floty,
- po naturalnych akwenach dolnej Odry i jeziorze Dąbie – statkiem białej floty,
- regularne na linii Szczecin – Świnoujście – wodolotem (połączenie pasażerskie ze Świnouj-

Wykres 2.10. Ewidencja ruchu pasażerskiego w porcie Szczecin w latach 2010-2011

Źródło: Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście.

ściem utrzymywane jest od kwietnia do października).

Szczecin od kilku lat znajduje się także na trasie zagranicznych śródlądowych statków pasażerskich. Miasto jest jednym z portów odwiedzanych przez statki w trakcie kilku – do kilkunastodniowych rejsów m.in. z Berlina do Stralsundu. Średnio co roku ma miejsce około 90 zawinięć, a ich obłożenie waha się od 60 do 90 osób.

2.4.4. KOMUNIKACJA LOTNICZA

Komunikacja lotnicza obsługująca Szczecin realizowana jest z wykorzystaniem dwóch lotnisk:

- Portu Lotniczego Szczecin – Goleniów,
- Lotniska sportowo-sanitarne Szczecin Dąbie.

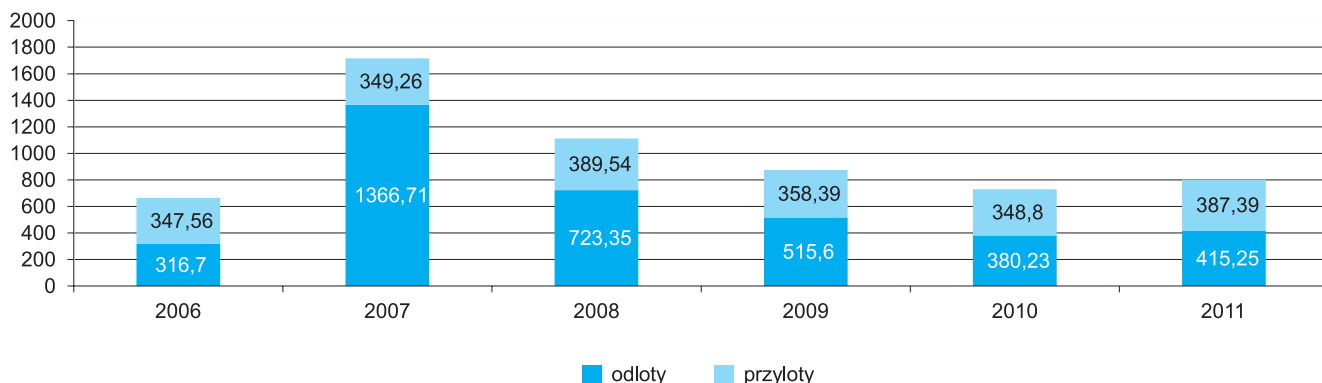
Międzynarodowy Port Lotniczy w Szczecinie położony jest 45 km na północny wschód od centrum Szczecina, przy drodze krajowej nr 6 w pobliżu wsi Glewice. Stanowi główny port lotniczy zarówno dla miasta, jak i całego regionu Pomorza Zachodniego. Zarządzającym i operatorem lotniska jest Port Lotniczy Szczecin – Goleniów Sp. z o.o., w której Miasto Szczecin posiada 37,23% udziałów o wartości 51,736 mln zł. Celem Spółki jest rozbudowa, modernizacja i eksploatacja Portu Lotniczego Szczecin – Goleniów oraz podejmowanie wszelkich działań związanych z obsługą lotniczego ruchu pasażerskiego i towarowego, w tym międzynarodowego przejścia granicznego, a także administrowanie i zarząd oddanymi Spółce nieruchomościami.

Na koniec 2011 roku Port obsługiwał loty w ruchu:

- krajowym (Kraków, Rzeszów, Warszawa),
- międzynarodowym (Dublin, Liverpool, Londyn, Oslo oraz połączenia nieregularne – czartery).

Głównym użytkownikiem Portu są Polskie Linie Lotnicze „LOT” S.A. – przewoźnik lotniczy wyko-

Wykres 2.11. Ilość obsłużonych przesyłek (w kg) w porcie lotniczym Szczecin – Goleniów w latach 2006-2011

Źródło: Port Lotniczy Szczecin – Goleniów Sp. z o.o.

nujący w Polsce najwięcej operacji i przewożący największą liczbę pasażerów oraz Irlandzkie Linie Lotnicze „Ryanair”. Wielkość przewożonych ładunków po dynamicznym skoku w 2007 roku wykazywała tendencję spadkową. W 2011 roku nastąpił ponowny wzrost przewozów.

Ostatnie lata to proces inwestycyjny Spółki w nową infrastrukturę niezbędną do funkcjonowania lotniska na rynku usług lotniczych w Unii Europejskiej. W latach 2010-2011 Lotnisko Szczecin – Goleniów realizowało następujące inwestycje:

- modernizację systemu kontroli bagażu oraz przenośników taśmowych,
- rozwój systemów bezpieczeństwa w zakresie przeciwpożarowym i eksploatacyjnym,
- rozbudowa i modernizacja infrastruktury lotniskowej i portowej.

Tabela 2.10. Liczba pasażerów przywiezionych drogą lotniczą

POŁĄCZENIA	2009	2010	2011
Warszawa	81 554	92 218	83 423
Kraków	670	0	2 398
Rzeszów	0	0	1 045
Londyn (STN)	56 441	57 709	61 105
Londyn (LTN)	10 121	0	0
Bristol	6 388	0	0
Birmingham	6 197	0	0
Dublin	36 633	33 483	35 775
Liverpool	8 086	14 048	25 870
Oslo	23 046	20 209	19 975
nieregularne	6 730	11 258	32 498
razem	235 866	228 925	262 089

Źródło: Port Lotniczy Szczecin – Goleniów Sp. z o.o.

Łączna kwota inwestycji przeprowadzonych w tym czasie szacowana jest na około 144,2 mln zł.

Według danych zarządu Portu Lotniczego Szczecin – Goleniów Sp. z o.o. w 2011 roku obsłużono ponad 262 tys. pasażerów (przyloty i odloty), co stanowiło wzrost o 14,5% w stosunku do roku 2010.

Dane GUS w tym zakresie różnią się od danych pochodzących bezpośrednio z Portu Lotniczego, gdyż Urząd Statystyczny przyjmuje dane Urzędu Lotnictwa Cywilnego, które nie uwzględniają części pasażerów (m.in. pasażerów tranzytowych, dzieci do lat dwóch oraz tzw. General Aviations, czyli pasażerów biznesowych).

Szansą rozwojową miasta jest lotnisko sportowo-sanitarne w Szczecinie Dąbiu, które może być rozbudowane i pełnić funkcję małego lotniska miejskiego. Pozwoliłoby to na lepszy kontakt z Berlinem i Skandynawią, przede wszystkim przedsiębiorcom działającym na terenie Szczecina. Obszar lotniska oraz tereny położone w jego bezpośrednim sąsiedztwie zajmują powierzchnię około 120,6 ha. Bezpośrednie sąsiedztwo lotniska i jeziora Dąbie stwarza korzystne warunki do potencjalnego rozwoju międzynarodowego centrum jachtowego. Rozwinięta funkcja transportowa stwarza szansę dla rozwoju miasta we wszystkich dziedzinach: gospodarczej, administracyjnej, usługowej, turystycznej. Główne atuty lotniska stanowią: bliska odległość od centrum miasta (około 7 km) oraz położenie przy głównej osi dróg łączącej Szczecin prawobrzeżny z lewobrzeżną częścią miasta.

Port Lotniczy Szczecin – Goleniów

W 2010 roku uchwalono Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego „Dąbie – lotnisko”. Gmina Miasto Szczecin po wieloletnich negocjacjach z Urzędem Lotnictwa Cywilnego wynegocjowała ostateczny kształt pasa startowego, który zmieni układ lotniska. Przewiduje się na tym terenie realizację funkcji miejskich, między innymi takich, jak: transport lotniczy małych samolotów, funkcji rekreacyjno-sportowej, funkcji usługowej o znaczeniu ogólnomiejskim wraz z usługami handlu o powierzchni sprzedażowej przekraczającej 2000 m², działalność produkcyjną, magazynowo-składową z wyłączeniem funkcji uciążliwych.

2.5. DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA SZCZECINA

Szczecin jako ważny węzeł komunikacji drogowej, kolejowej, morskiej, śródlądowej i lotniczej ma wyróżniające go walory położenia, dostępności komunikacyjnej i jest znaczącym ośrodkiem współpracy międzynarodowej i przygranicznej.

Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, oceniając atrakcyjność inwestycyjną województw i podregionów Polski w 2011 roku sklasyfikował podregion szczeciński na wysokim 9. miejscu w kraju (awans z miejsca 10. w 2010 roku) pod względem atrakcyjności z punktu widzenia działalności przemysłowej. W raporcie uznano, że istotny wpływ na ogólną atrakcyjność Szczecina mają dwa czynniki transportowe:

- bardzo dobra dostępność komunikacyjna do granicy zachodniej,
- ważność szczecińskiego węzła komunikacyjnego.

Dostępność komunikacyjna Szczecina jest zatem jednym z największych walorów miasta pełniące-

go funkcję węzła transportowego rangi ponadregionalnej z dostępem do lotniska międzynarodowego i w pobliżu granicy zachodniej, co stwarza możliwość korzystania z rozbudowanej niemieckiej sieci autostrad (zwłaszcza w kierunku południowym, jako alternatywa dla dróg polskich). Cecha ta może w przyszłości zaowocować przyciągnięciem znaczących inwestorów, wpływając tym samym na rozwój gospodarczy miasta.

2.5.1. MIĘDZYNARODOWA DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

Szczecin poprzez połączenie autostradowe z Berlinem jest włączony w zachodnioeuropejski system drogowy. W tym zakresie ważnym kierunkiem działań wskazanym w polityce transportowej Szczecina jest usprawnienie powiązania systemu transportowego miasta z przejściami granicznymi.

Dostępność kolejową Szczecina w ruchu międzynarodowym poprawiło realizowane od 2011 roku przez Deutsche Bahn bezpośrednie połączenie: Szczecin – Drezno – Praga. Ponadto istniejący system połączeń z Berlinem (Brandenburgia) oraz Lubeką (Meklemburgia Pomorze Przednie) zapewnia polskim pasażerom dostęp do całego systemu połączeń kolejowych w Europie.

Rośnie liczba pasażerów i lotów obsługiwanych przez Port Lotniczy Szczecin – Goleniów (w ruchu krajowym i międzynarodowym). Rośnie nie tylko liczba lotów czarterowych, ale także regularnych połączeń w ruchu krajowym i międzynarodowym. W 2011 roku po okresie spadków wzrosły również przewozy towarowe.

Istnieje nadal niewykorzystany potencjał rozwoju transportu wodami śródlądowymi. Ważną inicjatywą w tym zakresie jest projekt budowy wodnego połączenia śródlądowego drogą wodną E-30, przebiegającą wzdłuż tak zwanego Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego (CETC). Elementami tej drogi wodnej są Zalew Szczeciński, Odrzańska Droga Wodna oraz kanał Odra – Dunaj. Niestety żadna z koncepcji poprawy warunków żeglugi na Odrze, czy na sieci dróg wodnych bezpośrednio z nią związanych nie była dotąd realizowana.

2.5.2. KRAJOWA DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

Dla krajowej dostępności komunikacyjnej Szczecina kluczowe są inwestycje na najważniejszych

krajowych szlakach, łączących miasto z głównymi ośrodkami miejskimi we wschodniej, centralnej i południowej Polsce (Gdańsk, Warszawa, Poznań, Wrocław, Kraków).

Istotną inwestycją wpływającą na poprawę dostępności komunikacyjnej Szczecina z kierunku krajowego jest oddany do użytku w 2010 roku przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad odcinek drogi ekspresowej S3 ze Szczecina do Gorzowa Wielkopolskiego (81 km). Droga ekspresowa S3 po zbudowaniu odcinka pomiędzy Gorzowem a Międzyrzeczem (woj. Lubuskie) połączy się z autostradą A2, dzięki czemu pośrednio połączy aglomerację szczecińską z poznańską i stołeczną (oddanie do użytku planowane na 2014 rok). Realizacja kolejnych odcinków S3 pozwoli na połączenie z aglomeracją wrocławską, a połączenie z autostradą A4 – także z Górnośląskim Okręgiem Przemysłowym i aglomeracją krakowską.

Jednym z priorytetowych projektów dla Szczecina jest również realizacja drogi ekspresowej S6 – w kierunku wschodnim. Trasa ma przebiegać częściowo w korytarzu drogi krajowej numer 6, a po części w zupełnie nowych korytarzach, m.in. poprzez zrealizowaną już obwodnicę Nowogardu czy Słupska oraz następne planowane trasy. Droga ma także połączyć bezpośrednio Szczecin z Kołobrzegiem, poprzez odpowiednią zmianę przebiegu w stosunku do DK nr 6. Realizacja tej inwestycji niestety została umieszczona w odległych planach GDDKiA.

Kluczowym połączeniem Szczecina z centralną Polską jest droga krajowa nr 10, która na odcinku Szczecin – Stargard Szczeciński zachowuje parametry drogi ekspresowej, a na odcinku oddanej do użytku w 2011 roku obwodnicy Stargardu, funkcjonuje w standardzie drogi ekspresowej S10. Planowana droga ekspresowa S10 Szczecin – Płońsk ma finalnie połączyć zespół portów morskich Szczecin i Świnoujście z aglomeracją stołeczną. W 2011 roku powstało studium wykonalności dla kolejnego odcinka drogi – od obwodnicy Stargardu do obwodnicy Piły (ok. 130 km).

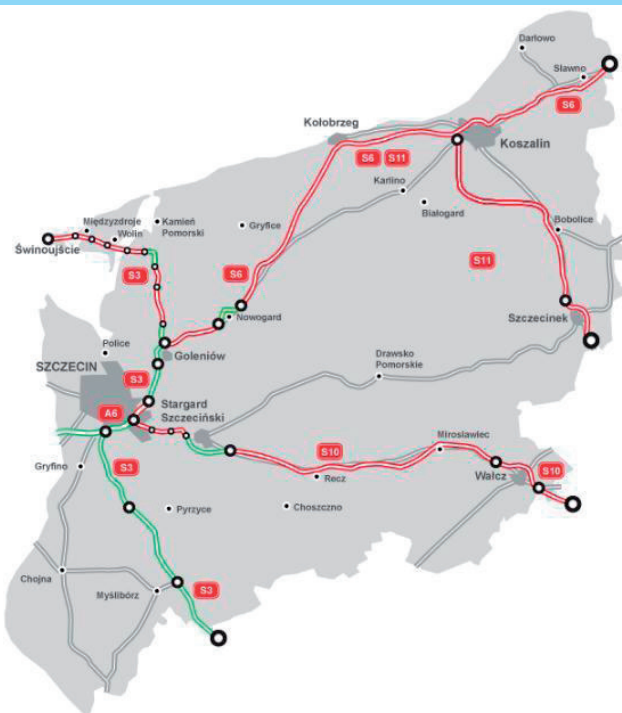
W ostatnich latach największy nacisk kładziony jest na rozbudowę systemu kolei dużych prędkości, która wpłynie na zwiększenie atrakcyjności poszczególnych regionów. Przygotowany przez PKP Polskie Linie Kolejowe i Ministerstwo Infrastruktury „Program rządowy budowy i urucho-

mienia przewozów kolejami dużych prędkości w Polsce” obejmuje stworzenie najszybszego połączenia między Warszawą, Poznaniem i Wrocławiem. Szczecin włączony będzie do tego układu poprzez połączenie z Poznaniem. W tym celu realizowana będzie modernizacja linii kolejowej E 59 na odcinku Poznań Główny – Szczecin Dąbie. W 2011 roku Centrum Realizacji Inwestycji Polskich Linii Kolejowych Oddział w Szczecinie rozpiisał przetarg na wykonanie Studium Wykonalności oraz Programu Funkcjonalno – Użytkowego dla realizacji tej inwestycji.

2.5.3. REGIONALNA DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

Wśród kierunków działań wskazanych w Polityce transportowej miasta, słusznie jako najistotniejsze przyjęto uwzględnienie, przy planowaniu rozwoju układu komunikacyjnego, związków Szczecina z otaczającymi go miastami i gminami oraz krajowych i międzynarodowych szlaków komunikacyjnych w kierunkach wschód – zachód i północ – południe. W tym aspekcie najważniejsza wydaje się poprawa dostępności miasta poprzez wskazany wcześniej rozwój zarówno in-

Rysunek 2.4. Mapa stanu budowy dróg w województwie zachodniopomorskim w 2011 roku

* Na zielono zaznaczono odcinki w użytkowaniu a na czerwono odcinki w przygotowaniu.

Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad.

2. TRANSPORT

frastruktury drogowej (najważniejsze to kontynuacja prac przy odcinkach dróg: S3, S6, S10) jak i kolejowej (budowa linii kolejowej do Portu Lotniczego Szczecin – Goleniów, a także przebudowa dworca kolejowego w Szczecinie). Duże znaczenie dla poprawy komunikacji w obrębie województwa zachodniopomorskiego mają wszelkie inwestycje drogowe, zrealizowane przez szcześciński oddział GDDKiA i oddane w 2011 roku do użytku:

- obwodnica Stargardu Szczecińskiego (S10),
- obwodnica Nowogardu (S6),
- obwodnica Goleniowa (S3),
- obwodnica Miękowa (S3),
- północny odcinek drogi nr 3 (węzeł Parłówko oraz siedem kilometrów nowej dwujezdniowej drogi ekspresowej S3 od Ostromic do Troszyna).

W trakcie realizacji jest przebudowa autostrady A6 na odcinku Kijewo – Rzęśnia. Do końca 2011 roku zerwano stare poniemieckie płyty na dwukilometrowym odcinku zachodniej nitki tej drogi.

Dostępność komunikacyjną transportem kolejowym w granicach województwa zachodniopomorskiego poprawił zakup 12 szynobusów (zrealizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego). Obecnie szynobusy kursują między innymi na remontowanej trasie Szczecin – Kołobrzeg, a dzięki prowadzonej budowie nowego odcinka będą docierać także do międzynarodowego lotniska w Goleniowie. Szybkie, bezpośrednie połączenie Szczecina z lotniskiem poprzez komunikację zbiorową jest jednym z priorytetów Polityki transportowej miasta.

2.5.4. LOKALNA DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

W zakresie komunikacji wewnątrz miasta najistotniejszym kierunkiem działań wskazanych w Polityce transportowej jest wzmocnienie rangi i poprawa jakości transportu zbiorowego wraz z poprawą bezpieczeństwa osobistego pasażerów i dostępności środków transportu dla osób niepełnosprawnych. Działania w tym zakresie powinny koncentrować się nie tylko na poprawie stanu taboru i infrastruktury transportu autobusowego i tramwajowego, ale także na ulepszaniu ogólnej jakości transportu publicznego poprzez m.in.:

- zwiększenie jego bezpieczeństwa (monitoring w środkach transportu),

- zwiększenie liczby podmiotów świadczących usługi komunikacyjne (np. tworzenie linii obsługiwanych przez mikrobusy),
- zróżnicowanie form płatności za przejazdy (np. karta miejska),
- sprawne zarządzanie ruchem pojazdów komunikacji zbiorowej (np. bieżąca informacja o sytuacji na trasach komunikacji).

Bardzo ważnym dla miasta kierunkiem działań wskazanych w Polityce transportowej jest poprawa systemu transportu ładunków, przy jednoczesnym ograniczeniu jego negatywnych skutków dla miasta. Problem dotyczy szczególnie spedycji przedmiotów niebezpiecznych na trasie do i z Polic. Należy dążyć do eliminacji kolejowego transportu ładunków groźnych z terenów gęstej zabudowy mieszkaniowej, poprzez budowę kolejowej obwodnicy zachodniej oraz wspierać ideę rozwoju transportu kombinowanego, który umożliwiłby wykorzystanie potencjalnych zdolności przewozowych tkwiących w istniejącym lokalnym systemie kolejowym i żegludze śródlądowej.

Poprawa dostępności miasta od strony wody w dużym stopniu zależy od pogłębienia toru wodnego łączącego Szczecin z Bałtykiem. Ciągłe zamulanie dna Odry (sztormy, cofki, niekorzystne stany wód i prądy) wymusiło konieczność podjęcia działań doraźnych, zapewniających dalszą eksploatację toru: zmniejszenie prędkości dla statków, wprowadzenie ruchu jednokierunkowego (duże jednostki nie mogą się wymijać na torze wodnym). W znacznym stopniu czas podróży drogą wodną w kierunku na północ i z północy skróciło wznowienie kursów wodolotem między Szczecinem a Świnoujściem. Atutem Szczecina jest dogodny położenie w ramach polskiego i europejskiego układu żeglugi śródlądowej (za pomocą systemu kanałów łączących największe rzeki), jest ono jednak obecnie wykorzystane w znikomym stopniu. W tym kontekście ważnym kierunkiem działań wskazanych w polityce transportowej miasta jest podkreślenie morskiego charakteru Szczecina i ścisłego związku z rzeką. Przede wszystkim należy umożliwić cumowanie statków białej floty, żaglowców i jachtów, a w przyszłości także tramwajów wodnych, które zapewnią komunikację z marinami nad jeziorem Dąbie oraz lotniskiem sportowym w Dąbiu. Ponadto należy tak planować przebudowę i rozbudowę układu komunikacyjnego miasta, aby nabrzeża stały się po-

nownie miejscem handlu i spotkań mieszkańców oraz atrakcją turystyczną.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

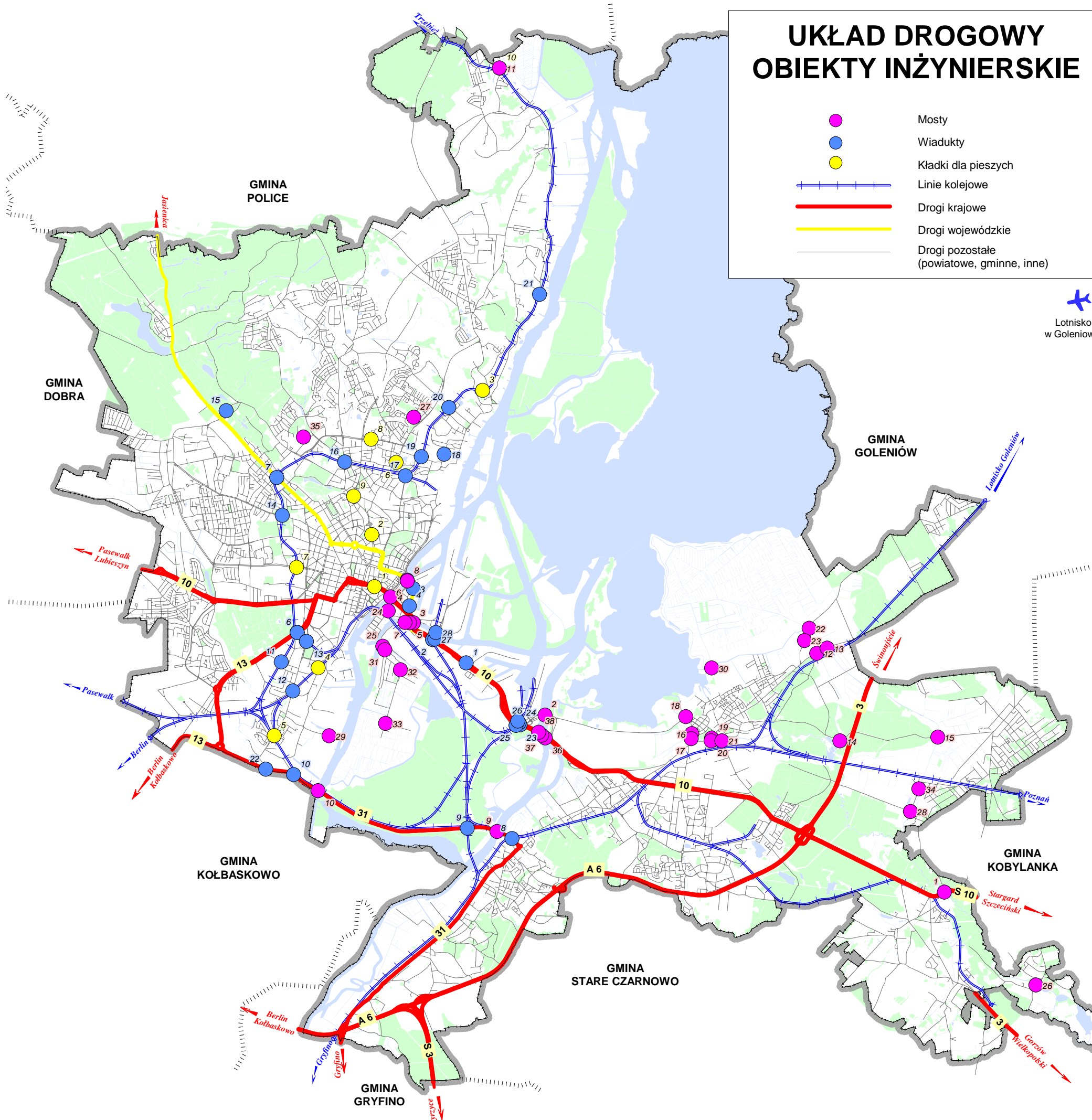
Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., na podstawie:

1. Atrakcyjność Inwestycyjna Województw i Podregionów Polski 2011. Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2011
2. Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Miasta Szczecin, www.bip.um.pl
3. Biuro Obsługi Interesantów Urzędu Miasta Szczecin
4. Diagnoza społeczno-gospodarcza Szczecina – WYG International Sp. z o.o., czerwiec 2010
5. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
6. Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl
7. Komenda Miejska Policji
8. Nieruchomości i Opłaty Lokalne Sp. z o.o. – Strefa Płatnego Parkowania
9. Opracowanie wykonane na potrzeby Ministerstwa Infrastruktury: Analiza potrzeb inwestycyjnych w zakresie żeglugi śródlądowej na rzece Odrze w latach 2007-2013, Akademia Morska w Szczecinie, Instytut Inżynierii Transportu, Zakład Żeglugi Śródlądowej i Gospodarki Wodnej, Szczecin 2006, www.mt.gov.pl
10. PKP CARGO SA, Zakład Przewozów Towarowych w Szczecinie
11. PKP Intercity S.A.
12. PKP Polskie Linie Kolejowe SA, Oddział Regionalny w Szczecinie
13. PKP Przewozy Regionalne Sp. z o.o., Zachodniopomorski Zakład Przewozów Regionalnych w Szczecinie
14. Polityka Transportowa Miasta Szczecin – wersja do konsultacji
15. Port Lotniczy Szczecin – Goleniów Sp. z o.o.
16. Priorytety rozwoju polskiej części Transgranicznego Regionu Metropolitalnego Szczecina (zestawienie sporządzone na podstawie Raportu Końcowego Koncepcji rozwoju Transgranicznego Regionu Metropolitalnego Szczecina – część polska)
17. Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Szczecinie Sp. z o.o., www.pks.szczecin.pl
18. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie, www.rzgw.szczecin.pl
19. Rocznik Statystyczny Gospodarki Morskiej 2011 – Urząd Statystyczny w Szczecinie
20. Rowerowy Szczecin, materiały UM Szczecin WGKiOS, www.roverowy.szczecin.pl
21. Strategia Rozwoju Gospodarki Morskiej Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin, październik 2007
22. Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za lata 2008-2011
23. Strategia rozwoju gospodarki morskiej województwa zachodniopomorskiego do roku 2015. Warszawa, czerwiec 2006
24. Szczecińskie Przedsiębiorstwo Autobusowe „Klonowica” Sp. z o.o.
25. Szczecińsko-Polickie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Sp. z o.o.
26. Tramwaje Szczecińskie Sp. z o.o.
27. Transport w województwie zachodniopomorskim w latach 2009-2010. Urząd Statystyczny w Szczecinie. Szczecin 2011
28. Urząd Lotnictwa Cywilnego
29. Urząd Żeglugi Śródlądowej w Szczecinie
30. Wydział Informatyki Urzędu Miasta
31. Zachodniopomorski internetowy serwis krajowych prywatnych połączeń mikrobusowych, www.mikrobusy.szczecin.pl
32. Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego w Szczecinie
33. Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście SA, www.port.szczecin.pl

UKŁAD DROGOWY OBIEKTY INŻYNIERSKIE

- Mosty
- Wiadukty
- Kładki dla pieszych
- Linie kolejowe
- Drogi krajowe
- Drogi wojewódzkie
- Drogi pozostałe (powiatowe, gminne, inne)

Lotnisko
w Goleniowie

● Mosty

LP	NAZWA
1	MOST NAD RZEKĄ PŁONIA W CIĄGU UL. SZOSA STARGARDZKA
2	MOST CŁOWY NAD RZEKĄ REGALICA W CIĄGU UL. ESKADROWEJ I GDAŃSKIEJ
3	MOST PORTOWY NAD RZEKĄ PARNICĄ W CIĄGU UL. ENERGETYKÓW I GDAŃSKIEJ
4	MOST DŁUGI NAD RZEKĄ ODRĄ W CIĄGU UL. ENERGETYKÓW I KS.KARD.WYSZYŃSKIEGO
5	MOST NAD RZEKĄ PARNICĄ-JEZDNIA WJAZDOWA DO CENTRUM W CIĄGU TRASY ZAMKOWEJ
6	MOST NAD RZEKĄ ODRĄ-JEZDNIA WJAZDOWA DO CENTRUM W CIĄGU TRASY ZAMKOWEJ
7	MOST NAD RZEKĄ PARNICĄ-JEZDNIA WYJAZDOWA W CIĄGU TRASY ZAMKOWEJ
8	MOST NAD RZEKĄ ODRĄ-JEZDNIA WYJAZDOWA W CIĄGU TRASY ZAMKOWEJ
9	MOST IM. I ARMII WOJSKA POLSKIEGO NAD RZEKĄ REGALICĄ W CIĄGU AUTOSTRADY POZNAŃSKIEJ
10	MOST IM. K. ŚWIERCZEWSKIEGO NAD RZEKĄ ODRĄ W CIĄGU AUTOSTRADY POZNAŃSKIEJ
11	MOST NAD SUCHYM KANAŁEM W CIĄGU UL. STOŁCZYŃSKIEJ
12	MOST NAD RZEKĄ ŻOŁNIERSKA STRUGA W CIĄGU UL. GOLEŃOWSKIEJ
13	MOST NAD RZEKĄ CHEŁSZCZĄCĄ W CIĄGU UL. GOLEŃOWSKIEJ
14	MOST NAD RZEKĄ ŻOŁNIERSKA STRUGA W CIĄGU UL. TCZEWSKIEJ
15	MOST NAD RZEKĄ CHEŁSZCZĄCĄ W CIĄGU UL. TCZEWSKIEJ
16	MOST NAD RZEKĄ PŁONIA W CIĄGU UL. KRZYWOŃ
17	MOST NAD KANAŁEM ULGI W CIĄGU UL. GRYFIŃSKIEJ
18	MOST NAD RZEKĄ PŁONIA W CIĄGU UL. GIERCZAK
19	MOST NAD KANAŁEM ULGI W CIĄGU UL. RAĆLAWICKIEJ
20	MOST NAD RZEKĄ PŁONIA W CIĄGU UL. RAĆLAWICKIEJ
21	MOST NAD RZEKĄ PŁONIA W CIĄGU UL. POMORSKIEJ
22	MOST NAD RZEKĄ CHEŁSZCZĄCĄ W CIĄGU UL. LUBCZYŃSKIEJ
23	MOST NAD RZEKĄ ŻOŁNIERSKA STRUGA W CIĄGU UL. LUBCZYŃSKIEJ
24	MOST NAD KANAŁEM ZIEŁONYM W CIĄGU UL. HEYKI
25	MOST NAD KANAŁEM MELIORACYJNYM W CIĄGU UL. MARYNARSKIEJ
26	MOST NAD RZEKĄ PŁONIA W CIĄGU UL. MOSTOWEJ
27	MOST NAD CIEKIEM WODNYM W CIĄGU UL. SŁOWICZEJ
28	MOST NAD RZEKĄ CHEŁSZCZĄCĄ W CIĄGU UL. STARY SZLAK
29	MOST NAD KANAŁEM W CIĄGU UL. BYDGOSKIEJ
30	MOST NAD KANAŁEM MELIORACYJNYM W CIĄGU UL. JEZORNEJ
31	MOST NAD KANAŁEM W CIĄGU UL. KANAŁOWEJ, MARYNARSKIEJ
32	MOST NAD KANAŁEM MELIORACYJNYM W CIĄGU UL. MARYNARSKIEJ, OKRĘTOWEJ
33	MOST NAD KANAŁEM MELIORACYJNYM W CIĄGU UL. KUTROWEJ, MARYNARSKIEJ
34	MOST NAD RZEKĄ CHEŁSZCZĄCĄ W CIĄGU UL. OWSIANEJ
35	MOST NAD RZEKĄ WARSZOWIEC W CIĄGU UL. DOKTORA JUDYMA
36	NOWOCŁOWY M1 (POŁUDNIOWY) NAD RZEKĄ REGALICA, JEZDNIA WYJAZDOWA OD UL. GDAŃSKIEJ DO UL. HANGAROWEJ
37	NOWOCŁOWY M2 (ŚRODKOWY) - NAD RZEKĄ REGALICA, TOR TRAMWAJOWY OD UL. GDAŃSKIEJ DO UL. HANGAROWEJ
38	NOWOCŁOWY M3 (PÓLNOCNY) NAD RZEKĄ REGALICA, JEZDNIA WJAZDOWA OD UL. HANGAROWEJ DO GDAŃSKIEJ

● Kładki dla pieszych

LP	NAZWA
1	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD DROGĄ KRAJOWĄ NAD UL. KS.KARD.WYSZYŃSKIEGO
2	PRZEJŚCIE PODZIEMNE POD AL. WYZWOLENIA
3	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD TORAMI KOLEJOWYMI W CIĄGU UL. BIAŁOGÓRSKIEJ
4	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD TORAMI KOLEJOWYMI W CIĄGU UL. ŚW.JÓZEFA
5	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL. BUDZISZYŃSKIEJ, USTOWSKIEJ
6	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD DROGĄ WOJEWÓDZKĄ W CIĄGU UL. WILCZEJ, SZCZANIECKIEJ
7	KŁADKA DLA PIESZYCH PRZY STACJI TURZYN W CIĄGU UL. BOLESŁAWA KRZYWOSTEGO
8	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD DROGĄ POWIATOWĄ W CIĄGU UL. PRZYJACIÓŁ ŻOŁNIERZA
9	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD DROGĄ POWIATOWĄ W CIĄGU UL. WYZWOLENIA (rondo GIEDROYCIA)
10	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD SUCHYM KANAŁEM W CIĄGU UL. STOŁCZYŃSKIEJ

● Wiadukty

LP	NAZWA
1	WIADUKT-ESTAKADA POMORSKA W CIĄGU UL. GDAŃSKIEJ
2	WIADUKT NAD BOCZNICĄ KOLEJOWĄ DO ELEKTROWNI W CIĄGU UL. GDAŃSKIEJ
3	WIADUKT-ESTAKADA-JEZDNIA WJAZDOWA DO CENTRUM W CIĄGU TRASY ZAMKOWEJ (GIL-GVIL)
4	WIADUKT-ESTAKADA-JEZDNIA WYJAZDOWA W CIĄGU TRASY ZAMKOWEJ (GIP-GVIIP)
5	WIADUKT DROGOWY PÓLNOCNY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL. MIESZKA I
6	WIADUKT DROGOWY PÓLUDNIOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL. MIESZKA I
7	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU AL. WOJSKA POLSKIEGO
8	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP LINIA DĄBIE-PODJUCHY W CIĄGU AUTOSTRADY POZNAŃSKIEJ
9	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP LINIA SZCZECIN-WROCŁAW W CIĄGU AUTOSTRADY POZNAŃSKIEJ
10	WIADUKT DROGOWY NAD UL. POTOCZNĄ W CIĄGU AUTOSTRADY POZNAŃSKIEJ
11	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL. MILCZAŃSKIEJ
12	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU AL. POWSTAŃCÓW WLKP., BUDZISZYŃSKIEJ
13	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU AL. POWSTAŃCÓW WLKP.
14	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL. MICKIEWICZA
15	WIADUKT DROGOWY NAD UL. WINCENTEGO POLA W CIĄGU ALEI SPACEROWEJ
16	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL. KRASIŃSKIEGO
17	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL. WILCZEJ, SZCZANIECKIEJ
18	WIADUKT NAD DOLINĄ ŚMIERCI W CIĄGU UL. DRUCKIEGO-LUBECKIEGO
19	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL. RUGIAŃSKIEJ
20	WIADUKT NAD TORAMI KOLEJOWYMI -ŻELECHOWO-GOLECIN W CIĄGU UL. HOZEJ
21	WIADUKT NAD TORAMI KOLEJOWYMI - KŁADKA DLA PIESZYCH W CIĄGU UL. LOWIECKIEJ
22	WIADUKT NAD AUTOSTRADĄ POZNAŃSKĄ W CIĄGU UL. NASYPOWEJ
23	WD1-WD3 (JEZDNIA WYJAZDOWA PRZEPRAWY NOWOCŁOWEJ)
24	WD2-WD4 (JEZDNIA WJAZDOWA PRZEPRAWY NOWOCŁOWEJ)
25	E1 (JEZDNIA WYJAZDOWA WSPOMAGAJĄCA)
26	E2 (JEZDNIA WJAZDOWA WSPOMAGAJĄCA)
27	E3 (JEZDNIA WJAZDOWA PRZEPRAWY PRZEZ RZEKĘ PARNICĘ) Z ULICY GDAŃSKIEJ
28	E4 (JEZDNIA WYJAZDOWA Z PRZEPRAWY PRZEZ RZEKĘ PARNICĘ) W ULICĘ GDAŃSKĄ

ŚCIEŻKI ROWEROWE

Ścieżki rowerowe istniejące

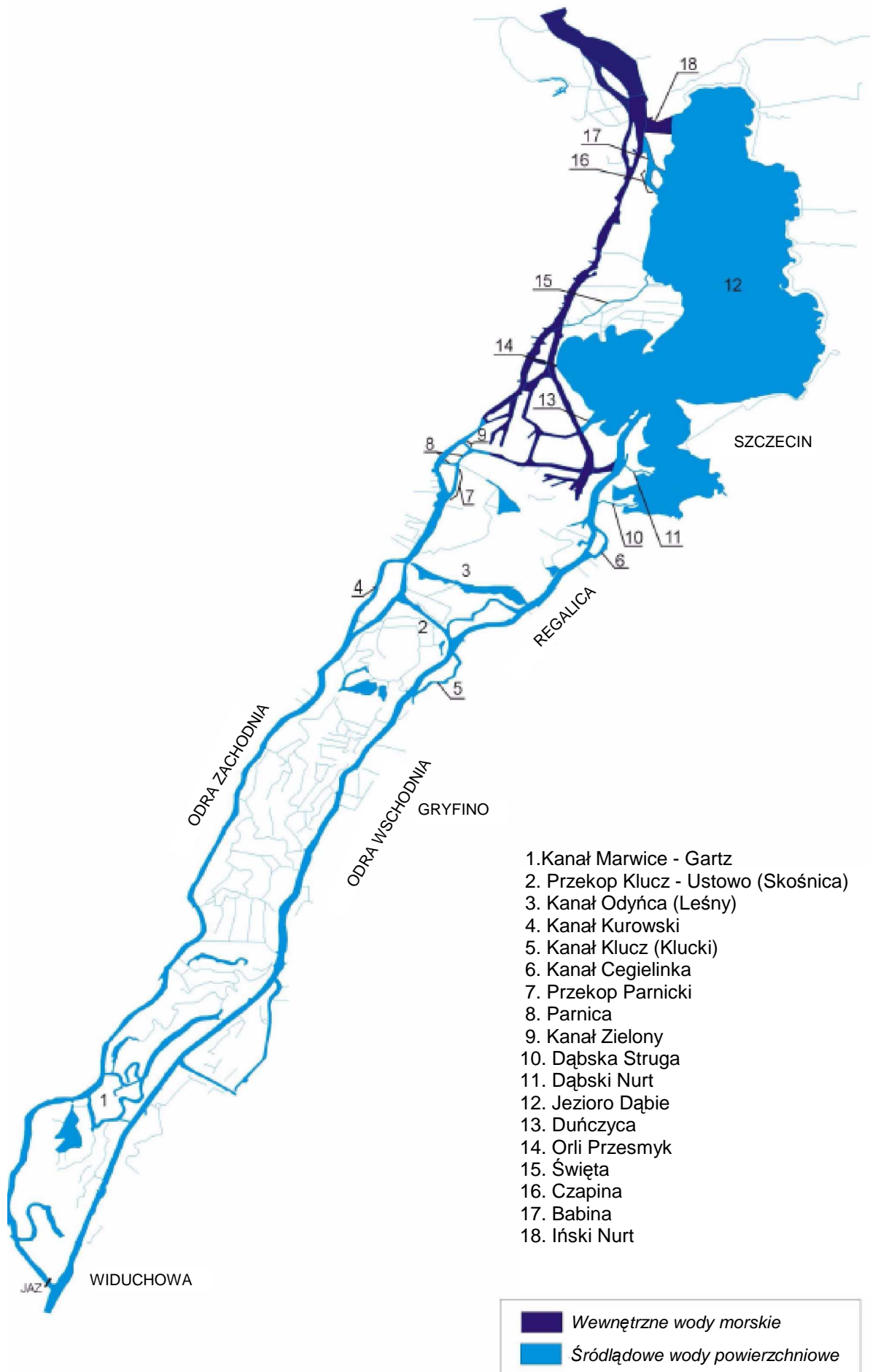
Ścieżki rowerowe projektowane

Ścieżki rowerowe w budowie

Międzyodrze i Szczeciński Węzeł Wodny

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

3.1. ZAOPATRZENIE W WODĘ I ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW

Eksploracją szczecińskiego systemu wodociągowego i kanalizacyjnego zajmuje się w imieniu gminy Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

Szczecin może być zasilany w wodę z 8 ujęć. Obecnie, miasto jest zasilane z 3 podstawowych ujęć wody: „Miedwie”, „Pilchowo” i „Skolwin”, natomiast pozostałe są ujęciami rezerwowymi. Łącznie w 2010 r. wydobyto 25,88 mln m³ wody, a w 2011 r. – 25,41 mln m³.

Z sieci wodociągowej korzysta 96% mieszkańców. Obserwuje się od wielu lat spadek zużycia wody w mieście. W ciągu ostatnich 5 lat wyniósł on około 20%. Obecnie średnioroczne zużycie wody w Szczecinie wynosi 100 l/dobę/mieszkańca.

Tabela Nr 3.1. Produkcja dobową ujęć wody (woda wydobyta) [tys. m³/d]

UJĘCIE WODY	2010	2011
„Miedwie”	60,70	60,05
„Pilchowo”	8,92	8,85
„Arkonka”	3,01	3,40
„Skolwin”	0,48	0,67

Źródło: Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

Tabela 3.2. Komunalne oczyszczalnie ścieków (biologiczne)

NAZWA OCZYSZCZALNI	PRZEPUSTOWOŚĆ [MLN M ³]	PRZEPŁYW DOBOWY [TYS. M ³ /D]	
		2010	2011
„Pomorzany”	24,0	59,55	62,66
„Zdroje”	6,6	12,5	14,85
„Płonia”	0,1	0,31	0,34

Źródło: Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

Tabela 3.3. Charakterystyka podstawowych źródeł ciepła

NAZWA OBIEKTU	WŁAŚCICIEL	MOC KOTŁÓW [MW] *	PALIWO
EC Szczecin	PGE ZE Dolna Odra S.A.	183	biomasa
EC Pomorzany	PGE ZE Dolna Odra S.A.	443	Pył węglowy
CR Benesza	SEC Sp. z o.o.	52/65	olej opałowy EKOTERM/gaz ziemny GZ-50
CR Dąbska	SEC Sp. z o.o.	106	węgiel kamienny
CR Sąsiedzka	SEC Sp. z o.o.	7,92	gaz ziemny GZ-50

Źródło: Szczecińska Energetyka Ciepła Sp. z o.o.

Ilość zużytej energii na wyprodukowanie wody dla potrzeb miasta wynosiła odpowiednio: w 2010 r. – 14 807 tys. kWh, a w 2011 r. – 14 612 tys. kWh.

Na koniec 2011 r. całkowita długość sieci wodociągowej wynosiła 1 237,98 km, w tym: magistrale – 211,28 km, sieć rozdzielcza – 741,71 km, przyłącza – 310,66 km.

W ostatnich 10 latach wymieniono: 1 706 szt. podłączeń, 1 805 szt. zasuw, 1120 szt. hydrantów.

Na terenie miasta funkcjonują 3 komunalne oczyszczalnie ścieków.

Długość sieci kanalizacyjnych w mieście na koniec 2011 r. wynosiła: kanalizacja ogólnospławna – 227 km, kanalizacja sanitarna – 335,5 km, przyłącza kanalizacyjne – 254,5 km, kanalizacja deszczowa – 350 km.

Z sieci kanalizacyjnej korzystało 87,5% mieszkańców. W ciągu ostatnich kilku lat na skutek wzrostu cen wody i coraz bardziej powszechnej rejestracji jej użycia, wystąpił spadek ilości jej zużywania i powstających ścieków.

3.2. CIEPŁOWNICTWO

Szczecin zaopatrywany jest w ciepło przez:

- miejski system ciepłowniczy zarządzany przez Szczecińską Energetykę Ciepłą sp. z o.o.,
- lokalne systemy osiedlowe skoncentrowane wokół swojego źródła ciepła,
- systemy będące własnością zakładów przemysłowych, szpitali i innych firm,
- indywidualne źródła ciepła.

Ze względu na uwarunkowania geograficzne w Szczecinie funkcjonują dwa niezależne systemy ciepłownicze: lewobrzeżny i prawobrzeżny. System lewobrzeżny zasilany jest w ciepło z dwóch elektrociepłowni: EC Szczecin (EC – I) i EC Pomorzany (EC – II) oraz CR Benesza. Do-

Tabela 3.4. Rodzaje sieci ciepłej – 2011 rok

kanalowa	139 257 m
napowietrzna	285 637 m
preizolowana	118 090 m

Źródło: Szczecińska Energetyka Ciepła Sp. z o.o.

datkowo eksploatowanych jest w tej części miasta 20 kotłowni lokalnych opalanych gazem ziemnym.

System prawobrzeżny zaś działa w oparciu o dwie ciepłownie rejonowe: CR przy ul. Dąbskiej, CR przy ul. Sąsiedzkiej. Dodatkowo eksploatowanych jest w tej części miasta 9 kotłowni lokalnych opalanych gazem ziemnym.

W 2010 roku długość sieci ciepłej wynosiła 283,426 km a w 2011 roku – 285,912 km.

W latach 2010-2011 struktura sprzedaży ciepła kształtowała się następująco:

- budownictwo wielorodzinne – 2 439 918 odbiorców
- budownictwo indywidualne – 7 733 odbiorców
- oświata – 494 877 odbiorców
- służba zdrowia – 93 916 odbiorców
- urzędy i administracja – 2 713 567 odbiorców
- usługi – 403 573 odbiorców
- przemysł – 24 256 odbiorców.

Wielkość sprzedaży ciepła wynosiła:

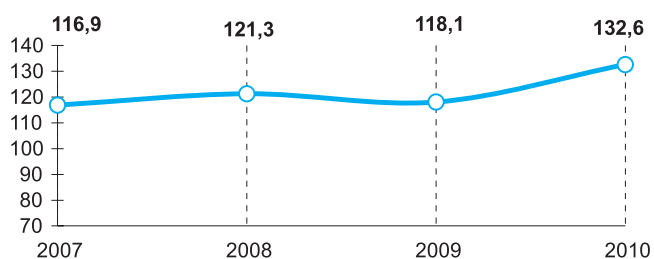
- 2010 rok – 4 458 006 GJ
- 2011 rok – 3 745 498 GJ.

3.3. GAZOWNICTWO

Obszar miasta zasilany jest przez trzy stacje redukcyjno-pomiarowe (SPR) I stopnia ze stron:

- Północnej – poprzez stację na os. Warszewo
- Południowej – poprzez stacje na os. Podjuchy i Płonia.

Wykres 3.1. Zużycie gazu w latach 2007-2010, m³/rok

Źródło: Zakład Gazowniczy Szczecin.

Istnieje również możliwość zasilania miasta gazem poprzez stację I stopnia w Policach.

Dystrybucja gazu na terenie miasta odbywa się przez gazociągi niskiego i średniego ciśnienia, a także 43 stacje redukcyjne, 7 stacji redukcyjno-pomiarowych i 1 stację pomiarową.

Miasto zaopatrywane jest w gaz ziemny wysokometanowy. W 2010 roku zużycie gazu wyniosło 80,8 hm³, w tym na 1 mieszkańca 199,2 m³.

Natomiast z sieci gazowej korzystało w 2010 roku 139,9 tys. odbiorców, a w 2011 roku 124 tys.

Zarówno zużycie gazu jak i liczba odbiorców od kilku lat są na podobnym poziomie.

Ceny gazu kształtują się w zależności od grupy taryfowej i wynoszą od 0,948 zł/m³ do 0,918 zł/m³ w 2010 r. i w 2011 roku wynosiła od 1,1658 zł/m³ do 1,12 zł/m³.

Nakłady inwestycyjne na poprawę stanu infrastruktury gazowej wyniosły odpowiednio: w 2010 r. – około 9,6 mln. zł, w 2011 r. – 10,7 mln. zł. Cel nakładów:

- modernizacja: 2010 r. – 290,4 tys. zł (m.in. przebudowa gazociągu w ul. Boh. Warszawy i na os. Turzyn), w 2011 r. – 1 410,3 tys. zł (m.in. przebudowa gazociągu w ulicach: J. Matejki, Jaśminowa, Bat. Chłopskich, Autostrada Poznańska, Pogodna),
- rozbudowa sieci gazowej: w 2010 r. – 1 421 tys. zł (m.in. na terenie os. Skarbówek, ul. Miodowej i Sennej), w 2011 r. – 1 819,4 tys. zł (m.in. budowa sieci gazowej w rejonie ul. Chłodnej, Głębokiej, Struga i na terenie os. Skarbówek),
- przyłączenie nowych odbiorców: 2010 r. – 5 310,8 tys. zł, 2011 r. – 5 319,3 tys. zł,
- wymiana gazomierzy na nowe: 2010 r. – 2 500 tys. zł, 2011 r. – 2 000 tys. zł,
- wykupy sieci gazowej od odbiorców: 2010 r. – 58,8 tys. zł, 2011 r. – 98,6 tys. zł.

Tabela 3.5. Liczba odbiorców gazu w latach

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011
gospodarstwa domowe, w tym ogrzewanie mieszkań	123 445 20 695
zakłady produkcyjne	273
pozostali użytkownicy	480
ogółem	124 198

Źródło: Zakład Gazowniczy Szczecin.

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Długość czynnej sieci gazowej:

- 2010 r. – 833,9 km
- 2011 r. – 860,1 km.

Szczecin wraz z okolicznymi gminami: Dobra Szczecińska, Gryfino, Kołbaskowo oraz miejscowościami: Police, Goleniów oraz Stargard Szczeciński stanowi jeden system dystrybucyjny gazu posiadający 4 niezależne źródła zasilania.

3.4. ELEKTROENERGETYKA

Zasilanie Szczecina w energię elektryczną odbywa się z sieci najwyższych napięć oraz sieci 110 kV i 15 kV z: Elektrowni „Dolna Odra” w Gryfinie, Elektrociepłowni „Szczecin” oraz Elektrowni „Pomorzany”.

Dystrybucją energii elektrycznej na terenie Szczecina zajmuje się ENEA Operator Sp. z o.o. za pomocą sieci dystrybucyjnych o napięciu 110 kV, 40 kV, 30 kV, 20 kV, 15 kV, 10 kV, 6 kV i sieciami niskiego napięcia. Jednostką organizacyjną ENEA Operator Sp. z o.o., działającą na terenie miasta Szczecina, jest Oddział Dystrybucji Szczecin. Liczba odbiorców obsługiwanych z terenu miasta wynosiła odpowiednio: w 2010 r. 191 tys. osób, w 2011 r. – 189,7 tys. osób.

Sprzedaż energii wynosiła: w 2010 r. – 986 518 MWh, w 2011 r. – 947 729 MWh. W ostatnich latach następuje zauważalny spadek zużycia energii elektrycznej.

Na terenie miasta znajdowało się 12 stacji WN/SN o łącznej mocy zainstalowanych transformatorów około 508 MVA, 871 szt. stacji transformatorowych i 6 szt. rozdzielni sieciowych. Długość linii SN i NN wynosi: linie napowietrzne SN – 102 km, linie kablowe SN – 1 030 km, linie napowietrzne NN – 98 km, linie kablowe NN – 1 319 km.

Miasto Szczecin zasilane jest z połączonego systemu linii przesyłowych 400 kV, 220 kV i 110 kV

pracującego dla obszaru dawnego województwa szczecińskiego. Obecnie planowane jest wzmocnienie tego układu poprzez rozbudowę układu sieci 220 kV i 110 kV, które zwiększy niezawodność zasilania.

Inwestycje poprawiające stan infrastruktury przeprowadzone w latach 2010-2011 to:

- budowa dwutorowej napowietrznej linii 110 kV relacji Dolna Odra-Chlebowo. Wykonywany jest projekt przebudowy linii 110 kV wraz ze zmianą układu zasilania miasta. Zapewni to poprawę zasilania całego miasta.
- rozbudowa stacji 110/15 kV „Niemierzyn”. Wykonywany jest projekt rozbudowy rozdzielni 110 kV i budowy nowego stanowiska transformatora 110/15 kV. Zapewni to zwiększenie zasilania dużego obszaru miasta, w tym obiektów o kluczowym dla mieszkańców znaczeniu, m.in. szpitali,
- modernizacja stacji 110/15 kV „Skolwin”. Obecnie jest w trakcie realizacji. Zapewni to zwiększenie niezawodności zasilania północnych dzielnic miasta. Planowane zakończenie – 2012 r.,
- przebudowa linii napowietrznej 110 kV relacji GPZ Dąbie – GPZ Pomorska oraz GPZ Pomorska – GPZ Załom.
- Przebudowa linii kablowych 15 kV – ok. 40 km,
- Przebudowa linii napowietrznych 15 kV – ok. 6 km.

W ramach rozbudowy sieci i przyłączy wykonano 66 km linii energetycznych oraz 31 stacji transformatorowych 15/0,4 kV.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Szczecińska Energetyka Ciepła Sp. z o.o.
2. Urząd Statystyczny w Szczecinie
3. Wielkopolska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Zakład Gazowniczy Szczecin
4. Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska, Urząd Miasta Szczecin
5. Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

4. MIESZKALNICTWO

4.1. ZASOBY MIESZKANIOWE SZCZECINA

W 2010 roku w Szczecinie było 162 286 mieszkań, tj. o 2 814 więcej niż w roku 2008 (wzrost o 1,8%).

W stosunku do lat poprzednich poprawiły się wskaźniki zagęszczenia zasobów mieszkaniowych. W 2010 r. na jedno mieszkanie przypadało przeciętnie 2,5 osoby (2008 r. – 2,55) i taki wynik uplasował Szczecin na dziewiątej pozycji wśród miast wojewódzkich (w 2008 r. pozycja jedenaśta). Obniżyła się liczba osób przypadających na izbę i wynosiła 0,72 (w 2008 roku: 0,74). Był to ósmy wynik wśród miast wojewódzkich, gdzie wskaźnik ten wahał się w granicach od 0,67 (Poznań) do 0,78 osób na izbę (Warszawa). Wzrosła przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania z 60,7 m² w 2008 r. do 61,1 m² w 2010 r. Pod tym względem lepsze warunki mieszkaniowe mieli mieszkańcy tylko czterech miast wojewódzkich. Natomiast powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę w 2010 r. w Szczecinie wynosiła 24,5 m² (w 2008 r.: 23,8 m²) i wyższa była w pięciu miastach wojewódzkich. Najniższy wskaźnik zanotowano w Bydgoszczy – 22,6 m², najwyższy w Poznaniu – 27,7 m².

W 2010 roku w Szczecinie w wodociąg było wyposażonych 99,8% mieszkań. Oznacza to, że ok. 380 zakwaterowań na terenie miasta nie miało bieżącej wody. Ustępu brakowało w 5,4% lokali mieszkalnych, łazienki – w 7,8%, natomiast gazu z sieci – w 8,9% mieszkań. W strukturze wieku zasobów mieszkaniowych w 2010 r. wciąż znaczny odsetek stanowiły mieszkania wybudowane przed 1945 rokiem (30,4%). Udział lokali mieszkalnych wybudowanych w latach 1945-1970 wynosił 16,3 %, w latach 1971-1989 – 29,1%, natomiast mieszkań oddanych do użytku po 1989 r. – 20,8 % zasobów mieszkaniowych miasta.

Najwięcej lokali mieszkaniowych zlokalizowanych było w dzielnicy Śródmieście – 60 098 (głównie w osiedlach: Niebuszewo-Bolinko – 10 884, Centrum – 9 892, Drzetowo-Grabowo – 8 227 i Turzyn – 8 506) oraz w dzielnicy Zachód – 49 013 (głównie w osiedlach: Pogodno – 10 597, Pomorzany – 10 255, Świerczewo – 7 791 i Gumieńce – 7 435). Z kolei w dzielnicy Prawobrzeże usytuowanych było 30 901 mieszkań (głównie na osiedlach: Bukowe-Kłęskowo – 6 033, Słoneczne – 5 274),

a w dzielnicy Północ – 22 556 lokali mieszkalnych (najwięcej na osiedlach: Niebuszewo – 78 473 i Żelechowa – 5 517).

4.2. KOMUNALNE ZASOBY MIESZKANIOWE

Ponad 56,6 tys. szczecinian mieszka w lokalach komunalnych (w 2011 – 56,7 tys.). Pod koniec 2011 r. Miasto było właścicielem 21 086 mieszkań, z czego 989 było wynajętych na prawach lokalu socjalnego. W porównaniu ze stanem z końca roku 2010 (21 888 mieszkań) liczba lokali komunalnych zmniejszyła się o 3,7 %. 90% lokali komunalnych znajduje się w lewobrzeżnej części Szczecina. Ich największa koncentracja ma miejsce w centrum. Większość, czyli 84,1% mieszkań komunalnych administrowana jest przez zakład budżetowy Zarząd Budynków i Lokali Komunalnych (ZBiLK), 12,5% – przez TBS „Prawobrzeże” Sp. z o.o. (TBSP), a 3,4% – przez Szczecińskie TBS Sp. z o.o. (STBS).

Warunki sanitarno-socjalne mieszkań komunalnych wciąż odbiegają od standardu zasobów mieszkaniowych innych właścicieli. Prawie 25% lokali mieszkaniowych gminnych ogrzewanych było z sieci miejskiej, a 5,2% lokum nie posiadało ani łazienki, ani wc w obrębie lokalu. Ok. 6% najemców komunalnych zajmuje lokale wspólne, zamieszkiwane przez dwie lub trzy rodziny, korzystające ze wspólnego przedpokoju, kuchni, czy wc lub łazienki. Przeciętna powierzchnia mieszkania komunalnego wynosiła 50,4 m² i była mniejsza o ok. 11 m² od przeciętnej powierzchni lokum w Szczecinie. Znacznie gorsze od średnich w mieście były też wskaźniki zagęszczenia lokali gminnych – na jedną osobę przypadało 17,4 m² powierzchni użytkowej lokalu.

Część swoich zadań w zakresie zaspokajania potrzeb mieszkaniowych lokalnej społeczności Miasto realizuje, wykorzystując prawo dysponowania lokalami stanowiącymi własność Szczecińskiego TBS oraz TBS „Prawobrzeże”. Gmina jest dysponentem lokali TBS, których budowę współfinansowała oraz tych, które przekazała aportem do spółek. Pod koniec 2011 roku dwa gminne TBS-y były właścicielem 7 594 lokali, w których mieszkało ok. 18 tys. osób.

Koszty utrzymania mieszkań komunalnych pokrywane są z wpływów z czynszów najmu. W roku

2011 maksymalna stawka czynszu za wynajem mieszkania komunalnego wynosiła 8,79 zł/m², natomiast stawka minimalna 1,52 zł/m². Czynsz za lokal socjalny stanowił połowę stawki minimalnej i wynosił 0,76 zł/m². Stawka średnia wynajmu mieszkania komunalnego wynosiła 3,95 zł/m². Wpływy z czynszów nie pozwalają na szybką likwidację kilkudziesięcioletniej luki remontowej, ponieważ – zgodnie z ustawowymi wymogami – czynsze komunalne nie zależą od faktycznych kosztów utrzymania mieszkań, a ponadto wielu najemców zalega z opłatami za czynsz i media. Na koniec 2011 r. zadłużenie najemców lokali komunalnych liczone narastająco wynosiło 1 119 mln zł. Podejmowane działania windykacyjne są skuteczne wobec lokatorów z małym zadłużeniem. Przyczyną niskiej skuteczności działań windykacyjnych jest m.in. brak lokali socjalnych i pomieszczeń tymczasowych dla dłużników z wyrokami eksmisyjnymi. Osoby, których status majątkowy nie rokuje szans na jednorazową spłatę zadłużenia, ale jest wystarczający do dokonywania bieżących opłat, mają możliwość skorzystania z umorzenia zaległości pod warunkiem systematycznego opłacania czynszu (co najmniej przez rok) po zatwierdzeniu wniosku o umorzenie.

4.3. BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

W latach 2010-2011 w Szczecinie oddano do użytkowania 3 313 lokali mieszkalnych. W 2010 roku najwięcej mieszkań wybudowano w dzielnicy Północ – 455 i Śródmieście – 413. Na Prawobrzeżu oddano do użytkowania 359 mieszkań, a w dzielnicy Zachód – 282. Wśród osiedli wyróżniało się Drzetowo-Grabowo, gdzie wybudowano 231 mieszkań oraz Bukowe-Kłęskowo (203), Warszewo (185), Nowe Miasto (154) i Gumieńce (152). Pod względem liczby pokoi dominowały mieszkania trzypokojowe (682 mieszkania), dwupokojowe (276) i czteropokojowe (232). Najwięcej dużych lokali mieszkalnych w Szczecinie: pięcio-, sześćo-, siedmio – i ośmiopokojowych wybudowano w północnych i zachodnich osiedlach, gdzie dominowało budownictwo jednorodzinne. Przeważały mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem (753 lokale), społeczne-czynszowe (480) oraz budownictwo indywidualne (199). Szczecińskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Spółka z o.o. w latach 2010-2011 ukończyło budowę 219 mieszkań, w tym: w 2010 roku – 168 lokali w 5 budynkach przy ul. Jana Kazimierza (osiedle „Brzozowy Zakątek”) oraz w 2011 roku – 51 lokali w budynku przy ul. Światowida. Wszystkie miesz-

Tabela 4.1. Mieszkania oddane do użytkowania w Szczecinie w latach 2007-2011

ROK	NA SPRZEDAŻ LUB WYNAJEM	INDYWIDUALNE	SPOŁECZNE CZYNszOWE	SPÓŁDZIELCZE	RAZEM
2007	959	274	483	276	1 992
2008	1 264	225	245	177	1 911
2009	1 350	254	21	185	1 810
2010	754	198	429	76	1 457
2011	1 537	207	51	60	1 855

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS), Towarzystwa Budownictwa Społecznego.

Tabela 4.2. Budownictwo mieszkaniowe w Szczecinie w latach 2008-2011

LICZBA MIESZKAŃ	2008	2009	2010	2011
oddanych do użytkowania ogółem	1 911	1 810	1 509	1 804
roczna dynamika zmian	96%	95%	83%	120%
rozpoczętych	2 212	1 565	3 060	5 602
roczna dynamika zmian	88%	71%	196%	84%
objętych wydanymi pozwoleniami budowę	3 463	1 417	2 527	2 522
roczna dynamika zmian	100%	41%	178%	100%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

4. MIESZKALNICTWO

Tabela 4.3. Średnie ceny ofertowe mieszkań na rynku wtórnym w miastach wojewódzkich

MIASTO	GRUDZIEŃ 2009 (ZŁ/M ²)	GRUDZIEŃ 2010 (ZŁ/M ²)	GRUDZIEŃ 2011 (ZŁ/M ²)	ZMIANA CEN: GRUDZIEŃ 2010/ GRUDZIEŃ 2009 (%)	ZMIANA CEN: GRUDZIEŃ 2011/ GRUDZIEŃ 2010 (%)
Warszawa	9 062	9 047	8 808	-0,2	-2,6
Kraków	7 483	7 600	7 282	1,6	-4,2
Wrocław	6 908	6 730	6 373	-2,6	-5,3
Gdańsk	6 423	6 382	6 151	-0,6	-3,6
Poznań	5 924	5 898	5 712	-0,4	-3,2
Lublin	5 047	5 279	5 164	4,6	-2,2
Rzeszów	4 577	4 869	4 831	6,4	-0,8
Białystok	4 630	4 734	4 614	2,2	-2,5
Olsztyn	4 853	4 631	4 613	-4,6	-0,4
Kielce	4 282	4 848	4 579	13,2	-5,5
Szczecin	4 857	4 761	4 487	-2,0	-5,8
Opole	4 175	4 431	4 264	6,1	-3,8
Katowice	4 100	3 989	4 060	-2,7	1,8
Łódź	4 383	4 274	4 043	-2,5	-5,4
Bydgoszcz	4 259	4 169	3 951	-2,1	-5,2
Gorzów Wlkp.	3 197	2 978	2 933	-6,9	-1,5

Źródło: Open Finance/oferty.net.

kania zostały oddane do dyspozycji Miasta. Z kolei Towarzystwo Budownictwa Społecznego „Prawobrzeże” w 2010 roku ukończyło budowę 261 mieszkań: 162 na osiedlu Nad Rudzianką (łącznie 6 budynków) oraz 99 mieszkań przy ul. Kusocińskiego/Sowińskiego/Głowackiego (3 budynki).

W 2010 roku rozpoczęto budowę 3 060 mieszkań, a w roku 2011 liczba ta zmalała o 500 lokali. Po gwałtownym spadku w 2009 roku, liczba pozwoleń na budowę mieszkań wydanych w latach 2010-2011 wyraźnie wzrosła.

4.4. TRANSAKCJE NA RYNKU MIESZKANIOWYM

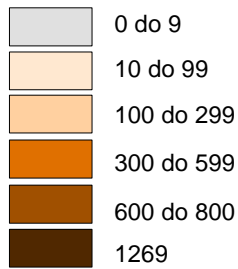
Ceny mieszkań w większości miast polskich w latach 2010-2011 wykazywały tendencję spadkową. Roczne zmiany cen mieszkań oferowanych na rynku w miastach wojewódzkich ilustruje poniższa tabela.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Bank Danych Lokalnych GUS
2. Główny Urząd Statystyczny (www.stat.gov.pl)
3. Informacje Urzędu Statystycznego w Szczecinie
4. „Raport z rynku nieruchomości Oferty.net i Open Finance”
5. Szczecińskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.
6. Towarzystwo Budownictwa Społecznego „Prawobrzeże” Sp. z o.o.
7. Zarząd Budynków i Lokali Komunalnych
8. <http://www.asm-poland.com.pl>
9. <http://www.bankier.pl>
10. <http://www.oferty.net>
11. <http://dom.money.pl>
12. <http://gazetadom.pl>
13. <http://www.oferty.net>
14. <http://www.open.pl>
15. <http://www.skarbiec.biz>
16. <http://mieszkam.gratka.pl>
17. www.finamo.pl
18. www.zarzaczy.com.pl

MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKU W LATACH 2006 - 2010

Liczba mieszkań oddanych do użytku w latach 2006 - 2010
w osiedlach wg przedziałów

49 - Liczba mieszkań oddanych do użytku w osiedlu w 2010r.

DZIELNICA ŚRÓDMIEŚCIE

SS - STARE MIASTO
SN - NOWE MIASTO
SZ - ŚRÓDMIEŚCIE ZACHÓD
ST - TURZYN
SC - CENTRUM
SP - ŚRÓDMIEŚCIE PÓŁNOC
SŁ - ŁĘKNO
SB - NIEBUSZEWO-BOLINKO
SD - DRZETOWO-GRABOWO
MM - MIĘDZYODRZE-WYSPA PUCKA

DZIELNICA PÓŁNOC

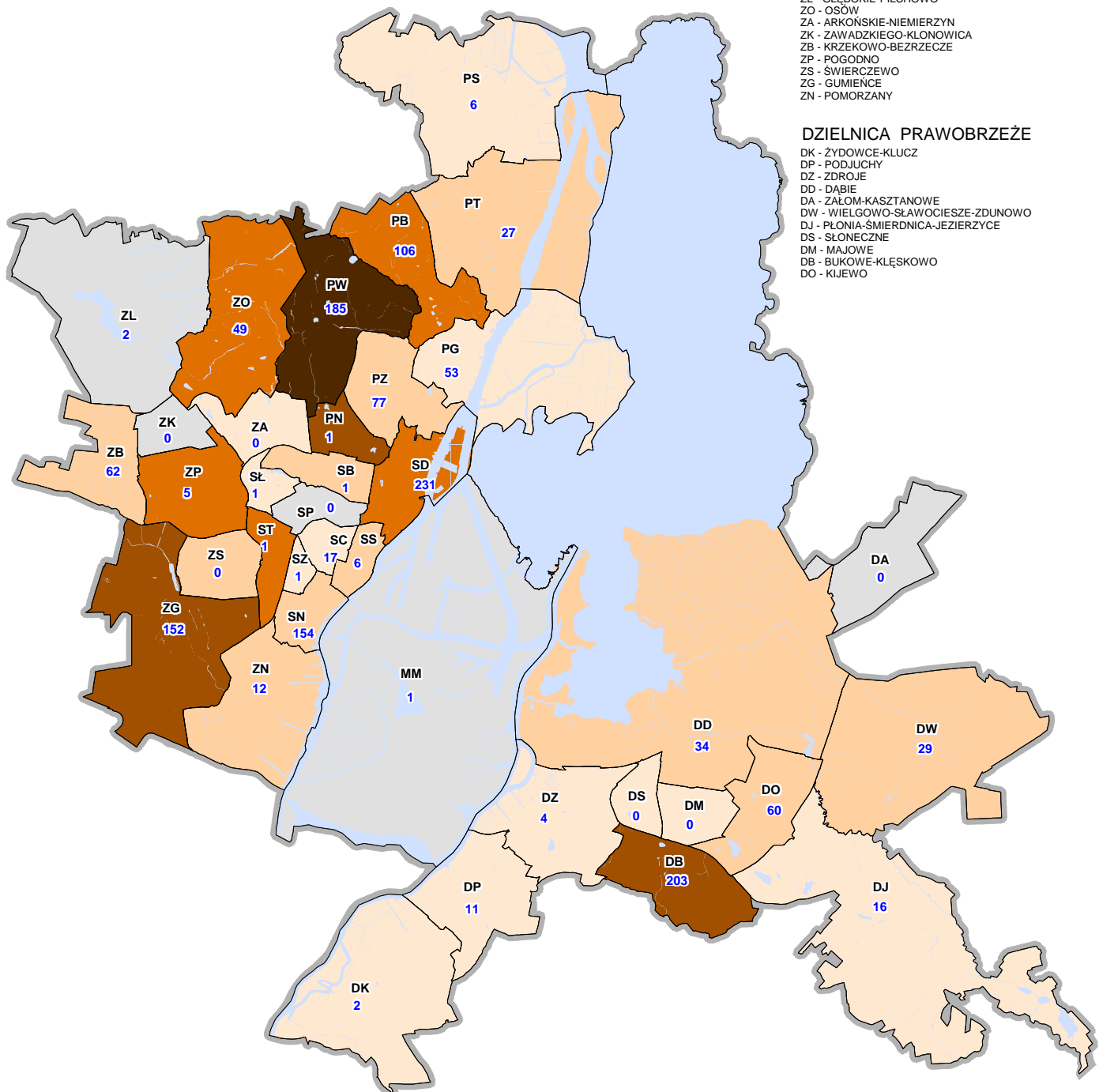
PS - SKOLWIN
PT - STOŁCZYN
PB - BUKOWO
PG - GOLECINO-GOCLAŃ
PW - WARSZEWO
PZ - ŻELECHOWA
PN - NIEBUSZEWO

DZIELNICA ZACHÓD

ZL - GŁĘBOKIE-PILCHOWO
ZO - OSÓW
ZA - ARKOŃSKIE-NIEMIERZYN
ZK - ZAWADZKIEGO-KŁONOWICA
ZB - KRZEKOWO-BEZRZECZE
ZP - POGODNO
ZS - ŚWIERCZEWO
ZG - GUMIENCE
ZN - POMORZANY

DZIELNICA PRAWOBRZEŻE

DK - ŻYDOWCE-KLUCZ
DP - PODJUCHY
DZ - ZDROJE
DD - DABIE
DA - ZAŁOM-KASZTANOWE
DW - WIELGOWO-SŁAWOCIESZE-ZDUNOWO
DJ - PŁONIA-ŚMIERDNICA-JEZIERZYCE
DS - SŁONECZNE
DM - MAJOWE
DB - BUKOWE-KŁĘSKOWO
DO - KIJEWO

Sfera gospodarcza

5.1. MAJĄTEK TRWAŁY I DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA PRZEDSIĘBIORSTW

Jednym z czynników świadczącym o kondycji przedsiębiorstwa jest rozmiar i stan techniczny środków produkcji, tj. budynków, budowli, maszyn, urządzeń, narzędzi, środków transportu (środki pracy), surowców i materiałów (przedmiotów pracy). Potencjał rozwojowy zakładów szczecińskich w dużym stopniu odzwierciedla właśnie struktura majątku trwałego oraz stopień jego dekapitalizacji. **Wartość brutto środków trwałych**¹ (bez gruntów) będących w zasobach podmiotów szczecińskich w 2010 roku wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 15,5% i o 26,1% w stosunku do roku 2008. Wzrósł jednak również stopień zużycia majątku trwałego ogółem o 2,9 pkt. proc. W tym czasie wartość środków trwałych w całej gospodarce narodowej wzrosła o 3,8%. Tak duży skok w warunkach szczecińskich jest wynikiem szeroko zakrojonej działalności inwestycyjnej, szczególnie podmiotów państwowych i samorządowych (wzrost wartości majątku trwałego o 66,6%). W przedsiębiorstwach dużych i średnich nastąpił w tym czasie (2010:2009) spadek wartości brutto środków trwałych o 44,2 mln zł, tj. o 0,3 pkt. proc.

Największą dynamikę wzrostu wartości w 2010 roku wykazują środki trwałe z grupy „budynki i budowle” w państwowych i samorządowych jednostkach i zakładach budżetowych (181,5%). Jest to jednocześnie największa (wartościowo) grupa środków trwałych stanowiąca 68,1% szczecińskiego majątku trwałego ogółem.

1 Do środków trwałych zalicza się kompletne i nadające się do użytku składniki majątkowe o przewidywanym okresie użytkowania dłuższym niż 1 rok. Wartość brutto środków trwałych jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez uwzględnienia wartości umorzenia.

Dla porównania zaobserwowany w Polsce wzrost w tej grupie środków trwałych to jedynie 3,1%.

Największy stopień zużycia majątku podmiotów szczecińskich (liczonego wg siedziby inwestora, bez jednostek lokalnych²) występuje w grupie „maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia” – 69,0% oraz „środki transportowe” – 68,4%, a więc w grupie podstawowych środków produkcji. Podobnie jak w latach poprzednich większa dekapitalizacja majątku występuje w państwowych i samorządowych jednostkach i zakładach budżetowych (58,2%). Zużycie majątku trwałego podmiotów szczecińskich przekracza wartość charakteryzującą wszystkie polskie podmioty o 6,5 pkt. proc. (w 2008 r. – 3,8 pkt. proc.)

Biorąc pod uwagę strukturę branżową, największy wzrost wartości brutto środków trwałych wykazuje sekcja „działalność związana z obsługą rynku nieruchomości” – o 121,9%. Spadek wartości nastąpił w sekcjach: „przemysł” (o 19,3%), „budownictwo” (o 31,5%), „administrowanie i działalność wspierająca” (o 22,3%) oraz „działalność” związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” (o 78,2%).

Największy stopień zużycia środków trwałych brutto (z wyłączeniem jednostek lokalnych) charakteryzuje sekcje: „działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca” (70,2%) oraz „transport i gospodarka magazynowa” (61,1%).

Największy majątek znajduje się w posiadaniu podmiotów z sekcji: działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (24,8%), przemysł (23,0%), administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (9,9%) oraz transport i gospodarka magazynowa (9,4%).

2 Jednostka lokalna jest to zorganizowana całość (zakład, oddział, filia itp.) położona w miejscu zidentyfikowanym odrębnym adresem, pod którym lub z którego prowadzona jest działalność przez co najmniej jedną osobę pracującą.

Tabela 5.1. Środki trwałe brutto podmiotów w Szczecinie [mln zł]

PODMIOTY	WG STANU NA 31 GRUDNIA		
	2008	2009	2010
państwowe i samorządowe jednostki i zakłady budżetowe	5 131,4	5 286,5	8 808,3
przedsiębiorstwa średnie i duże*	15 370,4	17 083,0	17 038,8
ogółem	20 501,8	22 369,5	25 847,1

* zatrudniające powyżej 9 pracowników

Źródło: Rocznik Statystyczny Szczecina 2011.

Tabela 5.2. Wartość brutto środków trwałych w 2009 i 2010 roku wg sekcji PKD [mln zł]

ZAKŁADY WG PKD	STAN NA KONIEC	
	2009	2010
przemysł, a w nim:	7 356,1	5 939,3
przetwórstwo przemysłowe	1 786,8	1 867,9
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	3 069,9	1 701,4
dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami, rekultywacja	2 499,4	2 370,0
budownictwo	708,0	485,1
handel, naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	1 357,9	1 430,9
transport i gospodarka magazynowa	2 292,7	2 432,7
zakwaterowanie i gastronomia	261,9	334,4
informacja i komunikacja	1 508,4	1 610,3
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	478,0	477,1
obsługa rynku nieruchomości	2 894,2	6 422,0
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	116,2	125,0
administrowanie i działalność wspierająca	597,1	464,1
administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	2 141,8	2 558,2
edukacja	1 335,0	1 457,6
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	896,9	1 022,3
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	312,5	233,0
pozostała działalność usługowa	82,0	17,9
pozostałe działy	30,8	837,1

Źródło: Rocznik Statystyczny w Szczecina 2011.

Przedstawione wielkości nie pozwalają na jednoznaczny ocenę stopnia dekapitalizacji majątku w porównaniu z nakładami na jego odtworzenie. Nie uwzględniają one udziału wszystkich przedmiotów leasingu i możliwości stosowania przez firmy przyśpieszonej amortyzacji, co znacznie zniekształca cały obraz.

Wartość środków trwałych brutto wg cen ewidencyjnych w przedsiębiorstwach szczecińskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca (42 007 zł) jest wyższa niż w województwie (30 049 zł) i w kraju (35 993 zł).

Ograniczone rozmiary środków własnych na rozwój będących w dyspozycji szczecińskich podmiotów zmusza je (zwłaszcza w warunkach kryzysu gospodarczego) do korzystania z kredytów i pożyczek, często też do zwiększania rozmiarów zobowiązań wobec dostawców. Zasada ta odnosi się zarówno do podmiotów sektora publicznego jak i prywatnego. Niska wartość kapitałów własnych jest zjawiskiem powszechnym w całej Polsce, a w szczecińskiej gospodarce w firmach działających w typowych dla miasta branżach: przetwórstwo przemysłowe, handel, usługi, transport i budownictwo. Zobowiązania długoterminowe,

zgodnie z wynikami bilansowymi szczecińskich zakładów, wzrosły w ciągu 2010 roku o 7,5% i osiągnęły poziom 2 112,2 mln zł (z tego 58,9% w sektorze prywatnym). Niemal połowę odnotowano w zakładach przemysłowych. 73,7% zobowiązań długoterminowych stanowiły kredyty i pożyczki (w tym samym stopniu w zakładach publicznych i prywatnych). Zobowiązania krótkoterminowe wzrosły o 12,7% do poziomu 5 648,3 mln zł, z czego zobowiązania z tytułu dostaw i usług stanowiły 8%, a zobowiązania wobec jednostek powiązanych 21,7%. Zobowiązania krótkoterminowe zakładów publicznych wyniosły 1 575,2 mln zł, a zakładów prywatnych 4 073,1 mln zł. 47,7% zobowiązań odnotowano w przemyśle, gdzie dominują zakłady produkujące artykuły spożywcze i zakłady zajmujące się naprawą, konserwacją i instalowaniem maszyn i urządzeń. Duży udział zobowiązań występuje również w placówkach handlowych i warsztatach samochodowych (22,6%), w budownictwie (9,7%) oraz w transporcie i gospodarce magazynowej (9,5%). Łączna wartość zobowiązań (długo- i krótkoterminowych) stanowi 37,6% kosztów uzyskania przychodów, odpowiada wartości 35,7% przychodów z całokształtu działal-

5. GOSPODARKA

Tabela 5.3. Nakłady inwestycyjne podmiotów z siedzibą w Szczecinie w 2010 roku [mln zł]

WYBRANE GRUPY ŚRODKÓW TRWAŁYCH WG RODZAJU ³	JEDNOSTKI BUDŻETOWE	PRZEDSIĘBIORSTWA ŚREDNIE I DUŻE*	RAZEM
ogółem, z tego:	1 354,1	1 069,7	2 423,8
grunty własne bez zasadzeń	1,5	47,9	49,4
budynki i budowle bez melioracji	1 083,8	473,9	1 557,7
maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia	109,1	384,2	493,3
środki transportu	157,5	139,3	296,8
pozostałe nakłady	2,2	24,4	26,6

* wg siedziby inwestora (bez jednostek lokalnych)

Źródło: tablice statystyczne US Szczecin.

ności i jest 12,5 razy większa od wypracowanego wyniku finansowego netto.

Nakłady inwestycyjne, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego obejmują również pozostałe nakłady na pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z jej realizacją, które nie zwiększają wartości środków trwałych.

Nakłady inwestycyjne podmiotów szczecińskich (łącznie z jednostkami lokalnymi) w 2009 roku osiągnęły poziom 1 819,5 mln zł, tj. o 9,7% mniej niż w roku poprzednim. Dało się odczuć skutki globalnego kryzysu ekonomicznego, co w konsekwencji spowodowało obniżenie tempa wzrostu wartości przychodów z całokształtu działalności przedsiębiorstw i wyniku finansowego, a w efekcie ograniczenie środków na rozwój. Naturalną reakcją na kryzys było wstrzymywanie się firm

Tabela 5.4. Nakłady inwestycyjne podmiotów szczecińskich w 2009 i 2010 roku wg sekcji PKD [mln zł]

ZAKŁADY WG PKD	2009	2010
przemysł, w tym:	427,2	525,4
przetwórstwo przemysłowe	77,5	109,2
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	127,7	294,1
dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami, rekultywacja	217,1	113,5
budownictwo	34,7	46,7
handel, naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	194,1	194,0
transport i gospodarka magazynowa	146,1	164,2
zakwaterowanie i gastronomia	10,9	22,9
informacja i komunikacja	40,3	26,7
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	38,1	29,3
obsługa rynku nieruchomości	213,4	147,0
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	15,1	21,7
administrowanie i działalność wspierająca	32,9	13,3
administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	447,6	1 134,8
edukacja	83,1	147,3
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	111,6	129,1
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	20,8	17,8
pozostała działalność usługowa	1,7	0,7
pozostałe działy	1,9	1,2
razem	1 819,5	2 622,2

Źródło: tablice statystyczne US Szczecin, Rocznik Statystyczny w Szczecina 2011.

3 Zgodnie z KRST

Tabela 5.5. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw w latach 2000-2010

NAKLĄDY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH DUŻYCH I ŚREDNICH* W LATACH 2000-2010 [MLN ZŁ]										
2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1 455,3	1 056,6	738,7	585,9	776,6	874,1	1 296,8	1 234,8	1 277,5	1 153,7	1 278,8
NAKLĄDY INWESTYCYJNE NA 1 MIESZKAŃCA [ZŁ]										
3 494	2 543	1 779	1 413	1 879	2 124	3 157	3 022	3 137	2 839	3 153

* podmioty wg siedziby firmy (z jednostkami lokalnymi)

Źródło: Rocznik Statystyczny w Szczecina 2011.

przed rozpoczęciem nowych (zaplanowanych wcześniej) inwestycji, skupiając się na ukończeniu rozpoczętych. Spadło zaufanie do rynków finansowych, spadła też zdolność kredytowa wielu inwestorów.

W roku 2010 tendencja ta odwróciła się przede wszystkim za sprawą inwestycji realizowanych przez państwowe i samorządowe zakłady i jednostki budżetowe, gdzie nastąpił wzrost nakładów o 102,2%. W przedsiębiorstwach średnich i dużych wystąpił w tym czasie ich spadek o 9,7%. Wartość nakładów inwestycyjnych ogółem wszystkich podmiotów szczecińskich (wraz z jednostkami lokalnymi) osiągnęła w 2010 roku poziom **2 622,2 mln zł**. W dużej mierze wzrost ten jest skutkiem nowych inwestycji, dofinansowanych ze środków unijnych.

Z ogólnej wartości nakładów inwestycyjnych, 93,2% przeznaczonych zostało na zakup nowych obiektów majątkowych, 4,4% na zakup używanych środków trwałych. Pozostała wielkość to koszty obsługi zobowiązań i inne nakłady związane z realizacją inwestycji, lecz nie zwiększające wartości środków trwałych.

W zakresie działalności inwestycyjnej w roku 2010 wśród średnich i dużych szczecińskich przedsiębiorstw wyróżniały się (poza wspomnianymi jednostkami administracji publicznej) zakłady przemysłowe (20,0% udziału), a wśród nich przedsiębiorstwa wytwarzające i zaopatrujące w energię oraz placówki handlowe i gastronomiczne (7,4% udziału), zakłady prowadzące działalność transportową i magazynową (6,3%), a także placówki edukacji (5,6%) i firmy zajmujące się obsługą rynku nieruchomości (5,6%).

Na 1 mieszkańca w 2010 roku przypadało 3 153 zł nakładów inwestycyjnych dużych i średnich szczecińskich przedsiębiorstw (6 465 zł nakładów ogółem, z uwzględnieniem państwowych i samorządowych zakładów i jednostek budżetowych).

Dla porównania wielkość ta w województwie wynosiła 2 368 zł, w kraju 2 987 zł.

Mimo podjętego wysiłku finansowego, nakłady inwestycyjne przyczyniły się do poprawy stanu majątku trwałego i spadku stopnia jego zużycia w przedsiębiorstwach szczecińskich jedynie w przypadku budynków i budowli. Stąd wniosek, że podjęte działania inwestycyjne nie nadążają za wciąż rosnącymi odpisami amortyzacyjnymi.

W Szczecinie, podobnie jak i w całej Polsce, tempo wzrostu inwestycji w ostatnich latach było zróżnicowane. Po okresie wzrostu lat 1994-1997 i jego obniżenia w latach 1998-2003, w roku 2004 nastąpił ponowny wzrost nakładów na inwestycje wpływając w istotny sposób na wzrost PKB. Tendencja ta utrzymywała się do połowy 2008 roku, kiedy to na skutek kryzysu ekonomicznego w gospodarce światowej, nastąpiło zahamowanie tempa wzrostu nakładów inwestycyjnych. W warunkach szczecińskich załamanie koniunktury nastąpiło już w 2007 roku. Jednak już w 2010 roku dało się zaobserwować odwrócenie tej niekorzystnej tendencji.

5.2. JEDNOSTKI ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON

Na dzień 31 grudnia 2010 roku w rejestrze REGON⁴ w Szczecinie zarejestrowanych było 65 761 podmiotów gospodarki narodowej, tj. o 2,2% więcej niż w roku poprzednim. Jest to stała tendencja zaobserwowana od początku XXI wieku. Na przestrzeni lat 2006-2008 zauważyć można było spadek liczby podmiotów, jednak

⁴ Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany rejestrem REGON obejmuje osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji i działów PKD według przeważającego rodzaju działalności.

5. GOSPODARKA

Tabela 5.6. Jednostki zarejestrowane w rejestrze Regon w Szczecinie wg sekcji PKD

ZAKŁADY WG PKD 2004	2008	2009	ZAKŁADY WG PKD 2007	2010	2011
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	428	431	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	408	399
przemysł	5 620	5 627	przemysł	5 526	5 525
budownictwo	7 222	7 117	budownictwo	7 693	7 712
handel i naprawy	16 648	16 399	handel, naprawa pojazdów	16 198	15 654
hotele i restauracje	1 736	1 814	zakwaterowanie i gastronomia	1 872	1 880
transport, gospodarka magazynowa i łączność	5 372	5 369	transport, gospodarka magazynowa	5 309	5 066
x	x	x	informacja i komunikacja	1 791	1 872
pośrednictwo finansowe	2 301	2 315	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2 344	2 283
obsługa nieruchomości i firm	15 328	15 379	obsługa rynku nieruchomości	4 624	4 735
x	x	x	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	7 129	7 091
x	x	x	administrowanie i działalność wspierająca	2 303	2 332
administracja publiczna i obrona narodowa	110	112	administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	106	104
edukacja	1 357	1 431	edukacja	1 698	1 733
ochrona zdrowia i pomoc społeczna	3 907	4 156	ochrona zdrowia i pomoc społeczna	4 171	4 167
x	x	x	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	968	968
działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna pozostała	4 062	4 182	pozostała działalność usługowa	3 613	2 613
pozostałe sekcje	7	8	x	x	x
ogółem	64 098	64 373		65 761	65 134

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

był to efekt zmian w ewidencji danych statystycznych. W tym czasie liczba podmiotów gospodarczych na 1000 ludności wzrosła ze 142 w roku 2000 do 162,1 w 2010 roku. Wielkość ta w 2010 roku dla województwa zachodniopomorskiego wynosiła 130,2, dla kraju 102,4 podmioty na 1000 ludności. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 ludności charakteryzująca Stowarzyszenie Szczeciński Obszar Metropolitalny wynosiła w 2010 roku 148, w tym liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą – 111 (w Szczecinie – 118).

Liczba podmiotów gospodarczych to jeden z podstawowych wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości. Pod tym względem Szczecin wciąż jeszcze przoduje wśród miast wojewódzkich. Wyższe wskaźniki występują jedynie w Warszawie i Poznaniu.

Ponad 96% podmiotów gospodarczych działających w Szczecinie to mikroprzedsiębiorstwa (0-9 pracowników), których w 2011 roku było 62 656, z tego w sektorze prywatnym 61 282. Sektor ten

zatrudnia 2/3 wszystkich pracujących mieszkańców Szczecina. Znacząca część tych przedsiębiorstw zlokalizowana jest w centrum miasta. Przedsiębiorcy cenią sobie tę lokalizację mimo wysokich czynszów i ograniczonej dostępności dla potencjalnych klientów (głównie zmotoryzowanych). Dominują tu firmy prowadzące działalność handlową i usługową, zwłaszcza w dziale produktów spożywczych i odzieżowych (handel) oraz usług medycznych i prawniczych. Szczególnie prężnie rozwijały się usługi związane z obsługą rynku nieruchomości, a także działalność fryzjerska i kosmetyczna. Centrum miasta rzadko bywa miejscem działalności produkcyjnej (za wyjątkiem piekarni i cukierni). Można zatem stwierdzić, że wszystkie potrzeby przeciętnego mieszkańca Szczecina mogą być zaspokojone w centrum miasta. Małych przedsiębiorstw (10-49 pracowników) było 2 006, średnich (50-249 pracowników) – 405, a dużych (ponad 250) – 56, z czego zakładów zatrudniających ponad 1000 pracowników na koniec 2011 roku było 11.

W sekcji przemysł w 2011 roku przeważały zakłady przetwórstwa przemysłowego (93,2% sekcji). Firmy zajmujące się wytwarzaniem i zaopatrzeniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę stanowiły 3,0%, a zakłady dostawy wody, gospodarowania ściekami i odpadami oraz rekultywacji 2,4% sekcji.

Na koniec 2011 roku liczba podmiotów gospodarczych (65 134) w stosunku do 2010 zmniejszyła się o 627, tj. o 1,0%. Zmniejszyła się liczba przedsiębiorstw państwowych o 3 podmioty (z 5 w 2010 r.), osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą o 1 055 jednostek (2011 r. – 46 825) i spółek cywilnych z 5 267 do 5 256. Wzrosła natomiast liczba spółek handlowych o 303 do 7 032 jednostek, w tym spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego o 53 do poziomu 2 012. Jest to o tyle zjawisko pozytywne, że spółki z udziałem kapitału zagranicznego odgrywają coraz większą rolę w polskiej gospodarce. Ich przychody stanowią prawie 40% przychodów podmiotów bilansowych. Spółki te finansują większość inwestycji w przetwórstwie przemysłowym (inwestuje co drugi podmiot), a ich udział w eksporcie stanowi ok. 50%. W 2010 roku prawie 40% wyniku finansowego wypracowały podmioty z udziałem kapitału zagranicznego.

Z ogólnej wielkości na podmioty sektora publicznego w 2011 roku przypadło 1 803, prywatnego – 63 331 podmiotów gospodarczych. Najbardziej sprywatyzowanymi działami gospodarki w Szczecinie (ponad 99% podmiotów) są: handel i naprawa pojazdów, działalność finansowa i ubezpieczeniowa, budownictwo, transport i gospodarka magazynowa, informacja i komunikacja, zakwaterowanie i gastronomia oraz przemysł. W tym zakresie Szczecin nie odbiega od tendencji ogólnokrajowych.

Wśród zakładów osób fizycznych, które stanowią 73% wszystkich szczecińskich podmiotów, dominują: placówki handlowe, zakłady budowlane, firmy profesjonalne, naukowe i techniczne, firmy transportu i gospodarki magazynowej. Zakłady przemysłowe stanowią 8,4% wszystkich jednostek osób fizycznych.

Wśród spółek handlowych, podobnie jak w latach poprzednich, dominują firmy sekcji: handel i naprawa pojazdów (30%), przemysł (16%), budownictwo (15%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (10%). 29,1% spółek handlowych to spółki z kapitałem zagranicznym, głównie z sekcji: handel i naprawa pojazdów (26,5%), przemysł

(21,5%), budownictwo (12,9%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (9,7%).

Szczecin wyróżnia się wśród miast wojewódzkich liczbą podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego. Stanowią one 46,4% spółek z udziałem kapitału zagranicznego zlokalizowanych w całym województwie zachodniopomorskim. Najwięcej jest firm małych, zatrudniających do 9 pracowników (73%) i średnich o liczbie pracowników 9 – 49 (18%). Charakterystyczna dla szczecińskiej gospodarki jest dominacja kapitału niemieckiego (44%). Duże znaczenia ma również kapitał brytyjski, skandynawski, cypryjski i hiszpański.

5.3. WYNIKI EKONOMICZNE PRZEDSIĘBIORSTW⁵

Lata 2010-2011 w krajowej gospodarce to lata zmagania się z kryzysem gospodarczym, zapoczątkowanym jeszcze w 2008 roku. Dotyczy to ok. 60% firm polskich. Kryzys odczuwalny jest szczególnie wśród dużych firm, bardziej związanych z gospodarką światową. Rosnące ceny surowców, w tym paliw oraz kłopoty kooperantów zagranicznych mają ogromny wpływ na kondycję polskich przedsiębiorstw (zauważalny spadek obrotów). Na korzyść eksporterów działał jedynie niski kurs złotego. Z badań koniunktury gospodarczej przeprowadzonej przez GUS wynika, że Zachodniopomorskie (w tym Szczecin) nie odbiega od reszty kraju. Wielu pracodawców szczecińskich szansę na przetrwanie w tych trudnych warunkach widzi w redukcji zatrudnienia (stąd wzrost bezrobocia, spowodowany nie tylko upadkiem Stoczni Szczecińskiej). Ograniczone są również wydatki na środki trwałe i marketing, a także na badania i rozwój, co w przyszłości może oznaczać dla nich mniejszą konkurencyjność. Zaledwie 2,3% zachodniopomorskich przedsiębiorstw ponosi jakiegokolwiek wydatki na badania i rozwój.

Przychody z całokształtu działalności⁶ w 2010 roku w dużych i średnich zakładach z siedzibą

5 Dane nie obejmują banków, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, instytucji ubezpieczeniowych, domów i biur maklerskich, towarzystw i funduszy inwestycyjnych oraz towarzystw i funduszy emerytalnych, szkół wyższych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

6 Obejmują przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), towarów i materiałów, pozostałe przychody operacyjne (niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością podmiotu) i przychody finansowe (z tyt. dokonanych operacji finansowych).

5. GOSPODARKA

Tabela 5.7. Przychody z całokształtu działalności przedsiębiorstw w jednostkach dużych i średnich [mln zł]

SEKCJA	2009	2010	2011	
			OGÓŁEM	SEKTOR PRYWATNY
przemysł	5 255,4	4 786,1	6 172,4	5 752,3
budownictwo	2 222,4	1 735,6	2 395,2	1 024,2
handel i naprawy	7 721,3	8 444,0	10 349,0	10 340,0
zakwaterowanie i usługi gastronomiczne	139,1	118,1	136,6	69,3
transport i gospodarka magazynowa	1 979,9	1 866,7	2 074,8	1 589,6
informacja i komunikacja	428,5	540,5	645,9	626,9
pozostałe usługi niematerialne	1 888,4	1 286,6	1 347,6	1 180,7
pozostałe	258,4	135,5	159,2	159,2
ogółem	20 201,4	19 957,5	24 387,2	23 201,6

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

w Szczecinie osiągnęły poziom 19 957,5 mln zł i były o 1,2% niższe niż w roku poprzednim. Dynamika wśród zakładów publicznych wyniosła 63,9%, a w zakładach prywatnych 102,9%. W strukturze przychodów z całokształtu działalności dominuje sektor prywatny (93,8%). Biorąc zaś pod uwagę strukturę branżową, największy udział ma handel i naprawy (42,3%), przemysł (24,0%), transport i gospodarka magazynowa (9,4%) oraz budownictwo (8,7%).

Ostateczne dane bilansowe przedsiębiorstw za rok 2010 wykazują wzrost przychodów z całokształtu działalności o 2,3% do poziomu 21 449,5 mln zł, z czego sektor prywatny wypracował 20 198,2 mln zł. Najwyższe przychody osiągnęły zakłady sekcji handel i naprawa pojazdów samochodowych (9 152,8 mln zł), przemysł (4 972,4 mln zł), transport i gospodarka magazynowa (2 049,4 mln zł).

Przychody z tytułu sprzedaży eksportowej stanowią 14,2% (3 051,9 mln zł) przychodów ogółem. Z ogólnej wartości 45,8% to eksport artykułów spożywczych, 3,7% eksport metalowych wyrobów gotowych, 22,7% przychody z tytułu usług transportowych i magazynowych, 5,3% usługi sekcji „informacja i komunikacja”, a 5,1% usługi sekcji „administrowanie i działalność wspierająca”.

Wynik finansowy netto wykazany w bilansach szczecińskich przedsiębiorstw wyniósł 620,7 mln zł i był niższy od osiągniętego w roku poprzednim o 119,6 mln zł. Dodatni wynik finansowy netto osiągnęło 79,4% przedsiębiorstw.

Na koniec 2011 roku w przedsiębiorstwach średnich i dużych przychody z całokształtu działalności osiągnęły poziom 120,7% stanu roku ubiegłego,

z czego najwyższą dynamikę wykazały zakłady w sekcjach: informacja i komunikacja – 150,7%, handel i naprawy – 134,0%, przemysł – 117,4%, budownictwo – 107,8%, transport i gospodarka magazynowa – 104,8%.

Przyrost wartości zaobserwowano w przedsiębiorstwach niemal wszystkich sekcji za wyjątkiem: zakwaterowanie i usługi gastronomiczne, obsługa rynku nieruchomości, edukacja, działalność związana z kulturą, rozrywka i rekreacją. W przemyśle wzrost nastąpił w zakładach działów: naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń (248,7%), produkcja urządzeń elektrycznych (166,8%), produkcja pozostałego sprzętu transportowego (151,4%), produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (141,8%), produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (122,0%), produkcja metalowych wyrobów gotowych z wyłączeniem maszyn i urządzeń (118,0%), produkcja wyrobów z drewna oraz korka z wyłączeniem mebli, produkcja wyrobów ze słomy (114,7%), poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji (112,0%), produkcja artykułów spożywczych (105,4%), dostawa wody. W pozostałych zakładach odnotowano spadek wartości przychodów z całokształtu działalności.

Wynik finansowy netto zakładów dużych i średnich z siedzibą w Szczecinie na koniec 2011 roku był dodatni: 675,8 mln zł i osiągnął poziom 114,3% stanu z roku poprzedniego (2010 roku: 591,4 mln zł, dynamika: 82,4%), w tym sektor prywatny: 599,1 mln zł (dynamika 119,3%), sektor publiczny: 76,7 mln zł (dynamika 85,8%). Największy wpływ na wynik finansowy miały zakłady przemysłowe

(155,1 mln zł) placówki handlowe i warsztaty samochodowe (137,7 mln zł), oraz firmy budowlane (107,9 mln zł). We wszystkich tych działach wystąpił wzrost wartości wypracowanego wyniku finansowego. Najwyższą dynamikę wśród zakładów przemysłowych odnotowano w firmach zajmujących się produkcją metalowych wyrobów gotowych z wyłączeniem maszyn i urządzeń (326,2%), produkcją urządzeń elektrycznych (149,0%), poligrafia i reprodukcją zapisanych nośników informacji (139,3%) oraz produkcją komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (122,4%).

Wskaźnik poziomu kosztów⁷ w 2010 roku wyniósł 96,3% (sektor prywatny – 96,7%, sektor publiczny – 90,5%). Najniższy wskaźnik wystąpił w sekcji „informacja i komunikacja” – 87,8%, najwyższy w sekcji „działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” – 114,8%.

W 2011 roku wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach szczecińskich osiągnął poziom 96,2%, w tym w sektorze prywatnym 96,6%, w sektorze publicznym 90,5%. Najniższy wskaźnik wystąpił w sekcji „działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca” – 85,0%, najwyższy w sekcji „działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” – 113,4%.

Wskaźnik rentowności obrotów netto⁸ wyniósł 3,0% (2010 r. – 2,5%), w tym w sektorze prywatnym – 2,7%, w sektorze publicznym – 7,2%), najwyższy wykazały firmy zajmujące się dostawą wody, gospodarowaniem ściekami i odpadami oraz działalnością związaną z rekultywacją: 16,5%, najniższy – placówki kulturalne, związane z rozrywką i rekreacją: 13,6%.

Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług w 2010 roku w dużych i średnich jednostkach gospodarczych Szczecina wzrosły w stosunku do osiągniętych w 2009 r. o 38,5% do poziomu 11 216,2 mln zł. Największy wzrost wartości odnotowano w sekcjach: działalność profesjonalna, naukowa, techniczna (o 90,7%), budownictwo (o 55,1%), przetwórstwo przemysłowe (o 55,0%), handel i naprawy (o 49,2%), informacja i komunikacja (o 20,3%). Jednocześnie wartość przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług spadła w sekcjach: zakwaterowanie i usługi gastronomiczne (o 9,4%), administrowanie i działalność wspierająca (o 4,7%), pozostała działalność usługowa (o 7,3%).

W 2011 roku wartość przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług osiągnęła poziom 121,4% stanu roku poprzedniego. Największą dynamiką

Tabela 5.8. Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług* i wydajność pracy w sektorze przedsiębiorstw

SEKCJE PKD	WIELKOŚĆ PRZYCHODÓW [MLN ZŁ]		WYDAJNOŚĆ PRACY [TYS. ZŁ/1 ZATRUDNIONEGO]	
	2010	2011	2010	2011
przetwórstwo przemysłowe	4 028,6	5 443,9	353,2	466,6
dostawa wody, gospodarka ściekami i odpadami oraz rekultywacja	301,7	323,4	279,4	289,8
budownictwo	2 363,7	3 074,2	496,2	626,1
handel i naprawy	551,6	532,3	67,7	62,5
transport i gospodarka magazynowa	1 731,9	1 803,4	278,1	282,8
zakwaterowanie i usługi gastronomiczne	180,4	176,4	131,5	145,3
informacja i komunikacja	471,3	552,6	200,9	189,8
obsługa rynku nieruchomości	547,1	548,4	512,7	536,6
działalność profesjonalna, naukowa, techniczna	203,2	221,1	133,3	138,2
administrowanie i działalność wspierająca	514,8	635,1	134,8	164,9
kultura, rozrywka i rekreacja	65,2	65,3	58,9	58,0
pozostała działalność usługowa	42,5	42,1	126,7	118,9
ogółem	11 216,2	13 612,3	255,7	300,7

* jednostki duże i średnie, na podstawie sprawozdania dg1
Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

7 Relacja kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności.

8 Relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności.

5. GOSPODARKA

kę wykazały zakłady przemysłowe (135,1%), budowlane (130,1%), świadczące usługi administracji (123,4%) oraz informacji i komunikacji (117,3%).

Wydajność pracy na jednego zatrudnionego w 2011 r. osiągnęła poziom 300,7 tys. zł, co stanowiło 117,6% wartości roku poprzedniego.

Na liście 500 największych polskich przedsiębiorstw (za rok 2011) opublikowanej przez Rzeczpospolitą znalazły się tylko cztery zachodniopomorskie firmy: goleniowski Swedwood (68. miejsce), na pozycji 118 znalazły się Zakłady Chemiczne „Police”, na 144 mająca siedzibę w Kobylance sieć handlowa Netto, a na 169 plasuje się Grupa Kapitałowa Polskiej Żeglugi Morskiej – jedyna firma ze Szczecina.

Natomiast Szczecińska Energetyka Ciepła Sp. z o.o. w 2010 roku uhonorowana została tytułem GAZELA BIZNESU, który nadawany jest najbardziej dynamicznie rozwijającym się firmom w Polsce.

5.4. SYTUACJA W WYBRANYCH DZIAŁACH GOSPODARKI

Wyniki osiągnięte przez szczecińskie przedsiębiorstwa w 2011 roku w wielu dziedzinach były lepsze niż w kraju i województwie. Wyższa była dynamika sprzedaży w przemyśle, niższy natomiast wzrost wydajności pracy. Mimo poprawy ogólnej sytuacji w budownictwie, w Szczecinie osiągnięto niższe wskaźniki wzrostu, należy jednak pamiętać, że na rynku lokalnym nie były realizowane inwestycje na potrzeby EURO 2012. Nastąpiła poprawa wyników w budownictwie mieszkaniowym, podczas gdy w Polsce (oraz w województwie) odnotowano spadek tej wartości. Wyższa w Szczecinie była również wydajność pracy na 1 zatrudnionego. Mniej korzystne wyniki osiągnęły szczecińskie zakłady sekcji „handel i naprawy” – odnotowano wprawdzie wzrost wartości sprzedaży, jednak jednoczesny wzrost kosztów uzyskania przychodów spowodował obniżenie poziomu wyniku finansowego.

Korzystne tendencje dało się zauważyć w dziedzinie kształtowania się wartości PKB w 2009 roku. Zarówno w kraju, województwie, jak i w Szczecinie nastąpił wzrost wartości w stosunku do roku poprzedniego. Szczecin generuje 34,5% wartości PKB województwa i 1,3% PKB kraju. Poziom produktu krajowego brutto w przeliczeniu na

1 mieszkańca w 2009 r. w Szczecinie (44 516 zł), przekroczył przeciętną w województwie o 43,9%, a przeciętną w kraju o 26,4%.

34,5% wartości dodanej brutto województwa zachodniopomorskiego wypracowano w Szczecinie, z czego najwięcej w jednostkach handlu, napraw pojazdów samochodowych, transportu i gospodarki magazynowej, zakwaterowania i gastronomii oraz informacji i komunikacji.

Mimo widocznego postępu, Szczecin, zgodnie z diagnozą zawartą w „Programie Wsparcia Rozwoju Aglomeracji Szczecińskiej oraz Subregionu Dolnej Odry i Zalewu Szczecińskiego”, nadal pozostaje gospodarczo i społecznie słaby i mało atrakcyjny, pomimo starań władz samorządowych i środowisk gospodarczych. Wymaga więc, w opinii radnych szczecińskich i wojewódzkich, zaangażowania władz centralnych w poprawę konkurencyjności i rozwój wewnętrznego potencjału regionu, co leży w oczywistym interesie całego kraju. Działania te powinny obejmować m.in. tworzenie warunków dla lokowania na terenie subregionu szczecińskiego inwestycji w sektorach o wysokiej wartości dodanej, wzmacnianie potencjału badawczo-naukowego, wspieranie działań ułatwiających współpracę biznesu i nauki, lokowanie nowych i podnoszenie jakości funkcjonowania istniejących instytucji sektora publicznego, koncentrację funkcji o znaczeniu międzynarodowym (gospodarczych, naukowych).

O pozycji gospodarczej aglomeracji szczecińskiej decydował w przeszłości głównie przemysł elektromaszynowy (stoczniowy, samochodowy), spożywczy, chemiczny, drzewny oraz paliwowo-energetyczny. Na skutek zmian zaistniałych w polskiej i europejskiej rzeczywistości gospodarczej jak i wpływu światowego kryzysu, ciągłej zmianie podlega struktura gospodarki Szczecina i jego bliskiego otoczenia. Coraz większego znaczenia nabierają usługi i produkcja wysoko specjalistyczna. Na trwałe z rynku szczecińskiego zniknęło wiele zakładów: Stocznia Szczecińska, Huta Szczecin, Fabryka Papieru Skolwin, Zakłady Chemiczne Chemitex-Wiskord, Fabryka Kontenerów Unikon, Zakłady Odzieżowe Dana i Odra, Fabryka Mechanizmów Samochodowych Polmo, Telefonika Kable Załom, Zakłady Urządzeń Hydraulicznych Hydroma, Stocznia Odra, Stocznia Pomerania, Fabryka Domów, Cukrownia Szczecin, Szczecińska Wytwórnia Wódek Polmos i inne. Wiele zakładów utraciło samodzielność: Energetyka

Szczecińska SA, Szczecińska Spółka Gazownicza, Zakłady Chemiczne Police. W Szczecinie nie ma również instytucji finansowej o rozmiarach odpowiednich do potrzeb regionu. Powstające przedsiębiorstwa z branży IT oraz w sektorze handlu i usług (w tym BPO) nie rekompensują jakościowo tych strat. Według V Raportu Kohezyjnego, opublikowanego w końcu 2010 roku, Województwo Zachodniopomorskie ma najłabszą pozycję na tle innych województw Polski Zachodniej. W Szczecinie wyraźnie brakuje dużych przedsiębiorstw, które generowałyby popyt na usługi okołobiznesowe i mogłyby stać się centrami innowacyjności i znaczącymi inwestorami na rynku lokalnym.

5.4.1. PRZEMYSŁ

W przemyśle Szczecina dominuje przetwórstwo produkcyjne. Najliczniejszą grupą sekcji (5 151) są podmioty działów: naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń (1 206) oraz produkcja metalowych wyrobów gotowych z wyłączeniem maszyn i urządzeń (1 007). Znaczące

dla sekcji są również: poligrafia i produkcja zapisanych nośników informacji (330 podmiotów), produkcja mebli (313), produkcja odzieży (301), pozostała produkcja wyrobów (293), produkcja artykułów spożywczych (290), produkcja pozostałego sprzętu transportowego (273).

Zakłady przemysłowe osiągnęły w 2011 roku przychody z całokształtu działalności w wysokości 6 172,4 mln zł, z czego na przetwórstwo przemysłowe przypadło 5 510,9 mln zł. Dominowały tu: produkcja artykułów spożywczych (2 462,4 mln zł), naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń (1 570,6 mln zł), produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (352,5 mln zł), produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń (280,8 mln zł).

Wynik finansowy netto wypracowany przez szczecińskie przedsiębiorstwa przemysłu wyniósł 155,1 mln zł, z czego na zakłady przetwórstwa przemysłowego przypadło jedynie 94,7 mln zł.

Tabela 5.9. Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług* i wydajność pracy w przetwórstwie przemysłowym

DZIAŁY PKD	WIELKOŚĆ PRZYCHODÓW [MLN ZŁ]		WYDAJNOŚĆ PRACY [TYS. ZŁ/1 ZATRUDNIONEGO]	
	2010	2011	2010	2011
produkcja artykułów spożywczych	2 311,9	2 489,5	649,4	680,9
produkcja wyrobów tekstylnych i odzieży	33,1	40,1	37,5	36,0
poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	23,8	28,9	195,2	238,8
produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	118,1	183,0	382,1	614,1
produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	80,4	74,3	126,2	141,5
produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	299,3	399,7	608,2	634,4
produkcja metalowych wyrobów gotowych z wyłączeniem maszyn i urządzeń	233,7	296,1	205,1	233,0
produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	64,3	71,8	162,7	143,6
produkcja urządzeń elektrycznych	x	68,6	x	261,8
produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej nie sklasyfikowanych	x	84,6	x	197,2
produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (bez motocykli)	x	7,1	x	88,8
produkcja pozostałego sprzętu transportowego	99,6	156,1	274,3	426,5
produkcja mebli	x	18,0	x	84,2
naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	588,5	1 484,4	268,5	755,0
przetwórstwo przemysłowe ogółem	4 028,6	5 443,9	353,2	466,6

* jednostki duże i średnie, na podstawie sprawozdania dg1
Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Wskaźnik poziomu kosztów w zakładach przemysłowych osiągnął poziom 96,8%. Najniższy, tj. najkorzystniejszy wystąpił w sekcji „produkcja komputerów, wyrobów elektrycznych i optycznych” – 85,8%. 100% przekroczyły firmy sekcji: produkcja pozostałego sprzętu transportowego (110,4%), produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (104,0%), produkcja wyrobów z drewna oraz korka (101,3%), naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń (100,2%).

Wartość sprzedaży wyrobów i usług w 2010 roku wzrosła o 55,0% w stosunku do roku poprzedniego, z czego większą dynamikę wykazały przedsiębiorstwa sektora publicznego (262,1%) niż prywatnego (153,7%). Zakłady zajmujące się dostawą wody, gospodarowaniem ściekami i odpadami oraz rekultywacją wykazały wzrost wartości przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług o 14,0%.

Wyższa wydajność pracy była w zakładach prywatnych. Na 1 zatrudnionego przypadło tu 377,5 tys. zł przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług (w zakładach publicznych – 129,6 tys. zł).

Natomiast w 2011 roku przychody z całokształtu działalności w zakładach przemysłowych wzrosły w stosunku do roku poprzedniego o 35,1%. Najwyższą dynamikę odnotowały zakłady zajmujące się naprawą, konserwacją i instalowaniem maszyn i urządzeń (252,2%), produkcją pozostałego sprzętu transportowego (156,7%), produkcją chemikaliów i wyrobów chemicznych (154,9%) oraz produkcją wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (133,5%). Wydajność pracy na 1 zatrudnionego w zakładach przemysłowych wzrosła z 353,2 tys. zł do 466,6 tys. zł, tj. o 32,1%. Największą wydajnością odznaczały się zakłady zajmujące się naprawą, konserwacją i instalowaniem maszyn i urządzeń, produkujące artykuły spożywcze, wyroby chemiczne oraz pozostały sprzęt transportowy. Najwyższy zaś wzrost wartości wystąpił w zakładach zajmujących się naprawą, konserwacją i instalowaniem maszyn i urządzeń (281,7%), produkcją wyrobów chemicznych (160,7%), produkcją pozostałego sprzętu transportowego (155,5%) oraz zakłady poligraficzne i reprodukcji zapisanych nośników informacji (122,3%).

5.4.2. TRANSPORT, GOSPODARKA MAGAZYNOWA

Przedsiębiorstwa sekcji „transport i gospodarka magazynowa” osiągnęły w 2010 roku przychody z całokształtu działalności w wysokości 1 866,7 mln zł, co stanowiło 94,3% stanu z roku poprzedniego. Na przedsiębiorstwa transportu wodnego przypadło 362,5 mln zł (dynamika 62,2%), transportu lądowego – 535,2 mln zł (dynamika 103,4%), usług magazynowania i wspomaganie transportu – 969,0 mln zł (dynamika 110,9%).

Przychody z całokształtu działalności przedsiębiorstw sektora prywatnego były prawie trzykrotnie wyższe (1 368,2 mln zł) niż osiągnięte przez zakłady sektora publicznego (498,5 mln zł).

W 2011 roku przedsiębiorstwa transportu i gospodarki magazynowej wykazały przychody w wysokości 2 074,8 mln zł, tj. o 11,2% więcej niż w roku poprzednim (w sektorze prywatnym o 16,2%, w sektorze publicznym o 6,3%). Na transport lądowy i rurociągowy przypadło 622,4 mln zł (dynamika 116,3%), transport wodny 351,1 mln zł (dynamika 96,8%), usługi magazynowania i działalność wspierającą transport – 1 101,4 mln zł (dynamika – 113,7%). Sektor prywatny wykazał ponad trzykrotnie wyższe przychody (1 589,6 mln zł), niż publiczny (485,2 mln zł).

Wynik finansowy netto w 2011 roku osiągnięty przez przedsiębiorstwa sekcji wyniósł 75,1 mln zł (dynamika 83,5%), w tym:

- transport lądowy oraz transport rurociągowy – 11,7 mln zł (dynamika – 99,2%),
- transport wodny – 15,7 mln zł (dynamika – 59,9%),
- magazynowanie i działalność usługowa wspierająca transport – 48,4 mln zł (dynamika 92,0%).

Lepszy wynik finansowy netto osiągnęły zakłady sektora prywatnego – 50,2 mln zł. Wynik w zakładach publicznych wyniósł 24,9 mln zł.

Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług w 2010 roku wzrosły w stosunku do roku poprzedniego o 6,6%, a w 2011 roku o 4,1%. Dynamika w zakładach publicznych osiągnęła w 2010 r. poziom 135,3%, a na koniec 2011 roku – 101,1%. Natomiast zakłady prywatne w 2010 roku wykazały spadek wartości sprzedaży o 0,3%, a w roku 2011 wzrost o 5,0%.

Zakłady prywatne osiągnęły wyższą wydajność pracy (2010 r. – 308,9 tys. zł; 2011 r. – 317,4 tys. zł

Tabela 5.10. Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług* i wydajność pracy w sekcji transport i gospodarka magazynowa

DZIAŁY PKD	WIELKOŚĆ PRZYCHODÓW [MLN ZŁ]		WYDAJNOŚĆ PRACY [TYS. ZŁ/1 ZATRUDNIONEGO]	
	2010	2011	2010	2011
transport lądowy i rurociągowy	537,2	599,4	178,9	187,1
transport wodny	352,2	283,4	717,3	579,6
magazynowanie i działalność wspomagająca transport	842,4	920,6	308,1	342,9
ogółem sekcja transport i gospodarka magazynowa	1 731,9	1 803,4	278,1	282,8

* jednostki duże i średnie, na podstawie sprawozdania dg1
Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

na 1 zatrudnionego) niż zakłady publiczne (2010 r. – 209,1 tys. zł; 2011 r. – 205,8 tys. zł na 1 zatrudnionego). Najwyższą wydajność pracy w 2011 roku wykazuje transport wodny – 579,6 tys. zł na 1 zatrudnionego. Przedsiębiorstwa transportu morskiego i przybrzeżnego odznaczają się największą dynamiką sprzedaży – 174,3%.

5.4.3. BUDOWNICTWO

Budownictwo w 2010 roku przeżywało przejściowe trudności. Przychody z całokształtu działalności były niższe niż w roku poprzednim o 21,9%, osiągając wartość 1 735,6 mln zł. Większe trudności wystąpiły w sektorze publicznym, gdzie dynamika w stosunku do roku poprzedniego wynosiła tylko 23,1%. Załamanie nastąpiło szczególnie w dziale „roboty budowlane specjalistyczne”. Tu przychody były niższe niż w roku poprzednim o 69,1%. W działalności polegającej na wznoszeniu budynków i budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej odnotowano wzrost wartości przychodów z całokształtu działalności, odpowiednio o 7,3% i 7,8%.

W 2011 roku sytuacja znacznie się poprawiła. Przychody wzrosły o 38,0% w stosunku do roku ubiegłego, zwłaszcza w sektorze prywatnym, gdzie dynamika wyniosła 138,5%. Z ogólnej wartości

przychodów – 2 395,2 mln zł, na roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków przypada 1 024,2 mln zł, na roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej – 873,7 mln zł, a na roboty budowlane specjalistyczne – 497,2 mln zł. Podobne tendencje odnotowano w całej Polsce, gdzie w 2011 roku nastąpił wzrost produkcji budowlano-montażowej o 16,3% (głównie dzięki dużym inwestycjom infrastrukturalnym związanym m.in. z EURO 2012 i korzystnej aurze), a liczba wydanych pozwoleń na budowę wzrosła o 2,0%.

Wynik finansowy netto zakładów budowlanych obniżył się w 2010 roku w stosunku do roku 2009 o 23,7% do poziomu 103,4 mln zł. Przedsiębiorstwa prywatne osiągnęły zysk w wysokości 103,6 mln zł. W zakładach publicznych wystąpiła strata na poziomie 0,2 mln zł. We wszystkich działach sekcji odnotowano spadek wartości wypracowanego wyniku finansowego.

Rok 2011 okazał się lepszy dla zakładów budowlanych. Na koniec roku osiągnęły one wynik na poziomie 107,9 mln zł, tj. o 4,3 wyższy niż rok wcześniej. Wzrost wystąpił w sekcji „roboty budowlane specjalistyczne” o 90,3% i „roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej” o 32,9%. W sekcji „roboty budowlane związane

Tabela 5.11. Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług* i wydajność pracy w budownictwie

DZIAŁY PKD	WIELKOŚĆ PRZYCHODÓW [MLN ZŁ]		WYDAJNOŚĆ PRACY [TYS. ZŁ/1 ZATRUDNIONEGO]	
	2010	2011	2010	2011
wznoszenie budynków	1 164,9	1 174,4	588,9	699,9
budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	499,0	938,1	382,1	567,5
roboty budowlane specjalistyczne	699,8	961,6	472,9	609,0
ogółem budownictwo	2 363,7	3 074,2	496,2	626,1

* jednostki duże i średnie, na podstawie sprawozdania dg1
Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

5. GOSPODARKA

ze wznoszeniem budynków odnotowano spadek wartości o 25,1%.

Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług w zakładach budowlanych wzrosły w 2010 roku o 55,1%, natomiast w 2011 roku o 30,1%. Najwyższą dynamikę osiągnęły zakłady budujące obiekty inżynierii wodnej i lądowej (188,0%). Przedsiębiorstwa budowlane odznaczają się najwyższą wydajnością pracy wśród zakładów wszystkich branż z siedzibą w Szczecinie. Wśród nich wyraźnie dominują podmioty zajmujące się wznoszeniem budynków.

5.4.4. HANDEL I NAPRAWY

Najmniej odczuwalny był kryzys dla placówek handlowych i zakładów zajmujących się naprawą pojazdów samochodowych. Zarówno w 2010 jak i w 2011 roku placówki te wykazywały wzrost przychodów z całokształtu działalności: w 2010 roku – 8 444,0 mln zł (dynamika – 109,4%), w 2011 r. – 10 349,0 mln zł (dynamika – 122,6%). Wynik finansowy netto w 2010 roku wyniósł 131,0 mln zł. Tu nastąpił spadek wartości w stosunku do roku poprzedniego o 9,3%. W 2011 roku placówki handlowe i warsztaty samochodowe wypracowały dodatni wynik finansowy netto w wysokości 137,7 mln zł, tj. o 5,0% więcej niż w roku ubiegłym. Koszty uzyskania przychodów wzrosły o 22,9%.

Dynamika przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług wyniosła w 2010 roku 149,2%, natomiast w 2011 roku obniżyła się o 3,5%. Najwyższą dynamikę w 2010 roku wykazały hurtownie z wyłączeniem placówek zajmujących się handlem pojazdów samochodowych (dynamika – 175,1%), które w 2011 roku wykazały spadek wartości sprzedaży o 11,1%. W 2011 roku wzrost wartości wystąpił jedynie w placówkach sprzedaży detalicznej (z wy-

łączeniem samochodów) – 126,8%, zwłaszcza sprzedaż prowadzona poza siecią sklepową, straganami i targowiskami (dynamika – 266,7%).

Zakłady sekcji „handel i naprawy” wykazują (obok kultury, rozrywki i rekreacji) najniższą wydajność pracy wśród szczecińskich podmiotów gospodarczych. W 2011 roku nastąpiło znaczne jej obniżenie prawie we wszystkich jednostkach. Wyjątek stanowią jedynie placówki detaliczne z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi.

Liczba handlowych podmiotów średnich i dużych w Szczecinie obniża się systematycznie z roku na rok (2008 r. – 939; 2009 r. – 934; 2010 r. – 931). Rośnie natomiast liczba sklepów wielkopowierzchniowych. W roku 2010 było ich 162 (2009 r. – 156) o ogólnej powierzchni sprzedażowej 293 624 m² (2009 r. – 280 235 m²). Sklepy wielkopowierzchniowe zatrudniają ogółem 5 486 pracowników (2009 r. – 5 681). Wśród nich znajdowało się 16 hipermarketów (2009 r. – 14), 57 supermarketów (2009 r. – 57), 7 domów towarowych i handlowych (2009 r. – 5). 28 placówek (2009 r. – 26) to sklepy o powierzchni sprzedażowej większej niż 2000 m². Najwięcej, bo 29 sklepów wielkopowierzchniowych zlokalizowanych jest w dzielnicy Zachód, najmniej w dzielnicy Północ – 9.

Liczba pracujących w sklepach i punktach sprzedaży paliw rosła systematycznie do 2009 roku. W 2010 roku zatrudnienie w tych placówkach obniżyło się o 172 osoby. Stałą tendencją spadkową zaobserwowano w placówkach gastronomicznych – o ok. 4% rocznie.

W 2010 roku wzrosła liczba sklepów oraz osób zatrudnionych w branży kosmetycznej, odzieżo-

Tabela 5.12. Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług* i wydajność pracy w sekcji handel i naprawy

DZIAŁY PKD	WIELKOŚĆ PRZYCHODÓW [MLN ZŁ]		WYDAJNOŚĆ PRACY [TYS. ZŁ/1 ZATRUDNION.]	
	2010	2011	2010	2011
handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa pojazdów samochodowych	107,2	91,5	91,5	86,5
handel hurtowy z wyłączeniem pojazdów samochodowych	323,9	288,0	80,3	65,9
handel detaliczny z wyłączeniem pojazdów samochodowych	120,5	152,8	40,9	49,4
ogółem handel i naprawy	551,6	532,3	66,7	62,5

* jednostki duże i średnie, na podstawie sprawozdania dg1
Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Tabela 5.13. Sklepy wg specjalizacji, punkty sprzedaży paliw i placówki gastronomiczne w 2009 i 2010 roku w Szczecinie

SPECJALIZACJA BRANŻOWA	LICZBA JEDNOSTEK		LICZBA PRACUJĄCYCH		POWIERZCHNIA SPRZEDAŻOWA W M ²		WARTOŚĆ SPRZEDAŻY DETALICZNEJ W MLN ZŁ	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
spożywcza*	271	256	3 042	2 969	81 528	81 000	1 301,6	1 411,3
z napojami alkoholowymi	5	4	16	12	749	715	7,5	5,1
kosmetyczno-toaletowa	29	32	240	286	4 505	6 516	123,3	134,3
tekstylno-skórzana**	169	183	917	1 099	30 447	37 031	351,5	399,2
meblowo oświetleniowa, RTV, AGD***	54	51	553	533	53 819	60 326	399,8	352,8
księgarnie i artykuły piśmienne	6	8	20	32	648	911	4,2	7,1
z pojazdami mechanicznymi	42	40	260	266	12 506	13 675	656,1	651,8
pozostałe sklepy	293	292	4 078	3 759	171 125	170 349	1 850,6	1 785,9
stacje benzynowe	65	65	264	262	0	0	764,3	890,9
razem	934	931	9 390	9 218	355 326	370 523	5 458,8	5 638,3
placówki gastronomiczne średnie i duże	1 603	1 466	5 145	4 925	x	x	x	x

* ogólnospożywcza, mięsna, rybna, piekarnicza, cukiernicza

** z wyrobami włókienniczymi, odzieżowe, obuwnicze, z wyrobami skórzanymi

*** meblowe, ze sprzętem oświetleniowym, RTV, ze sprzętem gospodarstwa domowego

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

wej, skórzanej, papierniczej i księgarskiej. Nastąpił również w nich wzrost powierzchni sprzedażowej oraz osiągniętych wyników finansowych. W pozostałych branżach odnotowano spadek, zarówno placówek jak i osób w nich zatrudnionych. Obniżyła się również powierzchnia sprzedażowa (za wyjątkiem sklepów meblowych i ze sprzętem oświetleniowym oraz salonów samochodowych) a także wartość sprzedaży. Na stacjach benzynowych wystąpił niewielki spadek zatrudnienia przy jednoczesnym wzroście sprzedaży o 16,6%.

Z analizy powierzchni handlowej przypadającej na 100 mieszkańców w największych polskich miastach przeprowadzonej przez firmę Cushman & Wakefield Polska wynika, że najmniej powierzchni handlowej na 100 mieszkańców przypada na Szczecin (427,1 m²), Katowice (435,1 m²) i Lublin (438 m²), najwięcej jest w Kielcach (766 m²), Wrocławiu (682,7 m²) i Poznaniu (prawie 638 m²).

Biorąc pod uwagę rozkład terytorialny, najwięcej placówek zlokalizowanych jest w Śródmieściu, bo 424 (2008 r. – 438, 2009 r. – 426), w tym w Centrum – 156 (2008 r. – 151, 2009 r. – 155). Wypracowują one 27,0% przychodów. Najbardziej uboga w obiekty handlowe jest dzielnica Północ

(47 sklepów w 2010 r., 52 w 2009 r.), gdzie niewiele jest placówek (1 – 2 sklepy) wielu branż, zwłaszcza z artykułami przemysłowymi (meble, sprzęt oświetleniowy, kosmetyki, odzież, obuwie i wyroby skórzane), a także z branży mięsnej, rybnej, piekarniczo-cukierniczej. Brakuje też księgarni, sklepów z artykułami papierniczymi, wyrobami włókienniczymi oraz ze sprzętem RTV i AGD.

Jednostki handlowe i usługowe mają bardzo duży wpływ na wyniki finansowe podmiotów gospodarczych w Szczecinie. Generują one 33,6% (2010 r.) przychodów z całokształtu działalności. Tempo wzrostu wartości sprzedaży detalicznej stale rośnie. Dynamika w 2010 roku wyniosła 103,3%. Największy wpływ na wyniki osiągnięte przez zakłady tej sekcji ma handel hurtowy z wyłączeniem sprzedaży pojazdów samochodowych i motocykli (ponad 50%).

5.5. GOSPODARKA MORSKA

Województwo zachodniopomorskie przez swoje położenie na południowym wybrzeżu Bałtyku jest nierozzerwalnie związane z Regionem Morza Bałtyckiego i gospodarką morską. Ważnymi wyznacznikami pozycji województwa zachodniopo-

morskiego w przestrzeni europejskiej są duże porty ujścia Odry, jak również Szczecin jako ważny węzeł transportowy leżący na przecięciu międzynarodowych szlaków komunikacyjnych północ-południe i wschód-zachód.

Gospodarka morska jest jednym z najważniejszych elementów współczesnego światowego systemu gospodarczego. Transport morski ma ogromne znaczenie dla międzynarodowej wymiany handlowej, gdyż około 90% towarów przeznaczonych na rynki inne niż rynek UE obsługiwanych jest przez transport morski, a w przypadku handlu wewnętrznego UE jest to ponad 40%.

Nadmorskie położenie regionu decyduje o dużej roli podmiotów związanych z gospodarką morską, co stanowi o jego specyfice. Jest to atut, ale i zagrożenie, bowiem duże uzależnienie gospodarki regionu od związanych z morzem dziedzin może mieć niekorzystny wpływ na jego rozwój, szczególnie w okresach dekonunktury w tym sektorze.

Według stanu na 31.12.2010 r. funkcjonowały w Szczecinie 1 143 (2008 r. – 1 057) podmioty gospodarki morskiej⁹, z czego 1 121 (2008 r. – 1 040) to podmioty sektora prywatnego. Zatrudnienie w gospodarce morskiej wynosiło 11 477 (2008 r. – 14 604) osób.

Podmioty gospodarki morskiej z siedzibą w Szczecinie stanowiły 10,5% (2008 r. – 9,7%) wszystkich podmiotów działających w Polsce, z czego morski i przybrzeżny transport wodny skupiał 11,4% ogółu podmiotów krajowej gospodarki morskiej, a produkcja i naprawa statków i łodzi 14,3%. Zatrudnienie natomiast stanowiło 14,5% (2008 r. – 24,6%) pracujących w gospodarce morskiej w kraju. Dominował tu morski w przybrzeżny transport wodny – 22,7% (w 2008 roku – produkcja i naprawa statków i łodzi) oraz przeładunek, magazynowanie i przechowywanie towarów w portach morskich (19,8% ogółu zatrudnionych w gospodarce morskiej w kraju).

Podmioty gospodarki morskiej Szczecina stanowiły 41,0% (2008 r. – 37,2%) wszystkich podmiotów tej branży w województwie, z czego 87,8% to podmioty reprezentujące działalność morskich agencji transportowych, 67,8% podmioty przeładunku, magazynowania i przechowywania towarów

⁹ bez podmiotów znajdujących się w stanie likwidacji, upadłości, z zawieszoną lub zakończoną działalnością, które nie prowadziły działalności eksploatacyjnej i bez jednostek lokalnych

w portach morskich, a 59,8% podmioty produkcji i naprawy statków i łodzi. W Szczecinie zatrudnionych jest 60,8% (2008 r. – 67,6 %) pracowników gospodarki morskiej województwa, w tym najwięcej w morskich agencjach transportowych (96,6% wielkości wojewódzkiej) Podmioty produkcji i naprawy statków i łodzi stanowiły 74,1% wielkości wojewódzkiej, morski i przybrzeżny transport wodny – 71,7%, a podmioty przeładunku, magazynowania i przechowywania towarów w portach morskich – 71,4%.

Nakłady inwestycyjne podmiotów gospodarki morskiej w Szczecinie¹⁰ wyniosły w 2010 roku 276 394 tys. zł (2008 r. – 189 739 tys. zł), co stanowiło 10,5% wartości nakładów inwestycyjnych wszystkich podmiotów gospodarczych w mieście (2008 r. – 9,4%). Ich udział w nakładach inwestycyjnych podmiotów gospodarki morskiej województwa zachodniopomorskiego to 78,9% i 21,2% nakładów krajowych. 19,8% nakładów zrealizowały przedsiębiorstwa, których przedmiotem działalności jest przeładunek, magazynowanie i przechowywanie towarów w portach morskich. Najważniejszym realizowanym wspólnie przez ZMPSiŚ i DB Port Szczecin przedsięwzięcie należy otwarty w kwietniu 2012 roku terminal kontenerowy przy ul. Przejazd na Ostrowie Grabowskim do obsługi ładunków o nowoczesnych technologiach. Na terenie portu szczecińskiego w maju 2012 roku otwarty zastał przy ul. Cłowej realizowany przez KGHM Metreco terminal kwasu siarkowego – jedyna taka inwestycja w Polsce i najnowocześniejsza w Europie.

5.5.1. TRANSPORT MORSKI

Począwszy od 2009 r. światowy transport morski przeżywa bardzo głęboki kryzys związany z ogólną dekonunkturą w światowej gospodarce i wymianie handlowej. Stawki frachtowe gwałtownie zmniejszyły swoje wartości do poziomu niegwarantującego pokrycie kosztów eksploatacyjnych floty morskiej, doprowadzając w konsekwencji do szeregu upadków, przejęć i innych zmian własnościowych. Armatorzy zmuszeni byli podjąć działania antykryzysowe (rezygnacja z odbioru zamówionych statków, zwolnienia lub układy zbiorowe z pracownikami).

¹⁰ W ogólnej wartości wydatków inwestycyjnych podmiotów gospodarki morskiej nie ujęto w oficjalnej statystyce zakupu przez PZM pierwszych z 38 nowych jednostek zamówionych w stoczniach chińskich i japońskich

Transport morski w Szczecinie reprezentowany jest przez trzech dużych armatorów: Grupa Polskiej Żegluga Morskiej w Szczecinie (PP Polska Żegluga Morska, Żegluga Polska SA, Unity Line Sp. z o.o.), Euroafrica Linie Żeglugowe Sp. z o.o., Unibaltic Sp. z o.o.

Polska Żegluga Morska to jeden z największych w Europie przewoźników suchych ładunków masowych, którego udział w globalnym rynku przewozowym tego sektora wynosi ok. 1%. Jest również liderem w światowym transporcie siarki płynnej drogą morską. PŻM posiada 76 statków o łącznej nośności ponad 2,5 mln ton, w tym masowce (69), siarkowce (3) oraz promy (4). Zajmuje się przewozem ładunków masowych, w tym fosforytów (m.in. dla zakładów chemicznych w Policach oraz firmy Ciech), węgla, zboża, koksu, stali, minerałów. Przedsiębiorstwo przewozi ładunki głównie pomiędzy portami obu Ameryk i Europy. Firma zatrudnia ok. 3 tys. osób, z czego ponad 2,3 tys. pracuje na morzu. PŻM przewozi rocznie ok. 21 mln ton ładunków.

W latach 2010 – 2011, w ramach realizowanego programu odnowy taboru, flota PŻM powiększyła się o 12 jednostek: 4 największe w polskiej flocie masowce (80 tys. ton): m/s „Giewont” i m/s „Jawor”, m/s „Ornak”, m/s „Rysy”, 4 jeziorowce o nośności 30 tys. ton: m/s „Miedwie”, m/s „Resko” i m/s „Drawsko” m/s „Wicko”, 4 mniejsze masowce: m/s „Regalica”, m/s „Wadowice II”, m/s „Juno”, m/s „Lubie”. Dzięki temu średni wiek floty PŻM obniżył się o 2 lata – z 16 do 14 lat, przy średniej światowej wieku statków ok. 19 lat.

Unity Line Sp. z o.o. jest polskim operatorem promowym działającym na rynku bałtyckich przewozów promowych. Obsługuje całość przewozów kolejowych między Polską a Szwecją oraz większą część rynku transportu samochodów ciężarowych. Obok 4 promów należących do PŻM, Unity Line zarządza trzema promami armatora Euroafrica. Regularne połączenia realizowane są na dwóch liniach: Świnoujście–Ystad (Ronne) i Świnoujście–Trelleborg.

Euroafrica Shipping Lines Cyprus Limited od połowy 2010 roku jest częścią holdingu ESL Hass Holding Ltd. zarejestrowanego na Cyprze i tradycyjnie obsługuje regularne linie między portami bałtyckim a Wielką Brytanią i Afryką Zachodnią. Flota armatora liczy 14 jednostek (drobnicowce, rurowce, pro-

my), w tym 9 własnych. Jej struktura pozwala na obsługę różnych ładunków drobnicowych: konwencjonalnych, kontenerów, samochodów ciężarowych, zestawów drogowych, wagonów kolejowych.

Unibaltic Sp. z o.o. to najmłodszy z zachodniopomorskich armatorów (działa od 2003 r.). Głównym profilem działalności firmy jest transport morski produktów ciekłych między różnymi portami Morza Bałtyckiego i Północnego. Spółka zajmuje się również obsługą agencyjną statków w portach i stocznjach polskich, spedycją morską i szeroko pojętym zaopatrzeniem jednostek pływających. Flota Unibaltic składała się z ośmiu jednostek o łącznej nośności 42 tys. DWT.

Dane statystyczne w analizowanym okresie prezentują niewielki udział statków pływających pod polską banderą w ogólnej liczbie statków morskiej floty transportowej, co jest związane ze zjawiskiem przeflagowania statków przez polskich armatorów na inną, tzw. wygodną banderę (Malta, Cypr, Wyspy Marshalla, Wyspy Bahama, Panama), przynoszącą mniejsze koszty eksploatacyjne. Proces ten objął prawie wszystkie statki, z pominięciem najstarszych jednostek, które będą wkrótce wycofane z eksploatacji¹¹.

Morska flota transportowa armatorów szczecińskich liczyła w 2010 roku 94 statki (wzrost o 3 w stosunku do 2009 roku) o nośności 2 639 DWT (tys. ton). Wśród nich było 80 statków do przewozu ładunków stałych (w tym 68 masowców), 7 zbiornikowców i 7 promów. Tylko 7 z nich pływa pod polską banderą. Jakość floty ulegnie pozytywnej zmianie po zrealizowaniu przez Grupę PŻM programu odnowy tonażu rozpisanego do 2015 r. W efekcie programu firma zyska 38 nowych jednostek, a flota Grupy PŻM liczyć będzie 80 statków.

W 2010 roku statki należące do szczecińskich armatorów przewiozły 6 115 tys. ton ładunków (2009 r. – 6 643 tys. ton), w tym 391 tys. ton żeglugą dalekiego zasięgu, 5 725 tys. ton żeglugą bliskiego zasięgu, z czego 4 648 ton w rejonie Morza Bałtyckiego. 77,0% przewozów odbyła się w relacji z portami polskimi.

Światowy kryzys na morskim rynku przewozowym przełożył się w największym stopniu na spadek

¹¹ Statki mające powyżej 20 lat stanowią ok. 50% floty, a ich udział wśród statków pod polską banderą wynosi prawie 100%.

5. GOSPODARKA

przewozów ładunków drobnicowych. Armatorzy szczecińscy dobrze radzą sobie jednak z kryzysem na rynku żeglugowym. Nie byli uzależnieni od gwałtownych spadków na rynku frachtów drobnicowych, w szczególności w przewozach kontenerów. Oparcie działalności na ładunkach masowych i żegludze promowej stało się dobrą receptą na przetrwanie europejskiego i światowego spowolnienia gospodarczego. Dobre wyniki Grupa PŻM zawdzięcza m.in. wcześniej podpisanym długoterminowym kontraktom przewozowym.

5.5.2. PORT MORSKI

Porty w Szczecinie i w Świnoujściu tworzą jeden z największych w regionie Morza Bałtyckiego zespół portowy, który jest zapleczem gospodarki morskiej dla obszaru zachodniej i południowo-zachodniej Polski. Funkcje administracyjne dla obu portów pełni **Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście**. Jego zadaniem jest utrzymanie i rozwijanie infrastruktury portowej, a także pozyskiwanie nowych terenów na potrzeby rozwojowe. Funkcje eksploatacyjne przejęły niezależne spółki eksploatacyjne: Bulk Cargo – Port Szczecin Sp. z o.o., DB Port Szczecin Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Usług Portowych Elewator Ewa Sp. z o.o., Fast Terminals Sp. z o.o., Port Handlowy Świnoujście Sp. z o.o., Terminal Promowy Świnoujście Sp. z o.o., Andreas Sp. z o.o., Baltchem SA Zakłady Chemiczne w Szczecinie, Euro-Terminal Co.Ltd., Fosfan SA, Krono-Chem Sp. z o.o., Polski Koncern Naftowy ORLEN SA, Skolwin Paper International Sp. z o.o., Szczecińskie Zakłady Zbożowo-Młynarskie PZZ SA, Port Handlowy Świnoujście Sp. z o.o., Terminal Promowy Świnoujście Sp. z o.o.

Oba porty są portami uniwersalnymi, przystosowanymi do obsługi zarówno ładunków masowych, jak i drobnicowych, w tym kontenerów. Port szcze-

ciński przystosowany jest do obsługi zboża, węgla, rudy, produktów naftowych i innych ładunków masowych oraz drobnicy konwencjonalnej i skonteneryzowanej. Na terenie portu szczecińskiego znajduje się Wolny Obszar Celny oraz dwie chłodnie przeznaczone do składowania towarów głęboko mrożonych.

Dla zapewnienia konkurencyjności portów, a tym samym poprawy sytuacji gospodarczej podstawowe znaczenie ma dostępność komunikacyjna portów od strony morza (tor wodny) i lądu (głównie poprawa połączeń kolejowych), a także rozbudowa i modernizacja infrastruktury wewnątrzportowej. Dotyczy to m.in. pokonania problemów wynikających z niewystarczającej sieci dróg szybkiego ruchu łączących porty z ich zapleczem. Istotne jest również pogłębienie toru wodnego do głębokości 12,5 m, przez co poprawiłaby się jego dostępność dla statków od strony morza i zwiększyła jego konkurencyjność z innymi portami w regionie Morza Bałtyckiego. Uznając to przedsięwzięcie za niezbędne dla rozwoju portów jak i całego regionu, Zachodniopomorski Zespół Parlamentarny wystąpił do Prezesa Rady Ministrów o zagwarantowanie środków na tę inwestycję z budżetu państwa i programów operacyjnych. Wniosek został poparty przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego, Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego, Prezydenta Miasta Szczecin, Prezydenta Miasta Świnoujście, Starostę Powiatu Polickiego, Burmistrza Polic, środowiska i podmioty gospodarki morskiej.

W 2010 roku działało w Szczecinie 61 podmiotów zajmujących się przeładunkiem, magazynowaniem i przechowywaniem towarów w portach morskich, które zatrudniały 1 304 osób. Przeładowały one ogółem 7 969,2 tys. ton ładunków, tj. o 14,0% więcej niż w roku poprzednim. Z ogólnej wielkości na międzynarodowy obrót przypadało 7 788,2 tys. ton ładunków.

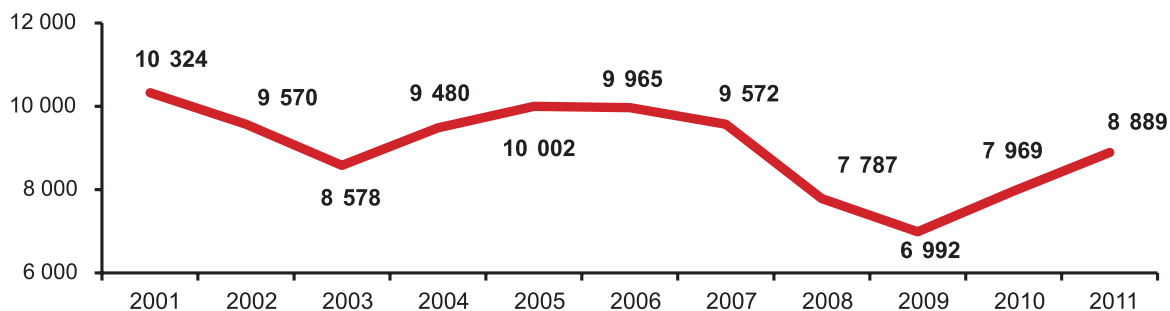
W okresie 2006-2009 widać postępujący spadek ilości obsługiwanych ładunków. W stosunku do roku 2005, gdzie port obsłużył 10,0 mln ton ładunków, w roku 2009 przeładowano o 30,1% ładunków mniej. Jednak już w 2010 roku nastąpiło wyraźne odwrócenie koniunktury.

W obrotach ładunkowych w 2011 roku dominowały ładunki masowe suche – 59,9%, w tym węgiel i koks – 18,9% oraz pozostałe ładunki drobnicowe

Port morski w Szczecinie

Wykres 5.1. Obroty ładunkowe w Szczecinie w latach 2001-2011 w tys. ton

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Strategii Rozwoju Gospodarki Morskiej w Województwie Zachodniopomorskim do roku 2015, Rocznika Statystycznego Gospodarki Morskiej 2011 i danych ZMPSiŚ.

Port – terminal kontenerowy

– 22,6%. 15,7% to ładunki tranzytowe, wśród których najwięcej było wyrobów z żelaza i stali, węgla i koksu oraz rud i złomu. Większość ładunków dotyczy relacji z portami europejskimi (prawie 90%), zwłaszcza z krajami Unii Europejskiej (ponad 70%): Niemcy (16%), Holandia (9%), Dania (9%), Szwecja (8%), Hiszpania (7%) i Finlandia (6%).

Niepokojący jest niewielki udział ładunków skonteneryzowanych w grupie ładunków drobnicowych. Przyczyną takiego niskiego udziału ładunków intermodalnych jest brak szybkich połączeń kolejowo-drogowych portu z jego naturalnym zapleczem. W obsłudze portu największe znaczenie ma transport kolejowy (46%) oraz drogowy (43%). Udział transportu wodnego śródlądowego wynosi ok. 11%, jednak wielkość ta jest zbyt mała w stosunku do potencjalnych możliwości jakie stwarza Odrzańska Droga Wodna.

Ponad 90% obrotów ładunkowych realizuje się w ramach żeglugi bliskiego zasięgu. W przeważającej wielkości były to: węgiel i koks, pozostałe

ładunki drobnicowe (w tym małe kontenery), inne suche ładunki masowe i produkty rolnicze. Biorąc zaś pod uwagę grupy towarowe, najwięcej przeładowano: węgla kamiennego i brunatnego oraz ropy naftowej i gazu ziemnego, rud metali i innych produktów górnictwa i kopalnictwa, torfu i uranu, produktów rolnictwa, łowiectwa i leśnictwa, ryb i pozostałych produktów rybołówstwa i rybactwa.

Zgodnie z informacją Zarządu Morskich Portów Szczecin i Świnoujście obroty ładunkowe w porcie szczecińskim w 2011 roku wyniosły 8 889,1 tys. ton (wzrost o 11,5%). Wzrosły obroty ładunkowe w zakresie ładunków masowych ciekłych, kontenerów i pozostałych ładunków drobnicowych (więcej informacji na temat obrotów ładunkowych w 2011 roku w rozdziale 2 Raportu: Transport).

Do portu szczecińskiego w 2010 roku wpłynęło 3 185 statków (dynamika 114,8%), w tym 1 871 z ładunkiem (16,2% wielkości krajowej). Z ogólnej liczby, 1 213 to drobnicowce, 780 – masowce, 429 – zbiornikowce, 344 – statki pasażerskie, 215 – kontenerowce, 110 – wycieczkowce, 44 – barki do ładunków suchych, 20 – statki specjalistyczne. Najwięcej było statków polskich (18,6%), a wśród obcych bander: Antigua i Barbuda (14,9%), Holandia (9,6%), Norwegia (4,9%) i Cypr (4,9%).

5.5.3. PRZEMYSŁ STOCZNIOWY

Do niedawna Szczecin był znaczącym ośrodkiem przemysłu okrętowego w Polsce. Po upadku w 2009 r. Stoczni Szczecińskiej Nowa Sp. z o.o., jedynym dużym zakładem na rynku szczecińskim jest należąca do MS TFI (fundusz inwestycyjny, którego właścicielem jest Agencja Rozwoju Przemysłu) Szczecińska Stocznia Remontowa „GRYFIA” S.A.,

która zajmuje się remontami, przebudową oraz budową nowych statków. Jej portfel zamówień, wbrew sytuacji kryzysowej na rynku żeglugowym, początkowo nie zmalał, gdyż wielu armatorów, wykorzystując czas dekoniunktury, w oczekiwaniu na kontrakty przewozowe poddały swoje statki remontom. Jednak już w 2010 roku niekorzystna sytuacja ekonomiczna na rynku stoczniowym dotknęła również Gryfię. Spadła liczba wyremontowanych jednostek, a wynik finansowy był ujemny – ok. 20 mln zł (2009 r. – 4,5 mln zysku). Powstał plan naprawczy zakładający zmianę struktury zarządzania, odzyskanie starych i pozyskanie nowych kontrahentów, zwolnienie 1/3 załogi, obniżkę funduszu płac o 30%, wprowadzenie inwestorów na 30 ha niewykorzystywanych terenów, gdzie powstać ma Gryfia Biznes Park, który zapewniłby zatrudnienie zwolnionym pracownikom. W 2011 roku SSR Gryfia zakończyła budowę statku „Port Gdynia” przejętego przez Agencję Rozwoju Przemysłu – ostatniego kontenerowca zwodowanego w Stoczni Szczecińskiej Nowa. Armatorem jednostki jest Pol-Euro Linie Żeglugowe – firma powstała na gruzach Polskich Linii Oceanicznych. SSR Gryfia realizowała również remonty i przebudowy jednostek wszelkich typów.

Inne liczące się w regionie szczecińskie firmy związane z przemysłem stoczniowym to: Grupa Stoczni „Odra” Sp. z o.o. (stocznia rzeczna budująca statki żeglugi śródlądowej), Navicor Sp. z o.o. (świadczy usługi techniczne i produkcyjne dla przemysłu, w tym również dla stoczni i armatorów), Zakład Usług Remontowych Perfekt Service Sp. z o.o. (realizuje remonty statków), Polship Sp. z o.o. (zajmuje się remontami i techniczną obsługą statków), Pomerania Service Sp. z o.o. (nastawiona na remonty, przebudowę i budowę statków). Ponadto na terenie miasta Szczecina działają firmy zajmujące się remontami statków, produkcją sekcji stoczniowych, produkcją wyposażenia, projektowaniem i wykonawstwem stoczniowych (i nie tylko) konstrukcji stalowych, budową i remontami jachtów. Większość tych firm funkcjonuje od wielu lat na rynku i pomimo kryzysu zachowała płynność finansową bez pomocy z zewnątrz.

Majątek Stoczni Szczecińskiej Nowa jeszcze w 2009 roku z uwagi na nakaz Komisji Europejskiej został podzielony i wystawiony na sprzedaż. Po kilku nieudanych próbach w listopadzie 2010 r. najważniejsze nieruchomości stoczni przejęło To-

warzystwo Finansowe Silesia¹², spółka należąca do Skarbu Państwa. W marcu 2011 r. TFS przejęło zarządzanie nabytym terenem i zaczęło podpisywać umowy z dzierżawcami, co zahamowało proces generowania strat na tych terenach. Obecnie działalność gospodarczą na byłym majątku SSN prowadzą m.in.:

- notowana na warszawskiej giełdzie bydgoska spółka Makrum, która wcześniej przejęła majątek upadłej stoczni Pomerania, zadeklarowała produkcję m.in. ciężkich stalowych konstrukcji maszyn,
- międzynarodowa spółka Teleskop z Kostrzyna zajmująca się produkcją m.in. części dźwigów, wyposażenia technicznego, elementów wielkogabarytowych¹³.

Trudna sytuacja gospodarcza i społeczna po upadku największego szczecińskiego zakładu pracy była motorem stworzenia przez Prezydenta Miasta Szczecin Programu dla Szczecina stanowiącego pakiet działań wspierających miasto i przeciwdziałających skutkom zaprzestania działalności przez SSN. Generalne założenia programu objęły: utworzenie specjalnej strefy ekonomicznej, pomoc w tworzeniu infrastruktury niezbędnej do rozwoju gospodarczego Szczecina, stworzenie osłon socjalnych dla najbardziej potrzebujących stoczniovców. Porozumienie Programowe dla Szczecina na okres obecnej kadencji podpisali radni RM Szczecin. Poparli go również zachodniopomorscy parlamentarzyści. Wspólne działania władz miejskich (Prezydent Miasta) i wojewódzkich (Marszałek Województwa, Wojewoda Zachodniopomorski) zaowocowały rozszerzeniem Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro-Park Mielec¹⁴ o 73 ha terenów w Szczecinie: Trzebusz, Dunikowo, Struga, Lubczyńska-Kniewska z przeznaczeniem pod zabudowę przemysłową. Miasto od razu przystąpiło do realizacji zadań wynikających z Programu dla Aglomeracji, m.in. podjęto działania w zakresie uzbrojenia terenów w Duni-kowie i Trzebuszu, które współfinansowane jest przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013.

12 W skład nabytego majątku weszły: pochylnia Wulkan, pochylnia Odra, dział prefabrykacji, malarnia.

13 Firma zainteresowana jest kupnem kilkudziesięciu ha w Stołczynie z nabrzeżami, dostępem do wody, gdzie deklaruje wybudować nowoczesny zakład obróbki stali.

14 Rozporządzenie Rady Ministrów z 27 maja 2010 r. z datą obowiązywania od 14 lipca 2010 roku.

Trzebusz

Dunikowo

ul. Struga

ul. Lubczyńska-
-Kniewska

5.5.4. ŻEGLUGA ŚRÓDLĄDOWA

Województwo zachodniopomorskie posiada bogatą i rozległą sieć zasobów wodnych oraz naturalnego układu dróg wodnych eksploatowanych przez żeglugę. Do głównych akwenów województwa należy dolny odcinek Odry wraz z Odrą Zachodnią, Odrą Wschodnią i Regalicą oraz szczeciński węzeł wodny z Jeziorem Dąbie. Odrzańska Droga Wodna, stanowiąc element Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego CETC–ROUTE65, wiąże aglomerację szczecińską oraz morsko-rzeczne porty i przeładownie ujścia Odry z aglomeracją wrocławską i górnośląską za pośrednictwem drogi wodnej Wisła–Odra, z wielkopolskim obszarem gospodarczym i pozostałą siecią polskich dróg wodnych, a poprzez kanały Odra–Hawela i Odra–Szprewa z aglomeracją berlińską oraz zachodnią częścią kontynentu europejskiego.

Niepełne wykorzystanie ruchu żeglugowego spowodowane jest zbyt małymi głębokościami tranzytowymi oraz prześwitami pionowymi i poziomymi przeseł żeglugowych mostów szczecińskiego

węzła wodnego (most kolejowy na Odrze Zachodniej, most drogowy „Portowy” oraz most kolejowy na Parnicy), co często uniemożliwia dostęp do portu szczecińskiego oraz pozostałych portów ujścia Odry.

Flota śródlądowa może korzystać z całej długości toru wodnego Świnoujście–Szczecin (68 km), gdy posiada zanurzenie powyżej 3 m. Największe utrudnienie dla śródlądowego taboru wodnego na tej trasie stanowią warunki hydrometeorologiczne, tzn. zalodzenie, mgła, wiatr i towarzyszące mu falowanie.

W obrębie dolnego odcinka rzeki Odry nie ma po stronie polskiej portów śródlądowych jako wyłączonych obiektów administracyjnych. Żegluga korzysta z urządzeń i nabrzeży portów morskich i przeładowni zakładowych. Port szczeciński nie zapewnia korzystnych warunków dla obsługi barkowej. Żegluga śródlądowa napotyka też na szereg innych trudności: brak wyznaczonych nabrzeży, brak urządzeń specjalistycznych do załadunku i wyładunku jednostek żeglugi śródlądowej, brak wyznaczonych miejsc postojowych. To jedna z głównych przyczyn spadku wielkości i udziału przewozów żeglugi śródlądowej, na który wpływ miały również uwarunkowania gospodarcze i koniunkturalne na rynku usług portowych.

Żegluga śródlądowa wykonuje przewozy w obrębie Szczecina i Świnoujścia (przewozy lokalne), związane głównie z obsługą przemysłu przemyłowego oraz przewozy wewnątrz krajowe między portami wzdłuż rzeki Odry, a także wzdłuż granicznego odcinka Odry po stronie niemieckiej, jak również na niemieckich i zachodnioeuropejskich drogach wodnych (przewozy zagraniczne).

W tzw. przewozach trasowych¹⁵ żegluga śródlądowa obsługuje głównie węgiel oraz ładunki

15 Przewozy trasowe – przewozy towarów do/z portów morskich do odbiorcy lub od nadawcy zewnętrznego, dzielące się na przewozy lokalne i długotrasowe (krajowe i międzynarodowe)

Międzyodrze

5. GOSPODARKA

z grupy „inne masowe”, natomiast w przewozach mostowych węgla oraz sporadycznie zboża i drobnicę. Przewozy długodrogiowe wiążą się na ogół z przewozami międzynarodowymi w odniesieniu do portów niemieckich.

Zdecydowanym liderem wśród armatorów śródlądowych jest Odratrans SA stanowiący 83% przewozów trasowych. Przedmiotem działalności firmy jest śródlądowy transport wodny na rynku krajowym i zagranicznym. Odratrans posiada 230 jednostek własnych, na które składa się flota pchana i motorowa o jednorazowej zdolności przewozowej ok. 110 tys. ton. Realizuje 60% przewozów na rynku niemieckim pomiędzy Odrą i Renem a Łabą w kierunku Hamburga oraz kanałami w kierunku Bremy. Na rynku polskim koncentruje się na przewozach długodrogiowych na Odrze, wywożąc z zespołu portowego rudę oraz w relacjach powrotnych ze Śląska – węgiel. Skupia się przede wszystkim na ładunkach masowych, ale przewozi też odpady, ładunki niebezpieczne i tzw. ładunki ciężkie. Odratrans jako lider transportu śródlądowego w Polsce i Niemczech, została laureatem konkursu „Orły Polskiego Biznesu w Niemczech 2011” w dziedzinie Transport i Logistyka.

5.5.5. SZKOLNICTWO MORSKIE I ŚRÓDLĄDOWE ORAZ BADANIA NAUKOWE

Dla potrzeb gospodarki morskiej w Szczecinie kształcą się studenci na trzech uczelniach publicznych: Akademia Morska (Wydział Inżynierjino-Ekonomiczny Transportu, Wydział Mechaniczny, Wydział Nawigacyjny), Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny (Wydział Nauk o Żywności i Rybactwa, Wydział Techniki Morskiej, Wydział Budownictwa i Architektury), Uniwersytet Szczeciński (Wydział Nauk o Ziemi). Oferta kształcenia jest bogata i odpowiada potrzebom gospodarki morskiej.

Wysoki poziom wyszkolenia oficerów marynarki handlowej w szczecińskiej Akademii Morskiej skutkuje uznawalnością dyplomów ukończenia studiów na całym świecie oraz bardzo dobrymi opiniami pracodawców na międzynarodowym rynku pracy.

Wychodząc naprzeciw potrzebom w zakresie doskonalenia zawodowego załóg, Akademia Morska w Szczecinie uruchomiła nowoczesne centra kształcenia marynarzy i rybaków: Ośrodek Szkoleniowy Ratownictwa Morskiego, Europejskie

Centrum Szkolenia LNG oraz Centrum Szkoleniowe Rybołówstwa Bałtyckiego Kołobrzegu.

Natomiast w zakresie kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym funkcjonują na terenie miasta: Policealna Szkoła Morska przy Akademii Morskiej w Szczecinie (2-letnia szkoła niepubliczna) kształcąca w zakresie: technik nawigator morski i technik mechanik okrętowy oraz Zespół Szkół Technicznych i Morskich¹⁶, kształcący kadry dla potrzeb gospodarki morskiej i branż pokrewnych, głównie dla floty handlowej, portów morskich, stoczni remontowych, spółek okrętowych i innych zakładów mechanicznych.

Całokształt badań naukowych prowadzonych w obszarze gospodarki morskiej jest prowadzony na państwowych uczelniach. Potencjał naukowo-badawczy reprezentowany przez środowisko akademickie nie jest w zadowalający sposób wykorzystany do badań w szeroko pojętej gospodarce morskiej. Wiele jest przyczyn takiego stanu rzeczy: mała liczba grupowych zespołów naukowo-badawczych, zwłaszcza zespołów interdyscyplinarnych, ograniczona współpraca z partnerami zagranicznymi, niewielki udział w międzynarodowych projektach i programach badawczych, niezapewnienie nowoczesnej bazy laboratoryjnej uczelni (za wyjątkiem Akademii Morskiej), brak strategii rozwoju badań naukowych oraz ścisłej współpracy podmiotów gospodarczych z uczelniami w celu tworzenia zbiorów „najlepszych praktyk”, benchmarkingu, wprowadzania rozwiązań innowacyjnych i nowych technologii, niedoskonałe narzędzia promowania osiągnięć naukowych.

5.5.6. TURYSTYKA MORSKA I ŚRÓDLĄDOWA

Głównym atutem całego regionu, poza dostępem do morza, jest Dolina Dolnej Odry, a najbardziej charakterystycznym zbiornikiem wodnym w okolicach Szczecina jest Jezioro Dąbie. Występują tu dogodne warunki do tworzenia i użytkowania szlaków wodnych, z których najbardziej charakterystycznym, międzynarodowym, transgranicznym szlakiem jest „Szlak wodny Berlin–Szczecin–Bałtyk” o długości ok. 370 km. Problemem dla tury-

¹⁶ Uchwała Nr 162/12 Rady Miasta Szczecin z dnia 23.04.2012 r. rozwiązuje z dniem 31.08.2012 r. ZSTiM i jednocześnie tworzy z dniem 01.09.2012 r. Technikum Morskie i Politechniczne w ramach Centrum Edukacji Morskiej i Politechnicznej, do którego przeniesiono kształcenie młodej kadry na potrzeby gospodarki morskiej i branż pokrewnych.

stów jest jednak utrudnienie w dotarciu do obiektów i szlaków turystycznych. Szlak ten jest bardzo atrakcyjny nie tylko dla żeglarzy, ale również dla jachtów motorowych. Jachty płynące tranzytem zniechęcają jednak niedostatecznie przygotowane mariny i przystanie. Dużym utrudnieniem jest niewystarczająca liczba miejsc przeznaczonych do zimowania łodzi, zwłaszcza turystów z Niemiec zainteresowanych rezydenckim postojem jachtów w pobliżu Szczecina.

Od 1 stycznia 2010 r. dostępna jest droga wodna na rzece Odrze przez całą dobę, dzięki zainstalowaniu oświetlenia na znakach nawigacyjnych. Obecnie w Szczecinie rocznie obsługiwanych jest kilkadziesiąt turystycznych statków śródlądowych i kilkanaście statków morskich. Zachodni operatorzy coraz częściej chcą przypluć do Szczecina, traktując to miasto jako miejsce docelowe podróży pasażerów, a nie – jak do niedawna – jako przystanek w drodze do Berlina. Aktualnie przy Wałach Chrobrego mogą cumować jedynie jednostki do 6,5 metra zanurzenia oraz zabierające na swój pokład do 400 pasażerów. Niestety przy większej ilości nie ma możliwości przewożenia gości przez autobusy.

5.6. INNOWACYJNOŚĆ GOSPODARKI SZCZECINA

Dzięki wejściu do Unii Europejskiej i uzyskaniu dostępu do środków unijnych pojawiła się szansa na zwiększenie innowacyjności polskiej gospodarki i zmniejszenie dystansu dzielącego Polskę od państw wysoko rozwiniętych. Jednak, jak wynika z raportu „Kurs na innowacje”¹⁷, polskie firmy i instytucje posiadane środki na rozwój przeznaczają przede wszystkim (ponad 80%) na zakup za granicą technologii, maszyn i urządzeń – nowoczesnych z naszego punktu widzenia, ale przestarzałych w skali światowej. Nie zawsze również rozwiązania zimportowane z Zachodu „przystają” do polskich warunków. Z wyników badań Komisji Europejskiej wynika, że Polska zajmuje niską pozycję pod względem innowacyjności gospodarki wśród krajów UE. Jedynymi wymiarami, w których Polska nie lokuje się na końcowych pozycjach są jakość kapitału ludzkiego (wykształcenie) oraz inwestycje firm. We wszystkich pozostałych wymiarach (jakość systemu

17 Por. Kurs na innowacje – Tomasz Geodecki, Grzegorz Gorzelak, Jarosław Górniak, Jerzy Hausner, Stanisław Mazur, Jacek Szlachta, Janusz Zaleski – Fundacja Gospodarki i Administracji Publicznej, Kraków 2012.

badania, finansowanie badań, przedsiębiorczość i powiązania, zasoby intelektualne, efekty gospodarcze) Polska znajduje się na końcu. Żaden z polskich regionów – nawet metropolitalnych – nie został uznany za mający wysoki potencjał wiedzy.

Innowacyjny charakter w województwie zachodniopomorskim ma tylko 15,5% przedsiębiorstw¹⁸, a zatrudnienie w sektorze B+R spadło do poziomu poniżej 2000 jednostek EPC¹⁹ (2005 r. – 2 026; 2009 r. – 1 699, w tym w szkolnictwie wyższym – 1 637). W porównaniu z innymi regionami, zachodniopomorskie wypada przeciętnie pod względem innowacyjności przedsiębiorstw – jest jednym z trzech najmniej innowacyjnych regionów w Polsce (obok łódzkiego i pomorskiego). W sektorze usług przedsiębiorstwa innowacyjne stanowią 11,9% ogółu przedsiębiorstw w regionie. W latach 2008 – 2010 16,1% spośród nich wprowadziło innowacje organizacyjne (korzystniej wypadły jedynie mazowieckie i dolnośląskie). Innowacje marketingowe wdrożono w 15,2% firm usługowych w regionie (jeden z wyższych wyników w kraju). Województwo nie wyróżniało się natomiast poziomem innowacyjności przedsiębiorstw przemysłowych, wśród których innowacje organizacyjne i marketingowe wdrażano w 12% ogółu podmiotów.

Produkty wprowadzone na rynek w latach 2008-2010 przez przedsiębiorstwa przemysłowe w województwie zachodniopomorskim stanowiły 1,9% sprzedaży ogółem w przypadku *produktów nowych dla rynku* (w całej Polsce – 7,1%), oraz 1,0% w przypadku *produktów nowych tylko dla przedsiębiorstwa* (średnia dla kraju wyniosła 4,3%). W przedsiębiorstwach z sektora usług odsetek takich produktów był znacznie niższy, przy czym i tu województwo zachodniopomorskie notowało wartości wskaźników należące do najniższych w kraju – 0,5% dla *produktów nowych dla rynku* (wobec średniej dla kraju wynoszącej 1,6%) oraz 0,8% w przypadku *produktów nowych tylko dla przedsiębiorstwa* (średnia dla Polski to 2,5%).

W województwie zachodniopomorskim zlokalizowanych jest 17 instytucji naukowo-badawczych i roz-

18 W latach 2008-2010 aktywne innowacyjnie przedsiębiorstwa przemysłowe stanowiły w Polsce 18,1% ogólnej liczby tych podmiotów, w sektorze usług – 13,5% ogółu firm.

19 Jednostki przeliczeniowe służące do ustalania faktycznego zatrudnienia w działalności B+R. Jeden ekwiwalent pełnego czasu pracy (w skrócie EPC) oznacza jeden osoboro-rok poświęcony wyłącznie na działalność B+R.

5. GOSPODARKA

wojowych, co stanowi 2,0% takich placówek w kraju, z czego 10 stanowią jednostki rozwojowe i jednostki obsługi nauki, a 7 państwowe uczelnie wyższe. Brak jest placówek naukowych Polskiej Akademii Nauk i jednostek badawczo-rozwojowych.

Szczecin jest największym ośrodkiem gospodarczym, naukowym i kulturowym w regionie i skupia najwięcej placówek działających w sferze B+R. Staje się także coraz bardziej popularnym miejscem dla centrów BPO²⁰ i SSC²¹. Wpływ na to mają zarówno czynniki biznesowe (populacja, centra akademickie, niskie koszty pracy, znajomość języków obcych, dostęp do lotniska, itd.) jak i oferta miasta dla przyszłych rezydentów czy gości (obiektory kulturalne i sportowe, baza hotelowa, szkoły, parki, rozrywka, itd.). Naturalne zaplecze i najbardziej perspektywiczny zasób dla rozwoju działalności innowacyjnej stanowi środowisko akademickie miasta.

Z oceny tempa rozwoju Szczecina w odniesieniu do innych miast i metropolii leżących w otoczeniu Morza Bałtyckiego wynika, że w pierwszej dekadzie XXI wieku rozwijał się on wolniej niż inne ośrodki miejskie leżące w regionie bałtyckim i osiągnął niższe wartości PKB *per capita*. Szczecin posiada jednak swoje atuty i motory napędowe innowacyjności. Dysponuje kilkoma specjalnościami, tj. genetyka, nanotechnologia, szeroko rozumiane szkolnictwo morskie i medyczne, dzięki którym może być postrzegany jako krajowy, a często też międzynarodowy lider. Na giełdowym rynku New Connect notowane są dwie szczecińskie firmy.

Województwo zachodniopomorskie, a w jego obrębie w szczególności Szczecin, posiada dobry punkt wyjścia dla rozwoju innowacyjności w oparciu o potencjał wspierających ją podmiotów oraz stymulujących komercjalizację wiedzy. Liczba ośrodków innowacji i przedsiębiorczości (49 w 2010 r., w tym 34,7% ośrodków innowacji) wynika z wielu czynników, takich jak zaangażowanie władz regionalnych i lokalnych, wielkość i potencjał gospodarczy województwa, dynamika

²⁰ Zorientowana na klientów zewnętrznych kompleksowa obsługa wszelkich procesów biznesowych w trybie usługi outsourcingowej. Główna korzyść płynąca z takiego rozwiązania to skoncentrowanie się na podstawowej głównej działalności firmy, bez potrzeby angażowania ludzi i ponoszenia kosztów na obsługę wszelkich innych procesów.

²¹ SSC są jednostkami wyodrębnionymi w ramach danej firmy i działają na rzecz macierzystej organizacji.

procesów transformacji. W województwie, gdzie na jeden ośrodek przypada około 37 tys. mieszkańców (przy średniej krajowej 51,7 tys.) występuje największa dostępność instytucji wsparcia.

Na terenie Szczecina działa kilka podmiotów odgrywających wiodącą rolę w stymulowaniu innowacyjności w skali lokalnej i regionalnej. Niektóre z nich łączą różnorodne funkcje i wymiary działalności, integrując doświadczenia z zakresu przygotowania i wdrożenia procesów transferu technologicznego. Na Uniwersytecie Szczecińskim oraz na Zachodniopomorskim Uniwersytecie Technologicznym, gdzie funkcjonują Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości, działa także inkubator pozaakademicki.

W ramach realizowanej w latach 2009-2020 inwestycji „Technopark Pomerania” w Szczecińskim Parku Naukowo – Technologicznym, gdzie powstają nowoczesne powierzchnie biurowe, oferowane będą profesjonalne usługi przeznaczone zarówno dla nowo powstających przedsiębiorców, jak i dla firm rozwiniętych, które chcą wdrażać najnowsze technologie i w tym obszarze zatrudniać pracowników. W charakterze inkubatorów technologicznych działają też: Szczecińskie Centrum Przedsiębiorczości (przy ZSRG) i Centrum Inkubacji Biznesu (przy SPN-T).

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny wraz z Pomorskim Uniwersytem Medycznym oraz kilkoma podmiotami gospodarczymi tworzy wysoko wyspecjalizowane Zachodniopomorskie Centrum Zaawansowanych Technologii, którego celem jest integracja oraz intensyfikacja interdyscyplinarnych prac naukowo-badawczych, w tym w preferowanych kierunkach rozwojowych Unii Europejskiej.

Z kolei głównym celem Regionalnego Centrum Innowacji i Transferu Technologii przy Zachodniopomorskim Uniwersytecie Technologicznym jest tworzenie kultury innowacji i przedsiębiorczości oraz inicjowanie i wspieranie współpracy między środowiskiem akademickim a biznesowym, a także zwiększenie skuteczności procesu udostępniania i wdrażania do gospodarki innowacyjnych technologii.

Szczecin należy do ośrodków o największej w skali kraju liczbie preinkubatorów (Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości Uniwersytetu Szczecińskiego, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości Fundacji Akademickie Inkubatory Przedsiębior-

czości, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy ZUT, Dział Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości w Regionalnym Centrum Innowacji i Transferu Technologii) wspierających studentów i pracowników naukowych w praktycznych działaniach rynkowych. Sprzyjające są też inkubatory przedsiębiorczości (4) jako specyficzny typ ośrodka, z wyodrębnioną ofertą powierzchni dostosowanej pod wynajem lub dzierżawę dla rozpoczynających działalność gospodarczą małych i średnich przedsiębiorców.

Inna forma jednostek doradczych, szkoleniowych i informacyjnych, aktywnych w obszarze transferu i komercjalizacji technologii działających na styku nauki i biznesu to centra transferu technologii. W całym kraju funkcjonuje ich około 90, w Szczecinie 1.

W Szczecinie działa jedna z ośmiu w kraju sieci aniołów biznesu, tzw. Sieć Aniołów Biznesu AMBER Polskiej Fundacji Przedsiębiorczości, których głównym celem jest zrzeszanie inwestorów indywidualnych oraz kojarzenie projektów o dużym potencjale wzrostu i zwrotu z zamożnymi osobami pragnącymi je wesprzeć.

W całej Polsce identyfikowanych jest 12 Funduszy Kapitału Załączkowego, w tym 1 w Szczecinie – Fundusz Kapitału POMERANUS SEED.

Mocną stroną regionu są lokalne i regionalne fundusze pożyczkowe – instytucje parabankowe, wspomagające lokalny rozwój społeczno-ekonomiczny poprzez wspieranie powstawania nowych podmiotów gospodarczych i miejsc pracy. Na terenie województwa zachodniopomorskiego działa ich obecnie 7, w tym 4 w Szczecinie (Regionalny Fundusz Pożyczkowy POMERANUS Polskiej Fundacji Przedsiębiorczości, Program Pożyczek Bezpośrednich PFP, Kanadyjski Program Pożyczkowy Polskiej Fundacji Przedsiębiorczości, Szczeciński Fundusz Pożyczkowy). Fundusze świadczą pomoc finansową w formie pożyczek na preferencyjnych warunkach dla rozpoczynających działalność gospodarczą oraz małych, rozwojowych firm nieposiadających wystarczającej dla komercyjnego banku historii kredytowej. Z kolei fundusze poręczeń kredytowych (Zachodniopomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych, Fundusz Wspierania Rozwoju Gospodarczego Miasta Szczecina, POLFUND Fundusz Poręczeń Kredytowych) świadczą podmiotom gospodarczym pomoc finansową w formie poręczeń głównie dla małych, rozwojo-

wych firm, które nie posiadają wystarczającej historii kredytowej lub wymaganych przez komercyjne banki zabezpieczeń.

Szczególną rolę w ułatwieniu dostępu do wiedzy i tzw. know-how spełniają inicjatywy klastrowe. Ich celem jest m.in. dzielenie się biznesowymi i administracyjnymi doświadczeniami pomiędzy członkami klastra, wewnętrzny transfer technologii i innowacji oraz wspólne przyciąganie zagranicznych inwestorów. W roku 2010 w ogólnej liczbie podmiotów współpracujących w zakresie działalności innowacyjnej 12,2% przedsiębiorstw przemysłowych i 10,5% z sektora usług współpracowało w ramach klastrów. Na terenie województwa działa 12 klastrów, z czego w Szczecinie zlokalizowane są:

- Zachodniopomorski Klaster Chemiczny Zielona Chemia,
- Stowarzyszenie Zachodniopomorski Klaster Morski,
- Klaster Firm Informatycznych ICT „Pomorze Zachodnie” (przy SPN-T),
- Klaster Dizajnerski (przy SPN-T),
- Zachodniopomorski Klaster Spożywczy,
- Stowarzyszenie Transgraniczny Klaster Turystyczny Szlak Wodny Berlin-Szczecin-Bałtyk,
- Zachodniopomorski Klaster Budowlany (przy Północnej Izbie Gospodarczej),
- Klaster Metalowy METALIKA.

Przy Regionalnym Centrum Innowacji i Transferu Technologii ZUT, w ramach projektu „Tworzenie Regionalnego Systemu Innowacji” powstało Centrum Klasteringu, którego celem jest wsparcie analityczne i szkoleniowe klastrów. Powołane zostały cztery Branżowe Centra Kompetencji: „Chemia”, „Drewno”, „Informatyka” i „Spożywczy”. Istotnym sukcesem Centrum Klasteringu jest powstawanie i rozwój nowych klastrów i inicjatyw klastrowych (Zachodniopomorski Klaster Bioenergii Odnawialnej „Zielona Lokomotywa”, Centrum Rozwojowe Przemysłu Jachtowego). Powstaje również Klaster fryzjersko-kosmetyczny i Klaster kultury.

Podmioty szczecińskie tj. Szczecińska Stocznia Remontowa Gryfia, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny czy Akademia Morska współpracują w ramach Polskiej Platformy Technologicznej Transportu Wodnego z siedzibą w Gdańsku. Platformy technologiczne to wspólne przedsięwzięcia przemysłu, instytucji naukowych i finansowych oraz grup decyzyjnych

5. GOSPODARKA

i społeczeństwa nastawionych na opracowanie strategii rozwoju ważnych sektorów gospodarki i przyszłościowych technologii. Inicjatywy te mają skoncentrować wysiłki kluczowych partnerów do realizacji tych strategii w formie wielkich projektów naukowo-technologicznych.

W Szczecinie działa 8 ośrodków szkoleniowo-doradczych wspierających innowacyjność w mieście: Polska Fundacja Przedsiębiorczości, Wojewódzki Klub Techniki i Racjonalizacji, Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego, Regionalny Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego (ZARR), Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego – Szczecińskie Centrum Przedsiębiorczości, Enterprise Europe Network (ZSRG – SCP), Centrum Rozwoju Biznesu, Biuro Konsultingu i Szkoleń (Zachodniopomorska Szkoła Biznesu), Izba Rzemieśnicza Małej i Średniej Przedsiębiorczości.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego podstawowym źródłem finansowania nakładów na działalność innowacyjną w 2010 roku w Polsce były środki własne przedsiębiorstw, które stanowiły 75,2% wszystkich poniesionych na ten cel nakładów w przedsiębiorstwach przemysłowych oraz 85,7% w przedsiębiorstwach z sektora usług. Region zachodniopomorski cechowała największa równowaga pomiędzy ilością wspieranych przedsiębiorstw przemysłowych oraz podmiotów z sektora usług. Publiczne wsparcie na działalność innowacyjną otrzymało 21,3% przedsiębiorstw przemysłowych i 21,7% przedsiębiorstw usługowych.

Przedsiębiorcy i instytucje badawcze z obszaru województwa zachodniopomorskiego mogą również uzyskać wsparcie na rozwój działalności innowacyjnej z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego (Działanie 1.3.1 – Specjalistyczne doradztwo dla MSP), Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego (Działanie 1.3.2 – Promocja przedsiębiorstw w wymiarze międzynarodowym) oraz Inicjatywy Jeremie. Ważnym instrumentem rozwoju sektora innowacji jest też kredyt technologiczny (dziś już można wystąpić o dofinansowanie bez konieczności posiadania patentu). Można również uzyskać wsparcie finansowe dla wyjątkowych inicjatyw o istotnym znaczeniu dla nauki w Polsce z programu Extremus/Poza Szlakiem Fundacji na rzecz Nauki. Na

pomoc mogą liczyć najlepsi badacze i ich zespoły badawcze, jednostki naukowe, ale też organizacje pozarządowe działające w sektorze nauki. Największe szanse na wsparcie mają projekty unikalne, nowatorskie i innowacyjne. Laureaci konkursów ERC Starting Grant, prowadzonych przez Europejską Radę Nauki (ERC), którzy planują prowadzić w RP badania naukowe, mogą pozyskać finansowanie w ramach programu Idee dla Polski Fundacji na rzecz Nauki Polskiej. Z kolei młodzi naukowcy powracający do Polski z zagranicy mają możliwość skorzystać z programu Homing Plus z Fundacji na rzecz Nauki Polskiej. Projekty naukowe stosowane w gospodarce, realizowane przez najmłodsze osoby ze świata nauki – studentów, absolwentów i doktorantów wspiera program VENTURES Fundacji na rzecz Nauki Polskiej.

Zbliżeniu nauki z biznesem służą też programy Narodowego Centrum Badań i Rozwoju:

- INNOTECH dla podmiotów specjalizujących się w pracach badawczych i wdrożeniowych, związanych z wdrożeniem innowacyjnych technologii, produktów i usług, mających na celu zwiększenie innowacyjności polskiej gospodarki,
- KADTECH nastawiony na wzmacnianie współpracy między firmami i specjalistami ze sfery naukowo-badawczej,
- BROTECH służący zwiększeniu skuteczności transferu technologii z nauki do gospodarki.

Wsparcie B+R uwzględnione jest również w Programach Europejskiej Współpracy Terytorialnej, Programie Ramowym w zakresie badań i rozwoju technologicznego i Programie Ramowym na rzecz Konkurencyjności i Innowacji.

Poziom nakładów na rozwój innowacji ponoszonych przez przedsiębiorstwa województwa zachodniopomorskiego jest jednym z najniższych w Polsce. W 2010 roku przedsiębiorstwa przemysłowe wydały 530,2 mln zł (z tego na zakup maszyn i urządzeń – 404,7 mln zł, na działalność B+R – 22,3 mln zł), a przedsiębiorstwa usługowe 64,0 mln zł (w tym 36,7 mln zł na zakup maszyn i urządzeń, na działalność B+R – 7,7 mln zł)²².

Przedsiębiorstwa przemysłowe z obszaru województwa zachodniopomorskiego notują znacząco mniej zgłoszeń wzorów przemysłowych, użytkowych i wynalazków, niż podmioty z innych regio-

²² W 2010 r. nakłady na działalność innowacyjną w województwie poniosło 12,8% przedsiębiorstw przemysłowych i 9,4% przedsiębiorstw usługowych.

nów. Stosunkowo najlepiej w okresie 2008-2010 firmy radziły sobie ze zgłaszaniem znaków towarowych. W tej kategorii ze wskaźnikiem 3,4% ogółu przedsiębiorstw region uzyskał wynik zbliżony do średniej krajowej. Jednocześnie zgłoszeń znaków towarowych dokonało 4,1% przedsiębiorstw z sektora usług, natomiast 0,4% tego typu firm – zgłoszeń wzorów przemysłowych. 0,6% firm dokonało zgłoszeń wynalazków, a 1,3% firm uzyskało patent w Urzędzie Patentowym RP.

Środowisko naukowe Szczecina i szerzej województwa zachodniopomorskiego cechuje niskie zainteresowanie współpracą z przedsiębiorcami i komercjalizacją wyników, niewiele uwagi poświęca się też pracy badawczej i transferowi technologii (co jest charakterystyczne dla całej Polski). Nieco wyższy jest poziom transferu wiedzy w sektorze usług niż w przedsiębiorstwach przemysłowych. W latach 2008-2010 z własności intelektualnej innej jednostki (odpłatnie i nieodpłatnie) skorzystało 4,9% przedsiębiorstw sektora usług, 3,6% korzystało z projektów wynalazczych podmiotów krajowych, a 2,1% firm posiadało system zachęt do tworzenia własności intelektualnej. Tylko 0,6% przedsiębiorstw przemysłowych skorzystało z dostępu do wiedzy, a 1,7% z nich korzystało z patentów podmiotów zewnętrznych. Zdecydowanie brakuje polityki wspierającej i promującej innowacyjność. Dlatego warto podkreślić inicjatywą są Dni Innowacyjności organizowane przez ZSRG i ZUT, skierowane do osób młodych²³. Natomiast w branży IT, Technopark Pomerania organizuje m.in. InfoTrendy – Szczecińskie Dni Informatyki, konwent informatyki dla prawników oraz konwenty informatyków samorządowych, konkurs dla programistów, praktyki uczniów Technikum Informatycznego SCI.

Istotnym problemem jest przepływ wiedzy pomiędzy szkołami wyższymi a gospodarką, zarówno w aspekcie komercjalizacji wyników prac naukowych powstałych w wyższych uczelniach, jak i przygotowania absolwentów do pracy w przedsiębiorstwach.

W zakresie działalności innowacyjnej w latach 2008-2010 współpracę nawiązało jedynie 27,2% przedsiębiorstw przemysłowych (10,0% w ramach inicjatywy klastrowej) i 24,5% przedsiębiorstw usługowych (21,7% w ramach inicjatywy klastrowej) województwa. Ciągłe nie rozwiązaniem

²³ Prezentacje, warsztaty i prelekcje z zakresu nowych technologii i ich praktycznego wdrażania w przedsiębiorstwach.

problemem jest tu brak dostępu do baz danych/źródeł informacji oraz niedoświadczona kadra podmiotów usług doradczych. Dało się zaobserwować pewną ostrożność przedsiębiorstw w wydatkowaniu (i tak ograniczonych) środków na badania i rozwój (i nie tylko), co w dużym stopniu jest skutkiem światowego kryzysu ekonomicznego.

W województwie zachodniopomorskim dla małych i średnich przedsiębiorstw problemem jest również ograniczona oferta instytucji finansowych i innych instrumentów i mechanizmów finansowego wsparcia innowacji. Kapitały funduszy typu „seed capital”²⁴ i „venture capital”²⁵ w regionie zachodniopomorskim są wciąż w fazie załóżkowej, tj. mało dostępne, m.in. z uwagi na niską kapitalizację tych instytucji. Pożyczki i poręczenia z sektora pozabankowego ze względu na ryzyko nie są ukierunkowane produktowo na regionalne wsparcie działań innowacyjnych.

Województwo nie stanowi obecnie wystarczająco atrakcyjnego rynku pracy dla proinnowacyjnych zasobów ludzkich, a to oznacza, że potencjał intelektualny niezbędny do budowania regionu gospodarki wiedzy jest „wysysany” przez inne województwa lub regiony europejskie.

Problematyka wsparcia postępu technologicznego znajduje swoje odzwierciedlenie w rozwojowych dokumentach samorządowych: Strategii Rozwoju Szczecina 2025 i Regionalnej Strategii Innowacyjności (rolę Komitetu Monitorującego dla niej pełni, powołana przez marszałka województwa zachodniopomorskiego, Rada ds. Innowacji i Nowoczesnych Technologii).

5.7. WSPIERANIE GOSPODARKI SZCZECINA

Rozumiejąc trudną sytuację subregionu Szczecina, tracącego pozycję gospodarczą i położonego peryferyjnie w stosunku do głównych ośrodków życia społecznego i gospodarczego Polski, władze samorządowe województwa i miasta wystąpiły do władz centralnych o zwiększenie zaangażowania

²⁴ Fundusze kapitału załóżkowego, dedykowane początkującym przedsiębiorcom, którzy ze względu na brak doświadczenia i krótką historię działalności nie są wiarygodnymi partnerami dla banków, czy innych instytucji kredytujących.

²⁵ Średnio- i długoterminowy kapitał inwestycyjny charakteryzujący się dużym stopniem ryzyka, ale mogący w przyszłości przynieść wysokie zyski.

5. GOSPODARKA

zowania w poprawę konkurencyjności i rozwoju wewnętrznego potencjału regionu.

31 stycznia 2011 roku Prezydent Miasta Szczecin i radni Rady Miasta Szczecin podpisali na 4 lata Porozumienie Programowe dla Szczecina, w którym zobowiązali się do podjęcia wspólnych działań mających na celu realizację inwestycji kluczowych dla rozwoju miasta, poprzez wspólne zabieganie o pozyskanie środków zewnętrznych na ich realizację, ale także działania zmierzające do powstania nowych miejsc pracy, szczególnie w strefie postoczniowej. „Program Wspierania Aglomeracji Szczecińskiej” został zaprezentowany kluczowym dla tej sprawy członkom rządu. Przedmiotem rozmów była konieczność powołania w Szczecinie specjalnej strefy ekonomicznej, przyszłość terenów postoczniowych oraz rozbudowa infrastruktury drogowej wokół parku przemysłowego przy węźle Tczewska. W przeprowadzanych rozmowach Prezydenta Miasta wspierał Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego. W efekcie tych działań Prezes Rady Ministrów podpisał rozporządzenie z mocą obowiązywania od 14 lipca 2011 roku rozszerzające obszar Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro Park Mielec o tereny w Szczecinie. W skład podstrefy szczecińskiej weszło ok. 73 ha miejskich terenów na prawobrzeżu miasta: uzbrajane właśnie w niezbędną infrastrukturę techniczną pod funkcje przemysłowo-składowe tereny Trzebusza i Dunikowa (inwestycja ma zapewnione dofinansowanie z Regionalnego Programu Operacyjnego) oraz tereny uzbrojone przy ul. Struga, Maciejowskiej, Lubczyńskiej i Kniewskiej.

Natomiast Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego 21 lutego 2012 roku przyjął „Program Wsparcia Rozwoju Aglomeracji Szczecińskiej oraz Subregionu Dolnej Odry i Zalewu Szczecińskiego”, który ma stać się podstawą do podjęcia działań mających na celu rozwój aglomeracji szczecińskiej oraz subregionu. Stanowisko radnych przekazane zostało Premierowi, kluczowym dla sprawy ministrom, zachodniopomorskim parlamentarzystom, Wojewodzie Zachodniopomorskiemu, Prezydentowi Miasta Szczecin i radnym Rady Miasta Szczecin. Przedstawiona koncepcja jest alternatywną propozycją nowego, bardziej innowacyjnego, efektywnego wykorzystania majątku stoczni oraz próbą stworzenia instrumentu ułatwiającego pokonanie kryzysu gospodarczego w regionie, wzmocnienie oraz rozwój instytucji

i zespołów naukowo-badawczych, realizację strategii rozwoju portów morskich i realizację strategii rozwoju Miasta Szczecina. Program zawiera dwa główne pakiety sektorowe: poprawę dostępności lądowej, morskiej i śródlądowej do portów morskich subregionu i aglomeracji szczecińskiej oraz utworzenie Centrum Badawczo-Wdrożeniowego Oceanotechniki w Szczecinie.

Jednym z elementów realizacji finansowego wspierania przez Miasto przedsiębiorczości jest działalność Funduszu Wspierania Rozwoju Gospodarczego Miasta Szczecina Sp. z o.o., udzielającego poręczeń kredytowych, co pozwala na skupienie instrumentów wspierających przedsiębiorczość w jednym miejscu i wpływa na ich dostępność dla społeczności lokalnej. W 2010 roku Fundusz Wspierania Rozwoju Gospodarczego Miasta Szczecina Sp. z o.o. udzielił 60 poręczeń na kwotę 6 476,1 tys. złotych (w tym jedna umowa, której dodatkowa kwota 175 tys. zł zabezpieczona jest przez Menadżera Inicjatywy Jeremie), osłaniając udzielone kredyty bankowe o wartości 21 290,3 tys. zł. Natomiast w 2011 roku udzieleno 41 poręczeń na łączną kwotę 3 441,3 tys. zł (19 umów na dodatkową kwotę 1 594,5 tys. zł chronionych przez Menadżera Inicjatywy Jeremie), z przeznaczeniem na zabezpieczenie kredytów w wysokości 10 209,7 tys. zł. Z tej formy pomocy korzystają najczęściej mikroprzedsiębiorstwa (w 2010 r. – 48, w 2011 r. – 31), ale również przedsiębiorstwa małe (2010 r. – 11, 2011 r. – 9) i przedsiębiorstwa średnie (2010 r. – 1, 2011 r. – 1). Są to w przeważającej większości kredyty obrotowe (2010 r. – 51, 2011 r. – 35). Ta forma wspiera głównie przedsiębiorstwa przetwórstwa przemysłowego, firmy budowlane i handlowe.

Natomiast Szczeciński Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. udziela pożyczek (o uproszczonej procedurze i korzystnym oprocentowaniu), będącym w początkowej fazie rozwoju, małym firmom, które nie mogą liczyć na finansowanie swojej działalności przy wsparciu sektora bankowego z uwagi na brak historii finansowej, mały wkład własny w finansowanie przedsięwzięcia czy podwyższone ryzyko finansowania działalności. W 2010 roku SFP udzielił 46 pożyczek na łączną kwotę 4 107 tys. zł dla 34 przedsiębiorstw, a w 2011 roku – 32 pożyczki o wartości 5 920 tys. zł dla 32 podmiotów posiadających siedzibę lub/i prowadzących działalność gospodarczą na terenie miasta Szczecina. Najczęściej

wspierane są mikroprzedsiębiorstwa (2010 r. – 45, 2009 r. – 24), głównie z branży usługowej. Realizując swoje zadania, SFP korzysta z dofinansowania ze środków Inicjatywy Jeremie Joint European Resources for Micro-to-Medium Enterprises²⁶.

Przedsiębiorcy szczecińscy wszystkich branż (za wyjątkiem rolnictwa, przemysłu zbrojeniowego i firm prowadzących działalność uznaną na szkodliwą dla środowiska i nieetyczną) mogą zabiegać o wsparcie regionalnych i subregionalnych funduszy prowadzonych przez Polską Fundację Przedsiębiorczości:

- Regionalnego Funduszu Pożyczkowego POMERANUS uruchomionego dla mikro- i małych przedsiębiorców (zatrudniających do 50 pracowników) z terenu województwa zachodniopomorskiego (pożyczki do 500 tys. zł na cele inwestycyjne i obrotowe oraz szkolenia),
- Funduszu Pożyczkowego POMERANUS-JEREMIE dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorców (zatrudniających do 250 pracowników) z województwa zachodniopomorskiego (pożyczki inwestycyjne lub inwestycyjno-obrotowe do 500 tys. zł),
- Funduszu Poręczeń Kredytowych POLFUND działającego na rzecz mikro-, małych i średnich przedsiębiorców zatrudniających do 250 pracowników, których roczny obrót nie przekracza 50 mln zł, poprzez udzielanie poręczeń oraz prowadzenie działalności szkoleniowej w celu dostarczenia profesjonalnych umiejętności i wiedzy niezbędnej do prowadzenia firmy.
- Zachodniopomorskiego Regionalnego Funduszu Poręczeń Kredytowych, wspierającego mikro- i małe przedsiębiorstwa (zatrudniające do 50 pracowników) z województwa zachodniopomorskiego ubiegające się o pożyczkę z Programu Regionalnego Funduszu Pożyczkowego POMERANUS do wysokości 60% wnioskowanej pożyczki.

Ważnym elementem wspierania działalności gospodarczej przez Miasto jest udzielanie przedsiębiorcom pomocy publicznej w różnych formach, z których najczęściej stosowanymi są ulgi w podatkach i opłatach lokalnych. W roku 2010 tego typu

²⁶ Środki otrzymane w ramach inicjatywy mogą być przeznaczone na cele inwestycyjne, m.in. na zakup, budowę lub modernizację obiektów produkcyjno – usługowo – handlowych, tworzenie nowych miejsc pracy, wdrażanie nowych rozwiązań technicznych i technologicznych, zakup maszyn, urządzeń, aparatów, środków transportu oraz na inne cele gospodarcze przyczyniające się do rozwoju MŚP.

pomocy udzielono 41 przedsiębiorcom o wartości 5 224,1 tys. zł (4 813,5 tys. zł – odroczenia i raty; 379,3 tys. zł – zwolnienia; 31,4 tys. zł – umorzenia), a w 2011 roku 34 przedsiębiorcom²⁷ o wartości 1 154,9 tys. zł (904,6 tys. zł – odroczenia i raty; 194,2 tys. zł – zwolnienia; 55,3 tys. zł umorzenia). Jednak faktyczne „straty” budżetu z tego tytułu to 734,1 tys. zł. Nie wystąpiły przypadki skorzystania ze zwolnienia z podatku od nieruchomości przysługujące przedsiębiorcom zamierzającym realizować nowe inwestycje lub zamierzającym realizować budowę biurowców. Wprawdzie takie inwestycje są realizowane na terenie miasta, jednak konieczność utrzymania inwestycji przez okres 5 lat od jej zakończenia (warunek uzyskania zwolnienia) zniechęca przedsiębiorców do podejmowania ryzyka (zwrot podatku wraz z odsetkami) w niepewnej sytuacji gospodarczej. Zaobserwowano natomiast wzrost wniosków o udzielenie ulgi z tytułu podatku od środków transportowych, co wskazuje na pogorszenie sytuacji tej grupy podmiotów.

Z kolei Szczeciński Park Naukowo-Technologiczny działa na rzecz tworzenia lokalnego i regionalnego środowiska innowacyjnego nastawionego na rozwój przedsiębiorczości poprzez tworzenie sprzyjającej bazy materialnej, infrastrukturalnej, ekonomicznej i socjalnej do zakładania, rozwoju i wspierania małych przedsiębiorstw innowacyjnych, do przemysłowego wykorzystania wiedzy naukowej, do transferu i komercjalizacji nowoczesnych technologii.

Priorytetowym działaniem SPN-T realizowanym od 2007 roku jest budowa przy ul. Niemierzyńskiej Parku Naukowo-Technologicznego POMERANIA. Będzie to miejsce wymiany kontaktów, kojarzenia partnerów, praktycznego wymiaru nowych technologii, tworzenia efektu synergii biznesu. Budowa Parku Pomerania ma na celu ożywienie gospodarcze Szczecina, aktywizację ekonomiczną regionu oraz rozwój MŚP. Nowoczesne powierzchnie Parku oraz profesjonalne usługi przeznaczone będą nie tylko dla nowo powstających przedsiębiorców, ale również dla firm rozwiniętych, które chcą wdrażać najnowsze technologie i w tym obszarze zatrudniać pracowników. Głównym zadaniem Parku będzie skupienie na jednym terenie zarówno ośrodków badawczo-rozwojowych jak i przedsię-

²⁷ W 2011 roku 14 przedsiębiorcom udzielono pomocy o wartości 74 tys. zł, która nie stanowiła pomocy publicznej (8,4 tys. zł – umorzenia; 65,6 odroczenia i raty).

5. GOSPODARKA

biorstw zainteresowanych inwestowaniem w innowacyjne produkty i usługi. Planuje się zakończenie wszystkich etapów przedsięwzięcia do 2020 roku. W latach 2008-2010 roku trwały prace adaptacyjne budynku zlikwidowanej szkoły na centrum inkubacji biznesu (etap 0). We wrześniu 2010 r. oddano obiekt do użytku – 1200 m² powierzchni biurowej wraz z wyposażeniem technicznym, salami konferencyjnymi oraz powierzchnią magazynową. Obecnie funkcjonuje w nim około 20 firm IT. W trakcie realizacji (2008-2013) są nowe obiekty (I etap):

- centrum komputerowe (Centrum Zarządzania Siecią, Centrum Zarządzania i Przetwarzania Informacji Niejawnych, Centrum Archiwizacji Danych, Centrum Przetwarzania Danych),
- centrum innowacji dla firm o specjalizacji: e-commerce, outsourcing, bankowość elektroniczna, telepraca, telemedycyna, e-learning, call center, systemy wsparcia i help desk, oprogramowania, sieci teleinformatycznych, wynajem programów komputerowych przez Internet (ASP) i inne szeroko rozumiane usługi elektroniczne,
- centrum inkubacji biznesu (inkubator dla firm z obszaru wysokich technologii, inkubator dla klastrów, inkubator dla studentów i doktorantów, firmy spin-off i start-up, ośrodek dla doktorantów, laboratoria specjalistyczne). Obszar inwestycji obejmuje działkę o powierzchni 13 596 m² na osiedlu Niebuszewo-Bolinko.

W latach 2013-2020 realizowane będą:

- II etap – ośrodek szkoleniowy IT oraz centrum kształcenia ustawicznego,
- III etap – centrum wzornictwa przemysłowego (kompleks budynków biurowych, centrów badawczo-rozwojowych oraz laboratoriów tworzonych na potrzeby firm, które będą oferowały

swoje usługi na rynku badań dla MSP, specjalistyczne powierzchnie produkcyjne, obiekty wystawienniczo – targowe),

- IV etap – centrum kongresowe (sale konferencyjne, bankietowe, seminaryjne, hotel).

Dużym ułatwieniem dla przedsiębiorców było utworzenie w 2005 roku w Urzędzie Miasta Szczecin Centrum Obsługi Przedsiębiorców, w którym większość spraw związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej na terenie miasta można załatwić w jednym miejscu. Powstanie Centrum Obsługi Przedsiębiorców przyczyniło się przede wszystkim do skrócenia czasu załatwiania spraw związanych z założeniem i prowadzeniem działalności. W 2011 roku dokonano 9 466 (2010 r. – 6 479) wpisów do ewidencji działalności gospodarczej, 4 858 (2010 r. – 5 490) wykreśleń, wydano 5 339 (2010 r. – 5 893) zaświadczeń i ich duplikatów, dokonano 4 278 (2010 r. – 3 967) zawiesznień i 1 675 (2010 r. – 1 435) wznowień działalności. W 2010 roku uruchomiono pięć stanowisko obsługi COP i utworzono trzy dodatkowe stanowiska. Pod koniec 2011 roku rozpoczęto elektroniczną rejestrację działalności gospodarczej w systemie CEIDG²⁸.

W 2010 i 2011 roku Prezydent Miasta wręczył szczecińskim przedsiębiorcom, ustanowione w 2006 r., Nagrody Gospodarcze. Celem przedsięwzięcia jest promowanie najlepszych firm Szczecina, inspirowanie rozwoju przedsiębiorstw oraz promowanie postaw proinwestycyjnych. Do Nagrody nominuje corocznie przedsiębiorców Kapituła złożona z przedstawicieli samorządu lokalnego, środowiska gospodarczego i naukowego.

²⁸ Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej

Park Naukowo – Techniczny Pomerania – projekt

Nagrody przyznawane są w pięciu kategoriach – mikroprzedsiębiorca, mały przedsiębiorca, średni przedsiębiorca, duży przedsiębiorca oraz od 2007 roku przedsiębiorstwo innowacyjne.

W 2010 roku Nagrodę Gospodarczą otrzymały szczecińskie firmy:

- w kategorii mikroprzedsiębiorca – Akademia Małego Europejczyka – prywatne centrum edukacyjne prowadzące kursy języka angielskiego metodą Helen Doron, przedszkole językowe stosujące elementy pedagogiki Marii Montessori oraz kursy językowe dla dorosłych oparte m.in. na dramie i kinezylogii;
- w kategorii mały przedsiębiorca – PROBUD Firma Projektowo Budowlana Tomasz Graf, która zajmuje się projektowaniem, wykonawstwem oraz nadzorami budowlanymi,
- w kategorii średni przedsiębiorca – MAZUR Specjalistyczne Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjnych (roboty ziemno-budowlane, odwodnieniowe, montaż zewnętrznych sieci wodno-kanalizacyjnych, gazowych, c.o., roboty drogowe i elektroenergetyczne),
- w kategorii duży przedsiębiorca – Tieto Polska sp. z o.o. – firma świadcząca usługi w zakresie budowy i rozwoju zaawansowanych systemów informatycznych,
- w kategorii przedsiębiorstwo innowacyjne – PIGMENT Sp.j. Robert Bielak Jan Bielak – producent chemii budowlanej.

Prezydent Miasta Szczecin przyznał również dwie nagrody specjalne za udany debiut giełdowy i wpływ na rozwój innowacyjny Szczecina dla:

- Read Gene SA – spółka, której celem jest komercjalizacja metod, wykrywania, prewencji oraz leczenia najbardziej rozpowszechnionych rodzajów nowotworów złośliwych,
- IAI SA, firma zajmująca się dostarczaniem oprogramowania do obsługi sklepów i hurtowni internetowych.

Natomiast w 2011 roku nagrody otrzymali:

- w kategorii mikroprzedsiębiorca – Tankwagon Sp. z o.o., którego głównym obszarem działalności jest dzierżawa taboru kolejowego,
- w kategorii mały przedsiębiorca – IAI SA,
- w kategorii średni przedsiębiorca – PPU EKO-WARK Sp. z o.o. – firma realizująca inwestycje z zakresu robót budowlano – inżynieryjnych,
- w kategorii duży przedsiębiorca – Polska Żegluga Morska PP oraz Tieto Poland Sp. z o.o.

- w kategorii przedsiębiorstwo innowacyjne – Zachodniopomorskie Centrum Onkologii, świadczące usługi w zakresie diagnostyki i leczenia chorób nowotworowych.

Natomiast w Konkursie Gospodarczym Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego w 2011 roku wyróżnione zostały dwie szczecińskie firmy:

- w kategorii „usługa roku” firma NajdaConsulting za „Centrum Obsługi Przedsiębiorców marka Hossa Finance” (łączy świadczenie usług finansowych i konsultingowych dla przedsiębiorstw);
- nominację (nie przyznano nagrody) w kategorii „Innowacja Roku 2011” odebrała firma Magemar Polska Sp. z o.o. (zajmuje się produkcją mieszanek mineralnych do wewnętrznych prac wykończeniowych w budownictwie) za „Statek Bembridge”.

Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego przyznał także nagrody w ramach Konkursu Animator Regionalnej Przedsiębiorczości 2011. Drugą nagrodę zdobył światowej sławy genetyk i patomorfolog prof. Jan Lubiński – Prezes Zarządu Read-Gene S.A. (firma trafiła na giełdę NewConnect), a trzecią firma Megaron S.A. ze Szczecina.

Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego wspiera gospodarkę miasta, a zwłaszcza rozwój małych i średnich przedsiębiorstw za pośrednictwem instytucji, wobec których wykonuje zadania nadzoru właścicielskiego:

- Zachodniopomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych²⁹, którego głównym celem jest ułatwianie przedsiębiorcom oraz osobom rozpoczynającym działalność gospodarczą dostępu do zewnętrznego finansowania kredytów bankowych oraz pożyczek na prowadzenie działalności gospodarczej. Fundusz poręcza zobowiązania finansowe przedsiębiorcom, mającym swoją siedzibę i/lub prowadzącym działalność na terenie województwa zachodniopomorskiego, którzy mają wprawdzie zdolność kredytową, nie mają natomiast wymaganych przez instytucję finansową zabezpieczeń.

²⁹ Do roku 2010 ZRFPK udzielił 1894 poręczeń o wartości 402,5 mln zł (203,8 mln zł w 2010 r., z tego w branżach: usługi i transport – 36,57%, handel – 33,64%, budownictwo – 18,98%, produkcja – 10,69%); ponad 70% stanowią poręczenia kredytów obrotowych. W latach 2009-2011 ZRFPK współuczestniczył w realizacji programu „Ze Stoczni do własnej firmy” (o wartości ok. 5 mln zł), w ramach którego świadczył usługi doradztwa, organizował szkolenia i wsparcie finansowe dla osób z branży okrętowej i firm kooperujących – z różnych form pomocy skorzystały 284 osoby i 290 firm.

5. GOSPODARKA

- Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego³⁰, która świadczy usługi z zakresu doradztwa i szkoleń, pośredniczy w udzielaniu dotacji dla MSP w regionie oraz prowadzi działalność analityczno-badawczą. ZARR realizuje projekty (głównie dla miasta Szczecina) współfinansowane ze środków EFS: „Paszport dla przedsiębiorczości”, „Zmiana na czas – czas na zmianę”, „Nowoczesny sprzed@wca”. Pełni również funkcję Regionalnej Instytucji Finansującej i w tym zakresie jest regionalnym partnerem Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości.
- Studencki Klub Przedsiębiorcy organizujący szkolenia dla przyszłych przedsiębiorców,
- Centrum Integracji Społecznej ułatwiające powrót na rynek pracy osobom długotrwale bezrobotnym.

Na rzecz rozwoju szczecińskiej gospodarki duży wpływ mają ośrodki innowacji i przedsiębiorczości, o których mowa w podrozdziale 6.6. niniejszego rozdziału, a także:

W 2011 roku po raz pierwszy przyznane zostały Nagrody Gospodarcze Stowarzyszenia SOM. Za osiągnięcia w roku 2010 nominację otrzymało 13 firm. Kapituła konkursu, w której zasiadali m.in. samorządowcy i przedstawiciele Północnej Izby Gospodarczej, wskazała zwycięzców w czterech kategoriach: Firma Roku, Inwestycja Roku, Innowacyjna Firma Roku i „Lokomotywy Przedsiębiorczości”. Za Firmę Roku Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego uznany został szczeciński potentat na rynku usług internetowych Home.pl.

Wsparcia przedsiębiorstwom na terenie miasta Szczecin od 15 lat udziela Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego – Szczecińskie Centrum Przedsiębiorczości³¹, jedna z najstarszych instytucji tego typu w kraju. W strukturze ZSRG-SCP działają:

- inkubator przedsiębiorczości udostępniający pomieszczenia młodym rozwijającym się firmom,
- ośrodek szkoleniowy organizujący szkolenia w systemie kształcenia ustawicznego oraz finansowane ze środków UE,
- Enterprise Europe Network, poszukujący za granicą partnerów dla polskich przedsiębiorców,

- Izba Rzemieśnicza Małej i Średniej Przedsiębiorczości, która zrzesza na zasadzie dobrowoli (poprzez cechy i spółdzielnie) zakłady rzemieślnicze wszystkich branż zawodowych z terenu 11 powiatów województwa zachodniopomorskiego, pełni funkcje reprezentanta zrzeszonych organizacji, udziela zakładom rzemieślniczym pomocy instruktażowej, doradczej, szkoleniowej, przeprowadza egzaminy kwalifikacyjne, a także sprawuje nadzór nad przebiegiem szkolenia pracowników młodocianych;
- Północna Izba Gospodarcza, która powstała w 1997 roku z inicjatywy przedsiębiorców. Obecnie Izba skupia ok. 1 500 firm z Pomorza Zachodniego i Niemiec. Celem IIG jest tworzenie warunków rozwoju i unowocześniania życia gospodarczego, wspieranie inicjatyw członków oraz działanie na rzecz rozwoju międzyregionalnych i międzynarodowych kontaktów gospodarczych.

W latach 2010-2011 (w warunkach kryzysu gospodarczego) można było zaobserwować zwiększone zainteresowanie przedsiębiorców uzyskaniem różnych form wsparcia służących wzrostowi przedsiębiorczości. Jednak nie są zainteresowani pomocą, której skutki wiązałyby ich na dłuższy okres czasu lub wymagały spełnienia dodatkowych warunków.

³⁰ Przy ZARR działa regionalny Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego i Regionalny Punkt Konsultacyjny (w ramach projektu własnego PARP), Regionalne Centrum Badań i Analiz. W 2011 roku ZARR udzieliła wsparcia 493. instytucjom i 679. osobom (z 32. szkoleń skorzystało 560 osób, informacji w punktach informacyjnych drogą elektroniczną i telefoniczną udzielono 388. osobom). W 2011 r. ZARR obsługiwała 115 projektów o wartości 442,0 mln zł i dofinansowaniu 210,2 mln zł.

³¹ W latach 2010-2011 ZSRG-SCP zorganizowało 38 szkoleń i innych imprez informacyjnych dla 616. osób, zorganizowało 6 imprez kojarzących partnerów, w których uczestniczyło 105 przedsiębiorców, promowało 2 538 ofert kooperacyjnych, zorganizowało 24 spotkania dla 1 015 studentów, udostępniło pomieszczenia 31. firmom.

5.8. RYNEK FINANSOWY

W Szczecinie brakuje siedzib instytucji finansowych, które byłyby związane z lokalną gospodarką. Osłabia to pozycję Szczecina w stosunku do innych regionów. Polityka rozwojowa funkcjonujących na rynku szczecińskim oddziałów i filii banków oraz instytucji bankowych, podobnie jak ich polityka kredytowa, są uzależnione od polityki i decyzji ich central, nie znających lokalnej specyfiki oraz potrzeb rozwojowych i w związku z tym nie zainteresowanych bezpośrednio rozwojem lokalnej gospodarki. Brakuje również lokalnych firm w zakre-

Tabela 5.14. Kredyty i depozyty na koniec 2010 i 2011 roku

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 [MLN ZŁ]	2011 [MLN ZŁ]	STRUKTURA [%]	DYNAMIKA [%]
KREDYTY OGÓŁEM	761 919,5	885 564,2	100,0	116,2
sektor niefinansowy, w tym:	698 532,3	800 765,8	90,4	114,6
przedsiębiorstwa, z tego:	219 687,6	264 548,0	29,9	120,4
MSP	126 999,2	159 159,7	18,0	125,3
duże przedsiębiorstwa	92 699,4	105 388,2	11,9	113,7
gospodarstwa domowe, w tym:	475 425,4	532 022,0	60,1	111,9
kredyty mieszkaniowe	267 507,8	318 774,1	36,0	119,2
instytucje rządowe i samorządowe	63 387,2	84 798,5	9,6	133,8
DEPOZYTY OGÓŁEM	673 319,5	747 484,7	100,0	111,0
sektor niefinansowy, w tym:	620 362,5	698 504,1	93,4	112,6
przedsiębiorstwa	182 781,3	205 866,8	27,5	112,6
gospodarstwa domowe	422 359,7	477 372,7	63,9	113,0
instytucje rządowe i samorządowe	52 957,0	48 980,6	6,6	92,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie Informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej kraju, luty 2012 – GUS.

się obsługi ubezpieczeniowej i leasingowej. Jedyna lokalna firma ubezpieczeniowa TU Filar SA od kilku lat należy do Grupy Ubezpieczeniowej Uniqa, nie jest więc jednostką w pełni samodzielna.

Przedstawione poniżej tendencje rozwojowe sektora bankowego i ubezpieczeniowego w kraju odzwierciedlają sytuację na lokalnym rynku usług finansowych.

5.8.1. SEKTOR BANKOWY

Sytuacja makroekonomiczna w kraju w latach 2010-2011³² oraz wysoki i stały poziom rozwoju wykazywały znaczną odporność na niekorzystne uwarunkowania w gospodarce światowej i europejskiej, stwarzając tym samym warunki stabilnego rozwoju sektora finansowego. Wyraźnie świadczą o tym wyniki działalności osiągnięte przez banki, gdzie nastąpił wzrost o 8% w stosunku do roku poprzedniego do poziomu 57,3 mld zł (2010 r. – 53,1 mld zł), przy wzroście kosztów działania banków o 5,1%. Wynik z tytułu odsetek wzrósł o 13,1%, a z tytułu prowizji o 4%. Wynik finansowy netto wyniósł 15,7 mld zł i był wyższy od osiągniętego w roku poprzednim o 37,4%, a kwota kapitałów własnych o 11,3% (129 mld zł).

³² Wzrost przychodów i aktywności inwestycyjnej przedsiębiorstw, wzrost płynności finansowej przedsiębiorstw, poprawa sytuacji finansowej gospodarstw domowych, stabilny kurs złotego, stabilna stopa zwrotu z inwestycji w obligacje skarbowe w relacji do ryzyka kredytowego, napływ inwestorów zagranicznych, itd.

Zobowiązania ogółem banków na koniec 2011 roku wyniosły 1 166 mld zł (wzrost o 11,8%), a kwota kapitałów własnych – 129 mld zł (wzrost o 11,3%). Niższe tempo wzrostu kapitałów własnych spowodowane wzrostem wartości udzielonych kredytów skutkowało obniżeniem współczynnika wypłacalności banków z 13,84% w 2010 r. do 13,13% w roku 2011.

Wielkość udzielonych kredytów ogółem dla sektora niefinansowego oraz instytucji rządowych i samorządowych wzrósł w 2011 roku o 16,2% (885,6 mld zł) w stosunku do roku 2010 (761,9 mld zł).

Wzrost wartości zaciąganych kredytów bankowych zaobserwowano we wszystkich grupach kredytobiorców sektora niefinansowego. Dominują wprawdzie kredyty zaciągane przez gospodarstwa domowe (głównie kredyty mieszkaniowe³³), jednak wyższą dynamikę wykazują przedsiębiorstwa (zwłaszcza te zatrudniające do 250 pracowników i których obroty netto z ostatnich dwóch lat nie przekraczają 50 mln EURO). W dużej mierze były to kredyty na finansowanie zapasów i kapitału obrotowego, a także na restrukturyzację zadłużenia. Część przedsiębiorstw podjęła decyzję o kontynuacji inwestycji rozpoczętych w latach poprzednich³⁴. Coraz większą rolę w finansowaniu przedsiębiorstw (najczęściej małych i średnich) odgrywa leasing (głównie środki transportu).

³³ 60% wszystkich kredytów gospodarstw domowych.

³⁴ Na cele inwestycyjne przeznaczonych było 20% kredytów.

5. GOSPODARKA

Tabela 5.15. Średnie oprocentowanie nowych umów w bankach komercyjnych

WYSZCZEGÓLNIENIE	GRUDZIEŃ 2009	GRUDZIEŃ 2010	2011*
GOSPODARSTWA DOMOWE*			
depozyty ogółem	4,8%	4,1%	4,6%
kredyty konsumpcyjne	14,5%	14,6%	15,2%
kredyty mieszkaniowe w PLN	6,0%	5,9%	6,9%
PRZEDSIĘBIORSTWA⁴⁶			
depozyty ogółem	3,8%	3,6%	4,4%
kredyty ogółem	8,4%	6,0%	7,5%
STOPY PROCENTOWE NBP			
stopa redyskonta weksli	3,75%	3,75%	4,75%
stopa referencyjna	3,50%	3,50%	4,40%
stopa lombardowa	5,00%	5,00%	6,00%
stopa depozytowa	2,00%	2,00%	3,00%

* 2011r. – na koniec listopada

Źródło: NBP.

W 2010 r. wartość aktywów oddanych w leasing wzrosła o 19% do poziomu 27,3 mld zł.

Zwiększyło się zaufanie do depozytów jako formy oszczędzania, co świadczy również o znacznej poprawie sytuacji ekonomicznej zarówno przedsiębiorstw, jak i gospodarstw domowych. Spadek wartości złożonych w bankach depozytów wystąpił jedynie w instytucjach rządowych i samorządowych. Tu nastąpił również największy wzrost zaciągniętych kredytów (o 33,8% w stosunku do roku ubiegłego) oraz nadwyżki kredytów nad depozytami do 35,8 mld zł z 10,4 mln zł na koniec roku 2010. Należy jednak pamiętać, że podmioty te, realizując inwestycje dofinansowywane ze środków unijnych, w pierwszym etapie finansują je z kredytów bankowych (przed ich ostatecznym rozliczeniem).

Duży wpływ na politykę pieniężną w Polsce ma Rada Polityki Pieniężnej, określając wysokość podstawowych stóp procentowych.

W 2010 roku na polskim rynku funkcjonowało 70 banków komercyjnych (wzrost o 3). Liczba Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych (59) zmniejszyła się o 3 podmioty. Nie zmieniła się liczba banków spółdzielczych (576). Sektor bankowości komercyjnej, gdzie dominuje kapitał zagraniczny, nieznacznie zmniejszył swój udział na rynku na rzecz sektora bankowości spółdzielczej. Skarb Państwa kontroluje tylko cztery banki: PKO BP, Bank Poczty, Bank Ochrony Środowiska i Bank Gospodarstwa Krajowego. Banki komercyjne zmniejszyły liczbę placówek oferujących głów-

nie obsługę bezgotówkową (o 588), nakłaniając jednocześnie klientów do korzystania z bankowości internetowej³⁵. W 2010 roku wyraźnie dało się zauważyć nastawienie nowo powstałych banków (Meritum Bank, Idea Bank, FM Bank) na obsługę mikro- i małych przedsiębiorstw.

W Szczecinie w dniu 31.12.2011 roku, oprócz Oddziału Okręgowego NBP, działalność prowadziło 28 banków komercyjnych i 3 banki spółdzielcze, za pośrednictwem 140 oddziałów, 9 filii i 30 punktów obsługi:

- PKO Bank Polski S.A.,
- Bank PEKAO S.A.,
- Bank Gospodarki Żywnościowej S.A.,
- Bank Ochrony Środowiska S.A.,
- Bank Handlowy w Warszawie S.A. (Citibank),
- Bank Millennium S.A.,
- Bank BPH S.A.,
- Kredyt Bank S.A.,
- Invest – Bank S.A.,
- BRE Bank S.A.,
- ING Bank Śląski S.A.,
- Bank Zachodni WBK S.A.,
- Credit Agricole Bank Polska S.A.,
- BNP Paribas Bank Polska S.A.,
- Raiffeisen Bank Polska S.A.,
- Nordea Bank Polska S.A.,
- Bank Poczty S.A.,
- Deutsche Bank PBC S.A.,
- Bank Gospodarstwa Krajowego B.P.,

³⁵ Liczba klientów wzrosła z 14,8 mln osób w 2009 r. do 17,8 mln osób w roku 2010.

- Euro Bank S.A.,
- Getin Nobile Bank S.A.,
- Santander Consumer PTF Bank S.A.,
- Polbank EFG S.A.,
- Bank DnB NORD Polska S.A.,
- Alior Bank S.A.,
- FM Bank S.A.,
- Idea Bank S.A.,
- Bank Polskiej Spółdzielczości S.A.

Niekorzystne zmiany na światowym i europejskim rynku finansowym wpłynęły również na funkcjonowanie banków w kraju i ich oddziałów w Szczecinie. Niemalże znaczenie miało obniżanie przez agencje ratingowe ocen wiarygodności kredytowej globalnych i europejskich instytucji finansowych. Agencja Fitch obniżyła ocenę największemu bankowi strefy euro – hiszpańskiemu Santanderowi, czego przyczyną był spadek wiarygodności Hiszpanii. Ucierpiała też jego spółka-córka w Polsce – BZ WBK. Natomiast Standard and Poor's obniżył ocenę Banku Pekao, co z kolei jest skutkiem obniżenia oceny UniCredit – właściciela Pekao w efekcie spadku wiarygodności kredytowej Włoch.

W latach 2010-2011 odnotowano szereg zmian organizacyjno-prawnych na szczecińskim rynku bankowym. Nowe placówki uruchomiły: Getin Noble Bank S.A. (3 placówki), Credit Agricole Bank Polska S.A. (2), PKO BP S.A. (1), Bank Zachodni WBK S.A. (1), BGŻ S.A. (1), Bank Pocztowy S.A. (1). Citibank zlikwidował 3 oddziały, a PKO BP S.A. i Bank BPH S.A. po jednej placówce. Ponadto:

- W styczniu 2010 roku w wyniku fuzji Banku BPH S.A. i GE Money S.A. powstał jeden podmiot pod nazwą Bank BPH S.A., który zlikwidował jedną placówkę;
- W styczniu 2010 roku nastąpiła fuzja Getin Banku S.A. z Noble Bankiem S.A. w wyniku czego powstał jeden bank z przewagą kapitału polskiego pod nazwą Getin Noble Bank S.A.; w 2011 roku powstały 3 nowe placówki banku;
- W wyniku fuzji Fortis Banku Polska S.A., należącego do francuskiego BNP Paribas z wrocławskim Dominet Bankiem S.A. rozpoczął działalność BNP Paribas Bank Polska S.A.;
- W marcu 2010 roku rozpoczął działalność w Szczecinie FM Bank S.A. nastawiony na obsługę w swoich dwóch placówkach mikro- i małych przedsiębiorstw;
- W maju 2010 roku po rocznej przerwie ponownie rozpoczął działalność HSBC Bank Polska

- S.A. zajmujący się obsługą klientów detalicznych do 28 lipca 2011, a po tym terminie skupił się na obsłudze klientów korporacyjnych i instytucjonalnych, co w konsekwencji było efektem zamknięcia placówki w Szczecinie;
- W wyniku przejęcia AIG Banku S.A. przez Santander Consumer Bank S.A. powstał jeden z największych na polskim rynku bank specjalizujący się w finansach konsumenckich – Santander Consumer Bank S.A.;
- W czerwcu 2011 roku Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. otworzył w Galerii Handlowej Turzyn pierwszą w województwie placówkę zajmującą się obsługą zarówno klientów indywidualnych, jak i przedsiębiorstw; BPS jest jednocześnie bankiem zrzeszającym dla banków spółdzielczych tworzących Grupę BPS;
- Na bazie Allianz Banku Polska S.A. przejętego przez Getin Holding S.A. od czerwca 2011 roku działa Get Bank S.A. obsługujący klientów internetowych i w jednej placówce Getin Banku w Szczecinie;
- W lipcu 2011 roku w Szczecinie rozpoczął działalność nowy bank polski – Idea Bank S.A. nastawiony na obsługę mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw;
- We wrześniu 2011 roku z przekształcenia polskiego oddziału EFG Eurobank Ergasias S.A. powstał samodzielny bank krajowy Polbank EFG SA, który przejął zobowiązania i prawa dotychczasowego oddziału;
- Również we wrześniu 2011 roku Lukas Bank S.A. zmienił nazwę na Credit Agricole Bank Polska S.A., przekształcając się jednocześnie z instytucji skoncentrowanej na udzielaniu kredytów konsumenckich w bank uniwersalny.

Jedynym domem maklerskim działającym w Szczecinie jako wydzielona jednostka jest centralny Dom Maklerski Pekao S.A. Pozostałe banki obsługują klientów za pośrednictwem Punktów Obsługi Klienta mieszczących się przy oddziałach banków: PKO BP S.A., Pekao S.A., BOŚ S.A., BGŻ S.A., Kredyt Banku S.A., Bank BPH S.A., BRE Banku S.A., Bank Millenium S.A., Banku DnB NORD Polska S.A.

W 2011 roku do rejestru działalności kantorowej Prezesa NBP wpisanych było 98 (w 2010 – 96) kantorów wymiany walut z siedzibą w Szczecinie, z których działalność prowadziło 92.

W 2010 roku wzrosła liczba działających w Polsce funduszy inwestycyjnych (417) oraz podmio-

5. GOSPODARKA

tów prowadzących działalność maklerską (64). Wzrost zainteresowania działalnością tych podmiotów spowodowała wysoka stopa zwrotu oraz obniżka oprocentowania depozytów przez banki. Aktywa netto krajowych funduszy inwestycyjnych w 2010 roku wzrosły o 24,7% (23,1 mld zł), a oferowanych w Polsce funduszy zagranicznych o 20% (2,1 mld zł). Natomiast w drugiej połowie 2011 roku fundusze straciły na akcjach w związku ze znacznym spadkiem ich ceny (o 30%) na giełdach³⁶. To spowodowało wycofywanie środków (2,9 mld zł) przez część klientów. Spadek aktywów w 2011 roku wyniósł 6 mld zł. W ostatnich dwóch latach jeszcze bardziej traciły na popularności fundusze zrównoważone, stabilne i ochrony kapitału. Klienci wycofali z rynku 5,8 mld zł³⁷. Natomiast fundusze pieniężne i fundusze obligacji odnotowały 20% wzrost. W 2011 roku Polacy znacznie chętniej zakładali lokaty bankowe.

W analizowanych latach obserwowano w Polsce dalszy wzrost wartości (8,7 mld zł) i liczby (64,2 mln) transakcji dokonywanych w agencjach pośrednictwa finansowego, których na koniec 2010 roku było 235 (działają w oparciu o zezwolenie KNF).

5.8.2. SEKTOR UBEZPIECZEŃ

Wyniki finansowe funkcjonujących na polskim rynku zakładów ubezpieczeniowych w 2011 roku były mniej korzystne niż rok wcześniej, co było efektem pogorszenia sytuacji finansowej zakładów ubezpieczeń na życie. Lepsze niż przed rokiem wyniki osiągnęły zakłady pozostałych ubezpieczeń osobowych i ubezpieczeń majątkowych.

³⁶ W akcjach jest połowa zainwestowanych środków.

³⁷ To skutek wysokiej opłaty (5,5%) za zarządzanie i prowizje.

Podstawowym elementem przychodów są składki ubezpieczeniowe (wzrost o 5,5%, w tym: w dziale I o 1,5%, w dziale II o 11,6%), których wartość na koniec 2011 roku wyniosła 56,6 mld zł. Spadek wartości odnotowano w grupie ubezpieczeń na życie (o 10,1%) i ubezpieczeń wypadkowych (o 1,9%), które są jednocześnie głównymi składnikami dochodów firm ubezpieczeniowych. W pozostałych grupach wystąpił wzrost wartości składek, w największym stopniu w grupie ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (o 26,9%), ubezpieczeń chorobowych (o 26,9%), ubezpieczeń rentowych (o 17,7%) i ubezpieczeń szkód spowodowanych żywiołami (o 17,8%).

Natomiast główną pozycją kosztów są wypłacone odszkodowania i świadczenia, stanowiące 69,4% (2011 r.) ogólnej kwoty wypłat. O 15,4% wzrosła wartość odszkodowań w dziale I, wpływając tym samym na ogólny wynik finansowy sektora ubezpieczeń. Największą kwotę pochłonęły odszkodowania z tytułu ubezpieczeń na życie (dział I) – 18,4 mld zł (wzrost o 14,2%). W dziale II wartość odszkodowań w 2011 roku w stosunku do roku poprzedniego obniżyła się o 3,0%. Dominującą pozycją działu II są ubezpieczenia komunikacyjne (40,5% odszkodowań). W 2010 roku 1,2 mld zł pochłonęły odszkodowania związane z powodziami, głównie w maju i czerwcu.

O bezpieczeństwie funkcjonowania zakładów ubezpieczeń decyduje wielkość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (spadek w 2011 r. o 0,5% w stosunku do roku 2010 do poziomu 109,0 mld zł) oraz poziom kapitałów własnych, których wartość na koniec 2011 roku wzrosła o 0,3% w stosunku do roku poprzedniego do poziomu 31,0 mld zł.

Tabela 5.16. Wyniki finansowe zakładów ubezpieczeniowych w latach 2010-2011 [mln zł]

WYSZCZEGÓLNIENIE	ZAKŁADY OGÓŁEM		DZIAŁ I*		DZIAŁ II**	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Przychody ogółem, w tym:	63 955,8	63 455,8	39 267,8	37 836,6	24 688,0	25 619,2
składki przypisane brutto	53 587,8	56 630,6	31 350,7	31 819,0	22 237,1	24 811,6
Koszty ogółem, w tym:	57 208,8	57 325,4	35 615,0	34 914,8	21 593,8	22 410,6
wypłacone odszkodowania i świadczenia brutto	36 524,1	39 538,9	22 560,6	26 052,9	13 963,5	13 486,0
Wynik finansowy netto	6 747,0	6 130,4	3 652,8	2 921,8	3 094,2	3 208,6

* ubezpieczenia na życie

** pozostałe ubezpieczenia osobowe i ubezpieczenia majątkowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie Informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej kraju, luty 2012 – GUS.

W 2010 roku liczba zakładów ubezpieczeniowych zmniejszyła się o 3 podmioty (ogółem 63 zakłady, w tym dział I – 30, dział II – 33). Utrzymuje się stały wzrost znaczenia kapitału zagranicznego na polskim rynku ubezpieczeniowym. Udział kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym działu I w 2010 r. wynosił 71%, a w dziale II – 83%. Dominuje kapitał austriacki (32%), niemiecki (22%) i holenderski (17%).

Na rynku szczecińskim działalność prowadzi 29 towarzystw ubezpieczeniowych działu I oraz 25 towarzystw ubezpieczeniowych działu II za pośrednictwem swoich oddziałów, ekspozytur i agentów.

Działalnością z zakresu ubezpieczeń społecznych zajmuje się głównie Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z obowiązującym od 1999 roku system emerytalnym sposób naliczania emerytury uzależniony jest od wieku ubezpieczonego. Docelowo, przyszli emeryci mają otrzymywać emeryturę z co najmniej dwóch źródeł, tzn. ze zreformowanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (I filar) i otwartych funduszy emerytalnych (II filar). Ustawodawca przewidział również możliwość powołania Pracowniczych Programów Emerytalnych (III filar), które mają charakter dobrowolny i uzupełniający w stosunku do powszechnego systemu emerytalnego (w województwie zachodniopomorskim liczba pracodawców prowadzących PPE nie przekracza 100 tys.)³⁸. Można również, za pośrednictwem Indywidualnych Kont Emerytalnych³⁹, oszczędzać na emeryturę w celu uzupełnienia w przyszłości dochodów z systemu powszechnego.

ZUS jest jedną z największych instytucji finansowych w Polsce. Środki Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, których dysponentem jest ZUS, stanowią około 50% zasobów pieniężnych państwa. Na koniec 2011 roku ubezpieczonych było 15 853,4 tys. osób, z tego w województwie zachodniopomorskim – 715,6 tys. osób (4,5%). Wpływy ze składek stanowiące 65,8% dochodów Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wzrosły w 2011 roku o 14,7% w stosunku do roku poprzedniego i wyniosły 102 549 mln zł. 34,2% dochodów to dotacje z budżetu państwa. Wydatki FUS w 2011 roku wyniosły 166 667,3 mln zł, z czego 97,6% było przeznaczone na świadczenia pieniężne (87,9% to emerytury i renty). Wartość

³⁸ Pracownicze Fundusze Emerytalne zarabiają średnio 2,3%. OFE – 2,5%

³⁹ Na koniec 2011 o ponad 21 tys. wzrosła liczba osób prowadzących indywidualne konta emerytalne.

emerytur i rent wypłaconych w województwie zachodniopomorskim wyniosła 6 538,0 mln zł, co stanowiło 4,5% wielkości krajowej.

Przeciętne miesięczne świadczenie emerytalno-rentowe wyniosło w 2011 roku 1 662,38 zł (49,1% przeciętnego wynagrodzenia) i wzrosło w porównaniu do 2010 roku o 5,1%. Przeciętne świadczenie emerytalno-rentowe w województwie wyniosło w 2011 roku 1 615,86 zł (wzrost o 4,9% w stosunku do roku 2010). Natomiast przeciętna liczba osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe spadła o 1,0% do poziomu 7 414,2 tys. (zachodniopomorskie – 337 180 osób, tj. o 1,7% mniej niż w roku poprzednim).

W 2011 roku o 19,3% zwiększyła się liczba osób pobierających świadczenia przedemerytalnych (w zachodniopomorskim o 15,5%), a liczba osób pobierających zasiłki przedemerytalne zmniejszyła się o 21,9% (w zachodniopomorskim wzrost o 24,0%).

Na dzień 31 grudnia 2010 r. wartość aktywów Funduszu Rezerwy Demograficznej wyniosła 10 167,1 mln zł. Wzrost aktywów w stosunku do stanu z roku poprzedniego wyniósł 2 859,1 mln zł. W 2010 roku Fundusz otrzymał 8 347,1 mln zł, tj. 87,1% planowanych środków z prywatyzacji mienia Skarbu Państwa. Średnioroczny udział akcji w portfelu inwestycyjnym FRD w 2010 r. wyniósł 9,63%, natomiast bonów i obligacji skarbowych 79,1%.

W 2010 roku ZUS realizował swoje zdania za pośrednictwem 43. oddziałów, 216. inspektoratów i 66. biur terenowych w miastach w całym kraju. Jeden z Oddziałów znajduje się w Szczecinie i obejmuje swym zasięgiem 55% powierzchni województwa zachodniopomorskiego. Pod względem realizowanych zadań, jednostka szczecińska zalicza się do grupy 8 największych w Polsce. Wydatki oddziału szczecińskiego na emerytury i renty stanowią ponad 4% wydatków ZUS w skali krajowej.

Istotą działalności otwartych funduszy emerytalnych jest gromadzenie i inwestowanie środków pieniężnych swoich członków. Politykę inwestycyjną OFE ograniczają limity określające rodzaj, ilość i minimalną akceptowaną zyskowość dopuszczalnych instrumentów finansowych. Rynek OFE nadzorowany jest przez KNUiFE, której głównym zadaniem w tym obszarze jest ochrona interesów funduszy emerytalnych. Wyniki i rentowność OFE zależą od strumieni pieniężnych zasilających aktywa funduszy i od sytuacji na rynku finansowym.

5. GOSPODARKA

wym. Na koniec 2011 roku aktywa OFE wyniosły 224,7 mld zł (wzrost o 1,6%). To najniższa dynamika od początku istnienia drugiego filara, czego główną przyczyną była ustawowa zmiana od maja 2011 r. udziału OFE w składce ubezpieczeniowej ZUS (z 7,3% do 2,3%). Od 1999 roku do końca 2011 r. ZUS przekazał do OFE łącznie (z odsetkami) 176,8 mld zł, z czego na rok 2010 przypadło 22,4 mld zł, a na 2011 r. 15,1 mld zł, tj. o 32,5% mniej niż w roku poprzednim. Na spadek kondycji OFE nie miały wpływ miała również utrzymująca się słaba koniunktura na GPW (spadki dochodziły nawet do 20%). Od początku istnienia OFE zarabiała dla swoich klientów średniorocznie 5,75%, co w efekcie oznacza podwojenie kapitału przekazanego do OFE. W 2011 roku liczba klientów OFE przekroczyła 15 mln osób. Nie zmieniła się liczba powszechnych towarzystw emerytalnych (14) zarządzających funduszami emerytalnym. Najlepsze wyniki uzyskały ING, Generali i AXA.

ŹRÓDŁA INFORMACJI

1. Analiza sytuacji gospodarczej, społecznej i przepływu zatrudnienia w mikroprzedsiębiorstwach centrum Szczecina – Centrum Rozwoju Społeczno – Gospodarczego, Szczecin, październik 2010
2. Analizy Online
3. Bank Danych Lokalnych – GUS
4. Biuletyn statystyczny województwa zachodniopomorskiego, IV kwartał 2011, Szczecin, luty 2012
5. Biuro Obsługi Interesantów, Urząd Miasta Szczecin
6. Czy słońce zaświeci nad zachodniopomorską gospodarką – Zachodniopomorski przedsiębiorca Nr 6/2011
7. Dane Urzędu Statystycznego w Szczecinie
8. Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w województwie zachodniopomorskim w 2010 roku – Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2011
9. Fundusz Wspierania Rozwoju Gospodarczego Miasta Szczecina Sp. z o.o.
10. Funkcjonowanie systemu innowacji w regionie Pomorza Zachodniego i mieście Szczecinie – Centrum Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Sp. z o.o., Szczecin, marzec 2012
11. Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej kraju. Luty 2012 – Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 26 marca 2012
12. Informacja o świadczeniach pieniężnych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz o niektórych świadczeniach z zabezpieczenia społecznego za okres I – XII 2010 r. – Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Departament Statystyki i Prognoz Aktuariatnych, Warszawa 2011
13. Informacja o świadczeniach pieniężnych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz o niektórych świadczeniach z zabezpieczenia społecznego za okres I – XII 2011 r. – Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Departament Statystyki i Prognoz Aktuariatnych, Warszawa 2012
14. Informacja wstępna NBP nr 12, Warszawa, grudzień 2011
15. Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa zachodniopomorskiego. Opracowanie sygnałowe – Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin, grudzień 2011 – wyniki wstępne
16. Kurs na innowacje – Tomasz Geodecki, Grzegorz Gorzelak, Jarosław Górniak, Jerzy Hausner, Stanisław Mazur, Jacek Szlachta, Janusz Zaleski – Fundacja Gospodarki i Administracji Publicznej, Kraków 2012
17. Narodowy Bank Polski, Oddział Okręgowy w Szczecinie
18. Polski rynek ubezpieczeniowy 2010 – GUS, Warszawa 2011
19. Porozumienie programowe dla Szczecina z 31 stycznia 2011
20. Program Wspierania Aglomeracji Szczecińskiej oraz Subregionu Dolnej Odry i Zalewu Szczecińskiego – Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin, luty 2012 r. (uchwała Nr XIII/157/12 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 21 lutego 2012 r.)
21. Raport o rynku nieruchomości w Polsce – Cushman & Wakefield Polska, 2011
22. Raport Roczny 2010 NBP, Warszawa, 2011
23. Rocznik Statystyczny Gospodarki Morskiej 2011 – Urząd Statystyczny w Szczecinie
24. Rocznik Statystyczny Szczecina 2011 – Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2011
25. Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2010 r. – Departament Edukacji i Wydawnictw NBP, Warszawa 2012 r.
26. Sprawozdanie z działalności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za rok 2010 – ZUS, czerwiec 2011
27. Stanowisko Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w sprawie wieloletniego programu modernizacji toru wodnego Świnoujście – Szczecin (uchwała Nr XIII/178/12 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 21 lutego 2012 r.)
28. Strategia Rozwoju Gospodarki Morskiej w Województwie Zachodniopomorskim do roku 2015 – Akademia Morska w Szczecinie. Fundacja Rozwoju Gospodarki Morskiej w Szczecinie, Szczecin 2010
29. Szczeciński Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.
30. Szczeciński Obszar Metropolitalny. Statystyczne Vademecum Samorządowca 2011 – Urząd Statystyczny w Szczecinie
31. Środki trwale w gospodarce narodowej w 2010 roku – Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2011
32. www.irszczecin.pl
33. www.izba.info
34. www.godna-emerytura.pl
35. www.nbp.pl
36. www.pfp.com.pl
37. www.polsteam.com.pl/flota
38. www.spnt.pl
39. www.unibaltic.pl/PL/ship/5
40. www.um-zachodniopomorskie.pl
41. www.zus.pl
42. Wydział Podatków i Opłat Lokalnych, Urząd Miasta Szczecin
43. Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego
44. Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego – Szczecińskie Centrum Przedsiębiorczości
45. Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru region, 2011 r. – GUS, Warszawa 2012

6. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA

Obecnie (styczeń 2012 r.) Polska znajduje się na 6. miejscu w rankingu atrakcyjności inwestycyjnej PwC (PricewaterhouseCoopers) – jednej z największych światowych firm edytorsko-doradczych. Według ekspertów PwC, Polskę korzystnie wyróżniają m.in. duży rynek pracy, stabilna sytuacja polityczna i członkostwo w UE. Zdaniem PwC w Polsce będzie przybywać zakładów badawczych oraz fabryk motoryzacyjnych, biotechnologicznych i elektronicznych. Zachętą pozostaną niskie koszty.

W raporcie sporządzonym w 2010 r. przez Ernst & Young, światowego lidera w zakresie audytu, doradztwa podatkowego, biznesowego oraz transakcyjnego, Polska zajęła 3. miejsce w Europie pod względem liczby nowych miejsc pracy utworzonych dzięki bezpośrednim inwestycjom zagranicznym. W 2010 r. powstało ich w naszym kraju ponad 12 tys., o 65% więcej niż w 2009 r. W grudniu 2011 r. firma przeprowadziła badanie wśród 540 inwestorów z 12 krajów Europy dotyczące inwestowania na rynku nieruchomości. Pozytywnie na temat inwestowania w Polsce wypowiedziało się 83% ankietowanych. Natomiast w ankiecie przeprowadzonej przez E&Y w 2011 r., Polska zajęła 1. miejsce w Europie Środkowo-Wschodniej oraz 7. miejsce na tle całej Europy pod względem liczby pozyskanych inwestycji zagranicznych.

Z kolei w rankingu krajów cieszących się największym zaufaniem światowych inwestorów Foreign Direct Investment (FDI) Confidence Index, opracowanym przez amerykańską firmę consultingową AT Kearney, Polska znajduje się na 23. miejscu, a w rankingu Global Services Location Index 2011 Polska wśród 50. zbadanych krajów świata zajęła 24. pozycję (w 2008 r. – 38. miejsce) jako miejsce potencjalnych inwestycji usług biznesowych.

Pozytywne oceny uzyskiwane przez Polskę w różnych międzynarodowych rankingach sprzyjają napływowi inwestycji również do województwa zachodniopomorskiego i Szczecina.

W układzie przestrzennym zespół miejski Szczecina (miasto i jego strefa podmiejska) posiada wyróżniające się walory położenia, dostępności, zagospodarowania i środowiska, stwarzające wyjątkowo korzystne warunki do dynamizowania rozwoju gospodarczego, kulturalnego i społecznego. Miasto tradycyjnie dysponuje szerokimi i stale ro-

snącymi powiązaniem z zagranicą, zróżnicowaną strukturą gospodarczą, wykwalifikowaną w pełnym przekroju zawodowym siłą roboczą, korzystnym środowiskiem dla działalności gospodarczej oraz dobrze ukształtowanym i rozwojowym zapleczem naukowo-badawczym i akademickim. Jako ważny węzeł komunikacji drogowej, kolejowej, morskiej i lotniczej Szczecin jest istotnym ośrodkiem współpracy międzynarodowej oraz przygranicznej. Szczecin, będąc miastem granicznym i największym ośrodkiem miejskim w regionie (również po stronie niemieckiej) ma szansę stać się atrakcyjnym ośrodkiem gospodarczym również dla północno-wschodniej części Niemiec. Wychodząc naprzeciw tym wyzwaniom, władze miasta Szczecin wspierają przedsiębiorców zainteresowanych lokowaniem inwestycji na jego terenie. Inwestorzy otrzymują informacje oraz pomoc w realizacji obowiązujących procedur, mogą skorzystać z różnych form wsparcia (w tym różnych form pomocy publicznej), które ułatwiają rozpoczęcie lub rozwinięcie działalności gospodarczej. Szczególny nacisk kładzie się na stworzenie dogodnych warunków do lokowania firm oraz zaistnienia nowych przedsiębiorców z sektora IT i BPO. Miasto intensywnie współpracuje w tym zakresie z gminami sąsiednimi oraz prowadzi aktywną akcję promocyjną również poza granicami kraju. Według Szczecin City Report March 2012 opracowanym przez Jones Lang Lasalle, w 2011 r. nastroje inwestorów były bardzo pozytywne. Do końca 2011 r. w szczeciński rynek komercyjny zainwestowało 34. inwestorów zagranicznych.

Polska jest najatrakcyjniejszym krajem Europy Środkowo-Wschodniej do inwestowania dla 95% przedsiębiorców niemieckich – jak wynika z ankiety przeprowadzonej w lutym 2011 roku przez Polsko-Niemiecką Izbę Przemysłowo-Handlową. Niemieckim przedsiębiorcom w prowadzeniu działalności w Polsce przeszkadza jednak zły stan infrastruktury transportowej, biurokracja i brak reform finansów publicznych. Ich zdaniem Polska powinna wprowadzić euro. W 2010 r. inwestorzy z Niemiec zainwestowali 310,3 mln zł (2009 r. – 262,7), z Finlandii – 60,5 mln zł (2009 r. – 25,5), z Danii – 43,8 mln zł (2009 r. – 42,9).

Całkowita wartość transakcji przeprowadzonych w Polsce w całym 2011 roku zamknęła się sumą 2,531 mld euro. Na kwotę tę składają się: sektor biurowy – 1,151 mld euro, handlowy –

1,203 mld euro, magazynowy – ok. 100 mln euro oraz 76 mln euro w sektorze hotelowym.

W 2011 r., wg raportu Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową województwo zachodniopomorskie zostało ocenione jako region o ponadprzeciętnej atrakcyjności inwestycyjnej i zajęło 6. miejsce w kraju.

Ocena Instytutu była wypadkową bardzo wysoko ocenionej aktywności województwa wobec inwestorów – 3. miejsce (poprzednio 4.), dostępności transportowej – 4. miejsce (poprzednio 5.), infrastruktury społecznej – 6. miejsce (b.z.), przeciętnej chłonności rynku zbytu – 9. miejsce, poziomu zasobów i kosztów pracy – 9. miejsce oraz poziomu infrastruktury gospodarczej – 9. miejsce (poprzednio 11.).

Analiza atrakcyjności inwestycyjnej objęła również 54 podregiony kraju. Podregion szczeciński, dla działalności przemysłowej, uplasował się na 6. miejscu (poprzednio 10.).

Wysoko oceniona została atrakcyjność inwestycyjna dla działalności zaawansowanej technologicznie (9. miejsce). Mocne strony podregionu szczecińskiego to również: dostępność transportowa (węzeł transportowy rangi ponadregionalnej z dostępem do lotniska międzynarodowego, bliskość granicy zachodniej), jakość zasobów pracy (ponadprzeciętna liczba studentów, bardzo wysoki poziom aktywności gospodarczej, ponadprzeciętna sytuacja zdrowotna), infrastruktura gospodarcza (ponadprzeciętna gęstość instytucji otoczenia biznesu), infrastruktura społeczna (rozwinęta baza noclegowa i działalność hotelowo-restauracyjna), poziom rozwoju gospodarki (korzystna struktura gospodarki). Za słabą stronę podregionu uznano poziom bezpieczeństwa powszechnego (wysoki poziom przestępczości, niski poziom wykrywalności przestępstw) i jakość środowiska przyrodniczego (wysoki poziom emisji pyłów, niski odsetek powierzchni chronionych).

6.1. BEZPOŚREDNIE INWESTYCJE ZAGRANICZNE

Po akcesji do UE bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ) stały się ważnym czynnikiem wspierającym wzrost w Polsce oraz przyczyniły się do zwiększenia konkurencyjności polskiej gospodarki. BIZ pobudzają również aktywność inwestycyjną krajowych producentów. Przyczyniają się do

tworzenia nowych miejsc pracy, wzrostu wydajności pracy, są źródłem napływu nowych technologii produkcji i technik zarządzania. Jednak ceną za postęp techniczny i cywilizacyjny wprowadzony wraz z BIZ jest rosnąca wrażliwość na zmiany koniunktury na rynkach światowych i coraz większe uzależnienie od zasilania kapitałowego ze źródeł zewnętrznych. Jak się jednak okazało, napływu kapitału nie wstrzymała nawet światowa recesja gospodarcza zapoczątkowana w 2008 roku. Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Polski w 2011 r. wzrósł o 46,7% (14,2 mld dol. wobec 9,7 mld rok wcześniej), podczas gdy ich wzrost na całym świecie wyniósł 17%. To efekt wyników gospodarczych Polski („zielonej wyspy”) i stabilności politycznej. Specyfiką inwestycji w 2011 r. było ich rozproszenie – duża liczba średnich przedsięwzięć.

Nowym trendem jest zakładanie w Polsce centrów outsourcingowych świadczących usługi m.in. finansowe czy informatyczne dla odbiorców w kraju, ale też na całym świecie. W takie centra w 2011 r. inwestowały w Polsce m.in.: Nordea Bank, BNP Paribas, rosyjski Luxoft, Credit Suisse, PwC, Bridgestone. W Polsce łatwiej niż w innych krajach można znaleźć wykształconych pracowników, np. informatyków, grafików, prawników, osoby znające języki, a koszt ich zatrudnienia jest niższy niż za granicą, natomiast z polskiego punktu widzenia oferowane wynagrodzenia są bardzo atrakcyjne.

Inwestorzy zagraniczni koncentrują swą działalność w województwach o stosunkowo dobrze rozwiniętej infrastrukturze. Regiony o taniej sile roboczej, lecz słabo uzbrojone, o niskim stopniu urbanizacji, nawet jeśli utworzono na ich obszarze specjalne strefy ekonomiczne nie budzą większego zainteresowania potencjalnych inwestorów.

Na koniec 2011 roku w Polsce zarejestrowanych było 53 tys. spółek z udziałem kapitału zagranicznego, co stanowiło 25% wszystkich aktywnych spółek prawa handlowego. W 2011 roku zarejestrowano 3 176 nowych podmiotów, w tym 145 w województwie zachodniopomorskim.

Zarówno w Szczecinie jak i w województwie zachodniopomorskim dominuje kapitał niemiecki i duński. W odróżnieniu od pozostałych inwestorów kapitał ten jest bardzo rozdrobniony (PALiIZ uwzględnia tylko inwestycje powyżej 1 mln USD), a więc faktyczny jego poziom może

6. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA

Tabela 6.1. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne wg PKD w Szczecinie wg stanu na 31.12.2011 r.

SEKCJA PKD	INWESTOR – FIRMA	KRAJ KAPITAŁU	
PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	Carlsberg Breweries A/S – Carlberg Polska SA, Oddział Bosman Browar Szczecin	Dania	
	Groupe CEMOI – PPC Gryf SA Szczecin	Francja	
	produkcja artykułów spożywczych, napojów i wyrobów tytoniowych	Paul Wesjohann & Co. GmbH – Drobimex Sp. z o.o. Szczecin	Niemcy
		Lohmann AG – Drobimex Sp. z o.o. Szczecin	Niemcy
		Natel Investment BV – McLean Brothers Poland Sp. z o.o. Szczecin	Holandia
		Smithfield Foods – Grupa Animex SA Szczecin	USA
		Emsold-Gesellschaft Gert Helmers GmbH&Co – Esmold Poland Sp. z o.o.	Niemcy
	produkcja maszyn i narzędzi	LM Wind Power Service & Logistics – LM Wind Power Services Poland Sp. z o.o. Szczecin	Dania
		WWINN B.V. – IMS Sp. z o.o. Szczecin	Holandia
	produkcja mebli produkcja wyrobów z drewna oraz korka	Shiptrans Holding A/S – Scanwood Sp. z o.o. Szczecin	Dania
		IKEA – Szczeciński Przemysł Drzewny SA Szczecin	Szwecja
	produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	Sonion Roskilde A/S – Sinion Polska Sp. zo.o. Szczecin	Dania
		Altor Fund III – Sonion Polska Sp. z o.o. Szczecin; Pulse Polska Sp. z o.o. Szczecin	Szwecja
	produkcja metalowych wyrobów gotowych z wyłączeniem maszyn i urządzeń	Muehlhan AG – Mulhhan Polska Sp. z o.o. Zakład Konstrukcji Stalowych Szczecin	Niemcy
		Walter Horst Kurt – SVM Stettiner Verkehrsleittechnik und Metallbau Sp. z o.o. Szczecin	Niemcy
	produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	Gerhard Weber Kunststoff-Verarbeitung GmbH – KTS Kunststoff Technik Szczecin Sp. z o.o.	Niemcy
	produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	Vosschemie GmbH – Chemical Alliance Poland sp. z o.o. Szczecin	Niemcy
	produkcja wyrobów niemetalowych	Gavekal Analytics Holding AB – Gavekal Analytics Polska Sp. z o.o.	Szwecja
		Nynas AB – Nynas Sp. z o.o. Szczecin	Szwecja
	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	Elsam A/S – Wolin North Sp. z o.o. Szczecin	Dania
MVV Energie AG – Szczecińska Energetyka Ciepła Sp. z o.o.		Niemcy	
E.ON Ruhrgas A.G. – Szczecińska Energetyka Ciepła Sp. z o.o.		Niemcy	
E.ON Sverige AB – Szczecińska Energetyka Ciepła Sp. z o.o. Szczecin		Szwecja	
budownictwo	Jan Stjernebjerg – JVP Steel Poland Sp. z o.o. Szczecin	Dania	
	Altrad-Baumann GmbH – Altrad Pomorze Sp. z o.o. Szczecin	Niemcy	
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych	Teappeland Holding A/S – Sklepy Comfort SA Szczecin	Dania	
	Ehrle Reinigungstechnik GmbH – Ehrle Polska Sp. z o.o. Szczecin	Niemcy	
	Yara Nederland B.V. – Yara Poland Sp. z o.o. Szczecin	Holandia	
transport i gospodarka magazynowa	Fast Lines Belgium N.V. – Fast Baltic Sp. z o.o. Grupa FAST Szczecin	Belgia	
	Elbe Holding – Germanischer Lloyd Polen Sp. z o.o. Area Office Baltic Sea Szczecin	Niemcy	
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	Stream International INC – Stream International Sp. z o.o. Szczecin	USA	

Tabela 6.1. – ciąg dalszy

informacja i komunikacja	BLStream – BLStream Sp. z o.o. Szczecin	Finlandia
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	Uniąq international – Towarzystwo Ubezpieczeń Oddział w Szczecinie	Austria
pozostała działalność usługowa	G4S plc – Falck Medycyna Sp. zo.o. Szczecin	Wlk. Brytania

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji PAIIIZ.

być znacznie wyższy. Trudno jest określić globalną wielkość bezpośrednich inwestycji zagranicznych skumulowanych w samym Szczecinie z uwagi na to, że wiele działających na rynku szczecińskim jednostek to oddziały czy przedstawicielstwa podmiotów z siedzibą poza miastem, a zainwestowane środki powiększają wartość ogólną przypisaną do miasta ulokowania siedziby. Są to banki, firmy ubezpieczeniowe, hiper – i supermarkety, stacje benzynowe, hotele i restauracje, kina, firmy telekomunikacyjne.

Bezpośrednio na rynku szczecińskim zainwestowały zagraniczne firmy nastawione na produkcję drewna i wyrobów z drewna, artykułów żywnościowych, metali i wyrobów z metali, urządzeń elektrycznych, precyzyjnych instrumentów medycznych i optycznych, wyrobów skórzanym i skóropodobnym, chemicznych, z tworzyw sztucznych, niemetalowych i ropopochodnych, produkcję maszyn i części do maszyn, firmy budowlane, instytucje finansowe, firmy świadczące usługi materialne i niematerialne, handlowe, ale też zajmujące się dystrybucją i zaopatrywaniem w energię, elektryczną, gaz i wodę (tabela Nr 6.1.).

W stosunku do stanu z końca 2009 roku nie zmieniła się liczba firm, które zainwestowały w Szczecinie więcej niż 1 mln USD. Z listy PAIIIZ ubył jedna firma: Polish Bakery Investment BV zlikwidowała Elite Wyroby Cukiernicze Polska Sp. z o.o. (wykreślona z rejestru przedsiębiorców). Natomiast duński koncern LM Wind Power Service & Logistics otworzył w 2010 roku w Szczecinie nową spółkę LM Wind Power Services Poland Sp. z o.o. Szczecin. Firma zajmuje się naprawą turbin wiatrowych w całej Europie. Inwestor zdecydował się na Zachodniopomorskie ze względu na dobrą lokalizację, umożliwiającą dostęp do farm wiatrowych w Europie Zachodniej. Znaczenie miała również bliskość centrum szkoleniowego firmy, zlokalizowanego w Niemczech.

Zgodnie z informacją uzyskaną z Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych na terenie

Szczecina w badanym okresie zostały zakończone obsługiwane przez PAIIIZ dwie inwestycje (nieujęte w wykazie BIZ):

- w sektorze BPO włoskiego banku Unicredit o wartości 2,7 mln euro, czego efektem było stworzenie 340. nowych miejsc pracy,
- w sektorze usług serwisowych (łopaty do turbin wiatrowych) duńskiej firmy LM Flasfiber Services o wartości 1 mln euro, zapewniające zatrudnienie dla 250. osób.

Z wykazu bezpośrednich inwestycji zagranicznych PAIIIZ odnoszącego się do firm działających na rynku polskim, których siedziba znajduje się najczęściej w Warszawie, można wyodrębnić wielu inwestorów operujących również na rynku szczecińskim. Są to:

- w sekcji „przetwórstwo przemysłowe”: Swedwood Poland S.A., PepsiCo, Xella Polska Sp. z o.o., Optiroc Group AG;
- w sekcji „budownictwo”: TK Polska Operations S.A.;
- w sekcji „handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych”, gdzie reprezentowany był kapitał niemiecki, francuski, brytyjski, duński, portugalski, luksemburski, czeski, grecki, holenderski, norweski: Makro Cash&Carry (1 hala), Media Markt (1 sklep), Real (3 supermarkety), Tesko (4 supermarkety w Szczecinie), Carrefour (3 hipermarkety w Szczecinie), Castorama (3 placówki), Netto (sieć 16 sklepów w Szczecinie), Biedronka (sieć 22 supermarketów w Szczecinie), Jysk (3 punkty w Szczecinie), Leroy-Merlin (1 sklep), Empik Sp. z o.o. (4 salony), Adidas Poland, Bata Poland (2 sklepy), Rossmann (sieć 10 drogerii w Szczecinie), Germanos (5 punktów sprzedaży), Feu-Vert Polska Sp. z o.o. (1 warsztat i sklep z akcesoriami samochodowym), Shell Polska (10 stacji), Statoil Polska (9 stacji), BP (10 stacji);
- w sekcji „działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi”, w której dominuje kapitał amerykański i hiszpański: Radisson SAS, Louvre Hotels SAS – właściciel Hotel Campanile Szczecin, Am-Rest Holding

6. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA

N.V. – właściciel KFC (8 restauracji) i Pizza Hut (3 restauracje), sieć 8 restauracji McDonalds, Telepizza Poland (5 restauracji);

- w sekcji „informacja i komunikacja, łączność”, reprezentowany był kapitał francuski, holenderski, niemiecki, duński i amerykański: Canal Plus Cyfrowy, Polkomtel S.A. – Plus GSM, Telekomunikacja Polska S.A., Polskie Sieci Nadawcze, Polska Telefonii Cyfrowa, Polskie Książki Telefoniczne, Polska Telewizja Kablowa;
- w sekcji „działalność finansowa i ubezpieczeniowa” ulokowali swoje kapitały inwestorzy z Niemiec, Portugalii, Austrii, Belgii, Francji, Irlandii, Włoch, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii, Szwecji, Holandii, USA, Szwajcarii, Danii, Austrii: Bank Pekao S.A., Bank Handlowy S.A., Bank Millennium S.A., Bank BPH S.A., Kredyt Bank S.A., Invest Bank S.A., BRE Bank S.A., ING Bank Śląski S.A., Bank Zachodni WBK S.A., Credit Agricole Bank Polska S.A., BNP Paribas Bank Polska S.A., Raiffeisen Bank Polska S.A., Deutsche Bank PBC S.A., Getin Noble Bank S.A., Santander Consumer Bank S.A., Euro Bank S.A., Polbank EFG S.A., Bank DnB NOR Polska S.A., Alior Bank S.A., FM Bank S.A., Idea Bank S.A., TUnŻ Aegon S.A., TU Allianz S.A., Amplico Life S.A., Aspecta Życie TU S.A., TUnŻ Aviva S.A., AXA Życie TU S.A., Benefita TU S.A., Concordia Polska TUW, FinLife TUnŻ S.A., Generali TU SA, Generali Życie TU S.A., HDI Asekuracja TU S.A., HDI Samopomoc TU S.A., HDI-Gerling Życie TU S.A., ING TUnŻ, InterRisk, Macif Życie TUW, MTU S.A., TUnŻ Nordea Polska S.A., STU Ergo Hestia S.A., STU Ergo Hestia S.A., TU Compensa S.A., TU Inter Polska S.A., TU Inter-Życie Polska S.A., TUnŻ Uniqa S.A., TU Uniqa S.A., Universum Życie Tu S.A.;
- w sekcji „pozostała działalność usługowa” (kapitał niemiecki): REMONDIS International GmbH.

Województwo zachodniopomorskie charakteryzuje duże zróżnicowanie rozmieszczenia inwestycji zagranicznych. Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego skoncentrowane są przede wszystkim na obszarze podregionu szczecińskiego. Tu działają parki przemysłowe: Goleniowski Park Przemysłowy, Policki Park Przemysłowy, Stargardzki Park Przemysłowy a także Szczeciński Park Naukowo-Technologiczny, oferujące atrakcyjne warunki realizacji inwestycji. Szczecin

powinno się postrzegać w układzie metropolitar-nym, a więc jako miasto wraz z przyległymi do niego obszarami stanowiącymi jego gospodarcze zaplecze. Dotychczasowa współpraca Szczecina i innych ośrodków podregionu szczecińskiego, w tym skupionych w Stowarzyszeniu Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego, przejawia się nie tylko podejmowaniem wspólnych przedsię-wzięć, ale również wspieraniem rozwoju gospo-darczego całego obszaru oraz wspólnej polityki gospodarczej i promocji osiągnięć i programów realizowanych przez pozostałe samorzady, w tym również w odniesieniu do działających w obszarze podregionu parków przemysłowych. Strategia Miasta w tym zakresie polegająca na zachęcaniu potencjalnych inwestorów do lokowania działalno-ści na terenie parków przyczynia się do rozwoju nie tylko regionu, ale i samego Szczecina wystę-pującego tu w roli regionalnego centrum przedsię-biorczości.

Na koniec 2011 roku odnotowano w wojewódz-twie zachodniopomorskim 84. inwestorów. Sam Szczecin skupia 40,8% bezpośrednich inwesty-cji zagranicznych województwa i 2,1% inwestycji krajowych.

6.2. INWESTYCJE KOMERCYJNE

Kryzys finansowy zapoczątkowany w 2008 roku spowodował trudny okres dla rozwoju budownic-twa. Drastycznie spadła liczba i wartość kredytów przyznawanych na realizację często już rozpoczę-tych inwestycji. Banki zaostryły kryteria ich przy-znawania oraz zwiększyły zakres wymaganych zabezpieczeń. Wielu developerów wstrzymało in-westycje w oczekiwaniu na poprawę koniunktury w budownictwie, która zaczęła być odczuwalna już w 2009 r. jako skutek złagodzenia polityki kre-dytowej przez banki, również w stosunku do rynku nieruchomości. Działania inwestorów w tym cza-sie ograniczały się jedynie do kontynuowania już rozpoczętych inwestycji. Skutki tych działań dało się odczuć głównie w 2010 roku, kiedy to wyniki finansowe przedsiębiorstw budowlanych znacznie się obniżyły. Jednak już w 2011 roku sytuacja na rynku budowlanym znacznie się poprawiła. Firmy kontynuowały wstrzymane wcześniej inwestycje. Rozpoczęto też wiele nowych przedsięwzięć. Szczecin stał się jednym wielkim „placem budo-wy”. Wyraźnie widać tu ożywienie gospodarcze. Powstają nowe centra handlowo-usługowe, cen-

tra usług BPO, nowe osiedla mieszkaniowe, placówki kultury, obiekty sportowe, ośrodki badawcze, drogi. Realizacje te są wyraźnym dowodem na zachodzące w mieście zmiany i zainteresowanie inwestorów miastem o dużych, w ich opinii, perspektywach.

Aktywność podmiotów reprezentujących kapitał zagraniczny przejawia się głównie w budowie w Szczecinie centrów BPO, centrów handlowo-usługowych i mieszkań. Dało się zauważyć wzrost napływu kapitału z północy (Dania, Norwegia, Szwecja, Finlandia). Skandynawowie dobrze czują się w Szczecinie i w okolicznych parkach przemysłowych, gdzie w większości trafiają ich projekty. Decyduje o tym lokalizacja i coraz większa liczba istniejących już zagranicznych firm w tym regionie. Ta część Polski jest ich naturalną pierwszą przystanią. Nie bez znaczenia jest uruchomione połączenie lotnicze Norwegian z Kopenhagą oraz atrakcyjne ceny i koszty a także coraz wyższa jakość i wydajność. Na terenie Szczecina w latach 2010-2011 realizowane były następujące przedsięwzięcia z udziałem inwestorów zagranicznych:

Firma **CURA Beteiligungsgesellschaft Polen m.b.H.** (ECE) z siedzibą w Hamburgu, lider na rynku europejskim w sektorze śródmiejskich centrów handlowych, zakończyła we wrześniu 2011 roku budowę **Galerii Kaskada** u zbiegu al. Niepodległości i ul. Obrońców Stalingradu. Na 100 tys. m² powierzchni całkowitej zlokalizowanych jest 140 sklepów, kawiarnie, restauracje, punkty usługowe, studio fitness, parkingi na 1000 miejsc parkingowych. Otwarcie Galerii pozwoliło na stworzenie około 1 200 nowych miejsc pracy. Galeria „wchłonęła” też fragment ulicy Kaszubskiej, która stała się wewnętrznym deptakiem centrum handlowego. Firma zrealizowała również przebudowę układu drogowego w obrębie galerii od ul. Obrońców Stalingradu aż po Bramę Portową. W konkursie Retail Real Estate Awards Galeria Kaskada zdobyła dwie nagrody: Projekt Roku 2011 oraz najlepsze duże centrum handlowe.

Hiszpański deweloper **Promomed Polska** zrealizował w latach 2009-2010 monitorowany biurowiec w centrum Szczecina przy ul. Więckowskiego 1-2 o łącznej powierzchni 5 100 m² (1750 m² powierzchni biurowej, 1 420 m² powierzchni usługowo-handlowej, resztę powierzchni zajmują apartamenty).

W wyniku rozbudowy dwóch przedwojennych kamienic inwestor stworzył pierwszy w Szczecinie obiekt łączący funkcję biurowo-usługową z funkcją mieszkalną. Główną ideą przy tworzeniu projektu było dostarczenie na rynek biur o małych powierzchniach (od 40 do 120 m²) niedostępnych w innych obiektach biurowych tej klasy.

Firma **Swede Center**, spółka córka koncernu Inter Ikea buduje dwa biurowce przy **Bramie Portowej**. Inwestycja, której zakończenie planuje się na grudzień 2012 roku obejmuje łącznie 13 tys m² powierzchni. Pierwszy biurowiec (nazywany Grzybek lub Brama Portowa I) ma mieć sześć kondygnacji naziemnych i jedną podziemną (22 miejsca parkingowe). Na parterze będzie restauracja (160 m²), na pozostałych poziomach – przestrzeń biurowa. Powierzchnia usługowa – 580 m², a biurowa – 4 tys. m². Biurowiec Brama Portowa II graniczy z budynkiem Poczty Polskiej. Będzie mieć siedem naziemnych kondygnacji. Na parterze znajdzie się kawiarnia oraz punkt pocztowy, pod ziemią – parking, na pozostałych piętrach – biura. Powierzchnia usługowa budynku to 1,4 tys. m², a biurowa 6,8 tys. m².

Norweski **Realkapital** na początku 2011 roku rozpoczął budowę kompleksu powiązanych atrium trzech biurowców **Piastów Office Park**, zlokalizowanych przy al. Piastów, Bohaterów Warszawy i ul. Dąbrowskiego o łącznej powierzchni użytkowej 21 tys. m². Każdy budynek będzie miał 5 kondygnacji naziemnych i 3 podziemne z przeznaczeniem na parkingi dla 550. samochodów. Na parterach zaplanowana jest przestrzeń usługowa:

Piastów Office Park

6. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA

fitness, kawiarnia, restauracja, bank, obiekty medyczne, apteka, pralnia. Wyższe kondygnacje budynków przeznaczone są na biura. Powierzchnia usługowa wszystkich obiektów to ok. 20 tys. m². Planuje się zakończenie inwestycji na koniec 2013 roku (pierwszy budynek – listopad 2012 r.). W centrum pracę znajdzie ok. 2 000 osób. Realkapital już inwestuje w Szczecinie. Przy ul. Ostrowskiej rozpoczął budowę osiedla mieszkaniowego **Park Ostrowska**. W pierwszym etapie inwestycji deweloper odrestaurował ponad stuletni pałac w centralnej części osiedla, w którym mieścić się mają biura, kawiarnia ze stawem, siłownia i SPA, a na ostatnim piętrze miejsca noclegowe. Zakończenie drugiego etapu (pięć budynków ze 127. lokalami) przewidziano na 2012 roku, całego kompleksu na 2014 roku (kolejny etap to budynki w stylu norweskim). Osiedle będzie liczyło w sumie 625 mieszkań. Na osiedlu przewidziane zostały tereny zielone, place zabaw, ścieżki spacerowe i joggingowe.

Coliseum 2101 – inwestor z udziałem kapitału hiszpańskiego zrealizował w 2010 roku inwestycję **Osiedle Warszewo** – 15 domków w zabudowie bliźniaczej i wolnostojącej przy ul. Zamojskiej 1-17 oraz przy ul. Kresowej/Orszańskiej a także osiedle mieszkaniowe **Pod Żaglami** w rejonie ulic: Kazimierza Królewicza, Cyryla i Metodego oraz 1 Maja.

Norweska firma **Genfer Homes** w lutym 2011 roku zakończyła realizację inwestycji przy **al. Wyzwolenia 86** na osiedlu Niebuszewo-Bolinko: 7-kondygnacyjny monitorowany budynek wielorodzinny (w tym 1 podziemna z miejscami parkingowymi) z lokalami handlowo-usługowymi na parterze.

Holenderski inwestor **Mheer Estate** realizuje na Prawobrzeżu przy ul. Szybowcowej 66 **Osiedle Aquarius** – kompleks pięciu trzypiętrowych budynków. Na terenie ogrodzonego osiedla przewidziano miejsca postojowe dla samochodów i przestronne skwery. Pierwszy budynek jest już ukończony.

Ronson Development, międzynarodowa firma działająca w Polsce od 1999 roku realizuje od grudnia 2010 roku na Warszawie osiedle mieszkaniowe **Panoramika** przy ul. Duńskiej i Krasińskiego. W efekcie powstanie 9 pięciopiętrowych budynków na ogrodzonym terenie i stanowiskami postojowymi w części podziemnej budynków.

Firma **Vastbouw Polska** (jedna z 15 firm skupionych w Holdingu Vastbouw z Holandii) rozpoczęła w 2011 roku realizację **Osiedla Osówka** przy ul. Miodowej na Osowie (zespół 42. budynków dwurodzinnych z garażem i działką) oraz osiedla **Makowe Pola II** przy ul. Ogrodniczej (24 domy jednorodzinne w zabudowie szeregowej). W trakcie realizacji było osiedle mieszkaniowe **Maciejkowe Wzgórze** na Warszawie przy ul. Podburzańskiej i ul. Maciejkowej (kompleks 2,5-kondygnacyjnych budynków wielorodzinnych). W 2010 roku deweloper zakończył budowę osiedla **Nad Doliną Siedmiu Młynów** przy Puszczy Wkrzańskiej (ul. Rybiego Potoku, ul. Miodowa, ul. Sudecka, ul. Alpejska) na Osowie (zespół zabudowy jednorodzinnej wolnostojącej i bliźniaczej składający się ze 190 domów) oraz osiedle **Makowe Pola** przy ul. Ogrodniczej, Małego Księcia i Górnej na osiedlu Bukowo (24 domy jednorodzinne w zabudowie szeregowej). Natomiast w 2011 roku zakończyła się inwestycja **Osiedle Miodowe II** przy ul. Miodowej na osiedlu Bukowo – ogrodzony zespół 15 domów w zabudowie jednorodzinnej dwumieszkaniowej z terenem rekreacyjnym i placem zabaw. Całość jest ogrodzona i zamknięta.

Inwestowaniem na rynku szczecińskim zainteresowanych jest również szereg firm polskich z siedzibą poza Szczecinem:

W 2010 roku Kielecka firma **Echo Investment** (właściciel Galaxy) u zbiegu ul. Malczewskiego i al. Wyzwolenia zakończyła realizację biurowca **Oxygen**. Budynek liczy 9 kondygnacji naziemnych i jedną kondygnację podziemną (parking na 181 stanowisk), a jego powierzchnia użytkowa wynosi ok. 13 tys. m². Centrum Wysokich Technologii wyposażone jest w specjalistyczne instalacje oparte o najnowsze rozwiązania technologiczne. W gmachu mają siedzibę głównie firmy specjalizujące się w zaawansowanych technologiach informatycznych i telekomunikacyjnych, ze specjalnym uwzględnieniem branży BPO. Centrum Usług Wspólnych otworzyła tu duńska firma Coloplast – światowy lider na rynku produktów i usług medycznych. Do biurowca wprowadził się też międzynarodowy koncern informatyczny – Tieto Poland. Użytkownicy budynku mogą korzystać z dodatkowych usług, m.in.: przychodni medycznej, baru, saloniku prasowego i klubu fitness. W obiekcie powierzchnię wynajmie też Nordea Bank Polska, przychodnia Medicover, salon fry-

Outlet Park

zjerski, kawiarnia i inne.

Echo Investment realizuje na Prawobrzeżu pierwsze w regionie zachodniopomorskim centrum wyprzedażowe **Outlet Park** z częścią rozrywkową o powierzchni 24 tys. m². W pierwszym etapie realizacji powstaje centrum outlet, w którym znajdzie się 70 sklepów, 7. salowe kino Helios, supermarket i sklep elektroniczny. Ten etap zostanie zakończony w III kwartale 2012 roku. W drugim etapie zrealizowanych zostanie kolejnych 60 sklepów. W Outlet Park Szczecin swoją ofertę zaprezentuje łącznie 130 najemców. Do dyspozycji klientów oddanych zostanie ok. 1 400 miejsc parkingowych.

W I kwartale 2011 roku kielecka firma **Echo Investment** zakupiła hotel Neptun z przeznaczeniem do zburzenia aby pozyskany w ten sposób teren przeznaczyć na rozbudowę centrum handlowego **Galaxy**. Zakończenie inwestycji planuje się na 2016 rok.

Koncepcję zagospodarowania terenu o powierzchni ok. 1 ha przy ul. H. Dąbrowskiego, al. Powstańców Wielkopolskich przygotowała warszawska spółka **Eko Park** – wchodząca w skład grupy kapitałowej spółki Sobiesław Zasada SA, planująca budowę 14-kondygnacyjnego kompleksu biurowo-handlowego **Ornament** o powierzchni 34 tys. m². Firma zabezpieczy również ok. 730 miejsc parkingowych. Gmina Miasto Szczecin w 2010 roku podpisała z firmą Eko

– Park list intencyjny w sprawie rewitalizacji terenów przy **ul. Kolumba**. Deweloper posiada cztery nadwodne, najbardziej malownicze nieruchomości znajdujące się przy ul. Kolumba. Rewitalizacja terenów przy ul. Kolumba pozwoli na odzyskanie dawnej świetności tych atrakcyjnych terenów, aktywizację zdegradowanego terenu miasta, poprawę walorów architektonicznych, pobudzenie życia gospodarczego, poprawę bezpieczeństwa i standardów życia. Docelowo ul. Kolumba zmieni się diametralnie. Ruch pojazdów ma zostać „przeniesiony” w miejsce dotychczasowej bocznicy kolejowej. Gmina Miasto Szczecin prowadzi zaawansowane rozmowy z koleją na temat przejęcia tych terenów.

Jeden z największych polskich developerów **J.W. Construction** na początku 2011 roku rozpoczął budowę u zbiegu al. Wyzwolenia i ul. Odzieżowej wielofunkcyjnego budynku (25 kondygnacji naziemnych i 3 podziemne z przeznaczeniem na parkingi dla 400. samochodów) usługowo-biurowego **Hanza Tower**. Znajdą się tam najwyższej klasy biura, apartamenty, centrum handlowe, ekskluzywna galeria handlowa (w sumie ponad 34 tys. m² powierzchni użytkowej). Na parterze i na pierwszym piętrze zostaną ulokowane ekskluzywne butik, centrum SPA i fitness, wyżej – pomieszczenia biurowe. Znajdzie się tam także kilka sal konferencyjnych. Na 25. kondygnacji powstanie restauracja,

Ornament

6. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA

na dachu – taras widokowy. Każda z kondygnacji będzie miała 700 m² i może służyć jako samodzielne pomieszczenie dla średniej wielkości firmy. Termin zakończenia inwestycji przewiduje się na czerwiec 2014 r. Narożną zabytkową kamienicę nabytą przez firmę wraz ze zburzonym wieżowcem Dany inwestor zamierza wyremontować. Powstanie w nim 4-gwiazdkowy hotel.

Firma **Pergranso** z Warszawy zakupiła w IV kwartale 2011 roku plac po byłym targowisku przy ul. Rostockiej przeznaczonym na budowę sklepu sieci **E. Leclerc** (pierwszego w Szczecinie) i niewielkiej galerii usługowej.

Alsecco Developer Szczecin u zbiegu ul. Kopalnianej i Batalionów Chłopskich na Prawobrzeżu buduje **Osiedle Park Leśny** w systemie dwuetapowym: pierwszy zakończył się w 2011 roku, kolejne dwa kwartały powstaną w 2013 roku. W sumie na osiedlu powstaną 192 mieszkania zlokalizowane w 12. trzykondygnacyjnych budynkach z naziemnymi miejscami parkingowymi dla każdego z lokatorów.

Notowana na Giełdzie Papierów Wartościowych warszawska spółka **BBI Development** w 2010 roku przystąpiła do realizacji osiedla mieszkaniowego **Małe Błonia** przy ul. Łącznej/Wkrzańskiej w Szczecinie na Warszawie, na które składa się siedem dwupiętrowych domów wraz z połączeniami oraz miejscami parkingowymi w części podziemnej i na parkingu. Inwestycja zakończy się w I kw. 2013 roku. Dalsze realizacje uzależnione są od zainteresowania klientów.

Łódzka firma **Comfortime Developer** realizuje w Szczecinie przy ul. Duńskiej na Warszawie ogrodzony i monitorowany kompleks mieszkaniowy **Cztery Ogrody**, w którym znajdują się mieszkania o podwyższonym standardzie i garażami w części podziemnej.

Mak Dom z siedzibą w Piasecznie przy zbiegu ulic Niedźwiedziej, Foczej i Świstaczej w Kijewie buduje **Osiedle Niedźwiedzia**: cztery budynki z garażami podziemnymi i miejscami parkingowymi na zewnątrz budynku oraz lokalami usługowymi na pierwszej kondygnacji. Pierwszy zostanie oddany do użytku w 2012 roku. Deweloper zrealizował w 2011 roku Osiedle **Warszewo Przylesie** przy ul. Podbórzańskiej (budynki wielorodzinne, w tym apartamenty) i przystąpił do budowy osiedla **Warszewo Przylesie 2** (29 budynków wielorodzin-

nych). W 2010 roku Mak Dom zakończył budowę osiedla **Dom nad Płonią** w Dąbiu przy ulicach: Koszarowa i Weteranów (budynek wielorodzinny z lokalami usługowymi i garażem podziemnym). W trakcie realizacji jest kameralny dom stojący na ogrodzonym terenie **Arkońska Park** przy ul. Franciszka Gila na osiedlu Arkońskie-Niemierzyn.

Warszawska firma **Sowińskiego 72**, spółka-córka Rezydent S.A. powołana została w celu realizacji w dwóch etapach projektu **Osiedle Pionierów** przy ulicy Sowińskiego w Szczecinie. W pierwszym etapie wybudowane zostały 4 budynki oraz 3 łączniki. Właściciele mieszkań usytuowanych na parterze mają do swojej dyspozycji przydomowe ogródki usytuowane na dachach garaży. Na terenie osiedla zaprojektowano miejsca parkingowe, tarasy ogrodowe oraz place zabaw.

Z kolei szczecińskie firmy reprezentujące wewnętrzny kapitał prywatny realizowały w tym czasie na terenie miasta projekty mieszkaniowe:

Firma **Artbud** zakończy w 2013 roku realizację ogrodzonego osiedla mieszkaniowego (3 budynki z parkingiem podziemnym i zielonymi tarasami na dachach) przy ul. **Dunikowskiego** 38 na Pomorzach. W latach 2010-2011 szczecińska firma realizowała inwestycje w Dąbiu przy ul. **Lekarskiej** oraz na Warszawie przy ul. **Limby**. Realizowana jest również nowa inwestycja przy ul. **Ku Słońcu** w pobliżu Castoramy (budynek wielorodzinny z lokalami usługowymi oraz garażami podziemnymi). Inwestycja zostanie oddana do użytku w połowie 2013 r.

Szczecińskie Przedsiębiorstwo Budowlane **Best Deweloper** przystąpiło do realizacji wkomponowanego w istniejącą zabudowę ul. **Mickiewicza** budynku mieszkalnego (z funkcją handlowo-usługową na parterze, miejscami parkingowymi w podziemnej części budynku i na zewnątrz oraz tarasami w dachu budynku. W trakcie realizacji jest drugi etap osiedla na Gumieńcach przy ul. Bieszczadzkiej. Powstaje budynek z zagospodarowanym strychem i poddaszem użytkowym dla mieszkań dwupoziomowych.

Calbud Developer realizował w latach 2008-2010 zespół mieszkalno-usługowy przy ul. **Parkowej** (wielorodzinny budynek z lokalami usługowymi i miejscami postojowymi w garażu podziemnym). W trakcie realizacji jest budowa budynku mieszkalno-usługowego przy ul. Kadłubka 42 **Tarasy Manhattanu** (budynek wielorodzinny z lokalem usługowym i miejscami po-

stojowymi), budynku mieszkalno-usługowego u zbiegu ul. Bogusława i Langiewicza **Kamienica Nova** (budynek wielorodzinny z lokalami usługowymi i miejscami parkingowymi, portiernią z monitoringiem), kompleks trzech domów **Wiśniowy Sad** nawiązujących wyglądem do tradycji holenderskiej. Oddanie do użytku wszystkich inwestycji planuje się na 2012 rok. Deweloper jest też generalnym wykonawcą inwestycji **Ogrody Warszewo** przy ul. Duńskiej. W 2011 roku firma rozpoczęła budowę ekskluzywnych apartamentów w **Kamienicy Vosa** przy ul. Swarożyca (Drzetowo-Grabowo). W planach jest również apartamentowiec **Dębowy Skwer** u zbiegu ul. Dembowskiego i ul. Cegielskiego.

Przedsiębiorstwo Budowlane **CIROCO** zakończyło w 2011 roku budowę kompleksu wielorodzinnych budynków mieszkalnych przy ul. **Robotniczej** i ul. Grzymańskiej. Developer w okresie kwiecień 2012 – styczeń 2013 planuje budowę budynku wielorodzinnego przy ul. **Barnima** na osiedlu Niebuszewo-Bolinko.

Osiedle Arkadia to nowoczesna i bardzo atrakcyjna inwestycja zlokalizowana w centrum Szczecina zrealizowana przez firmę **Dolcan** – budynek w kształcie dziobu luksusowego statku. W budynku mieszczą się lokale handlowo-usługowe (na parterze), mieszkania, powierzchnie biurowe oraz luksusowy loft na dachu budynku.

Szczecińska firma rodzinna **Graz** działająca na terenie Szczecina i okolic zrealizowała w 2011 roku jednopiętrowy budynek mieszkalny (z poddaszem) na Pogodnie z garażem podziemnym. Obecnie firma realizuje budynek mieszkalny **Potulicka Nowa** z parkingiem w części podziemnej.

Przedsiębiorstwo Budowlano – Usługowe **Jedynka S.A.** realizuje na Prawobrzeżu budynek mieszkalny wielorodzinny na osiedlu Majowym, przy ul. J. Andrzejewskiego, J. Iwaszkiewicza i K. Wierzyńskiego z lokalami usługowymi i garażami w podziemnej części budynku.

Firma Budowlano-Handlowo-Uslugowa **Modehpolmo** buduje **Osiedle Za Sterem** – zespół zabudowy wielorodzinnej u zbiegu ul. Polskich Marynarzy i Kopańskiego, który będzie się składał z 11. budynków z boksami garażowymi w części podziemnej. Inwestycja zostanie zakończona w trzech etapach do 2014 roku (3 pierwsze powstały w 2010 r.). Teren inwestycji cały czas rozbudowuje się o kolejne miejsca postojowe, ścieżki

rowerowe oraz ciągi pieszojezdne. W roku 2010 inwestor rozpoczął budowę **Zespołu Zabudowy Jednorodzinnej** na Pogodnie przy ul. Chełmońskiego i ul. Michałowskiego – 6 budynków z boksami garażowymi w części podziemnej, a wiosną 2011 roku budowę osiedla **Przygodna Park** – 10 domów czterorodzinnych przy ul. Polskich Marynarzy i ul. Przygodnej na Gumieńcach.

Murbud Invest jest w trakcie realizacji zamkniętego osiedla przy ul. **Szerokiej** na Pogodnie. Osiedle obejmować będzie zespół 10 budynków wolnostojących 2-lokalowych i 2-poziomowych.

Neptun Developer w 2011 roku zakończył budowę strzeżonego **Osiedla Dolina Słońca** przy ul. Zaściankowej na Bezrzeczu – kompleks budynków wielorodzinnych w zabudowie szeregowej ze stanowiskami postojowymi w garażu podziemnym.

W lutym 2008 roku zawiązana została spółka celowa **Polnord** Szczecin w celu realizacji projektu budowy osiedla mieszkaniowego (budynki wielorodzinne z garażami podziemnymi i miejscami parkingowymi na zewnątrz) wraz z lokalami usługowymi na gruncie położonym w kwartale ulic: **Ku Słońcu**, Kwiatowa, Kruszwicka i Lubelska na Gumieńcach w Szczecinie. Projekt realizowany będzie do roku 2013.

Firma **Sanix-Tur Development** realizuje budowę kompleksu budynków z mieszkaniami 1 – i 2-poziomowymi i z garażami podziemnymi na **Osiedlu Kapitanów** (za CH Ster) przy ul. Polskich Marynarzy. Zakończenie inwestycji planuje się na 2012 rok.

Szczecińska Grupa Inwestycyjna (**SGI**) **Baltis** realizuje w północnej części miasta **Osiedle Poziomkowe**: dwa wielorodzinne budynki, umiejscowione u zbiegu ulic Rapackiego i Ks. Warcisława. Między ulicami E. Plater, Gontyny i Księżnej Salomei w Śródmieściu Szczecina (Drzetowo-Grabowo SGI Baltis realizuje osiedle **Nautica** – monitorowany kompleks budynków o układzie kaskadowym z mieszkaniami różnej wielkości i z miejscami parkingowymi w części podziemnej i na terenie osiedla. Firma rozpoczęła na osiedlu Warszewo inwestycję **Garden House II** – 85 komfortowych apartamentów (dwupiętrowe budynki, podziemne garaże) oraz wewnętrznego, kamestralnego dziedzińca. Teren osiedla jest zamknięty. Na Wzgórzach Warszewskich, u zbiegu ulic Warcisława i Przyjaciół Żołnierza firma wybudowała

6. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA

osiedle mieszkaniowe **Stara Cegielnia** (3 budynki mieszkalne). Przez stulecia sercem tego terenu był majątek z okazałym dworem i rozległym parkiem. Pod koniec XIX wieku charakterystycznym elementem krajobrazu tej części miasta stały się cegielnie. Osiedle Stara Cegielnia jest częścią tego historycznego ukształtowania terenu. **Nowa Cegielnia** w Szczecinie to druga część osiedla mieszkaniowego (2 budynki). Inwestycję zakończono w czerwcu 2011 roku (różnej wielkości mieszkania z garażami w podziemnej części budynków). Deweloper w styczniu 2011 roku zakończył realizację nowoczesnego, zamkniętego i monitorowanego osiedla apartamentów przy ul. **Krakowskiej** (8 budynków mieszkalnych z garażami podziemnymi). Drugim etapem inwestycji jest nowoczesne, zamknięte i monitorowane osiedle **Krakowska II** położone pomiędzy ulicami Krakowską i Europejską (84 różnej wielkości mieszkania w czterech budynkach mieszkalnych z garażami w części podziemnej). Inwestor planuje rozpoczęcie nowego osiedla mieszkaniowego u zbiegu ul. Gontyny i Emilii Plater **Pod Platanami** (okres realizacji do grudnia 2013 roku). Będzie to kompleks czterech budynków wielorodzinnych.

Zakład Budowlany **Siemaszko** realizuje wiele inwestycji mieszkaniowych: ogrodzone **Osiedle Zacisze Dąbskie** – kompleks trzech budynków przy ul. Szybowcowej 65 i ul. Ekologicznej (nieдалеko Jeziora Dąbie) z podziemnymi garażami, budynek mieszkaniowy przy ul. **Hrubieszowskiej** na Gumieńcach, **Osiedle Nad Stawem** u zbiegu ul. Duńskiej i Złotowskiej (5 budynków z garażami), **Osiedle Kukułeczki** na Żelechowie przy ul. Kukułeczki (kompleks budynków). W 2010 roku inwestor zakończył budowę osiedla **Wzgórze Warszawskie** (5 budynków wielorodzinnych) oraz kompleksu 17. domów jednorodzinnych na Gumieńcach przy ul. Okulickiego, osiedle **Polo- nia** przy ul. Powstańców Wlkp. – dziewięć wielorodzinnych domów mieszkalnych.

W październiku 2010 roku **Skarbonka Development** zakończył realizację budynku mieszkalnego przy ul. **Niedźwiedziej** 6-9 w Kijewie. W części podziemnej budynku i na zewnątrz znajdują się miejsca postojowe.

Soft Elektronic Michał Chrobrowski zakończył budowę budynku **Śródmiejskie Tarasy** przy ul. Ściegiennego 29. W 2011 roku inwestor za-

kończył również inwestycję przy ul. **Ściegiennego** 25 – jest to wielorodzinny budynek mieszkalny z miejscami parkingowymi. Obecnie w realizacji jest kompleks dwóch budynków na Warszawie przy ul. Podbórzeńskiej i Maciejkowej – **Podbórzeńska Przystań** z miejscami postojowymi w garażach podziemnych.

Przedsiębiorstwo Budowlane **Stanbud** Jerzy Jagodziński realizuje **Osiedle Panorama** – kameralny kompleks domów jedno-, dwu – i czterorodzinnych w Podjuchach, przy ul. Zapiecek.

Firma **Status Invest** buduje przy ul. Kolonistów (Bukowo) osiedle **Brzozowe Wzgórze** – kompleks czterech wielorodzinnych budynków z halą garażową w części podziemnej. Budynek zostanie oddany do użytkowania w 2012 roku.

Firma **Steed Deweloper** zrealizowała budowę osiedla mieszkaniowego **Cztery Pory Roku** u zbiegu ulic: Szosa Polska i Kolonistów. W skład osiedla wchodzi 9 budynków z garażami w części podziemnej. W trakcie realizacji jest wielorodzinny budynek przy ul. **3. Maja** i ul. **Owocowej** z lokalami usługowymi w piwnicy i na parterze oraz mieszkaniami jedno – i dwupoziomowymi. Zakończenie budowy planowane jest w 2012 r. Od 2010 roku deweloper realizuje także budowę wielorodzinnego budynku mieszkalnego na Żelechowie przy ul. Hożej/Zgorzeleckiej z otwartym garażem wielostanowiskowym w części podziemnej. Na najwyższym piętrze przewidziano mieszkania dwupoziomowe. Projekt jest współfinansowany ze środków EFRR oraz budżetu państwa w ramach RPO WZ. Zakończenie budowy przewiduje się w 2012 r.

Firma **Techno Progres** Polska zakończyła budowę na osiedlu Bukowo, przy ul. Dojazdowej, ul. Powrotnej i ul. Kombatantów **Osiedle Powrotna** składające się z 73 domów jednorodzinnych w zabudowie szeregowej, zgrupowanych w 12 zespołach.

Przedsiębiorstwo Budowlane **Tembud-Bis Szut** i Przedsiębiorstwo Budowlano Usługowe **Lechbud** zakończyły budowę Szczecińskiego **Moncia- ka** przy ul. Monte Cassino 38, który powstał na miejscu dawnego supersamu Jowisz. W części podziemnej zaprojektowano miejsca postojowe, nad ziemią mieszkania różnej wielkości, na parterze sklep spożywczy. Inwestorzy realizują obecnie na Niebuszewie ogrodzone **Osiedle Pod Żaglami** – budynek wielorodzinny z lokalami użytkowymi i miejscami postojowymi w garażu podziemnym.

Natomiast Tembud-Bis Szut jest w trakcie realizacji zamkniętego osiedla **Przy Redzie** na Gumieńcach przy ul. Ledóchowskiego (mieszkania, apartamenty, garaże w części podziemnej).

Przedsiębiorstwo Budowlane **Tomaszewicz** buduje przy ul. Polickiej 10 osiedle mieszkaniowe **Glinki** z widokiem na jezioro Dąbie – siedemnaście budynków z miejscami postojowymi. Osiedle jest ogrodzone. Znajdują się na nim parkingi, garaże i lokale usługowe. Całkowite zakończenie inwestycji nastąpi (zasiedlenie) w październiku 2012 roku. Obok osiedla firma Tomaszewicz Development buduje dwupiętrową **Galerię Północ** przy ul. Szosa Polska o łącznej powierzchni 3 tys. m². Na parterze znajdzie się Tesco, reszta powierzchni przeznaczona będzie na mniejsze punkty handlowo-usługowe. W budynku będzie 12 sklepów. W galerii znajdzie się kawiarnia, kwaciarnia, małe zoo, salon prasowy, sklep komputerowy. Do dyspozycji klientów oddanych zostanie 76 miejsc parkingowych. Otwarcie galerii zaplanowano na wrzesień 2012 roku.

Dwóch inwestorów: Dariusz Pietrzak i Marek Zabłocki rozpoczęli w maju 2009 roku budowę pięciopiętrowego obiektu mieszkalno-usługowego przy ul. Krzywoustego 76-77 z parkingiem podziemnym (w miejscu wyburzonego sklepu „Barbara”) z przeznaczeniem pod wynajem. Na parterze znajdują się prawdopodobnie sklepy lub bank. Mieszkania zajmą cztery piętra. 80% lokali mieszkalnych to kawalerki. Planowany termin zakończenia budowy – 2012 rok.

Niezależnie od wyżej wymienionych inwestycji mieszkaniowych, trwają prace odtworzeniowe szczecińskiego Podzamcza. Pierwotnie użytkow-

niem tego terenu była Spółdzielnia Mieszkania Podzamcze, a w wyniku jej likwidacji (w 2001 roku) nieruchomości zostały w 2007 roku zbyte. Wiczyzstymi użytkownikami terenu zostały spółki eWynajem.pl i Apartamenty24. W latach objętych niniejszym Raportem realizowane były dalsze inwestycje odtworzenia Podzamcza: na ul. Panieńskiej, Kurza Stopka, Targ Rybny, Środowej. Realizację projektów wzięła na siebie firma budowlana Buddex, która w październiku 2010 roku zakończyła na osiedlu Stare Miasto budowę budynku wielorodzinnego przy ul. Panieńskiej 20 oraz budynku mieszkalnego przy ul. Kurza Stopka 15 i budynku przy ul. Kurza Stopka 15a. W trakcie realizacji jest budynek przy ul. Kurza Stopka 13A, w którym mieścić będą się biura, lokale handlowo-użytkowe i mieszkania. Realizowane były również kamienice przy ul. Panieńskiej 10, 14, ul. Targ Rybny 1, 2, 3, 4, kamienice przy ul. Środowej 8, 10, 11, 11A i przy Rynku Siennym 4, 4b.

Spółka **TURZYN** (utworzona przez osoby prowadzące wcześniej działalność gospodarczą na targowisku przy ul. Boh. Warszawy) realizowała w latach 2009-2011 budowę „Galerii Handlowej Turzyn”. Jest to obiekt 3-kondygnacyjny, z częścią handlową, gastronomiczną i usługową o łącznej powierzchni 21 tys. m². Na parterze znajdują się: sklep spożywczy, lokal sieci aptekarsko-drogerijno-perfumeryjnej, bank, kwaciarnia, zegarmistrz oraz ok. 200 punktów handlowych, głównie z odzieżą i obuwiem prowadzonych przez kupców ze zlikwidowanego targowiska. Piętro wyżej mieszczą się punkty gastronomiczne oraz dwusalone kino 5D Extreme, bawialnia dla dzieci, salony fryzjerskie, solarium, pralnia chemiczna, punkt krawiecki, biuro turystyczne, biuro nieruchomości, optyk i kilka butików. Ostatnia kondygnacja budynku mieści centrum squasha. Na powierzchni 600 m² znajdują się cztery korty do gry, szatnie oraz zaplecze sanitarne. Mieści się tam również klub fitness i Centrum Targów i Promocji – Expo Zielone Tarasy – 2 tys. m² powierzchni wystawieniowej z widokiem na panoramę miasta wśród zielonych tarasów. Obok budynku zlokalizowany jest bezpłatny parking na 400 samochodów.

W latach 2008-2010 wybudowany został przy ul. Świerczewska, ul. Santocka trzykondygnacyjny budynek handlowo-usługowy **Modeh Świerczewska** pełniący również funkcję obiektu biurowo-konferencyjnego.

Podzamcze

6. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA

W 2012 roku firma **Jan Kozłowski** planuje zakończyć budowę dwóch autoryzowanych stacji dealerskich przy ul. Mieszka I: **Lexus** i **Toyota**. Oba salony nastawione są na pełną obsługę klientów w zakresie sprzedaży samochodów nowych i używanych, handlu częściami i akcesoriami oraz serwisu gwarancyjnego i pogwarancyjnego. Na Prawobrzeżu zaś firma uruchomiła w 2011 roku nowy salon **Mazdy** i drugi salon marki **Saab**. Poznańska firma **Bońkowscy** zbudowała w 2010 roku salon **BMW** przy rondzie Hakena, a firma **Kołacz-Łopiński** zapowiada budowę przy ul. Południowej drugiego salonu **Volkswagena**. Także handlujący Skodami **Pehamot** rozbudowuje salon i serwis przy ul. Zielonogórskiej i ubiega się o autoryzację serwisu **Volkswagena**.

Z kolei **Szczecińska Grupa Inwestycyjna Baltis** przystąpiła do budowy nowoczesnego 6-piętrowego biurowca klasy A **Lastadia Office** o powierzchni 11,5 tys. m² przy ulicy Zbożowej na Łasztowni. Inwestycja wpisuje się w plany rozszerzenia centrum miasta o tereny Łasztowni oraz nawiązuje do przedwojennej zabudowy tej dzielnicy. Dla pracowników przewidziano 2 parkingi: na parterze i z tyłu budynku. Budynek będzie gotowy w czwartym kwartale 2013 roku.

Na nieruchomości o powierzchni 2,6 ha przy ul. 1 Maja w sąsiedztwie Gontynki szczecińska firma **Koncepta** przystąpiła wiosną 2011 roku do realizacji centrum biurowo-biznesowego **Baltic Business Park**. Składają się na nie cztery nowoczesne budynki biurowe klasy A (37 tys. m² powierzchni biurowej), a do dyspozycji najemców i ich klientów oddanych będzie ok. 800 miejsc parkingowych usytuowanych w części podziemnej. Zakończenie i przekazanie pierwszego budynku najemcom planowane jest na III kwartał 2012 roku. Natomiast przy al. Wojska Polskiego firma prowadzi prace renowacyjne Willi pochodziącej z XIX wieku, w której na czterech kondygnacjach usytuowane będą biura o łącznej powierzchni 1,5 tys. m².

W połowie 2011 roku otwarte zostało na Warszawie przy ul. Modrej centrum sportowe **Bene Sport** – pierwszy prywatny obiekt tego typu w Szczecinie. Wybudowane zostało przez trzech wspólników: Andrzeja i Bogdana Mieżyńskich oraz Krzysztofa Bobali, znanego w Szczecinie animatora sportu i organizatora turnieju tenisowego Pekao Szczecin Open. W centrum można trenować tenisa stołowego, badmintona, squash, siatkówkę,

Lastadia Office

koszykówkę, fitness. Oprócz boisk, szatni, saun, serwisu rakiet znajduje się tam sala konferencyjna i kawiarnia. Na miejscu można skorzystać z usług wykwalifikowanych instruktorów.

6.3. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA MIASTA

Realizacja konkretnych zadań inwestycyjnych przez Miasto odbywała się na podstawie określenia priorytetów dla tych projektów przy uwzględnieniu możliwości ich finansowania. Ważność inwestycji może być wymuszana przez oczekiwania społeczne, postęp cywilizacyjny, starzenie i zużywanie się istniejącej infrastruktury, konieczność poprawy bezpieczeństwa, zmieniające się uwarunkowania prawne, jak również kierunki rozwoju miasta określone w Strategii Rozwoju Szczecina. W ostatnich latach największe nakłady przeznaczane były na sfery: transportu i komunikacji, gospodarki mieszkaniowej, komunalnej oraz gospodarki nieruchomościami. Ograniczone środki w znacznym stopniu uniemożliwiają podejmowanie większych przedsięwzięć rozwojowych. Niewielki jest wpływ Miasta na tak istotne dla jego rozwoju dziedziny, jak połączenia komunikacyjne z innymi miastami, utrzymanie budowli wodnych oraz toru wodnego Szczecin – Świnoujście. Mimo tego Miasto stara się aktywnie uczestniczyć w inwestycjach wpływających bezpośrednio na różne obszary jego działalności, czego przykładem może być aktywna partycypacja przy pracach dotyczących powstania Zachodniego Obejścia Szczecina, które w znacznym stopniu odciążą miasto z ciężkiego i niebezpiecznego transportu.

W 2010 roku Miasto partycypowało w kosztach przygotowania dokumentacji przedprojektowej dla tego zadania w wysokości 1 247 tys. zł (wykonane zostały: studium wykonalności, raport oddziaływania na środowisko, materiały do złożenia wniosku o wydanie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych). Koszty poniesione na to zadanie przez Urząd Marszałkowski w tym czasie to 3 778 tys. zł. Powstanie Zachodniego Drogowego Obejścia Miasta Szczecina jest kluczowe dla uzupełnienia i uczynienia efektywnym krajowego i międzynarodowego systemu transportowego. Droga połączy układ komunikacyjny miasta Szczecina z europejskim i polskim układem autostrad (A11, A20 i A6) i dróg ekspresowych (S3 i S6) oraz zwiększy dostępność transportową terenów przygranicznych, jak również wyprowadzi ruch tranzytowy z centrum miasta.

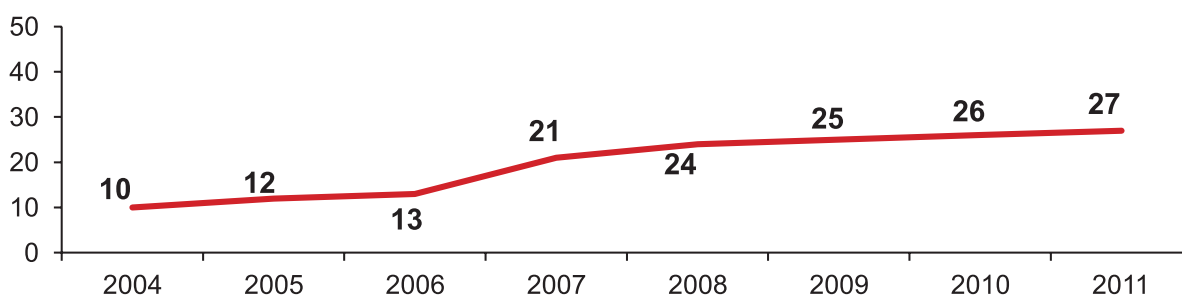
Prezydent Miasta Szczecin z Wojewodą Zachodniopomorskim i Marszałkiem Województwa Zachodniopomorskiego wspólnie zabiegali o dofi-

nansowanie z Budżetu Państwa do przebudowy poniemieckiego fragmentu podszczecińskiej autostrady (A6, która jest kontynuacją niemieckiej A11) w ramach „Programu dla Szczecina”. Wraz z przebudową zaplanowano budowę węzła „Tczewska” niezbędnego do uruchomienia strefy przemysłowej w tym rejonie. Udało się zagwarantować środki jedynie w wysokości 48 mln zł na budowę węzła i realizowaną obecnie przez GDDKiA przebudowę 2,2 km betonowej autostrady (zmiana nawierzchni na asfaltową). Docelowo droga będzie miała dwa pasy ruchu w każdą stronę o szerokości po 3,5 m i pas awaryjny o szerokości 2,5 m.

Lepsze skomunikowanie Szczecina z resztą kraju zapewniła również oddana do użytku pod koniec 2010 roku droga ekspresowa S3 do Gorzowa Wielkopolskiego (realizowana przez GDDKiA).

W strukturze wydatków Miasta Szczecin udział środków finansowych przeznaczonych na wydatki majątkowe w ogólnej kwocie wydatków w kolejnych latach przejawiał wyraźną tendencję rosnącą.

Wykres 6.1. Udział wydatków majątkowych w budżecie miasta Szczecin w latach 2004-2011 w %

Źródło: Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za lata 2004-2011.

Tabela 6.2. Wydatki majątkowe w latach 2009-2011 według sfer [tys. zł]

LP.	WYDATKI WG SFER	2009	2010	2011	DYNAMIKA 2010:2011
1	ład przestrzenny i gospodarka nieruchomościami	15 027	17 879	5 516	31,0
2	gospodarka komunalna	10 241	42 165	54 006	128,1
3	gospodarka mieszkaniowa	38 608	29 946	24 720	82,7
4	transport i komunikacja	153 310	120 621	191 404	158,7
5	bezpieczeństwo i porządek publiczny w mieście	5 251	3 187	4 263	133,7
6	edukacja i nauka	34 031	56 449	24 396	43,2
7	ochrona zdrowia i pomoc społeczna	12 807	12 785	9 716	76,1
8	kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego	8 172	8 316	16 924	203,5
9	kultura fizyczna, turystyka i rekreacja	54 037	79 556	70 204	88,2
10	rozwój społeczeństwa obywatelskiego	1 571	1 918	5044	263,1

6. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA

11	wspieranie rozwoju gospodarczego	11 315	5 360	20 614	384,7
12	zarządzanie strukturami samorządowymi	6 607	5 561	11 623	201,0
razem wydatki majątkowe		350 977	383 743	438 435	114,3

Źródło: Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za 2009, 2010, 2011 r.

Modernizacja dostępu drogowego do portu w Szczecinie

W strukturze wydatków budżetowych wg sfer dominują nakłady przeznaczone na zadania inwestycyjne w obszarze transportu. W 2011 stanowiły 43,66 wydatków majątkowych. Zainicjowane nowe inwestycje kluczowe dla układu komunikacyjnego miasta były realizowane równoległe z przebudową Autostrady Poznańskiej. Podjęto starania w kierunku kontynuowania modernizacji miejskiego odcinka drogi krajowej nr 10 (dostępu do Portu w Szczecinie) i Szczecińskiego Szybkiego Tramwaju.

Podpisana w 2010 roku umowa na dofinansowanie projektu **Modernizacja dostępu drogowego do Portu w Szczecinie** pozwoliła na kontynuowanie prac na miejskim odcinku drogi krajowej Nr 10. Przedsięwzięcie zostało wpisane na listę projektów indykatorywnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (wpisuje się w cele Działania 7.2 Rozwój Transport Morskiego). Miasto otrzymało 79 milionów złotych dofinansowania. Inwestycja obejmuje modernizację odcinka ul. Struga o długości 2,6 km, realizację wiaduktu w ciągu ul. Jasnej oraz dwóch wiaduków w ciągu ul. Łubinowej, dwóch estakad w ciągu ulicy Struga, ronda na skrzyżowaniu ulic Struga – Zwierzyniecka z ulicą Pomorską i przebudowę drogi wspomagającej. Modernizacja ul. Struga kosztować będzie 126 mln zł. Po jej zakończeniu główny ruch tranzytowy na tym odcinku odbywał będzie się bezkolizyjnie (w wykopie i estakadzie w rejonie skrzyżowań).

Kontynuowana też była – rozpoczęta w 2006 r. – modernizacja **Autostrady Poznańskiej**. W latach

2010-2011 realizowany był etap IV: budowa ronda w ciągu ul. Morwowej (przebudowa skrzyżowania, budowa chodników, wjazdów do posesji, murków oporowych, kanalizacji deszczowej, oświetlenia ulicznego, ekranów akustycznych) i etap V: węzeł Batalionów Chłopskich z przedłużeniem do A6. W ramach inwestycji wykonano również dokumentację, kanalizację deszczową, sieć wodociągową, oświetlenie ulic oraz ekrany akustyczne. Wykonany zakres robót przyczynił się do zwiększenia przepustowości i bezpieczeństwa ruchu i stanowi element rozwiązania drogowego na odcinku od autostrady A6 w kierunku miasta. W omawianym okresie wykonano roboty o wartości 7,1 mln zł.

Realizowany był również V etap **Obwodnicy Śródmieścia Szczecina** polegający na budowie ulicy od ul. Duńskiej – Krasieńskiego do ul. Arkońskiej. W ramach prac realizowana jest również infrastruktura techniczna: kanalizacja deszczowa, sanitarna, sieć wodociągowa, gazowa, przebudowa sieci

Budowa obwodnicy Śródmieścia

energetycznych, teletechnicznych, sieci ciepłej, oświetlenie uliczne i ekrany akustyczne. Zakres inwestycji obejmuje też przebudowę skrzyżowań z ul. Chopina i ul. Arkońską-Niemierzyńską, przebudowę wiaduktu kolejowego nad ul. Arkońską, przebudowę torowiska tramwajowego w ul. Arkońskiej, budowę przejścia podziemnego dla pieszych w rejonie ul. Łabędziej, budowę murów oporowych. Inwestycja kosztować ma 80 mln zł, z czego 50,9 mln zł to dofinansowanie z RPO WZ.

Przebudowa ulic: Niemierzyńskiej, Arkońskiej, Spacerowej

Poprawę komfortu jazdy i bezpieczeństwa oraz zwiększenie płynności ruchu spowoduje rozpoczęta w 2010 roku **przebudowa ulic: Niemierzyńskiej, Arkońskiej, Spacerowej** do al. Wojska Polskiego, która obejmuje remonty: ul. Krasińskiego (od ul. Słowackiego do ul. Niemcewicza), skrzyżowania ul. Niemierzyńskiej i Krasińskiego, ulic Krasińskiego i Niemcewicza oraz ul. Niemierzyńskiej (od ul. Krasińskiego do ul. Papieża Pawła VI) i **ul. Arkońskiej** (od ul. Wszystkich Świętych do pętli tramwajowej) wraz z torowiskiem tramwajowym, trakcją tramwajową oraz całą infrastrukturą naziemną i podziemną i przebudową ciekłu Osówka. Dzięki przebudowie ulice Niemierzyńska i Arkońska będą miały po dwa pasy ruchu w każdej stronie. Powstaną także ścieżki rowerowe oraz ciągi pieszo-rowerowe, chodniki i miejsca parkingowe oraz wspólne pasy autobusowo – tramwajowe. Koszt modernizacji to 55,6 mln zł, w tym 29,6 mln zł z RPO WZ w ramach projektu „Poprawa spójności komunikacyjnej na obszarze Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego”.

W połowie 2010 roku Miasto rozpoczęło realizację **Trasy Północnej**, a w jej ramach etap I a (wart 31,5 mln zł), który obejmuje przebudowę ul. Ks. Warsława na odcinku od ul. Przyjaciół Żołnierza do ul. Bocianiej – powstaną m.in. chodniki, ścieżka rowerowa oraz ekrany dźwiękochłonne, dwupasmowe jezdnie w obu kierunkach, infrastruktura podziem-

na, a pośrodku jezdni pas, na którym w przyszłości powstanie torowisko tramwajowe.

Trasa Północna jest jednym z ważniejszych zadań inwestycyjnych realizowanych na lewobrzeżu Szczecina. Docelowo nowa droga połączy Niebuszewo z ul. Szosa Polska i ma odciążać drogę prowadzącą w kierunku Polic.

Budowa Trasy Północnej

Ważną inwestycją drogową realizowaną przez Miasto jest modernizacja ulic: **Dąbska, Zoologiczna, Niedźwiedzia**. W latach 2010-2011 realizowany był etap II – przebudowa ul. Dąbskiej-Zoologicznej, zadanie 2 – budowa dwupasmowego ronda Dąbska, Chłopska, Handlowa wraz z przebudową półkilometrowego odcinka ul. Dąbskiej. Nowa geometria skrzyżowania znacznie poprawiła warunki ruchu, zwłaszcza na kierunku Zdroje – Kijewo oraz przejeżdżający i wyjeżdżający tranzytowy ruch kołowy w czasie przebudowy ul. Struga. Całkowita wartość inwestycji – 14,59 mln zł.

Zmodernizowane zostało skrzyżowanie ulic: **Niepodległości, Obrońców Stalingradu** łącznie z przebudową Al. Niepodległości, Pl. Żołnierza, ul. Obrońców Stalingradu, Kaszubską, Św. Wojciecha, Jana Pawła II oraz placu Brama Portowa. Modernizacja układu drogowego była wymuszona budową galerii handlowej Kaskada. Inwestycja korzystnie wpłynęła na poprawę bezpieczeństwa oraz upłynnienie ruchu samochodowego w centrum miasta. Całkowita wartość inwestycji to 26,3 mln zł, w tym partycypacja inwestora prywatnego – 8,55 mln zł.

Dodatkowo w omawianych latach duże nakłady finansowe (2010 r. – 9,7 mln zł, 2011 r. – 17,6 mln zł) zainwestowano w budowę i modernizację **ścieżek rowerowych** i ciągów pieszo-rowerowych oraz w remonty chodników, mając na celu poprawienie infrastruktury rowerowej i komunikacji pieszych

6. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA

w mieście. Na poprawę funkcjonowania **transportu miejskiego** w aglomeracji szczecińskiej duży wpływ miało zastosowanie systemów telematycznych, na które Miasto wydatkowało w latach 2010-2011 6,9 mln zł. Modernizacja infrastruktury torowej i sieciowej, podwyższenie kapitału w spółce Tramwaje Szczecińskie Sp. z o.o., remonty zajezdni tramwajowych, uzupełnienie wyposażenia MZK, zakup taboru dla komunikacji miejskiej, w tym tramwajowego i wyposażenia technicznego to koszt 52,3 mln zł. (budowa Szczecińskiego Szybkiego Tramwaju pochłonęła w badanym okresie wydatki w wysokości 4,2 mln zł, wartość inwestycji szacuje się na 220 mln zł, w tym 100,6 mln zł z funduszy unijnych). Koszt dwóch kładek dla pieszych w ciągu ul. Gdańskiej to 8,3 mln zł.

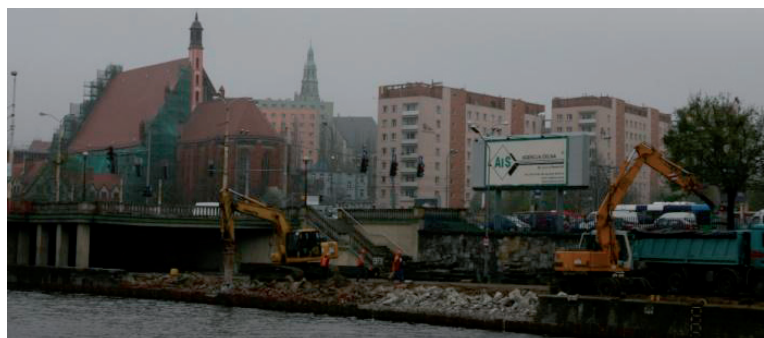
Ważną dziedziną w działalności inwestycyjnej Miasta jest gospodarka komunalna obejmująca: gospodarkę ściekową i ochronę wód, gospodarkę odpadami, ciepłownictwo, urządzenia komunalne, oświetlenie ulic i utrzymanie zieleni miejskiej. Wydatki inwestycyjne na gospodarkę komunalną w 2010 roku stanowiły 11% wydatków majątkowych Miasta, a w roku 2011 – 12%. Dynamika wydatków z budżetu Miasta na tę sferę wynosiła w 2010 roku 412%, natomiast w roku 2011 – 128%.

Dużą część środków finansowych przeznaczono na cmentarze, w tym na budowę nowego cmentarza komunalnego przy ul. **Bronowickiej** (2011 r. – 12 999 tys. zł, 2010 r. – 5 483 tys. zł). Cała nekropolia na Redzie ma mieć aż 70 ha. Zbudowana pierwsza część cmentarza na obszarze 16,8 ha zapewnia 12,4 tys. miejsc na pochówki urnowe oraz 12,5 tys. miejsc na tradycyjne groby. Dotychczasowe koszty to 31,6 mln zł. Koszt zagospodarowania całego cmentarza szacowany jest na 37,2 mln zł. Na bieżąco prowadzona jest modernizacja **Cmentarza Centralnego** (2010 r. – 1 669 tys. zł, 2011 r. – 3 176 tys. zł), która w badanym okresie obejmowała odnowienie i konserwację bramy głównej, schodów, alejek, ogrodzenia, ściany urnowej, miejsc parkingowych oraz poszerzenie cmentarza.

Na budowę **Zakładu Termicznego Unieszkodliwiania Odpadów** dla Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego wydano w latach 2010-2011 28 730 tys. zł. Przewidywany całkowity koszt inwestycji to 711 mln zł, w tym dofinansowanie unijne z Funduszu Spójności – 255 mln zł, pożyczka na preferencyjnych warunkach z Narodowego Fun-

duszu Ochrony Środowiska – 281 mln zł, środki własne – 60 mln zł. Szczecińska spalarnia powstanie do końca 2015 r. na terenach portowych na wyspie Ostrów Grabowski niedaleko oczyszczalni ścieków należącej do spółki Międzyodrze. Przeprowadzeniem inwestycji zajmie się powołana przez radnych w grudniu 2010 roku spółka o nazwie Zakład Unieszkodliwiania Odpadów.

Promenada z widokiem na Odrę (przebudowa szczecińskich bulwarów: Gdyńskiego, Piastowskiego i Elbląskiego) kosztowała Miasto w tym czasie 17 131 tys. zł. Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WZ na lata 2007-2013. Przebudowywane bulwary zostaną przystosowane do uprawiania turystyki wodnej, uzupełniając braki miejsc do postoju jednostek sportowych i turystycznych oraz statków białej floty. Ponadto projekt zakłada przebudowę nabrzeża wraz z budową nowej infrastruktury niezbędnej do obsługi jednostek pływających (na Wyspie Grodzkiej powstanie marina). To inwestycja, która odmieni brzegi Odry między Trasą Zamkową a mostem kolejowym, między izbą celną a Trasą Zamkową oraz bulwar na Kępie Parnickiej, który stanie się deptakiem. Powstanie ponad 1,5 km nabrzeża, które ma stać się jedną z wizytówek Szczecina. Przebudowa Szczecińskich bulwarów to koszt 38,5 mln złotych. 19,2 mln zł pochodzi ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, przyznanych przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego. Przyszła koncepcja zakłada również przebudowę fragmentu drogi krajowej (ul. Gdańskiej) oraz budowę nad Odrą trzech nowych mostów.

Promenada z widokiem na Odrę

Natomiast budowa **Ogrodu Botanicznego** – Arboretum Syrenie Stawy na terenie Parku Kasprowicza to wydatek rzędu 2 866 tys. zł (2010-2011).

Na granicy Parku Kasprowicza i Lasu Arkońskiego (18 hektarów między ul. Międzyparkową, Wincen- tego Pola, Poziomkową) powstaną wokół czterech naturalnych zbiorników wodnych: oranżeria, pawilon dydaktyczny, fontanny napowietrzające wodę, pomosty widokowe, place zabaw, zielona szkoła i kolekcje roślin z różnych stref klimatycznych. Koszty zagospodarowania tego terenu szacowane są na 17,2 mln zł.

Przebudowa Teatru Letniego kosztowała 3 443 tys. zł, a modernizacja i budowa parków, placów, zieleńców, placów zabaw, likwidacja basenów przeciwpożarowych i budowa fontann 9 289 tys. zł. Rekultywacja składowiska odpadów w Kluczu i Sierakowie pochłonęła środki w wysokości 2 998 tys. zł. Realizowano również zadania inwestycyjne wynikające z bieżących potrzeb Miasta: sygnalizacja świetlna, oświetlenie ulic, modernizacja oczyszczalni ścieków, kanalizacji sanitarnej, rowów melioracyjnych, pogłębianie nabrzeży i inne.

W sferze mieszkalnictwa duży nacisk kładzie się na rozwój budownictwa mieszkaniowego, realizowanego przez podmioty z udziałem Miasta. Zgodnie z polityką mieszkaniową podstawowym celem jest zapewnienie gospodarstwu domowemu o różnym poziomie dochodów szans dostępu do mieszkań o odpowiednim standardzie. Wydatki inwestycyjne w tym dziale stanowiły 8% wydatków majątkowych ogółem w 2010 r. i 6% w 2011 r. Począwszy od 2009 r., nastąpiło zmniejszenie wydatków w tej sferze (spadek o 17,1% w 2010 r. i o 17,4% w 2011 r.). Pozyskiwanie, modernizacja budynków i wolnych lokali mieszkalnych kosztowało w 2010 roku 8 463 tys. zł, a w 2011 roku 7 509 tys. zł. Dużą część środków budżetu sfery mieszkaniowej przeznaczają się na remonty i modernizacje lokali i budynków w zasobie docelowo-czynszowym – 5 363 tys. zł w badanym

okresie oraz na uzbrojenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe (12 364 tys. zł w 2010 r. i 11 595 tys. zł w roku 2011).

Znaczny spadek dynamiki odnotowano w sferze edukacji i nauki. Porównując 2010 i 2011 rok, wynosiła ona 43,2%. Wiąże się to głównie z ukończeniem budowy szkoły na terenie osiedla Warszewo, znacznym zmniejszeniem wydatków na nowopowstałą Akademię Sztuki (zakupiono instrumenty muzyczne, sprzęt artystyczno-dydaktyczny, sprzęt komputerowy, oprogramowanie i licencje) oraz na remonty i modernizacje obiektów oświatowych. Całkowity koszt budowy szkoły na Warszewie wyniósł 27,3 mln zł. W wyniku realizacji inwestycji powstał dwukondygnacyjny budynek szkoły, w którym mieści się część dydaktyczna, gastronomiczna i sportowa, otwarte boiska do gry w koszykówkę, piłkę ręczną, siatkówkę, tenisa ziemnego i badmintonu. Dzięki realizacji inwestycji zaspokojone zostały podstawowe potrzeby edukacyjne mieszkańców aktywnie rozbudowującego się osiedla Warszewo.

Ponad 50% kosztów (9 603,5 tys. zł) w sferze ładu przestrzennego i gospodarce nieruchomościami w 2010 roku przeznaczonych zostało na modernizację **Muzeum Techniki i Komunikacji – Zajezdnia Sztuki**, dzięki czemu stworzona została unikalna placówka muzealna w kraju. Całkowity koszt inwestycji wyniósł 17,8 mln zł, w tym dofinansowanie w ramach Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego wyniosło 2,3 mln EURO.

Dwukrotnie wzrosły wydatki majątkowe w sferze kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego. Największe środki w latach 2010-2011 przeznaczono na:

- budowę nowej siedziby **Filharmonii Szczecińskiej** (13 101 tys. zł) u zbiegu ulic Małopolskiej i Matejki; obiekt będzie miał dwie kondygnacje

Budowa Filharmonii Szczecińskiej

6. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA

cje podziemne z miejscami garażowymi oraz trzy kondygnacje naziemne; oprócz dwóch sal koncertowych (duża na 951 z przeznaczeniem na koncerty muzyki symfonicznej i organowej i mała na 192 osoby gdzie będą się odbywały koncerty muzyki kameralnej oraz koncerty wokalne) znajdzie się tu m.in. kawiarnia (parter) oraz przestrzeń wystawiennicza (trzecie piętro); całkowity koszt inwestycji to 113,7 mln zł, z czego 39,2 mln pochodzi z funduszy unijnych – Regionalnego Programu Operacyjnego WZ,

- przebudowę basenu przeciwpożarowego przy pl. Teatralnym na fontannę (3 500 tys. zł),
- budowę **Trafostacji Sztuki** (1 779 tys. zł) – miejsce do organizowania wystaw, koncertów, spektakli i spotkań ludzi kultury, na którą przeznaczono zdewastowany budynek Starej Transformatorowni przy ul. Świętego Ducha; po remoncie w budynku o powierzchni 1,9 tys. m² znajdują się sale ekspozycyjne, czytelnia, sala konferencyjna oraz pokoje dla gości w Szczecinie artystów, a na ostatnim, trzecim piętrze budynku powstanie otwarty taras; całkowity koszt przebudowy wyniesie ok. 16,8 mln zł, w tym 6,3 mln zł z RPO.

Prawie czterokrotnie wzrosły wydatki majątkowe w sferze wspierania rozwoju gospodarczego. Ponad 92% środków w 2011 roku przeznaczono na objęcie udziałów w spółce **Szczeciński Park Naukowo-Technologiczny** z przeznaczeniem na budowę centrum wspierania innowacyjności (19 000 tys. zł). Na potrzeby tego projektu wydatkowano w 2010 roku kwotę 3 479 tys. zł, tj. 65% wydatków w tej sferze. Do tej pory zrealizowany został etap 0 – adaptacja budynku szkoły na potrzeby inkubatora przedsiębiorczości. W 2011 roku rozpoczęto realizację kolejnego etapu wartego ok. 100 mln zł, z czego 31,5 mln zł pochodzi z RPO. Będą to dwa budynki biurowe oraz budynek centrum komputerowego. Wszystko w wysokim standardzie, nakierowanym na wsparcie profesjonalną infrastrukturą teleinformatyczną adresowaną do nowych i już działających firm, operujących w branżach strategicznych dla miasta.

Na inwestycje w sferze kultury fizycznej, turystyki i rekreacji przypadają 20,7% wydatków majątkowych w 2010 roku i 16,1% środków roku 2011. Duży udział tej sfery w wydatkach majątkowych związany był z realizacją w latach 2010-2011 takich zadań jak:

Trafostacja Sztuki

- budowa **hali widowiskowo-sportowej** (42 889 tys. zł) przy ul. Szafera na 7,3 tys. osób (5,3 tys. na trybunach, 2 tys. na płycie boiska); kompleks będzie się składał z budynku głównego (z trybunami, boiskiem i zapleczem socjalno-sanitarnym dla sportowców), biurowo-usługowego (kasy, biura, pomieszczenia techniczne, restauracja) oraz sportowo-rekreacyjnego (sale konferencyjne na 500 osób, zaplecze dla mediów, siłownia, sala treningowa); na zewnątrz zabezpieczono 600 miejsc parkingowych; hala kosztuje Miasto prawie 176 mln zł
- budowa 50-metrowego basenu pływackiego **Floating Arena** (całkowita wartość inwestycji 79,1 mln zł, w tym 31,2 mln zł z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej Ministerstwa Sportu i Turystyki); nowy obiekt został połączony z ist-

Floating Arena

niejącym kompleksem Szczecińskiego Domu Sportu; ogólnodostępny basen przygotowany jest do zajęć treningowych i szkoleniowych, spełnia wymogi do prowadzenia zawodów rangi olimpijskiej, wyposażony w trybuny na 1 736 osób;

- budowa boisk wynikająca z programu „Moje boisko – **Orlik 2012**” (25 280 tys. zł);
- budowa Międzyszkolnego Ośrodka Sportowego Euroregionalne **Centrum Edukacji Wodnej i Żeglarskiej** (13 672 tys. zł w badanym okresie; 37 153 tys. zł – koszt całkowity; projekt jest współfinansowany z RPO WZ lata 2007-2013); projekt przewiduje budowę: nabrzeża, pomostów pływających z odnogami, slipu, zaplecza konferencyjnego oraz schroniska młodzieżowego, a jego realizacja pozwoli na zwiększenie liczby obsługiwanych jednostek pływających; ,
- budowa boiska piłkarskiego ze sztuczną nawierzchnią typu „Euroboisko” przy ul. Pomarańczowej (2 867 tys. zł);
- budowa i modernizacja osiedlowych i dzielnicowych centrów sportu i rekreacji (3 646 tys. zł).

Nowe obiekty sportowe, jak również modernizacja starych, mają uzupełnić i dostosować do standardów istniejącą bazę sportowo-turystyczno-rekreacyjną miasta. Równolegle rozpoczęto działania mające na celu modernizację kąpieliska „Arkonka” (rozstrzygnięto przetarg na realizację przedsięwzięcia wartego 28 mln zł dofinansowywanego z RPO WZ), budowę „Mariny miejskiej”, Aquaparku na Gontynce (negocjacje na projekt i zarządzanie), Transgranicznej Bazy Turystyki Żeglarskiej i wielu innych projektów, których celem jest poprawa sytuacji w zakresie zaspokajania potrzeb mieszkańców związanych z kulturą fizyczną oraz zwiększenie oferty turystycznej Szczecina. Jednocześnie, oprócz tworzenia infrastruktury, Miasto postawiło na inwestycje, które w przyszłości przyciągną dużej rangi imprezy. Przykładem jest tu najnowocześniejszy w Polsce basen olimpijski, który był areną Mistrzostw Europy w pływaniu w 2011 roku.

W latach 2010-2011, podobnie jak w latach poprzednich, można zauważyć zwiększające się zaangażowanie Miasta w działalność inwestycyjną, wyrażające się zwiększającymi się środkami finansowymi przeznaczanymi na wydatki majątkowe. Z pieniędzy tych realizowane są nowe, ważne dla Szczecina inwestycje we wszystkich sferach. Pozytywnym aspektem jest fakt, że tendencja wzrostowa zostanie utrzymana również w następnych latach.

Ścisłe określone i ograniczone środki finansowe, jakimi rokrocznie dysponuje Miasto, nie pozwalają na szybkie i ciągłe realizowanie największych i najważniejszych inwestycji. Sytuację tę zawsze komplikował fakt otrzymywania nowych zadań przenoszonych z administracji centralnej do katalogu zadań gminnych i powiatowych bez przydzielenia odpowiednich środków na ich realizację, co powoduje, że pochłaniają one część środków własnych Miasta. Dlatego tak ważne jest dofinansowanie zewnętrzne, zwłaszcza z funduszy UE, dzięki czemu możliwa stała się realizacja dużych inwestycji, szczególnie w sferze transportowej i komunalnej.

Nadwyżka operacyjna Szczecina, czyli różnica pomiędzy dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi, wyniosła w 2010 r. 107,5 mln zł, a w 2011 r. 134,2 mln zł. Procentowy udział nadwyżki operacyjnej w dochodach bieżących Miasta od roku 2004 miał charakter zwyżkowy i osiągnął najwyższy poziom 20,4% w 2008. Od 2009 roku zauważyć można jego systematyczny spadek do 10,2% w 2011 roku, co miało związek z globalnym kryzysem finansowym. W 2010 roku zaciągnięto zobowiązania w wysokości 234,7 mln zł (kredyt w Europejskim Banku Inwestycyjnym w wysokości 90 mln zł oraz kredyt w Banku Rozwoju Rady Europy 144,7 mln zł), a w 2011 roku w wysokości 287,6 mln zł (kredyt EBI w wysokości 82 mln zł i kredyt w Banku Rozwoju Rady Europy w wysokości 65,6 mln zł). W 2011 roku Miasto wyemitowało również obligacje na kwotę 140 mln zł. Pożyczone środki w większości zostały przeznaczone na nowe inwestycje z zaklasyfikowaniem budżetowym jako środki własne na ich finansowanie.

Tabela 6.3. Największe zadania inwestycyjne realizowane przez Miasto [w tys. zł]

ZADANIE INWESTYCYJNE	DO 2008	2009	2010	2011
modernizacja dostępu drogowego do portu	2 181	107	31	29 880
obwodnica Śródmieścia Szczecina	23 733	2 197	6 625	32 672
przebudowa ul. Autostrada Poznańska	90 525	945	1 474	6 960

6. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA

Trasa Północna	298	1 025	1 744	14 462
modernizacja ul. Dąbska, Zoologiczna, Niedźwiedzia	4 985	413	9 740	4 854
modernizacja skrzyżowania ulic: Niepodległości, Obrońców Stalingradu łącznie z przebudową al. Niepodległości i Pl. Żołnierza	x	x	983	25 324
budowa ul. Łącznej od ul. Hożej do ul. Rostockiej	234	1 161	1 388	x
przebudowa ul. Bohaterów Warszawy		151	3 820	x
przebudowa ulic: Niemierzyńska, Arkońska, Spacerowa	265	1 655	1 356	27 635
budowa kładek przy ul. Gdańskiej	x	x	269	8 076
budowa i modernizacje ścieżek rowerowych	* 1 906	5 314	4 031	11 004
Szczeciński Szybki Tramwaj	4 435	317	2 152	2 041
podwyższenie kapitału w spółce Tramwaje Szczecińskie i w spółkach autobusowych	* 13 500	99 080	44 700	x
objęcie udziałów w spółce Port Lotniczy Szczecin – Goleniów	* 3 500	3 000	4 500	1 500
przygotowanie i uzbrojenie terenów pod inwestycje (m.in. Lotnisko i Trzebusz-Dunikowo)	* 636	1 315	1 431	1 582
cmentarz komunalny ul. Bronowicka	11 628	1 464	5 483	12 999
modernizacja Cmentarza Centralnego	* 7 026	965	1 669	3 176
budowa Zakładu Termicznego Unieszkodliwiania Odpadów dla Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego	918	1 662	15 738	12 992
promenada z widokiem na Odrę – przebudowa szczecińskich bulwarów: Gdyńskiego, Piastowskiego, Elbląskiego	x	85	1 567	15 564
pozyskiwanie i modernizacja budynków i wolnych lokali mieszkalnych	9 689	6 645	8 463	7 509
uzbrojenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe	* 15 693	10 021	12 364	11 595
udziały w spółkach TBS-P, STBS, SCR	* 26 249	16 717	3 554	x
budowa szkoły na terenie osiedla Warszewo	668	5 478	17 650	3 471
rozbudowa i modernizacja SP 13 i Gimnazjum 31	x	9 168	1 423	x
budowa nowych oddziałów żłobków miejskich	x	85	1 584	3 959
budowa hali widowiskowo-sportowej	5 069	1 234	621	42 269
przebudowa odkrytego basenu 50 m na kryta pływalnie 50m	2 617	28 471	42 020	6 021
Moje Boisko – Orlik 2012	1 726	9 740	14 874	10 406
Filharmonia Szczecińska im. Mieczysława Karłowicza	2 322	2 895	151	12 950
Muzeum Techniki i Komunikacji – Zajezdnia Sztuki	346	8 093	9 604	x
Szczeciński Park Naukowo-Technologiczny (w tym objęcie udziałów w spółce z przeznaczeniem na budowę centrum wspierania innowacji) wraz z adaptacją budynku przy ul. Niemierzyńskiej	4 600	10 482	3 479	19 000

* 2008 r. (zadania realizowane na bieżąco)

Źródło: Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za lat 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011.

Tabela 6.4. Źródła finansowania wydatków majątkowych w latach 2007-2011 [w tys. zł]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011
środki budżetu państwa	1 377	x	17 364	31 196	8 412
pożyczka na prefinansowanie	55 518	9 982	x	x	x
środki własne (w tym kredyty)	177 175	291 336	328 252	337 762	329 301
środki pomocowe UE*	1 451	776	5 361	13 802	94 781
inne źródła	x	247	x	983	5 941
wydatki majątkowe Miasta	235 521	302 341	350 977	383 743	438 435

* środki pozyskane z UE tytułem refundacji już poniesionych kosztów

Źródło: Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za lata 2007-2011.

Ze środków własnych Miasto realizuje niektóre kluczowe inwestycje, przy czym ma podpisane umowy o dofinansowanie ze środków UE na te cele i zaplanowane dofinansowanie otrzyma po wykonaniu tych projektów. Informacja na temat wysokości dofinansowania i programów, w ramach których Miasto realizuje zadania inwestycyjne, znajdują się w rozdziale 16 niniejszego Raportu.

Wiele inwestycji na terenie miasta Szczecin realizują władze wojewódzkie. W latach 2010-2011 przeprowadzony został remont Książnicy Pomorskiej (za ponad 6 mln zł) i równolegle utworzone zostało Muzeum Literatury (7 mln zł). Trwa przebudowa Opery na Zamku (koszt: 24 mln zł, w tym dofinansowanie 15 mln zł z RPO WZ) i remont gmachu Urzędu Wojewódzkiego (wartość inwestycji: 18 mln zł). Na finansowanie inwestycji obiektów kultury w Szczecinie z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego wydatkowano w latach 2010-2011 20 560 tys. zł (oprócz wymienionych wcześniej: Zamek Książąt Pomorskich, Teatr Kana, Muzeum Narodowe, Centrum Dialogu Przełomy). Realizowane są również przedsięwzięcia inwestycyjne w szczecińskich szpitalach świadczących usługi zdrowotne mieszkańcom województwa i z innych regionów: rozbudowa Szpitala Dziecięcego w Zdrojach (Zachodniopomorskie Centrum Opieki nad Kobietą i Dzieckiem), Specjalistycznego Szpitala w Zdunowie (oddziały chirurgiczne), Wojewódzkiego Szpitala Zespólnego (Centrum Zabiegowe), Zachodniopomorskiego Centrum Onkologii (Centrum Diagnostyki i Terapii Nowotworów Piersi). Na te zadania w latach 2010-2011 wydatkowano 80 199 tys. zł.

Jedną z największych polskich inwestycji realizowanych w województwie zachodniopomorskim jest budowa gazoportu w Świnoujściu. Terminal, na który UE przyznała 80 mln euro dofinansowania ma być gotowy w 2014 roku (wartość inwestycji to 3 mld zł). Ma zapewnić odbiór około 2,5 mld m³ gazu LNG rocznie.

We wrześniu 2011 roku zostało podpisane w Szczecinie porozumienie w formie listu intencyjnego przez przedstawicieli władz wykonawczych czterech nadodrzańskich województw (zachodniopomorskie, lubuskie, dolnośląskie i opolskie) w sprawie wspólnych inwestycji mających usprawnić żeglugę towarową na Odrze i poprawić bezpieczeństwo w przypadku powodzi. W pierwszym etapie przygotowane zostanie studium wykonal-

ności dla Odry, które pozwoli ubiegać się o fundusze z budżetu państwa i funduszy unijnych.

Na poprawę połączeń komunikacyjnych mieszkańców Szczecina z innymi ośrodkami wojewódzkimi wpłynęły niewątpliwie zakupy taboru kolejowego do przewozów regionalnych, na które w latach 2010-2011 Urząd Marszałkowski wydatkował 1 214,4 mln zł.

6.4. REWITALIZACJA OBSZARÓW MIEJSKICH

W latach 2010-2011 podstawą działań rewitalizacyjnych w Szczecinie był **Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Szczecin – obszary mieszkaniowe**, przyjęty uchwałą Rady Miasta Szczecin nr LI/1314/10 z dnia 27 września 2010 roku. Program stanowił aktualizację Lokalnego Programu Rewitalizacji obszarów miejskich, przemysłowych i powojсковych miasta Szczecina, przyjętego w 2005 r. Potrzeba zmiany Programu wynikała z analizy dotychczasowych rezultatów jego wdrażania, jak również zmian uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, w tym m.in. dotyczących określenia zasad udostępnienia finansowego wsparcia działań rewitalizacyjnych ze środków Unii Europejskiej w latach 2007-2013.

W dokumencie wskazano 4 obszary kryzysowe – zamieszkałe obszary zdegradowane, wyznaczone na podstawie analizy sytuacji społeczno-gospodarczej, infrastrukturalnej i przestrzennej, tj.:

1. Zespół obszarów w Śródmieściu (Kwartały Śródmieścia, Stare Miasto, Nowe Miasto, Rejon ulicy Kolumba)

Na obszarze Kwartałów Śródmieścia wyznaczono Projekt Zintegrowany jako obszar priorytetowy, na którym nastąpi koncentracja powiązanych ze sobą działań przestrzenno-technicznych, społecznych i gospodarczych, przyczyniających się do odwrócenia negatywnych trendów i wprowadzenia obszaru ze stanu kryzysowego na drogę zrównoważonego rozwoju. Obszar Projektu Zintegrowanego obejmuje kwartały zabudowy pomiędzy ulicami: ul. Piłsudskiego, Al. Papieża Jana Pawła II, Al. Niepodległości, pl. Zwycięstwa, ul. Krzywoustego, Al. Piastów.

W ramach realizacji działań rewitalizacyjnych w latach 2010-2011 kontynuowano działania podjęte przez gminne spółki w kwartałach śródmiejskich.

6. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA

W **kwartale nr 36** (między ulicami: Małkowskiego, Królowej Jadwigi, Boh. Getta Warszawskiego, Ks. Bogusława) Szczecińskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. zrealizowało inwestycję polegającą na remoncie i przebudowie 8 mieszkań w budynkach oficyny przy ul. Królowej Jadwigi 41. Zakres robót obejmował remont mieszkań i klatki schodowej, przebudowę kuchni i wybudowanie łazienek. Dodatkowo wyburzono budynki dwóch oficyn przy ul. Chodkiewicza 9/10 w celu poprawy nasłonecznienia oraz podwyższenia standardu zamieszkania w całym zespole budynków przy ul. Chodkiewicza 8-10.

W ramach kompleksowej rewitalizacji **kwartału nr 23** (między ulicami: Bohaterów Getta Warszawskiego, Królowej Jadwigi, Ściegiennego i al. Wojska Polskiego) Szczecińskie TBS pozyskało dotacje unijne w ramach Poddziałania 6.6.1. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych na obszarze metropolitalnym Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007 – 2013 (RPO WZ) na łączną kwotę 3,4 mln zł. W ramach tych środków zrealizowane zostaną projekty: utworzenie świetlicy środowiskowej, punktu MOPR, lokali usługowych, infrastruktury technicznej i wykonanie zagospodarowania terenu oraz renowacja oficyn mieszkalnych we wnętrzu kwartału. Również wspólnoty mieszkaniowe w kwartale 33 pozyskały dofinansowanie unijne na remonty części wspólnych, tj. kamienice przy ul. Boh. Getta Warszawskiego 5, 22 i 23 oraz kamienice przy ul. Królowej Jadwigi 4, 43, 44 i 46, na kwotę 1,3 mln zł.

W ramach działań rewitalizacyjnych w **kwartale nr 40** (między al. Wojska Polskiego, ul. Śląską i Obrońców Stalingradu) Towarzystwo Budownictwa Społecznego Prawobrzeże Sp. z o.o. przygotowało przedsięwzięcia rewitalizacyjne przy ul. Śląskiej 51-54. Dwa wnioski uzyskały dofinansowanie w ramach Poddziałania 6.6.1 RPO WZ na działania w kwartale nr 40, tj. na adaptację parterów kamienic przy ul. Śląskiej 51, 53, oficyn przy ul. Śląskiej 51, 52, 53, 54, oficyny usługowej – „stajenki” na lokale użytkowe i zagospodarowanie terenu oraz remont oficyny mieszkalno-usługowej przy ul. Śląskiej 51, 52, 53, 54 i kamienicy mieszkalno-usługowej przy ul. Śląskiej 53. Łączna wartość dofinansowania na te projekty wyniosła 2,5 mln zł. Dofinansowa-

nie otrzymała również wspólnota mieszkaniowa na remont kamienicy mieszkalno-usługowej przy ul. Śląskiej 51.

W **kwartale nr 21** (między ul. Obrońców Stalingradu, Śląską, Jagiellońską i al. Wojska Polskiego) Szczecińskie Centrum Renowacyjne Sp. z o.o. kontynuuje podjęte wcześniej działania rewitalizacyjne. W latach 2010-2011 wyburzono część oficyn we wnętrzu kwartału oraz wyremontowano kamienicę przy ul. Jagiellońskiej 93 z przeznaczeniem na wynajem oraz sprzedaż. Rozstrzygnięto również konkurs architektoniczny na „Opracowanie koncepcji funkcjonalno-przestrzennej zagospodarowania wnętrza kwartału 21 w Szczecinie”. Spółka prowadziła rozmowy z potencjalnymi inwestorami nt. zbycia nieruchomości położonych przy Obrońców Stalingradu i Śląskiej. W obiektach powstaną mieszkania pod wynajem, biura i restauracje. Nieruchomości położone przy ul. Obrońców Stalingradu 12 i 13 przeznaczone będą na funkcję hotelową. W kolejnych latach planowane są również inwestycje, na które pozyskano dofinansowanie unijne ze środków przeznaczonych na rewitalizację w RPO WZ (1,8 mln zł), w tym na adaptację na cele usługowe części budynków przy ul. Ks. Bogusława X 47, 48, 49 i 51 oraz przy ul. Jagiellońskiej 92 i 94. Natomiast wspólnoty mieszkaniowe w kwartale 21 przy ul. Ks. Bogusława X 49 i 51 otrzymały dofinansowanie na kompleksową renowację części wspólnych kamienic na kwotę 3,1 mln zł.

2. Niebuszewo-Bolinko

W 2010 roku na obszarze Niebuszewo-Bolinko na terenie dawnej zajezdni tramwajowej przy ul. Niemierzyńskiej 18a powstało **Muzeum Techniki i Komunikacji – Zajezdnia Sztuki**. W zrewitalizowanych budynkach utworzono jedno z największych w Polsce muzeów o profilu technicznym. Głównym założeniem jego działalności jest upowszechnianie podstawowych wartości historii w zakresie techniki i komunikacji, ze szczególnym uwzględnieniem dorobku technicznego i cywilizacyjnego ziem zachodnich i północnych. Muzeum oprócz działalności wystawienniczej prowadzi również pracę edukacyjną z młodzieżą i dziećmi oraz jest aktywnym animatorem i uczestnikiem wielu przedsięwzięć kulturalnych i imprez. Projekt uzyskał dofinansowanie ze środków Mechanizmu Norweskiego (9 mln zł, łączny koszt 17,5 mln zł) i prowadzony jest w partnerstwie z Muzeum Techniki w Oslo. W kolejnych latach w sąsiedztwie Muzeum

planowana jest adaptacja kamienicy frontowej na cele Centrum Kultury Technicznej, które poszerzy zakres działalności Muzeum.

3. Zespół obszarów na północy (Golęcino-Gocław, Stołczyn, Skolwin)

4. Stare Dąbie

Na obszarze Starego Dąbia w 2011 roku zrealizowano projekt pn. „Ścieżka rowerowa wzdłuż rzeki Płoni w Dąbiu”. W ramach projektu utworzono ścieżkę rowerową, ścieżkę spacerową oraz placówki rekreacyjne z obiektami małej architektury. Nowa infrastruktura stwarza możliwość spotkań, wypoczynku oraz organizowania imprez dla użytkowników. Ścieżka rowerowa łączy się z miejskim odcinkiem międzynarodowej ścieżki rowerowej wokół Zalewu Szczecińskiego. Realizację projektu sfinansowano ze środków RPO WZ za łączną kwotę 4,7 mln zł, w tym 1,18 mln zł stanowiła dotacja.

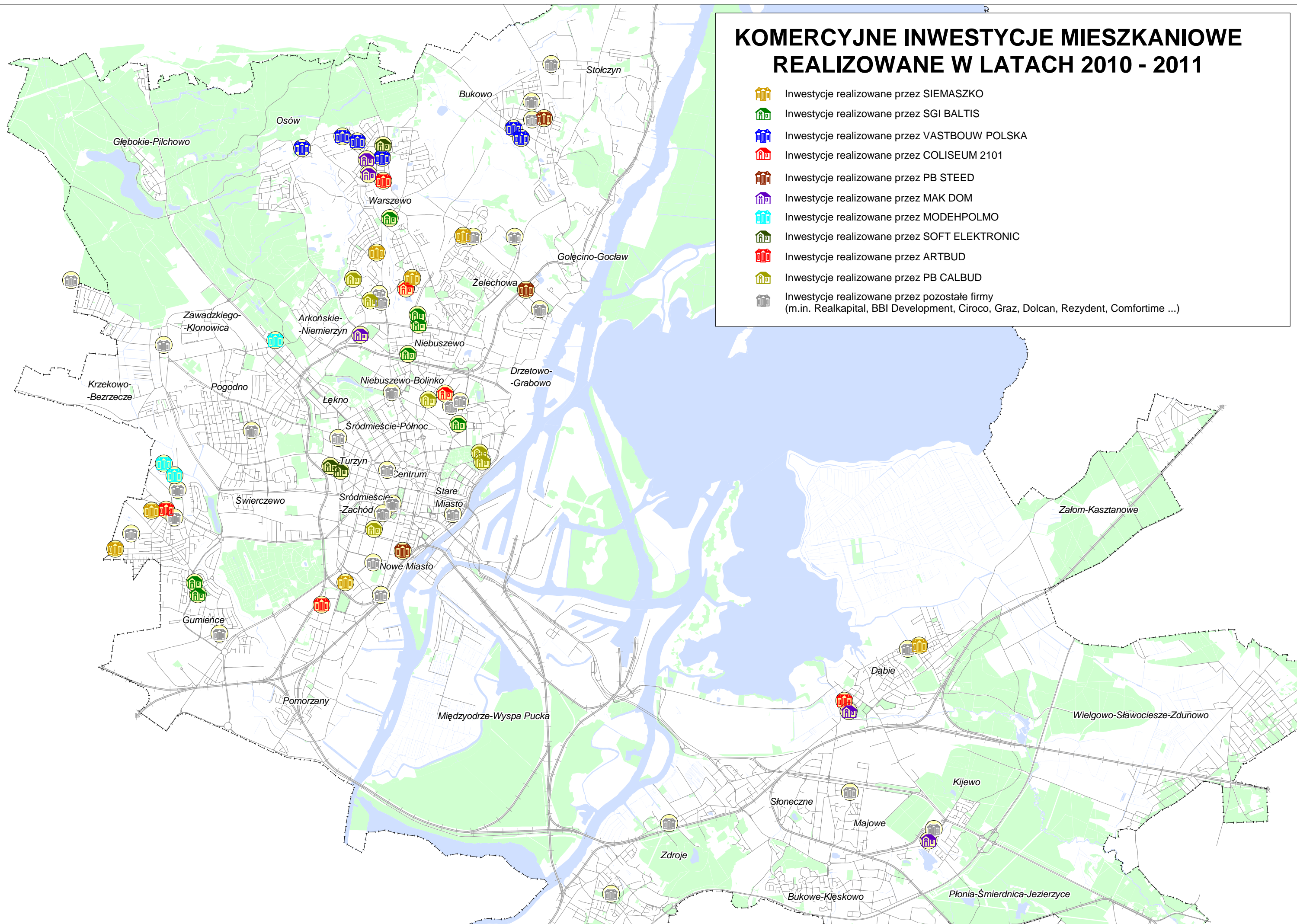
W drugiej połowie 2011 roku przystąpiono do aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Szczecin. Oprócz zdegradowanych obszarów mieszkaniowych w Programie znalazły się również tereny przemysłowe i powojkowe: Nad Odrą, Drzetowo, Śródo drze oraz Rejon ulicy Cukrowej. Zaktualizowany Program umożliwi potencjalnym beneficjentom, których projekty są w nim uwzględnione, ubieganie się o wsparcie ze środków Funduszu Rozwoju Obszarów Miejskich w ramach Inicjatywy JESSICA.

ŹRÓDŁA INFORMACJI

1. Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Szczecin – obszary mieszkaniowe (uchwała Rady Miasta Szczecin nr LI/1314/10 z dnia 27 września 2010 roku)
2. Memorandum Finansowe Miasta Szczecin 2012
3. Państwowa Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych,
4. Raport Inwestorzy Zagraniczni w Polsce – Centralny Ośrodek Informacji Gospodarczej – www.coig.com.pl
5. Raport o stanie miasta Szczecin 2010
6. Serwis internetowy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego (www.rpo.wzp.pl)
7. Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za lata 2007-2011
8. Sprawozdanie z wykonania budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2010-2011
9. Szczecińskie Centrum Renowacyjne Sp. z o.o.
10. Szczecińskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.
11. Towarzystwo Budownictwa Społecznego „Prawobrzeże” Sp. z o.o.
12. www.alsecco.szczecin.pl
13. www.artbud.szczecin.pl
14. www.bbidevelopment.pl/male-blonia
15. www.best-sa.com.pl
16. www.calbud.com.pl
17. www.centrumdi.com.pl
18. www.ciroko.com.pl
19. www.coliseum.pl
20. www.comfortime.pl
21. www.dolcan.com.pl
22. www.ece.com/pl/geschaeftsfelder/office
23. www.echo.com.pl
24. www.eko-park.com
25. www.genferhomes.com
26. www.graz.com.pl
27. www.gryfdeveloper.pl
28. www.inwestor.jwconstruction.com.pl
29. www.jwconstruction.pl/pl/powierzchnie_komercyjne/biurowiec_w_szczecinie
30. www.jedynka-sa.pl
31. www.koncepta.com.pl
32. www.lechbud.szczecin.pl
33. www.makdom.pl
34. www.malkowskiego.dolcan.com.pl
35. www.modehpolmo.pl
36. www.murbud-invest.pl
37. www.nd.com.pl
38. www.noweosiedla.pl
39. www.osiedlepionierow.pl
40. www.polnord-szczecin.gratka.pl
41. www.raiffeisenevolution.com/pl
42. www.realkapital.eu
43. www.rezydent.waw.pl
44. www.ronson.pl
45. www.sanix-tur.pl
46. www.sgi.pl
47. www.siemaszko.com.pl
48. www.skarbonkadevelopment.pl
49. www.softelektronic.com.pl
50. www.stanbud.pl
51. www.statusdom.pl
52. www.steed.pl
53. www.swedecenter.pl
54. www.szybowcowa.pl
55. www.technoprogres.pl
56. www.tembudbis.pl
57. www.tomaszewicz.pl
58. www.turzyn.pl
59. www.urbanity.pl/miasto2214/szczecin
60. www.vastbouw.pl
61. Wydział Inwestycji Miejskich, Urząd Miasta Szczecin

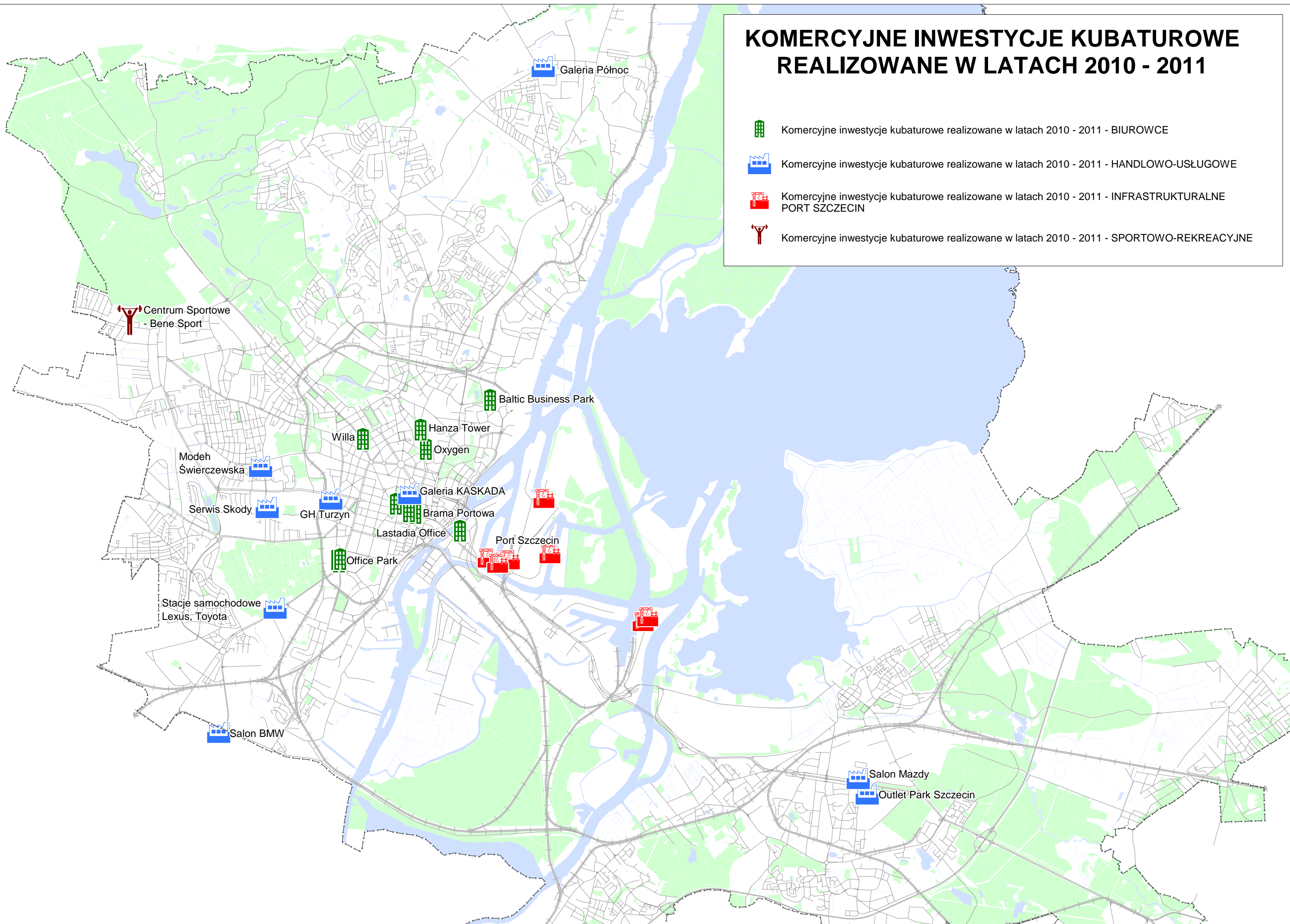
KOMERCYJNE INWESTYCJE MIESZKANIOWE REALIZOWANE W LATACH 2010 - 2011

- Inwestycje realizowane przez SIEMASZKO
- Inwestycje realizowane przez SGI BALTIS
- Inwestycje realizowane przez VASTBOUW POLSKA
- Inwestycje realizowane przez COLISEUM 2101
- Inwestycje realizowane przez PB STEED
- Inwestycje realizowane przez MAK DOM
- Inwestycje realizowane przez MODEHPOLMO
- Inwestycje realizowane przez SOFT ELEKTRONIC
- Inwestycje realizowane przez ARTBUD
- Inwestycje realizowane przez PB CALBUD
- Inwestycje realizowane przez pozostałe firmy
(m.in. Realkapital, BBI Development, Ciroco, Graz, Dolcan, Rezydent, Comfortime ...)

KOMERCYJNE INWESTYCJE KUBATUROWE REALIZOWANE W LATACH 2010 - 2011

- Komercyjne inwestycje kubaturowe realizowane w latach 2010 - 2011 - BIUROWCE
- Komercyjne inwestycje kubaturowe realizowane w latach 2010 - 2011 - HANDLOWO-USŁUGOWE
- Komercyjne inwestycje kubaturowe realizowane w latach 2010 - 2011 - INFRASTRUKTURALNE PORT SZCZECIN
- Komercyjne inwestycje kubaturowe realizowane w latach 2010 - 2011 - SPORTOWO-REKREACYJNE

Światowa Organizacja Turystyki (UNWTO) definiuje turystykę jako ogół czynności osób, które podróżują i przebywają w celach wypoczynkowych, służbowych lub innych nie dłużej niż rok bez przerw poza swoim codziennym otoczeniem, z wyłączeniem wyjazdów, w których głównym celem jest aktywność zarobkowa wynagradzana w odwiedzanej miejscowości. Definicja ta została przyjęta do celów statystycznych, stąd m.in. ograniczenie czasu do roku itp.

Turystyka jest zjawiskiem złożonym i wielopłaszczyznowym, które odnosi się do wielu aspektów życia człowieka. Jako sektor gospodarki przyczynia się ona do zapewnienia rozwoju gospodarczego, tworzenia nowych miejsc pracy, stymulowania przekształceń strukturalnych i nowoczesnych form działalności, umożliwiając rozwój i zaspokojenie potrzeb życiowych mieszkańców.

W gospodarce turystycznej mamy do czynienia z produktami i usługami różnych branż, które łącznie tworzą szeroko pojmowany produkt turystyczny. Światowa Organizacja Turystyki (World Tourism Organization – WTO) zwraca uwagę, że rozwój sektora turystyki ma wpływ na poziom bezrobocia i jednoczesny rozwój co najmniej kilku sektorów gospodarki, w tym: budownictwa, handlu, naprawy pojazdów samochodowych, zakwaterowania i gastronomii, transportu, gospodarki magazynowej, informacji i komunikacji, pośrednictw finansowych, obsługi rynku nieruchomości, działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją, pozostałej działalności usługowej, opieki zdrowotnej i pomocy społecznej.

7.1. WYBRANE ATRAKCJE TURYSTYCZNE MIASTA SZCZECIN

7.1.1. TRASY PIESZE

Szczecin, jako stolica i zarazem największe miasto województwa zachodniopomorskiego, stanowi ośrodek turystyczny, który ma do zaoferowania wiele atrakcji i ciekawych miejsc. Można podążać szlakami pieszymi, do których należą m.in. Miejski Szlak Turystyczny, Jednodniowy Szlak Turystyczny, Złoty Szlak, Trasa śladami niezwykłych szczecinian i ich kamienic.

Do najczęściej uczęszczanych szlaków należą:

Miejski Szlak Turystyczny

Miejski Szlak Turystyczny, liczy 7 km i prowadzi do 42 zabytków i obiektów wartych zwiedzania.

Punkty, których na szlaku nie można pominąć to przede wszystkim:

- wzgórze Wałów Chrobrego – tworzą je tarasy widokowe o długości 500 metrów, z których do brzegów Odry prowadzą szerokie schody. Na Wałach zlokalizowany jest kompleks budynków Akademii Morskiej, Teatru Współczesnego i Muzeum Narodowego.
- Bazylika Archikatedralna pw. św. Jakuba – jeden z najstarszych szczecińskich kościołów, którego początki sięgają XII wieku. Mieści wiele zabytków sakralnych.
- Szczecińska Starówka
- Brama Królewska – jedna z dwóch (obok Bramy Portowej) zachowanych bram miejskich wzniesiona w latach 1725-27 przez Prusaków z okazji zajęcia przez nich miasta. Wewnątrz bramy znajduje się restauracja-kawiarnia.

Złoty Szlak

Takiego szlaku spacerowego nie ma żadne miasto w Polsce. Wiedzie on z centrum miasta począwszy od Zamku Książąt Pomorskich, przez aleję Jana Pawła II, Jasne Błonia, aż do ogrodu różanego.

Trasa „Złotego Szlaku” prowadzi przez:

1. Zamek Książąt Pomorskich
2. Pomnik Bogusława X i Anny Jagiellonki
3. Domki Profesorskie
4. Maszt z parowca s/s Konstanty Maciejewicz
5. Kościół p.w. św. Piotra i Pawła
6. Pomnik Anioł Wolności
7. Bramę Królewską
8. Tablicę poświęconą polskim harcerzom w Szczecinie z okresu międzywojennego
9. Pomnik Wdzięczności
10. Pomnik Colleonego
11. Budynek Urzędu Miar i Wag
12. Archiwum Państwowe
13. Aleję Fontann – Pomnik Marynarza
14. Plac Grunwaldzki – tablice pamiątkowe
15. Budynek Rektoratu Uniwersytetu Szczecińskiego
16. Gmach Urzędu Miasta Szczecin
17. Pomnik Chłopca z Harmonią
18. Jasne Błonia im. Jana Pawła II, Pomnik Papieża Jana Pawła II, Aleje Platanowe
19. Pomnik Czynu Polaków
20. Ptaki Hasióra
21. Teatr Letni
22. Różankę.

7.1.2. WARTO BYĆ I ZOBACZYĆ

Do najpopularniejszych miejsc destynacji turystów należą: Zamek Książąt Pomorskich, Wały Chrobrego, Podziemne Trasy Szczecina, Kościół p.w. św. Piotra i Pawła, Brama Królewska, Cmentarz Centralny, Muzeum Techniki i Komunikacji. Niektóre z tych miejsc przedstawiamy poniżej.

Zamek Książąt Pomorskich

Zamek jest dawną siedzibą książąt z pomorskiej dynastii Gryfitów. Pięcioskrzydłowy gmach kształtował się od XIV do XVII wieku, a jego dzisiejszy wygląd ukształtował się przede wszystkim w czasach renesansu. Zamek jest szczecińskim ośrodkiem kulturalnym. Znajduje się tu Opera i Operetka, Teatr Krypta – jedna z najmniejszych scen teatralnych w Europie, Piwnica przy Krypcie, która służy scenie kabaretowej, galerie, kino, dwie restauracje oraz Centrum Informacji Kulturalnej i Turystycznej. Zamek Książąt Pomorskich przygotowuje i organizuje koncerty, przedstawienia teatralne, wystawy, konferencje oraz spotkania naukowe i popularno-naukowe, Niedzielne Koncerty Południowe, Międzynarodowy Festiwal Chóralny. Dwa dziedzińce w sezonie letnim są miejscem wielu imprez plenerowych. Do najchętniej odwiedzanych zamkowych atrakcji należą szesnastowieczny zegar astronomiczny z bardzo złożoną konstrukcją, wykonany w 1693 roku oraz punkt widokowy na Wieży Dzwonów. Wewnątrz wieży znajduje się wahadło Foucaulta – doświadczalnie udowadniające wirowy ruch ziemi.

Podziemne trasy Szczecina

„Podziemne trasy Szczecina” to rekonstrukcja schronu przeciwlotniczego z II Wojny Światowej oraz przeciwatomowego z okresu Zimnej Wojny. Jest to największy cywilny schron w Polsce z okresu II wojny. Budowa schronu została ukończona przez Niemców w 1941. Był to schron przeciwlotniczy dla ludności cywilnej. Przy jego budowie wykorzystano prawdopodobnie stare korytarze jeszcze z końca XIX wieku. Schron umieszczony jest na głębokości ok. 5 pięter w skarpie opasanej Murem Oporowym. Od najwyższego wyjścia (Plac Zawiszy) do podłogi dolnego poziomu mierzy sobie 17 metrów wysokości. Jego ściany wykonane są z żelbetonu o grubości 3 metrów a sufit to 2,80 metrów.

W schronie udostępnione są dwie tematyczne trasy turystyczne:

- Trasa „II Wojna Światowa”
- Trasa „Zimna Wojna”

Cmentarz Centralny

Największy i najpiękniejszy w Polsce cmentarz, który ma bardziej charakter parku niż miejsca wiecznego spoczynku. Projekt wykonał architekt miejski Wilhelm Meyer-Schwartau, który zadbał o estetykę cmentarza, wykorzystując naturalne walory krajobrazowe, różnice wzniesień, cieki wodne. Nekropolię zaprojektowano na założeniach parkowych z dużą ilością różnorodnej, często egzotycznej roślinności, żywopłotami, interesującymi elementami małej architektury, fontannami, kamiennymi studniami i innymi elementami rzeźbiarskimi. W 2010 roku utworzono dwa trakty turystyczne: Historyczny i Botaniczny, które mają przywoływać dawną tradycję traktowania tego miejsca jako atrakcji turystycznej.

Szczególna atmosfera ogarniająca ten wyjątkowy cmentarz powoduje, że odbywają się tu również wydarzenia kulturalne.

Najstarsze kino na świecie

Kino Pionier zostało przyjęte do prestiżowej sieci Europa Cinemas oraz sieci Kin Studyjnych. W 2005 roku po kilkuletnich staraniach właścicieli, Pionierowi został przyznany tytuł najstarszego nieprzerwanie działającego kina na świecie.

Muzeum Techniki i Komunikacji

Muzeum Techniki i Komunikacji jest jednym z największych muzeów o profilu technicznym w Polsce. Powołana w 2006 roku placówka mieści się we wpisanej do rejestru zabytków stuletniej zajezdni tramwajowej przy ulicy Niemierzyńskiej.

7.1.3. TRASY ROWEROWE

Szczecin i okolice miasta to doskonałe tereny do wycieczek plenerowych. Rowerzyści korzystają z licznych tras, które prowadzą wśród zieleni, np. w Parku Kasprowicza, Puszczy Wkrzańskiej, czy Puszczy Bukowej. Również w ścisłym centrum warto przesiąść się na rower. W Szczecinie do dyspozycji rowerzystów jest aż 74 km ścieżek rowerowych. Do najpopularniejszych tras rowerowych należą:

- Jezioro Głębokie – Odra (16 km)
- Trasa Śladami Quistorpów (12 km)
- Żółty Szlak (7 km)

7. TURYSTYKA

- Jezioro Słoneczne – Wyspa Pucka (18 km)
- Parnica – Kijewo (10 km)
- Parnica – Jezioro Szmaragdowe (6 km)

7.2. ZARZĄDZANIE TURYSTYKĄ

Na poziomie regionalnym Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego prowadzi politykę rozwoju województwa, na którą składają się m.in. działania na rzecz rozwoju i promocji turystyki. Koncepcja rozwoju gospodarki turystycznej w regionie została zawarta w „Strategii Rozwoju Turystyki w Województwie zachodniopomorskim do 2015 r.” oraz w projekcie „Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020”.

Samorząd Województwa podjął w latach 2010-2011 we współpracy z organizacjami pozarządowymi następujące działania w sferze turystyki na terenie Gminy Miasto Szczecin:

- Upowszechnianie krajoznawstwa i turystyki poprzez współorganizację ogólnopolskich rajdów pieszych, rowerowych oraz innych imprez, które odbywały się w granicach administracyjnych m. Szczecin.
- Znakowanie pieszych szlaków turystycznych na terenie puszczy Bukowej.
- Współorganizacja study tour dla przedstawicieli branży turystycznej (biur podróży) z innych województw Polski, po Szczecinie i regionie.
- Organizacja study tour i study press dla organizatorów turystyki i dziennikarzy skandynawskich podróżujących po regionie. W ramach realizacji study tour, każdorazowo jeden dzień przeznaczony jest na poznanie atrakcji turystycznych miasta Szczecina.
- Znakowanie kąpielisk morskich i śródlądowych oraz miejsc przystosowanych do kąpieli w Województwie Zachodniopomorskim. Na terenie Gminy Miasto Szczecin, tablice informacyjne, o jakości wody w kąpielisku śródlądowym zostały ustawione na kąpieliskach: Dziewoklicz, Głębokie, Dąbskie.
- Współfinansowanie opracowania i wydania polsko – i angielskojęzycznej publikacji „Zachodniopomorskie konferencje”, w którym znajdują się także obiekty znajdujące się w Szczecinie.
- Współorganizacja Programu Doskonalenia Przewodników Turystycznych dla rynku turystyki cruiserowej w Szczecinie.

W budżecie województwa, zgodnie z kompetencjami tej jednostki samorządu terytorialnego, nie ma wyodrębnionych środków na turystykę

w mieście Szczecin. Niemniej jednak, niektóre działania, pomimo zasięgu wojewódzkiego, mogą być częściowo realizowane na terenie Gminy Miasto Szczecin i na jej rzecz. Są one w większości podejmowane przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, w ramach przyznanej dotacji:

Rok 2010

- Fundacja Flis Odrzański (Flis Odrzański) – 12 455,00 zł
- PTTK ROS (cykl imprez turystycznych) – 4 301,00 zł
- PTTK ROS (świat fauny i flory Międzyodrza – tablice) – 7 000,00 zł
- Złot Krystyn w Szczecinie – 1 800,00 zł

Rok 2011

- Zachodniopomorska Izba Turystyki (warsztaty dla touroperatorów z innych województw) – 10 000,00 zł
- PTTK Oddział Zachodniopomorski (odnowienie szlaków Puszczy Bukowej) – 5 500,00 zł
- PTTK Oddział Zachodniopomorski (Wędrowiec Zachodniopomorski) – 10 000,00 zł
- ZROT (zachodniopomorskie Konferencje) – 16 000,00 zł
- Stowarzyszenie POMOST – „Przewodnik po Zachodniopomorskim Szlaku Żeglarskim” – 15 000,00 zł
- Fundacja Pro Universum (Cruise Szczecin 2012 – Program doskonalenia przewodników wycieczek dla rynku turystyki cruiserowej) – 3 000,00 zł
- Wyższa Szkoła Ekonomiczno – Turystyczna (Flis Odrzański, Dzień Odry) – 101 080,00 zł
- Tablice i oznakowania kąpielisk (Dziewoklicz, Głębokie, Dąbskie) – 2 642,00 zł

Łączny budżet Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego w dziale 630 Turystyka w 2010 r. wynosił 1 635 214, 00 zł, natomiast w 2011 r. 1 481 967,00 zł.

Gmina Miasto Szczecin w latach 2010-2011 podjęła następujące działania w zakresie turystyki:

- otwarcie punktu informacji turystycznej na Dworcu Głównym PKP – czerwiec 2010 (jest to całoroczny punkt obsługi ruchu turystycznego, otwarty 7 dni w tygodniu);
- wykonanie oznakowania turystycznego na Cmentarzu Centralnym – prace polegały na wyznaczeniu dwóch szlaków a następnie ozna-

- kowania ich tablicami informacyjnymi. W maju 2010 oznakowany został trakt historyczny a w październiku 2010 ścieżka botaniczna;
- przeprowadzenie akcji wspierania produktów turystycznych na rynku lokalnym poprzez serię cyklicznych artykułów w Gazecie Wyborczej, których celem było zachęcenie do aktywnego spędzania wolnego czasu i korzystania ze szczecińskich atrakcji turystycznych (m.in. Muzeum Techniki i Komunikacji, parku linowego Tarzania, Podziemnych Tras Turystycznych) – czerwiec-wrzesień 2011;
 - druk materiałów promocyjnych i ich kolportaż do punktów informacji turystycznej: corocznie w maju drukowane były tytuły: Szczecin – Miejskie Szlaki Turystyczne, Szczecin – w zieleń i nad wodą, turystyka aktywna, Archipelag atrakcji, Sypialnie miasta, Turystyczna mapa rowerowa (w listopadzie 2011 wydano zaktualizowaną wersję mapy)
 - kolportaż map centrum miasta do szczecińskich hoteli (corocznie w kwietniu i wrześniu),
 - organizacja dwóch edycji Międzynarodowej Konferencji Specjalistów ds. Turystyki Biznesowej we współpracy z Convention Bureau Szczecin – konferencje odbywały się we wrześniu, kolejno w latach 2010 i 2011;
 - udział w turystycznych targach turystycznych: Reisen Hamburg (luty 2010 i 2011), ITB Berlin (marzec 2010 i 2011), W stronę słońca Opole (maj 2011), Tour Salon Poznań (październik 2010 i 2011), Touristik und Caravaning Lipsk (2010 i 2011);
 - w zakresie upowszechniania krajowej turystyki młodzieżowej w lutym, kolejno w latach 2010 i 2011 ogłaszano otwarty konkurs ofert na realizację zadania „Promocja turystyki i krajoznawstwa wśród dzieci i młodzieży”, na podstawie którego dofinansowywano szkolne koła turystyczno-krajoznawcze, rajdy, zloty, biwaki oraz inne przedsięwzięcia organizowane przez placówki oświatowe, fundacje i stowarzyszenia;
 - organizacja drugiej edycji Szczecińskiej Karty Turystycznej wraz z aktualizacją informatora i ulotki informacyjnej – październik 2011;
 - odnowienie Miejskiego Szlaku Turystycznego – corocznie w kwietniu/maju
 - przygotowanie dokumentacji oznakowania trasy turystycznej „Niezwyczajni szczecinianie i ich kamienice” – grudzień 2011 (oznakowanie trasy planowane jest w roku 2012)
 - organizacja wizyt studyjnych dziennikarzy i organizatorów turystyki: kwiecień 2010, kwiecień 2011, wrzesień 2011
 - w zakresie turystyki leśnej (silwaturystyki) zagospodarowano dwie polany leśne (Polanę Czerwoną przy ul. Arkońskiej i Polanę nad Płonią przy ul. Słupskiej) w ramach projektu pn. „Rekreacja, sport i wypoczynek w Puszczy Wkrzańskiej i Goleniowskiej”. Dofinansowanie ze środków Regionalnego Programu Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013 na kwotę 655 000 zł. Następnie zagospodarowano i oznakowano dwie ścieżki zdrowia (Las Arkoński i Park Leśny Zdroje) w ramach projektu pn. „Oznakowanie i zagospodarowanie ścieżek zdrowia w Puszczy Wkrzańskiej i Bukowej” dofinansowanego ze środków RPO WZ w latach 2007-2013 na kwotę 451 400 zł. Zagospodarowanie parku przy ul. Przygodnej wyniosło 1 630 000,00 zł.
 - zadania z zakresu upowszechniania i popularyzacji turystyki młodzieżowej realizowane były przez pracownię Turystyczno-Ekologiczną Pałacu Młodzieży PCE, Szkolne Schronisko Młodzieżowe „Cuma”, Międzyszkolny Ośrodek Sportowy, Euroregionalne Centrum Edukacji Wodnej i Żeglarskiej oraz Szkolne Koła Turystyczno-Krajoznawcze we współpracy z Polskim Towarzystwem Schronisk Młodzieżowych – Oddziałem Zachodniopomorskim. Realizowano zadania z zakresu:
 - wspierania Szkolnych Kół Krajoznawczo Turystycznych w działalności i upowszechnianiu turystyki młodzieżowej,
 - popularyzacji i upowszechniania turystyki młodzieżowej – krajowej, poprzez przyznawanie dofinansowań do aktywnych form turystyki – rajdów, zlotów, biwaków, spływów, i innych przedsięwzięć organizowanych przez szkoły/placówki oświatowe, dla których Gmina Miasto szczecin jest organem prowadzącym,
 - wspierania aktywnego wypoczynku letniego i zimowego poprzez dofinansowanie do turystyki szkolnej śródrocznej i w ramach wypoczynku dzieci i młodzieży „Akcja Lato i Zima”,
 - dofinansowania szkolnej współpracy międzynarodowej, obozy, wycieczki zagraniczne organizowane samodzielnie oraz poprzez projekty,
 - uzupełnienie wyposażenia Szkolnych Schronisk Młodzieżowych w sprzęt i urządzenia

7. TURYSTYKA

niezbędne do prawidłowej działalności, w tym poprawy bazy noclegowej,

- organizowania szkoleń z zakresu popularyzacji wiedzy krajoznawczo – turystycznej dla uczniów i nauczycieli.

7.2.1. UNIKATOWY PROGRAM EDUKACYJNY MIASTA SZCZECIN

Szczeciński Program Edukacji Wodnej i Żeglarskiej „Morze przygody – z wiatrem w żaglach” jest jedynym w skali kraju tak dużym „morskim” przedsięwzięciem edukacyjno-wychowawczym, przyjętym do realizacji w 1995 r. Realizatorem całości programu jest miejska placówka oświatowa – Pałac Młodzieży – PCE, do końca 2008 r. dysponująca własną miejską bazą żeglarską nad jeziorem Dąbie (od początku 2009 r. przekształcona w odrębną placówkę oświatową – Euroregionalne Centrum Edukacji Wodnej i Żeglarskiej – w skrócie: Centrum Żeglarskie – CŻ).

Program skupia stale ok. 50 Szkolnych Kół Edukacji Morskiej (SKEM), działających przy szczecińskich placówkach oświatowych wszystkich typów, od przedszkoli i szkół podstawowych, poprzez gimnazja i szkoły średnie, po placówki specjalne i młodzieżowe kluby żeglarskie, i kilka kół z terenu naszego województwa. Corocznie do 1, 5 tys. chłopców i dziewcząt, w wieku 6-18 lat, uczestniczy w wodniackiej lub morskiej przygodzie od rejsów po porcie, poprzez szkolenia żeglarskie na jeziorze Dąbie (w Centrum Żeglarskim), aż po rejsy morskie. Dla zaawansowanych laureatów Programu, głównie uczniów szkół średnich, są dłuższe rejsy i wyprawy na jachtach CŻ i żaglowcach, od Bałtyku po Morze Północne, m.in. z udziałem w międzynarodowych regatach The Tall Ships' Races, w których od 2004 roku z powodzeniem startuje i zwycięża „Dar Szczecina”, potem także „Magnolia” i „Zryw”. Szczególnie oklaskiwane były młode załogi „Daru Szczecina” i „Magnolii” podczas finału TSR'2007 w Szczecinie.

Główną bazą szkoleniową dla uczestników Programu jest miejskie Centrum Żeglarskie, przy czym zakres szkoleń jest dwustopniowy: dla początkujących i zaawansowanych uczestników Programu, uczniów i nauczycieli. Dzięki temu Program może być realizowany w każdej placówce oświatowej, poprzez dowolne formy popularyzujące wychowanie wodne i morskie, jak konkursy,

sesje, szkolenia praktyczne i rejsy, jak i inne formy pracy pozalekcyjnej i pozaszkolnej.

Corocznie w rejsach morskich mamy uczniów wyróżniających się chęcią pogłębienia wiedzy żeglarskiej, przeżycia przygody na morzu, poznania świata.

Szczególnie bogate w ciekawe rejsy i wyprawy były ostatnie lata 2009-2010, w tym m.in.:

- programowe, majowe rejsy Szczecińskiej Szkoły Pod Żaglami, na żaglowcu „Kapitan Głowacki”,
- współorganizowany przez nas udział oficjalnej, młodzieżowej reprezentacji Szczecina i Pomorza Zachodniego w międzynarodowych regatach Tall Ships' Races, na Bałtyku (2009) i Morzu Północnym (2010), na jachtach miejskich i żaglowcach, ze zwycięstwami „Daru Szczecina”; w skład reprezentacji wchodził uczniowie szkół średnich, gimnazjów i studenci.

7.3. BAZA NOCLEGOWA

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, W 2010 r. w Szczecinie było 6 811 miejsc noclegowych w 51 obiektach ogółem.

Główny Urząd Statystyczny wykazuje znaczny przyrost miejsc noclegowych w porównaniu z rokiem 2009 (z 5 431 do 6 811), nie znajduje to jednak uzasadnienia, ponieważ w praktyce na przełomie tych lat nie zostały otwarte nowe obiekty noclegowe.

Zgodnie z danymi GUS, w strukturze bazy noclegowej Szczecina dominują hotele, które stanowią 37,3% obiektów ogółem i 45,2% obiektów całorocznych. W hotelach znajduje się 50,5% miejsc noclegowych ogółem i 70,4% miejsc całorocz-

Tabela 7.1. Obiekty noclegowe w Szczecinie w 2010 roku

OBIEKTY NOCLEGOWE	OGÓŁEM	CAŁOROCZNE
hotele	19	19
inne obiekty hotelowe	14	14
hostele	1	1
zespoły domków turystycznych	1	1
kempingi	1	1
pozostałe obiekty niesklasyfikowane	11	4
razem	51	42

Źródło: GUS.

Tabela 7.2. Wykorzystanie hoteli w Szczecinie w 2010 roku

WYKORZYSTANIE HOTELI	2010
hotele 4*	38,3%
hotele 3*	36,8%
hotele 2*	37,2%
hotele 1*	35,3 %

Źródło: GUS.

nych. W hotelach w 2010 r. znajdowało się 3 440 miejsc noclegowych.

W roku 2011 dodatkowo powstał 2* hotel Dąbska 7. Reasumując, baza noclegowa Szczecina prezentuje przeciętny standard. Wielkomiejski charakter Szczecina powoduje, że w bazie noclegowej przeważają obiekty hotelowe o średnim standardzie. Niestety nie wiadomo, ile noclegów jest udzielanych w mieszkaniach prywatnych (apartamentach, pokojach, innych nierejestrowanych miejscach noclegowych).

Wykorzystanie miejsc noclegowych w szczecińskich hotelach w 2010 wyniosło 37,1 % i wartość ta wzrosła w stosunku do roku 2009. Przeciętne wykorzystanie w analizowanym roku miejsc noclegowych w hotelach wśród turystów krajowych stanowiło 21,6% tej wartości. Natomiast wykorzystanie hoteli przez turystów zagranicznych to 15,5%.

Największy stopień wykorzystania miejsc noclegowych miały w 2010 r. hotele o standardzie 4* (38,3%). Hotele 3* były wykorzystane w 36,8%, hotele 2* w 37,2 %, a hotele 1* w 35,3%.

7.4. DZIAŁALNOŚĆ BIUR TURYSTYCZNYCH

W rejestrze prowadzonym przez Marszałka Zachodniopomorskiego, wg stanu na koniec 2011 roku zewidencjonowanych jest 56 organizatorów i pośredników turystycznych.

W Zachodniopomorskiej Izbie Turystycznej zrzeszonych jest 19 biur podróży, które są organizatorami i pośrednikami turystycznymi posiadającymi zezwolenie. Tylko 3 mają w swojej ofercie Szczecin, część biur zrzeszonych w Zachodniopomorskiej Izbie Turystycznej deklaruje chęć przygotowania oferty zwiedzania Szczecina na potrzeby grup, które się do nich zgłaszają. Dodatkowo program związany z turystyką przyjazdową oferuje

Fair-Play Travel oraz Centrum Wynajmu i Turystyki (niezrzeszone w ZIT).

W 2011 r. ogłosił upadłość jeden z największych organizatorów turystycznych w Szczecinie biuro Tour Club New. Biuro przez dziewięć lat organizowało zimowiska dla dzieci, obozy narciarskie, zielone szkoły, imprezy integracyjne dla firm. Nie było zrzeszone w Zachodniopomorskiej Izbie Turystyki.

7.5. RUCH TURYSTYCZNY

Na podstawie danych GUS-u można stwierdzić, że w 2010 r. Szczecin odwiedziło łącznie 364 441 turystów (o 10 207 więcej, niż w roku poprzednim), którym udzielono 722 996 noclegów. Turyści polscy stanowili 65,3% ruchu turystycznego ogółem. Turyści zagraniczni stanowili zatem mniej, niż 40% turystów ogółem.

W 2010 r. średnia długość pobytu wyniosła łącznie 1,98 doby. Turyści polscy przebywali w Szczecinie 2,11 doby, a turyści zagraniczni 1,75 doby.

Szczyt sezonu turystycznego przypada na okres wakacyjny, a ruch turystyczny w miesiącach czerwiec – sierpień stanowi 38,5% ruchu turystycznego ogółem.

Analiza wielkości krajowego i zagranicznego ruchu turystycznego wskazuje, że w porównaniu do 2009 roku o 2,9% wzrosła liczba turystów odwiedzających Szczecin. Istotne zmiany nastąpiły w proporcjach pomiędzy krajowym, a zagranicznym ruchem turystycznym. Udział turystów krajowych wzrósł o 11%, a wielkość zagranicznego ruchu turystycznego zmalała o 9,6%.

W 2010 r. Szczecin odwiedziło 136 480 turystów zagranicznych, którym udzielono 221 269 noclegów. Na podstawie danych GUS-u stwierdzić można, że dominującą nacją wśród turystów zagranicznych w rejestrowanej bazie noclegowej byli Niemcy. Szczecin odwiedziło 60 365 turystów niemieckich, co stanowi 47,7% turystów zagranicznych ogółem. Tej nacji udzielono 38,5% noclegów, co wskazuje, że Niemcy spędzają w Szczecinie niecałe 1,5 doby.

Kolejną najliczniej reprezentowaną nacją okazali się Duńczycy, którzy odwiedzili Szczecin w liczbie 26 921 osób i spędzili w Szczecinie średnio 2,39 doby. Na kolejnych miejscach wśród nacji najczęściej odwiedzających Szczecin znaleźli się Szwedzi (5,5% w ogólnej liczbie turystów

7. TURYSTYKA

Tabela 7.3. Turyści zagraniczni korzystający z noclegu w Szczecinie w 2010 r.

	KORZYSTAJĄCY	UDZIAŁ W %	UDZIELONE NOCLEGI	UDZIAŁ W %
ogółem	126 480	100,0%	221 269	100,0%
Niemcy	60 365	47,7%	85 287	38,5%
Dania	26 921	21,3%	64 408	29,1%
Szwecja	6 970	5,5%	12 533	5,7%
Norwegia	3 953	3,1%	8 744	4,0%
Niderlandy (Holandia)	3 904	3,1%	5 620	2,5%
Wielka Brytania	2 697	2,1%	4 318	2,0%
Francja	1 859	1,5%	2 905	1,3%
Rosja	1 802	1,4%	2 626	1,2%
Włochy	1 760	1,4%	2 728	1,2%
Hiszpania	1 689	1,3%	3 081	1,4%
Finlandia	1 508	1,2%	2 351	1,1%
Ukraina	1 247	1,0%	3 890	1,8%
Belgia	1 193	0,9%	1 784	0,8%
Litwa	1 069	0,8%	1 463	0,7%
Stany Zjednoczone Ameryki	1 069	0,8%	2 208	1,0%
Czechy	789	0,6%	1 447	0,7%
pozostałe	7 685	6,1%	15 876	7,2%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

zagranicznych), Norwegowie (3,1%) oraz Holendrzy (również 3,1% w ogólnej liczbie turystów). Do Szczecina przyjeżdżają również Brytyjczycy, Francuzi, Rosjanie, Włosi i Hiszpanie. Finowie znajdują się na 11. miejscu wśród najczęściej odwiedzających miasto nacji, tuż za Hiszpanami.

W sezonie letnim przeprowadzono badanie ankietowe turystów, mające na celu poznanie modelu zachowań i preferencji turystów oraz jednodniowych odwiedzających.

W przebadanej grupie 29,8% respondentów wybrało nocleg u rodziny i znajomych. Na drugim miejscu spośród najczęściej wybieranych kategorii był nocleg w hotelu, z którego skorzystało łącznie 27,8% turystów.

Turyści biorący udział w badaniu zostali poproszeni o wskazanie jednego głównego celu przyjazdu. Prawie połowa (46,5%) badanych łącznie w obu grupach uznała, że głównym celem przyjazdu do Szczecina było zwiedzanie, poznawanie architektury, kultury, przyrody Szczecina. Zwiedzać przybyło 54,5% turystów zagranicznych i 39,7% turystów polskich. Drugim pod względem istotności celem stanowiły odwiedziny krewnych/znajomych. Taką odpowiedź wybrało łącznie 21% badanych, przy czym odwiedziny krewnych/znajomych były waż-

niejsze dla turystów polskich (tak odpowiedziało 23,7% z nich), niż zagranicznych (17%).

Blisko 2/3 respondentów oceniło Szczecin jako miasto o bardzo wysokiej i wysokiej atrakcyjności pod względem turystycznym (20,2% oceniła atrakcyjność turystyczną bardzo wysoko i 43,8% wysoko). Odpowiedzi udzielone przez turystów z obu grup wskazują jednoznacznie, że turystyczny wizerunek Szczecina jest atrakcyjny, a samo Miasto jest uznawane jako takie, do którego warto przyjechać w celach turystycznych. Ocena atrakcyjności turystycznej Miasta pokrywa się z celami i motywacjami dotyczącymi przyjazdu.

Analizując miejsce zamieszkania respondentów, można stwierdzić, że łącznie ponad 1/3 turystów odwiedzających Szczecin (34%) zamieszkuje w dużych ośrodkach miejskich powyżej 500 tys. mieszkańców.

Najwięcej turystów polskich, którzy odwiedzili Szczecin w 2011 r. mieszka w województwie dolnośląskim (11,3%). Mieszkańcy województwa mazowieckiego stanowili 10,3%, zaś małopolskiego 9,7%. Mieszkańcy zachodniopomorskiego są piątą, najistotniejszą grupą (po Wielkopolsce). Widać zatem, że podróże wewnątrzregionalne są istotne dla turystyki

w Szczecinie. Na kolejnych pod względem liczebności miejscach znaleźli się mieszkańcy województwa śląskiego, podlaskiego, pomorskiego.

7.6. OCENA ZMIAN W SFERZE TURYSTYKI W LATACH 2010-2011 ORAZ ZDIAGNOZOWANIE GŁÓWNYCH PROBLEMÓW

Pozytywne sygnały dla rozwoju turystyki w Szczecinie to m.in. modernizacje ośrodków żeglarskich – 3 marin zlokalizowanych między Regalicą a jeziorem Dąbie. Cieszy też uruchomienie punktu informacji turystycznej na dworcu PKP Szczecin Główny oraz sezonowego punktu przy ul. Jana z Kolna, co w połączeniu z Centrum Informacji Turystycznej przy al. Niepodległości 1a oraz Centrum Informacji Kulturalnej i Turystycznej w Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie znacznie ułatwia turystom pozyskiwanie informacji. Nie bez znaczenia dla turystów, szczególnie dla grupy korzystającej z oferty kulturalnej miasta, jest budowa Filharmonii Szczecińskiej, modernizacja Opery na Zamku czy budowa „Centrum Przełomów”, a także rokrocznie organizowane imprezy o charakterze kulturalnym, festynowym czy turystycznym, np. Dni Morza Szczecin Sail wraz z towarzyszącym Złotem Oldtimerów, festiwal Pyromagic, festiwal muzyki elektronicznej Music Wave, festyn i targi turystyczne Piknik nad Odrą i Marketour, a także Nocny Mityng Skoków o Tyczce.

Dzięki oznakowaniu turystycznemu Cmentarza Centralnego, miejsce to zaistniało w świadomości turystów również jako lokalna atrakcja turystyczna.

Największa zmiana dokonana się na rynku hotelarskim, za sprawą zamknięcia 3* Hotelu Neptun, w wyniku czego liczba miejsc noclegowych w Szczecinie zmniejszyła się o ponad 300.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Centrum Informacji Turystycznej w Szczecinie
2. Główny Urząd Statystyczny
3. Instytut Turystyki w Warszawie
4. Miejski Ośrodek Sportu Rekreacji i Rehabilitacji w Szczecinie
5. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Sportu i Turystyki
6. Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 12 września 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie nadania statutu Polskiej Organizacji Turystycznej
7. Sprawozdanie z wykonania budżetu Miasta Szczecin za lata 2010-2011
8. Zaktualizowana Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Zachodniopomorskim do 2015 r.
9. Strategia Rozwoju Województwa do 2020
10. Kierunki Rozwoju Turystyki do 2015 roku. Dokument rządowy przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 26 września 2008 r.
11. Uchwała Nr LVII/1064/06 w sprawie przyjęcia polityki wspierania rozwoju turystyki oraz zmieniająca Uchwałę w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Szczecina
12. Urząd Statystyczny w Szczecinie
13. Terminologia turystyczna. Zalecenia WTO, ONZ-WTO, UKFiT, Warszawa 1995
14. Ustawa z dnia 29 sierpnia o usługach turystycznych
15. www.zrot.szczecin.pl
16. www.zit.pl
17. www.iwt.org.pl
18. szczecin.pttk.pl
19. <http://zamek.szczecin.pl/cikit/index.php>
20. www.zart.com.pl
21. www.ros.pttk.pl
22. www.ptsm.szczecin.pl
23. www.forumturystyki.pl
24. Wydział Turystyki, Gospodarki i Promocji, Urząd Marszałkowski WZ
25. Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska, Urząd Miasta Szczecin
26. Wydział Oświaty, Urząd Miasta Szczecin
27. Wydział Sportu i Turystyki, Urząd Marszałkowski

Sfera społeczna

8. DEMOGRAFIA, RYNEK PRACY

8.1. LICZBA I STRUKTURA LUDNOŚCI

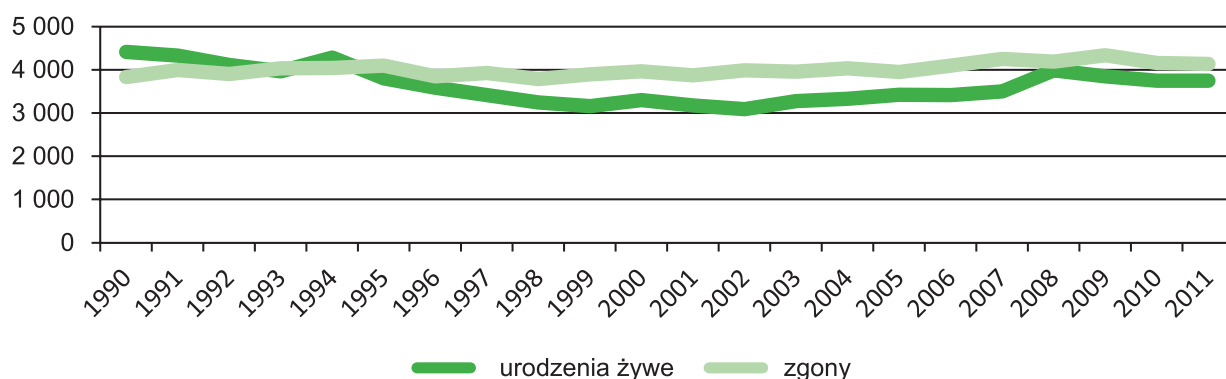
Według stanu na dzień 31.12.2010 r. ludność Szczecina liczyła 410 245 mieszkańców, co stanowiło około 24% mieszkańców województwa zachodniopomorskiego i około 1% mieszkańców kraju. Przeliczona w wyniku spisu powszechnego ludności i mieszkań przeprowadzonego w 2011 roku liczba ludności jest znacznie wyższa od wcześniej wykazywanej bilansowej liczby ludności i w stosunku do poziomu roku 2009 (406 307) jej wzrost wyniósł 1%. Natomiast już w 2011 roku odnotowano spadek ludności Szczecina do poziomu 409 596. Tendencja spadkowa ludności Szczecina utrzymuje się od 1995 roku, który zapoczątkował nieznaczne, lecz stałe obniżanie się poziomu przyrostu naturalnego. Progno-

za Głównego Urzędu Statystycznego dla powiatów i miast na prawie powiatów oraz podregionów do roku 2035 przewiduje stałe obniżanie się liczby ludności w Szczecinie do 383 917. Jest to wynikiem ujemnego przyrostu naturalnego oraz stałej migracji mieszkańców.

Szczecin znajduje się na 7. miejscu pod względem liczby ludności wśród miast wojewódzkich w Polsce (za Warszawą, Krakowem, Łodzią, Wrocławiem, Poznaniem i Gdańskiem), a województwo zachodniopomorskie na 11. miejscu.

Na koniec 2011 roku liczba mieszkańców Szczecina obniżyła się o 649 osób (przyrost naturalny był ujemny: -681, saldo migracji dodatnie: +32). Od 1995 roku (418 156 osób) do końca 2011 roku liczba ludności Szczecina obniżyła się o 8 560 osób.

Wykres 8.1. Urodzenia i zgony w latach 1990-2011

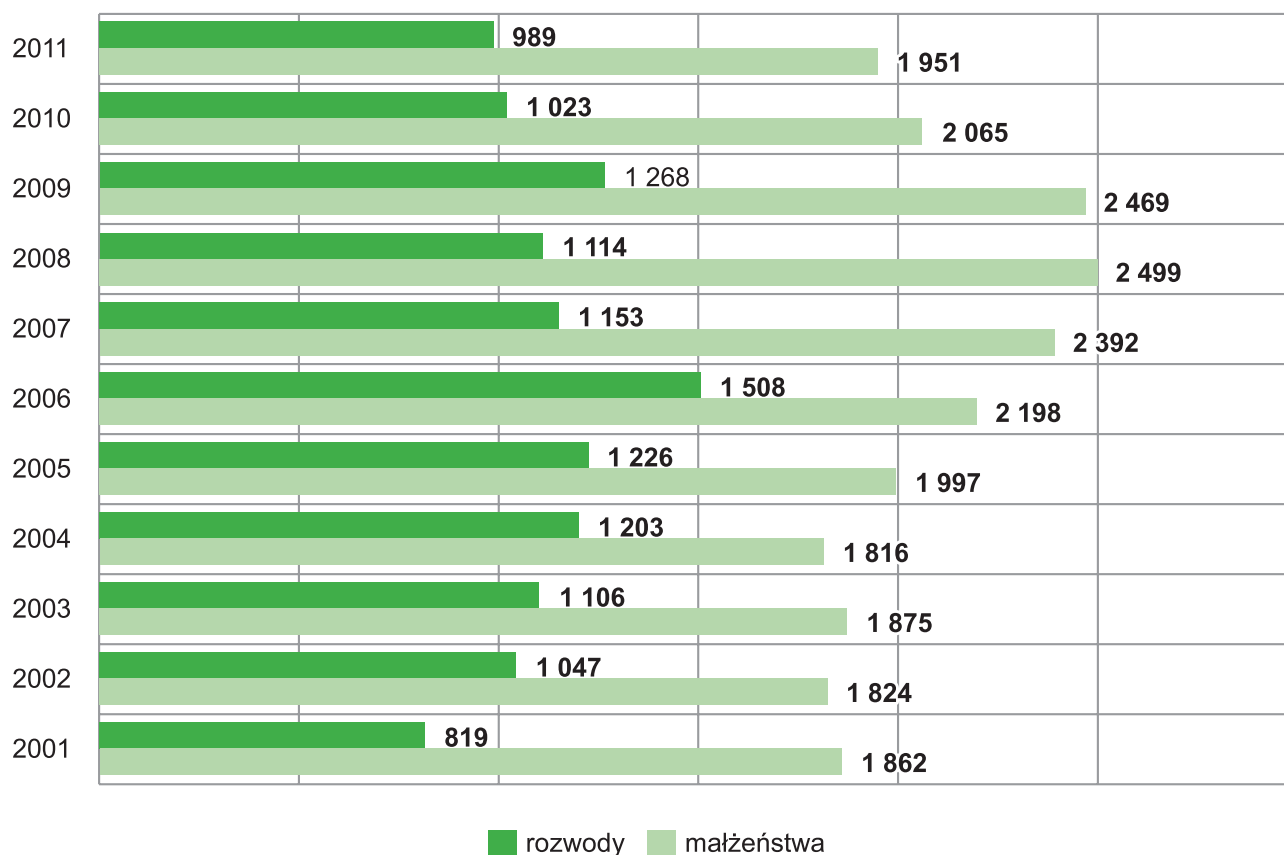
Źródło: GUS.

Tabela 8.1. Sytuacja demograficzna Szczecina

ROK	PRZYROST NATURALNY	SALDO MIGRACJI	LICZBA LUDNOŚCI STAN NA 31.12.*	MĘŻCZYŹNI	KOBIETY
1990	578	801	413 437	200 635	212 802
1995	-344	-53	418 156	201 128	217 028
2000	-662	515	416 485	199 243	217 242
2005	-525	58	411 119	195 433	215 686
2006	-683	-61	409 068	194 524	214 544
2007	-562	-676	407 811	193 744	214 067
2008	-204	-783	406 941	193 055	213 886
2009	-489	-365	406 307	192 666	213 641
2010	-411	-290	410 245	195 439	214 806
2011	-681	32	409 596	194 850	214 746

* łącznie z zameldowanymi czasowo na okres powyżej dwóch miesięcy
Źródło: GUS.

Wykres 8.2. Liczba zawieranych małżeństw i rozwodów w Szczecinie w latach 2001-2011

Źródło: GUS.

W stosunku do 2005 roku liczba zawieranych małżeństw spadła z 1 997 do 1 951. Po 2000 roku wzrosła liczba rozwodów osiągając w 2006 roku poziom 1 508, a po tym roku zauważalna jest tendencja spadkowa (2011 r. – 989 rozwodów).

Wskaźnik zawieranych małżeństw na 1 000 mieszkańców w kraju wynosił w grudniu 2010 roku 7,0, w miastach był nieco niższy – 6,9. W województwie zachodniopomorskim wskaźnik ten wynosił 6,6. W Szczecinie był niższy od średniej krajowej i średniej w regionie i wyniósł 6,2 w 2009 roku, a w 2010 roku spadł do 5,2, mimo wzrostu liczby zawieranych małżeństw.

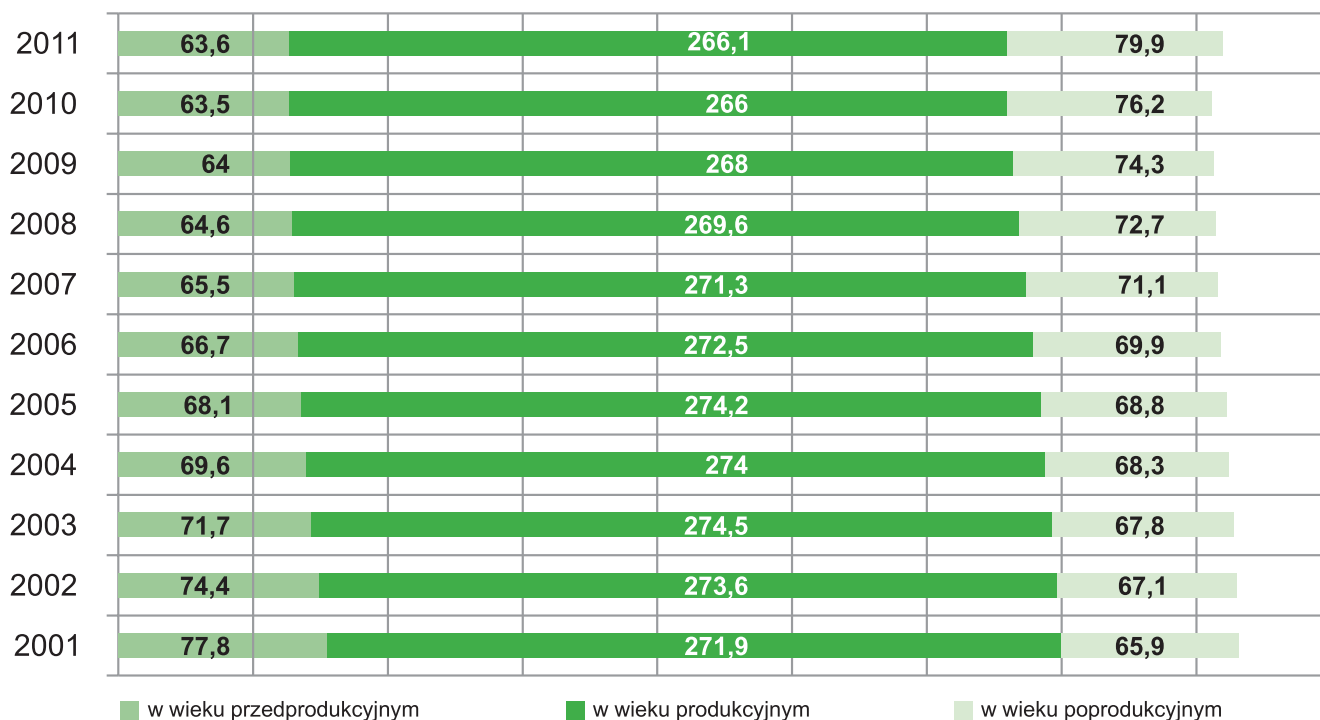
Średni wskaźnik gęstości zaludnienia dla całego miasta na koniec 2011 roku wynosił 1 361,7 osób na 1 km², a w województwie zachodniopomorskim wynosił on 75.

Saldo migracji stałej na koniec 2010 roku było ujemne: – 290 osób, odpływ ludności wyniósł w tym czasie 3 864, a napływ 3 574. Natomiast

w roku 2011 odpływ ludności wyniósł 3 676 osób, a napływ 3 708 osób, co miało wpływ na dodatnie saldo migracji, które osiągnęło poziom 32 osób. Ruch wędrowniczy mieszkańców nadal wskazuje na przemieszczenia ludności odbywające się poza miasto do większych ośrodków miejskich (1 512 w 2010 r. i 1 475 w 2011 r.), na wieś (2 350 w 2010 r. i 2 196 w 2011 r.) i za granicę (2 w 2010 r. i 5 w 2011 r.). Napływ migracyjny ma miejsce w największym stopniu z innych ośrodków miejskich (2 037 w 2010 r. i 2 163 w 2011 r., są to w większości studenci i ludzie młodzi poszukujący pracy), ze wsi (1 361 w 2010 r. i 1 401 w 2011 r.) i z zagranicy (176 w 2010 r. i 144 w 2011 r.). Przemieszczenia wewnątrz miasta polegają na odpływie mieszkańców do nowopowstających osiedli w dzielnicach oddalonych od centrum miasta. Jedną z przyczyn migracji, poza migracjami do innych miast, jest osiedlanie się mieszkańców w gminach podszczecińskich, wchodzących w skład Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego (w największym

8. DEMOGRAFIA, RYNEK PRACY

Wykres 8.3. Struktura ekonomiczna ludności w latach 2001-2011 (w tys.)

Źródło: GUS.

stopniu do gminy Dobra Szczecińska). Stanowią oni część byłych mieszkańców Szczecina, którzy nadal utożsamiają się z miastem poprzez swoją pracę, naukę i powiązania rodzinne. Problem ten dotyczy wszystkich większych miast w Polsce.

Analiza struktury ludności Szczecina ze względu na wiek ekonomiczny wskazuje na negatywne tendencje: następuje starzenie się ludności, co wynika ze zwiększania się odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym i zmniejszania się odsetka ludności w wieku przedprodukcyjnym. Odsetek ludności w wieku produkcyjnym obniża się, zwłaszcza w wieku produkcyjnym niemobilnym, co jest zjawiskiem negatywnym. Na proces starzenia się społeczeństwa wpływ ma przede wszystkim przedłużające się trwanie życia, ale także poziom urodzeń, który pomimo wzrostu w 2008 roku, systematycznie od tego czasu spada, co z kolei powoduje, że miasto nie jest w stanie wyjść z recesji demograficznej.

Utrzymuje się tendencja spadku liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, w 2011 roku liczba ta wyniosła 63 615 osób. Liczba mieszkańców

w wieku poprodukcyjnym wykazuje tendencję wzrostową osiągając w 2011 roku poziom 79 911 osób.

Wskaźnik feminizacji w 2011 roku wynosił 110. Jednak przewagę kobiet nad mężczyznami odnotowuje się dopiero w wieku powyżej 49 roku życia, a w grupie wiekowej do 49 roku życia występuje większa ilość mieszkańców płci męskiej.

8.2. SYTUACJA EKONOMICZNA LUDNOŚCI

8.2.1. DOCHODY I WYDATKI GOSPODARSTW DOMOWYCH

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2010 roku w Szczecinie wynosiło 3 586,82 zł i w stosunku wynagrodzeń z 2009 roku wzrosło o 114,33 zł. Na koniec 2011 roku przeciętne wynagrodzenie w mieście wyniosło 3 761,89 zł. W relacji do średniego krajowego wynagrodzenia brutto w 2010 roku przeciętne wynagrodzenie w Szczecinie było wyższe o 4,4%, a w stosunku do wynagrodzenia w województwie zachodniopomorskim wyższe o 13%. W stosunku do 2009 roku wynagrodzenie

Tabela 8.2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przedsiębiorstwach w miastach wojewódzkich w latach 2009-2010

MIASTO	2009	2010	DYNAMIKA 2009=100
	W ZŁ		
Warszawa	4 603,26	4 694,47	101,9
Katowice	4 494,03	4 563,66	101,5
Gdańsk	4 053,17	4 108,37	101,3
Poznań	3 668,55	3 814,08	103,8
Wrocław	3 556,10	3 675,85	103,3
Szczecin	3 472,49	3 586,82	103,2
Kraków	3 423,56	3 543,43	103,4
Opole	3 352,46	3 541,80	105,3
Lublin	3 178,15	3 489,07	108,9
Olsztyn	3 322,72	3 443,21	103,5
Rzeszów	3 258,06	3 428,12	105,0
Łódź	3 159,24	3 243,15	102,6
Białystok	3 144,60	3 241,41	103,0
Kielce	3 082,94	3 200,80	103,7
Bydgoszcz	3 074,32	3 184,45	103,5
Zielona Góra	3 062,42	3 138,35	102,4
Woj. zachodniopomorskie	3 021,51	3 120,15	103,2
Polska	3 315,38	3 453,00	104,0

Źródło: GUS.

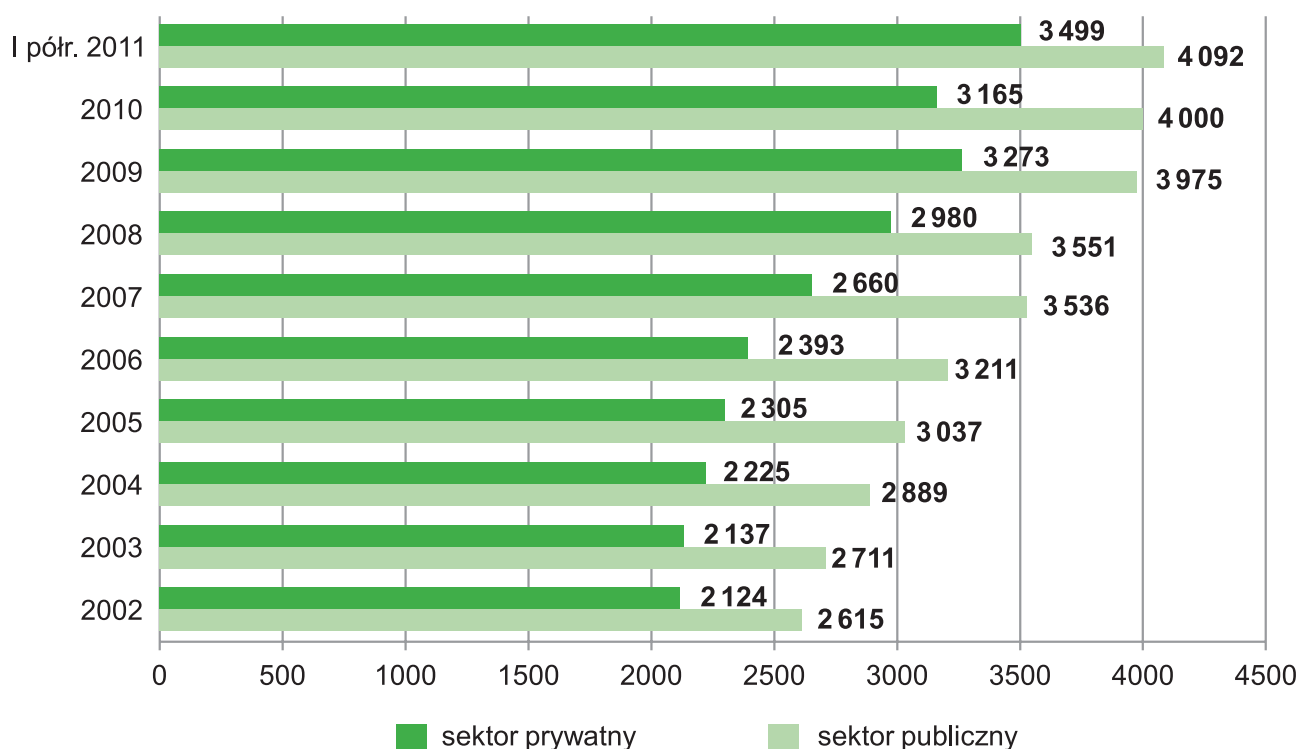
grodzienie w mieście wzrosło o 3,2%, a w tym czasie w kraju odnotowano wzrost o 4%.

Najwyższe przeciętne wynagrodzenia były w 2010 roku Warszawie (4 694,47 zł) oraz w Katowicach (4 563,66 zł) i w Gdańsku (4 108,37 zł). Szczecin znalazł się na szóstym miejscu wśród miast wojewódzkich.

Wyższe wynagrodzenia utrzymują się w podmiotach sektora publicznego, różnica w wynagrodzeniu wynosiła w 2009 roku 17,7%, w 2010 roku wzrosła do 20,9%, a w 2011 roku spadła do 19,3%. W 2011 roku w stosunku do 2010 roku najwyższy wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w Szczecinie zanotowany został w sekcji „Zakwaterowaniu i gastronomii” – o 13,0% i „Budownictwo” – o 12,0%. Spadek wynagrodzeń wystąpił w sekcji „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa” o 2,2%.

Najwyższe średnie wynagrodzenia miesięczne wystąpiły w sekcjach „Informacja i komunikacja” – 5 262,03 zł, „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa” – 4 727,98 zł i „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją” – 4 688,82 zł.

Wykres 8.4. Przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze publicznym i prywatnym w Szczecinie w latach 2002-2011 [w zł]

Źródło: GUS, US Szczecin.

8. DEMOGRAFIA, RYNEK PRACY

Tabela 8.3. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto wg wybranych sekcji PKD w przedsiębiorstwach w latach 2009-2011*

SEKCJA PKD	2009	2010	2011	DYNAMIKA 2010=100%
	W ZŁ			
informacja i komunikacja	4 661,34	4 839,96	5 262,03	108,7
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4 597,72	4 591,39	4 688,82	102,1
działalność finansowa i ubezpieczenia	4 538,61	4 836,15	4 727,98	97,8
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4 228,38	4 377,03	4 529,18	103,5
budownictwo	3 322,64	3 187,21	3 569,01	112,0
edukacja	3 534,93	3 741,82	3 848,59	102,9
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3 483,28	3 665,50	3 734,57	101,9
transport i gospodarka magazynowa	3 512,78	3 611,41	3 725,89	103,2
przetwórstwo przemysłowe	3 202,84	3 111,73	3 272,87	105,2
zakwaterowanie i gastronomia	2 200,74	2 169,94	2 452,42	113,0
administrowanie i działalność wspierająca	2 154,69	2 411,18	2 581,62	107,1

* I półrocze 2011 r.

Źródło: GUS, US Szczecin.

Ogólnopolskie Badanie Wynagrodzeń, przeprowadzone w 2011 roku po raz dziewiąty przez portal wynagrodzenia.pl firmy Sedlak&Sedlak, wykazuje, że mediana wynagrodzeń całkowitych w Szczecinie ukształtowała się na poziomie 3 666,00 zł. W badaniu uczestniczyło w całej Polsce ponad sto tysięcy osób pracujących w przedsiębiorstwach różnych branż i wielkości, a dominującą grupą są ludzie w wieku do 35 lat (68,1%) oraz osoby z wyższym wykształceniem (77,2%). Jest to grupa zajmująca stanowiska pracy, które wynagradzane są znacznie wyżej od przeciętnie zatrudnionych. Najwyższe płace w mieście zostały zanotowane w dziale badań i rozwoju – 4 800,00 zł, sprzedaży – 4 500,00 zł oraz IT – 4 350,00 zł. Najniższe płace występują w działach: obsługa klienta – 3 000,00 zł, administracja, biura zarządu – 3 066,00 zł i w księgowości – 3 300,00 zł. Istotnym czynnikiem warunkującym wysokość wynagrodzenia jest poziom wykształcenia pracowników: najwyższe wynagrodzenia otrzymywali pracownicy z wykształceniem wyższym magisterskim inżynierskim – 5 000,00 zł i wyższym inżynierskim – 4 500,00 zł, a najniższe pracownicy z wykształceniem zawodowym – 2 250,00 zł i podstawowym – 2 250,00 zł.

Zwiększanie się liczby ludności w wieku poprodukcyjnym wskazuje jak duże znaczenie dla mia-

sta mają dochody tej grupy mieszkańców. Liczba osób korzystających ze świadczeń emerytalno – rentowych od kilku lat wykazuje tendencje rosnące. Liczba emerytów i rencistów w Polsce wykazywała stałą tendencję rosnącą, w 2011 roku spadła o 1% w stosunku do 2010 roku. W 2010 roku liczba emerytów i rencistów w Polsce wynosiła 7 491 230 osób (ok. 20% populacji), a w 2011 roku 7 414 039 osób. W województwie zachodniopomorskim liczba emerytów i rencistów wyniosła w 2010 roku 343 034 osoby, w 2011 roku spadła o 1,7% do 337 180 osób i stanowili oni ok. 20% mieszkańców województwa. Przeciętne miesięczne świadczenie emerytalne i rentowe brutto pochodzące z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w 2010 roku w województwie zachodniopomorskim wynosiło 1 536,89 zł i było niższe o 3,3% od przeciętnego świadczenia w kraju wynoszącego 1 588,96 zł. Natomiast w 2011 roku przeciętne świadczenie emerytalno-rentowe w województwie wzrosło do 1 635,87 zł, tj. o 0,6% i było niższe od przeciętnego świadczenia w kraju wynoszącego 1 686,09 zł o 3%.

W województwie zachodniopomorskim udział przeciętnego miesięcznego dochodu na 1 osobę w gospodarstwie domowym w stosunku do średniej krajowej w 2010 roku wynosił 97,3%, natomiast wydatków – 99,5%. Nasze województwo znalazło się w grupie 10 województw, w których

Tabela 8.4. Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych w województwie zachodniopomorskim w latach 2008-2010

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010
pieczywo i produkty zbożowe – w kg	7,07	6,86	6,78
mięso – w kg	5,96	5,85	5,89
ryby – w kg	0,48	0,47	0,46
mleko, napoje mleczne – w l	4,37	4,16	4,45
sery – w kg	0,84	0,94	0,99
jaja – w szt.	12,78	12,92	13,39
owoce – w kg	3,41	4,02	3,68
warzywa – w kg	10,88	5,43	5,33
cukier – w kg	1,18	1,21	1,13

Źródło: US Szczecin.

dochody i wydatki gospodarstw domowych były niższe od średniej krajowej.

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2010 roku w kraju wyniósł około 1 193 zł i był wyższy o 4,3% od dochodu z 2009 roku. Poziom przeciętnych miesięcznych wydatków w gospodarstwach domowych na osobę wyniósł około 991 zł i był wyższy o 1% niż w 2009 roku. Udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym wyniósł 83,1% i był niższy o 2,7% niż w 2009 roku.

W województwie zachodniopomorskim przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2010 roku wynosił 1 186,91 zł i był wyższy o 4% od dochodu z 2009 roku. Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym w 2010 roku wynosiła 2,70, w tym osób pracujących 0,98 i pozostających na utrzymaniu 0,82.

Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych wynosiły w tym samym roku 964,94 zł i były wyższe o 2,6% od wydatków w 2009 roku. Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne wynosiły w 2010 roku 915,58 zł. Wzrosły one o 1,2% w stosunku do wydatków w 2009 roku.

Przeciętny mieszkaniec województwa w 2010 roku najwięcej wydał na żywność i napoje bezalkoholowe (253,67 zł) oraz użytkowanie mieszkania i nośniki energii (199,25 zł). Na rekreację i kulturę wydał 75,56 zł a na transport 68,25 zł. Najmniejsze wydatki poniesione zostały na oświatę – 8,56 zł. Struktura wydatków mieszkańców na

Tabela 8.5. Wyposażenie w niektóre środki trwałego użytkowania gospodarstw domowych w województwie zachodniopomorskim w latach 2008-2010

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010
	% OGÓŁU GOSPODARSTW DOMOWYCH		
samochód osobowy	45,8	49,3	49,4
komputer osobisty	54,1	60,4	62,7
dostęp do internetu	46,4	55,3	57,4
telefon komórkowy	82,5	86,7	89,4
zmywarka do naczyń	9,1	13,2	16,0
drukarka	37,0	39,9	41,1
automat pralniczy	91,3	93,0	93,1

Źródło: US Szczecin.

szego województwa zachowuje podobne proporcje jak w 2009 roku.

Utrzymuje się wzrost poziomu życia mieszkańców naszego województwa, o czym świadczy wzrost wyposażenia gospodarstw domowych w środki trwałego użytkowania. Prawie połowa gospodarstw posiada samochód osobowy, wzrosło wyposażenie w grupę towarów związanych z gospodarstwem domowym i elektroniką. Obecnie są to środki techniczne, bez których trudno wyobrazić sobie życie codzienne, ale wzrost liczby gospodarstw domowych posiadających to wyposażenie świadczy o poprawie jakości życia.

Przeciętne polskie gospodarstwo domowe zajmowało w 2010 roku mieszkanie o powierzchni 73,4 m², składające się z 2,8 pokoi. Na jedną osobę w gospodarstwie przypadało 26 m² powierzchni użytkowej oraz jeden pokój. W Szczecinie przeciętna powierzchnia 1 mieszkania wynosiła w 2010 roku 79 m² i spadła w stosunku do 2009 roku o 7,4 m². W całym kraju przeciętna liczba osób na mieszkanie wynosiła 2,85, w województwie zachodniopomorskim – 2,8, w Szczecinie – 2,5.

W subiektywnej ocenie sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2010 r. w Polsce, 2,7% gospodarstw domowych ocenia swoją sytuację materialną jako bardzo dobrą. W województwie zachodniopomorskim ocenia tak swoją sytuację 3,2% gospodarstw domowych. Najwyżej oceniają swoją sytuację materialną mieszkańcy województwa podlaskiego – 4,8% i mazowieckiego – 4,1%. Jako złą, ocenia swoją sytuację 6,2% gospodarstw domowych

8. DEMOGRAFIA, RYNEK PRACY

w kraju, w województwie zachodniopomorskim jest ich 7,3%.

8.3. RYNEK PRACY

Utrzymująca się do 2008 roku na szczecińskim rynku pracy tendencja stopniowego wzrostu liczb

by pracujących uległa znacznemu załamaniu w 2009 roku (spadek o 8,1%), co związane było przede wszystkim z wysokim spadkiem zatrudnienia w sektorze przemysłu w tym okresie (o 36%). W Szczecinie na koniec 2010 roku zatrudnionych było 108 969 osób, w stosunku do 2009 roku nie-

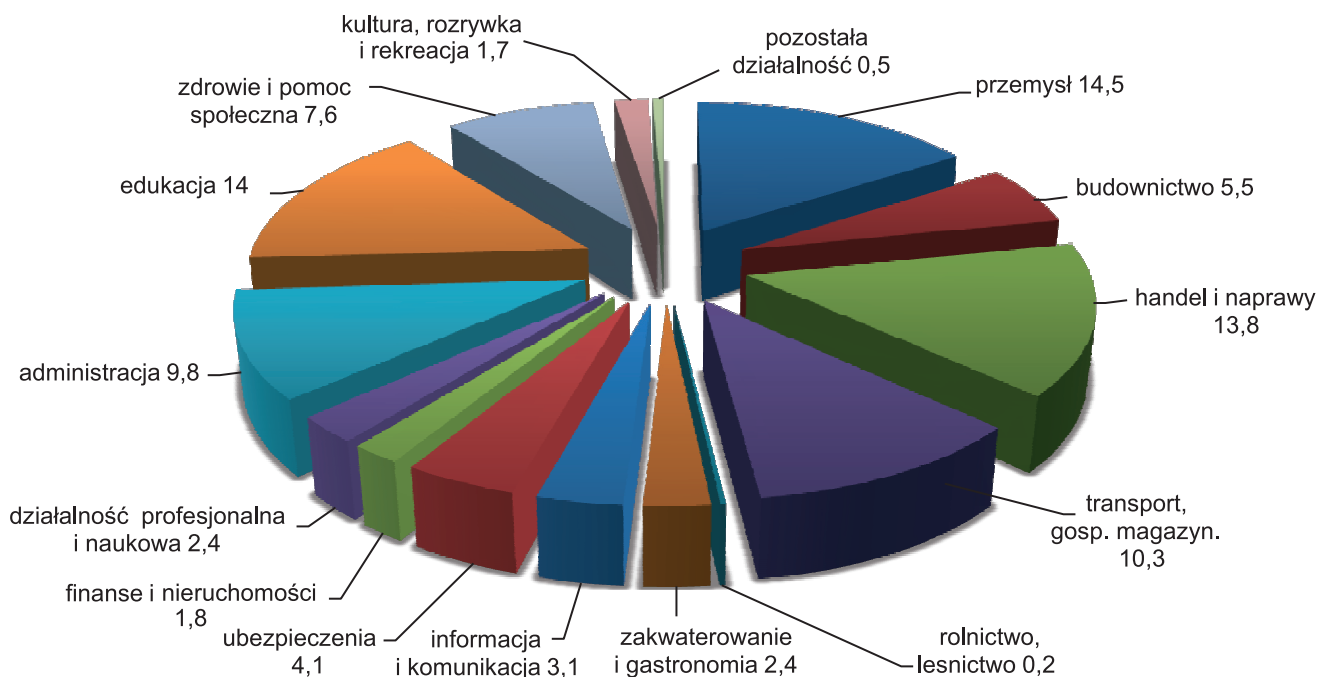
Tabela 8.6. Pracujący* w Szczecinie w latach 2005-2010 (stan w XII)

SEKCJE	2005	2008	2009	2010		
	PRACUJĄCY	PRACUJĄCY	PRACUJĄCY	PRACUJĄCY	STRUKTURA %	DYNAMIKA% 2009=100
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	494	818	170	213	0,2	125,3
przemysł	23 442	24 294	15 537	15 808	14,5	101,7
budownictwo	4 634	6 067	5 887	6 012	5,5	102,1
handel, naprawa pojazdów samochodowych	14 625	15 853	15 438	15 057	13,8	97,5
zakwaterowanie i gastronomia	2 090	2 838	2 513	2 646	2,4	105,3
transport i gospodarka magazynowa	11 246	12 121	11 515	11 255	10,3	97,7
informacja i komunikacja	2 982	2 319	3 010	3 371	3,1	112,0
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4 639	4 468	4 169	4 489	4,1	107,7
obsługa rynku nieruchomości	2 075	1 862	1 910	1 955	1,8	102,4
działalność profesjonalna i naukowa	2 066	7 878	2 471	2 617	2,4	105,9
administrowanie i działalność wspierająca	4 331	164	7 409	9 012	8,3	121,6
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	9 719	10 453	10 566	10 695	9,8	101,2
edukacja	14 997	14 946	15 134	15 259	14,0	100,8
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	8 176	7 927	8 187	8 289	7,6	101,2
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1 872	2 142	1 828	1 805	1,7	98,7
pozostała działalność usługowa	295	653	419	486	0,5	116,0
ogółem	107 684	114 803	106 163	108 969	100	102,6

* podmioty gospodarcze, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących, bez zatrudnionych za granicą; według siedziby firmy.

Źródło: US w Szczecinie.

Wykres 8.5. Struktura pracujących w Szczecinie w 2010 roku (%)

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

wielki wzrost wyniósł 2,6%. Spadek zanotowany został w handlu, naprawie pojazdów samochodowych – o 2,5%, w transporcie i gospodarce magazynowej o 2,3% oraz w działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją o 1,2%.

Największy wzrost liczby pracujących nastąpił w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (o 20,1%), lecz jest to sekcja o marginalnym wpływie na rynek pracy w mieście. Duży wzrost nastąpił w administrowaniu i działalności wspierającej – o 17,8%, pozostałej działalności usługowej o 13,8% oraz informacji i komunikacji o 10,7%. Znaczące wzrosty zanotowały działy: działalność finansowa i ubezpieczeniowa – 7,1%, działalność profesjonalna i naukowa – 5,6% oraz zakwaterowanie i gastronomia – 5%. W pozostałych działach wzrost był niewielki: od 0,8% w edukacji do 2,3% w obsłudze nieruchomości. Pozytywnym wynikiem w tej grupie jest nieznaczny wzrost (1,7%) w przemyśle, co po spadku zatrudnienia w 2009 roku stanowi dobrą prognozę na lata następne.

Załamanie rynku pracy w 2009 roku przyczyniło się do zmian jakościowych grup zatrudnienia. Na-

dal największą grupę stanowią pracujący w przemyśle – 14,5%, lecz ich liczba jest zdecydowanie mniejsza od liczby osób zatrudnionych w tym dziale w latach poprzednich. Nadal dużą grupę stanowią pracujący w edukacji – 14% oraz handlu i naprawie pojazdów samochodowych – 13,8%, a także w transporcie i gospodarce magazynowej – 10,3%.

Przeciętne zatrudnienie spadło w mieście w 2010 roku o 1,4% w stosunku do roku 2009. Wyniosło ono w grudniu 2010 roku 89 610 osób. Najwyższy przyrost przeciętnego zatrudnienia zanotowany został w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie, ale jest to sekcja marginalna w mieście zatrudniająca zaledwie 33 osoby. Duży przyrost zatrudnienia nastąpił w informacji i komunikacji – o 16,4%, działalności profesjonalnej i naukowej o 9,6%, zakwaterowaniu i gastronomii o 8,7% oraz pozostałej działalności usługowej o 8,4%. Wzrosło także przeciętne zatrudnienie w administrowaniu i działalności wspierającej o 5,9%. Spadło natomiast przeciętne zatrudnienie w handlu, naprawie pojazdów samochodowych – o 10,0% i w przemyśle o 7,5%.

8. DEMOGRAFIA, RYNEK PRACY

Tabela 8.7. Przeciętne zatrudnienie* w Szczecinie w latach 2005-2010 (stan w XII)

SEKCJE	2005	2008	2009	2010		
	PRACUJĄCY	PRACUJĄCY	PRACUJĄCY	PRACUJĄCY	STRUKTURA%	DYNAMIKA% 2009=100
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	193	159	2	33	0,04	1 650,0
przemysł	20 162	19 169	15 036	13 914	15,5	92,5
budownictwo	4 376	5 274	4 935	4 910	5,5	99,5
handel, naprawa pojazdów samochodowych	8 383	9 480	9 577	8 618	9,6	90,0
zakwaterowanie i gastronomia	1 220	1 695	1 526	1 672	1,5	109,6
transport i gospodarka magazynowa	9 438	12 482	6 539	6 231	7,0	95,3
informacja i komunikacja	1 789	2 067	2 245	2 687	3,0	119,7
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5 032	4 428	3 970	3 838	4,3	96,7
obsługa rynku nieruchomości	1 627	2 501	2 469	2 502	2,8	101,3
działalność profesjonalna i naukowa	1 065	1 734	1 712	1 893	2,96	110,6
administrowanie i działalność wspierająca	2 864	4 796	4 277	4 547	5,1	106,3
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11 146	11 566	12 233	12 394	13,8	101,3
edukacja	15 228	15 197	15 068	14 974	16,7	99,4
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	8 722	8 810	9 414	9 394	10,5	99,8
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1 575	1 457	1 639	1 695	1,4	103,4
pozostała działalność usługowa	215	223	282	308	0,3	109,2
ogółem	93 035	101 038	90 923	89 610	100	98,6

* Bez podmiotów o liczbie pracujących do 9 osób, bez zatrudnionych za granicą oraz bez fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

Źródło: US w Szczecinie.

8.4. CHARAKTERYSTYKA BEZROBOCIA W MIEŚCIE

Na stan bezrobocia w całym kraju wpłynęła sytuacja gospodarcza po 2008 roku, po światowym kryzysie gospodarczym oraz sytuacja ekonomiczna państw Unii Europejskiej w latach następnych. Kryzys nie odbił się w znaczący sposób na polskiej gospodarce, ale od 2009 roku pogorszyła się sytuacja na rynku pracy – nastąpił wzrost liczby bezrobotnych i dotknęło to w mniejszym lub większym stopniu wszystkie regiony i miasta wojewódzkie w Polsce. Odnotowują one, często niewielki, wzrost liczby bezrobotnych i stopy bezrobocia. W końcu 2011 roku w urzędach pracy zarejestrowanych było 1 982,7 tys. osób, o 28

tys. osób więcej niż w 2010 roku, a stopa bezrobocia w kraju wyniosła 12,5%.

Województwo zachodniopomorskie należy do regionów o najwyższej stopie bezrobocia w kraju, zajmuje drugie miejsce ze stopą bezrobocia 17,5% za województwem warmińsko – mazurskim o stopie bezrobocia 20,1% na koniec 2011 roku. Wysoka stopa bezrobocia notowana jest również w województwach: kujawsko-pomorskim – 16,9% i podkarpackim – 15,7%. Najniższa stopa bezrobocia charakteryzowała województwa: wielkopolskie – 9,2%, mazowieckie – 9,9%, śląskie – 10,1% i małopolskie – 10,5%.

W mieście Szczecinie odnotowano w tym samym okresie najniższą stopę bezrobocia w wojewódz-

Tabela 8.8. Stopa bezrobocia w miastach wojewódzkich w latach 2008-2011

MIASTO	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011
Wrocław	3,3	5	5,4	5,0
Opole	4,4	5,9	6,3	6,2
Łódź	6,8	9,5	9,9	10,8
Zielona Góra	4,9	7,5	7,6	8,2
Białystok	7,8	11,6	12,4	12,4
Gdańsk	2,6	4,9	5,4	5,5
Lublin	7,4	9,3	9,6	9,5
Olsztyn	4,3	7,1	6,9	7,2
Bydgoszcz	4,9	7,3	7,9	7,9
Poznań	1,8	3,2	3,5	3,7
Katowice	1,9	3,3	3,8	4,3
Kielce	9,6	10,3	10,6	10,0
Kraków	2,8	4,2	4,7	4,9
Warszawa	1,9	2,9	3,4	3,8
Rzeszów	5,9	7,2	7,9	7,7
Szczecin	4,3	8,1	9,6	9,9

Źródło: GUS.

twie zachodniopomorskim – 9,9%. Najwyższe wskaźniki wystąpiły w powiatach łobeskim – 29,0%, białogardzkim – 28,1% i pyrzyckim – 27,7%.

Stopa bezrobocia w Szczecinie zaczęła rosnać od 2009 roku, osiągając w grudniu 2011 roku 9,9%. W stosunku do 2008 roku wzrost ten wynosił 130%. Podobnie jest we wszystkich miastach wojewódzkich. W dwóch miastach, gdzie stopa bezrobocia w grudniu 2011 roku uplasowała się na poziomie poniżej 4% (Poznań – 3,7% i Warszawa – 3,8%) wzrosło ono w tym okresie również dwukrotnie. W trzech miastach wojewódzkich stopa bezrobocia przekroczyła 10%: Białystok (12,4%), Łódź (10,8%) i Kielce (10,0%). Szczecin znalazł się na piątym miejscu wśród miast wojewódzkich o najwyższej stopie bezrobocia.

Wskaźnik bezrobocia, stanowiący procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, podobnie jak stopa bezrobocia, po stałym spadku do 2008 roku, wzrósł w grudniu 2010 roku do 6,2% i do 6,4% w grudniu 2011 roku. W Szczecinie w latach 2006-2011 kształtował się on następująco:

Sytuacja gospodarcza w podobny sposób wpłynęła na zmiany w strukturze osób bezrobotnych. Po dużych (ok. 100%) wzrostach liczby bezrobotnych w większości grup bezrobotnych w 2009 roku nadal notowana jest ich rosnąca tendencja, lecz utrzymująca się od tego czasu na wyrównanym poziomie. Najliczniejszą grupę w 2011 roku stanowili bezrobotni z grupy wiekowej 25-34 lata (29,1%), 45-44 lata (22,2%) i 35-44 lata (20,3%). Negatywnym objawem sytuacji na rynku pracy jest, mimo mniejszej liczby bezrobotnych, rosnąca stale grupa bezrobotnych w wieku powyżej 45 lat. Stanowili oni 39,7% osób bezrobotnych. Pozytywnym natomiast zjawiskiem jest spadek od 2010 roku liczby bezrobotnych w wieku 18-24 lata o 13,7% oraz w wieku 25-34 lata o 3,3%.

W 2011 roku 50,2% ogółu bezrobotnych stanowiły kobiety (8 507), ale była to liczba zaledwie o 0,4% wyższa od liczby mężczyzn pozostających bez pracy (8 435).

Wśród bezrobotnych najliczniejszą grupą są osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym – 4 979 oraz zasadniczym zawodowym – 3 975. Stanowili oni 52,9% bezrobotnych w 2011 roku. Osoby z niskimi kwalifikacjami nadal mają największe problemy na rynku pracy. Natomiast biorąc pod uwagę czas pozostawania bez pracy, w dalszym ciągu najliczniejszą grupą są osoby zarejestrowane w PUP od 1 do 6 miesięcy (46,6%). Liczba osób bezrobotnych pozostająca bez pracy powyżej 24 miesięcy wzrosła w 2011 roku o 120%.

W latach 2008-2009 spadła tendencja podejmowania pracy przez bezrobotnych, co stało się jedną z przyczyn wyłączeń z ewidencji bezrobot-

Tabela 8.9. Wskaźnik i stopa bezrobocia w Szczecinie w latach 2006-2011

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
wskaźnik bezrobocia %	7,9	4,2	2,7	5,3	6,2	6,4
stopa bezrobocia %	11,8	6,5	4,3	8,1	9,6	9,9

Źródło: WUP Szczecin.

8. DEMOGRAFIA, RYNEK PRACY

Tabela 8.10. Struktura bezrobotnych według: wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy i płci

WYSZCZEGÓLNIENIE 2008		LICZBA BEZROBOTNYCH W LATACH 2008-2011					
		2009	2010	2011			
				OGÓŁEM	STRUKTURA %	DYNAMIKA % 2010=100	
WG WIEKU	18-24	996	1 841	2 095	1 843	10,9	98,0
	25-34	2 409	4 471	5 098	4 934	29,1	96,8
	35-44	1 207	2 669	3 123	3 449	20,3	110,4
	45-54	1 818	3 490	3 740	3 769	22,2	100,8
	55 i więcej	964	1 845	2 534	2 947	17,5	116,3
WG WYKSZTAŁCENIA	wyższe	1 494	2 268	2 776	2 887	17,0	104,0
	policealne i średnie zawodowe	1 506	2 822	3 176	3 370	19,9	106,1
	średnie ogólnokształcące	775	1 407	1 698	1 731	10,2	101,9
	zasadnicze zawodowe	1 299	3 264	3 822	3 975	23,5	104,0
	gimnazjalne i niższe	2 320	4 555	5 028	4 979	29,4	99,0
WG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY	1-6 miesięcy	4 993	9 459	8 995	7 893	46,6	87,7
	6-12 miesięcy	956	3 078	3 653	3 598	21,2	98,5
	12-24 miesiące	563	1 170	3 037	3 436	20,3	113,1
	powyżej 24 miesięcy	882	609	915	2 015	11,9	220,2
WG PŁCI	kobiety	4 038	6 496	8 005	8 507	50,2	106,3
	mężczyźni	3 356	7 820	8 495	8 435	49,8	99,3
ogółem		7 394	14 316	16 500	16 942	x	102,7

Źródło: WUP Szczecin, PUP Szczecin.

nych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Szczecinie. W latach 2010-2011 sytuacja się zmieniła na korzyść bezrobotnych: w 2010 roku pracę podjęły 9 594 osoby, a w 2011 roku 9 624 osoby.

Jedną z przyczyn negatywnych zmian zachodzących na szczecińskim rynku pracy są zwolnienia grupowe w szczecińskich zakładach pracy. Powiatowy Urząd Pracy jest każdorazowo powiadamiany o zamiarze oraz fakcie dokonywania zwolnień grupowych w szczecińskich firmach, co z kolei powoduje uruchamianie procedur umożliwiających realizację usług urzędu pracy. Mają one na celu wsparcie osób objętych zwolnieniami grupowymi w nowej dla nich sytuacji oraz pomoc w jak naj szybszym powrocie do aktywności zawodowej. Do najważniejszych należą spotkania informacyjne z pracownikami, usługi pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego realizowane w punktach konsultacyjno-informacyjnych organizowanych na terenie zakładów pracy, rejestracja bezrobotnych

czy szkolenia zawodowe. W 2010 roku zwolnienia grupowe zgłosiło 17 firm, w 2011 roku liczba ta wzrosła do 35 firm. Nie wszystkie zgłoszenia zwolnień grupowych przez firmy zostały zrealizowane, niektóre firmy odstąpiły od planów redukcji zatrudnienia. Udokumentowane zwolnienia grupowe objęły w 2010 roku 508 osób, a w 2011 roku 283 osoby.

W latach 2010-2011 Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie realizował i współrealizował programy i projekty finansowane z różnych środków, m.in.:

- „Program zwiększający aktywność zawodową osób w wieku 45/50 Plus”;
- „Program zwiększający aktywność zawodową osób w wieku do 30 lat”;
- „Program związany z rozwojem małej i średniej przedsiębiorczości”;
- Program i działania na rzecz bezrobotnych, zwolnionych z pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników, związanych z trudnościami

Tabela 8.11. Podział bezrobotnych wg grup zawodowych w latach 2010-2011

GRUPY ZAWODOWE	31.12.2010	31.12.2011	DYNAMIKA % 2010=100
rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo	107	125	116,8
górnictwo	5	5	100,0
przetwórstwo przemysłowe	1 789	1 809	101,1
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	98	107	109,2
budownictwo	740	785	106,1
handel hurtowy i detaliczny; naprawa samochodów, motocykli	2 096	2 331	111,2
zakwaterowanie i usługi gastronomiczne	341	355	104,1
transport, gospodarka magazynowa	649	683	105,2
informacja i komunikacja	112	145	129,5
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	206	232	112,6
obsługa rynku nieruchomości	155	161	103,9
działalność profesjonalna naukowa i techniczna	416	449	107,9
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	341	684	200,6
administracja publiczna i obrona narodowa	407	448	110,1
edukacja	443	456	102,9
opieka zdrowotna o pomoc społeczną	411	475	115,6
kultura, rozrywka i rekreacja	137	152	110,9
pozostała działalność usługowa	2 956	2 530	85,6
gospodarstwa domowe	1	3	300,0
organizacje i zespoły eksterytorialne	1	1	100,0
działalność niezidentyfikowana	1 348	1 466	108,8

Źródło: PUP Szczecin.

Tabela 8.12. Działania pośrednictwa pracy realizowane przez PUP w latach 2010-2011

	2010	2011
liczba osób przyjętych do pracy za skierowaniem PUP	1 793	1 172
łączna liczba wolnych miejsc pracy, jakie wpłynęły do PUP	3 633	5 828
giełdy pracy zorganizowane na terenie PUP – liczba osób uczestniczących w giełdach pracy	11	13
liczba wydanych informacji o możliwości zabezpieczenia potrzeb kadrowych podmiotu powierzającego wykonywanie pracy cudzoziemcowi w oparciu o rejestr bezrobotnych i poszukujących pracy	124	95
liczba zarejestrowanych oświadczeń o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi – obywatelowi Białorusi, Rosji lub Ukrainy	986	1 870

Źródło: PUP Szczecin.

- gospodarczymi lub niewypłacalnością pracodawcy w warunkach kryzysu finansowego;
- „Szansa na pracę”;
 - „Szansa na lepsze jutro”;
 - Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych zwolnionych z pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników oraz pracowników objętych zwolnieniami monitorowanymi, w tym w ra-

mach programów współfinansowanych z wkładu finansowego Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji (EFG).

PUP w Szczecinie uczestniczył w projektach partnerskich, m.in.:

- „Piramida kompetencji”;
- „Zielona Linia – Centrum Informacyjno – Konsultacyjne Służb Zatrudnienia”;

8. DEMOGRAFIA, RYNEK PRACY

Tabela 8.13. Środki przeznaczone przez Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w latach 2010-2011

FORMY WSPARCIA	2010	2011
szkolenia	3 027 075,17	1 310 766,76
prace interwencyjne	614 225,44	400 930,90
roboty publiczne	5 761 956,07	2 878 830,40
stypendia za staż	6 717 162,06	3 630 511,37
stypendia za okres nauki	47 145,60	66 544,80
prace społecznie użyteczne	98 785,20	134 398,38
środki na podjęcie działalności gospodarczej	8 818 719,30	2 697 612,11
refundacja wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy	2 641 561,63	717 181,61
refundacja opieki nad dzieckiem	57 446,73	42 687,53
badania lekarskie pod oferty pracy	3 323,00	4 088,00
koszty przejazdu do miejsca pracy	842,98	–
razem	27 788 243,18	11 178 621,01

Źródło: PUP Szczecin.

- „Aktywna integracja w Szczecinie”;
- „Odpracuj dług”;
- „Alimenty uregulowane, obiekty sportowe poprzątane”;
- Akademia Badań Lokalnego Rynku Pracy.

Pośrednictwo pracy działające w Powiatowym Urzędzie Pracy w Szczecinie prowadzone jest zgodnie z zasadami dostępności usług, dobrovolności, równości i jawności oraz zapisami zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 marca 2007r w sprawie standardów usług rynku pracy i Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 marca 2007r w sprawie szczegółowych warunków prowadzenia przez publiczne służby zatrudnienia usług rynku pracy. Wszystkie oferty zgłaszane do urzędu są niezwłocznie rejestrowane w komputerowej bazie danych i zamieszczane w gablotach informacyjnych znajdujących się na terenie urzędu pracy a także na stronie internetowej urzędu i stronie ministra właściwego ds. pracy. Oferty pracy zachowują swoją aktualność do czasu ustalonego z pracodawcą lub do chwili ich realizacji, czyli podjęcia pracy przez osobę skierowaną przez urząd, bądź wycofania przez pracodawcę. Usługi pośrednictwa pracy są poprzedzone szeregiem działań zmierzających do realizacji ofert pracy. Pośrednictwo pracy prowadzone jest przez urząd w formie indywidualnych kontaktów pośrednika pracy z bezrobotnym lub poszukującym pracy, targów pracy i giełdy pracy. Urząd pracy korzysta

też z usług międzynarodowej sieci pośrednictwa pracy EURES.

Wydatki na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu pochodzą z Funduszu Pracy i Europejskiego Funduszu Społecznego. Ilość środków przeznaczonych na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w 2011 roku zmalała o 59,8% w stosunku do 2010 roku. Jest to wynikiem zmniejszenia środków przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Przekłada się to jednoznacznie na ilość osób bezrobotnych oraz przedsiębiorców, którzy skorzystali z obydwu funduszy w celu znalezienia miejsca pracy lub jego utworzenia. Ze środków przeznaczonych na aktywizację zawodową korzystało w 2010 roku 3 811 osób, w 2011 roku korzystało z nich 2 240. bezrobotnych.

Podstawowymi instytucjami, wykonującymi swoje ustawowe zadania z zakresu rynku pracy i walki z bezrobociem są Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie i Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie, przy którym funkcjonuje Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej, którego głównym zadaniem jest pomoc w planowaniu kariery zawodowej polegająca na informacji i poradnictwie zawodowym oraz otwartym pośrednictwie pracy.

Wiele działań jest prowadzonych w ramach odrębnych projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe – fundacje lub stowarzyszenia w ramach programów obejmujących cały region.

Organizacją pozarządową ściśle związaną od lat ze szczecińskimi inicjatywami związanymi z walką z bezrobociem jest Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego – Szczecińskie Centrum Przedsiębiorczości. Stowarzyszenie jest jedną z najstarszych organizacji pozarządowych w Polsce – funkcjonuje od 1996 roku, lecz powstało jako skutek rozszerzenia działalności istniejącego od 1991 roku Inkubatora Przedsiębiorczości. W inkubatorze tym rozpoczęło swoją działalność wiele znanych i cenionych obecnie na rynku szczecińskich firm. ZSRG-SCP jest instytucją promującą i wspierającą szeroko pojętą przedsiębiorczość. W ramach stowarzyszenia funkcjonują:

- Inkubator Przedsiębiorczości, mający na celu wspieranie młodych bądź rozpoczynających swoją działalność firm na rynku,
- Enterprise Europe Network punkt sieci finansowanych przez Komisję Europejską,
- Ośrodek Szkoleniowy prowadzący kursy, szkolenia, seminaria i konferencje,
- Studencki Klub Przedsiębiorcy propagujący wśród studentów i absolwentów idee przedsiębiorczości,
- Centrum Integracji Społecznej świadczący pomoc dla osób bezrobotnych pozostających bez pracy i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Stowarzyszenie jest jedną z tych organizacji, które propagują ideę przedsiębiorczości i umożliwiają, przede wszystkim młodym ludziom, odnaleźć swoje miejsce na rynku poprzez własną działalność gospodarczą. W ciągu ostatnich lat organizacji takich pojawiło się więcej, działalność taką prowadzą też stowarzyszenia i fundacje funkcjonujące na rynku od wielu lat, np. Federacja Stowarzyszeń Naukowo – Technicznych NOT czy Polska Fundacja Przedsiębiorczości.

Szczególną grupą, którą objęły swoją działalnością instytucje i organizacje pozarządowe są studenci i absolwenci szczecińskich wyższych uczelni. Przy szczecińskich wyższych uczelniach funkcjonują Biura Karier i Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości. Działają też organizacje pozarządowe – Polska Fundacja Społeczeństwa Przedsiębiorczego, będąca organizatorem Targów Pracy i Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości. Są one skierowane do młodych osób poszukujących pracy i zamierzających rozpocząć

działalność na własny rachunek. Dużą rolę w tej działalności odgrywa pomoc dla młodych innowacyjnych firm oraz osób mających pomysł na innowacyjne przedsięwzięcie.

Taką inicjatywą jest np. organizowany corocznie Global Startup Challenge dla młodych zespołów z e-biznesowymi projektami. N gruncie projektów związanych z e-biznesem i szeroko pojętą działalnością informatyczną działa młoda Fundacja Rozwoju Branży Internetowej Netcamp, której głównymi odbiorcami są studenci i absolwenci szczecińskich uczelni. Przy Zachodniopomorskim Uniwersytecie Technologicznym funkcjonuje Regionalne Centrum Innowacji i Transferu Technologii wspierające innowacyjne firmy wprowadzające efekty badań naukowych na rynek. Od 2000 roku funkcjonuje w mieście Szczeciński Park Naukowo-Technologiczny Sp. z o.o., działający na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego środowiska innowacyjnego. Jego działalność przyczynia się do tworzenia miejsc pracy i rozwoju gospodarczego w oparciu o relacje naukowo – gospodarcze. Od 2007 roku park rozpoczął realizację inwestycji Technopark Pomerania przy ul. Niemierzyńskiej. Zakończony został pierwszy etap tej inwestycji, zakończenie następnego planowane jest w 2013 roku. Powstaje tam centrum komputerowe, centrum innowacji oraz centrum inkubacji biznesu. Będzie to miejsce rozpoczynania działalności gospodarczej przez nowo powstające lub działające już na rynku małe podmioty gospodarcze w obszarze wysokich technologii. Znajdą się tam inkubator dla klastrów, lokalizacja dla firm spin-off i start-up, inkubator dla studentów i absolwentów, ośrodek dla doktorantów oraz laboratoria specjalistyczne. Takie działania stwarzają możliwość znalezienia drogi kariery uzdolnionym absolwentom szczecińskich wyższych uczelni i młodym pracownikom naukowym.

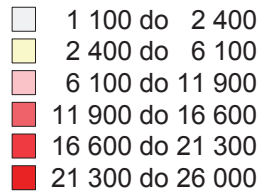
ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Główny Urząd Statystyczny
2. Wojewódzki Urząd Statystyczny w Szczecinie
3. Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie
4. Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie
5. „Wynagrodzenia w Szczecinie w 2011 roku”, portal wynagrodzenia.pl; Sedlak&Sedlak

LICZBA MIESZKAŃCÓW W OSIEDLU

wg stanu na 31.12.2011

LICZBA MIESZKAŃCÓW W OSIEDLU

DZIELNICA ŚRÓDMIEŚCIE

SS - STARE MIASTO
SN - NOWE MIASTO
SZ - ŚRÓDMIEŚCIE ZACHÓD
ST - TURZYN
SC - CENTRUM
SP - ŚRÓDMIEŚCIE PÓLNOC
SL - ŁĘKNO
SB - NIEBUSZEWO-BOLINKO
SD - DRZETOWO-GRABOWO
MM - MIĘDZYODRZE-WYSIPA PUCKA

DZIELNICA PÓLNOC

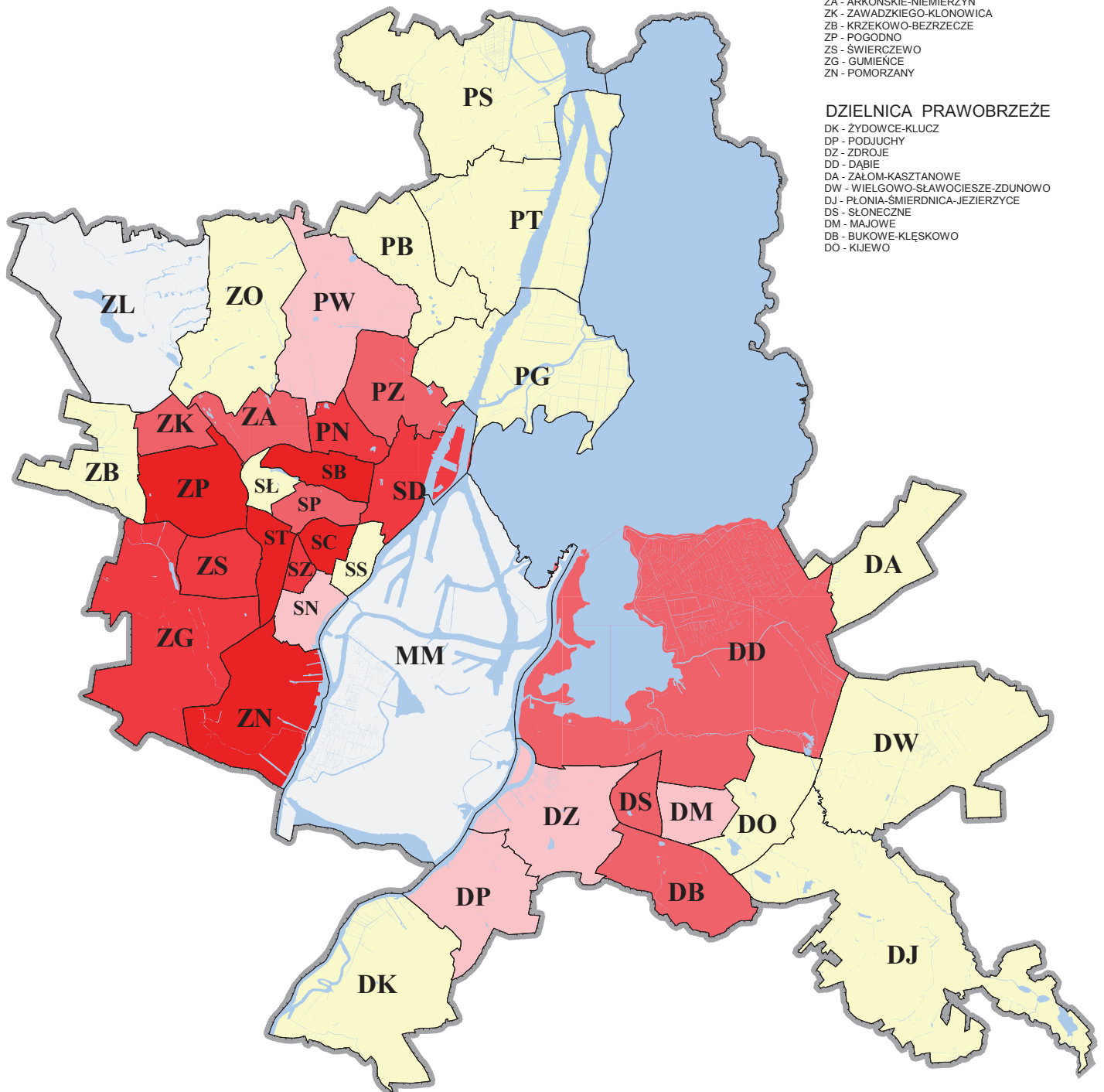
PS - SKOLWIN
PT - STOLCZYN
PB - BUKOWO
PG - GOLECINO-GOCLAŃ
PW - WARSZEWO
PZ - ŻELECHOWA
PN - NIEBUSZEWO

DZIELNICA ZACHÓD

ZL - GŁĘBOKIE-PILCHOWO
ZO - OSÓW
ZA - ARKOŃSKIE-NIEMIERZYN
ZK - ZAWADZKIEGO-KŁONOWICA
ZB - KRZEKOWO-BEZRZECZE
ZP - POGODNO
ZS - ŚWIERCZEWO
ZG - GUMIENCE
ZN - POMORZANY

DZIELNICA PRAWOBRZEŻE

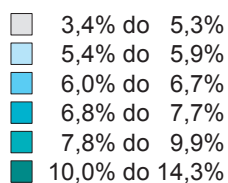
DK - ZYDOWCE-KLUCZ
DP - PODJUCHY
DZ - ZDROJE
DD - DĄBIE
DA - ZAŁOM-KASZTANOWE
DW - WIELGOŁWO-SŁAWOCIESZE-ZDUNOWO
DJ - PŁONIA-ŚMIERDNICA-JEZIERZYCE
DS - SŁONECZNE
DM - MAJOWE
DB - BUKOWE-KŁĘSKOWO
DO - KJEWÓ

BEZROBOTNI

wg stanu na 31.12.2011

PROCENT BEZROBOTNYCH W STOSUNKU DO OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM

DZIELNICA ŚRÓDMIEŚCIE

SS - STARE MIASTO
SN - NOWE MIASTO
SZ - ŚRÓDMIEŚCIE ZACHÓD
ST - TURZYN
SC - CENTRUM
SP - ŚRÓDMIEŚCIE PÓŁNOC
SL - LĘKNO
SB - NIEBUSZEWO-BOLINKO
SD - DRZETOWO-GRABOWO
MM - MIĘDZYODRZE-WYSPA PUCKA

DZIELNICA PÓŁNOC

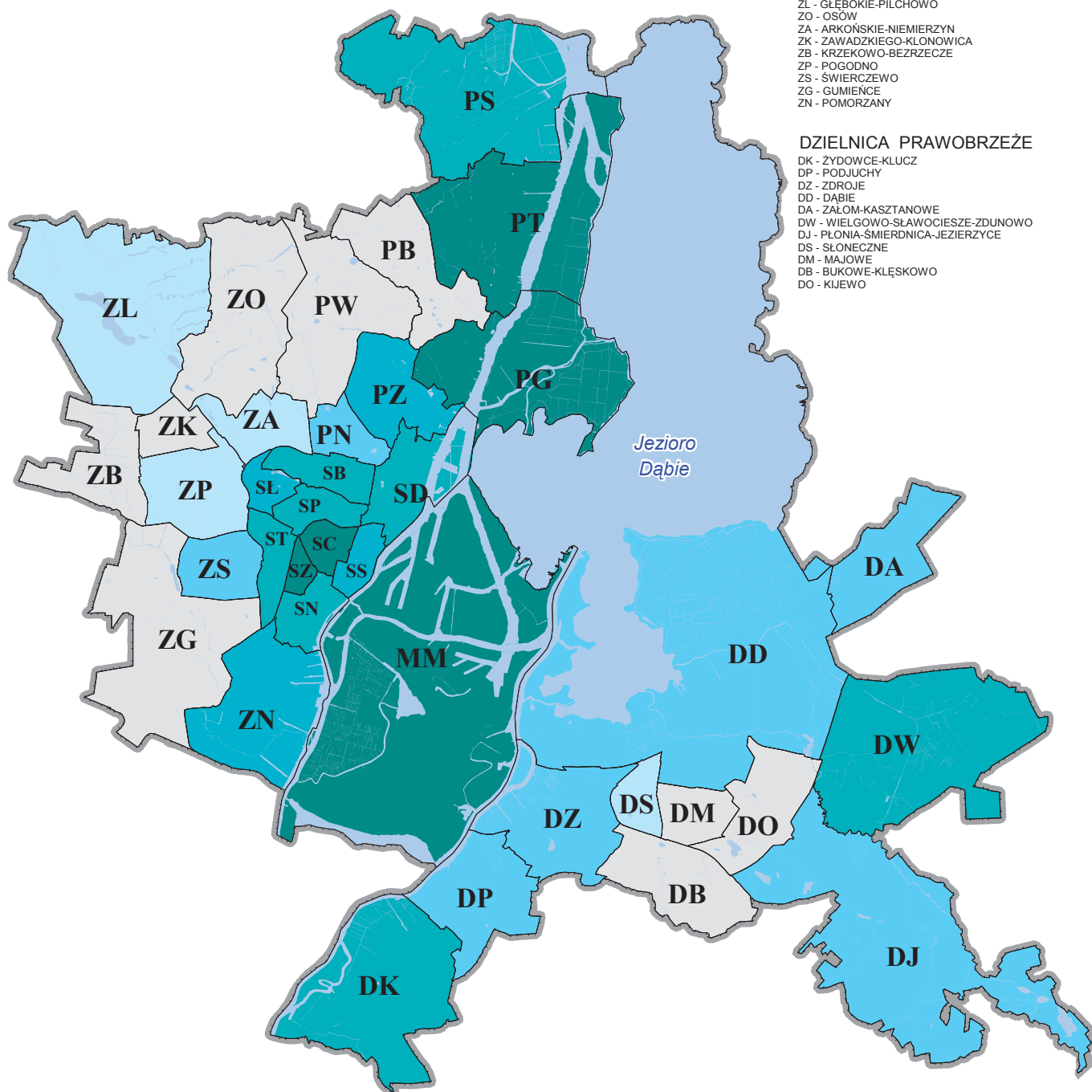
PS - SKOLWIN
PT - STOŁCZYN
PB - BUKOWO
PG - GOLECINO-GOCLAŃ
PW - WARSZEWO
PZ - ŻELECHOWA
PN - NIEBUSZEWO

DZIELNICA ZACHÓD

ZL - GŁĘBOKIE-PILCHOWO
ZO - OSÓW
ZA - ARKOŃSKIE-NIEMIERZYN
ZK - ZAWADZKIEGO-KLONOWICA
ZB - KRZEKOWO-BEZRZECZE
ZP - POGODNO
ZS - ŚWIERCZEWO
ZG - GUMIENCE
ZN - POMORZANY

DZIELNICA PRAWOBRZEŻE

DK - ŻYDOWCE-KLUCZ
DP - PODJUCHY
DZ - ZDROJE
DD - DĄBIE
DA - ZAŁOM-KASZTANOWE
DW - WIELGOWO-SŁAWOCIESZE-ZDUNOWO
DJ - PŁONIA-SMIERDNICA-JEZIERZYCE
DS - SŁONECZNE
DM - MAJOWE
DB - BUKOWE-KLĘSKOWO
DO - KIJEWÓ

9. NAUKA I SZKOLNICTWO WYŻSZE

9.1. UCZELNIE WYŻSZE

Szczecin jest największym ośrodkiem akademickim w województwie zachodniopomorskim. Spośród 22 uczelni w województwie, w Szczecinie działa 17, w tym 5 publicznych (Uniwersytet Szczeciński z 11 wydziałami,

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny z 10 wydziałami, Pomorski Uniwersytet Medyczny z 4 wydziałami, Akademia Morska z 3 wydziałami, Akademia Sztuki z 3 wydziałami) i 12 niepublicznych. Ważnym wydarzeniem roku 2010 było utworzenie Akademii

Tabela 9.1. Szkolnictwo wyższe w roku akademickim 2009/2010 i 2010/2011

UCZELNIA	2009/2010		2010/2011							
	STUDENCI	ABSOLWENCI*	STUDENCI				ABSOLWENCI**			
			OGÓŁEM	W TYM KOBIETY	Z LICZBY OGÓŁEM		OGÓŁEM	W TYM KOBIETY	Z LICZBY OGÓŁEM	
					STUDIA STACJONARNE	CUDZO ZIEMCY			STUDIA DZIENNE	CUDZO ZIEMCY
Uniwersytet Szczeciński	28 426	7 173	25 298	16 544	15 874	58	8 124	5 705	4 164	8
Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny	14 304	3 529	13 233	5 397	10 191	21	3 821	1 973	2 813	5
Pomorski Uniwersytet Medyczny	3 741	513	4 042	2 976	2 668	499	801	688	491	26
Akademia Morska	3 234	685	3 508	976	2 486	121	678	190	379	5
Zachodniopomorska Szkoła Biznesu	2 067	606	1 812	990	63	87	572	382	21	1
Wyższa Szkoła Administracji Publicznej	948	330	798	676	54	–	300	265	32	–
Akademia Sztuki	–	–	419	272	408	5	–	–	–	–
Wyższa Szkoła Sztuki Użytkowej	238	44	16	13	16	–	94	72	94	–
Wyższa Szkoła Humanistyczna TWP	2 242	627	2 088	1 635	108	–	769	604	45	–
Wyższa Szkoła Zawodowa PTE „OECONOMICUS”	194	80	142	82	–	–	47	36	–	–
Wyższa Szkoła Integracji Europejskiej	686	217	504	173	51	–	162	65	32	–
Wyższa Szkoła Zarządzania	306	52	274	174	33	–	74	52	18	–
Szczecińska Szkoła Wyższa „Collegium Balticum”	1 515	121	2 044	1 582	186	9	184	145	25	–
Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Turystyczna	496	145	392	269	163	4	126	87	73	–
Wyższa Szkoła Języków Obcych	225	70	177	136	85	–	74	60	35	–
Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna	506	92	587	39	65	1	78	1	9	–
Wyższa Szkoła Kosmetologii i Promocji Zdrowia w Szczecinie	233	40	179	177	50	–	77	77	34	–
ogółem	59 361	14 324	55 513	32 111	32 501	805	15 981	10 402	8	45

* absolwenci z roku akademickiego 2008/2009

** absolwenci z roku akademickiego 2009/2010

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Tabela 9.2. Studenci i absolwenci w filiach i punktach konsultacyjnych szkół wyższych w roku akademickim 2010/2011

UCZELNIA	STUDENCI			ABSOLWENCI		
	OGÓŁEM	W TYM		OGÓŁEM	W TYM	
		KOBIETY	NA STUDIACH STACJONARNYCH		KOBIETY	NA STUDIACH STACJONARNYCH
Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi. Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Szczecinie	–	–	–	64	49	–
Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu. Zamiejscowy Wydział Ekonomiczny w Szczecinie	1 089	667	137	–	–	–
Akademia Muzyczna w Poznaniu. Filia w Szczecinie	–	–	–	55	35	45
Wyższa Szkoła Pedagogiczna TWP w Warszawie. Wydział Zamiejscowy w Szczecinie	509	409	–	184	131	–
Wyższa Szkoła Zdrowia, Urody i Edukacji w Poznaniu. Wydział Zamiejscowy W Szczecinie	402	402	179	107	103	53
Wyższa Szkoła Edukacji i Terapii w Poznaniu. Wydział Zamiejscowy w Szczecinie	594	408	106	90	61	–

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Sztuki¹. Historyczna inauguracja roku akademickiego, w której wziął udział Prezes Rady Ministrów, Donald Tusk, odbyła się 2 października 2010 roku. Powstanie Akademii Sztuki w Szczecinie przyczyniło się do poszerzenia oferty szkół wyższych, pokrywając większość potencjalnych kierunków rozwoju naukowego.

Na uczelniach w Szczecinie studiuje 55 513 studentów (rok akademicki 2010/2011), to o 6,5% mniej w stosunku do roku akademickiego 2009/2010. Wzrosła natomiast liczba absolwentów o 9,2% w porównaniu z 2009 rokiem – w 2010 roku studia ukończyło 15 981 absolwentów.

Spadek liczby studentów jest bezpośrednim następstwem niekorzystnych tendencji demograficznych, przejawiających się w ogólnym spadku liczby ludności, w szczególności w grupie wiekowej potencjalnych studentów. Dla porównania: udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności wyniósł w roku 2000 – 19,4%, w 2006 – 16,3%, a w 2010 – 15,7%.

W Szczecinie działa również 6 filii i wydziałów zamiejscowych uczelni z innych miast.

Z kolei szczecińskie szkoły wyższe prowadzą 17 filii i punktów konsultacyjnych:

1 Ustawa z dnia 29 kwietnia 2010 roku o utworzeniu Akademii Sztuki w Szczecinie (Dz. U. Nr 94, poz. 601)

- Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinku,
- Zachodniopomorski Uniwersytet Techniczny w Strzelcach Krajeńskich i Świdwinie,
- Uniwersytet Szczeciński w Jarocinie, Słupsku, Dębnie Lubuskim, Koszalinie, Wałczu, Świnoujściu, Choszcznie, Kołobrzegu i Gorzowie Wielkopolskim,
- Zachodniopomorska Szkoła Biznesu w Kołobrzegu, Świnoujściu, Gryficach, Stargardzie Szczecińskim i w Berlinie.

W roku akademickim 2010/2011 (według stanu na 31.12.2010) w szczecińskich szkołach wyższych było zatrudnionych 3 505 nauczycieli akademickich, w tym 823 profesorów. W stosunku do roku akademickiego 2008/2009 liczba nauczycieli wzrosła o 3,5%, natomiast liczba profesorów o 4,0%.

W Szczecinie działają także filie Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Gdańsku oraz 2 pracownie: Pracownia Archeologiczna w Szczecinie Instytutu Archeologii i Etnologii PAN oraz Pracownia Oceanotechniki w Szczecinie Instytutu Budownictwa Wodnego PAN. Profesorowie szczecińskich uczelni są członkami komitetów PAN.

Szczecin jest stosunkowo liczebnym ośrodkiem akademickim, niemniej jednak pod względem licz-

9. NAUKA I SZKOLNICTWO WYŻSZE

Tabela 9.3. Nauczyciele akademicy* w szkołach wyższych w roku akademickim 2009/2010 i 2010/2011

UCZELNIA**	2009/2010				2010/2011			
	OGÓŁEM	PROFESOROWIE	ADIUNKCI I DOCENCI	POZOSTALI	OGÓŁEM	PROFESOROWIE	ADIUNKCI I DOCENCI	POZOSTALI
Uniwersytet Szczeciński	1 230	287	551	392	1 226	295	540	391
Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny	1 157	224	685	248	1 133	216	681	69
Pomorski Uniwersytet Medyczny	495	86	200	209	497	92	198	207
Akademia Morska	249	53	86	110	249	53	82	114
Zachodniopomorska Szkoła Biznesu	77	26	40	11	75	26	38	11
pozostałe szkoły wyższe	246	115	96	35	325	141	126	225
ogółem	3 454	791	1 658	1 005	3 505	823	1 665	1 017

* pełnozatrudnieni nauczyciele

** bez filii i punktów konsultacyjnych szkół wyższych innych miast

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Tabela 9.4. Liczba studentów i absolwentów – stan w dniu 30.11.2010

MIASTA	LICZBA STUDENTÓW			ABSOLWENCI
	OGÓŁEM	W TYM CUDZOZIEMCY	NA 10 000 MIESZKAŃCÓW	
Szczecin	56 474	811	1 392	15 476
Gdańsk	80 556	1 082	1 763	16 762
Poznań	133 640	1 761	2 423	36 552
Wrocław	143 210	1 887	2 262	32 631
Kraków	185 439	2 122	2 452	41 909
Łódź	100 863	1 048	1 368	28 898
Warszawa	270 116	5 968	1 570	63 905

Źródło: GUS, opracowanie własne pozycji „na 10 000 mieszkańców” na podstawie danych GUS.

by studentów na 10 000 mieszkańców na tle innych dużych miast wojewódzkich (tabela 9.4.), nie wypadamy najlepiej. Dystans w stosunku do Poznania, Krakowa i Wrocławia jest duży, ale należy zaznaczyć, że są to ośrodki akademickie o wieloletnich tradycjach i ugruntowanej pozycji w kraju. Najmniejsza ogólna liczba studentów, absolwentów oraz obcokrajowców uczących się w szczecińskich szkołach wyższych nie świadczy bezpośrednio o słabości Szczecina jako ośrodka naukowego, gdyż zdecydowanie dużo ważniejsza od liczby studentów jest jakość nauczania, niemniej jednak powinna być sygnałem do bardziej wyężonych działań uczelni i władz miasta m.in. w kierunku podniesienia atrakcyjności oferty kształcenia, standardu bazy dydaktycznej i przyciągnięcia kandydatów.

9.2. OCENA SZCZECIŃSKICH UCZELNI

Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego² jednostki naukowe obowiązuje ocena parametryczna, dokonywana na podstawie corocznie składanych przez uczelnie ankiet. Informacje zawarte w ankietach uwzględnia się przy

- Oceny parametrycznej jednostek naukowych dokonuje się na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 października 2007 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania i rozliczania środków finansowych na działalność statutową ze zm. (Dz.U. z 2007 r. Nr 205, poz. 1489 z 2009 r. Nr 126, poz. 1044 oraz z 2010 r. Nr 93, poz. 599), dane z dnia 30.09.2010.

przyznawaniu środków finansowych jednostkom naukowym na ich działalność statutową. Ocena dokonywana jest w trzech różnych kategoriach:

- aktywność naukowa (m.in.: uczestnictwo w projektach badawczych, posiadanie akredytowanych laboratoriów, wdrażanie systemów jakości),
- wyniki działalności naukowej (m.in.: autorstwo publikacji, monografii naukowych i podręczników akademickich),
- praktyczne zastosowanie osiągnięć naukowych, nowych technologii, opatentowanych wynalazków i sprzedaży licencji.

Zgodnie z wynikami tej oceny dokonanej w szczecińskim środowisku akademickim najwyższą kategorię uzyskały następujące wydziały uczelni (w nawiasie podano zajęte miejsce):

1. Zachodniopomorski Uniwersytet

Technologiczny:

- Wydział Inżynierii Mechanicznej i Mechatroniki (10) – w kategorii: mechanika, budowa i eksploatacja maszyn, inżynieria produkcji;
- Wydział Technologii i Inżynierii Chemicznej (11) – nauki chemiczne oraz inżynieria materiałowa, chemiczna i procesowa;
- Wydział Elektryczny (23) – elektrotechnika, automatyka, elektronika oraz technologie informacyjne;
- Wydział Budownictwa i Architektury (31) – budownictwo i architektura;
- Wydział Techniki Morskiej (34) – górnictwo, geologia techniczna, geodezja, energetyka i transport;
- Wydział Nauk o Żywności i Rybactwa (34) – nauki rolnicze i leśne;
- Wydział Biotechnologii i Hodowli Zwierząt (39) – nauki rolnicze i leśne;
- Wydział Informatyki (42) – elektrotechnika, automatyka, elektronika oraz technologie informacyjne;
- Wydział Ekonomiczny (51) – nauki ekonomiczne;
- Wydział Kształtowania Środowiska i Rolnictwa (53) – nauki rolnicze i leśne.

2. Uniwersytet Szczeciński:

- Wydział Prawa i Administracji (11) – nauki prawne;
- Wydział Nauk o Ziemi (14) – nauki o ziemi;
- Wydział Teologiczny (18) – nauki o kulturze, filozofia oraz nauki teologiczne;
- Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług (18) – nauki ekonomiczne;

- Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania (20) – nauki ekonomiczne;
- Wydział Matematyczno – Fizyczny (23) – fizyka i astronomia;
- Wydział Humanistyczny (30) – nauki społeczne;
- Wydział Nauk Przyrodniczych (31) – nauki biologiczne;
- Wydział Filologiczny (34) – nauki filologiczne i bibliologia.

3. Pomorski Uniwersytet Medyczny

w Szczecinie:

- Wydział Lekarski (4) – jednostka naukowa i kliniczna;
- Wydział Nauk o Zdrowiu (6) – ochrona zdrowia i kultura fizyczna;
- Wydział Lekarsko–Biotechnologiczny i Medycyny Laboratoryjnej (17) – jednostki naukowe niekliniczne;
- Wydział Lekarsko – Stomatologiczny (34);

4. Akademia Morska w Szczecinie:

- Wydział Nawigacyjny (27) – górnictwo, geologia techniczna, geodezja, energetyka i transport;
- Wydział Mechaniczny (32) – mechanika, budowa i eksploatacja maszyn, inżynieria produkcji.

5. Zachodniopomorska Szkoła Biznesu

w Szczecinie

- nauki ekonomiczne (81).

W najnowszym, ogólnopolskim rankingu uczelni akademickich przeprowadzonym w 2011 roku przez dziennik „Rzeczpospolita” wraz z miesięcznikiem „Perspektywy” najwyższe miejsce w rankingu uczelni ze Szczecina, podobnie jak w latach poprzednich, zajmuje Pomorski Uniwersytet Medyczny. W rankingu tym brane były pod uwagę: prestiż szkoły, innowacyjność, siła naukowa, warunki studiowania oraz umiędzynarodowienie. W 2010 roku w kategorii uczelni akademickich Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie zajął 24. miejsce (2009 r. – 12.). Pozostałe miejsca szczecińskich uczelni: Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie – 35. miejsce, Uniwersytet Szczeciński – 43., Akademia Morska – 84. Wśród niepublicznych uczelni magisterskich, Zachodniopomorska Szkoła Biznesu w Szczecinie zajęła 20. miejsce, Szczecińska Szkoła Wyższa Collegium Balticum uplasowała się na 74. miejscu, Wyższa Szkoła Humanistyczna TWP w Szczecinie na 80. Natomiast wśród niepublicznych uczelni licencjackich na miejscu 32. znalazła się

9. NAUKA I SZKOLNICTWO WYŻSZE

Wyższa Szkoła Zarządzania w Szczecinie, a Wyższa Szkoła Administracji Publicznej w Szczecinie na miejscu 39. Według tego rankingu w kategorii uniwersytety Uniwersytet Szczeciński zajął miejsce 14., w kategorii uczelnie techniczne Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny zajął miejsce 9., a Akademia Morska miejsce 23. W kategorii uczelnie medyczne Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie zajął miejsce 8. Uniwersytet Szczeciński w kategorii kierunki ekonomiczne miejsce 16., kierunków ścisłych 30., kierunków społecznych 14. ZUT zajął 16. miejsce w kategorii kierunków przyrodniczych rolniczych i leśnych.

Pod względem umiędzynarodowienia Uniwersytet Szczeciński zajął 20. miejsce, a Pomorski Uniwersytet Medyczny miejsce 25. W latach 2006-2010 PUM zajął 15. miejsce pod względem publikacji naukowych, a 29. miejsce ZUT. Innym kryterium jest potencjał naukowy, w którym ZUT zajął 21. miejsce, Uniwersytet Szczeciński 42. a PUM 46. Pod względem efektywności naukowej PUM był na miejscu 10., a ZUT na miejscu 41. Jeśli chodzi o prestiż wśród pracodawców, to Uniwersytet Szczeciński zajął miejsce 39., natomiast ZUT miejsce 40. Innowacyjnością odznaczyły się: ZUT – miejsce 15., Uniwersytet Szczeciński – 30., Akademia Morska – 45. Prestiż oceniany według kadry akademickiej uplasował ZUT na miejscu 39., PUM na 40., a Uniwersytet Szczeciński na 44.

Z kolei w rankingu najlepszych polskich uczelni tygodnika „Wprost” z 2012 roku, w którym wzięło udział 87 uczelni prywatnych i 34 publiczne, Akademia Morska w Szczecinie zajęła 2. miejsce uzyskując 66 punktów z 90. możliwych, a Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny 18. miejsce z 47. punktami.

Rankingi, mimo, że często budzą wiele zastrzeżeń i wątpliwości i nie zawsze uwzględniają specyfikę uczelni, potrafią wskazać faktyczne mankamenty czy sygnalizować problemy. W Szczecinie – mieście położonym na styku Polski, Niemiec i Skandynawii problemem jest umiędzynarodowienie uczelni: studiuje u nas zbyt mało obcokrajowców, uczelnie oferują swoim studentom słabą ofertę wymiany międzynarodowej i jest również bardzo mało zajęć w językach obcych.

Uniwersytet Szczeciński w latach 2010-2011 realizował 5 projektów inwestycyjnych. Zakończono przebudowę Morskiej Stacji Brzegowej Instytutu Nauk o Morzu w Międzyzdrojach. Przebudowano

Centrum Transferu Wiedzy i Innowacji dla Sektora Usług – US

i rozbudowano dwa budynki Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług przy ul. Cukrowej i ul. Krakowskiej (koszt: 7,8 mln zł). Trwała budowa Centrum Transferu Wiedzy i Innowacji dla Sektora Usług – Service Inter-Lab przy ul. Cukrowej (wartość projektu 68 mln zł; realizacja przewidziana na okres od 2011 roku do połowy roku 2013), którego celem jest wieloaspektowa i wielokierunkowa współpraca pomiędzy jednostkami naukowo-badawczymi, instytucjami otoczenia biznesu, przedsiębiorcami oraz jednostkami administracyjnymi poprzez wymianę wiedzy i doświadczenia. Centrum świadczyć będzie usługi na rzecz przedsiębiorców, studentom umożliwi naukę przez praktykę, a naukowcom dostęp do najświeższych danych rynkowych. Realizowano też laboratoria badawcze dla Wydziału Biologii w postaci Centrum Biologii Molekularnej i Biotechnologii (cały projekt ma zostać zakończony w połowie 2012 r.) oraz laboratoria badawczo-rozwojowe na Wydziale Matematyczno-Fizycznym.

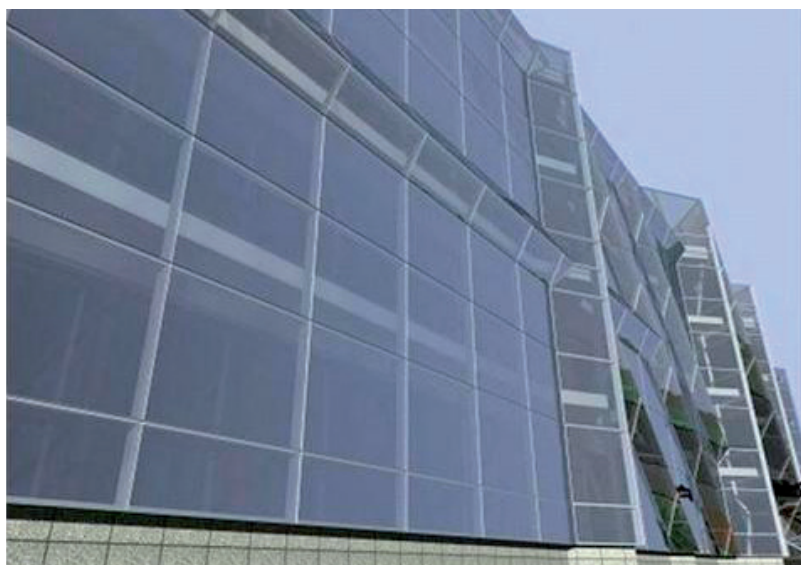
W latach 2010-2011 Uniwersytet Szczeciński zrealizował 70 grantów oraz 16 dużych projektów. W roku 2010 Uniwersytet zorganizował 97 konferencji i taką samą ilość w roku 2011. Od 1998 uczelnia aktywnie uczestniczy w programie Erasmus, w ramach którego partnerami jest obecnie ponad 110 uczelni w 23. krajach. Średnio około 150. studentów w roku podejmuje studia semestralne lub roczne na uczelni partnerskiej a około 40 pracowników prowadzi zajęcia dydaktyczne dla studentów w tych uczelniach. W czerwcu 2010 roku podpisano porozumienie o współpracy z Gu-

angdong University of Foreign Studies i dodatkowe porozumienie o współpracy w październiku 2011 roku. Pierwsza grupa 12 studentów odbyła studia na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania.

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie w latach 2010-2011 realizował 12 międzynarodowych projektów badawczych w zakresie badań i rozwoju technologicznego. Do osiągnięć i dokonań ZUT-u w wyżej wymienionym okresie można także zaliczyć podjęte działania inwestycyjne. Realizowana była przebudowa i modernizacja (wartość inwestycji: 23 mln zł; termin realizacji: koniec 2010 r. – połowa 2013 r.) opuszczonego budynku fabrycznego przy ul. Jagiellońskiej, należącego niegdyś do ZO Dana ze zmianą sposobu użytkowania na budynek biurowy Regionalnego Centrum Innowacji i Transferu Technologii. W zmodernizowanym obiekcie RCIITT zostaną ulokowane instytucje zajmujące się przede wszystkim budowaniem współpracy pomiędzy sferą nauki i przemysłu, a co za tym idzie transferem i komercjalizacją technologii, ochroną własności intelektualnej oraz promocją przedsiębiorczości. Będzie tam dział wynalazczości i ochrony patentowej, centrum kształcenia e-learning oraz laboratoria nastawione na zlecenia zewnętrzne. Z 4,5 tys. m², tysiąc zostanie przeznaczony na Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości dla wszystkich szczecińskich uczelni i nowopowstałych w ramach AIP firm.

Realizowany był również projekt „Budowa i wyposażenie Centrum Bioimmobilizacji i Innowacyjnych Materiałów Opakowaniowych”. CBiIMO jest jednostką o charakterze badawczo-wdrożeniowym na Wydziale Nauk o Żywności i Rybactwa. Projekt otrzymał w marcu 2009 roku dofinansowanie w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. W grudniu ubiegłego roku przedłużono realizację projektu do końca czerwca 2012 roku. Odbiorcami jego rezultatów będą m.in. podmioty ukierunkowane na produkcję, o niewyszczególnionym w swojej strukturze dziale B+R. Centrum będzie w posiadaniu urządzeń wykonujących procesy i operacje jednostkowe stosowane w liniach produkcyjnych spotykanych w przemyśle opakowaniowym oraz produkcji różnych układów do bioimmobilizacji.

Kolejnym projektem jest stworzenie Centrum Dydaktyczno-Badawczego Nanotechnologii (wartość

Centrum Dydaktyczno-Badawcze Nanotechnologii – ZUT

inwestycji: 40 mln zł; termin realizacji: czerwiec 2008 r. – marzec 2013 r.) przy al. Piastów. Celem projektu jest budowa nowego obiektu, stanowiącego bazę badawczą dla intensywnego rozwoju interdyscyplinarnej dziedziny nauki, jaką jest nanotechnologia. Centrum będzie zespołem 72 laboratoriów dydaktycznych, w których prowadzone będą zajęcia dla kierunków: technologia chemiczna, inżynieria chemiczna i procesowa, fizyka techniczna, inżynieria materiałowa, biotechnologia, ochrona środowiska, budownictwo i stworzona w 2010 roku międzykierunkowa nanotechnologia. W Centrum będzie zlokalizowana sala wykładowa na 500 osób, pomieszczenia dydaktyczne dla studentów, czytelnia i sala komputerowa. Zakres przedsięwzięcia obejmuje budowę nowego obiektu o łącznej powierzchni 10 000 m², wyposażenie go w aparaturę dydaktyczną oraz wdrożenie rozwiązań ICT, pozwalające na prowadzenie telekonferencji i stworzenie platformy e-learningowej.

W roku 2010 ze środków funduszy europejskich w ramach Programów Operacyjnych 2007-2013 realizowanych było łącznie 30 projektów o całkowitym koszcie ok. 141,5 mln zł, natomiast w roku 2011 realizowano łącznie 34 projekty o łącznym koszcie ok. 162,5 mln zł. W roku 2010 zostały także podpisane dwie umowy w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na łączną kwotę prawie 2 mln zł, z datą rozpoczęcia realizacji w styczniu 2011 r. Natomiast w roku 2011 podpisano umowę w ramach tego samego programu na

kwotę ok. 1,6 mln zł, z datą rozpoczęcia realizacji w czerwcu 2012 roku.

Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie w latach 2010-2011 oddał do eksploatacji przy ul. Broniewskiego budynek dydaktyczny dla Zakładu Dietetyki Wydziału Nauk o Zdrowiu. Ponadto kontynuowano budowę Centrum Diagnostyki i Leczenia Nowotworów Dziedzicznych przy Szpitalu Klinicznym Nr 1 (wartość inwestycji: 74,5 mln zł; przewidywane zakończenie zadania przewidziano na 2013 rok) oraz obiekt szpitalny dla Klinik Onkologicznych. Zakończono budowę Centrum Nowych Technologii Medycznych oraz realizowano bazę dydaktyczną dla Wydziału Biotechnologii (koszt zadania: 22 mln, przewidywane oddanie do eksploatacji – kwiecień 2012 roku). Z dotacji celowej sfinansowano zakup sortera komórkowego, cytometru przepływowego trójlaserowego, mikroskopu odwróconego fluorescencyjnego, 2 wirówki laboratoryjne, 3 zestawy pipet automatycznych jako wyposażenie Pracowni Cytometrii Przepływowej Zakładu Fizjologii. W roku 2010 uczelnia otrzymała 23 nowe projekty. Prowadzonych było 57 projektów finansowanych przez MNiSW oraz 1 projekt w ramach 6 PR UE (Zakład Genetyki i Patomorfologii), udział w projekcie Europejskie Badania nad Czerniakiem (Zakład Genetyki i Patomorfologii z Leeds) oraz grant przyznany przez firmę Pfizer. Część projektów została zakończona i rozliczona. W 2011 roku realizowanych było 70 projektów badawczych finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki. PUM ma już podpisanych 11 umów z różnymi uczelniami na wymianę studentów i pracowników w ramach programu ERASMUS.

Akademia Morska w Szczecinie zrealizowała wiele strategicznych projektów inwestycyjnych o dużym znaczeniu dla uczelni: Centrum Technologii Nawigacyjnych, System Pilotowo-Dokujący (PNDS) dla zbiornikowców LNG oraz portów morskich, Centrum Symulacyjne Terminalu LNG i Symulatora Ładunkowego Statków do Przewozu Ładunków Ciekłych w Akademii Morskiej w Szczecinie. W trakcie realizacji są: Polski Ośrodek Szkoleniowy Ratownictwa Morskiego w Szczecinie przy ul. Ludowej i ul. Dębogórskiej, Centrum Szkoleniowe Rybołówstwa Bałtyckiego w Kołobrzegu, wyposażenie „Nawigatora XXI” w nowoczesną aparaturę do prowadzenia innowacyjnych prac badawczych na morzu, Centrum Transferu Technologii Morskiej oraz nowe labo-

ratoria komputerowe, sale wykładowe i pomieszczenia dydaktyczne dla Wydziału Inżynieryjno-Ekonomicznego Transportu. W latach 2010/11 uczelnia realizowała 29 projektów i programów badawczych. Uczelnia uczestniczyła w międzynarodowych projektach badawczych, jak: OVERSIZE BALTIC Program Współpracy Transgranicznej Południowy Bałtyk 2007-2013, Maritime Safety – Transport and Environment In the Baltic Sea Region BALTIC MASTER II” Program Regionu Morza Bałtyckiego 2007-2013. W dniach 17-19 listopada 2011 r. w Brukseli, w trakcie 60. Jubileuszowych Międzynarodowych Targów Wynalazczości, Badań Naukowych i Nowych Techniki – INNOVA 2011 Akademia Morska zaprezentowała „Pilot Navigation and Docking system (PNDS) for LNG Tankers and Sea Ferries” autorstwa prof. Lucjana Gucmy i dr Macieja Gucmy. Międzynarodowe jury przyznało wynalazkowi Akademii Złoty Medal Targów oraz okolicznościowy dyplom.

Pomorska Akademia Medyczna i Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny kształcą absolwentów, którzy mają najmniejszy problem z podjęciem pracy, gdyż zgodnie z obecnymi tendencjami rynku najbardziej poszukiwani są absolwenci kierunków technicznych i medycznych. Niestety wciąż związek między potrzebami dzisiejszego i przyszłego rynku pracy, a ofertą szkół wyższych jest słaby. Należy podkreślić, że „poszukiwane przez pracodawców kierunki” wymagają bogatego zaplecza dydaktycznego, a co za tym idzie nakładów finansowych.

9.3. WSPÓŁPRACA MIASTA Z WYŻSZYMI UCZELNIAMI

Miasto Szczecin od lat aktywnie współpracuje ze środowiskiem naukowym Szczecina zarówno w realizacji zadań bieżących jak i w tworzeniu i wdrażaniu długookresowych dokumentów programowych. Jednym z najważniejszych obszarów współpracy jest wdrażanie, wypracowanej wspólnie ze szczecińskimi uczelniami, Polityki wspierania rozwoju nauki i szkolnictwa wyższego (przyjętej Uchwałą Nr XXXII/620/05 Rada Miasta Szczecin). W 2007 roku Prezydent Miasta powołał Zespół ds. koordynowania realizacji Polityki wspierania rozwoju nauki i szkolnictwa wyższego oraz współpracy ze środowiskiem akademickim, w skład którego weszli przedstawiciele szczecińskich wyższych uczelni, środowiska gospodarczego oraz Urzędu Miasta

Tabela 9.5. Stypendia naukowe Prezydenta Miasta Szczecin dla studentów i doktorantów przyznane w latach 2010-2011

EDYCJA	STUDENCI		DOKTORANCI	
	LICZBA STYPENDYSTÓW	UCZELNIA/KIERUNEK KSZTAŁCENIA	LICZBA STYPENDYSTÓW	UCZELNIA/SPECJALNOŚĆ
Grudzień 2010	11	ZUT: technologia chemiczna, automatyka i robotyka, biotechnologia, inżynieria środowiska, wzornictwo, Wyższa Szkoła Edukacji i Terapii : fizjoterapia	11	ZUT: technologia tworzyw sztucznych, chemia nieorganiczna, inżynieria procesowa modelowanie procesów, technologia chemii nieorganicznej, biotechnologia, systemy informatyczne, agronomia,
Marzec 2011	11	ZUT: informatyka, biotechnologia, automatyka i robotyka, inżynieria chemiczna i procesowa, elektronika i telekomunikacja,	11	ZUT: chemia nieorganiczna, komputerowe wspomaganie projektowania, inżynieria procesowa biotechnologia, technologia tworzyw sztucznych, sieci i systemy elektroenergetyczne, systemy informatyczne, biopolimery i biomateriały,
Październik 2011	15	ZUT: wzornictwo, ochrona środowiska, biotechnologia, informatyka, wzornictwo, automatyka i robotyka, architektura i urbanistyka, AM : zarządzanie i inżynieria produkcji, matematyka, transport, zarządzanie i inżynieria produkcji,	15	ZUT: inżynieria procesowa, elektrotechnika, technologia chemiczna nieorganiczna, informatyka, informatyka techniczna, agronomia, technologia chemiczna organiczna, chemia, inżynieria materiałowa, biotechnologia, inżynieria materiałowa, technologia żywności i żywienia

Źródło: Protokoły z posiedzeń Komisji Stypendialnej w latach 2010-2011.

Szczecina. Działania podejmowane w ramach Polityki skutecznie przyczyniły się do rozwiązania wielu problemów związanych rozwojem bazy lokalowej uczelni, zapisy zawarte w Polityce stały się podstawą do podjęcia formalnych działań, np. w zakresie wsparcia procesu tworzenia Akademii Sztuki w Szczecinie, uruchomienie Międzynarodowego Ośrodka Ratownictwa Morskiego realizowanego przez Akademię Morską czy utworzenie kampusu uczelnianego ZUT.

W 2010 roku Rada Miasta Szczecin Uchwałą Nr L/1273 Rady Miasta Szczecin z dnia 6 września 2010 r. (ze zmianami) przyjęła Regulamin przyznawania i realizacji stypendiów naukowych Prezydenta Miasta Szczecin dla studentów i doktorantów. Celem utworzonego funduszu stypendialnego jest wspieranie pracy naukowej studentów kształcących się lub przygotowujących pracę dyplomową na preferowanych kierunkach kształcenia i doktorantów przygotowujących pracę doktorską w preferowanych dyscyplinach naukowych i dziedzinach

sztuki. Stypendia mają zachęcić młodych, zdolnych studentów do podejmowania i ukończenia nauki na preferowanych kierunkach kształcenia, kontynuowania nauki na studiach doktoranckich, a także prowadzenia badań w wymienionych i preferowanych dyscyplinach naukowych i dziedzinach sztuki. Stypendia mają też zapobiegać odpływowi z terenu miasta młodych zdolnych absolwentów szkół wyższych preferowanych kierunków kształcenia i naukowców reprezentujących preferowane dyscypliny naukowe i dziedziny sztuki. Stworzony fundusz stypendialny ma ponadto za zadanie pomóc w pozyskaniu dla miasta i szczecińskiego środowiska naukowego kadr naukowych spoza Szczecina.

Komisja Stypendialna⁷, na posiedzeniach w 2010 i w 2011 roku rekomendowała do otrzymania stypendium 37 studentów i 37 doktorantów.

⁷ jej funkcję pełni powołany przez Prezydenta Miasta Szczecin Zespół ds. koordynowania realizacji Polityki wspierania rozwoju nauki i szkolnictwa wyższego oraz współpracy ze środowiskiem akademickim

9. NAUKA I SZKOLNICTWO WYŻSZE

Wyrazem współpracy Miasta ze szczecińskimi uczelniami wyższymi są konkursy na prace dyplomowe. Corocznie organizowany jest konkurs dla absolwentów Wydziałów Budownictwa i Architektury oraz Kształtowania Środowiska i Rolnictwa Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego. W 2011 roku przyznane zostały dwie równorzędne pierwsze nagrody (dla absolwenta kierunku Architektury i Urbanistyki i dla absolwentki kierunku Architektura Krajobrazu) za prace dyplomowe wykonane w roku akademickim 2009/2010. Przyznano również 4 wyróżnienia (3 dla absolwentów Wydziału Budownictwo i Architektura i 1 dla absolwentki Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa ZUT). Natomiast w roku 2012 przyznana została jedna główna Nagroda Prezydenta Miasta Szczecin za najlepszą pracę dyplomową wykonaną w roku akademickim 2010/2011 dla dyplomantki kierunku Architektura i Urbanistyka oraz 6 wyróżnień (4 dla absolwentów Wydziału Budownictwa i Architektury oraz 2 dla absolwentów Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa).

Od 2008 roku organizowany jest konkurs na najlepszą pracę doktorską oraz magisterską i dyplomową ukierunkowaną na nowoczesne technologie i innowacje. W 2010 roku Kapituła Konkursu przyznała dwie Nagrody Prezydenta Miasta Szczecin za najlepsze prace napisane w roku 2009 (1 za pracę magisterską i 1 za pracę doktorską) oraz jedno wyróżnienie dla autora pracy magisterskiej. W 2011 roku za prace napisane w roku 2010 Kapituła Konkursu przyznała 2 Nagrody Prezydenta Miasta Szczecin: 1 za najlepszą pracę magister-

ską i 1 za najlepszą pracę doktorską oraz 2 wyróżnienia (po 1 za pracę doktorską i magisterską). Natomiast za prace napisane w roku 2011 przyznane zostały w 2012 roku dwie Nagrody Prezydenta Miasta Szczecin oraz jedno wyróżnienie. Partnerem konkursu od 2011 roku jest Polska Fundacja Przedsiębiorczości.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Gazeta.pl 2010-05-15 i 2011-12-06
2. Protokoły z posiedzeń Komisji Stypendialnej w latach 2010-2011
3. Protokół z wyboru prac dyplomowych zgłoszonych do przyznania „Nagrody Prezydenta Miasta Szczecin za najlepszą pracę dyplomową wykonaną w roku akademickim 2009/2010” wykonanych na Wydziale Budownictwa i Architektury oraz na Wydziale Kształtowania Środowiska i Rolnictwa zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie
4. Protokół z wyboru prac dyplomowych zgłoszonych do przyznania „Nagrody Prezydenta Miasta Szczecin za najlepszą pracę dyplomową wykonaną w roku akademickim 2010/2011” wykonanych na Wydziale Budownictwa i Architektury oraz na Wydziale Kształtowania Środowiska i Rolnictwa zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie
5. Ranking wyższych uczelni 2010 – Rzeczpospolita i Perspektywy
6. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 października 2007 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania i rozliczania środków finansowych na działalność statutową ze zm. (Dz.U. z 2007 r. Nr 205, poz. 1489 z 2009 r. Nr 126, poz. 1044 oraz z 2010 r. Nr 93, poz. 599)
7. Serwis internetowy Pomorskiej Akademii Medycznej
8. Urząd Statystyczny w Szczecinie – Szkolnictwo wyższe w roku akademickim 2009/2010 i 2010/2011
9. Ustawa z dnia 29 kwietnia 2010 roku o utworzeniu Akademii Sztuki w Szczecinie (Dz. U. Nr 94, poz. 601)

10. KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

W obowiązujących uwarunkowaniach prawnych i finansowych samorządy pozostają najważniejszym mecenasem kultury, strategicznym donatorem publicznych instytucji kulturalnych oraz najaktywniejszym kreatorem rozwiązań legislacyjnych na poziomie gminy i regionu. Nie uwzględniono w niniejszym Raporcie aktywności prywatnej, nieformalnej i niezinstytucjonalizowanej. Obszar ten jest stosunkowo słabo rozpoznany, nie poddawany bieżącemu monitoringowi i marginalny z punktu widzenia skali oddziaływania, jakości oferty oraz wielkości angażowanych środków.

Lata 2010-2011 stanowiły dla szczecińskiej kultury kontynuację procesu, który miał wymiar pod wieloma względami przełomowy. Osią tego przełomu jest wielki program inwestycyjny w sferze kultury, realizowany głównie dzięki funduszom strukturalnym Unii Europejskiej. Równolegle w tym samym czasie toczyły się dwa niezwykle ważne dla Szczecina i regionu projekty „tożsamościowe”: udział miasta w konkursie o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury 2016 oraz finalizacja starań o utworzenie samodzielnej publicznej uczelni artystycznej. Pierwszy zakończył się niepowodzeniem, drugi sukcesem, jednak oba wywołały pozytywny ferment, inicjując serię obywatelskich debat, zmobilizowały „ponad podziałami” środowiska kulturalne, akademickie i polityczne, włączając Szczecin do ogólnokrajowej dyskusji na temat stanu i kierunków dalszego rozwoju kultury w Polsce.

W omawianym okresie uwagę zwraca radykalne zwiększenie wydatków na kulturę w budżetach województwa i gminy Szczecin: w latach 2002-2006 wydatki Szczecina na kulturę wynosiły od 17 mln zł do 22 mln zł; w tym remonty i inwestycje pochłonięły łącznie kwotę niespełna 4 mln zł. Lata 2008-2009 charakteryzuje wzrost zaangażowania Miasta w sferę kultury (odpowiednio: 33 i 39 mln zł). Natomiast już w roku 2010 (podobnie jak w 2011)

wydatki bieżące wyniosły ok. 36 mln zł, a majątkowe ok. 60 mln zł (w roku 2011 było to ponad 37 mln zł). W praktyce oznacza to poszerzenie zakresu mecenatu miasta nad kulturą, a tym samym istotne wzbogacenie oferty artystycznej i kulturalnej oraz budowę nowych obiektów kulturalnych i remonty w niemal wszystkich placówkach.

10.1. MIEJSKIE INSTYTUCJE KULTURY

Szczecińskie instytucje kultury, biorąc pod uwagę ich różnorodne formy organizacyjne, jak i rodzaje prowadzonej działalności, zaspokajają w zasadzie większość potrzeb i oczekiwań potencjalnego odbiorcy oferty kulturalnej. Oferują one niemal pełne spektrum usług dostępnych w tej dziedzinie, a jedyny od dawna zdefiniowany deficyt w postaci braku samodzielnej galerii sztuki współczesnej zostanie niebawem, bo już w roku 2012, uzupełniony, dzięki budowanej przez miasto Trafostacji Sztuki. W latach 2010-2011 Gmina Miasto Szczecin była organizatorem dla 12 instytucji kultury.

Klub 13 Muz od 2007 r. konsekwentnie ulega przeobrażeniom programowym: od instytucji, której ambicją było integrowanie różnorodnych środowisk artystycznych przekształca się w coraz ważniejszą na kulturalnej mapie Polski placówkę wystawienniczą, skupioną głównie na prezentacji sztuki współczesnej. Jej „flagowymi” projektami są festiwale o interdyscyplinarnym charakterze, których motywem przewodnim są szeroko pojęte sztuki wizualne (inSpiracje, Digitalia, 13Sphere). „Muzy” budują swoją markę także innymi wydarzeniami cyklicznymi (Kino Kultura, Sztuka Niepokorna, CONtemplacje Muzyki Novej), spektaklami, koncertami i innymi działaniami. Na szczególną uwagę zasługują przedsięwzięcia wykraczające poza stricte artystyczne ramy: „Birds of Paradise”

Tabela 10.1. Dom Kultury „Klub 13 Muz”

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI	2010		2011	
	LICZBA	LICZBA ODBIORCÓW	LICZBA	LICZBA ODBIORCÓW
koncerty	49	8 950	79	14 100
wystawy	24	164 276	31	8 546
spotkania	25	3 910	32	3 760
spektakle	23	1 850	38	7 380
inne formy działalności	46	38 385	102	514 625
razem	167	178 986	282	548 411

Źródło: Wydział Kultury.

Tabela 10.2. Dom Kultury „Słowianin”

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI	2010		2011	
	LICZBA	LICZBA WIDZÓW / UCZESTNIKÓW	LICZBA	LICZBA WIDZÓW / UCZESTNIKÓW
koncerty	57	15 000	55	18000
wystawy	–	–	2	100
spotkania	8	800	23	2 500
spektakle	3	900	5	1 100
imprezy muzyczno-taneczne	26	4 500	35	7 000
zespoły artystyczne	13	141	16	180
kursy	–	–	2	500
imprezy plenerowe	12	16 000	12	21 000
razem	119	37 341	150	50 380

Źródło: Wydział Kultury.

Tabela 10.3. Klub „Jantar”

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI	2010		2011	
	LICZBA	LICZBA WIDZÓW / UCZESTNIKÓW	LICZBA	LICZBA WIDZÓW / UCZESTNIKÓW
koncerty	3	360	3	140
spektakle	–	–	–	–
koła zainteresowań	3	84	1	16
zespoły artystyczne	3	28	5	25
działalność edukacyjno-kulturalna	2	48	8	54
inne formy działalności	5	2 400	6	1 995
razem	18	2 940	18	2 176

Źródło: Wydział Kultury.

(projekt społeczny poświęcony uczestnikom misji pokojowych), „Dzieci Przełomu” (projekt inspirowany okresem transformacji ekonomicznej i gospodarczej w Polsce po '89 roku), oprawa ceremonii otwarcia Mistrzostw Europy w Pływaniu na Krótkim Basenie (EC Szczecin 2011), kampania Rajcykling (projekt społeczny mający na celu pokazanie w nowatorski sposób problematyki gospodarowania odpadami).

Zasadniczy kierunek działalności **Słowianina** wyznacza współpraca z amatorskim ruchem artystycznym, organizacja koncertów oraz imprez cyklicznych (Festiwal Muzyki Bluesowej „Bluesada”, Festiwal Muzyki Okołemorskiej „SzanTrapa”, itd.) oraz realizacja imprez zleconych i okolicznościowych. Filią „Słowianina” jest **Klub Jantar** realizujący zajęcia z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi (warsztaty plastyczne, wokalne, instrumentalne, zajęcia świetlicowe), klub akwaryistów „Molinezja”, klub Seniora oraz koło PTTK. Na scenie Słowianina regularnie goszczą najważniejsze zespoły muzyczne z kraju.

Klub Skolwin rozpoczął swoją działalność w 2004 r. i od początku istnienia realizuje zadania z zakresu upowszechniania kultury, edukacji kulturalnej, wspierania i rozwoju zainteresowań poznańskich i estetycznych, opieki nad amatorską twórczością artystyczną, rekreacji i aktywnych form wypoczynku, wspierania działalności lokalnych stowarzyszeń i organizacji pozarządowych, profilaktyki uzależnień i promowania zdrowego stylu życia oraz promocji kultury zdrowotnej.

Do najważniejszych przedsięwzięć artystycznych zainicjowanych i prowadzonych przez Klub Skolwin należą m.in. artystyczna inscenizacja „Drogi Krzyżowej”, Miejski Konkurs Twórczości Plastycznej „Moje miasto-Szczecin”, Ogólnopolski Konkurs Poetycki „Refleksy”, Konkurs Twórczości Plastycznej „Trzeźwy umysł” oraz projekt „Scena na dachu”.

Terenem działania **Miejskiego Ośrodka Kultury** jest głównie prawobrzeże Szczecina. Placówka pełni funkcję kulturalno-edukacyjną dla dzieci

10. KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Tabela 10.4. Dom Kultury „Klub Skolwin”

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI	2010		2011	
	LICZBA	LICZBA WIDZÓW / UCZESTNIKÓW	LICZBA	LICZBA WIDZÓW / UCZESTNIKÓW
koncerty	14	770	10	660
wystawy	6	5 550	8	5 470
spotkania	17	650	20	1 222
spektakle	35	1 590	33	2 120
imprezy plenerowe	3	1 612	4	1 754
działalność edukacyjno-kulturalna	3	22	3	31
zespoły artystyczne	2	22	3	12
koła zainteresowań	14	311	17	127
inne formy działalności	2	409	3	3 713
razem	96	10 936	101	15 109

Źródło: Wydział Kultury.

Tabela 10.5. Miejski Ośrodek Kultury

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI	2010		2011	
	LICZBA	LICZBA WIDZÓW / UCZESTNIKÓW	LICZBA	LICZBA WIDZÓW / UCZESTNIKÓW
koncerty	28	3 600	22	4 500
wystawy	9	4 200	9	3 800
spotkania	7	3 100	18	2 280
spektakle	5	450	4	800
imprezy plenerowe			2	3 700
działalność edukacyjno-kulturalna	9	168	3	138
zespoły artystyczne	13	163	4	253
koła zainteresowań	3	97	6	164
kursy	5	240	4	242
inne formy działalności	70	25 868	100	23 610
razem	149	37 886	172	39 487

Źródło: Wydział Kultury.

i młodzieży oraz osób dorosłych, odbywają się w niej regularnie koncerty, wystawy, projekcje filmowe, spotkania autorskie, spektakle, turnieje taneczne. MOK od wielu lat jest organizatorem cieszących się wielką popularnością imprez cyklicznych, jak np.: Dąbskie Wieczory Filmowe (impreza plenerowa na plaży miejskiej w Dąbiu), czy Jesienny Turniej Recytatorski „Romantycznie”. Filią MOK-u jest **Klub Delta**, w którym działa m.in. Kino Klubowe, Klub Młodego Filmowca, Grupa Teatralna „Proscenium”, a także prowadzone są warsztaty recytatorskie i taneczne. Dla dorosłych mieszkańców organizowane są kame-ralne spotkania muzyczne, warsztaty rękodzieła

oraz spotkania w ramach Akademii Aktywnego Seniora.

Ośrodek Teatralny Kana, założony przez Zygmunta Duczyńskiego realizuje rozmaite projekty o charakterze artystycznym, kulturotwórczym, edukacyjnym i badawczym. Rocznie organizuje kilkadziesiąt wydarzeń kulturalnych, jest aktywnym uczestnikiem międzynarodowej sieci współpracy między europejskimi ośrodkami sztuki. Najważniejsze projekty Ośrodka Teatralnego Kana to m.in.: Międzynarodowy Festiwal Artystów Ulicy-Spoiwa kultury, Międzynarodowe Spotkania Teatralne OKNO, W Poszukiwaniu Tożsamości

Tabela 10.6. Ośrodek Teatralny Kana

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI	2010		2011	
	LICZBA	LICZBA WIDZÓW / UCZESTNIKÓW	LICZBA	LICZBA WIDZÓW / UCZESTNIKÓW
spektakle	42	13 500	72	10 250
koncerty	14	3 700	15	2 750
wystawy	8	750	4	450
spotkania	25	850	38	875
projekcje filmowe	10	900	25	1 050
warsztaty	4	70	5	150
inne formy działalności	46	7 300	27	4 750
razem	149	27 070	186	20 275

Źródło: Wydział Kultury.

Tabela 10.7. Miejska Biblioteka Publiczna

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011
liczba zarejestrowanych czytelników	53 655	53 319
liczba wypożyczeń	wypożyczenia: • książki 849 957 • zbiory specjalne 9 541 udostępnienia: • książki 9 198 • zbiory specjalne 11 • czasopisma 42 830	wypożyczenia: • książki 863 972 • zbiory specjalne 8 816 udostępnienia: • książki 6 120 • zbiory specjalne 5 • czasopisma 39 338
stan księgozbioru (liczba woluminów)	56 221	57 995
liczba zakupionych woluminów	• książki 23 722 • zbiory specjalne 658	• książki 25 359 • zbiory specjalne 628
liczba ubytkowanych woluminów	• książki 6 861 • zbiory specjalne 78	• książki 13 419 • zbiory specjalne 48
środki na zakup nowości (zł)	dotacja organizatora: • książki 488 306 • zbiory specjalne 12 696 dotacja MKiDN: • książki 22 088	dotacja organizatora: • książki 537 988 • zbiory specjalne 12 637 dotacja MKiDN: • książki 32 805
liczba filii	34	34

Źródło: Wydział Kultury.

Miejsca, Ćpanie Sztuki. Prezydent Miasta Szczecina przyznał Teatrowi honorowy tytuł Ambasadora Szczecina. Do końca 2006 r. Ośrodek był prowadzony w ramach działalności Stowarzyszenia Teatr Kana, od 1 stycznia 2007 r. jest samorządową instytucją kultury, dla której organizatorem jest Gmina Miasto Szczecin oraz Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego.

Miejska Biblioteka Publiczna należy do największych instytucji kultury w Szczecinie, z której usług korzysta rocznie najliczniejsza grupa odbiorców. Oprócz podstawowej działalności polegającej na udostępnianiu książek i czasopism, biblioteka organizuje wiele imprez o charakterze promocyj-

nym, z czego na szczególne wyróżnienie zasługują cykle: „Herbatka z...” oraz „Errata Literata” pomyślane jako spotkania z najbardziej poczytnymi współczesnymi pisarzami polskimi, krytykami literackimi, badaczami literatury bądź wydawcami.

Muzeum Techniki i Komunikacji – Zajezdnia Sztuki w Szczecinie formalnie powołane zostało 1 stycznia 2006 r. W 2009 r. dzięki pozyskaniu środków w ramach Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego rozpoczęto przebudowę siedziby MTiK przy ul. Niemierzyńskiej; remont i adaptacja za- bytkowej zajezdni tramwajowej trwały nieco ponad rok, a uroczyste otwarcie obiektu z udziałem

10. KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Tabela 10.8. Muzeum Techniki i Komunikacji – Zajezdnia Sztuki

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI	2010		2011	
	LICZBA	LICZBA WIDZÓW/ UCZESTNIKÓW	LICZBA	LICZBA WIDZÓW/ UCZESTNIKÓW
wystawy	6	34 443	16	39 495
koncerty	0	0	10	600
inne formy działalności			10	11 674
razem	6	34 443	36	51 769

Źródło: Wydział Kultury.

ambasadora Królestwa Norwegii w Polsce, J.E. Enoka Nygaard oraz Prezydenta Miasta, Piotra Krzystka odbyło się 21 października 2010 r. W roku 2011 inwestycja została uhonorowana nagrodą Diament Architektury w kategorii najlepsza szczyecińska rewitalizacja. Otrzymała również pierwsze miejsce w kategorii najciekawsze wnętrze w 15. edycji Ogólnopolskiego Konkursu „Modernizacja Roku 2010” – w tym konkursie inwestycja gminy konkurowała z 821 innymi przedsięwzięciami architektoniczno-budowlanymi z całej Polski. Dzięki tej inwestycji powstały znakomite warunki do efektywnej ochrony i ekspozycji technicznego oraz cywilizacyjnego dziedzictwa naszego regionu. Kluczowym momentem dla Muzeum był zakup unikatowej kolekcji motoryzacyjnej Leszka Liszewskiego liczący 118 pojazdów: od rowerów, poprzez motocykle, samochody osobowe, po ciężarówki. Były wśród nich m.in. wszystkie modele przedwojennego motocykla Sokół, kultowe, powojenne Junaki, doskonale utrzymana, oryginalna milicyjna Warszawa, niezmiernie rzadki wszędolaz, czyli „maluch” na gąsienicach, czy też zupełnie wyjątkowa polska konstrukcja z lat 80. XX w. – samochód Beskid. Kolekcja, za którą miasto zapłaciło nieco ponad 1,3 mln zł, wyniosła szczyecińskie muzeum do pierwszej ligi tego typu placówek w kraju. W omawianym okresie na uwagę zasługują takie działania MTiK wystawienniczo-promocyjne, jak np. Studencki Design, Eureka Ruchu, MotoNoc Muzeów, parada zabytkowych pojazdów na Dni Morza, czy Święto „Junaka”.

Teatr Współczesny od wielu lat cieszy się opinią jednej z najlepszych i najciekawszych scen teatralnych w Polsce, specjalizującej się w dramaturgii współczesnej, zarówno polskiej, jak i światowej. W dużej mierze jest to zasługą autorskiej koncepcji i konsekwencji programowej dyrektorki artystycznej teatru, Anny Augustynowicz oraz bardzo wysokiego i wyrównanego poziomu

Muzeum Techniki i Komunikacji – Zajezdnia Sztuki

Kolekcja pojazdów MTiK – ZS

zespołu aktorskiego. TW regularnie bierze udział w najważniejszych ogólnopolskich przeglądach, konkursach i festiwalach teatralnych, na których zdobywa najwyższe laury i wyróżnienia. Od 2006 r. działa nowa scena TW – Teatr Mały przy ul. Bo-

Tabela 10.9. Teatr Współczesny

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI (PRZEDSTAWIENIA)	2010			2011		
	LICZBA	LICZBA WIDZÓW	FREKWENCJA (%)	LICZBA	LICZBA WIDZÓW	FREKWENCJA (%)
Duża Scena	190	42 266	77	167	43 294	79
Malarnia	55	2 177	72	35	1 235	70
Teatr Mały	80	3 023	84	124	4 533	87
poza siedzibą	34	3 100		31	4 961	–
razem	359	50 566	78	357	54 023	79
liczba premier		6			6	

Źródło: Wydział Kultury.

Tabela 10.10. Teatr Lalek „Pleciuga”

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI (PRZEDSTAWIENIA)	2010			2011		
	LICZBA	LICZBA WIDZÓW	FREKWENCJA (%)	LICZBA	LICZBA WIDZÓW	FREKWENCJA (%)
Sala Widowiskowa	230	53 260	85%	241	56 184	85%
Sala Prób	26	1 021	90%	34	1 631	100%
Sala Kameralna	63	5 352	100%	69	5 849	100%
poza siedzibą	12	2 400	x	1	274	x
razem	331	62 033	x	345	63 938	x
liczba premier		5 + 1 ¹			5	

Źródło: Wydział Kultury.

gusława. Jednym z najbardziej istotnych przedsięwzięć TW zrealizowanych w 2011 r. był projekt „Teatr Anny Augustynowicz – 20 lat po Kłątwie”, którego głównym celem była popularyzacja i dokumentacja pracy reżyserskiej Anny Augustynowicz w 20. rocznicę jej pracy w Teatrze Współczesnym w Szczecinie. W ramach projektu została m.in. wydana książka „Teatr Anny Augustynowicz” – monografia jej twórczości autorstwa prof. Uniwersytetu Szczecińskiego Roberta Cieślaka.

Teatr Lalek „Pleciuga” to jedyna tego rodzaju placówka na Pomorzu Zachodnim i na obszarze polsko-niemieckiego pogranicza, a zarazem jedna z czołowych scen dziecięcych w kraju. W swojej ofercie posiada przede wszystkim spektakle dla dzieci (od kameralnych po duże sceniczne widowiska), a także przedstawienia dla dorosłych. Od 2010 r. funkcjonuje Scena Etiud, w ramach której prezentowane są propozycje aktorów i reżyserów z młodego pokolenia twórców polskiego teatru. „Pleciuga” z powodzeniem realizuje również najnowsze programy ministerialne: „Teatr w drodze”, „Lato w teatrze”, czy „Jesteśmy u siebie”. Jest

1 dodatkowa propozycja aktorska: „Tukar” w reżyserii Adama Frankowskiego (Scena Etiud-Sala Prób)

również współorganizatorem jednej z najstarszych w Polsce cyklicznych imprez teatralnych – Przeglądu Teatrów Małych Form Kontrapunkt.

Filharmonia im. Mieczysława Karłowicza to jedna z największych i najstarszych instytucji kulturalnych w Szczecinie. Filharmonia organizuje i wykonuje koncerty zarówno w swojej siedzibie, jak i poza nią, z udziałem artystów z kraju i z zagranicy. Celem działalności, obok upowszechniania kultury muzycznej polskiego i światowego repertuaru muzycznego jest także edukacja muzyczna dzieci i młodzieży oraz promocja lokalnego środowiska muzycznego. W roku 2007 rozstrzygnięto międzynarodowy konkurs architektoniczny na nowy obiekt filharmonii, zlokalizowany przy ul. Małopolskiej; wygrało studio hiszpańskich architektów Barozzi Veiga z Barcelony. Obecnie budowa znajduje się w fazie realizacji, jej zakończenie planowane jest na połowę 2013 r. Nowy obiekt szczecińskiej filharmonii będzie najnowocześniejszym tego typu gmachem w Polsce, który dodatkowo wyróżniać się będzie niezwykle oryginalną bryłą. Główne pomieszczenia stanowią dwie sale koncertowe: duża z widownią na 953 osób oraz mała ze 192 miejscami. Przewidziana jest także przestrzeń wysta-

10. KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Tabela 10.11. Filharmonia im. M. Karłowicza w Szczecinie

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI (KONCERTY)	2010			2011		
	LICZBA KONCERTÓW	LICZBA SŁUCHACZY	FREKWENCJA (%)	LICZBA KONCERTÓW	LICZBA SŁUCHACZY	FREKWENCJA (%)
symfoniczne otwarte	36	13 613	–	38	13 087	–
w tym we własnej sali koncertowej	33	11 309	80,26	38	11 087	80,65
symfoniczne szkolne	10	3 447	80,73	7	2 350	78,62
audycje szkolne	16	1 826	100,88	12	1 471	94,29
kameralne i recitale	4	1 312	–	6	1 620	–
zagraniczne	1	450	–	–	–	–
plenerowe	2	1 100	–	1	760	–
zamknięte/sprzedane (na zlecenie)	5	2 650	–	5	10 500	–
razem	74	24 398	–	69	29 788	–

Źródło: Wydział Kultury.

Tabela 10.12. Szczecińska Agencja Artystyczna

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI	2010		2011	
	LICZBA (WYDARZEŃ)	LICZBA WIDZÓW (UCZESTNIKÓW) ²	LICZBA (WYDARZEŃ)	LICZBA WIDZÓW (UCZESTNIKÓW)
koncerty	90	79 450	93	52 700
• w obiektach	14	2 550	27	5 600
• w plenerze	76	76 900	66	47 100
spektakle	18	1 500	15	1 950
inne formy działalności	75	86 000	86	120 350
razem	183	166 950	195	175 000

Źródło: Wydział Kultury.

wiennicza umożliwiającą organizowanie różnorodnych wystaw i imprez w ramach galerii „Harmonia Sztuki”. Budowa ma kosztować 95 mln zł, z czego udało się pozyskać dofinansowanie w ramach RPO w wysokości 44,9 mln zł.

Szczecińska Agencja Artystyczna specjalizuje się w organizacji imprez masowych, przede wszystkim plenerowych imprez artystycznych. Do najważniejszych organizowanych przez nią wydarzeń, które odbyły się w omawianym okresie należą m.in.: Finał WOŚP, Szczecińska Majówka, Mikołajki, Sylwester Miejski, cykl koncertów w ramach projektu „Różany Ogród Sztuki”, Szczecin Unplugged, Międzynarodowy Festiwal Jazzowy

² są to szacunkowe wartości, ponieważ większość organizowanych przedsięwzięć nie jest biletowana

„ME.BA” (festiwal w ramach partnerskiej współpracy miast Szczecin-Bari).

Szczecin 2016 to instytucja powołana uchwałą Rady Miasta w 2009 roku, a jej podstawowym zadaniem była koordynacja starań Gminy Miasta Szczecin o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury w 2016 r. Instytucja nawiązała bliskie kontakty z partnerami niemieckimi, zapraszała do współpracy specjalistów spoza Szczecina i powołała w swojej strukturze Obserwatorium Kultury, którego celem było m.in. gromadzenie danych statystycznych i prowadzenie prac badawczych dotyczących sektora kultury. Jednak jej zasadniczy cel stanowiło opracowanie aplikacji konkursowej, która ostatecznie powstała we wrześniu 2010 r. Hasło przewodnie Szczecina zawarte w aplikacji brzmiało: „Moc spajania”. Niestety, w październi-

Tabela 10.13. Zamek Książąt Pomorskich

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI	2010		2011	
	LICZBA	LICZBA WIDZÓW / UCZESTNIKÓW	LICZBA	LICZBA WIDZÓW / UCZESTNIKÓW
koncerty	362	75 511	320	67 422
wystawy	36	28 165	40	30 060
spektakle	188	10 180	196	6 711
seanse filmowe w Kinie Zamek	498	15 189	481	11 402
diaporama	8	450	4	980
zajęcia edukacyjne (audycje muzyczne, spotkania Od nauki do sztuki, warsztaty, wykłady)	220	9 091	211	9 322
zwiedzanie (Wieży Widokowej, Muzeum Zamkowego)	–	23 295	–	33 213
razem	1 312	161 881	1 252	159 110

Źródło: Wydział Kultury.

ku 2010 r. Komisja selekcyjna ESK nie zakwalifikowała Szczecina do drugiego etapu konkursu. W zaistniałej sytuacji Rada Miasta podjęła w lutym 2011 r. uchwałę wyrażającą zamiar likwidacji instytucji, a we wrześniu, kolejną uchwałą, definitywnie zlikwidowała placówkę, która zakończyła formalnie swoje funkcjonowanie z dniem 31 października 2011 r. W miejsce zlikwidowanej instytucji powstał tzw. inkubator kultury, prowadzony przez stowarzyszenie Media Dizajn.

10.2. WOJEWÓDZKIE INSTYTUCJE KULTURY

Zamek Książąt Pomorskich, jedna z największych instytucji kulturalnych Szczecina o ponadregionalnym znaczeniu, realizuje szeroki program upowszechniania kultury w Szczecinie i województwie. Zamek przygotowuje i organizuje koncerty, przedstawienia teatralne, wystawy, konferencje oraz spotkania naukowe i popularno-naukowe, w tym dotyczące upowszechniania wiedzy o dziejach Pomorza Zachodniego. Stałymi propozycjami są m.in.: Niedzielne Koncerty Południowe, Koncerty Kameralne, coroczne Wiosenne Koncerty Gitarowe, letnie Koncerty Promenadowe oraz współorganizacja Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Organowej i Kameralnej w Kamieniu Pomorskim oraz Międzynarodowego Festiwalu „Muzyka w Katedrze” w Kołobrzegu. Bogata działalność wystawiennicza oznacza średnio czterdzieści wystaw rocznie, wśród których znajdują się prezentacje malarstwa polskiego i europejskiego, wystawy sztuki nowoczesnej, wystawy fotograficzne i histo-

ryczne. Od 2009 r. w strukturze Zamku funkcjonuje Zachodniopomorski Fundusz Filmowy, działa także Centrum Informacji Kulturalnej i Turystycznej, swoje sceny mają Teatr Krypta i Piwnica przy Krypcie.

Opera Na Zamku składa się z różnorodnych zespołów artystycznych: orkiestry, baletu, solistów śpiewaków oraz aktorów, łącząc w sobie różne gatunki sceniczne: operę, operetkę, baśń muzyczną oraz rozmaite formy koncertowe. Swoją działalność prowadzi zarówno we własnej siedzibie, jak i poza nią. W roku 2010 Opera rozpoczęła pierwszy etap gruntownej przebudowy teatru zmierzają-

Zamek Książąt Pomorskich

10. KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Tabela 10.14. Opera Na Zamku

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI	2010			2011		
	LICZBA	LICZBA WIDZÓW	FREKWENCJA (%)	LICZBA	LICZBA WIDZÓW	FREKWENCJA (%)
przedstawienia i koncerty	90	31 474	74,68	99	161 596	85,56
spektakle gościnne	9	2 419	50,28	2	477	42

Źródło: Wydział Kultury.

Tabela 10.15. Teatr Polski

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI (PRZEDSTAWIENIA)	2010			2011		
	LICZBA	LICZBA WIDZÓW	FREKWENCJA (%)	LICZBA	LICZBA WIDZÓW	FREKWENCJA (%)
Duża Scena	176	34 726	63%	131	30 374	75%
Mała Scena	96	8 925	78%	114	12 011	88%
Czarny Kot Rudy (scena kameralna)	63	4 422	88%	78	5 583	90%
poza siedzibą	-	-	-	3	930	-
razem	335	48 073		326	48 898	
liczba premier	4			4		

Źródło: Wydział Kultury.

cej do unowocześnienia teatru i zapewnienia mu optymalnej funkcjonalności. Całkowita wartość inwestycji realizowanej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013 wynosi ponad 67 mln zł, z czego 75 % stanowi dofinansowanie z RPO. Projekt zakłada m.in. przebudowę funkcjonalną i akustyczną sceny oraz orkiestronu i widowni, zwiększenie pojemności widowni do 600 widzów, dobudowę kieszeni scenicznej, oraz całkowitą wymianę i rozbudowę instalacji i urządzeń teatru muzycznego (mechanika, akustyka i elektroakustyka, oświetlenie). Tymczasową sceną Opery stał się wybudowany w 2011 r. obiekt przy ul. Energetyków w bliskim sąsiedztwie Urzędu Celnego; w nowej hali mieści się około 1000 widzów.

Teatr Polski posiada w swoim repertuarze przedstawienia klasyczne i współczesne, prezentuje widowiska muzyczno-poetyckie, ale także cieszące się wielką popularnością komedie i farsy; od 1997 r. w strukturze teatru funkcjonuje założony przez dyrektora Adama Opatowicza kabaret „Czarny Kot Rudy”.

Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica to jeden z najnowocześniejszych ośrodków bibliotecznych w kraju. Wszystkie dokumenty Książnicy oraz całe archiwum miasta jest przetwarzane

i zachowywane w formie mikrofilmów. Książnica Pomorska gromadzi rękopisy oraz spuścizny literackie, literaturę współczesną, prowadzi lekcje biblioteczne, gromadzi i udostępnia nuty, płyty, kasyety. Wypożycza także odpłatnie oryginalne obrazy, grafikę i reprodukcje. W październiku 2010 r. zakończony został remont i przebudowa Książnicy od strony ul. Dworcowej, gdzie ulokowano **Muzeum Literatury**. W jego zasobach znalazły się cenne zabytkowe zbiory, liczące ponad 400 000 jednostek, w tym ok. 30 000 starych druków z okresu XV-XVII wieku oraz ponad 100 000 fotografii. Zgromadzono tu także unikatowe zbiory rękopiśmiennicze, muzyczne, ikonograficzne i kartograficzne. Ważną funkcją Muzeum Literatury jest prowadzenie działalności edukacyjnej dla dzieci i młodzieży (lekcje i warsztaty na temat historii i kultury Pomorza, dziejów piśmiennictwa oraz twórczości pisarzy związanych z regionem).

Muzeum Narodowe w Szczecinie jest klasycznym muzeum wielodziałowym, sprawującym opiekę nad ponad 150 tys. obiektami, wśród których są dzieła sztuki dawnej oraz współczesnej, zabytki archeologiczne, nautologiczne, etnograficzne, a także cenne numizmaty. Tutaj znajduje się także największy w Polsce zbiór świadectw kultury materialnej krajów pozaeuropejskich (Afryka,

Tabela 10.16. Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica

DZIAŁALNOŚĆ PODSTAWOWA	2010		2011	
liczba zarejestrowanych czytelników	28 181		27 127	
odwiedziny	237 073		236 766	
liczba wypożyczeń	na zewnątrz 369 200 na miejscu 729 316		na zewnątrz 299 239 na miejscu 627 702	
stan księgozbioru (liczba woluminów): książki, czasopisma, zbiory specjalne	1 622 348		1 654 249	
liczba zakupionych woluminów	10 229		7 920	
liczba ubytkowanych woluminów	13 361		2 070	
środki na zakup nowości (w zł)	264 661		366 027	
wydatki na wszystkie materiały biblioteczne				
DZIAŁALNOŚĆ DODATKOWA	2010		2011	
	LICZBA	LICZBA UCZESTNIKÓW	LICZBA	LICZBA UCZESTNIKÓW
lekcje biblioteczne	206	5 927	181	2 072
wystawy, w tym: wystaw malarskich, fotograficznych, innych	183 57	8 124	138 54	7 475

Źródło: Wydział Kultury.

Tabela 10.17. Muzeum Narodowe W Szczecinie

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI	2010		2011	
	LICZBA	LICZBA WIDZÓW / UCZESTNIKÓW	LICZBA	LICZBA WIDZÓW / UCZESTNIKÓW
wystawy ogółem, w tym:		122 041		106 816
• wystawy stałe	11		11	
• wystawy czasowe*	27		28	
lekcje muzealne i warsztaty	676	17 597	880	18 759
inne formy działalności	246	8 345	279	9 818

* z powodu organizacji przestrzeni MNS oraz wspólnego biletu na wystawy czasowe dane te nie są miarodajne – uwaga MNS
Źródło: Wydział Kultury.

Ameryka, Oceania). Muzeum Narodowe w Szczecinie znajduje się w fazie głębokich przemian programowych, rozbudowy infrastruktury oraz wewnętrznych przekształceń organizacyjnych. Zaawansowanie prac nad prowadzonymi inwestycjami (Centrum Dialogu „Przełomy” oraz Muzeum Morskie), a także przejęcie przez Muzeum skansenu kolejki wąskotorowej w Gryficach implikują zmiany w działalności statutowej Muzeum oraz konieczność wprowadzenia nowych regulacji organizacyjnych, w wyniku których, zgodnie ze zmienionym w grudniu 2010 r. statutem, w strukturze Muzeum znalazły się cztery oddziały: Muzeum Sztuki Współczesnej, Muzeum Historii Szczecina, Muzeum Archeologii i Etnografii oraz Muzeum Morskie – Centrum Nauki. Jednym z ważniejszych wydarzeń wystawienniczych MNS w omawianym okresie stała się wystawa poświęcona sztuce na dworze książąt pomorskich w okresie

jej największego rozkwitu, pt. Złoty wiek Pomorza. Sztuka na dworze książąt pomorskich w XVI i XVII wieku (jest to zarazem nowa wystawa stała). Kolekcja szczecińska jest największym istniejącym zbiorem związanym z działalnością mecenasowską książąt z dynastii Gryfitów. Na wystawie można obejrzeć obrazy, rzeźby oraz wyroby rzemiosła artystycznego, w tym „Portret Filipa I” Lucasa Cranacha Młodszego z 1541 roku. Niezwykle ważną część ekspozycji stanowią wydobyte po drugiej wojnie światowej z krypty szczecińskiego zamku stroje i klejnoty.

Do najważniejszych zadań **Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie** należy dbałość o zachowanie wartości kulturowych województwa, prowadzenie prac w zakresie ewidencji i dokumentacji zabytków, kształtowanie świadomości kulturowej mieszkańców regionu, promowanie

10. KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

walorów kulturowych regionu, współpraca z instytucjami i organizacjami w zakresie ochrony wspólnego dziedzictwa pogranicza. Biuro dysponuje kilkutyśnicznym zbiorem naukowych opracowań historyczno-konserwatorskich, które udostępniane są pracownikom naukowym, projektantom i studentom oraz innym osobom zainteresowanym zagadnieniami dziedzictwa kulturowego regionu. Priorytetowym zadaniem Biura w 2010 r. było opracowanie „Wytycznych i zasad zagospodarowania w obszarach kulturowo-krajobrazowych” (do aktualizacji Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego). Do najważniejszych zadań realizowanych w omawianym okresie można zaliczyć m.in. organizację Europejskich Dni Dziedzictwa (w roku 2010 pod hasłem „Od pomysłu do przemysłu”, a w 2011 – „Kamienie milowe”), współorganizację konferencji na temat 800 lat dziedzictwa cystersów kołbackich na Pomorzu oraz Polsko-Niemieckiej Konferencji „ANTIKON” we współpracy z Urzędem Konserwatora Mecklemburgii i Pomorza Przedniego w Schwerinie.

10.3. STOWARZYSZENIA I FUNDACJE

Skuteczna forma wykonywania zadań publicznych – również w sferze kultury – zakłada partnerstwo i współpracę pomiędzy administracją samorządową a tzw. trzecim sektorem, czyli organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność pożytku

ku publicznego. Współpraca ta stanowi nie tylko ważny element budowania społeczeństwa obywatelskiego, ale w istotny sposób wpływa na wzbogacenie oferty kulturalnej Szczecina.

W Szczecinie działa ponad 200 organizacji pozarządowych, które wskazują kulturę i sztukę jako cel i pole swojej aktywności. Ich oferta skierowana jest do bardzo szerokiego grona odbiorców. Niejednokrotnie są to imprezy o randze ogólnopolskiej bądź międzynarodowej, które przyciągają liczną publiczność oraz gwarantują najwyższy poziom artystycznego wykonania.

Niezmiernie istotną decyzją z punktu widzenia systemowego wsparcia dla organizacji pozarządowych było powołanie przez Miasto z dniem 1 września 2011 r. Szczecińskiego Inkubatora Kultury. Prowadzony w wyniku wygranej konkursu przez Stowarzyszenie Media Dizajn inkubator wspiera przede wszystkim młode organizacje, osoby z pomysłami na działanie w sferze kultury i animatorów kultury, oferując im m.in. powierzchnię na prowadzenie biura, wsparcie marketingowe, doradcze (prowadzenie darmowych konsultacji księgowo-prawnych), czy szkoleniowe. Siedzibę inkubatora ulokowano w budynku przy al. Wojska Polskiego 90 (w miejsce zlikwidowanej instytucji kultury Szczecin 2016). Z chwilą utworzenia inkubator uzyskał dotację na swoją działalność z budżetu miasta w wysokości 140 000 zł.

Tabela 10.18. Wspieranie organizacji pozarządowych działających w sferze kultury

FORMY WSPARCIA	2010	2011
liczba otwartych konkursów ofert	6	4
liczba złożonych ofert w procedurze otwartego konkursu ofert	108	81
liczba złożonych ofert w procedurze małej dotacji	12	41
liczba podmiotów, które otrzymały dotację na realizację zadań publicznych w procedurze otwartego konkursu ofert	55	43
liczba podmiotów, które otrzymały dotację na realizację zadań publicznych w procedurze małej dotacji	9	19
ogólna kwota dotacji przekazana prowadzącym działalność pożytku publicznego, w trybie otwartego konkursu ofert (w zł)	2 062 500	1 850 000
ogólna kwota dotacji przekazana podmiotom prowadzącym działalność pożytku publicznego, w trybie małej dotacji (w zł)	77 500	150 000
ogólna kwota wnioskowana przez podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, na wsparcie wykonania zadania publicznego w procedurze otwartego konkursu ofert (w zł)	5 649 545	4 951 421

Źródło: Wydział Kultury

Tabela 10.19. Najciekawsze przedsięwzięcia zorganizowane w latach 2010-2011 dofinansowane z budżetu miasta

NAZWA IMPREZY/WYDARZENIA	NAZWA ORGANIZACJI/ORGANIZATORA
<ul style="list-style-type: none"> • Π Performance Intermedia Festival • dokumentART – Europejski Festiwal Filmów Dokumentalnych • Stary cyfrowy Szczecin 	Stowarzyszenie OFFicyna
<ul style="list-style-type: none"> • Międzynarodowy Festiwal „Zmagania Jazzowe” • Włosko-Polski Meeting Jazzowy 	Stowarzyszenie Orkiestra Jazzowa
<ul style="list-style-type: none"> • Jazz na rogatkach • Scena Jazz Cafe 	Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Jazzowe
<ul style="list-style-type: none"> • KinoAkcja-KinoFikacja • Czeski miesiąc w Szczecinie 	Stowarzyszenie Twórców i Producentów Sztuki
Premiery teatralne	Szczecińskie Towarzystwo Przyjaciół Sztuki
Topografia pamięci – 60 lat działalności szczecińskiego oddziału Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce	Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce
<ul style="list-style-type: none"> • Szczeciński Festiwal Muzyki Dawnej • Fryderyk Chopin – u źródeł geniuszu • Jeden Bóg – wiele kultur 	Fundacja Akademii Muzyki Dawnej
<ul style="list-style-type: none"> • Przywróćmy Szczecinowi Stare Miasto • V Salezjański Ogólnopolski Festiwal Teatralny SOFT 2011 	Fundacja Forum „Gryf”
Westival – sztuka architektury	Stowarzyszenie Architektów Polskich Oddział w Szczecinie
Międzynarodowy Festiwal Organowy w Bazylice Archikatedralnej w Szczecinie	Stowarzyszenie Rewaloryzacji Zabytków Sakralnych i Ochrony Dziedzictwa Kulturowego „Katedra”
Program Mare Articum: tożsamość, kreatywność, dialog	Fundacja Mare Articum
XXIII Festiwal Polskiego Malarstwa Współczesnego	Związek Polskich Artystów Plastyków Oddział w Szczecinie
Wykonanie modelu rzeźby „Matka Ziemia” Ernsta Barlacha	Stowarzyszenie na Rzecz Cmentarza Centralnego w Szczecinie
Szczeciński Przegląd Autorskich Kabaretów SZPAK	Stowarzyszenie Winda Kreatywnych
VII Międzynarodowy Festiwal Saksofonowy w Szczecinie	Fundacja na rzecz Instrumentów Dętych
Międzynarodowy Konkurs Baletowy „Złote Pointy” oraz Międzynarodowa Gala Gwiazd Baletu	Fundacja Balet
Nie przeminęło z wiatrem... – spotkania kultur	Stowarzyszenie Nasze Kino
Cykl koncertów kameralnych	Stowarzyszenie Baltic Neopolis Orchestra
Pierwsza szczecińska płyta DVD Audio” Marek Jasiński vol. 1 – Sacred choral Works”	Stowarzyszenie Śpiewacze Chór Akademicki im. prof. Jana Szyrockiego
II Międzynarodowy Festiwal Muzyki Kameralnej	Fundacja Atelier
Internetowa Encyklopedia Szczecina – projekt pilotażowy	Fundacja sedina.pl
Plaża Szczecin – Floating Trippin Festival	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Społecznego Stricte
Realizacja spektaklu „Słodka Fibi”	Stowarzyszenie Teatr Niekonsekwentny
Międzynarodowe Dni Bonhoefferowskie „Muzyka w życiu człowieka w oparciu o przykład Bonhoeffera”	Parafia Ewangelicko-Augusburska pw. św. Trójcy

Źródło: Wydział Kultury.

10.4. NAJWAŻNIEJSZE WYDARZENIA KULTURALNE

Lata 2010-2011 mogą stanowić potwierdzenie rosnącej roli sfery kultury w budowaniu i umacnianiu metropolitalnej rangi Szczecina, jednym bowiem

z jej aspektów jest atrakcyjna i wartościowa artystycznie oferta kulturalna. W opisywanym okresie odbyło się w Szczecinie wiele imprez, których wymiar daleko wykraczał poza lokalne granice, a do najciekawszych z nich można zaliczyć:

Muzyka, taniec:

- **Akustyczeń** – festiwal muzyczny organizowany w Szczecinie od 2009 r., składający się z serii projektów muzycznych, które charakteryzuje pomysłowość, otwartość na formę, styl i wyraz. Odbywa się w różnych miejscach: Filharmonii Szczecińskiej, Teatrze Lalek Pleciuga, Studiu S1 Polskiego Radio, klubach i kawiarniach. Organizatorem jest Podparty Produkcja Aleksander Różanek przy współpracy z Miastem Szczecin. W trakcie Akustycznia 2010 wystąpili: Do Góry Dnem, Ania Stępniewska Trio, Marek Dyjak & Jerzy Małek, Wojciech Waglewski & Bartek Łęczycki, Muchy & Afro Kolektyw, Psychocukier, Kucz/Kulka, Quo Vadis, Grupa Operacyjna, Lobotomia, Chorzy na Odrę & goście, Publiczki Cashubian Klezmer Band, Rajd Maszyn, Wojciech Karolak Quartet feat. Jerzy Małek, Tomasz Grzegorski, Arek Skolik, Czerwony Tulipan. W 2011 r. wystąpili: Letters From Silence, Młynarski Plays Młynarski, Carpets & DJ Musk, Łąki Łan, SUPERSAM: Budyń & Bajzel, Piotr Bukartyk, Publiczki & Trite Pati, Ryszard Słowicki & Konrad Królikowski, Guitar Duo Andreas Kapsalis & Goran Ivanovic.
- **Międzynarodowy Festiwal „Zmagania Jazzowe”** – organizowany od 2002 roku przez Stowarzyszenie Orkiestra Jazzowa całoroczny festiwal muzyki jazzowej. W koncertach, warsztatach, wydarzeniach kulturalnych, w szczecińskich klubach muzycznych i Filharmonii Szczecińskiej biorą udział artyści ze ścisłej czołówki jazzowej w Polsce i na świecie. Finał Festiwalu odbywa się w październiku, kiedy przyznawane są nagrody dla uczestniczących w konkursie młodych zespołów jazzowych z całej Europy. Stałym przewodniczącym komisji konkursowej Festiwalu jest Billy Harper – jeden z najlepszych muzyków jazzowych świata. Obok Billy’ego Harpera stałymi uczestnikami „Zmagania Jazzowych” są takie tuzy jazzu jak m.in. Judy Bady, Steve Turre, Wallace Roney, Michael Donato czy nagradzany Fryderykami Piotr Wojtasik. W roku 2011 organizator „Zmagania”, czyli Stowarzyszenie Orkiestra Jazzowa obchodziło 10-lecie działalności; w ramach jubileuszu odbyły się koncerty jazzowe, w tym m.in. z udziałem zespołu “The Kenny Garret Quartet”, oraz takich wykonawców, jak Kirk Lightsey, Piotr Wojtasik, Reggie Moore, Akira Ando, John Betsch. Lider SOJ Sylwester Ostrowski nagrał również swoją pierwszą płytę „When the Groove Is Low”, a w nagraniu płyty brali udział znakomici amerykańscy muzycy jazzowi: pianista Reggie Moore, basista Wayne Dockery i perkusista Newman T. Baker.
- **Szczecin Music Fest** – cykl koncertów największych światowych sław muzyki world, etno i jazzu, organizowany przez Impresariat „Oprócz” Dariusza Startka. W ramach Szczecin Music Fest 2010 wystąpili: Nils Petter Molvaer (Norwegia), Mulatu Astatke (Etiopia), Mariza (Portugalia), Gotan Project (Argentyna/Francja), Paco De Lucia (Hiszpania) i Marcus Miller (USA). W 2011 r. wystąpili: Bassekou Kouyate (Mali), Juan Carlos Caceres (Argentyna), Ayo (Nigeria/Rumunia), Cesaria Evora (Wyspy Zielonego Przylądka), Chris Botti (USA).
- **Międzynarodowy Festiwal Muzyczny Boogie Brain Szczecin** – festiwal muzyczny organizowany w Szczecinie od 2009 r., składający się z występów z nurtu artystycznego nu jazz, reggae, hip-hop, electronica, electro, chillout, house, broken beat, soul, funk, avant pop, minimal, drum & bass, ambient, indie, techno, psychedelic, scremo, alternative. W roku 2010 festiwal odbył się na Łasztowni, a w 2011 roku w klubach szczecińskich. Organizatorem jest Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Kulturalnych „Boogie Brain” przy współpracy z Miastem Szczecin. Podczas Boogie Brain 2010 wystąpili m.in.: Actress, Benji B, Catz’n’dogz, Dixon, Fisz, Emade, Henrik Schwarz (live), Łona & The Pimps, Marcus Intalex & mc fats, Maria Peszek, Maximilian Skiba, Mj Cole, Ms Dynamite, My head is dubby (live), Paprika Korps, Pol_on, Shed (live). W edycji 2011 r. wystąpili m.in.: Bburaka som Sistema, Dfrnt & Paranoise, Dimlite, Ghostpoet (live), Hatcha, Jenna G, Julio Bashmore, Oneman, Ros & Mc Five Alive, Sbrkt (live), Scuba, Simbad, Catz ,n dogz, Daniel Drumz, Envee, Freak slaughter, Good Paul, Gruesome, Matthey Sedina.
- **Międzynarodowy Festiwal Saksofonowy** – warsztaty muzyczne oraz koncerty światowych sław saksofonu organizowane przez Fundację na Rzecz Instrumentów Dętych.
- **Ogólnopolski Konkurs Baletowy „Złote Pointy” i Międzynarodowa Gala Gwiazd Baletu** – konkurs o miano najlepszego absolwenta szkół baletowych w Polsce organizowany przez Fundację Balet. O laury w konkursie walczą uczniowie wszystkich liczących się

szkół baletowych w kraju. W Gali Gwiazd Baletu rokrocznie występują zwycięzcy konkursu i znane gwiazdy baletu.

- **Szczeciński Festiwal Muzyki Dawnej** – cykl koncertów i warsztatów muzyki dawnej, którego pomysłodawcą jest Paweł Osuchowski, szczeciński animator kultury, muzyk i dyrygent.
- **Szczeciński Festiwal Młodych Talentów GRAMY** – coroczny festiwal organizowany od 2007 roku, sięgający inspiracjami do osiągnięć festiwalowych z lat sześćdziesiątych XX w., oparty na nowej formule działania. Zasadniczą ideą festiwalu jest promocja przebojowej polskiej piosenki z rozmaitych gatunków muzycznych. Konkurs ma charakter ogólnopolski. Co roku w Szczecinie o zwycięski tytuł walczą artyści rozpoczynający swoje kariery muzyczne. Organizatorem jest Polskie Radio Szczecin przy współpracy z Miastem Szczecin. W przesłuchaniach koncertowych w edycji 2010 udział wzięło 23 wykonawców, spośród których wytypowano 6 finalistów: Cuba De Zoo (Ostróda), Dead On Time (Szczecin), Naked Brown (Gdańsk), Letters From Silence (Warszawa), The Lollipops (Olsztyn), Transsexdisco (Olsztyn). Nagrodę Grand Prix zdobył zespół The Lollipops za piosenkę „Good Girl”. W 2011 r. do przesłuchań zakwalifikowano 26 wykonawców, z których do finału przeszło sześciu. Grand Prix Gramy 2011 zdobyła krakowska formacja SoundQ. Wyróżnienie Radia Szczecin za utwór w języku polskim otrzymał zespół Drekoty za piosenkę „Poddania”, a jego perkusistkę, Olę Rzepkę uznano najlepszą instrumentalistką finału. Specjalną nagrodę ufundowała Fundacja Pogotowie Teatralne dla Doroty Busko, wokalistki warszawskiej kapeli Buscado. Publiczności najbardziej spodobała się grupa Forma.
- **Włącz orkiestrę!** – zapoczątkowany w 2010 r. przez złożoną z młodych artystów kameralną orkiestrę smyczkową Baltic Neopolis Orchestra, cykl koncertów kameralnych. Projekt łączy muzykę klasyczną z innymi dyscyplinami artystycznymi, np. sztuką plastyczną czy wizualizacjami multimedialnymi. Przy oryginalnym instrumentarium i aranżacjach, stwarza nową, innowacyjną, interdyscyplinarną jakość artystyczną. W cyklu obok Baltic Neopolis Orchestra wzięli udział soliści m.in.: Piotr Żukowski, Anna Stępniewska, Marta Pawłowska, Jona Ardyn, Wioletta Hebrow-

ska. Koncerty odbywały się w Filharmonii Szczecińskiej i Studiu S-1 Polskiego Radia Szczecin.

Sztuki wizualne:

- **Międzynarodowy Festiwal Sztuki Wizualnej inSPIRACJE** – festiwal sztuk wizualnych organizowany przez „Klub 13 Muz”, wspomagany przez Stowarzyszenie Make It Funky. Impreza powstała w 2005 r. i już po siedmiu edycjach uznawana jest w Polsce za jedno z najważniejszych wydarzeń w sferze fotografii artystycznej i sztuki nowych mediów. Projektem artystycznym towarzyszą tematyczne kampanie społeczne, np. w 2010 r. z artystycznymi wydarzeniami pod przewodnim hasłem „Glamour” wiązała się medialna dyskusja o problemach bulimii i anoreksji, a w 2011 r. hasłu „Paradise” towarzyszyła kampania „RajCycling”, dotycząca zagospodarowania odpadów. Jednym z większych wydarzeń w historii inSpiracji było imponujące widowisko multimedialne w wykonaniu Petera Greenewaya, brytyjskiego reżysera światowej sławy, wykonane podczas edycji Festiwalu w 2009 roku. Artyści Festiwalu 2010 r. to m.in.: Eva&Adele, Helmut Newton, Karim Rashid, Krzysztof Strożyna, Oleg Dou. Artyści Festiwalu 2011 r. to m.in.: Maurycy Gomulicki, David Cerny, Joanna Rajkowska.
- **XXI Festiwal Polskiego Malarstwa Współczesnego** – jeden z największych w kraju festiwali malarstwa współczesnego (biennale), organizowany przez szczeciński oddział Związku Polskich Artystów Plastyków.
- **S.O.S. – Sztuka-Obraz-Słowo** – cykl wydarzeń kulturalno-artystycznych łączących malarstwo i literaturę organizowany przez galerię „Trystero” we współpracy ze szczecińskim wydawnictwem „Zaułek Wydawniczy Pomyłka”.

Teatr, sztuka performatywna:

- **Festiwal „Spoiwa Kultury” – Międzynarodowy Festiwal Artystów Ulicy** – są to prezentacje teatrów plenerowych i indywidualnych artystów organizowane od 2000 roku przez Ośrodek Teatralny Kana. Spektakle, koncerty, performance, happeningi odbywają się w otwartych przestrzeniach publicznych. Otwarta formuła imprezy angażuje zarówno świadomie uczestniczącą w wydarzeniach publiczność, jak i przypadkowych przechodniów. Rokrocznie na festiwal zapraszani są artyści z całego świata. W każdej edycji „Spoiwa Kultury” uczestniczy ponad 150 artystów,

10. KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

odbywa się ok. 30 wydarzeń artystycznych, które przyciągają ok. 10 tys. widzów. Wśród artystów ostatnich edycji są m.in. polscy klezmerzy Bester Quartet, francuski zespół muzyczny Rassegna, anarchizujący rosyjski Teatr Akhe, wykonująca chrześcijańskie pieśni sakralne lwowska Majsternia Pismi, czy tybetańscy mnisi z klasztoru Drepung Gomang ze śpiewami liturgicznymi.

- **Przegląd Teatrów Małych Form Kontrapunkt** – jeden z najstarszych, cyklicznych festiwali teatralnych w Polsce. Konkurs festiwalowy prezentuje dwa nurty artystyczne – teatru instytucjonalnego i nieinstytucjonalnego. Od kilku lat w konkursach startują również teatry z Niemiec. Poza nagrodami jury, główna nagroda festiwalu – Grand Prix przyznawana jest przez publiczność. Festiwalowi towarzyszą koncerty, wystawy oraz panele dyskusyjne. Łącznie na spektakle festiwalowe uczęszcza po kilka tysięcy widzów. Organizatorami festiwalu są: Teatr Lalek „Pleciuga”, Teatr Współczesny i Ośrodek Teatralny Kana. Wśród festiwalowych przedstawień ostatnich dwóch lat znalazły się m.in.: „Lipiec” Teatru na Woli, „Pani z Birmy” Teatru Polonia, „Lailonia” Teatru Kana, „Trylogia” Teatru Starego (2010 r.), „Utwór o Matce i Ojczyźnie” Teatru Polskiego/Wrocław, „Nasza klasa. Historia w XIV lekcjach” Teatru na Woli.
- **Międzynarodowe Spotkania Młodego Teatru Okno** – cykliczny festiwal obejmujący spektakle teatralne, prezentacje ośrodków teatralnych, wystawy oraz warsztaty teatralne, organizowany co roku przez Ośrodek Teatralny Kana.
- **Π Performance Intermedia Festival** – międzynarodowy festiwal sztuki eksperymentalnej, obejmujący występy performerów, prezentacje multimedialne, spektakle teatralne organizowany każdego roku przez Stowarzyszenie OFFicyna.

Film:

- **DokumentART – European Film Festival** – europejski festiwal filmowy organizowany od lat w Neubrandenburgu przez Stowarzyszenie Latucht. Od 2006 r. dzięki zaangażowaniu Stowarzyszenia OFFicyna pokazy filmów można oglądać również w Szczecinie.
- **„Lincz”** w reżyserii Krzysztofa Łukaszewicza – w maju 2011 odbyła się w Szczecinie premiera tego filmu, który zdobył uznanie zarówno krytyków, jak i widzów (m.in. Grand Prix festiwalu Młodzi i Film w Koszalinie); produkcję wsparł

Międzynarodowy Festiwal Artystów Ulicy

Zachodniopomorski Fundusz Filmowy „Pomerania Film”, którego jednym z donatorów jest Gmina Miasto Szczecin.

Wykłady, panele dyskusyjne, nauki humanistyczne:

- **Westival – Sztuka Architektury** – cykliczne przedsięwzięcie, obejmujące spotkania filmowe i dyskusje na temat architektury; impreza organizowana przez Stowarzyszenie Architektów Polskich Oddział w Szczecinie.

Sztuka i kultura tradycyjna, ludowa i mniejszości narodowych:

- **Dni Kultury Kresowej – Kaziuki** – impreza organizowana corocznie przez Stowarzyszenie Przyjaciół Wilna, Ziemi Wileńskiej, Nowogródzkiej i Polesia – „Świtez”, integrująca środowisko dawnych mieszkańców kresów wschodnich – Wilna i okolic. Impreza obejmuje wystawy, wykłady oraz Wieczór Kaziukowy, na którym rokrocznie goszczą znani artyści folklorystyczni.
- **Dni Kultury Ukraińskiej** – coroczna impreza organizowana przez Związek Ukraińców w Polsce i Zamek Książąt Pomorskich, koordynowana przez Ośrodek Kultury Ukraińskiej w Szczecinie, realizowana na terenie całego województwa i prezentująca dorobek kulturalny mniejszości ukraińskiej w Polsce oraz propagująca tradycyjną i współczesną kulturę ukraińską.

Niezależnie od ww. wydarzeń w Szczecinie organizowane są różnorodne imprezy masowe o zdecydowanie rozrywkowym charakterze; w roku 2010 Miasto wydało 52 decyzje na organizację imprez masowych, a w roku 2011 – 43. Średnio gromadzą one rokrocznie ponad 100 000 osób.

10.5. NAGRODY I TYTUŁY

Nagroda Artystyczna Miasta Szczecin to najważniejsze samorządowe wyróżnienie dla twórców kultury w Szczecinie, przyznawane już od ponad 20 lat. W kolejnych latach zdobywali je najwybitniejsi szczecińscy twórcy i artyści.

W roku 2010 Prezydencka Rada Kultury (w której udział mogli brać z prawem głosu laureaci Nagrody Artystycznej z co najmniej czterech poprzednich lat) wyłoniła laureatów Nagrody za osiągnięcia roku 2009. Laureatami zostali: Anna Wojsznis, artystka malarka oraz Krzysztof Ked Olszewski, artysta wizualny, twórca fotoinstalacji, realizujący projekty z pogranicza wideo, fotografii, instalacji i happeningu. Nagrodą honorową Prezydenta Miasta Szczecin wyróżniono również prof. Marka Jasińskiego, związanego ze Szczecinem, wybitnego kompozytora muzyki poważnej i sakralnej. Za rok 2010 nagrodę Artystyczną otrzymał zespół artystyczny Teatru Współczesnego w Szczecinie.

W lutym 2011 roku Rada Miasta przyjęła nowe zasady przyznawania Nagrody Artystycznej Miasta Szczecin oraz tytułu Mecenasa Kultury Szczecina. Zgodnie z tymi zasadami Nagroda Artystyczna Miasta Szczecin przyznawana jest wyłącznie twórcom i artystom związanym ze Szczecinem za wybitne osiągnięcia artystyczne, które miały miejsce w roku kalendarzowym poprzedzającym przyznanie Nagrody. Każdego roku można przyznać tylko jedną Nagrodę, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach możliwe będzie nieprzyznanie tych wyróżnień. Wyłonienie osób rekomendowanych do Nagrody odbywa się na wspólnym posiedzeniu Komisji Kultury Rady Miasta i Prezydenckiej Rady Kultury w trybie głosowania tajnego. Ostatecznego wyboru laureata Nagrody Artystycznej dokonuje Prezydent Miasta spośród rekomendowanych kandydatów, którzy uzyskali największą liczbę głosów.

Laureatem Nagrody Artystycznej Miasta Szczecin w roku 2011 za osiągnięcia roku 2010 został Sylwester Ostrowski – muzyk, saksofonista jazzo-

wy, współlider międzynarodowej grupy Sylwester Ostrowski – Piotr Wojtasik Quintet, animator kultury.

Honorowy tytuł **Mecenasa Kultury Miasta Szczecina** przyznany został po raz pierwszy w roku 1997. Tytuł ten przyznawany jest firmom, instytucjom bądź osobom, które w najbardziej znaczący sposób wspierały przedsięwzięcia kulturalne i artystyczne, odbywające się w naszym mieście. Wyróżnienie początkowo przyznawane było w dwóch kategoriach: za największy finansowy wkład we współfinansowanie podmiotów lub przedsięwzięć kulturalnych i artystycznych związanych ze Szczecinem oraz za najciekawszą formę i efektywność mecenatu ustaloną według najlepszego lub niekonwencjonalnego pomysłu, ciągłość mecenatu nad jednym podmiotem lub przedsięwzięciem.

Od roku 2008 tytuł Mecenasa Kultury Szczecina mógł być przyznany osobie fizycznej lub osobie prawnej bądź jednostce organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, wyróżniającej się działalnością na rzecz realizowanych na terenie Szczecina przedsięwzięć kulturalnych lub działalnością podejmowaną w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, w tym w szczególności w zakresie ochrony zabytków. Tytuł przyznawał Prezydent Miasta na wniosek Prezydenckiej Rady Kultury. Za rok 2009 tytuł Mecenasa Kultury otrzymał Edward Osina, prezes Przedsiębiorstwa Budowlanego CALBUD Sp. z o.o., a za rok 2010 – SGI Baltis Sp. z o.o., deweloper specjalizujący się w budowie wysokiej jakości mieszkań, apartamentów i obiektów biurowych.

W lutym 2011 roku Rada Miasta przyjęła nowe zasady przyznawania tytułu Mecenasa Kultury Szczecina. Zgodnie z nimi wyróżnienie to może być przyznany jednej osobie fizycznej lub osobie prawnej bądź jednostce organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, wyróżniającej się w roku poprzedzającym przyznanie tytułu działalnością na rzecz realizowanych na terenie Szczecina przedsięwzięć kulturalnych lub działalnością podejmowaną na terenie Szczecina w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego. Z prawa kandydowania do tytułu Mecenasa Kultury wyłączone zostały podmioty, które mają prawny obowiązek realizowania zadań z zakresu działalności kulturalnej i ochrony dziedzictwa kulturowego. Podobnie jak w przypadku Nagrody Artystycznej, wyłonienie osób rekomendowanych do tytułu Mecenasa Kul-

tury odbywa się na wspólnym posiedzeniu Komisji Kultury Rady Miasta i Prezydenckiej Rady Kultury w trybie głosowania tajnego. Ostatecznego wyboru Mecenasa Kultury dokonuje Prezydent Miasta spośród rekomendowanych kandydatów, którzy uzyskali największą liczbę głosów. Honorowy tytuł Mecenasa Kultury Szczecina za 2011 rok otrzymał Nordea Bank Polska S.A. Region Zachodni za wsparcie obchodów 10-lecia istnienia Stowarzyszenia Orkiestra Jazzowa, w tym realizację płyty z koncertu jubileuszowego, wsparcie 10. edycji festiwalu Zmagania Jazzowe (tytuł głównego sponsora), dofinansowanie warsztatów dla artystycznie utalentowanej młodzieży w Szczecinie, ufundowanie stypendiów dla najlepszych studentów Akademii Sztuki, wsparcie działalności koncertowej zespołu Sylwester Ostrowski-Piotr Wojtasik Quintet.

10.6. EDUKACJA KULTURALNA I ARTYSTYCZNA

Szkolnictwo artystyczne na poziomie wyższym odbywa się w Akademii Sztuki, pierwszej w Szczecinie państwowej uczelni artystycznej. Intensywne zabiegi o powołanie nowej uczelni trwały od końca 2006 r. (choć historia starań o niezależną, państwową uczelnię artystyczną w naszym mieście sięga ponad 30 lat). Brały w nich udział wszystkie najważniejsze siły polityczne regionu, środowiska akademickie, organizacje społeczne, artyści, uczniowie i studenci. Mimo niekiedy dość dramatycznych zwrotów w procesie tworzenia nowego podmiotu, wyjątkowa jedność i determinacja elit Szczecina doprowadziły do niezaprzeczalnego sukcesu: 2 października 2010 r. Akademia Sztuki w Szczecinie w obecności m.in. premiera, Donalda Tuska, zachodniopomorskich parlamentarzystów, władz miasta i regionu zainaugurowała swoją działalność. Miasto jeszcze we wrześniu 2008 r. zadeklarowało wsparcie finansowe dla uczelni (wyniosło ono 7 mln zł), a także przeniósł na nowy podmiot nieruchomość zajmowaną uprzednio przez Wyższą Szkołę Sztuki Użytkowej, która obok Filii Akademii Muzycznej w Poznaniu oraz Katedry Edukacji Artystycznej Uniwersytetu Szczecińskiego stanowiła trzon dydaktyczny i organizacyjny nowo tworzonej placówki. Pierwszym rektorem AS został prof. Ryszard Handke.

Edukacja artystyczna na poziomie średnim, ponadgimnazjalnym realizowana jest w Szczecinie głów-

nie w placówkach państwowych nadzorowanych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego: Liceum Plastycznym i Zespole Szkół Muzycznych im. Feliksa Nowowiejskiego. Edukację muzyczną na poziomie szkoły państwowej II stopnia zapewnia Społeczna Szkoła Muzyczna prowadzona przez Szczecińskie Towarzystwo Kształcenia Artystycznego. Najbogatszą sieć tworzą podstawowe szkoły muzyczne: liczne szkoły niepubliczne oraz dwie placówki państwowe: Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia i Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I stopnia w Zespole Szkół nr 2. Pozostałą kategorię stanowią szkoły prywatne, które nie są objęte nadzorem ministerialnym i nie figurują w jego rejestrze szkół niepublicznych, ale organizując kursy muzyczne, przygotowują adeptów do egzaminów wstępnych na wyższe studia. Placówki edukacji artystycznej pełnią również rolę centrów kultury, organizując koncerty, konkursy, występy, wystawy i akcje plastyczne zarówno w swoich siedzibach, jak i poza nimi we współpracy z innymi podmiotami. W 10 szczecińskich szkołach funkcjonują klasy z tzw. innowacjami pedagogicznymi w zakresie klas artystycznych, co oznacza, że uczniowie w niektórych podstawówkach (w klasach 1-3) realizują autorskie programy kształcenia artystycznego w dziedzinie edukacji teatralnej, plastycznej i muzycznej.

Gmina Miasto Szczecin wspiera edukację artystyczną na każdym poziomie kształcenia poprzez fundowanie stypendiów artystycznych dla najlepszych uczniów i studentów. Na stypendia artystyczne w latach 2010-2011 Miasto przeznaczyło po 80 000 zł. W roku 2010 o Stypendium Artystyczne Miasta Szczecina ubiegało się 74 kandydatów. Dwie komisje stypendialne: ds. muzyki i ds. sztuk wizualnych wybrały 30 laureatów (12 reprezentowało sztuki wizualne, a 18 muzykę). W 2011 r. o Stypendium Artystyczne Miasta Szczecin ubiegało się 81 kandydatów. Komisje stypendialne wytypowały spośród kandydatów 14 stypendystów w zakresie sztuk wizualnych i 16 stypendystów w zakresie muzyki.

Ponadto od 2010 r. w ramach mecenatu Miasta nad kulturą funkcjonuje program rozwoju edukacji artystycznej, na który Miasto przeznacza po 400 000 zł (w roku 2010 i 2011). Z tych środków Miasto współfinansuje rozmaite projekty i imprezy kulturalne (koncerty, festiwale, wystawy itp.) zgłaszane przez poszczególne szkoły i uczelnie.

10.7. MECENAT MIASTA NAD MUZEUM NARODOWYM W SZCZECINIE

Mecenat Miasta Nad Muzeum Narodowym w Szczecinie realizowany jest w oparciu o uchwałę Nr XLVI/953/01 Rady Miasta Szczecina z dnia 26 listopada 2001 r. w sprawie przyjęcia Mecenatu Miasta nad Muzeum Narodowym w Szczecinie.

W ramach Mecenatu dofinansowano w roku 2010 wydanie publikacji Małgorzaty Machałek pt. „Szczecin – moje miasto. Przestrzeń-ludzie-tożsamość. Szczecin w latach 1945-2009 r.”, wystawy w ramach programu współpracy bałtyckiej („Oswajając nowoczesność – klasyka estońskiego modernizmu I poł. XX w.”, „Realność wyobrażona – współczesna sztuka estońska”, „Transgresje – Małgorzata Łempicka-Brian”), rekonstrukcję marmurowej rzeźby Fryderyka Wielkiego autorstwa Johanna Gottfrieda Schadowa. Wysokość środków przekazanych przez Miasto w ramach mecenatu nad MNS wyniosła w roku 2010 ogółem 100 000 zł.

W roku 2011 Mecenat Miasta objął: prace przygotowawcze do druku katalogu pomników, rzeźb i tablic pamiątkowych Szczecina, wydanie pracy Rafała Makały „Pomiędzy prowincją a metropolią – architektura Szczecina 1890-1918”, organizację wystaw (kolekcja dr Ericha Marxa z Hamburger Bahnhof w Berlinie, „Malowane meble z Pomorza” – wystawa etnograficzna prezentująca pomorskie tradycje regionalne oraz zakupy i konserwację zbiorów z kolekcji MNS związanych z historią Szczecina. Wysokość środków przekazanych przez Miasto w ramach mecenatu nad MNS wyniosła w roku 2011 ogółem 112 750 zł

10.8. OCHRONA WSPÓŁCZESNEGO DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

W latach 2010-2011 Wydział Kultury i Ochrony Zabytków we współpracy z Muzeum Narodowym w Szczecinie i innymi podmiotami przygotował do druku katalog pomników, rzeźb i tablic pamiątkowych znajdujących się na terenie Szczecina. Ewidencja obejmuje ok. 500 obiektów, z czego największą liczbę – ponad 300 – stanowią tablice pamiątkowe. Obecnie na stronie internetowej miasta funkcjonuje wersja elektroniczna tego katalogu. Publikacja w postaci wydawnictwa książkowego opatrzonego komentarzami, mapkami

z lokalizacją oraz materiałem ikonograficznym będzie dostępna w roku 2012.

Nowe realizacje pomnikowe

Wyrażanie zgody na wzniesienie pomników należy do kompetencji rady gminy, która w ostatnich dwóch latach podjęła uchwały dotyczące obiektów:

- „Szlak Ofiar Grudnia’70” na Cmentarzu Centralnym, uroczyste odsłonięcie nastąpiło 16 grudnia 2010 r.; znak plastyczny identyfikujący „Szlak Ofiar Grudnia’70” zaprojektowała Krystyna Janiszewska (uchwała Nr XLIII/1102/10),
- pomnik upamiętniający 25-lecie ruchu Wolność i Pokój według koncepcji Doroty Tołłoczko-Femerling, który stanął na placu Zwycięstwa pomiędzy Bramą Portową a kościołem garnizonowym pw. św. Wojciecha (uchwała Nr XLIV/1126/10),
- pomnik poświęcony księdzu Kazimierzowi Świetlińskiemu – głaz z tablicą pamiątkową stanął w parku w pobliżu ulicy Puckiej i Pomorskiej, nieopodal siedziby LO nr 3 im. M. Kopernika, szkoły, która była inicjatorem upamiętnienia jej założyciela (uchwała Nr XLIV/1127/10),
- pomnik upamiętniający majora Mieczysława Tarchalskiego – głaz z napisem stanął na skwerze niedaleko ulicy Pawła Jasienicy, przy narożniku z Aleją Wojska Polskiego (uchwała Nr XLIX/1252/10),
- pomnik Pamięci Olimpijczyków – monument autorstwa Jakuba Lewińskiego stanął na Cmentarzu Centralnym u zbiegu alejek Strumykowej i Leszczykowej (uchwała Nr XLIX/1253/10),
- pomnik poświęcony „Dzieciom Potulic” – tablica umieszczona na uciętym głazie narzutowym została ustawiona na placu Zwycięstwa, naprzeciw kościoła garnizonowego pw. św. Wojciecha, ufundowana przez Związek Kombatantów Polskich – koło Potulice (uchwała Nr LII/1386/10),
- pomnik Pamięci Młodzieży Wileńskiej; ze względu na budzącą kontrowersje lokalizację pomnika w parku im. Stefana Żeromskiego oraz dość trudny do realizacji projekt Sebastiana Grabowskiego wnioskodawca – Koło Kresowe Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej złożył wniosek o zmianę miejsca oraz formy upamiętnienia (Nr XLVII/1195/10),
- pomnik Pamięci Młodzieży Wileńskiej na Cmentarzu Centralnym w Szczecinie; projekt przygotował architekt Zbigniew Andruszkiewicz, a realizacja przewidziana jest na nowej kwaterze

- kombatantkiej w 2012 r. (uchwała Nr XIII/295/11),
- pomnik „Pamięci tych, którzy odeszli” według projektu Piotra Garstki; pomnik w formie krzyża wpisanego w koło stanął przed budynkiem hospicjum ś. Jana Ewangelisty przy ul. Pokoju 77 (uchwała Nr IX/173/11).

Tablice pamiątkowe

W ostatnich dwóch latach ufundowane zostały następujące tablice pamiątkowe:

- tablica w kościele Wniebowstąpienia Najświętszej Maryi Panny w Dąbiu z okazji 750. rocznicy nadania praw miejskich, ustawiona z inicjatywy Rady Osiedla Dąbie, sfinansowana przez sponsorów prywatnych;
- tablica upamiętniająca 65. rocznicę objęcia służby na granicy zachodniej przez żołnierzy II Armii Wojska Polskiego w kościele garnizonowym pw. św. Wojciecha, projekt wykonał Artur Borowski;
- tablica „30 lat NZS” na ścianie czytelnicy Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego; projekt i wykonanie Jacek Berner;
- tablica pamiątkowa poświęcona Walerianowi Pawłowskiemu na budynku Urzędu Miasta (przy wejściu do Filharmonii), powstała z inicjatywy komitetu honorowego – głównie Pani Bronisławy Kaczor, ufundowana przez Marcina Korzeniewicza;
- tablica z podobizną patrona Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej I st. w Szczecinie prof. Marka Jasińskiego, umieszczona wewnątrz budynku szkoły; projekt i wykonanie Stanisław Biżek;
- tablica poświęcona wydarzeniom Rewolucji Węgierskiej 1956 roku na budynku Instytutu Pamięci Narodowej przy ul. Piotra Skargi 14, powstała z inicjatywy Instytutu Kultury Węgierskiej w Warszawie, szczecińskiego oddziału IPN oraz Miasta Szczecin.

Remonty, modernizacje, inwestycje

- Najważniejszą realizacją w tym zakresie był II etap realizacji pomnika Niepodległości na Osiedlu Słonecznym. Pomnik Niepodległości rozpoczęty w 1998 r. został odsłonięty trzy lata później, choć w okrojonej formie z powodu braku środków na pełną realizację. W 2009 r. została opracowana koncepcja II etapu oraz dokumentacja techniczno-budowlana, w efekcie czego zmodernizowano plac pomnikowy, zbudowano maszty flagowe, wykonano odlewy tablic,

uzupełniono oświetlenie pomnika i wymieniono część posadzki. Prace budowlane zostały ukończone w grudniu 2010 r.

- Remont pomnika Adama Mickiewicza autorstwa Sławomira Lewińskiego na placu A. Mickiewicza. Kompleksowe prace konserwatorskie poprzedziły ekspertyzy techniczne. Pomnik został oczyszczony z nalotów organicznych i innych zabrudzeń, zabezpieczony przed działaniem warunków atmosferycznych i graffiti.
- Generalny remont przeszedł jeden z najstarszych powojennych pomników powstały na przełomie lat 40/50 XX w. poświęcony „Pamięci tych, którzy zdobywali Szczecin”, usytuowany przy ul. Nehringa i Szosy Polskiej. Remont polegał na wymianie pokrycia dachowego, tynkowaniu, obudowie schodów i cokołu, renowacji kolumn, malowaniu całego obiektu, łącznie z kratownicą, zabezpieczeniu przed wilgocią i graffiti.
- Prace konserwatorskie, w tym scalenie pęknięć rzeźby „Kolejarza” Ryszarda Chachulskiego przed budynkiem Dworca Głównego PKP przy ul. Kolumba.
- Oczyszczenie i konserwacja pomnika ustawionego z okazji XXX-lecia MPK przed Muzeum Techniki i Komunikacji – Zajezdnia Sztuki przy ul. Niemierzyńskiej.
- Oczyszczenie i konserwacja Krzyża Męczeństwa Narodu Polskiego na kwaterze Ofiar Grudnia '70 na Cmentarzu Centralnym.
- Naprawa uszkodzonej tablicy informacyjnej „Szlak Ofiar Grudnia '70”.
- Wykonanie kopii rzeźby Ernsta Barlacha „Matka Ziemia” przez Monikę Szpener pod nadzorem Stowarzyszenia na rzecz Cmentarza Centralnego w Szczecinie. Rzeźba została ustawiona w roku 2011 przy Alei Południowej na Cmentarzu Centralnym.
- W 2011r. rozpoczęto prace nad renowacją rzeźby Leonii Chmielnic „Kobieta w długiej sukni”. Pierwszy etap polegał na odtworzeniu głowy i oczyszczeniu górnej części postaci. Została też przygotowana dokumentacja techniczna posadowienia rzeźby w nowym miejscu przed wejściem do Teatru Letniego od strony ul. Fałata.

10.9. OCHRONA ZABYTKÓW

Najcenniejsze obszary i obiekty znajdujące się na terenie Szczecina zostały objęte różnymi for-

mami ochrony konserwatorskiej, zgodnie z zapisami ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Część terenów oraz obiektów o walorach historycznych, w tym również zabytki archeologiczne, objęto ochroną na podstawie zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Najbardziej cenne obiekty oraz zespoły architektoniczne są wpisane do rejestru zabytków województwa zachodniopomorskiego. Obecnie w rejestrze tym znajduje się: 188 obiektów i zespołów architektury, 7 pomników, 2 fontanny, 9 obszarów zieleni komponowanej oraz 28 pomp ulicznych. Ponadto prowadzona jest gminna ewidencja zabytków, obejmująca obecnie 3 792 historyczne obiekty (w tym obiekty użyteczności publicznej, obiekty sakralne, architekturę przemysłową, kamienice, wille oraz nekropolie i parki). Podstawowym dokumentem wspierającym realizację ustawowych zadań Gminy Miasto Szczecin dotyczących opieki nad zabytkami jest Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2008-2012, przyjęty uchwałą Nr XXII/581/08 Rady Miasta Szczecin z dnia 19 maja 2008 r. Działania wskazane w tym programie mają na celu m.in. upowszechnianie wiedzy o zabytkach, podnoszenie edukacji związanej z opieką nad dziedzictwem kulturowym Szczecina i budowaniem tożsamości mieszkańców.

W latach 2010-2011 z budżetu Gminy Miasto Szczecin sfinansowano wykonanie 11 ekspertyz, dotyczących m.in. określenia stanu technicznego obiektów, pierwotnej kolorystyki elewacji oraz zakresu wycinki i pielęgnacji zabytkowej zieleni. Wykonane zostały również białe karty ewidencyjne dla wybranych historycznych obiektów i zespołów zabudowy, wytyczne konserwatorskie oraz projekty zagospodarowania i rewitalizacji dla Placu Tobruckiego oraz części Cmentarza Centralnego. W ramach działań promujących i upowszechnia-

jących wiedzę o dziedzictwie kulturowym Szczecina ukazał się pod koniec 2011 r. specjalny numer kwartalnika „Renowacje i zabytki”, poświęcony zabytkom Szczecina. Miasto kontynuuje również działania promocyjne w ramach programu pod nazwą Europejski Szlak Gotyku Ceglanego. Ważnym elementem polityki ochrony zabytków jest finansowe wsparcie prac remontowych. W omawianym okresie udzielone zostały dotacje m.in. na: prace remontowo-konserwatorskie elewacji kościoła p.w. św. Jana Ewangelisty, prace remontowo-konserwatorskie elewacji katedry p.w. św. Jakuba Apostoła wraz z rekonstrukcją sygnaturki, prace remontowo-konserwatorskie i rekonstrukcja zwieńczenia wieży kościoła p.w. Chrystusa Króla przy ul. Inwalidzkiej, prace renowacyjne i rekonstrukcyjne posadzki kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP w Szczecinie – Dąbiu, prace remontowo-konserwatorskie kościoła p.w. św. Józefa Oblubieńca NMP przy ul. Połabskiej. Wykonano również prace ratowniczo konserwatorskie, m.in. rzeźby „Ptaki” Władysława Hasiora w Parku Kasprowicza, fontanny Orła Białego oraz wieży Quistorpa.

Ogółem wysokość środków z budżetu Gminy Miasto Szczecin na ochronę i opiekę nad zabytkami wyniosła w roku 2010 – **2 438 614 zł**, a w roku 2011 – **1 381 610 zł**.

10.10. WYDATKI MIASTA NA KULTURĘ

W latach 2010-2011 wydatki bieżące Gminy Miasto Szczecin na sferę kultury i ochronę dziedzictwa kulturowego oscylowały wokół 3% ogólnych wydatków budżetowych Miasta.

Największa część wydatków bieżących w sferze kultury – zarówno w budżecie Miasta Szczecin, jak i samorządu województwa zachodniopomorskiego – dotyczy utrzymania samorządowych instytucji kultury.

Tabela 10.20. Wydatki bieżące gminy Miasto Szczecin na sferę kultury i ochronę dziedzictwa kulturowego [zł]

KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	2010	2011
mecenat kulturalny Miasta Szczecin	2 206 319	2 479 927
mecenat Miasta nad Muzeum Narodowym	100 000	112 750
ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	37 999	64 610
podnoszenie poziomu edukacji kulturalnej	80 000	80 000
podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej	60 000	60 000
prowadzenie działalności kulturalnej przez domy i ośrodki kultury	8 007 500	5 920 452

10. KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

prowadzenie działalności kulturalnej przez Filharmonię Szczecińską	5 330 000	5 300 000
prowadzenie działalności kulturalnej przez Miejską Bibliotekę Publiczną	5 870 000	6 000 000
prowadzenie działalności kulturalnej przez Muzeum Techniki i Komunikacji	1 725 000	2 120 000
prowadzenie działalności kulturalnej przez Szczecińską Agencję Artystyczną	1 924 000	2 010 000
prowadzenie działalności kulturalnej przez teatry dramatyczne i lalkowe	8 877 000	9 448 000
utrzymanie i wnoszenie pomników, tablic pamiątkowych i akcentów rzeźbiarskich stanowiących powojenny dorobek Miasta	81 103	79 674
wspieranie przedsięwzięć artystycznych organizowanych przez stowarzyszenia, fundacje i inne jednostki nie zaliczane do sektora finansów publicznych	2 074 493	1 989 471
wspieranie wybitnych twórców związanych ze środowiskiem Miasta	40 000	40 000
festiwal filmowy DokumentArt – przekraczanie granic	0	14 012
muzyczne Abecadło – cykl audycji kameralnych i koncertów szkolnych (rządowe porozumienia)	50 000	0
razem	36 463 415	35 718 896

Źródło: Wydział Kultury.

Tabela 10.21. Finansowanie wojewódzkich instytucji kultury [zł]

NAZWA INSTYTUCJI	2010			2011		
	PRZYCHODY OGÓŁEM	DOTACJA PODMIOTOWA	WYDATKI INWESTYCYJNE	PRZYCHODY OGÓŁEM	DOTACJA PODMIOTOWA	WYDATKI INWESTYCYJNE
Zamek Książąt Pomorskich	9 957 628	z budżetu województwa 6 759 578 z budżetu Państwa 55 200	1 351 975	9 391 233	6 374 976	608 259
Opera na Zamku	10 448 833	8 357 338	5 021 284	11 522 493	9 531 615	10 448 833
Teatr Polski	6 048 325	4 017 515	214 887	6 009 564	4 036 015	179 213
Książnica Pomorska im. S. Staszica	10 076 759	10 066 958	3 601 176	11 409 877	10 355 856	547 719
Muzeum Narodowe (współprowadzone z MKiDN)	10 446 046	6 734 112 dotacja z MKiDN: 1 827 000	887 975	10 503 164	6 539 461 dotacja z MKiDN: 1 927 000	672 952
Biuro Dokumentacji Zabytków	650 228	646 796	0	757 467	756 796	33 890

Źródło: Wydział Kultury.

Tabela 10.22. Finansowanie miejskich instytucji kultury [zł]

NAZWA INSTYTUCJI	2010			2011		
	PRZYCHODY OGÓŁEM	DOTACJA PODMIOTOWA	WYDATKI INWESTYCYJNE	PRZYCHODY OGÓŁEM	DOTACJA PODMIOTOWA	WYDATKI INWESTYCYJNE
Dom Kultury Słowianin	1 392 309	655 000	0	1 688 930	732 000	220 000
Dom Kultury Skolwin	755 981	584 500	0	797 649	637 952	43 916

Tabela Nr 10.22. – ciąg dalszy

Dom Kultury „Klub 13 Muz”	2 160 460	1 611 000	0	2 186 871	1 583 000	0
Miejski Ośrodek Kultury	1 139 611	773 000	0	1 264 292	909 000	50 000
Ośrodek Teatralny Kana (współprowadzony z samorządem Województwa Zachodniopomorskiego)	1 811 050	700 000 dotacja z Woj. Zachod. 368 858	434 480	1 603 353	955 012 dotacja z Woj. Zachod. 358 858	336 795
Miejska Biblioteka Publiczna	6 327 892	5 870 000	200 000	6 509 273	6 000 000	94 925
Muzeum Techniki i Komunikacji – Zajezdnia Sztuki	1 966 845	1 725 000	200 000	2 431 422	2 120 000	0
Szczecińska Agencja Artystyczna	2 313 437	1 924 000	0	2 274 131	2 010 000	115 053
Teatr Współczesny	6 407 932	4 996 000	0	7 110 877	5 432 000	20 000
Teatr Lalek „Pleciuga”	9 841 204	3 881 000	4 400 000	5 669 762	4 016 000	182 200
Filharmonia im. M. Karłowicza	6 068 185	5 380 000	0	5 960 269	5 300 000	0
Szczecin 2016	0	3 684 000	96 492	1 256 365	1 117 500	317 305

Źródło: Wydział Kultury.

Lata 2010 i 2011, podobnie jak niemal cała poprzednia kadencja samorządu, przyniosły – poza wszystkim innym – bodaj najgłębszy od czasów transformacji ustrojowej namysł nad stanem kultury w naszym mieście. Konstatacje zawarte w różnych opracowaniach oraz opinie wyrażane podczas wielu debat w zasadzie nie różniły się zbyt od siebie i w dużej mierze stanowiły odbicie problemów artykułowanych w całej Polsce, ogniskując się głównie wokół konieczności zmian legislacyjnych. W dyspucie publicznej pojawiło się jednak nowe, bardzo ciekawe zjawisko, a mianowicie postulat współpracy i partycypacji społecznej w procesie podejmowania decyzji związanych ze sposobem dystrybucji środków finansowych przeznaczanych przez samorządy na kulturę. O ile kwestie legislacyjne zostały rozstrzygnięte poprzez wprowadzenie szeregu istotnych zmian do ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, o tyle próby „uspołeczniania” procesów decyzyjnych i planistycznych trwają nadal i w różnych miastach przybierają bardzo zróżnicowaną formę. W Szczecinie ten dialog zyskał w ostatnich latach na szczególnej intensywności, pozwalając nie tylko na właściwe rozpoznanie i zdiagnozowanie szeregu zagadnień dotąd marginalizowanych, ale również wpływając na kierunki podejmowanych decyzji budżetowych. Jedną z ważnych decyzji było powołanie Inkubatora Kultury dla organizacji pozarządowych, który dzięki finansowaniu z Gminy Miasto Szczecin jest perspektywnie rozwijającym się miejscem na zmieniającej się mapie kulturalnej naszego miasta.

Mimo wielu pozytywnych przemian zachodzących w sferze kultury wydaje się, że nadal aktualnym wyzwaniem pozostaje konieczność zintensyfikowania współpracy i wymiany międzynarodowej, podjęcie na nowo bądź rozszerzenie relacji z miastami partnerskimi Szczecina i organizacjami europejskimi.

Liczba wydarzeń kulturalnych (wcale przecież nie mała), udział w niektórych przedsięwzięciach artystów o niekwestionowanej randze i dorobku, solidne wsparcie środków publicznych nie przyniosły jednak w pełni zadowalającego rezultatu w postaci wykreowania imprezy o renomie autentycznie międzynarodowej, rozpoznawalnej bez trudu i przyciągającej uwagę mediów ogólnopolskich. Pomimo tego najlepsze artystycznie wydarzenia, utrzymujące od lat równy, bardzo wysoki poziom (jak np. Szczecin Music Fest, Kontrapunkt, Społeczna Kultura, Międzynarodowy Festiwal Sztuki Wizualnej InSpiracje, Festiwal DokumentArt) z roku na rok stają się wydarzeniami, które powoli i konsekwentnie przebijają się do świadomości ekspertów kultury i krajowej publiczności.

Znaczącym przyczynkiem do diagnozy stanu kultury szczecińskiej stały się wnioski płynące z raportu „Co z tą kulturą”, powstałego w 2010 r. na zamówienie instytucji „Szczecin 2016” w ramach starań o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury. Z raportu wyłonił się stosunek mieszkańców zarówno do samego miasta, jak i jego kulturalnego oblicza. Z jednej strony doceniano atuty Szczecina: architekturę, potencjał ludzki, poziom wydarzeń kulturalnych oraz dziedzictwo historyczne, ale jedno-

częście dominował negatywny dyskurs o mieście: brak tożsamości i wielkomiejskości, prowincjonalność, słabość i alienacja zaplecza społecznego, brak ukierunkowania przestrzeni miejskiej. Wszystkie analizy i raporty o kulturze w mieście i regionie stały się przyczynkiem do stworzenia kierunków działania i określenia priorytetów, jakie należy uwzględnić w aplikacji przygotowywanej w konkursie o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury 2016 przez instytucję Szczecin 2016.

Pomimo, że Szczecin nie zakwalifikował się do kolejnego etapu tego konkursu, to zarówno twórcy jak i organizatorzy życia kulturalnego w mieście zostali zmobilizowani do przedstawiania nowych inicjatyw i zrealizowali wiele projektów artystycznych, które zostały wsparte finansowaniem ze środków zarówno samorządu miasta, jak i województwa.

Kolejne lata mogą przynieść następne zmiany. Nowoczesne obiekty kultury takie jak nowa siedziba Filharmonii im. M. Karłowicza w Szczecinie, Centrum Sztuki Współczesnej „Trafostacja Sztuki” czy zmodernizowany obiekt Opery na Zamku, stworzą zupełnie inne możliwości działalności instytucjom artystycznym i środowisku kultury.

Także Akademia Sztuki wraz z całym jej twórczym potencjałem, rozwijające się programy edukacji artystycznej oraz rosnące znaczenie tzw. trzeciego sektora w kulturze w połączeniu z konsekwentną polityką wspierania tej sfery przez samorząd miejski Szczecina będą sprzyjać nie tylko umacnianiu metropolitalnej roli naszego miasta, ale także budowaniu wysokiej jakości kapitału społecznego.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Raport o stanie miasta za lata 2002-2003, 2004-2005, 2006-2007, 2008-2009
2. Wykonanie budżetu Miasta za 2010 r. i za 2011 r. „Strategia rozwoju Szczecina do 2015 r.
3. Aktualizacja Strategii rozwoju Szczecina. Diagnoza społeczno-gospodarcza Szczecina, 2010
4. Strategia rozwoju Szczecina do 2025 r., 2011
5. Co z tą kulturą. Raport z badania eksploracyjnego stanu kultury w Szczecinie, 2010
6. Raport o Szczecinie, Gazeta Szczecin, 28.02.2012
7. Uwrażliwiani na sztukę, Kurier Szczeciński, 13.03.2012
8. Dane własne Wydziału Kultury i Ochrony Zabytków Urzędu Miasta Szczecin
9. Dane własne Wydziału Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego

11.1. TWORZENIE WARUNKÓW DO ROZWOJU KULTURY FIZYCZNEJ W MIEŚCIE

Działalność w zakresie uprawiania i organizowania sportu prowadzona jest w oparciu o ustawę o sporcie z dnia 25 czerwca 2010 r. (Dz.U. z 2010 r., Nr 127, poz. 857)¹. Ustawa określa także sposób wspierania sportu przez organy władzy publicznej, w szczególności jednostki samorządu terytorialnego, rozszerzając tym samym ogólne zapisy ustaw kompetencyjnych². Ustawy te nakładają na gminę, powiat i województwo obowiązek realizacji zadań z zakresu kultury fizycznej odpowiednio o charakterze lokalnym, ponadgminnym i wojewódzkim i mających na celu zaspokojenie potrzeb mieszkańców związanych z kulturą fizyczną (w tym ze sportem) oraz zapewnieniem terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych. Miasto Szczecin zobowiązane jest we współpracy z organami administracji rządowej i Samorządem Województwa Zachodniopomorskiego do tworzenia warunków prawno-organizacyjnych i ekonomicznych, do rozwoju kultury fizycznej, a dodatkowo, we współdziałaniu z organami administracji rządowej, klubami sportowymi oraz stowarzyszeniami kultury fizycznej i ich związkami, do organizowania działalności w dziedzinie rekreacji ruchowej oraz tworzenia odpowiednich warunków materialno-technicznych do jej rozwoju.

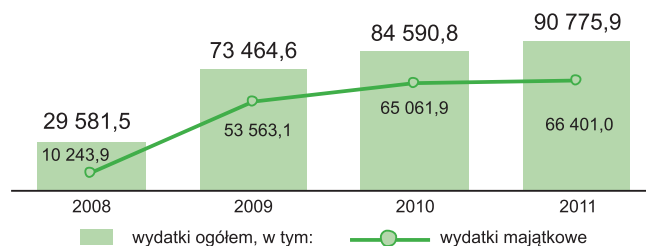
Miasto Szczecin posiada Politykę kultury fizycznej (Uchwała Nr LII/989/06 Rady Miasta Szczecin z dnia 14 marca 2006 r.) i konsekwentnie ją realizuje. Kieruje się przy tym zasadami tj.: dbałość o prawidłowy rozwój psychofizyczny i zdrowie mieszkańców Szczecina, zaspokajanie istniejących i pobudzanie nowych potrzeb w zakresie kultury fizycznej, wspieranie różnych form działalności sportowej dzieci i młodzieży, wspieranie i pomocy środowiskom osób niepełnosprawnych, upowszechnianie dostępu do terenów i obiektów oraz urządzeń sportowych i re-

1 Przedmiotowa ustawa zastąpiła ustawę z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (Dz.U. z 2007 r. Nr 226, poz. 1675 ze zm.) oraz ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym (Dz.U. z 2005 r. Nr 155, poz. 1298 ze zm.).

2 Tzn. ustawy z dnia 05 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 j.t. ze zm.), ustawy z dnia 05 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 j.t. ze zm.) oraz ustawy z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 j.t. ze zm.).

kreacyjnych, promocja sportu wśród mieszkańców Szczecina jak również promocji miasta Szczecin poprzez sport. Udział wydatków w budżecie miasta na kulturę fizyczną w wydatkach ogółem (bieżących i majątkowych) wynosił odpowiednio 5,7% 2010 w r. oraz 5,6% w 2011 r. i od trzech lat utrzymuje się na podobnym, wysokim poziomie z uwagi na realizowane inwestycje.

Wykres 11.1. Wydatki miasta na kulturę fizyczną* w latach 2009-2011 [tys. zł]

* bez wydatków na rekreację i urządzenia rekreacyjne
Źródło: Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za lata 2008-2011.

Wśród wydatków bieżących z budżetu miasta Szczecin na kulturę fizyczną podstawowe pozycje stanowiły:

- wydatki na utrzymanie miejskiej bazy sportowo-rekreacyjnej realizowane za pośrednictwem Miejskiego Ośrodka Sportu, Rekreacji i Rehabilitacji (jednostki budżetowej Gminy Miasto Szczecin) zarządzającego wybranymi obiektami sportowymi): 2010 r. – 11 734,2 tys. zł, 2011 r. – 13 609,5 tys. zł;
- dotacje dla podmiotów wykonujących zadania z zakresu upowszechniania kultury fizycznej

Moje boisko: Orlik 2012

i sportu, m.in.: wśród dzieci i młodzieży: 2010 r. – 5 881,5 tys. zł, 2011 r. – 8 631,5 tys. zł .

Z kolei najważniejsze wydatki majątkowe z budżetu miasta to:

- budowa boisk w ramach programu „Moje boisko – Orlik 2012”: 2010 r. – 14 873,9 tys. zł, 2011 r. – 10 406,5 tys. zł, ogółem w latach realizacji programu, tj. od 2008 r. na terenie Szczecina powstały 22 obiekty, a łączne nakłady wyniosły 36 746,2 tys. zł;
- budowa basenu olimpijskiego – przebudowa odkrytego basenu 50 m na krytą pływalnię 50 m: 2010 r. – 42 020,5 tys. zł, 2011 r. – 6 020,6 tys. zł (inwestycja zakończona, całkowity koszt – 81 810,2 tys. zł);
- budowa boiska piłkarskiego ze sztuczną nawierzchnią typu „Euroboisko” przy ul. Pomarańczowej: 2010 r. – 1 711,5 tys. zł, 2011 r. – 1 155,9 tys. zł (inwestycja zakończona, całkowity koszt to 4 476,0 tys. zł);
- modernizacja stadionu lekkoatletycznego przy ul. Litewskiej: 2010 r. – 1 600,7 tys. zł, 2011 r. – 218,9 tys. zł;
- kontynuacja modernizacji Stadionu Miejskiego im. F. Krygiera: 2010 r. – 1 168,7 tys. zł, 2011 r. – 897,7 tys. zł),
- budowa i modernizacja osiedlowych i dzielnicowych centrów sportu i rekreacji: 2010 r. – 1 051,7 tys. zł, 2011 r. – 2 594,1 tys. zł;
- budowa ogólnomiejskiej hali widowiskowo-sportowej przy ul. Szafera: 2010 r. – 620,5 tys. zł, 2011 r. – 42 268,8 tys. zł.

Szeroko rozumiane wsparcie działań z zakresu kultury fizycznej podejmuje również, współpracując z powiatami i gminami (w tym z miastem Szczecin), Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego. Wśród tych zadań należy wymienić: wspieranie przedsięwzięć w zakresie współzawodnictwa sportowego młodzieży, upowszechniania sportu szkolnego i akademickiego, sportu osób niepełnosprawnych, organizowania szkolenia sportowego młodzieży, inspirowania i wspieranie działań w zakresie utrzymania, modernizacji i budowy obiektów sportowych (m.in. w ramach Programu „Moje boisko – Orlik 2012”). Wysokość środków z budżetu województwa zachodniopomorskiego wydanych na realizację tych zadań wyniosła odpowiednio: w 2010 r. – 27 245,0 tys. zł, a w 2011 r. – 16 208,8 tys. zł. W ramach powyższych kwot

ok. 6 650,0 tys. zł w 2010 r. i ok. 2 520,0 tys. zł w 2011 r. przeznaczono na dotacje dla miasta Szczecin oraz podmiotów zarejestrowanych na terenie miasta, jak również na inne przedsięwzięcia, których beneficjentami byli mieszkańcy Szczecina.

11.2. DZIAŁALNOŚĆ STOWARZYSZEŃ KULTURY FIZYCZNEJ

W sferze kultury fizycznej działa wiele podmiotów realizujących zadania z zakresu sportu, rekreacji oraz rehabilitacji ruchowej. Ich działalność skierowana jest do różnych środowisk oraz grup wiekowych. Wg stanu na koniec 2011 r. w Szczecinie zarejestrowane były 363 stowarzyszenia kultury fizycznej (liczba ta systematycznie wzrasta, dla porównania, w 2009 r. – 314).

11.2.1. SPORT

Podstawowymi jednostkami organizacyjnymi realizującymi cele i zadania w zakresie sportu są kluby sportowe (tworzone w formie stowarzyszeń kultury fizycznej bądź sportowych spółek akcyjnych). Kluby sportowe województwa zachodniopomorskiego uczestniczące we współzawodnictwie sportowym zrzeszone są w 27 okręgowych związkach sportowych poszczególnych dyscyplin (z czego 18 z siedzibą w Szczecinie). Z kolei związki sportowe zrzeszone są w Zachodniopomorskiej Federacji Sportu w celu koordynacji wszystkich zagadnień związanych z funkcjonowaniem sportu

Tabela 11.1. Kluby sportowe w Szczecinie*

	2008	2010
kluby	92	87
członkowie	9 998	9 014
ćwiczący ogółem, w tym:	10 531	10 495
mężczyźni	7 261	7 2140
kobiety	3 270	3 281
ćwiczący do lat 18 ogółem, w tym:	7 625	8 053
chłopcy	5 003	5 308
dziewczęta	2 622	2 745
sekcje sportowe	212	193
szkoleniowcy, w tym:	514	507
trenerzy	200	166
instruktorzy sportowi	245	285
inne osoby prowadzące zajęcia	69	56

* Dane dotyczące klubów sportowych (łącznie z klubami resortów obrony narodowej i spraw wewnętrznych, SALOS i UKS oraz wyznaniowymi) i ćwiczących w sekcjach sportowych wg dyscyplin – (spr. KFT-1)

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

11. KULTURA FIZYCZNA

w Szczecinie i całym województwie, a także reprezentacji sportu zachodniopomorskiego w działaniach z Ministerstwem Sportu i Turystyki oraz innymi urzędami i instytucjami krajowymi i zagranicznymi. W szczecińskich klubach uczestniczących we współzawodnictwie sportowym w latach 2010-2011 dominowały następujące sekcje sportowe: żeglarsstwo (regatowe, 15 sekcji), piłka nożna (10 sekcji), piłka siatkowa (8 sekcji), strzelectwo (7 sekcji), kolarstwo (7 sekcji), koszykówka (5 sekcji), piłka ręczna (5 sekcji), boks (5 sekcji).

W ramach sportu kwalifikowanego wyróżnić należy sport młodzieżowy, gdzie główny nacisk kładzie się na szkolenie młodzieży uzdolnionej sportowo. Corocznie młodzież objęta szkoleniem prowadzonym przez kluby sportowe bierze udział w rywalizacji sportowej prowadzonej i dofinansowywanej przez Ministerstwo Sportu i Turystyki (w ramach „Systemu Sportu Młodzieżowego”). Zawodnicy zrzeszeni w klubach sportowych biorą udział najpierw w eliminacjach wojewódzkich, międzywojewódzkich, a następnie, walczą o medale i najlepsze wyniki sportowe we współzawodnictwie ogólnopolskim w różnych grupach wiekowych. W ogólnopolskim współzawodnictwie sportowym dzieci i młodzieży w 2011 r. w ramach „Systemu Sportu Młodzieżowego” punkty uzyskało 45 szczecińskich klubów (w tym 2 OKS-y i 6 UKS-ów), plasując miasto Szczecina na 9. miejscu wśród powiatów, podobnie jak rok wcześniej. Wśród szczecińskich klubów sportowych w 2011 r. najwyższe pozycje zajęły: Międzyszkolny Klub Sportowy „Kusy” (15 m. w Polsce), Miejski Klub Pływacki (43 m.), Bokserski Klub Sportowy „Skorpion” (84 m.), SEJK Pogoń Szczecin, Klub Sportowy Centrum Żeglarskie Szczecin, Bokserki Klub Sportowy Olimp, Klub Sportowy „Elektrobud-Bogo” Szczecin, Akademicki Związek Sportowy Szczecin, Miejski Klub Lekkoatletyczny, Klub Sportowy „Wiskord”.

Działalność z zakresu sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych realizowana jest przede wszystkim przez: Klub Sportowy Inwalidów „START” liczący ponad 300 członków skupionych w 11 sekcjach sportowych (lekkoatletyczna, pływacka, siatkówki na siedząco, strzelectwa sportowego, tenisa stołowego, kolarska – handbike, tańca towarzyskiego na wózkach, wioślarska, bocci, gollbal oraz rehabilitacyjno-sportowa) oraz Klub Sportowy „Bryza” zrzeszający osoby niewidome

i słabo widzące uprawiające sport i turystykę kwalifikowaną w 7. sekcjach (kolarstwo tandemowe, warcaby stupolowe, turystyka szachowa, kręglarska, kajakowa, pływacka, kwalifikowana).

Szczecińskie kluby sportowe prowadzą swoją działalność przede wszystkim w oparciu o obiekty udostępniane przez Miejski Ośrodek Sportu Rekreacji i Rehabilitacji (należące do Gminy Miasto Szczecin) oraz obiekty dzierżawione.

Środowisko akademickie swą aktywność sportową realizuje w oparciu o Akademicki Związek Sportowy, ukierunkowany m.in. na upowszechnianie kultury fizycznej i turystyki oraz rozwijanie sportu wyczynowego w środowisku akademickim. AZS organizuje Ligi Międzyuczelniane (w 16 dyscyplinach), Uniwersjady Lat Pierwszych (w 9 dyscyplinach) oraz realizuje Program Rozwoju Sportu Akademickiego. AZS Organizacja Środowiskowa w Szczecinie zrzesza ponad 2 200 członków uprawiających sport i rekreację i rekrutujących się z młodzieży szkół średnich oraz studentów szkół wyższych miasta Szczecin i województwa zachodniopomorskiego. Jednostkami organizacyjnymi AZS w Szczecinie jest: 5 klubów uczelnianych (Akademii Morskiej, Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego, Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego, Uniwersytetu Szczecińskiego i Szczecińskiej Szkoły Wyższej „Collegium Balticum”), których działalność to przede wszystkim uczelniany sport masowy – udział w różnego rodzaju imprezach i studenckich rozgrywkach sportowych oraz kluby środowiskowe i sekcje wyczynowe, których działalność skupia się przede wszystkim na sporcie wyczynowym (Jacht Klub AZS, Akademicki Klub Karate „Szogun” oraz środowiskowa sekcja wioślarska). AZS swoją działalność prowadzi na bazie obiektów sportowych wyższych uczelni oraz SDS.

11.2.2. REKREACJA I SPORT AMATORSKI

Coraz większego znaczenia w dziedzinie upowszechniania sportu i kultury fizycznej nabierają Uczniowskie Kluby Sportowe (UKS). UKS-y są stowarzyszeniami środowiskowymi działającymi w szkołach i zrzeszającymi uczniów, rodziców, nauczycieli i sympatyków na rzecz upowszechniania kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży. System uczniowskich klubów sportowych ma na celu wspomaganie realizacji szkolnego programu wychowania fizycznego, zachęcenie i zaangażo-

wanie młodych ludzi do różnych form aktywności fizycznej, a także rozwój szczególnie uzdolnionych sportowo. Kluby te, o ile są członkami związków sportowych w określonej dyscyplinie, posiadają wszelkie uprawnienia i obowiązki klubów sportowych uczestniczących we współzawodnictwie sportowym. Realizując swoje zadania, UKS-y współpracują ściśle z klubami sportowymi, władzami samorządowymi i sportowymi. Na terenie Szczecina wg stanu na koniec 2011 r. zarejestrowanych było 97 uczniowskich klubów sportowych (w 24 dyscyplinach sportowych), zrzeszających ponad 3 800 członków).

Działalność w zakresie uprawiania sportu amatorskiego, oprócz klubów sportowych i uczniowskich klubów sportowych, prowadzona jest w osiedlowych klubach sportowych (OKS) funkcjonujących w miejscu zamieszkania i skupiających społeczność lokalną osiedla. Wg stanu na koniec 2011 r. na terenie Szczecina działało 10 OKS-ów, a zdecydowana ich większość prowadzi zajęcia gry w piłkę nożną zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet.

Zorganizowana działalność rekreacyjna realizowana jest głównie poprzez posiadające osobowość prawną ogniska zrzeszone w Zachodniopomorskim Związku Towarzystw Krzewienia Kultury Fizycznej. ZZ TKKF skupia ogółem 32 ogniska (w tym 10 z terenu Szczecina), a jego celem jest upowszechnianie wszelkiego rodzaju form rekreacji ruchowej i profilaktyki zdrowotnej w różnych grupach wiekowych, jak również upowszechnianie i rozwijanie masowego aktywnego wypoczynku. Działalność ognisk obejmuje m.in.: organizowanie różnego rodzaju imprez rekreacyjnych (festyny, zawody biegowe, mecze itp.), regularne zajęcia ruchowe (fitness, gimnastyka korekcyjna, itp.) oraz kursy i szkolenia (dla animatorów, instruktorów i menedżerów sportu oraz wolontariuszy).

Wyrazem rozwoju sportu masowego (rekreacyjnego) jako systematycznego uprawiania określonej formy aktywności według ustalonych reguł z elementami współzawodnictwa, są dynamicznie działające na terenie Szczecina ligi amatorskie zarówno w grach zespołowych jak i indywidualnych. Najdłuższą tradycją może pochwalić się Szczecińska Amatorska Liga Piłki Siatkowej (SALPS) – w 1994 roku wystartowała pierwsza edycja, w której uczestniczyło 6 zespołów kobiecych

i 17 męskich, obecnie gra ponad 60 drużyn. Najbardziej popularne są jednak rozgrywki piłkarskie. W Halowej Amatorskiej Lidze Piłkarskiej (HALP) uczestniczy blisko 100 drużyn, w dużej części drużyny biorą także udział w rozgrywkach Szczecińskiej Ligi Szóstek (SLS). Wszystkie mecze HALP i SLS rozgrywane są na obiektach przy ul. Tenisowej. Konkurencją dla HALP jest m. in. Szczecińska Liga Piłki Nożnej Netto, która od dwóch sezonów funkcjonuje na boisku ze sztuczną trawą przy ul. Witkiewicza. Swoje rozgrywki mają także koszykarze. Miejska Liga Basketu rozgrywa mecze w hali w Podjuchach. Frekwencją MLB nie dorównuje wprawdzie ani piłkarskiemu HALP, ani siatkarskiej SALPS, ale na uwagę zasługuje profesjonalna obsługa ligi. W grach indywidualnych działa Szczecińska Liga Squasha (rozgrywki odbywają się na obiektach Squash Club Pilchowo, dotychczas odbyło się 5 edycji SLS, w rozgrywkach rywalizuje ponad 50 zawodników) oraz ligi tenisowe: działająca od 2009 r. Amatorska Liga Tenisa Ziemnego (rozgrywana na kortach przy ul. Miodowej) i od 2011 r. Liga Amatorska Prestige (rozgrywana na kortach przy ul. Tenisowej).

11.3. OSIĄGNIĘCIA SPORTOWE

11.3.1. OSIĄGNIĘCIA INDYWIDUALNE

W latach 2010-2011 zawodnicy wiodących sekcji sportów indywidualnych szczecińskich klubów mogli poszczycić się szeregiem udanych startów w Mistrzostwach Polski (MP), Mistrzostwach Europy (ME) i Mistrzostwach Świata (MŚ) w różnych kategoriach wiekowych. Najważniejsze indywidualne osiągnięcia zawodników prezentuje tabela 11.2.

Należy również wspomnieć o sukcesach zawodników Klubu Sportowego Inwalidów START, którzy w latach 2010-2011 reprezentowali Szczecin na MŚ ME i MP w konkurencjach paraolimpijskich, zdobywając liczne medale oraz pobijając rekordy świata. Arkadiusz Skrzypiński zajął 1. miejsce na MŚ (handbike) w 2010 r. i 2. miejsce na MŚ w 2011 r., Piotr Mejsner cztery 1. miejsca na MŚJ w 2010 r. (pływanie), Sławomir Okoniewski zajął 2. miejsce na MŚ w 2010 r. (strzelectwo sportowe), Paulina Woźniak zajęła 3. miejsce ME w 2011 r. (pływanie na dystansie 100 m stylem klasycznym), Renata Chilewska 2. miejsce na MŚ w 2011 r. (lekkoatletyka, rzut dyskiem). W 2010 r. 13 zawodników niepełnosprawnych, startując na Mistrzostwach Polski

11. KULTURA FIZYCZNA

Tabela 11.2. Osiągnięcia zawodników szczecińskich klubów sportowych w latach 2010-2011

IMIĘ I NAZWISKO ZAWODNIKA	ROK/ZAJĘTE MIEJSCE**/ RODZAJ ZAWODÓW*	DYSCYPLINA SPORTOWA/ KONKURENCJA	NAZWA KLUBU
Tadeusz Kubiak	2010: 2 MŚJ	żeglarstwo/ laser radial	SEJK Pogoń
Kacper Ziemiński	2010: 3 ME	żeglarstwo/ laser standard	SEJK Pogoń
Miłosz Wojewski	2011: 2 MŚJ	żeglarstwo / kl. finn	SEJK Pogoń
Michał Gryglewski	2010: 1 MP	żeglarstwo/ laser radial	SEJK Pogoń
Agnieszka Skrzypulec Jolanta Ogar	2010 i 2011: 1 MP	żeglarstwo/ kl.470	SEJK Pogoń
Jakub Dumara	2010 i 2011:1 MP	żeglarstwo/ meczowe MP finn	SEJK Pogon
Karol Porożyński	2011: 1 MP	żeglarstwo / laser standard	SEJK Pogoń
Marek Kolbowicz Konrad Wasielewski	2010: 1 ME 2011: 1 MP	wioślarstwo/4xMA wioślarstwo/2xMA	AZS Szczecin
Konrad Wasielewski Piotr Licznerski	2011: 3 ME	wioślarstwo/4xMA	AZS Szczecin
Krzysztof Młynnik Bartosz Jendrzewski Konrad Wasielewski Marek Kolbowicz	2010: 1 MP	wioślarstwo/4-MA	AZS Szczecin
Łukasz Kardas Dawid Pacześ	2010: 1 MP	wioślarstwo/2-MA	AZS Szczecin
Paweł Ciężkowski Tomasz Zagórski	2011: 1 MP	wioślarstwo/2 –ML	AZS Szczecin
Paweł Ciężkowski Tomasz Zagórski Kamil Tarnowski Grzegorz Mądry	2011: 1 MP	wioślarstwo/4-ML	AZS Szczecin
Przemysław Czerwiński	2010: 3 ME	lekka atletyka/skok o tyczce	MKL Szczecin
Monika Pyrek	2010:1 MP	lekka atletyka / skok o tyczce	MKL Szczecin
Małgorzata Wojtyra	2010: 2 MME 2011: 1 ME, 1 MME 2011: 2 MME 2010: 1MP 2010 i 2011: 1 MP 2011: 1 MP	kolarstwo torowe/ omnium omnium scratch scratch, 500m, keirin, omnium sprint, 3 000 m	Elektrobud-Bogo Szczecin
Mateusz Sawrymowicz	2011: 1 ME	pływanie/ 1 500 m styl. dow..	MKP Szczecin
Przemysław Stańczyk	2010:1 MP 2011: 1MP	pływanie/1 500 m st. dow., 800 m. st. zm. 800 m. st. dow.	MKP Szczecin
Mateusz Matczak	2010: 1 MP	pływanie/ 400 m. st. zm.	MKP Szczecin
Maciej Hreniak	2010: 1 MP	pływanie/ 400 m. st. dow.	MKP Szczecin
Damian Zieliński	2010 i 2011: 1 MP 2011: 1MP	kolarstwo torowe / sprint kolarstwo torowe / keirin	KS "Gryf" Szczecin, od 2011 SSPS Piast Szczecin
Rafał Ratajczyk	2010: 1 MP	kolarstwo torowe/ omnium, scratch	KS "Gryf" Szczecin
Diana Szczuko	2011: 1 MP	kolarstwo torowe/ sprint olimp.	KS "Elektrobud-Bo- go" Szczecin
Julia Sakowska	2010: 1 MP 2011: 1 ME	taekwon-do ITF	KS Tornado
Marcin Antol	2010: 1 MP	karate WKF/ Kata indyw	Bodaikan Szczecin
Piotr Szumiło	2010 i 2011: 1 MP 2011: 3 MŚ	karate WKF/ kumite – 84kg, kumite open, karate shotokan karate shotokan,	Bodaikan Szczecin

Tabela 11.2. – ciąg dalszy

Dariusz Panasiuk	2010 i 2011: 1 MP	karate WKF/ Kumite+84kg	Bodaikan Szczecin
Szymon Grzywacz	2011: 1 MP	karate WKF/ kumite – 67 kg, kumite open	Bodaikan Szczecin
Michał Kaliniewicz	2011: 1 MP	karate WKF/ kumite – 75 kg	Bodaikan Szczecin
Justyna Paczkowska	2010 i 2011: 1 MP 2011: 2 MŚ	karate WKF/ kumite – 61 kg karate shotokan	Bodaikan Szczecin
Anna Magda	2010: 1 MP	karate WKF/ kumite +68 kg	Bodaikan Szczecin
Wioleta Cichoń	2011: 1 MP	karate WKF/ kumite +68 kg	Bodaikan Szczecin
Agata Andrzejewska	2011: 1 MP	karate WKF/ kumite open	Bodaikan Szczecin
Paweł Bombolewski	2011: 1 MŚ	karate WUKF/ kumite 70 kg	KK Bushikan Szczecin
Marcin Fidelus	2011: 3 MMŚ	karate WUKF	Kamikaze Szczecin
Marcin Fidelus Krzysztof Halczuk Franciszek Moroz	2011: 3 MMŚ	karate WUKF/kata drużynowe	Kamikaze Szczecin
Oskar Wiśniewski	2011: 3 MEJ	karate WUKF/ kumite – 75kg	Kamikaze Szczecin
Martyna Swatowska	2010: 3 MIO	szermierka/ szpada	MKS Kusy Szczecin
Marta Pihan Kulesza	2010: 1 MP 2010: 1 MP 2010 i 2011: 1 MP 2010 i 2011: 1 MP	gimnastyka sportowa/ wielobój poręczce równoważnia ćwiczenia wolne	MKS Kusy Szczecin
Tomasz Gielo	2010: 2 MŚJ	koszykówka	AZS Radex Szczecin
Marek Jaskółka	2011: 1MP	triathlon/1,5-40-10	KS Biuro Podróży AS
Małgorzata Otworowska	2011: 1MP	aquathlon/1000-5	KS Ironman
Marcin Matkowski	2011: finalista ATP World Tour Finals oraz US Open	tenis/ gra podwójna	Klub Tenisowy Masters Szczecin

* MSJ – Mistrzostwa Świata Juniorów, MMJ – Mistrzostwa Europy Juniorów, MMŚ – Młodzieżowe Mistrzostwa Świata, MME – Młodzieżowe Mistrzostwa Europy, MIO – Młodzieżowe Igrzyska Olimpijskie, ME – Mistrzostwa Europy, MP – Mistrzostwa Polski.

** W przypadku mistrzostw Polski wyszczególniono wyłącznie zawodników, którzy zajęli I miejsca, w przypadku pozostałych zawodów – zawodników którzy zajęli miejsca 1-3.

Źródło: opracowanie własne m.in. na podstawie danych Wydziału Sportu i Turystyki Urzędu Miejskiego w Szczecinie, Wydziału Edukacji i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego.

w konkurencjach paraolimpijskich, zdobyło 19 medali, w 2011 r. 15 zawodników uzyskało 25 medali.

Miasto Szczecin stworzyło specjalny program związany z przygotowaniem do Igrzysk Olimpijskich i Paraolimpijskich, obejmujący m.in. przyznawanie stypendiów sportowych w dyscyplinach olimpijskich i paraolimpijskich. Pomoc stypendialna z tego tytułu dla zawodników wyniosła w 2010 r. – 365,2 tys. zł (przyznano 25 stypendiów olimpijskich), w 2011 r. – 375,0 tys. zł (przyznano 24 stypendia).

11.3.2. SPORTY ZESPOŁOWE

Znaczącymi sukcesami nie mogą poszczycić się dyscypliny zespołowe. Obecnie trzy szczecińskie

kluby uczestniczą w rozgrywkach ekstraklasy, jednym z nich jest Klub Sportowy Pogoń '04 (halowa piłka nożna mężczyzn). Sezon 2009/2010 drużyna zakończyła na 5. miejscu, natomiast w sezonie 2010/11 zespół trenowany przez Gerarda Juszcza z łatwością utrzymał się w ekstraklasie, a przy tym wykreował kolejnego reprezentanta Polski – do narodowej kadry trafił Michał Kubik. W trwającym obecnie sezonie 2011/2012 drużyna z powodzeniem kontynuuje grę w ekstraklasie.

Najbardziej znany szczeciński klub – Pogoń Szczecin S.A. (piłka nożna mężczyzn), począwszy od sezonu 2009/2010, występuje w rozgrywkach I ligi. Sukcesem był awans drużyny do finału Remes Pucharu Polski w 2010 r. W sezonie 2011/2012 Pogoń Szczecin trenowana przez Marcina Sasala

zakończyła rundę jesienną rozgrywek na 1. Miejscu, mając duże szanse na awans do ekstraklasy. Pogoń swoje mecze w Szczecinie rozgrywa na Stadionie Miejskim. Fakt, iż piłkarska Pogoń jest uznawana za sportową wizytówkę Szczecina, znajduje swoje odzwierciedlenie w polityce władz miasta, przejawiającej się dużo większym zaangażowaniem w sprawy klubu, niż w przypadku innych szczecińskich zespołów i stosowaniem różnych form wsparcia, włączając finansowe.

Znaczenie lepiej wie dzie się kobiecej drużynie piłki nożnej Pogoń Woman Szczecin (dawniej Gryf Szczecin), która od sezonu 2010/2011 występuje w rozgrywkach ekstraklasy. Swoją pierwszy sezon zespół trenowany przez Mariusza Misiurę zakończył na 4. miejscu. Aktualnie trzy zawodniczki klubu występują w meczach podstawowej reprezentacji Polski (Emilia Zdunek, Patrycja Balcerzak i Jolanta Siwińska). Od czterech sezonów w rozgrywkach I ligi występuje inna kobieca drużyna piłki nożnej – Miejski Klub Sportowy Olimpia Szczecin.

Klub Sportowy „Morze Bałtyk” Szczecin jest kontynuatorem siatkarskich tradycji sportowych Szczecina. Szczecińska drużyna pod nazwą Stal Stocznia, Solo Morze oraz Bosman Morze wielokrotnie stawała na podium mistrzostw kraju (aktualnie mija 25 lat od czasu ostatniego tytułu mistrza Polski wywalzonego przez męski zespół ze Szczecina), niestety występy w II lidze zepchnęły szczecińską siatkówkę na margines. Siatkarze Klubu Sportowego Morze Bałtyk od dwóch sezonów bezskutecznie próbują powrócić do rozgrywek I ligi.

Po rozpadzie w 2009 r. z powodów finansowych biorącej udział w rozgrywkach I ligi drużyny siatkarek Piasta Szczecin, wieloletnia tradycja żeńskiej piłki siatkowej na poziomie rozgrywek centralnych w Szczecinie została przerwana. Z inicjatywy sympatyków i entuzjastów siatkówki powstała idea odbudowy tej dyscypliny w naszym mieście. Efektem tego było skompletowanie zespołu występującego pod nazwą SSPS Piast 18 Szczecin (obecnie Piast Netto Szczecin) i przyznanie mu przez PZPS miejsca w rozgrywkach II ligi w sezonie 2010/2011. W obecnym sezonie 2011/2012 zespół kontynuuje grę w II lidze, mając realne szanse na awans do I ligi.

Drużyna piłkarzy ręcznych Gaz-System Pogoń, która jest nadzieją szczecińskich kibiców na odbudowę tej dyscypliny w naszym mieście, po wywal-

czeniu awansu od sezonu 2010/2011 ponownie uczestniczyła w rozgrywkach I ligi. W trwającym sezonie 2011/2012 jako lider zespół ma duże szanse na awans do ekstraklasy. W rozgrywkach ekstraklasy uczestniczy z kolei drużyna piłki ręcznej kobiet Stowarzyszenie Piłki Ręcznej Pogoń Baltica Szczecin. W sezonie 2010/2011 roku SSPR Pogoń Baltica Szczecin trenowana przez Roberta Nowakowskiego wywalczyła awans do ekstraklasy. Niestety drużynie nie wiedzie się najlepiej i wszystko wskazuje na to, że sezon 2011/2012 zakończy spadkiem do I ligi.

W 2010 roku awans do I ligi wywalczyła męska drużyna Klubu Sportowego Koszykówki AZS Radex Szczecin.

Mniej popularną dyscyplinę reprezentuje drużyna piłki wodnej Klubu Sportowego Arkonia Szczecin. Zdobywcy 15 tytułów mistrzów Polski (ostatni w 2009 r.) wciąż utrzymują wysoki poziom. Dwóch zawodników występuje w meczach podstawowej reprezentacji Polski (Robert Sekuła i Mateusz Turowski). W Szczecinie istnieje również klub futbolu amerykańskiego Zachodniopomorska Husaria. Od 2007 roku Husaria była nieprzerwanie uczestnikiem zmagania w ekstraklasie, na skutek problemów kadrowych drużyna musiała przerwać sezon 2010 i wycofać się z rozgrywek. Od 2011 zespół wznowił grę na poziomie I ligi. Sezon zasadniczy 2011 Husaria zakończyła na 3. miejscu, awansując do rundy dzikich kart.

11.4. BAZA SPORTOWO-REKREACYJNA

Jednym z podstawowych czynników decydującym o rozwoju sportu i rekreacji jest stan infrastruktury. Miejskimi obiektami zarządza Miejski Ośrodek Sportu, Rekreacji i Rehabilitacji (MOSRiR). Ośrodek udostępnia bazę sportową i rekreacyjną klubom i związkom sportowym, organizacjom kultury fizycznej, fundacjom, organizacjom sportowym i zawodowym, szkołom, uczelniom, zakładom pracy i osobom prywatnym. Obecnie MOSRiR zarządza następującymi obiektami sportowymi:

- Stadion Miejski im. Floriana Krygiera, ul. Karłowicza 28: stadion wraz z kompleksem boisk treningowych, 16 138 miejsc na widowni.
- Hala Miejska, ul. Twardowskiego 12: hala wielofunkcyjna posiadająca dwa pełnowymiarowe boiska do gry w piłkę ręczną i koszykówkę z wyposażeniem i zapleczem, 730 miejsc, zaplecze hotelowe.

- Szczeciński Dom Sportu, ul. Wąska 16: zespół obiektów z zapleczem hotelowym, w tym m.in.: kryta pływalnia sportowa 50 m spełniająca wymogi do przeprowadzania zawodów pływackich i meczy piłki wodnej (Floating Arena), 1 760 miejsc na trybunach; kryta pływalnia sportowa 25 m, 416 stałych miejsc na trybunach; wielofunkcyjna hala sportowa, 744 miejsca na trybunach, wioślarski basen treningowy.
- Miejski Stadion Lekkoatletyczny, ul. Litewska 20: stadion wraz zapleczem treningowym posiadający certyfikat PZLA do rozgrywania międzynarodowych zawodów lekkoatletycznych zgodnie z kryteriami IAAF, 1 638 miejsc na trybunach.
- Zespół Obiektów Sportowych „Tor Kolarski”, al. Wojska Polskiego 246: tor zadaszony, 400 m obwodu, widownia na 2 000 miejsc, służy głównie do popularyzacji kolarstwa torowego; hala sportowa z wyposażeniem, przeznaczona dla sztuk walk dalekowschodnich.
- Młodzieżowe Centrum Sportowe, ul. Narutowicza 17: hala wielofunkcyjna, w tym: sala do gier zespołowych; sala gimnastyczna z wyposażeniem przeznaczona do gimnastyki sportowej; sala z wyposażeniem przystosowana do uprawiania szermierki.
- Stadion Młodzieżowy, ul. Tenisowa 38: stadion wielofunkcyjny przeznaczony do rozgrywek i treningów piłki nożnej oraz rozgrywania niektórych konkurencji lekkoatletycznych, 1050 miejsc na trybunach; cztery korty tenisowe o nawierzchni z mączki ceglanej.
- Stadion Stal Stocznia, ul. Bandurskiego: stadion piłkarski z boiskami treningowymi, 2500 miejsc, zaplecze socjalne.
- Kompleks Sportowo-Rekreacyjny ul. Nehringa 69: trzy boiska trawiaste, w tym największe z trybuną na 624 miejsca i sztucznym oświetleniem, dwa korty tenisowe asfaltowe, zaplecze socjalne.
- Boiska sportowe: ul. Witkiewicza, ul. Modra, Os. Kasztanowe, ul. Topolowa, ul. Stołczyńska, ul. Studzienna, ul. Wesoła, ul. Potulicka, ul. Pomarańczowa.

W 2010 roku z obiektów sportowych zarządzanych przez MOSRiR bezpłatnie korzystało 66, a w 2011 łącznie 80 uprawnionych podmiotów (kluby, stowarzyszenia sportowe, szkoły). Koszt bezpłatnego udostępniania obiektów wyniósł od-

Miejski Stadion Lekkoatletyczny

powiednio: 3 889,6 tys. zł w 2010 r. i 6 498,7 tys. zł w 2011 r. Wszystkie obiekty sportowe wykorzystywane są zgodnie ze swoimi funkcjami i przeznaczeniem, a sporadycznie udostępniane na inne imprezy np.: targi, koncerty, wystawy itp.

Tabela 11.3. Obiekty sportowe na terenie miasta Szczecina wg stanu na 31 grudnia 2011 roku*

RODZAJ OBIEKTU	ILOŚĆ
stadiony	12
boiska do gier wielkich	44
boiska do gier małych	187
hale sportowe	13
sale gimnastyczne	153
strzelnice	1
tory sportowe, w tym:	2
tory kolarskie	1
tory kartingowe	2
pływalnie sportowe kryte	8
kąpieliska	4
urządzenia do sportów łodziowych, w tym:	13
przystanie wodne	12
baseny treningowe	1
siłownie	27
ściana wspinaczkowa	1
lodowiska sztuczne	2
lotniska sportowe	1
kręgielnie	2
skatepark	2
park linowy	1

* Zestawienie nie obejmuje obiektów przyszkolnych
Źródło: Wydział Sportu i Turystyki Urzędu Miasta w Szczecinie.

11. KULTURA FIZYCZNA

Z analizy ogólnego stanu istniejącej, specjalistycznej bazy sportowej, wykorzystywanej dla potrzeb sportu wyczynowego (stadiony piłkarskie, stadiony lekkoatletyczne, tory kolarskie, baseny itp.) wynika, że wiele obiektów na skutek wieloletniej eksploatacji jest w znacznym stopniu zdekapitalizowanych i nie spełnia aktualnie obowiązujących standardów w zakresie rozwiązań funkcjonalno-technicznych, zarówno w stosunku do wymagań polskich, jak i międzynarodowych federacji sportu. Obecnie Szczecin dysponuje dwoma obiektami specjalistycznymi klasy międzynarodowej. Pierwszym z nich jest Miejski Stadion Lekkoatletyczny im. Wiesława Maniaka (1 628 miejsc), posiadający certyfikat drugiej klasy Międzynarodowego Stowarzyszenia Federacji Lekkoatletycznych (IAAF), uprawniający do prowadzenia na nim zawodów międzynarodowych do rangi młodzieżowych mistrzostw Europy włącznie. Drugim obiektem jest zadaszony basen olimpijski o długości 50 m w kompleksie Szczecińskiego Domu Sportu przy ul. Wąskiej (Floating Arena) spełniający wymogi do przeprowadzania zawodów pływackich i meczy piłki wodnej (1 760 miejsc na trybunach). Otwarcie obiektu nastąpiło jesienią 2010 roku a całkowity koszt realizacji inwestycji wyniósł 79 129,6 tys. zł.

Szczecińskie stadiony piłkarskie nie odpowiadają podstawowym standardom, jakie powinny spełniać obiekty tego typu. Nie są one wyposażone w odpowiednie urządzenia sportowe, brakuje zespołów obiektów pomocniczych, właściwej nawierzchni, jak również odpowiedniej liczby miejsc dla widzów. Jedynym z liczbą miejsc na trybunach powyżej 3 000 jest Stadion Miejski im. Floriana Krygiera (16 138 miejsc). Obiekt objęty w całości systemem monitoringu, posiada również elektroniczny system identyfikacji kibiców przyjezdnych, płyta główna jest podgrzewana i oświetlona. Mimo dużych kwot wydatkowanych rokrocznie na modernizację miejsce jest przestarzałe i nie odpowiada w pełni wymogom licencyjnym UEFA dla organizacji rozgrywek o Europejskie Puchary i oficjalnych meczów międzynarodowych. W planach jest budowa nowego, spełniającego niezbędne wymagania stadionu piłkarskiego o pojemności do 30 tys. widzów i zlokalizowanego na lotnisku Dąbie (w 2010 na zainicjowano prace związane z opracowaniem koncepcji i dokumentacji technicznej na budowę obiektu).

Spośród 13 hal sportowych żadna nie posiada widowni powyżej 2 000 miejsc i odpowiedniej wysokości umożliwiającej prowadzenie rozgrywek międzynarodowych i krajowych. Blisko połowa obiektów wymaga pilnych remontów i modernizacji. Dla miasta aspirującego do roli ponadregionalnego ośrodka sportu oraz centrum ważnych wydarzeń, brak określonych typów obiektów, w szczególności bazy do prowadzenia imprez masowych przez długie lata stanowił barierę w rozwoju. W 2010 roku rozpoczęto budowę hali widowiskowo-sportowej przy ul. Szafera, o pojemności 5 300 widzów podczas imprez sportowych (7 300 widzów podczas koncertów). Koszt prac budowlanych wraz z nadzorem inwestorskim oszacowano na ok. 140 mln zł. Wraz z budynkami towarzyszącymi oraz infrastrukturą zewnętrzną (boiskami, małym amfiteatrem) zagospodarowany zostanie teren o powierzchni 102 tys. m². W hali będzie możliwość rozgrywania meczów wszystkich dyscyplin halowych, a na 2013 rok zaplanowano organizację spotkań Mistrzostw Europy w siatkówce mężczyzn.

Rozwinięta infrastruktura sportowa stanowi zaplecze dla młodych sportowców i umożliwi osiągnięcia najlepszych rezultatów, z pewnością może też przyczynić się do postępów w powstawaniu silnych zespołów sportowych, a co za tym idzie – przyciągnąć rzesze kibiców.

W mieście znajduje się 12 przystani wodnych. Większość szczecińskich obiektów wodnych wymaga dodatkowych nakładów w celu poprawy standardu infrastruktury. Dotyczy to budowy zaplecza technicznego (remonty i przechowywanie sprzętu pływającego), bazy noclegowej, sanitariatów oraz modernizacji nabrzeży. Wieloletnie zaniedbania w zakresie infrastruktury związanej z uprawianiem sportów i turystyki wodnej, ograniczają realizację wizji Szczecina jako centrum jachtingu i ośrodka sportów wodnych.

Kąpieliska w mieście to pływalnie otwarte, rekreacyjne, a ich powierzchnia i standard w dużym stopniu ograniczają możliwość wypoczynku i rekreacji. Realnego wymiaru nabiera zapowiadana od lat realizacja parku wodnego na terenie byłego kąpieliska Gontynka. Przewiduje się, że przedsięwzięcie, którego koszt oszacowano wstępnie na 200 mln zł, będzie realizowane w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Obiekty do sportów zimowych spełniają wyłącznie rolę obiektów rekreacyjnych.

Poza obiektami sportowo-rekreacyjnymi działalność rekreacyjna może być realizowana również w oparciu o naturalne obszary wypoczynkowe, szlaki oraz ścieżki rowerowe. W kompleksach leśnych w obrębie miasta znajduje się ok. 200 km pieszych znakowanych szlaków turystycznych. W Szczecinie istnieje: ok. 200 km dróg pieszko-rowerowych oznakowanych, ok. 85 km ścieżek rowerowych oznakowanych i ok. 37 km szlaków rowerowo-piesznych w lasach komunalnych. Długość ścieżek systematycznie wzrasta przy okazji przeprowadzania modernizacji i przebudowy ciągów komunikacyjnych na terenie miasta.

11.5. IMPREZY SPORTOWE

Lata 2010-2011 obfitowały w liczne wydarzenia sportowe o zasięgu międzynarodowym, ogólnopolskim, jak i lokalnym reprezentujące różne dyscypliny sportowe. Najważniejsze imprezy sportowe organizowane w Szczecinie w latach 2010-2011 to:

- Puchar Świata w Strzelectwie Sportowym Osób Niepełnosprawnych – marzec 2010 i 2011 (ok. 500 widzów): impreza z udziałem ok. 100 zawodników niepełnosprawnych z kilkunastu krajów;
- Szczeciński Rajd Magnolii – kwiecień 2010, czerwiec 2011 (ok. 1 000 widzów): 31. i 32. edycja zawodów samochodowych KJS z udziałem 80 załóg automobilklubów z całej Polski;
- Międzynarodowy Turniej Wiosny w Gimnastyce Artystycznej – kwiecień 2010 i 2011: 35. i 36. edycja turnieju z udziałem ekip z całego świata i wielu czołowych zawodniczek;
- Motorowodne Mistrzostwa Świata w klasie T-400 – maj 2010 (ok. 4 000 widzów): zawody z udziałem 13 załóg z całego świata;
- VI i VII Nocny Mityng Skoku o Tyczce – sierpień 2010 i 2011 (ok. 3 000 widzów): impreza z udziałem czołowych tyczkarzy z Polski i Europy;
- Międzynarodowy Bieg Uliczny “Szczeciński Półmaraton Gryfa” – sierpień 2010 i 2011: 29 i 30 edycja biegu na dystansie 21,097 km (test PZLA) z udziałem kilkuset biegaczy z kraju i świata.
- Turniej Tenisowy Pekao Open – wrzesień 2010 i 2011 (ok. 6 000 widzów): rozgrywany corocz-

nie męski turniej tenisowy należący do cyklu ATP Challenger Series;

- Rajd Samochodowy Baja Cup – wrzesień 2010 i 2011 (ok. 2 000): rajd jest rundą kandydacką Pucharu Świata FIA w Rajdach Terenowych, impreza z udziałem ponad 40 załóg.
- Gala Sportów Walki IRON FIST – listopad 2010 i 2011 (ok. 1 000 widzów): międzynarodowa impreza z udziałem wielu czołowych zawodników,
- Mecze waterpolo Polska – Dania – listopad 2010 (1 500), dwumecz towarzyski zakończony zwycięstwem i remisem reprezentacji Polski;
- Letnie Mistrzostwa Polski w pływaniu Osób Niepełnosprawnych – maj 2011 (ok. 500 widzów): impreza z udziałem ok. 130 zawodników z 21 klubów z całej Polski.
- Międzynarodowy Memoriał Kusocińskiego – Szczecin Cup – czerwiec 2011 (ok. 4 000 widzów): 57. edycja po raz pierwszy organizowana w Szczecinie, impreza z udziałem najlepszych lekkoatletów z kraju;
- Mecz waterpolo Polska – Malta – lipiec 2011 (1 500 widzów): mecz eliminacji mistrzostw Europy zakończony remisem;
- Mistrzostwa Europy w Pływaniu na basenie 25 m – grudzień 2011 (ok. 8 000 widzów, międzynarodowa transmisja telewizyjna): najważniejsze zawody pływackie rozegrane w Polsce i największe wydarzenie sportowe w Szczecinie w 2011 roku, w imprezie uczestniczyło 550 zawodników z 35 państw.
- Międzynarodowy Memoriał Kusocińskiego 2011
- Mistrzostwa Europy w Pływaniu 2011

Międzynarodowy Memoriał Kusocińskiego 2011

11. KULTURA FIZYCZNA

Mistrzostwa Europy w pływaniu

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Bank Danych Lokalnych, GUS, www.stat.gov.pl/bdl/
2. W. Taczalski, Od piłki nożnej do squasha, 14.11.2011, <http://www.24kurier.pl/W-Kurierze/Od-pilki-noznej-do-squasha>
3. www.ksbryza.cba.pl/
4. www.ligowiec.net/
5. www.mosrir.szczecin.pl/
6. www.sport.wzp.pl/
7. www.start.szczecin.pl/
8. www.szczecin.eu/
9. www.ttkf.szczecin.pl/Ogniska_ZZ_TKKF_w_wojewodztwie/
10. Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Szczecin
11. Wydział Kultury, Edukacji, i Sportu, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego
12. Wydział Sportu i Turystyki Urzędu Miasta Szczecin
13. Zachodniopomorska Federacja Sportu
14. Zarząd Środowiskowego Akademickiego Związku Sportowego Szczecin

12. OŚWIATA

12.1. ORGANIZACJA SZKÓŁ I PLACÓWEK OŚWIATOWYCH W ROKU SZKOLNYM 2011/2012

12.1.1. PRZEDSZKOLA

W roku szkolnym 2011/2012 w Szczecinie funkcjonowało **76 przedszkoli** i **15 punktów przedszkolnych** przy publicznych szkołach podstawowych dla **9 436 dzieci**. Szczegóły prezentuje tabela 12.1.

W roku szkolnym 2011/2012 w publicznych szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę

Miasto Szczecin wychowaniem przedszkolnym (tzw. zerówkach) objęto z kolei **2 856 dzieci** (w tym 1 391 pięcioletków) w 111 oddziałach przedszkolnych.

W Pałacu Młodzieży – Pomorskim Centrum Edukacji działa „Pałacowe Przedszkole”, w którym **85 dzieci** w wieku 3 i 4 lat realizowało w roku szkolnym 2011/2012 zajęcia edukacyjne w oparciu o podstawę wychowania przedszkolnego wzbogaconą dodatkowo o ofertę zajęć z języka obcego oraz wychowania muzycznego i plastycznego.

Tabela 12.1. Przedszkola działające w Szczecinie w roku szkolnym 2011/2012 (stan na 30.09.2011 r.)

RODZAJE PLACÓWEK	LICZBA PRZEDSZKOLI	LICZBA DZIECI
przedszkola publiczne prowadzone przez Gminę Miasto Szczecin	51	7 366
przedszkola publiczne specjalne prowadzone przez Gminę Miasto Szczecin	2	45
publiczne punkty przedszkolne	2	167
przedszkola niepubliczne	23	1 644
niepubliczne punkty przedszkolne	13	214
razem	91	9 436

Źródło: Raport o stanie realizacji zadań oświatowych za rok szkolny 2011/2012.

12.1.2. SZKOŁY PODSTAWOWE

W roku szkolnym 2011/2012 w Szczecinie funkcjonowało **66 szkół podstawowych**, do których uczęszczało **20 061 uczniów**. Szczegóły prezentuje tabela 12.2.

Analiza wyników ogólnopolskiego sprawdzianu umiejętności uczniów kończących naukę w sześciolletniej szkole podstawowej pozwala na sprawdzenie stopnia opanowania umiejętności w oparciu o krajowe standardy egzaminacyjne obejmujące: czytanie, pisanie, rozumowanie, korzystanie z informacji oraz wykorzystywanie wiedzy w praktyce. Wyniki sprawdzianu w szkołach podstawowych publicznych i niepublicznych (2 733 uczniów klas szóstych z 61 szkół podsta-

wowych) w sesji egzaminacyjnej 2012 r. przedstawiają się następująco:

- 30 szkół uzyskało wynik w przedziałach wysokich, 19 szkół uzyskało wynik w przedziałach średnich, natomiast 12 w przedziałach niskich (są to m.in. szkoły znajdujące się przy placówkach szkolno-wychowawczych, w których dochodzi do ciągłej rotacji uczniów);
- wyniki uzyskane w Szczecinie (średnia liczba punktów 24,03 za arkusz na 40 możliwych punktów) są wyższe niż w województwie zachodniopomorskim (21,92 punktów) i kraju (22,75).

Od kilku lat obserwuje się systematyczny wzrost postępów absolwentów szczecińskich szkół podstawowych w zakresie osiągnięć dydaktycznych.

Tabela 12.2. Szkoły podstawowe działające w Szczecinie w roku szkolnym 2011/2012 (stan na 30.09.2011 r.)

RODZAJE PLACÓWEK	LICZBA SZKÓŁ	LICZBA UCZNIÓW
publiczne szkoły podstawowe prowadzone przez Gminę Miasto Szczecin	43	17 272
publiczne szkoły podstawowe specjalne prowadzone przez Gminę Miasto Szczecin	10	399
publiczna szkoła artystyczna (Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I stopnia im. prof. Marka Jasińskiego w Szczecinie)	1	371
szkoły podstawowe prowadzone przez inny niż JST organy prowadzące	12	2 019
razem	66	20 061

Źródło: Raport o stanie realizacji zadań oświatowych za rok szkolny 2011/2012.

Tabela 12.3. Gimnazja działające w Szczecinie w roku szkolnym 2011/2012 (stan na 30.09.2011 r.)

RODZAJE PLACÓWEK	LICZBA SZKÓŁ	LICZBA UCZNIÓW
gimnazja publiczne prowadzone przez Gminę Miasto Szczecin	38	9 508
gimnazja publiczne specjalne prowadzone przez Gminę Miasto Szczecin	11	391
gimnazja prowadzone przez inne niż JST organy prowadzące	10	754
razem	59	10 653

Źródło: Raport o stanie realizacji zadań oświatowych za rok szkolny 2011/2012.

12.1.3. GIMNAZJA

W roku szkolnym 2011/2012 w Szczecinie funkcjonowało **59 gimnazjów**, do których uczęszczało **10 262 uczniów**. Szczegóły prezentuje tabela 12.3.

Egzamin gimnazjalny w sesji 2012 był przeprowadzony na nowych zasadach. W części humanistycznej gimnazjaliści rozwiązywali odrębne zestawy zadań z języka polskiego oraz historii i wiedzy o społeczeństwie, a w części matematyczno – przyrodniczej – odrębne zestawy zadań z matematyki oraz przedmiotów przyrodniczych: biologii, chemii, fizyki i geografii. W trzeciej części egzaminu uczniowie rozwiązywali zestaw zadań z języka obcego nowożytnego albo na poziomie podstawowym, albo na poziomie podstawowym i rozszerzonym. Wyniki ogólnopolskiego egzaminu gimnazjalnego w sesji 2012 r. w gimnazjach publicznych i niepublicznych (3 674 uczniów klas trzecich z 55 gimnazjów) przedstawiają się następująco:

- na egzaminie z języka polskiego absolwenci szczecińskich gimnazjów uzyskali średni wynik procentowy – **67,83%**, a więc osiągnęli wyższy wynik od średniego wyniku procentowego województwa (62,34%) i kraju (65%);
- na egzaminie z historii i wiedzy o społeczeństwie absolwenci szczecińskich gimnazjów uzyskali średni wynik procentowy – **64,02%**, podczas gdy średni wynik procentowy województwa wynosił 58,57%, a w kraju – 61%;
- na egzaminie z matematyki absolwenci szczecińskich gimnazjów uzyskali średni wynik procentowy – **51,77%**, średni wynik procentowy w województwie wynosił 45,14%, w kraju – 47%;
- na egzaminie z przedmiotów przyrodniczych absolwenci szczecińskich gimnazjów uzyskali średni wynik procentowy – **53,15%**, a więc osiągnęli wyższy wynik od średniego wyniku procentowego województwa (48,55%) i kraju (50%);

- na egzaminie w części sprawdzającej umiejętności z języka obcego nowożytnego uczniowie szczecińskich gimnazjów publicznych uzyskali z języka angielskiego na poziomie podstawowym **71,12%** punktów (województwo – 61,92%, kraj – 63%) i rozszerzonym – **56,66%** punktów (województwo – 45,64%, kraj – 46%), z języka niemieckiego na poziomie podstawowym – **61,94%** punktów (województwo – 55,51%, kraj – 57%) i rozszerzonym – **43,26%** punktów (województwo – 32,54%, kraj – 33%).

12.1.4. SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

Szczegółowe dane na temat szkół ponadgimnazjalnych działających w Szczecinie w roku szkolnym 2011/2012 prezentuje tabela 12.4.

Od kilku lat obserwuje się spadek naboru do liceów profilowanych i liceów ogólnokształcących przy jednoczesnym wzroście naboru do techników i zasadniczych szkół zawodowych, w których uczeń ma możliwość uzyskania kwalifikacji zawodowych pozwalających na podjęcie pracy po ukończeniu szkoły bądź – w przypadku technikum – podjęcie studiów. Od roku szkolnego 2012/2013 nie będzie prowadzona rekrutacja kandydatów do klas pierwszych liceów profilowanych, szkoły będą stopniowo likwidowane, a w 2015 znikną z polskiego systemu szkolnictwa¹. Podobnie w przypadku szkół uzupełniających dla młodzieży – liceów oraz techników, które również będą stopniowo likwidowane lub przekształcane w licea ogólnokształcące dla dorosłych. Regres przeżywają również szkoły policealne. Z założenia mają one umożliwić zdobycie zawodu przez uczniów liceów ogólnokształcących i uzupełniających lub – dla uczniów liceów profilowanych – poszerzenie zawodowych umiejętności. W praktyce ze względu na okres kształcenia (od 1,5 do 2,5 roku) coraz więcej młodzieży wybiera

¹ Zgodnie z przepisami ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2011 r. Nr 205, poz. 1206).

12. OŚWIATA

Tabela 12.4. Szkoły ponadgimnazjalne działające w Szczecinie w roku szkolnym 2011/2012 (stan na 30.09.2011 r.)

TYP SZKOŁY	LICZBA SZKOŁ	LICZBA UCZNIÓW
Szkoły ponadgimnazjalne publiczne prowadzone przez Miasto Szczecin:	77	13 985
licea ogólnokształcące	23	7 353
liceum ogólnokształcące w szkołach i placówkach specjalnych	2	71
licea ogólnokształcące uzupełniające (w tym w szkołach i placówkach specjalnych)	2	18
licea profilowane	3	0
technika	18	5 041
technika uzupełniająca (w tym w szkołach i placówkach specjalnych)	5	52
zasadnicze szkoły zawodowe	12	1 131
zasadnicze szkoły zawodowe w szkołach i placówkach specjalnych	5	228
specjalne szkoły przysposabiające do pracy	2	91
szkoły policealne	5	0
Szkoły ponadgimnazjalne prowadzone przez inny niż JST organ prowadzący:	13	1 390
licea ogólnokształcące	7	543
zasadnicza szkoła zawodowa	2	355
technika	3	324
szkoły policealne	1	168

Źródło: Raport o stanie realizacji zadań oświatowych za rok szkolny 2011/2012.

studia licencjackie, które w niewiele dłuższym cyklu dają szersze możliwości zawodowe.

Od kilku lat systematycznie wzrasta zdawalność egzaminu maturalnego przez szczecińskich absolwentów, osiągając w sesji egzaminacyjnej 2012 r. – **84,86%**. To wynik powyżej średniej krajowej (80%) i najwyższy w województwie zachodniopomorskim (78,05%). Wyniki egzaminu maturalnego w sesji 2012 r. w publicznych i niepublicznych szkołach ponadgimnazjalnych w Szczecinie (3 732 uczniów/słuchaczy) przedstawia tabela 12.5.

W 2011 r. ogromny sukces odniosły szczecińskie szkoły ponadgimnazjalne w XIII edycji ogólnopolskiego rankingu szkół ponadgimnazjalnych, zorganizowanego przez miesięcznik „Perspektywy” i redakcję „Rzeczpospolitej”. XIII Liceum Ogólnokształcące funkcjonujące w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 7 w Szczecinie zajęło 1. miejsce w województwie i 4. w kraju (na ponad 400 liceów ogólnokształcących). Dzielnie wtóruje mu także II Liceum Ogólnokształcące im. Mieszka I w Szczecinie (3. miejsce w województwie i 65. w kraju), V Liceum Ogólnokształcące im. Adama Asnyka funkcjonujące w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Szczecinie (4. miejsce w województwie i 78. miejsce w kraju) oraz IX Liceum Ogólnokształcące im. Bohaterów Monte Cassino

funkcjonujące w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 6 w Szczecinie (5. miejsce w województwie i 103. miejsce w kraju).

W ogólnopolskim rankingu znaczące miejsca zajęły także szczecińskie szkoły zawodowe: Technikum Elektryczno – Elektroniczne funkcjonujące w Zespole Szkół Elektryczno – Elektronicznym im. M.T. Hubera zajęło 1. miejsce

Tabela 12.5. Średnie wyniki egzaminu maturalnego w sesji 2012 (poziom podstawowy)

PRZEDMIOT	KRAJ [%]	WOJ. ZACHODNIO-POMORSKIE [%]	SZCZECIN [%]
Język polski	54%	54,15%	58,30%
Język angielski	68%	70,08%	76,43%
Język niemiecki	63%	63,07%	72,93%
Biologia	37%	40,54%	46,27%
Chemia	51%	55,36%	58,41%
Fizyka i astronomia	35%	34,63%	37,79%
Geografia	49%	51,24%	55,06%
Historia	54%	55,53%	56,96%
Matematyka	56%	56,19%	62,70%
WOS	41%	40,76%	42,39%

Źródło: Centralna Komisja Egzaminacyjna oraz Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu.

w województwie i 8. miejsce w kraju (na ponad 200 techników), a Technikum Zawodowe nr 4 funkcjonujące w Zespole Szkół nr 8 im. St. Staszica zajęło 3. miejsce w województwie i 40. miejsce w kraju.

12.1.5. SZKOŁY DLA DOROSŁYCH

Osoby dorosłe mają możliwości uzupełnienia bądź kontynuowania edukacji na każdym poziomie kształcenia w **74 szkołach dla dorosłych** (w tym 11 prowadzonych przez Miasto Szczecin), tj. w 1 szkole podstawowej dla dorosłych, w 3 gimnazjach dla dorosłych, w 17 liceach ogólnokształcących dla dorosłych, w 11 uzupełniających liceach ogólnokształcących dla dorosłych, w 3 technikach dla dorosłych, w 4 technikach uzupełniających dla dorosłych, w 1 zasadniczej szkole zawodowej dla dorosłych i 34 szkołach policealnych dla dorosłych. W myśl przepisów

znowelizowanej ustawy o systemie oświacie, od roku szkolnego 2012/2013 nie będzie prowadzona rekrutacja kandydatów do klas pierwszych w zasadniczej szkole zawodowej dla dorosłych, uzupełniających liceach ogólnokształcących dla dorosłych, a od 2013/2014 również w technikach uzupełniających dla dorosłych. Wymienione typy szkół ponadgimnazjalnych dla dorosłych będą stopniowo likwidowane lub przekształcane w licea ogólnokształcące dla dorosłych.

12.1.6. SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE I SOCJOTERAPII ORAZ ZESPOŁY SZKÓŁ SPECJALNYCH

W roku szkolnym 2011/2012 na terenie Szczecina funkcjonowało 5 publicznych ośrodków kształcenia specjalnego i 3 ośrodki wychowawcze lub socjoterapii oraz 5 zespołów szkół

Tabela 12.6. Specjalne ośrodki szkolnowychowawcze i socjoterapii oraz zespoły szkół specjalnych funkcjonujące w Szczecinie w roku szkolnym 2011/2012

NAZWA PLACÓWKI	LICZBA PLACÓWEK	LICZBA WYCHOWANKÓW	SZKOŁY DZIAŁAJĄCE W STRUKTURZE OŚRODKA/ÓW
Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy (młodzież zdemoralizowana, dla dziewcząt)	1	45	<ul style="list-style-type: none"> Gimnazjum nr 53 Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 14
młodzieżowe ośrodki socjoterapii (dla wychowanków zagrożonych niedostosowaniem społecznym)koedukacyjny i na poziomie szkoły podstawowej wyłącznie dla chłopców	2	101	<ul style="list-style-type: none"> Szkoła Podstawowa nr 4, Gimnazjum nr 52, Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 15
specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze (dla wychowanków z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym, ze sprzężonymi niepełnosprawnościami lub dla dzieci i młodzieży słabo słyszącej i niesłyszącej)	5	234	<ul style="list-style-type: none"> Przedszkole nr 6, Szkoła Podstawowa nr 22, Szkoła Podstawowa nr 30, Szkoła Podstawowa Specjalna nr 31, Szkoła Podstawowa Specjalna nr 40, Gimnazjum Specjalne nr 51, Gimnazjum Specjalne nr 54, Gimnazjum nr 57, XXVI Liceum Ogólnokształcące dla Słabo Słyszących, I Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące, Technikum Uzupełniające nr 4, Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy nr 1, Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy nr 2, Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna nr 16, Zasadnicza Szkoła Zawodowa dla Dzieci Niesłyszących nr 18, Zasadnicza Szkoła Zawodowa dla Dzieci Słabo Słyszących nr 19.

zespoły szkół specjalnych	5	489	<ul style="list-style-type: none"> • Szkoła Podstawowa nr 17, • Szkoła Podstawowa Specjalna nr 25, • Szkoła Podstawowa Specjalna nr 52, • Szkoła Podstawowa Specjalna nr 67, • Szkoła Podstawowa nr 29, • Gimnazjum nr 45, • Gimnazjum Specjalne nr 47, • Gimnazjum Specjalne nr 48, • Gimnazjum Specjalne nr 50, • Gimnazjum nr 55, • XXIV Liceum Ogólnokształcące
---------------------------	---	-----	--

Źródło: Raport o stanie realizacji zadań oświatowych za rok szkolny 2011/2012.

specjalnych (w tym 1 związany z kształceniem szpitalnym i 1 – dla dzieci przebywających w Wielofunkcyjnej Placówce Szkolno – Wychowawczej w Szczecinie). Szczegółowe dane na temat ww. placówek oraz ich przeznaczenie prezentuje tabela 12.6.

Na terenie Szczecina działały również niepubliczne placówki specjalne wpisane do ewidencji prowadzonej przez Miasto Szczecin. Należy do nich: Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym (77 podopiecznych), Specjalny Dzienny Ośrodek Terapeutyczno-Edukacyjno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem „Razem” Szczecińskiego Stowarzyszenia Pomocy Autystom (43 podopiecznych), Dzienny Ośrodek Terapeutyczno-Edukacyjny dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem (30 podopiecznych) oraz Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii im. św. Brata Alberta (47 podopiecznych).

12.1.7. PORADNIE PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNE

Poradnie psychologiczno-pedagogiczne udzielają dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielają rodzicom i nauczycielom pomocy związanej z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. Na terenie miasta Szczecin w roku szkolnym 2011/2012 funkcjonowało 5 publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym jedna specjalistyczna prowadzonych przez Miasto Szczecin. Placówki te przyjęły łącznie 12 151 dzieci i młodzieży, które zostały poddane diagnozie oraz uzyskały bezpośrednią pomoc. Poradnie wydały 8 111 opinii i 1 746 orzeczeń. Pomocy udzielono również rodzicom, nauczycielom i wychowawcom.

Na terenie Szczecina działały również niepubliczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne wpisane do ewidencji prowadzonej przez Gminę Miasto Szczecin. Należą do nich: Niepubliczna Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Ośrodek Terapii Dysleksji (240 podopiecznych), Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna AKADEMUS (500 podopiecznych), Niepubliczna Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „Tęcza” Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo „Tęcza” (100 podopiecznych).

12.1.8. PLACÓWKI OŚWIATOWE

Placówki oświatowo-wychowawcze prowadzące działalność pozaszkolną na terenie Szczecina to:

• Pałac Młodzieży – Pomorskie Centrum Edukacji

W roku szkolnym 2011/2012 w placówce działały pracownie tematyczne (teatralna, wokalnie-estradowa, muzyczna, taneczna, jazzowa, muzyczno-ruchowa Akademia Przedszkolaka, klub prozy i poezji, Koło Młodych Naukowców, Klub Naukowca, fotografia cyfrowa, pracownia lingwistyczna, Multiteka, szachy, Plastyczna Akademia Przedszkolna, dziecięce warsztaty plastyczne, młodzieżowe warsztaty plastyczne, formy rzeźbiarskie i ceramiczne, studio nagrań i audiowizualizacji, wydawnictwo „Dialog”), a także Centrum Zasobów Dydaktycznych Języka Angielskiego oraz Pałacowe Przedszkole. W różnych formach zajęć uczestniczyło ogółem 1 590 uczestników.

• Międzyszkolny Ośrodek Sportowy

Działalność MOS to realizacja zadań edukacyjnych w zakresie sportu i rekreacji, na rzecz zorganizowanych grup dzieci i młodzieży ze szczecińskich szkół i placówek oświatowych, prowadzonych przez Gminę Miasto Szczecin. W roku szkolnym

2011/2012 w ramach organizowanego współzawodnictwa sportowego przeprowadzono łącznie 88 imprez z udziałem 13 761 dziewcząt i chłopców w takich dyscyplinach, jak: lekkoatletyka, piłka nożna, piłka ręczna, piłka siatkowa, koszykówka, tenis stołowy, badminton i unihokej. Ponadto, MOS prowadził szkolenie sportowe w ramach 50 sekcji sportowych zrzeszających ok. 800 uczniów; szkolenie prowadziło 48 instruktorów i trenerów w takich dyscyplinach sportu, jak: gimnastyka sportowa, piłka ręczna dziewcząt i chłopców, lekkoatletyka, piłka koszykowa, gimnastyka artystyczna.

- **Ognisko Pracy Pozaszkolnej Szczeciński Chór Chłopców „Słowiki”**

Światowej klasy chór skupiający utalentowanych muzycznie chłopców w wieku 6-16 lat, koncertuje w kraju i za granicą, odnosząc liczne sukcesy, uczestniczy w festiwalach i konkursach chóralnych, spektaklach teatralnych oraz koncertach w radiu i telewizji.

- **Szkolne schroniska młodzieżowe**

Zadaniem placówek jest m.in. zapewnienie dzieciom i młodzieży taniego noclegu, wyżywienia, informacji krajoznawczo-turystycznej oraz udzielenie pomocy przy organizowaniu pobytu i zwiedzaniu. Na terenie Szczecina działało 5 szkolnych schronisk młodzieżowych prowadzonych przez Miasto Szczecin: jedno stałe (130 miejsc), trzy sezonowe działające w okresie wakacji (120 miejsc) oraz schronisko młodzieżowe działające w okresie wakacji, ferii zimowych i we wszystkie dni wolne od nauki (44 miejsca).

- **Międzyszkolny Ośrodek Sportowy Euroregionalne Centrum Edukacji Wodnej i Żeglarskiej**

Ośrodek powstał w wyniku przekształcenia z dniem 1 stycznia 2009 r. Ośrodka Morskiego wchodzącego w skład Pałacu Młodzieży – Pomorskiego Centrum Edukacji na samodzielny Międzyszkolny Ośrodek Sportowy Euroregionalne Centrum Edukacji Wodnej i Żeglarskiej. Ośrodek realizuje zadania edukacyjne, wychowawcze, profilaktyczne ze szczególnym naciskiem na sporty wodne i żeglarstwo, wychowanie prozdrowotne w połączeniu z aktywnym wypoczynkiem i ekologią. W roku 2011/2012 działało w nim 13 sekcji żeglarskich (turystyczne, regatowe, kajakarskie, windsurfingowe) oraz sekcje w ramach szkółki żeglarskiej zrzeszając 409 uczniów.

Na terenie Szczecina działały również niepubliczne placówki oświatowo-wychowawcze wpisane do ewidencji prowadzonej przez Gminę Miasto Szczecin. Należą do nich: Ognisko Pracy Pozaszkolnej „Serduszka” (255 podopiecznych) oraz Placówka Oświatowo-Wychowawcza „Dom Harcerza” (180 podopiecznych).

12.1.9. SZKOŁY I PLACÓWKI ARTYSTYCZNE PROWADZONE PRZEZ MIASTO SZCZECIN NA PODSTAWIE POROZUMIENIA ZAWARTEGO Z MINISTERSTWEM KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I stopnia w Szczecinie jest szkołą artystyczną o sześcioletnim cyklu kształcenia, dającą podstawy wykształcenia muzycznego oraz wykształcenia ogólnego w zakresie szkoły podstawowej.

Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia w Szczecinie jest szkołą o sześcioletnim i czteroletnim cyklu kształcenia (w zależności od wieku ucznia) dającą podstawy wykształcenia muzycznego. Do 6 – letniego cyklu kształcenia muzycznego przyjmowane są dzieci w wieku od 5 do 8 lat. Do 4 – letniego cyklu kształcenia muzycznego – od 8 do 16 lat.

Do ww. szkół artystycznych przyjmuje się kandydatów na podstawie przeprowadzonego badania przydatności, które polega na sprawdzeniu uzdolnień muzycznych i predyspozycji do nauki gry na określonym instrumencie.

Państwowe Ognisko Baletowe w Szczecinie jest placówką artystyczną, która umożliwia rozwijanie zainteresowań i uzdolnień tanecznych. O miejsce ww. placówce artystycznej może ubiegać się kandydat w wieku od 5 do 22 lat. Do Państwowego Ogniska Baletowego przyjmuje się kandydata na podstawie przeprowadzonego badania uzdolnień i predyspozycji w zakresie kształcenia baletowego.

12.1.10. INNE FORMY KSZTAŁCENIA

Do publicznych placówek, które umożliwiają uzyskanie lub uzupełnienie wiedzy ogólnej oraz umiejętności i kwalifikacji zawodowych należą: **Ośrodek Kształcenia Kursowego** w Zachodniopomorskim Centrum Edukacyjnym (ustawiczne kształcenie, doksztalcanie i doskonalenie osób dorosłych); **6 ośrodków doksztalcania i dosko-**

12. OŚWIATA

nalenia zawodowego w zespołach szkół zawodowych oraz **Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli** w Zachodniopomorskim Centrum Edukacyjnym (doksztalcanie mlodocianych pracownikow oraz doskonalenie zawodowe osob doroslych) i **3 centra ksztalcenia praktycznego** w Zachodniopomorskim Centrum Edukacyjnym (przygotowanie praktyczne uczniow, wynikajace z programu nauczania danego zawodu).

12.1.11. PLACÓWKI ZAPEWNIĄCĄCE OPIEKĘ I WYCHOWANIE UCZNIĄ W OKRESIE POBIERANIA NAUKI POZA MIEJSCEM ZAMIESZKANIA

W roku szkolnym 2011/2012 Miasto Szczecin zorganizowało 8 internatów zapewniających opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem zamieszkania funkcjonujących w strukturze zespołów szkół zawodowych i jednego zespołu szkół ogólnokształcących oraz 1 bursa szkolna.

12.2. KADRA PEDAGOGICZNA I NIEPEDAGOGICZNA

Według stanu na dzień 30 września 2011 r. w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez Miasto Szczecin zatrudnionych było **6 262** nauczycieli. Ponadto, w omawianych placówkach zatrudnionych było **2 208** pracowników niepedagogicznych. Liczbę nauczycieli i etatów pedagogicznych w poszczególnych typach szkół i placówek oświatowych przedstawia tabela 12.7.

W poniższej tabeli:

- uwzględniono wymiar etatów pracowników pedagogicznych wykonujących w roku szkolnym 2011/2012 czynności zawodowe z uwzględnieniem godzin ponadwymiarowych;
- uwzględniono wymiar etatów pracowników pedagogicznych nierealizujących czynności zawodowych a pozostających w stosunku pracy z danym zakładem pracy, tj. szkołą, zespołem szkół lub placówką oświatową.

Tabela 12.7. Liczba nauczycieli i etatów pedagogicznych (stan na dzień 30.09.2011 r.)

	PRACOWNICY PEDAGOGICZNI		
	LICZBA NAUCZYCIELI	LICZBA ETATÓW	
		LICZBA ETATÓW Z GODZINAMI PONADWYMIAROWYCH	LICZBA ETATÓW PRACOWNIKÓW NIEOBECNYCH
samodzielne szkoły podstawowe	1 654	1 680,58	1 45,53
zespoły szkół zawodowych	912	924,66	49,49
zespoły szkół ogólnokształcących	784	814,69	54,56
przedszkola publiczne	647	594,15	45
samodzielne gimnazja	679	695,19	51,85
ośrodki specjalne i szkolno – wychowawcze	379	406,52	20,50
samodzielne licea ogólnokształcące	369	399,07	31,73
zespoły szkół (szkoła podstawowa + gimnazjum)	277	269,07	22,50
zespoły szkół specjalnych	155	160,43	12,00
szkoły i placówki artystyczne	174	147,43	5,89
poradnie psychologiczne – pedagogiczne	111	108,50	5,50
placówki wychowania pozaszkolnego	121	82,48	3,25
	6 262 ^{c)}	6 282,77 ^{a)}	447,83 ^{b)}

Źródło: System Informacji Oświatowej wg stanu na dzień 30 września 2011 r.

Przyczyny niewykonywania czynności zawodowych przez nauczycieli przewidziane w ustawie – Karta Nauczyciela oraz w ustawie – Kodeks Pracy:

- urlop macierzyński,
- urlop wychowawczy,
- urlop dla poratowania zdrowia,
- urlop bezpłatny,
- przeniesienie w stan nieczynny,
- długotrwała niezdolność do pracy, trwająca dłużej niż 33 dni w ciągu roku kalendarzowego.

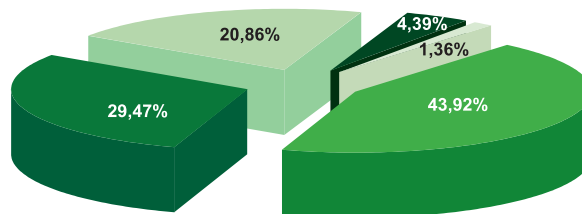
Wyżej wymienione przyczyny niewykonywania czynności przez pracowników pedagogicznych (szczególnie urlop dla poratowania zdrowia i stan nieczynny) generują dodatkowe koszty, które ponosi organ prowadzący. Nauczyciel przebywający na urlopie dla poratowania zdrowia zachowuje prawo do comiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego i dodatku za wysługę lat oraz prawo do innych świadczeń pracowniczych, w tym dodatków socjalnych. Podobnie jest z nauczycielem przeniesionym w stan nieczynny. Zachowuje również prawo do comiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego oraz prawo do innych świadczeń pracowniczych do czasu wygaśnięcia stosunku pracy, tj. 6 miesięcy. Jednocześnie ma prawo do podjęcia pracy na innych warunkach w tym samym zakładzie pracy lub w innym.

Należy również podkreślić, że – w związku z koniecznością realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego, zawodowego lub muzycznego – każda nieobecność nauczyciela powyżej ok. 2 tygodni wymaga od dyrektora placówki oświatowej zorganizowania zastępstw za nieobecnego pracownika pedagogicznego, co generuje dodatkowe koszty utrzymania placówek oświatowych.

c. Wśród pracowników pedagogicznych wykonujących czynności zawodowe znajdują się również nauczyciele zatrudnieni w więcej niż jednej szkole/zespole szkół/placówce oświatowej.

Liczbę nauczycieli zatrudnionych w roku szkolnym 2011/2012 w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez Miasto Szczecin z podziałem na stopnie awansu zawodowego przedstawia wykres 12.1.

Wykres 12.1. Liczba nauczycieli z podziałem na stopnie awansu zawodowego wg parametru procentowego (stan na dzień 30.09.2011 r.)

■ diplomowani ■ mianowani ■ kontraktowi ■ stażyści ■ bez kwalifikacji

Źródło: System Informacji Oświatowej wg stanu na dzień 30 września 2011 r.

12.3. ZARZĄDZANIE SZKOŁAMI I PLACÓWKAMI OŚWIATOWYMI W ROKU SZKOLNYM 2011/2012

Zadania Miasta Szczecin w zakresie utrzymania szkół i placówek oświatowo-wychowawczych wynikają z obowiązujących ustaw, rozporządzeń i porozumień. Miasto jest organem prowadzącym dla szkół i placówek oświatowych. Do jego zadań należy w szczególności:

- zapewnienie warunków działania szkoły/placówki, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki,
- wykonanie remontów obiektów szkolnych oraz zadań inwestycyjnych w tym zakresie,
- zabezpieczenie obsługi administracyjnej i organizacyjnej szkoły/placówki.

12.3.1. FINANSOWANIE OŚWIATY

Kwota części oświatowej subwencji ogólnej ujmowana jest w ustawie budżetowej na dany rok i dzielona jest pomiędzy samorządy terytorialne. Subwencja oświatowa przeznaczona jest między innymi na:

- finansowanie wydatków bieżących (w tym wynagrodzeń pracowników wraz z pochodnymi),
- dotowanie publicznych i niepublicznych szkół i placówek, prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego oraz przez osoby fizyczne,
- finansowanie zadań z zakresu dokształcania i doskonalenia zawodowego nauczycieli,
- finansowanie wydatków związanych z indywidualnym nauczaniem,
- dofinansowanie wydatków związanych z wypłacaniem odpraw nauczycielom na podstawie art.

12. OŚWIATA

Tabela 12.8. Udział subwencji oświatowej w wydatkach bieżących Miasta na edukację

	2008	2009	2010	2011	2012
subwencja oświatowa	268 461 527 zł	292 072 067 zł	308 240 323 zł	337 589 818 zł	355 843 179 zł
udział subwencji oświatowej w wydatkach bieżących Miasta na edukację	68,67%	64,80%	65,19%	66,66%	67,52%

Źródło: Raport o stanie realizacji zadań oświatowych za rok szkolny 2011/2012.

Tabela 12.9. Wydatki oświatowe w latach 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	PLAN NA 2012
wydatki bieżące	421 637 846 zł	450 714 966 zł	472 818 956 zł	506 450 499 zł	527 051 397 zł
wydatki majątkowe	12 588 804 zł	33 339 829 zł	56 449 334 zł	24 396 487 zł	19 922 788 zł
wydatki ogółem	434 226 650 zł	484 054 795 zł	529 268 290 zł	530 846 986 zł	546 974 185 zł

Źródło: Raport o stanie realizacji zadań oświatowych za rok szkolny 2011/2012.

Tabela 12.10. Udział wydatków oświatowych w wydatkach budżetu Miasta w latach 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	PLAN NA 2012
Udział oświatowych wydatków bieżących w wydatkach bieżących Miasta	43,76%	43,09%	42,72%	42,99%	38,87%
Udział oświatowych wydatków majątkowych w wydatkach majątkowych Miasta	4,16%	9,50%	14,71%	5,56%	2,7%
Udział oświatowych wydatków ogółem w wydatkach ogółem Miasta	33,31%	32,26%	31,72%	32,84%	26,11%

Źródło: Raport o stanie realizacji zadań oświatowych za rok szkolny 2011/2012.

20 ust.2 Ustawy Karty Nauczyciela oraz udzielaniem urlopów dla poratowania zdrowia,

- finansowanie wczesnego wspomagania rozwoju dzieci,
- finansowanie odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla nauczycieli będących emerytami i rencistami.

Udział subwencji oświatowej w wydatkach bieżących na edukację stanowi średnio **66%** (tabela 12.9.). Oznacza to, że Miasto musi corocznie dołożyć do utrzymania szkół i placówek oświatowych średnio **163,3 mln zł**.

Wydatki bieżące na oświatę systematycznie wzrastają (tabela 12.10.). Wydział Oświaty podejmuje działania racjonalizujące w kierunku utrzymania stabilnego poziomu. Niestety na poziom wydatków wpływa ustalana przez rząd podwyżka płac dla nauczycieli. Wzrosły one średnio o 7%, a w roku 2012 od września o 3,8%. Na realizację zadań inwesty-

cyjnych do szkół i placówek oświatowych w latach 2008-2012 przekazano łącznie **146 697 242 zł**.

Wydatki na oświatę są najbardziej „sztywnym” elementem wydatków Szczecina. Średnio udział w wydatkach bieżących Miasta kształtuje się na poziomie 43% (tabela 12.11.). Największy udział inwestycji oświatowych w wydatkach majątkowych Miasta obserwujemy w latach 2009-2011. W roku 2011 Miasto przeznaczyło na wydatki inwestycyjne w oświacie **56,5 mln zł**.

12.3.2. WARUNKI KSZTAŁCENIA I ZARZĄDZANIA MIENIEM SZKOLNYM

12.3.2.1. Obiekty sportowe

Szczecińskie placówki oświatowe dysponowały w roku szkolnym 2011/2012 następującymi obiektami sportowymi:

- 5 stadionów z bieżnią okólną i trybunami dla około 1000 widzów (boiska trawiaste);

- 101 boisk uniwersalnych, wielofunkcyjnych o zróżnicowanej nawierzchni (asfaltowa, betonowa, ziemna, poliuretanowa);
- 25 boisk do koszykówki o zróżnicowanej nawierzchni (asfaltowa, betonowa, poliuretanowa);
- 14 boisk do piłki ręcznej o nawierzchni asfaltowej;
- 11 boisk do siatkówki o zróżnicowanej nawierzchni (asfaltowe, piaskowe, poliuretanowe);
- 6 kortów tenisowych (nawierzchnia ziemna);
- 6 hal sportowych o wymiarach 44 m x 22 m lub większe;
- 4 hale sportowe o wymiarach od 36 m x 18 m do 44 m x 22 m;
- 62 sale gimnastyczne uniwersalne o wymiarach od 24 m x 12 m do 36 m x 18 m;
- 32 sale gimnastyczne – pomocnicze o wymiarach mniejszych niż 24 m x 12 m;
- 2 przystanie (w tym żeglarska i kajakowa);
- 1 tor łuczniczy;
- 4 pływalnie kryte o wymiarach basenu poniżej 25 m x 12,5 m;
- 3 pływalnie kryte o wymiarach basenu 25 m x 12,5 m;
- liczne siłownie oraz małe salki korekcyjne.

Inwestycje sportowe oddane do użytku w roku szkolnym 2011/2012:

1. **Place zabaw wybudowane w ramach programu „Radosna Szkoła”:**

- Szkoła Podstawowa nr 3, ul. Reymonta,
- Szkoła Podstawowa nr 7, ul. Złotowska,
- Szkoła Podstawowa nr 9 w Zespole Szkół nr 9, ul. Dąbrówki,
- Szkoła Podstawowa nr 12, ul. Floriana Szarego,
- Szkoła Podstawowa nr 18, ul. Komuny Paryskiej,
- Szkoła Podstawowa nr 20, ul. Dobrzyńska,
- Szkoła Podstawowa nr 22 w Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym dla Dzieci Nieśłyszących, ul. Szpitalna,
- Szkoła Podstawowa nr 29 w Zespole Szkół nr 14, ul. Łabędzia,
- Szkoła Podstawowa nr 53, ul. Budzysza Wosia,
- Szkoła Podstawowa nr 55 w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 3, ul. Orawska,
- Szkoła Podstawowa nr 56, ul. Malczewskiego,
- Szkoła Podstawowa nr 68, ul. Zakole,
- Szkoła Podstawowa nr 69, ul. Zamoyskiego.

2. **Boiska szkolne wybudowane w ramach programu „Moje Boisko – Orlik 2012”:**

- Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2, ul. Kopernika;

- Szkoła odstawowa nr 12, ul. Floriana Szarego;
- Szkoła Podstawowa nr 69, ul. Zamoyskiego;
- Szkoła Podstawowa nr 20, ul. Dobrzyńska;
- Szkoła Podstawowa nr 48, ul. Czorsztyńska;
- Szkoła Podstawowa nr 53, ul. Budzysza Wosia;
- I Liceum Ogólnokształcące, al. Piastów.

Inwestycje rozpoczęte w ramach ww. programu:

- Szkoła Podstawowa nr 14, ul. Strzałowska;
- Szkoła Podstawowa nr 71, ul. Bośniacka.

Programem „Moje Boisko – Orlik 2012” objęta jest budowa boiska piłkarskiego o nawierzchni z trawy syntetycznej, boiska wielofunkcyjnego o nawierzchni poliuretanowej, ogrodzenia, oświetlenia oraz budynku socjalnego. Ponadto w większości przypadków powstały dodatkowe elementy takie jak: bieżnie lekkoatletyczne, skocznie, siłownie zewnętrzne, monitoring, nagłośnienie, ciągi komunikacyjne i nasadzenia. Wartość inwestycji zrealizowanych wyniosła **11 351 845 zł w ramach programu „Budowa i Modernizacja Osiedlowych i Dzielnicowych Centrów Sportu i Rekreacji”**.

3. W ramach innego programu powstały dwa boiska uniwersalne wraz z ogrodzeniem, oświetleniem, nagłośnieniem i monitoringiem przy Szkole Podstawowej nr 44 w Zespole Szkół nr 10, ul. Karpacka. Koszt inwestycji wyniósł 1 522 000 zł.

4. W ramach programu **Budowy Boisk Szkolnych „Magnolia”** powstało boisko wielofunkcyjne o nawierzchni poliuretanowej, skocznia w dal oraz elementy małej siłowni zewnętrznej przy Szkole Podstawowej nr 61, ul. 3 Maja. Programem objęte są szkoły, w których powierzchnia istniejących boisk nie pozwala, ze względu na małe wymiary, na wybudowanie boisk w ramach żadnego z ww. programów. Koszt inwestycji w 2012 r. wyniósł **643 000 zł**.

Inwestycje zrealizowane w roku szkolnym 2011/2012 były dopełnieniem realizowanej strategii, polegającej na modernizacji obiektów sportowych (w szczególności boisk) równomiernie, we wszystkich osiedlach miasta (mapa 12.12.). Powstałe obiekty do południa służą szkołom, natomiast popołudniami są udostępniane mieszkańcom pobliskich osiedli. Na większości obiektów zatrudnieni są animatorzy sportu, którzy odpowiadają za organizację zajęć sportowo – rekreacyjnych dla mieszkańców. W przypadku boisk wybudowanych w ramach programu „Moje Boisko

– Orlik 2012” zatrudnienie animatora jest wymogiem. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniu społeczności lokalnych, które chcą korzystać w godzinach wieczornych również z pozostałych boisk, Wydział Oświaty postanowił rozszerzyć program „Animator środowiskowy” również o obiekty powstałe w ramach miejskiego programu „Budowy i Modernizacji Dzielnicowych i Osiedlowych Centrów Sportu i Rekreacji”.

5. Program Budowy Małych Boisk Przed-szkolnych „Gryfuś”:

- Przedszkole Publiczne nr 23 – ul. Ofiar Oświęcimia 12;
- Przedszkole Publiczne nr 27 – ul. H. Pobożnego 6/8;
- Przedszkole Publiczne 41 – ul. Malczewskiego 24;
- Przedszkole Publiczne nr 67 – ul. Cegielskiego 9;
- Przedszkole Publiczne nr 77 – ul. Hoża 9/10

Program jest nowatorskim projektem realizowanym przez Gminę Miasto Szczecin, polegającym na wybudowaniu małych, wielofunkcyjnych boisk poliuretanowych, wraz z bieżnią oraz kilkuelementową tzw. „ścieżką zdrowia” przy przedszkolach. Wychodzi naprzeciw potrzebie wprowadzania elementów sportowo-rekreacyjnych do programu kształcenia przedszkolnego.

6. Program „Animator środowiskowy”

W roku szkolnym 2011/2012 kontynuowany był program sportowego animatora środowiskowego, realizowany na boiskach szkolnym wybudowanych w ramach:

- Miejskiego programu budowy i modernizacji osiedlowych i dzielnicowych centrów sportu i rekreacji,
- Rządowego programu „Moje Boisko – Orlik 2012”.

Głównymi celami zatrudnienia animatorów środowiskowych na przyszłolnych obiektach sportowych jest:

- upowszechnianie kultury fizycznej wśród uczniów szkół oraz mieszkańców;
- przeciwdziałanie patologiom społecznym, poprzez prowadzenie na powstałych obiektach, zajęć sportowych i sportowo – rekreacyjnych.

W związku ze stale zwiększającą się przyszłolną bazą sportową w roku szkolnym 2011/2012 uruchomiono kolejnych animatorów, zwiększając tym

samym poziom ich zatrudnienia do **28,5 etatu**. Całoroczny koszt funkcjonowania programu wyniósł prawie **1 400 000 zł**. Finansowanie pochodziło z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

12.3.2.2. Modernizacja budynków oświatowych

W roku szkolnym 2011/2012 Miasto zrealizowało następujące programy modernizacji budynków oświatowych:

1. Program przystosowania obiektów oświatowych dla potrzeb dzieci niepełnosprawnych

- Założeniem Programu jest likwidacja barier architektonicznych w budynkach szkolnych w celu ich przystosowania do potrzeb dzieci niepełnosprawnych. Programem objęto dwie szkoły:
- Szkołę Podstawową nr 41 przy ul. Cyryła i Metodego (remont toalet – obecnie trwają prace remontowe)
- Gimnazjum Nr 26 przy ul. Małkowskiego (remont posadzek, remont wiatrołapu, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, wykonanie podjazdu dla niepełnosprawnych – program w trakcie realizacji).

Na rok 2012 przewidziano na realizację ww. programu kwotę **500 000,00 zł**.

2. Program poprawy stanu technicznego obiektów oświatowych

W ramach Programu przeprowadzone są remonty dachów, toalet, pomieszczeń dydaktycznych, korytarzy, izolacji budynków, remonty instalacji elektrycznej, centralnego ogrzewania, instalacji hydrantowej i wodnokanalizacyjnej, wymienia się stolarkę okienną i drzwiową, oraz prowadzone są różne inne zadania mające na celu poprawę stanu technicznego i podniesienie standardu budynków przez zapewnienie wygodniejszych i bezpieczniejszych warunków dla prowadzenia procesu dydaktycznego.

W roku szkolnym 2011/2012 wykonane zostały następujące prace inwestycyjno-remontowe w jednostkach oświatowych:

• remonty dachów:

- Szkoła Podstawowa nr 63 przy ul. Grodzkiej,
- Przedszkole Publiczne nr 74 przy ul. 26-go Kwietnia ,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 4 przy ul. Romera,

- Zespół Szkół Budowlanych przy ul. Unistawy (w trakcie realizacji);
- **remonty toalet:**
 - Gimnazjum nr 2 przy ul. Cyryla i Metodego,
 - Gimnazjum nr 7 przy ul. Zofii Nałkowskiej,
 - Gimnazjum nr 8 przy ul. Dubois,
 - Gimnazjum nr 9 przy ul. Dunikowskiego,
 - Gimnazjum nr 12 przy ul. Świętoborzyców,
 - Szkoła Podstawowa nr 11 (zaplecze sali gimnastycznej – w trakcie realizacji);
- **wymiana stolarki okiennej:**
 - Szkoła Podstawowa nr 18 przy ul. Komuny Paryskiej,
 - Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 przy ul. Kopernika,
 - Pałac Młodzieży – Pomorskie Centrum Edukacji przy al. Piastów,
 - Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia przy al. Wojska Polskiego;
- **prace inwestycyjno-remontowe związane z utworzeniem dodatkowych oddziałów przedszkolnych oraz klas pierwszych w szkołach podstawowych:**
 - Szkoła Podstawowa nr 48 przy ul. Czorszyńskiej (w trakcie realizacji),
 - Szkoła Podstawowa nr 45 z Oddziałami Integracyjnymi przy ul. Benesza,
 - Szkoła Podstawowa nr 35 przy ul. Świętoborzyców;
- **prace inwestycyjno – remontowe związane z utworzeniem dodatkowych oddziałów w przedszkolach publicznych:**
 - Przedszkole Publiczne nr 1 przy ul. Grażyny,
 - Przedszkole Publiczne nr 3 przy ul. Potulickiej,
 - Przedszkole Publiczne nr 4 przy ul. Ogińskiego,
 - Przedszkole Publiczne nr 5 przy ul. Tomaszowskiej,
 - Przedszkole Publiczne nr 9 przy ul. K. Napierskiego (w trakcie realizacji),
 - Przedszkole Publiczne nr 11 przy ul. Osiedle Kasztanowe,
 - Przedszkole Publiczne nr 14 przy ul. Bandurkiego,
 - Przedszkole Publiczne nr 23 przy ul. Ofiar Oświęcimia,
 - Przedszkole Publiczne nr 31 przy ul. Monte Cassino,
 - Przedszkole Publiczne nr 32 przy ul. Farnej,
 - Przedszkole Publiczne nr 41 przy ul. Malczewskiego,
 - Przedszkole Publiczne nr 46 przy ul. Zawadzkiego,
 - Przedszkole Publiczne nr 48 przy ul. 9-go Maja,
 - Przedszkole Publiczne nr 50 (filia) przy ul. Junackiej,
 - Przedszkole Publiczne nr 51 przy ul. Krzywej,
 - Przedszkole Publiczne nr 59 przy ul. Ks. Zofii,
 - Przedszkole Publiczne nr 60 przy ul. Romera,
 - Przedszkole Publiczne nr 64 przy ul. Ks. Barnima III Wielkiego,
 - Przedszkole Publiczne nr 67 przy ul. Cegielskiego,
 - Przedszkole Publiczne nr 74 przy ul. 26-go Kwietnia;
- **prace remontowe związane z restrukturyzacją szkół:**
 - Gimnazjum 26 przy ul. Małkowskiego (w związku z połączeniem z VIII Liceum Ogólnokształcącym),
 - Szkoła Podstawowa nr 64 przy ul. Rayskiego 9 (w związku z połączeniem ze Szkołą Podstawową Nr 54);
- **doprowadzenie ciepłej wody do sanitariatów, kuchni i pomieszczeń socjalnych:**
 - Centrum Edukacji Ogrodniczej przy ul. Batalionów Chłopskich,
 - Szkoła Podstawowa nr 20 przy ul. Dobrzyńskiej,
 - Szkoła Podstawowa nr 53 przy ul. Budzysza Wosia,
 - Zespół Szkół nr 10 przy ul. Karpackiej,
 - Gimnazjum nr 1 przy ul. Reymonta,
 - Gimnazjum nr 2 przy ul. Cyryla i Metodego,
 - Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy dla dzieci Słabo Słyszących przy ul. Grzymańskiej,
 - Gimnazjum nr 5 przy ul. Komuny Paryskiej,
 - Zespół Szkół Nr 2 przy ul. Portowej;
- **wykonanie instalacji hydrantowej:**
 - Szkoła Podstawowa nr 68 przy ul. Zakole,
 - Gimnazjum nr 9 przy ul. Dunikowskiego,
 - Szkoła Podstawowa nr 63 z Oddziałami Integracyjnymi;
- **remonty pomieszczeń węzłów ciepłych:**
 - Przedszkole Publiczne nr 38 przy ul. Włociańskiej,
 - Przedszkole Publiczne nr 62 przy ul. Jasnej,
 - Przedszkole Publiczne nr 67 przy ul. Cegielskiego,
 - Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy dla Dzieci Słabo Słyszących przy ul. Grzymańskiej;

12. OŚWIATA

- **remont tarasów:**

- I Liceum Ogólnokształcące przy al. Piastów,
- Przedszkole Publiczne nr 58 przy ul. Beneusza (rozbiórka).

Na rok 2012 przewidziano na realizację ww. programu kwotę **7 952 268,00 zł**.

3. **Rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 59 w Szczecinie**

Trwają prace przygotowawcze związane z wyłonieniem wykonawcy na rozbudowę budynku Szkoły Podstawowej nr 59 przy ul. Dąbskiej o segment dydaktyczny i salę gimnastyczną. Realizacja zadania nastąpi w latach 2012 – 2014. Zadanie prowadzi Wydział Inwestycji Miejskich. Koszt inwestycji – 15 600 000,00 złotych.

4. **Termomodernizacja budynków oświatowych**

Została opracowana dokumentacja projektowa na termomodernizację następujących obiektów oświatowych:

- kompleks budynków Szkoły Podstawowej nr 56 i Gimnazjum nr 3 przy ul. Malczewskiego,
- kompleks budynków Szkoły Podstawowej nr 35 i Gimnazjum nr 12 przy ul. Świętoborzyców,
- Gimnazjum nr 10 przy ul. Siemiradzkiego,
- Szkoła Podstawowa nr 63 z Oddziałami Integracyjnymi przy ul. Grodzkiej.

Termin realizacji uzależniony jest od wysokości przyznanych na ten cel środków finansowych w budżecie Miasta oraz od pozyskania środków z funduszy zewnętrznych;

5. **Rozwój infrastruktury turystycznej**

Trwa II etap budowy Międzyszkolnego Ośrodka Sportowego Euroregionalne Centrum Edukacji Wodnej i Żeglarskiej.

12.3.2.3. Poprawa warunków kształcenia

W maju 2012 r. zakończono realizację projektu pn. **„Poprawa jakości kształcenia szczecińskich szkół ponadgimnazjalnych poprzez zakup wyposażenia i środków dydaktycznych oraz modernizację pracowni zgodnie z potrzebami rynku pracy”** dofinansowanego ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013, Poddziałanie 7.1.2. Infrastruktura edukacyjna – szkolnictwo ponadgimnazjalne. Projekt realizowany był na terenie **29** szczecińskich szkół oraz zespołów szkół ponadgimnazjalnych korzystających z po-

wstałej w ramach projektu infrastruktury. Projekt obejmował przebudowę oraz zakup wyposażenia w pomoce dydaktyczne i urządzenia do praktycznej nauki zawodu do **101** pracowni szczecińskich szkół ponadgimnazjalnych oraz budowę **2** szklarni.

W ramach projektu:

- zakupiono pomoce dydaktyczne do **32** istniejących pracowni w 14 liceach ogólnokształcących (13 szkół),
- stworzono 3 nowe pracowni w **3** liceach ogólnokształcących i zakupiono pomoce dydaktyczne dla tych pracowni,
- zakupiono pomoce dydaktyczne oraz urządzenia do praktycznej nauki zawodu do **47** istniejących pracowni w 14 szkołach o profilu technicznym,
- stworzono **19** nowych pracowni w 11 szkołach o profilu technicznym i zakupiono pomoce dydaktyczne oraz urządzenia do praktycznej nauki zawodu dla tych pracowni,
- zbudowano **2** szklarnie, w tym jedną trzymodułową.

Łącznie w ramach projektu zakupiono:

- 7 461 szt. pomocy dydaktycznych,
- 399 szt. zestawów komputerowych i laptopów,
- 1 778 szt. urządzeń do praktycznej nauki zawodu.

Nakłady projektu wyniosły **9 525 248,06 zł**, z czego dofinansowanie planowane jest na **4 459 600,32 zł** (trwa procedura weryfikacji wniosków o płatność).

12.3.3. PODSTAWOWE DECYZJE PRAWNE I STRATEGICZNE

12.3.3.1. Przeprowadzenie racjonalizacji sieci szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez Miasto Szczecin

W dniu 20 lutego 2012 roku na XVI sesji Rady Miasta Szczecin, radni podjęli uchwały w sprawie zamiaru likwidacji lub przekształcenia sieci szkół i placówek, przeniesienia kształcenia w określonym zawodzie do innej szkoły oraz połączenia szkół w zespół. Przyczyną kolejnego etapu restrukturyzacji szczecińskich szkół i placówek oświatowych, podobnie jak w większości gmin, stał się przede wszystkim niż demograficzny, który wymagał podjęcia działań w kierunku racjonalizacji sieci szczecińskich szkół i placówek oświatowych, i tym samym – zrównoważenia deficytu budżetowego Miasta Szczecin. Część działań restrukturyzacyjnych wynikała także ze zmian przepisów

wprowadzonych nowelizacją ustawy o systemie oświaty dotyczących wychowania przedszkolnego oraz szkolnictwa ponadgimnazjalnego.

W dniu 20 lutego 2012 r. Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin przygotował 67 projektów uchwał, które zmienić miały sieć szczecińskich szkół i placówek oświatowych. W wyniku debaty publicznej prowadzonej z dyrektorami, nauczycielami, pracownikami, rodzicami i uczniami restrukturyzowanych szkół i placówek wprowadzono autopoprawki do niektórych uchwał, które przewidywały alternatywne rozwiązania:

- 17 dyrektorek przedszkoli publicznych złożyło wniosek o prywatyzację placówek. Biorąc pod uwagę lokalizację przedszkola oraz sieć przedszkoli w danej dzielnicy Prezydent wytypował 7 placówek stawiając jednocześnie dodatkowy warunek pozytywnego zaopiniowania wniosku dyrektora przez rodziców oraz radę pedagogiczną. Kryterium to spełniły tylko trzy przedszkola, jednak Rada Miasta wszystkie wnioski w ww. sprawie odrzuciła.
- Dyrektor Zespołu Szkół Łączności złożył wniosek o przesunięcie terminu likwidacji placówki o rok – autopoprawka została przyjęta.
- Dyrektor Zachodniopomorskiego Centrum Edukacji złożyła wniosek o zmianę nazwy nowego zespołu szkół, który miał powstać w wyniku połączenia dwóch dotychczas istniejących zespołów szkół poprzez dodanie w nazwie zespołu słowa „Zachodniopomorskie”, co miałyby podkreślać tradycje wypracowane przez obie szkoły – autopoprawka została przyjęta.
- Wycofano projekt uchwały w sprawie zamiaru likwidacji publicznego Gimnazjum nr 8 w Szczecinie, ul. Dubois 38/41 wprowadzając w zamian projekt uchwały w sprawie stopniowej likwidacji Gimnazjum nr 3 przy ul. Malczewskiego 22a – uchwała została podjęta.

Ponadto, w związku z brakiem pozytywnej opinii Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty odstąpiono od utworzenia Zespołu Szkół nr 15, który miał powstać w wyniku połączenia Szkoły Podstawowej nr 12 i Gimnazjum nr 15. Odstąpiono także od planu restrukturyzacji szczecińskich przedszkoli publicznych w związku z zapowiedzią Rządu o przyznaniu dotacji dla jednostek samorządu terytorialnego na utrzymanie przedszkoli. Zostały jednak podjęte działania mające na celu utworzenie w roku szkolnym 2012/2013 650 do-

datkowych miejsc w przedszkolach publicznych przy wykorzystaniu już istniejącej bazy lokalowej oraz zorganizowanie 20 grup międzyoddziałowych, które będą realizowały indywidualne potrzeby i zainteresowania dzieci w wieku przedszkolnym w ramach realizacji miejskiego programu jakościowego „Ogrody Wyobraźni”.

Przedstawienie w dniu 20 lutego 2012 r. projektów uchwał Radzie Miasta Szczecin poprzedzone zostało cyklem spotkań i debat zainteresowanych środowisk z Zastępcą Prezydenta Miasta, p. Krzysztofem Soską oraz przedstawicielami Wydziału Oświaty Urzędu Miasta Szczecin, które odbyły się na przełomie stycznia i lutego 2012 r.

W wyniku przeprowadzonej restrukturyzacji z dniem 31 sierpnia 2012 roku zostały zlikwidowane następujące typy szkół:

- 1 szkoła podstawowa,
- 3 licea ogólnokształcące,
- 4 technika (4 letnie),
- 1 technikum uzupełniające,
- 3 licea profilowane,
- 2 zasadnicze szkoły zawodowe.

12.3.3.2. Wypowiedzenie Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników Niebędących Nauczycielami, zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez Miasto Szczecin

Ponadzakładowy Układ Zbiorowy Pracy został zawarty 8 stycznia 1997 r. na czas nieokreślony pomiędzy Prezydentem Miasta Szczecin i stroną związkową. Ze strony związkowej Układ zawarły właściwe statutowo organy ponadzakładowych organizacji związkowych tj.:

- Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego,
- Komisja Krajowa Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”,
- Komisja Krajowa Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność 80”.

PUZP ustalał zasady i warunki wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy pracowników niepedagogicznych. Układ funkcjonował w 167 publicznych szkołach i placówkach prowadzonych przez Miasto Szczecin i obejmował ok. 2300 pracowników niepedagogicznych.

O konieczności wypowiedzenia PUZP przesądziły następujące aspekty:

- dążenie do decentralizacji zarządzania szkołami i placówkami, dla których organem prowadzącym jest Gmina Miasto Szczecin – poprzez przekazanie dyrektorom tych jednostek pełnej odpowiedzialności za kształtowanie polityki kadrowej, a w tym odpowiedzialności za zatrudnianie i wynagradzanie pracowników w ramach środków zawartych w planach finansowych jednostek oświatowych,
- brak możliwości ponoszenia skutków finansowych PUZP w budżecie Gminy Miasta Szczecin,
- konieczność jednakowego traktowania wszystkich pracowników samorządowych zatrudnionych w zakładach budżetowych i jednostkach organizacyjnych Miasta Szczecin.

Wypowiedzenie Układu zostało dokonane przez Prezydenta Miasta Szczecin w dniu 15 września 2011 r. Okres wypowiedzenia Układu wynosił 3 miesiące i upłynął w dniu 31 grudnia 2011 r. Od 1 stycznia 2012 r., zgodnie z art. 772 ustawy – Kodeks pracy, warunki wynagradzania za pracę

i inne świadczenia ustalone zostały przez każdego pracodawcę z osobna (dyrektora szkoły lub placówki oświatowej) w regulaminie wynagradzania uzgodnionym z zakładowymi organizacjami związkowymi.

12.3.3.3. Uzyskanie certyfikatu Samorządowego Lidera Edukacji

W dniu 29 listopada 2011 r. na uroczystej gali w Krakowie Gmina Miasto Szczecin otrzymała certyfikat „**Samorządowego Lidera Edukacji**” oraz wyróżnienie „**Primus 2011**” przyznawane przez Fundację Rozwoju Edukacji i Szkolnictwa Wyższego dla samorządów wyróżniających się szczególnym zaangażowaniem w dziedzinie rozwoju edukacji i działalności na rzecz młodzieży. Nasze miasto zdobyło maksymalną liczbę punktów (150 na 150 możliwych do uzyskania).

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Raport o stanie realizacji zadań oświatowych za rok szkolny 2011/2012, Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin
2. System Informacji Oświatowej wg stanu na dzień 30 września 2011 r.

13. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

13.1. ZAGROŻENIE PRZESTĘPCZOŚCIĄ

Główną instytucją bezpieczeństwa i porządku publicznego w Szczecinie jest Miejska Komenda Policji. Składa się ona z 3 sekcji: ruchu drogowego, sekcji do walki z przestępczością narkotykową oraz z sekcji prewencji, która obejmuje dzielnicowych, wspólne działania z samorządami lokalnymi i profilaktykę. Teren miasta Szczecin jest podzielony na pięć obszarów: Śródmieście, Niebuszewo, Pogodno, nad Odrą, Dąbie, przyporządkowanych pięciu komisariatom. Każdy obszar działania komisariatu dzieli się na sektory, a te z kolei na rejon, do których przyporządkowany jest dzielnicowy. Każdy dzielnicowy pełni dyżur w punkcie przyjęć kilka razy w miesiącu. W Szczecinie znajduje się 20 wydziałów komendy wojewódzkiej Policji, oddział prewencji, laboratorium kryminalistyczne, a także sztab zachodniopomorskiej policji.

Na koniec 2011 r., Komenda Miejskiej Policji w Szczecinie posiadała 1023 etatów, w tym 160 etatów w ogniach patroloво-interwencyjnych, 87 etatów dzielnicowych, 26 etatów wywiadowców i 95 etatów w Wydziale Ruchu Drogowego. W strukturze organizacyjnej KMP w Szczecinie wprowadzono następujące zmiany:

- zlikwidowano i wyłączono z etatu Wydziału Prewencji KMP w Szczecinie Ogniwo Przewodników Psów Służbowych;
- zlikwidowano i wyłączono z etatu Wydziału Prewencji KMP w Szczecinie Referat Konny;

- utworzono i włączono do etatu Wydziału Prewencji KMP w Szczecinie Referat Przewodników Psów Służbowych i Konnych;
- w Wydziale Ruchu Drogowego utworzono Zespół Profilaktyki Społecznej i Organizacji Służby w miejsce istniejącego referatu;
- w Komisariatach Policji utworzono w miejsce dotychczasowo funkcjonujących wydziałów kryminalnych (podzielonych na referaty) 3 kierunkowe wydziały, w tym: Wydział dw. z przestępczością przeciwko życiu i zdrowiu, Wydział do walki z przestępczością przeciwko mieniu i Wydział do walki z korupcją i przestępczością gospodarczą;
- utworzono Zespół Statystyki Przestępczości;
- utworzono Zespół ds. Wykroczeń w miejsce dotychczasowo funkcjonujących Referatów;
- zlikwidowano Rewiry dzielnicowych w KP Szczecin Nad Odrą – w ich miejsce utworzono Zespół Dzielnicowych.

Na koniec 2011 r., KMP Szczecin posiadała 31 wakatów.

W 2011 r., stwierdzono ogółem 17 929 przestępstw, tj. o 89 mniej niż w roku 2010.

Ściganiem karnym objęto 5 904 osoby, w tym 635 nieletnich sprawców czynów karalnych. W analogicznym okresie roku 2010 liczby te wyniosły odpowiednio 5 826 (odnotowano wzrost o 1,3%) i 756 (odnotowano spadek o 16,0%).

W 2011 r., policjanci KMP w Szczecinie ujawnili 635 nieletnich sprawców czynów karalnych. W stosun-

Tabela 13.1. Liczba wybranych kategorii przestępstw stwierdzonych na terenie działania KMP Szczecin w latach 2010-2011

KATEGORIA PRZESTĘPSTWA	LICZBA PRZESTĘPSTW		ZMIANA ILOŚCIOWA	ZMIANA %
	2010	2011		
przestępstwa kryminalne w tym:	14 506	13 998	-508	-3,5%
zabójstwo	11	11	0	0%
zgwałcenie	7	11	+4	+57,1%
kradzież cudzej rzeczy (bez samochodu)	3 572	3 428	-144	-4,0%
kradzież samochodu	249	230	-19	-7,6%
krótkotrwały zabór pojazdu	112	97	-15	-13,4%
kradzież z włamaniem	3 634	3 118	-516	-14,2%
rozbój i kradzieże ogólnie	376	372	-4	-1,1%
rozbój i kradzieże z bronią	26	16	-10	-38,5%
bójki i pobicia	122	114	-8	-6,5%
uszkodzenie rzeczy	1 034	1 014	-20	-1,9%
przestępstwa gospodarcze	1 768	2 001	+233	+13,2%

Źródło: Komenda Wojewódzka Policji w Szczecinie.

ku do ogólnej liczby osób podejrzanych stanowi to 10,7% sprawców przestępstw. Porównując tę liczbę z analogicznym okresem roku ubiegłego (756), stwierdzono spadek liczby ujawnionych nieletnich sprawców czynów karalnych o 16,0%. Osoby nieletnie popełniły łącznie 1 891 czynów zabronionych z 17 929 przestępstw stwierdzonych, co stanowi 10,5%. Spośród wymienionych czynów nieletni najczęściej dokonali: kradzieży z włamaniami – 498 przestępstw (spadek o 14 w porównaniu z rokiem 2010), kradzieży cudzej rzeczy – 404 przestępstwa (spadek o 30) w tym: kradzież samochodu – 37 przestępstw (wzrost o 26); uszkodzeń rzeczy – 177 przestępstw (wzrost o 41); przestępstw przeciwko funkcjonariuszowi publicznemu – 138 (wzrost o 25); przestępstw narkotykowych – 102 (spadek o 111); uszczerbek na zdrowiu – 89 przestępstw (wzrost o 27); rozbojów i wymuszeń rozbójniczych – 88 przestępstw (spadek o 4); bójka i pobicie – 35 przestępstw (spadek o 1).

Ponadto funkcjonariusze KMP Szczecin ujawnili 15 osób nieletnich pod wpływem narkotyków (spadek o 1 względem 2010 r.), 151 nieletnich pod wpływem alkoholu (spadek o 32) oraz ujawnili 845 osób nieletnich zagrożonych demoralizacją (spadek o 77).

Policjanci pionu prewencji KMP w Szczecinie w 2011 r., zatrzymali łącznie 5 358 sprawców przestępstw na gorącym uczynku lub w bezpośrednim pościgu, w tym: policjanci ogniwo patrolowo-interwencyjnych – 4 172 zatrzymanych sprawców, dzielnicowi – 595 zatrzymanych sprawców, policjanci Sekcji Ruchu Drogowego i inni – 591 zatrzymanych sprawców.

W poszczególnych kategoriach statystyki przedstawiają się następująco:

- sprawcy rozbojów i kradzieży rozbójniczych – 222;
- sprawcy bójek i pobic – 595;
- sprawcy kradzieży z włamaniem – 258;
- sprawcy kradzieży mienia (bez samochodu) 840;

- sprawcy kradzieży pojazdów – 59;
- sprawcy uszkodzeń mienia – 697;
- sprawcy przestępstw określonych w rozdziale 6 Ustawy o narkomanii – 165;
- sprawcy innych przestępstw (w tym nietrzeźwi kierowcy, sprawcy gróźb karalnych znęcania nad rodziną itp.) – 2 522 osoby.

Według wstępnych danych w 2011 r., na terenie działania KMP Szczecin doszło do 654 wypadków, w których zginęło 13 osób i 762 osoby zostały ranne. Do Policji zgłoszono 5 241 kolizji drogowych. Według danych na terenie działania KMP Szczecin wydarzyło się kolizji drogowych w 2010 r. – 6 019, 2011 r. – 5 241. Natomiast z winy kierującego w 2011 r., odnotowano 498 wypadków drogowych, tj. 76,1% ogółu wypadków (w porównaniu do 2010 roku wzrost o 12, tj. 2,5%) w których 6 osób poniosło śmierć, tj. 46,2% ogółu zabitych. Głównymi przyczynami wypadków spowodowanych przez kierujących było nieprawidłowe zachowanie wobec pieszych (nieprawidłowe przejeżdżanie przejść dla pieszych, nieudzielenie pierwszeństwa pieszemu) – 145 wypadków tj. 9,1% ogółu wypadków z winy kierującego, w których zginęła 1 osoba i 152 osoby zostały ranne. Z powodu nieudzielenia pierwszeństwa przejazdu było 134 wypadków, tj. 27% ogółu wypadków z winy kierującego, w których 2 osoby poniosły śmierć i 160 osób zostało rannych.

W 2011 r., z winy pieszych uczestników ruchu odnotowano 58 wypadków drogowych (w porównaniu do 2010 roku spadek o 10, tj. 1,5%) w których 4 osoby zginęły i 54 osoby doznały obrażenia ciała (spadek o 10, tj. 1,6%). Głównymi przyczynami wypadków spowodowanych przez pieszych użytkowników dróg było nieostrożne wejście na jezdnię przed jadącym pojazdem – 18 wypadków, tj. 31% ogółu wypadków z winy pieszego, w których 18 osób zostało rannych a także wejście na jezdnię w miejscu niedozwolonym – 15 wypadków, tj. 28,8% ogółu wypadków z winy pieszego,

Tabela 13.2. Wypadki drogowe

JEDNOSTKA KMP/KPP	LICZBA WYPADKÓW		LICZBA ZABITYCH		LICZBA RANNYCH	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011
województwo zachodniopomorskie	1 485	1 544	170	170	1 803	1 885
KMP Szczecin	617	654	13	13	668	762

Źródło: Komenda Wojewódzka Policji w Szczecinie.

w których 1 osoba zginęła i 14 osób zostało rannych.

Policjanci WRD KMP Szczecin w 2011 r., ujawnili 653 nietrzeźwych kierujących (z art. 178a §1 kk, 87 § 1 kw), a w 2010 r. – 655 nietrzeźwych, co stanowi spadek o 2, tj. 0,3%. Nietrzeźwych rowerzystów w 2011 r. policjanci ujawnili 82 a w 2010 r. – 70 co stanowi wzrost o 13, tj. 18,6%. Ponadto ujawniono 158 (2010 r. – 86) kierujących pod wpływem narkotyków.

W 2011 r., ujawniono 151 przypadki, w których nieletni znajdował się pod wpływem alkoholu. Szczególnie niepokojące jest to, że obniża się wiek inicjacji alkoholowej. Po tego typu napoje sięgają już uczniowie szkół podstawowych w wieku 10-12 lat. Komenda Miejska Policji w Szczecinie we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz szczecińskimi kuratorami zawodowymi zainicjowała akcję profilaktyczną pn. „Trzeźwa młodość – Jasna przyszłość”. W 2011 roku rozpoczęto jej trzecią edycję. Działaniami objęto uczniów klas I 30 Szkół Gimnazjalnych w Szczecinie. Zajęcia odbywały się w 64 klasach, przeszkolono 1 920 uczniów.

W roku 2011 ujawniono 15 nieletnich pod wpływem narkotyku tj. o 4 osoby mniej niż w 2010 r. Osoby nieletnie, zażywające narkotyki to głównie chłopcy w wieku 13 do 17 lat, pochodzący z tzw. „dobrych domów”, gdzie wychowanie oparte jest na „kulcie pieniądza”, efektem czego jest niewydolność metod wychowawczych rodziców. Komenda Miejska Policji w Szczecinie oprócz działań interwencyjnych w zakresie przedmiotowej problematyki podejmuje szeroko zakrojone działania profilaktyczne. W związku z tym w KMP w Szczecinie przygotowano prezentację multimedialną pn. „Współczesne formy odurzania”, która prezentowana jest podczas zebrań z rodzicami, nauczycielami i pedagogami.

W celu ograniczenia oraz zapobiegania przestępczości Policja przeprowadziła w latach 2010-2011 szereg akcji profilaktycznych i edukacyjnych, dążąc do eliminowania lub minimalizowania negatywnych zjawisk na terenie szkoły. KMP w Szczecinie prowadziła sprawdzone akcje i programy, ale także wdrażała nowe propozycje („Nieletni paragraf”, „Mamo, Tato – 13 lat minęło”, „Ciesz się słońcem”, „Drink pod ochroną”, „Przyjaciele Gryfusia”, „Alfred radzi”, „Życie – film w reżyserii własnej”):

- w miejscach publicznych i miejscach zamieszkania realizacja programów: „Vademecum seniora”, „Bezpieczna przestrzeń”, „Bezpieczne wakacje / ferie”, „Wakacyjny patrol”, „Przeciwdziałanie włamaniom do pojazdów”;
- programy dla uczestników ruchu drogowego: „Po imprezie nie prowadź”, „Trzeźwy Poranek”, „Bezpieczna droga do szkoły”, „Fotelik”, „Transport drogowy”.

Pozyskane środki finansowe z budżetu Miasta Szczecin w latach 2010-2011 pozwoliły w znacznym stopniu zrealizować zamierzenia dotyczące modernizacji budynków, jakimi dysponują jednostki i komórki organizacyjne KMP w Szczecinie, co przyczyniło się do poprawy warunków pracy w zmodernizowanych jednostkach. W roku 2010 kwotę 1 840 000 zł. (2011 r. – 2 000 000 zł) uzyskaną z budżetu Miasta Szczecin wykorzystano zgodnie z planem tj. w celu robót budowlanych w KP Niebuszewo, a także na prace budowlane, zakup sprzętu kwantowego i techniki biurowej w KP Dąbie. W ostatnim czasie Komenda Miejska Policji w Szczecinie ze środków własnych została zaopatrzona w nowe laptopy do użytku służbowego, jak również sprzęt komputerowy, multimedialny i fotograficzny, który pozyskano dzięki współpracy z Urzędem Miasta Szczecin.

13.2. DZIAŁALNOŚĆ STRAŻY MIEJSKIEJ

Straż Miejska funkcjonuje od roku 1991 na podstawie Zarządzenia NR15/91 Prezydenta Miasta Szczecina z dnia 21 października 1991 r., w sprawie utworzenia Straży Miejskiej w Szczecinie. Z dniem 1 października 1993 r. Straż Miejska Szczecin została przekształcona w jednostkę budżetową Urzędu Miasta Szczecin na mocy Uchwały Nr XL/558/93 Rady Miasta Szczecin z dnia 26 lipca 1993 r., w sprawie przekształcenia Straży Miejskiej w jednostkę budżetową.

Pracę w Straży świadczyć może osoba spełniająca wymogi określone w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 roku o strażach gminnych. W celu ustalenia przydatności kandydatów do pracy w Straży, przeprowadza się nabór na zasadach określonych w ustawie z dnia 06.05.2005 r., o zmianie ustawy o pracownikach samorządowych, ustawy o samorządach kolegialnych odwoławczych i ustawy o systemie oświaty (Dz.U. nr 122, poz. 1020). Komendant kieruje zatrudnionych w Stra-

ży pracowników na okresowe badania lekarskie i psychologiczne, jak również może skierować na sprawdzian umiejętności fizycznych.

Straż wykonuje zadania w zakresie ochrony porządku publicznego wynikające z ustaw i aktów prawa miejscowego oraz inne czynności i zadania określone przez Prezydenta Miasta Szczecin:

- działa samodzielnie bądź wspólnie z przedstawicielami innych organów w zakresie określonym przez Prezydenta i Komendanta Straży,
- współpracuje z Policją na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, wydanym z upoważnienia ustawy o strażach gminnych. Służbami, instytucjami prowadzącymi działalność na rzecz poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego, ekologii ochrony, opieki nad zwierzętami, ochrony zabytków i miejsc o szczególnym znaczeniu dla tradycji i historii.

Strażnik wykonujący zadania straży ma prawo do:

- udzielania pouczeń,
- legitymowania osób w uzasadnionych przypadkach w celu ustalenia ich tożsamości,
- ujęcia osób stwarzających w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także mienia i niezwłocznego doprowadzenia do najbliższej jednostki Policji,
- nakładania grzywien w postępowaniu mandatowym za wykroczenie określone w trybie przewidzianym przepisami o postępowaniu w sprawach o wykroczenia,

- dokonywania czynności sprawdzających, kierowania wniosków o ukaranie do sądu, oskarżenia przed sądem i wnoszenia środków odwoławczych – w trybie przewidzianym przepisami o postępowaniu w sprawach o wykroczenia,
- usuwaniu pojazdów i blokowania kół pojazdów w przypadkach określonych w przepisach o ruchu drogowym,
- wydawania poleceń,
- żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych i samorządowych.

Strażnik może stosować, wobec osób uniemożliwiających wykonanie przez niego zadań określonych w ustawie, następujące środki przymusu bezpośredniego: siła fizyczna w postaci chwytów obezwładniających, kajdanki, pałki obronne wielofunkcyjne, psy obronne, paralizator elektryczny, broń gazowa i ręczne miotacze gazu.

W latach 2010 i 2011 kontynuowano współpracę z wydziałami Urzędu Miasta, administracjami mieszkaniowymi, innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz instytucjami państwowymi, szczególnie zaś z Policją i Radami Osiedli.

Według stanu na 31 grudnia 2011 roku w Straży Miejskiej Szczecin zatrudnionych było 138 osób, z tego 118 osób to funkcjonariusze, 20 osób to pracownicy administracyjni w tym 6 osób niepełnosprawnych. W strukturze organizacyjnej wyodrębnione są 4 oddziały: Północ, Prawobrzeże, Zachód i Śródmieście oraz 6 referatów: ruchu drogowego, wodny, komunikacji społecznej (szkol-

Tabela 13.3. Wyniki działalności Straży Miejskiej w Szczecinie w latach 2010-2011

RODZAJ SPRAWY	2010		2011	
	LICZBA SPRAW	KWOTA W ZŁ	LICZBA SPRAW	KWOTA W ZŁ
przyjęte zgłoszenia	24 348		28 174	
kontrole	18 805		19 291	
interwencje	43 040		46 262	
pouczenia	7 047		6 228	
mandaty gotówkowe	227	35 210	301	39 540
mandaty kredytowe	16 589	2 623 045	18 315	2 815 895
mandaty zaoczne	1 873	416 000	613	137 500
wnioski do Sądu	skierowane	2 286	2 021	
	sprawy odroczone	2 146	2 026	509 830
	odroczone	160	190	

Źródło: Straż Miejska Szczecin.

13. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

ny), gospodarczo-zaopatrzeniowy, dyżurnych SM-DTM, kontroli i analiz.

Do najczęściej przyjmowanych zgłoszeń należały te związane z funkcjonowaniem miasta oraz stanem jego infrastruktury (2010 r. – 3 051, 2011 r. – 3 084), niezastosowaniem się do norm o przestrzeganiu przepisów o bezpieczeństwie i porządku w komunikacji (2010 r. – 7 599, 2011 r. – 10 600), utrzymaniem czystości i porządku (2010 r. – 7 669, 2011 r. – 7 169), zakłócaniem spokoju i porządku publicznego (2010 r. – 1 773, 2011 r. – 2 228), spożywaniem napojów alkoholowych w miejscach zabronionych (2010 r. – 649, 2011 r. – 1 161) i pozostałe: osoby bezdomne, handel, psy (2010 r. – 3 607, 2011 r. – 3 932).

W sprawie przestrzegania ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i uchwały nr LXIII/1175/06 Rady Miasta Szczecin oraz art. 145 Kodeksu wykroczeń w roku 2010 przeprowadzono 4 845 działań, mandatami ukarano 1 074 osoby na kwotę 100 670 zł, pouczone 974 osoby, skierowano 34 wnioski o ukaranie do Sądu Rejonowego. W 2011 roku mandatami ukarano 758 osób na sumę 77 130 zł. Pouczono 598 osób. Skierowano 60 wniosków o ukaranie do Sądu Rejonowego.

Z uwagi na fakt, iż 23,8% obszaru Gminy Miasto Szczecin zajmują akwenty będące miejscem rekreacji i wypoczynku, konieczne jest oddziaływanie na stan porządku publicznego. Referat Wodny funkcjonuje od 21 lipca 2006 roku. Wyposażony jest w dwie łodzie (w tym jedna kabinowa), a obsadę stanowi 5 funkcjonariuszy posiadających uprawnienia sternotorzysty oraz przeszkolenie w zakresie udzielania pomocy przedmedycznej. W 2010 roku Referat Wodny w 173 interwencjach zastosował wobec sprawców wykroczeń sankcje przewidziane prawem.

W 2011 roku kontynuowano akcję: „Widzisz wrak – daj znak”. Przyjęto łącznie 177 zgłoszeń w sprawie pojazdów nieużywanych, z czego doprowadzono do usunięcia 86, a odholowano w trybie art. 50a Kodeksu drogowego 52. Po interwencji strażników 15 samochodów doprowadzono do stanu używalności. Strażnicy miejscy wspólnie z pracownikami Wydziału Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska podejmowali działania mające na celu wyeliminowanie spalania odpadów w instalacjach domowych. Na podstawie art. 71 ustawy o odpadach, podczas 292 interwencji

i kontroli ukarano grzywną 75 sprawców wykroczeń, pouczone 21 osób.

Współpraca Straży Miejskiej z Policją opiera się w szczególności na prowadzeniu wspólnych działań patrolowo–interwencyjnych w godzinach popołudniowych i nocnych. Wspólnie z Policją podczas działań rutynowych oraz w ramach akcji (np.: „Bezpieczne osiedle”, „Znicz”, „Złom”) w 2010 roku Straż Miejska odbyła 449 patroli, a w 2011 r. – 287. Ujawniono 4 przestępstwa, 2 osoby ujęto i przekazano Policji.

W 2011 roku kontynuowano program Prezydenta Miasta Szczecin „Bezpieczna szkoła – bezpieczne podwórko”, w ramach którego funkcjonują tzw. strażnicy szkolni, przygotowani do realizacji działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa i porządku w placówkach oświatowych wskazanych przez Wydział Oświaty UM Szczecin. Jednocześnie w ramach prowadzenia działalności edukacyjnej realizowano 14 programów, przeprowadzono 490 prelekcji, w których uczestniczyło 36 079 dzieci i młodzieży. W trakcie realizowanych zajęć m.in. przekazywano informacje na temat prawidłowego zachowania w przypadku zaatakowania przez niebezpiecznego psa, omawiane były zagadnienia związane z bezpieczeństwem w szkole i podczas wakacji oraz ferii, wyjaśniono skutki nieprawidłowego użycia środków pirotechnicznych, poruszony został problem dotyczący dopalaczy – prelekcja odbyła się przy udziale rodziców i młodzieży. Przekazano też podstawowe informacje nt. pracy i zadań Straży Miejskiej. Wdrożone zostały również programy edukacyjne na poziomie przedszkolnym.

13.3. DZIAŁANIA MIASTA W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

Jednym z ważniejszych zadań Władz Miasta jest zapewnienie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, a także zapobieganie innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska.

W latach 2010-2011 udział nakładów na realizację zadań z zakresu bezpieczeństwa publicznego wynosił, podobnie jak w latach ubiegłych, około 2% wydatków budżetu Miasta Szczecin. Większość, bo około 67% stanowiły wydatki na Państwową Straż Pożarną. Finansowanie jej działalności to zadanie

zlecone Miastu, a sumy uwidocznione w budżecie obejmują głównie wydatki bieżące. Podjęto jednak dodatkowy wysiłek i z dochodów własnych Miasta dofinansowano zakup ciężkiego samochodu ratowniczo – gaśniczego, a także zmodernizowano sieć światłowodową służącą między innymi systemowi lokalizacji pojazdów w Miejskim Centrum Zarządzania Kryzysowego mieszczącym się w siedzibie Komendy Miejskiej PSP. Centrum jest kompleksowym systemem reagowania kryzysowego na zagrożenia bezpieczeństwa publicznego. Podstawowym jego zadaniem jest koordynowanie działań służb i podmiotów systemu reagowania kryzysowego oraz usprawnienie działania i wymiany informacji między poszczególnymi służbami biorącymi udział w likwidacji zagrożeń. Centrum posiada stanowiska, przy których służbę pełnią funkcjonariusze Straży Pożarnej, pracownicy Wydziału Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności Urzędu Miasta, a także Pogotowia Ratunkowego. Do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego wpisana jest Ochotnicza Straż Pożarna w Śmierdnicy, jej działalność finansowa jest z budżetu Miasta.

Sukcesywnie realizowany jest w oparciu o środki Miasta program modernizacji komisariatów Policji. Przebudowa prowadzona jest tak, aby osiągnąć wysoki standard obsługi klientów, a także poprawić warunki pracy funkcjonariuszy. Ma to szczególne znaczenie wobec realizowania wizji Miasta otwartego, przyjaznego dla odwiedzających nas gości. W ramach tego programu Miasto przekazało wyremontowany budynek dla komisariatu Szczecin – Pogodno. Sfinansowało też remont trzech komisariatów (Szczecin – Śródmieście, Szczecin – Niebuszewo i Szczecin – Dąbie). Do zakończenia programu pozostało jeszcze zmodernizowanie siedziby komisariatu Szczecin – Nad Odrą.

W ramach wspierania działań bieżących Policji kontynuowano zapoczątkowany w 2008 roku program „Patrole prewencyjne w środkach komunikacji miejskiej”. Funkcjonuje on dzięki porozumieniu Komendanta Miejskiego Policji i Prezydenta Miasta. Główne cele, jakie zakładano osiągnąć dzięki jego realizacji, to poprawa bezpieczeństwa osób korzystających ze środków komunikacji publicznej, zapobieganie i zwalczanie przestępstw i uciążliwych wykroczeń, zatrzymanie osób poszukiwanych i ujawnianie nieletnich sprawców czynów karnych. Program został bardzo pozytywnie przyjęty przez mieszkańców. Działania policjantów w znacznym

Tabela 13.4. Wydatki z budżetu miasta Szczecin na realizację zadań sfery bezpieczeństwa publicznego i ochrony przeciwpożarowej w latach 2010-2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	NAKŁADY W LATACH	
	2010	2011
Wydatki ogółem, w tym	29 310 290	31 789 645
wydatki bieżące	26 460 290	28 574 025
wydatki majątkowe	2 850 000	3 215 620
Komendy powiatowe Policji	1 850 000	2 158 656
wydatki bieżące	50 000	158 656
wydatki majątkowe	1 800 000	2 000 000
Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej	19 116 000	20 586 589
wydatki bieżące	18 266 000	19 525 969
wydatki majątkowe	850 000	1 060 620
Ochotnicze straże pożarne	129 000	145 000
wydatki bieżące	129 000	145 000
wydatki majątkowe		
Obrona cywilna	62 000	48 000
wydatki bieżące	62 000	48 000
wydatki majątkowe		
Straż Miejska	7 753 290	8 455 000
wydatki bieżące	7 553 290	8 300 000
wydatki majątkowe	200 000	155 000
Zarządzanie kryzysowe	350 000	353 400
wydatki bieżące	350 000	353 400
wydatki majątkowe		
Pozostała działalność	50 000	43 000
wydatki bieżące	50 000	43 000
wydatki majątkowe		

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za lata 2010-2011.

stopniu przyczyniły się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa pasażerów i kierujących środkami komunikacji publicznej. Inny efekt prowadzenia programu to doskonalenie współpracy i wymiany informacji pomiędzy Policją a pracownikami ZDiTM i firm wykonujących usługi przewozowe. W dalszym ciągu Miasto finansowało działania Policyjnego Telefonu Zaufania, który jest jednym z elementów systemu współpracy ze społecznością Miasta.

Kontynuowano program zwiększania możliwości operacyjnej Straży Miejskiej. Całkowite koszty jej funkcjonowania ponosi Miasto. Jest to ok. 29% wszystkich wydatków w sferze bezpieczeństwa. Na Straży Miejskiej spoczywa główny ciężar prowadzenia programów profilaktycznych, w tym celu wyodrębniony został Referat Komunikacji Społecznej. Funkcjonariusze z tego referatu posiada-

ją przygotowanie pedagogiczne, resocjalizacyjne i doświadczenie w pracy z dziećmi i młodzieżą. Referat, realizując swoje zadania, ściśle współpracuje z Wydziałem Oświaty.

W roku 2010 rozpoczęto prace w celu uruchomienia specjalistycznego portalu internetowego „Bezpieczni Razem”. Celem tego projektu jest podnoszenie świadomości mieszkańców i ich poczucia bezpieczeństwa poprzez popularyzowanie wiedzy na tematy związane z bezpieczeństwem. Prace kontynuowano w 2011 r. Po zakończeniu wszystkich działań formalnych związanych z dofinansowaniem projektu ze źródeł zewnętrznych portal zostanie uruchomiony w 2012 r.

Ważną rolę w systemie bezpieczeństwa odgrywa Centrum Zarządzania Bezpieczeństwem na Wyspie Bielawa. Powstało ono w trakcie przygotowań do Finału Regat The Tall Ships' Races w sierpniu 2007 roku. Koncepcja zarządzania z jednego miejsca wszystkimi służbami mundurowymi w trakcie imprez organizowanych na wodzie i nad wodą zdała wtedy egzamin i jest do dziś realizowana podczas organizowania imprez. Centrum służy w sezonie letnim, jako baza dla jednostek Wodnej Policji, Straży Miejskiej i WOPR realizujących w okresie letnim służby patrolowe na akwenach miasta.

13.4. POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

13.4.1. ZAGROŻENIA POŻARAMI

Ochrona przeciwpożarowa na terenie miasta Szczecin opiera się na strukturach Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Szczecinie oraz Ochotniczej Straży Pożarnej. W ramach KM PSP obszar miasta obsługuje 5 Jednostek Ratowniczo-Gaśniczych. Ponadto na terenie miasta działa jedna Zakładowa Straż Pożarna w Stoczni Remontowej „Gryfia” S.A. oraz Portowa Służba Ratownicza Zarządu Portu Szczecin Świnoujście.

W 2010 i 2011 roku zatrudnionych w Komendzie Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Szczecinie było 293 funkcjonariuszy oraz 15 pracowników cywilnych. Występują braki kadry oficerskiej oraz aspiranckiej. W korpusie oficerskim mogłoby (wg regulaminu organizacyjnego Komendy) docelowo pełnić służbę 71 oficerów i 111 aspirantów, a faktyczny stan zatrudnienia na koniec 2011 wynosił

odpowiednio 32 i 58. Przyczyn jest kilka, między innymi brak możliwości zapewnienia dla absolwentów mieszkań w miejscu pełnienia służby.

Rok 2011 w stosunku do 2010 charakteryzuje się zwiększeniem liczby zdarzeń – zarówno miejscowych zagrożeń, jak i pożarów. Średnio w 2011 r., jednostki ochrony przeciwpożarowej interweniowały co 2 godziny i 31 minut. Do pożaru wyjeżdżano średnio co 4 godziny i 31 minut, do miejscowych zagrożeń co 7 godzin i 10 minut i do alarmów fałszywych co 27 godzin i 28 minut.

W zakresie zdarzeń pożarowych najwięcej pożarów wystąpiło w grupie obiektów mieszkalnych (374) oraz innych pożarów np. trawników (526). W stosunku do roku 2010 wystąpił niewielki wzrost pożarów w obiektach mieszkalnych oraz 30% spadek pożarów traw. Śmietniki i zsypy to łącznie 540 zdarzeń. Jest to porównywalna liczba zdarzeń w stosunku do 2010 r., gdzie w tej grupie było ich 508. W grupie miejscowych zagrożeń najwięcej zdarzeń wystąpiło w środkach transportu – 231 oraz obiektach mieszkalnych – 549. Jest to stan porównywalny do 2010 r. Usuwano również wiele zdarzeń powstałych w wyniku silnych wiatrów i gwałtownych opadów deszczu w liczbie 156 (w 2010 r. – 93 zdarzeń – wzrost o 68%).

W 2011 r., w ramach realizacji zadań ustawowych w zakresie rozpoznawania zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń oraz nadzoru nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych funkcjonariusze KM PSP w Szczecinie przeprowadzili 325 czynności kontrolno – rozpoznawczych (2010 r., – 223), w wyniku których skontrolowano ogółem 619 obiektów (2010 r. – 338). Najwięcej usterek stwierdzono w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych i stanowiły 60% ogółu nieprawidłowości. Usterki mogące spowodować stan zagrożenia życia ludzi wykryto w 151 budynkach (2010 r. – 42). W związku z ustaleniami dokonanymi podczas czynności kontrolno – rozpoznawczych wobec inwestorów, właścicieli, zarządzających i użytkowników sprawdzanych obiektów lub terenów, podjęto postępowanie pokontrolne w 301 sprawach (2010 r. – 223).

W ramach działań na rzecz zapewnienia właściwego poziomu bezpieczeństwa w okresie ferii zimowych i wakacji PSP w Szczecinie przeprowadziła kontrole w 41 obiektach (2010 r. – 25). Działania kontrolne prowadzono przy współpracy

Tabela 13.5. Liczba zdarzeń, w których uczestniczyły jednostki KM PSP na terenie Szczecina

RODZAJ ZDARZENIA	2007	2008	2009	2010	2011
ogółem, w tym	4 175	4 082	3 272	2 996	3 476
pożary	2 025	2 189	1 803	1 678	1 938
miejscowe zagrożenia	2 030	1 776	1 338	1 188	1 221
fałszywe alarmy	120	117	131	130	317

Źródło: Komenda Miejska PSP.

Tabela 13.6. Przypuszczalne przyczyny pożarów

	2010	2011
Nieostrożność Osób Dorosłych (NOD) przy posługiwaniu się ogniem otwartym, w tym papierosy, zapalki	20,4%	18,5%
NOD w pozostałych przypadkach	3,8%	3,2%
wady urządzeń i instalacji elektrycznych, w szczególności przewody, osprzęt oświetlenia, odbiorniki bez urządzeń grzewczych	2,3%	2,3%
nieprawidłowa eksploatacja urządzeń ogrzewczych na paliwo stałe	4,2%	2,3%
podpalenia (umyślne) w tym akty terroru	46,6%	49,4%
nieustalone	11%	13,4%
pozostałe	11,7%	10,9%

Źródło: Komenda Miejska PSP.

z funkcjonariuszami Komendy Miejskiej Policji, Straży Miejskiej oraz przedstawicielami Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej. Ogółem przeprowadzono kontrole w 11 obiektach (2010 r. – 9) przeznaczonych do przebywania osób bezdomnych. Stwierdzono 55 uchybień (2010 r. – 14) w zakresie ochrony przeciwpożarowej. W ramach popularyzacji bezpieczeństwa pożarowego KM PSP przeprowadziła szereg działań o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym, w tym 77 pogadanek (2010 r. – 85), 35 festynów (2010 r. – 33), w których uczestniczyło ok. 1 800 dzieci i młodzieży. Zakres tematyczny spotkań obejmował zagadnienia ochrony przeciwpożarowej, bezpiecznego zachowania się w sytuacji zagrożenia, charakter i specyfikę służby strażaka oraz pokazy sprzętu i ubezpieczeń ratowniczych.

W roku 2011 ukazało się na antenie rozgłośni radiowych i telewizji 20 (2010 r. – 9) wystąpień funkcjonariuszy KM PSP w Szczecinie dotyczących bezpieczeństwa pożarowego i ochrony przeciwpożarowej. Ponadto przekazano mediom łącznie 71 (2010 r. – 133) informacji dotyczących akcji ratowniczo-gaśniczych, prowadzonych przez jednostki ratowniczo-gaśnicze KM PSP w Szczecinie.

13.4.2. BEZPIECZEŃSTWO NA WODZIE

Szczecińskie Wodno Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe współpracuje z innymi organizacjami

społecznymi: Liga Obrony Kraju, Społeczna Straż Rybacka, Klub Sportowy „Świt Skolwin”, WOPR Woj. Zachodniopomorskiego, Komenda Miejska Policji w Szczecinie, Portowa Służba Ratownicza.

WOPR Województwa Zachodniopomorskiego, analizując statystyki utonięć na terenie województwa w latach 2010 i 2011, odnotował spadek liczby utonięć o 5 osób (łącznie w badanym okresie 1 czerwca – 31 sierpnia 2011 roku utonęło 25 osób). Wszystkie utonięcia miały miejsce poza obrębem kąpielisk strzeżonych, często po godzinach pracy ratowników. Osiągnięty wynik jest efektem wielu czynników, do których zaliczyć należy: rozwijanie elementów systemu bezpieczeństwa (m.in.: słupki bezpieczeństwa, łączność), ciągłe podnoszenie kwalifikacji przez ratowników na kąpieliskach, wyposażenie w sprzęt ratowniczy, poprawę oznakowania kąpieliskowego.

Do zakresu działania Komisji Ratownictwa należą w szczególności sprawy: standardów bezpieczeństwa, taktyki i technik ratowniczych, łodzi ratowniczych, szacowania ryzyka, zarządzania kąpieliskami i pływalniami, ratownictwa lądowego, prewencji.

W 2011 roku 15 czerwca w Szczecinie na Kąpielisku Miejskim „Dąbie” Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Województwa Zachodniopomorskiego uruchomiło Centrum Koordy-

13. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

nacji Ratownictwa Wodnego, którego zadaniem jest zarządzanie akcjami ratowniczymi mającymi miejsce na akwenach Województwa Zachodniopomorskiego podczas sezonu letniego i koordynowanie ich. Centrum działało do 31.08.2011 r. System obejmował kąpieliska morskie, śródlądowe oraz grupy interwencyjne.

WOPR dysponuje sprzętem ratowniczym innym niż łódzie, tj.:

- środki transportu (samochód terenowy UAZ – 2 szt., samochód Toyota Hilux – 1 szt.);
- środki łączności (radiostacje stacjonarne – 110 szt., radiostacje zasobowe – 80 szt.),
- ekwipunek ratowniczy (PSR 1 – 4 szt., deska ortopedyczna – 80 szt.).

13.4.3. WYPADKI PRZY PRACY

W roku 2010 inspektorzy pracy zbadali okoliczności i przyczyny 2 251 wypadków przy pracy, które wydarzyły się w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich. W zdarzeniach tych poszkodowanych ogółem zostało 2 468 osób, z których 538 poniosło śmierć, a 898 doznało obrażeń ciała. W 2010r., w zbadanych przez PIP wypadkach przy pracy poszkodowanych zostało 1 109 osób o stażu pracy w zakładzie krótszym niż 1 rok (40,1% ogółu poszkodowanych), z których 329 to poszkodowani o stażu pracy do 7 dni (91 spośród nich poniosło śmierć, a 130 doznało ciężkich obrażeń ciała).

W wyniku kontroli przestrzegania przez pracowników przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustalenia okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy, inspektorzy pracy wydali 234 decyzje, w tym 42 decyzje nakazujące ustalenie okoliczności i przyczyn wypadku. Ponadto do pracodawców skierowali 5 131 wniosków dotyczących przestrzegania zasad prawidłowego ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy. Pracodawców winnych popełnienia wykroczeń ukarali 53 mandatami karnymi oraz skierowali 7 wniosków o ukaranie do sądów.

Tabela 13.7. Poszkodowani w wypadkach przy pracy w latach 2008-2010

	2008	2009	2010
liczba ofiar śmiertelnych	621	494	493
liczba osób, które doznały ciężkiego uszkodzenia ciała	1 123	967	816
razem	1 744	1 461	1 309

Źródło: dane PIP.

13.4.4. PRZESTĘPCZOŚĆ GRANICZNO-CELNA

Zgodnie z „Załoženiami wieloletniej koncepcji funkcjonowania Straży Granicznej na lata 2009-2015” z dnia 16.02.2009 roku zatwierdzonej przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, w dniu 01.01.2010 r. Placówka Straży Granicznej w Szczecinie, po likwidacji Pomorskiego Oddziału Straży Granicznej w Szczecinie, została włączona w strukturę Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej w Krośnie Odrzańskim. Terytorialny zasięg działania Placówki SG w Szczecinie obejmował (do 31.01.2012r.) obszar strefy nadgranicznej od znaku granicznego nr 568 (obecnie od Zn. Gr. 584) do znaku granicznego 892.

Stan faktyczny funkcjonariuszy w Placówce Straży Granicznej w Szczecinie na koniec 2011 r., wynosił 164 przy etacie 175 funkcjonariuszy. W roku 2010 etat wynosił 250, a faktycznie w Placówce służyło 236 funkcjonariuszy.

W 2011 roku funkcjonariusze Placówki SG w Szczecinie samodzielnie i we współdziałaniu zatrzymali/ujęli 327 osób, w tym 227 cudzoziemców, z czego 134 w związku z użyciem lub przekroczeniem granicy wbrew przepisom, w tej liczbie 16 po przekazaniu przez stronę niemiecką. W porównaniu do 2010 r., liczba zatrzymanych cudzoziemców (82) wzrosła o około 65%. Cudzoziemcy najczęściej zatrzymywani byli w rejonie autostrady A-6 (2010 r. – 25; 2011 r. – 36), dworca PKP (2010 r. – 11; 2011 r. – 31) oraz na południowym odcinku służbowej odpowiedzialności obejmującym rejon miejscowości Chojna i drogi dojazdowe do granicy państwa wraz z byłymi przejściami granicznymi w Krajniku Dolnym i Osinowie Dolnym (2010 r. – 23 cudzoziemców; 2011 r. – 43). Najczęściej do przekroczenia granicy wbrew przepisom wykorzystane są samochody osobowe, pociągi, autobusy, busy, pojazdy taxi.

Kontrole legalności pobytu cudzoziemców na terenie RP przeprowadzono w 2010 r. – 222; 2011 r. – 115 kontrole w tym z Policją 2010 r. – 17; 2011 r. – 8, ze Strażą Miejską 2010 r. – 1, ze Służbą Ochrony Kolei – 2010 r. – 1, w (2011 r. – 2) z Państwową Inspekcją Pracy. W wyniku powyższych działań zatrzymano (2010 r. – 86) osób w tym: ob. RP – 4, cudzoziemców – 82. W 2011 r. – 23 osoby zatrzymane.

W zakresie kontroli legalności powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom, prowadzenia

przez nich działalności gospodarczej oraz wykonywania pracy przez obcokrajowców na terytorium RP, Funkcjonariusze Placówki Straży Granicznej w Szczecinie poddali kontroli w 2010 r. – 103 podmioty gospodarcze, a najczęściej kontrolowane były punkty gastronomiczne (26 podmiotów), punkty handlowe (23 podmioty), kluby nocne (9 podmiotów) Wylegitymowano 539 cudzoziemców oraz 117 obywateli Rzeczypospolitej Polskiej. W 2011 roku funkcjonariusze PSG w Szczecinie poddali kontroli 108 podmiotów gospodarczych, legitymując 308 cudzoziemców oraz 133 ob. RP. W wyniku kontroli, w 28 przypadkach, stwierdzono naruszenia przepisów z zakresu ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r., o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. W stosunku do roku 2010 odnotowano 5% wzrost liczby kontrolowanych podmiotów gospodarczych, natomiast o 25% wzrosła liczba ujawnionych naruszeń przepisów z zakresu ustawy jw.

W 2011 roku w wyniku realizacji zadań na ochronianych szlakach komunikacyjnych funkcjonariusze PSG w Szczecinie, samodzielnie oraz we współdziałaniu zrealizowali 1 734 (w 2010 r. – 982) działań na szlakach drogowych oraz 93 (w 2010 r. – 39) na szlakach kolejowych. W ich wyniku: wylegitymowano 53 786 (2010 r. – 43 833) osób, pouczono 726 (2010 r. – 631) osób, zatrzymano 223 (2010 r. – 194) osoby. Skontrolowano 21 072 (2010 r. – 23 942) samochody osobowe, 1 615 (2010 r. – 1 690) samochodów ciężarowych, 512 (2010 r. – 623) autobusów oraz 2 390 (2010 r. – 1 273) pociągów. Podczas działań na szlakach komunikacyjnych funkcjonariusze PSG w Szczecinie w 2011r., samodzielnie zatrzymali 203 (2010 r. – 138) osoby, (wzrost o 47,1%). Natomiast w ramach działań z innymi organami zatrzymano/ujęto 20 (2010 r. – 56) osób, (spadek o 64,3%).

Ujawniony został przemyt towarów akcyzowych i pojazdów w 2011 roku w wyniku prowadzonych czynności obejmujących problematykę przemytu. Funkcjonariusze PSG w Szczecinie wykryli 5 718 litrów spirytusu o wartości 423 983 zł., 656 180 szt. papierosów o wartości 297 086 zł., 144,65 kg krajanki tytoniowej do produkcji papierosów o wartości 62 795 zł.

Ujawniono także 5 samochodów pochodzących z kradzieży i sprowadzonych nielegalnie do RP o łącznej wartości 578 000 zł. Wykryto nielegal-

ną plantację 319 krzewów konopi indyjskich oraz 83,5 g. suszu o wartości łącznej 321 117 zł.

Podsumowując, należy podkreślić, że 2010 rok był początkiem funkcjonowania Placówki SG w Szczecinie po reorganizacji SG i rozformowaniu Pomorskiego Oddziału Straży Granicznej w Szczecinie. Był to rok konsolidacji, jeszcze tworzenia i szkolenia funkcjonariuszy. W 2011 r., nastąpiły kolejne zmiany organizacyjne tj. zakończył funkcjonowanie Areszt w Celu Wydalenia i Pomieszczenia Przeznaczone dla Osób Zatrzymanych, zlikwidowano niektóre grupy w strukturze Placówki i włączono je w struktury komendy Nadodrzańskiego Oddziału SG w Krośnie Odrzańskim. W analizowanych okresach szczególnie dobre wyniki osiągnął pion graniczny i do spraw cudzoziemców. Efekty działań należy uznać za dobre w 2010 roku i bardzo dobre w roku 2011.

13.4.5. WOJSKO

Na terenie miasta Szczecin funkcjonuje 28 jednostek i instytucji wojskowych. Do najważniejszych jednostek wojskowych należy zaliczyć 12 Szczecińską Dywizję Zmechanizowaną im. Bolesława Krzywoustego wraz z jej podległymi oddziałami tzn. 12 Brygadą Zmechanizowaną im. Gen. Józefa Hallera oraz 12 batalionem dowodzenia Ułanów Podolskich. Ponadto w Szczecinie Podjuchach stacjonuje 5 pułk inżynieryjny gen Ignacego Prądyńskiego, a na ul. Łukasińskiego rozmieszczone jest Dowództwo Wielonarodowego Korpusu Północ – Wschód, w skład którego wchodzi żołnierze 12 krajów. Do Danii, Niemiec i Polski dołączyły Chorwacja, Czechy, Estonia, Łotwa, Litwa, Rumunia, Słowacja, Słowenia i Stany Zjednoczone.

W latach 2010-2011 oddziały stacjonujące w Szczecinie brały udział w operacjach poza granicami kraju:

- luty – sierpień 2010 r., ISAF w Afganistanie – Dowództwo Wielonarodowego Korpusu Północ – Wschód;
- kwiecień – październik 2010 r., – VII zmiana Polskiego Kontyngentu Wojskowego ISAF w Afganistanie – 5 pułk Inżynieryjny;
- od listopada 2010 r., – I, II, III zmiana Polskiego Kontyngentu Wojskowego EUFOR/MTT w Bośni i Hercegowinie – oddziały 12 Szczecińskiej Dywizji Zmechanizowanej. Ponadto 12. Brygada Zmechanizowana im. Gen. Józefa Halle-

ra otrzymała zadanie sformowania XII zmiany PKW w Afganistanie od października 2012 r.

Wielonarodowy Korpus Północno-Wschodni z Kwaterą Główną mieszczącą się w Koszarach Bałtyckich w Szczecinie jest częścią Struktury Wojskowej NATO. Warto zaznaczyć, że podczas codziennej działalności szczecińskie Koszary Bałtyckie są miejscem pracy jedynie personelu tzw. struktury okresu pokoju składającej się z 223 żołnierzy i pracowników cywilnych. Liczba ta może zwiększyć się w czasie ćwiczeń oraz operacji do ponad 800. Ponadto, oprócz stale współpracującego Centrum Koordynacji Operacji Powietrznych i podległej Brygady Wsparcia Dowodzenia, inne formacje z Danii, Niemiec i Polski mogą również zostać przydzielone do Korpusu.

Wielonarodowy Korpus Północno-Wschodni podlega bezpośrednio Komitetowi Korpusu składającemu się z przedstawicieli Danii, Niemiec i Polski. Od połowy grudnia 2009 r. Korpusem dowodzi niemiecki generał broni, Rainer Korff. Podczas operacji oraz misji zwierzchnikiem Korpusu staje się Naczelny Dowódca Sił Sojuszniczych w Europie. Jako Kwatera Sił Niższej Gotowości (Wojsk Lądowych), sztab ma od 91 do 180 dni na przygotowanie się do udziału w misji. Dotychczas personel Korpusu brał udział w misjach w Afganistanie dwukrotnie w 2007 i 2010 roku. Od lutego do

sierpnia 2010 roku, blisko 130 żołnierzy Korpusu brało udział w misji Międzynarodowych Sił Wsparcia Bezpieczeństwa (ISAF) w Afganistanie, zajmując różnorodne stanowiska w Kwaterze Głównej ISAF oraz w nowo utworzonym, połączonym Dowództwie ISAF.

W ciągu 10 lat swojej działalności, Korpus na dobre wrósł w środowisko Szczecina, tworząc jego integralną część. Z jednej strony to miasto stworzyło przyjazne warunki rozwoju Korpusu, gościnnie przyjmując wielonarodową społeczność. Z drugiej strony żołnierze Korpusu i ich rodziny szybko zaaklimatyzowały się w Szczecinie, mając poczucie bycia u siebie i tworząc więzi przyjaźni z jego mieszkańcami.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej
2. Komenda Miejska Policji w Szczecinie
3. Placówka Straży Granicznej w Szczecinie
4. Wielonarodowy Korpus Północ – Wschód
5. Garnizon Szczecin
6. Sprawozdanie GIP z działalności PIP w 2011 r.
7. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za lata 2010-2011
8. Straż Miejska w Szczecinie
9. Szczecińskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe
10. Urząd Miasta Szczecin, Wydział Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności
11. Urząd Statystyczny w Szczecinie

PRZESTĘPCZOŚĆ POSPOLITA

wg stanu na 31.12.2011

Przestępczość pospolita w osiedlach

Liczba zdarzeń od ... do ...

- 24 do 45
- 45 do 99
- 99 do 181
- 181 do 311
- 311 do 447
- 447 do 676

DZIELNICA ŚRÓDMIEŚCIE

SS - STARE MIASTO
 SN - NOWE MIASTO
 SZ - ŚRÓDMIEŚCIE ZACHÓD
 ST - TURZYN
 SC - CENTRUM
 SP - ŚRÓDMIEŚCIE PÓŁNOC
 SŁ - ŁĘKNO
 SB - NIEBUSZEWO-BOLINKO
 SD - DRZETOWO-GRABOWO
 MM - MIĘDZYODRZE-WYSPA PUCKA

DZIELNICA PÓŁNOC

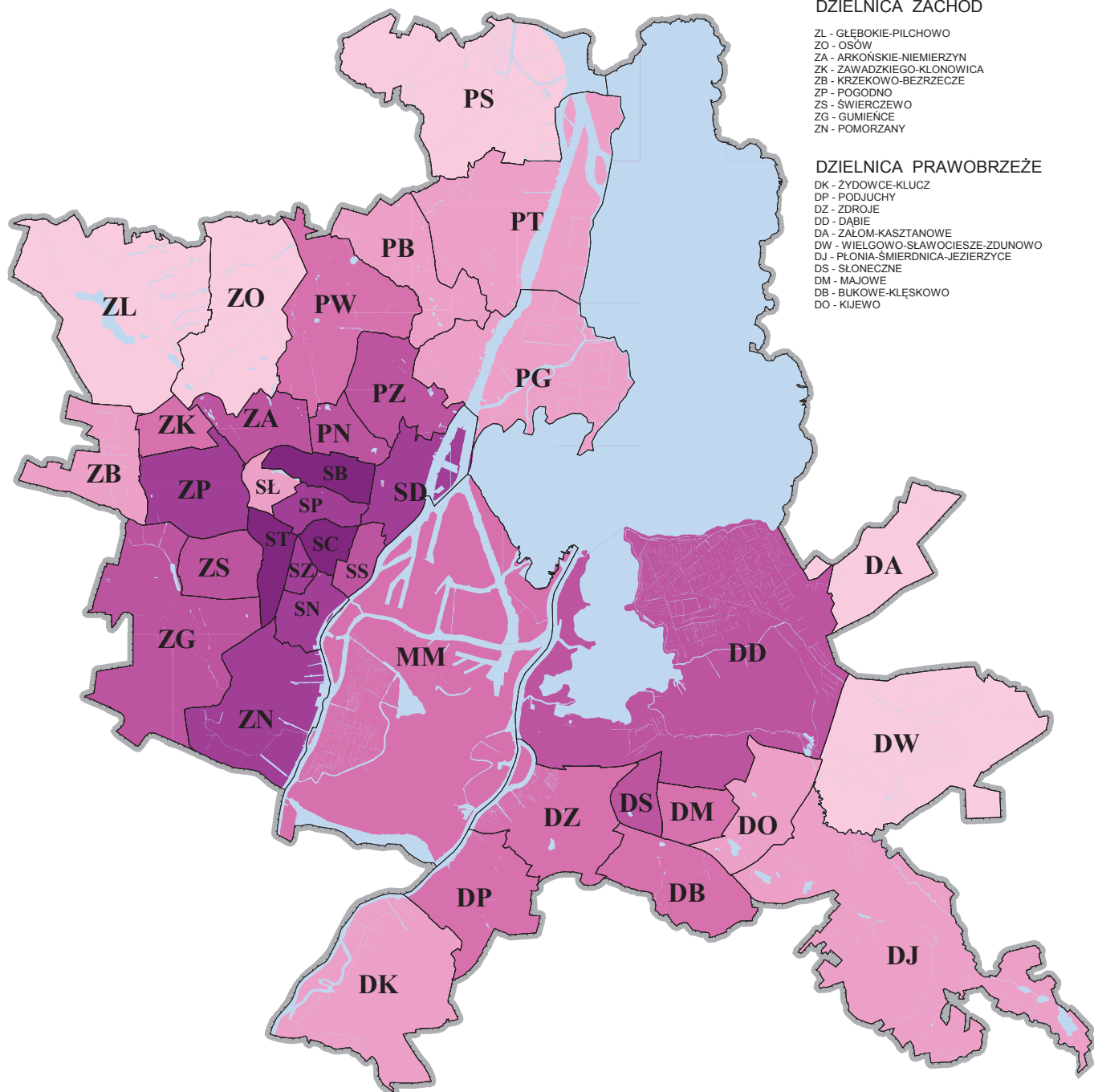
PS - SKOLWIN
 PT - STOLCZYN
 PB - BUKOWO
 PG - GOLECINO-GOCLAW
 PW - WARSZEWO
 PZ - ŻELECHOWA
 PN - NIEBUSZEWO

DZIELNICA ZACHÓD

ZL - GŁĘBOKIE-PILCHOWO
 ZO - OSÓW
 ZA - ARKOŃSKIE-NIEMIERZYN
 ZK - ZAWADZKIEGO-KLONOWICA
 ZB - KRZEKOWO-BEZRZECZE
 ZP - POGODNO
 ZS - ŚWIERCZEWO
 ZG - GUMIENCE
 ZN - POMORZANY

DZIELNICA PRAWOBRZEŻE

DK - ZYDOWCE-KLUCZ
 DP - PODJUCHY
 DZ - ZDROJE
 DD - DABIE
 DA - ZAŁOM-KASZTANOWE
 DW - WIELGOWO-SŁAWOCIESZE-ZDUNOWO
 DJ - PŁONIA-SMIERDNICA-JEZIERZYCE
 DS - SŁONECZNE
 DM - MAJOWE
 DB - BUKOWE-KŁĘSKOWO
 DO - KJEWÓ

14. OCHRONA ZDROWIA

14.1. SYSTEM OPIEKI ZDROWOTNEJ

System ochrony zdrowia definiowany jest przez Światową Organizację Zdrowia jako „całość działań, których podstawowym celem jest promowanie, poprawa i zachowanie dobrego stanu zdrowia członków populacji” (WHO, 2000). Polski system opieki zdrowotnej oparty jest na modelu ubezpieczeniowym. Zgodnie z art.68 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, każdy ma prawo do ochrony zdrowia. Obywatelom, niezależnie od ich sytuacji materialnej, władze publiczne zapewniają równy dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej, finansowanej ze środków publicznych.

Obecnie system opieki zdrowotnej kształtowany jest przez dwie zasadnicze ustawy:

- ustawę z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2004r., nr 210, poz. 2135 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 15 kwietnia 2011r. o działalności leczniczej (Dz. U. 2011 nr 112 poz. 654).

Zgodnie z wymienionymi aktami prawnymi, uczestnikami systemu ochrony zdrowia są:

- świadczeniobiorcy czyli pacjenci,
- płatnik czyli Narodowy Fundusz Zdrowia,
- świadczeniodawcy czyli podmioty prowadzące działalność leczniczą.

W Gminie Miasto Szczecin zabezpieczenie opieki zdrowotnej zapewnione jest na wszystkich poziomach systemu ochrony zdrowia, od podstawowej opieki zdrowotnej, poprzez ambulatoryjną opiekę specjalistyczną, do stacjonarnej opieki zdrowotnej. Liczba podmiotów świadczących usługi medyczne w latach 2009-2011 w ramach kontraktu z Zachodniopomorskim Oddziałem Narodowego Funduszu Zdrowia jest tożsama (w zakresie leczenia stacjonarnego w wyniku połączenia podmiotów, liczba zmniejszyła się do 8, zachowując realizację dotychczasowych usług).

Wysokość środków publicznych przeznaczonych na zabezpieczenie opieki zdrowotnej z każdym okresem kontraktowania ulega zwiększeniu, co przedstawia tabela 14.2.

Tabela 14.1. Podmioty, z którymi NFZ zawarł umowy

RODZAJ ŚWIADCZENIA	LICZBA PODMIOTÓW W 2009 ROKU	LICZBA PODMIOTÓW W 2010 ROKU	LICZBA PODMIOTÓW W 2011 ROKU	UDZIAŁ PROCENTOWY 2011/2009	UDZIAŁ PROCENTOWY 2011/2010
podstawowa opieka zdrowotna	67	67	67	100%	100%
ambulatoryjna opieka specjalistyczna	61	60	60	99%	100%
stacjonarna opieka zdrowotna	10	8	8	80%	80%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z NFZ.

Tabela 14.2. Środki finansowe przeznaczone na leczenie jednego mieszkańca

KWOTA NA JEDNEGO MIESZKAŃCA 2009	KWOTA NA JEDNEGO MIESZKAŃCA 2010	KWOTA NA JEDNEGO MIESZKAŃCA 2011	UDZIAŁ PROCENTOWY 2011/2010	UDZIAŁ PROCENTOWY 2011/2009
1 445	1 467	1 507	103%	104%

Źródło: www.nfz Szczecin.

14.2. SYTUACJA ZDROWOTNA MIESZKAŃCÓW SZCZECINA

W 2010 roku na terenie Gminy Miasta Szczecin zanotowano 4 155 zgonów tj. o 182 zgony mniej niż w 2009 roku. Współczynnik zgonów na 1000 mieszkańców wyniósł 10,4 i jest niższy od zanotowanego w 2009 roku o 0,3 zgonów na każde

1000 mieszkańców. Według danych GUS w Gminie Miasto Szczecin zarówno w 2009 roku, jak i w 2010 roku zanotowano jeden z największych wskaźników zgonów na 1000 mieszkańców w porównaniu do innych powiatów i miast województwa zachodniopomorskiego.

Główne przyczyny zgonów to choroby cywilizacyjne (choroby układu krążenia, choroby nowotwo-

Tabela 14.3. Sytuacja demograficzna miasta Szczecina

LATA	LUDNOŚĆ OGÓŁEM	Z TEGO		URODZENIA ŻYWE	ZGONY OGÓŁEM	WSKAŹNIK NA 1000 LUDNOŚCI		
		MĘŻCZYŹNI	KOBIETY			URODZENIA ŻYWE	ZGONY	PRZYRÓST NATURALNY
2009	406 307	192 666	213 641	3 848	4 337	9,5	10,7	-1,2
2010	405 606	192 246	213 360	3 744	4 155	9,4	10,4	-1,0

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

rowe), a także zewnętrzne przyczyny (wypadki, zatrucia, urazy, samobójstwa i zabójstwa). Rozpatrując strukturę przyczyn zgonów stwierdza się, iż najwyższy odsetek (44%) stanowią choroby układu krążenia. Pomimo rozwiniętej profilaktyki zdrowotnej, w tym dbałości o dobrą kondycję fizyczną i zmianę złych nawyków żywieniowych udział zgonów z powodu chorób układu krążenia w ogólnej liczbie zgonów w porównaniu do okresów poprzednich wykazywał tendencję wzrostową do roku 2009. W 2010 roku liczba ta zmniejszyła się o 4,1%.

Drugą w kolejności przyczynę zgonów mieszkańców Szczecina stanowią choroby nowotworowe, które w 2010 roku stanowiły 28,0% (2009 – 27,5%) wszystkich zgonów. Struktura zgonów na nowotwory złośliwe według przyczyn kształtuje się porównywalnie do okresów poprzednich i niezmiennie dominującą przyczyną zgonów w tej grupie są nowotwory narządów trawiennych oraz narządów oddechowych i klatki piersiowej. Znaczącą przyczyną zgonów były w 2010 roku objawy, cechy chorobowe i nieprawidłowe wyniki badań labora-

Tabela 14.4. Zgony mieszkańców Szczecina według przyczyn

PRZYCZYNY ZGONÓW	W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH			NA 10 TYS. MIESZKAŃCÓW		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
zgony ogółem	4 190	4 337	4 155	102,9	106,7	102,4
w tym z powodu:						
choroby układu krążenia	1899	1 911	1 833	46,6	47,0	45,2
nowotwory	1096	1 194	1 163	26,9	29,4	28,7
przyczyny zewnętrzne	284	278	236	7,0	6,8	5,8
choroby układu trawiennego	241	220	205	5,9	5,4	5,1
choroby układu oddechowego	194	219	189	4,8	5,4	4,7
objawy, cechy chorobowe i nieprawidłowe wyniki badań laboratoryjnych i klinicznych	191	249	271	4,7	6,1	6,7
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	84	62	66	2,1	1,5	1,6
pozostałe	201	204	192	4,9	5,0	4,7

Źródło: Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego, Państwowy Zakład Higieny, Bank Danych Lokalnych.

Tabela 14.5. Najczęstsze przyczyny zgonów mieszkańców miasta Szczecina

NAJCZĘSTSZE PRZYCZYNY ZGONÓW	MIASTO SZCZECIN WSKAŹNIK NA 10 TYS. MIESZKAŃCÓW			WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE WSKAŹNIK NA 10 TYS. MIESZKAŃCÓW		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
choroby układu krążenia	46,6	47,0	45,2	42,4	42,8	43,7
choroby nowotworowe	26,9	29,4	28,7	25,3	25,3	26,4
objawy, cechy chorobowe i nieprawidłowe wyniki badań laboratoryjnych i klinicznych	4,7	6,1	6,7	5,8	6,0	6,5
zewnętrzne przyczyny	7,0	6,8	5,8	7,5	7,4	6,7

Źródło: Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego, Państwowy Zakład Higieny, Bank Danych Lokalnych.

14. OCHRONA ZDROWIA

toryjnych i klinicznych (stały wzrost wartości; 6,5% w 2010 roku) oraz przyczyny zewnętrzne (systematyczny spadek liczby; 5,7% w 2010 roku), na które składają się wypadki komunikacyjne, zatrucia, upadki, samobójstwa i przestępstwa.

Porównawcza analiza zgonów wskazuje, iż w mieście Szczecinie w latach 2008-2010 wskaźnik zgonów na choroby układu krążenia i choroby nowotworowe jest wyższy niż w województwie zachodniopomorskim. Tendencja wzrostowa utrzymywała się do 2009 roku przy zachowaniu wskaźników w województwie zachodniopomorskim na tym samym poziomie. W 2010 roku nastąpiło odwrócenie tendencji na korzyść Szczecina. Niższy jest w obu grupach ludności przypadków zgonów z przyczyn zewnętrznych.

Wskaźnik zgonów niemowląt na 1 000 żywych urodzeń w Szczecinie w 2009 roku wyniósł 6,8, natomiast w 2010 roku: 7,2, co oznacza, że z każdego 1000 żywo urodzonych noworodków w 2010 roku zmarło o 0,4 niemowląt więcej niż w roku ubiegłym.

Ważnym elementem oceny stanu epidemiologicznego miasta Szczecina jest zapadalność mieszkańców na choroby zakaźne. Pomimo ogromnego postępu medycyny, wprowadzenia masowych szczepień ochronnych, antybiotyków, leków przeciwwirusowych, stosowania środków dezynfekcyjnych oraz wdrażania procedur przeciwepidemiologicznych w placówkach służby zdrowia, choroby zakaźne stanowią nadal poważny problem medyczny, społeczny i epidemiologiczny.

Tabela 14.6. Zgony niemowląt na 100 żywych urodzeń w latach 2008-2010

LATA	POLSKA	WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE	SZCZECIN
2008	5,6	5,1	4,3
2009	5,6	6,7	6,8
2010	5,0	5,2	7,2

Źródło: GUS Warszawa, ludność, stan i struktura w perspektywie terytorialnej; Urząd Statystyczny w Szczecinie, ludność, ruch naturalny i migracje w województwie zachodniopomorskim w 2010 roku.

Tabela 14.7. Zachorowania na wybrane choroby zakaźne w mieście Szczecinie

NAZWA CHOROBY	2009		2010		2011	
	LICZBA ZACHOROWAŃ	WSPÓLCZYNNIK ZAPADALNOŚCI NA 100 TYS. MIESZKAŃCÓW	LICZBA ZACHOROWAŃ	WSPÓLCZYNNIK ZAPADALNOŚCI NA 100 TYS. MIESZKAŃCÓW	LICZBA ZACHOROWAŃ	WSPÓLCZYNNIK ZAPADALNOŚCI NA 100 TYS. MIESZKAŃCÓW
ospa wietrzna	765	188,2	982	242,0	1 444	355,7
szkarlatyna	99	24,4	148	36,5	261	64,3
różyczka	52	12,8	18	4,4	57	14,0
świnka	54	13,3	17	4,2	20	4,9
odra i krztusiec	1	0,24	3	0,74	11	2,9
grypa i infekcje grypopochodne	6 715	1 652,3	878	216,4	2 761	680,0
zatrucia i zakażenia pokarmowe	168	41,3	117	28,8	137	33,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego miasta Szczecina za 2009, 2010 i za 2011 rok, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Szczecinie, Szczecin 2011.

14.3. ZASOBY KADROWE OCHRONY ZDROWIA

Liczba pracującego personelu medycznego według stanu w dniu 31.12.2010 r. wykazana w podstawowym miejscu pracy w podmiotach

lecniczych w Szczecinie przyjmowana jest jako faktyczna liczba pracującego personelu i przedstawia się następująco:

- 1 835 lekarzy (w 2009 roku – 1 738),
- 402 lekarzy dentyków (w 2009 roku – 356),

- 2 784 pielęgniarek łącznie z pielęgniarkami z wyższym wykształceniem (w 2009 roku – 2 725),
- 269 położne łącznie z położnymi z wyższym wykształceniem (w 2009 roku – 264).

W porównaniu z rokiem ubiegłym we wszystkich grupach pracującego personelu medycznego nastąpił wzrost faktycznej liczby pracujących. Największy przyrost odnotowano w grupie pracujących lekarzy (o 97), a najmniejszy w grupie pracujących położnych (o 5). Wartość wskaźnika personelu lekarskiego na 10 tys. mieszkańców Szczecina wynosiła w 2010 r. – 45,2 i jest znacznie wyższa niż w odniesieniu do województwa – 22,2, podobnie jak wskaźnik lekarzy stomatologów na 10 tys. mieszkańców, który wyniósł 9,9 (województwo – 5,2). Wartość tych wskaźników dla miasta Szczecina można uznać za zadowalającą i odpowiadającą standardom UE. Natomiast wartość wskaźnika dla kadry pielęgniarskiej (Szczecin – 68,6, województwo zachodniopomorskie – 43,7) w odniesieniu do standardów unijnych wykazuje niedobór w tym

zakresie (pożądany poziom nasycenia powinien oscylować w granicach 80-90 na 10 tys. populacji).

W 2010 r. w Szczecinie, w podstawowej opiece zdrowotnej (POZ) pracowało ogółem 263 lekarzy, co stanowi 6,7 lekarza na 10 tys. mieszkańców. Jest to największy wskaźnik w odniesieniu do powiatów województwa zachodniopomorskiego. Tak więc nasycenie kadrami lekarską w POZ jest stosunkowo wysokie – analogiczny wskaźnik dla województwa wynosi 5,6. Niższy niż w województwie jest tylko wskaźnik mówiący o dostępności pediatrów (Szczecin – 0,8; województwo zachodniopomorskie – 1,2). W zakresie zabezpieczenia opieki pielęgniarskiej w podstawowej opiece zdrowotnej wskaźnik na 10 tys. mieszkańców w 2010 roku wyniósł 8,9 i jest niższy od wskaźnika za 2009 rok, który wyniósł 9,2. Niemniej jednak nasycenie kadrami pielęgniarską w mieście Szczecin można uznać jako wysokie – analogiczny wskaźnik dla województwa wynosi 8,1 i jest to jeden z największych wskaźników w odniesieniu do po-

Tabela 14.8. Kadra medyczna według głównego miejsca pracy w Szczecinie

GRUPA ZAWODOWA	OGÓLEM	WSKAŹNIK NA 10 TYS.	PRACUJĄCY W ZAKŁADACH PUBLICZNYCH	PRACUJĄCY W ZAKŁADACH NIEPUBLICZNYCH	PRACUJĄCY W PRAKTYKACH PRYWATNYCH
lekarze					
2009	1 738	42,8	1 254	360	124
2010	1 835	45,2	360	379	96
lekarze dentyści					
2009	356	8,8	26	245	85
2010	402	9,9	31	289	82
pielęgniarki					
2009	2 725	67,1	2 410	301	14
2010	2 784	68,6	2 412	356	16
położne					
2009	264	6,5	208	50	6
2010	269	6,6	204	58	7

Źródło: sprawozdanie MZ-88.

Tabela 14.9. Kadra medyczna zatrudniona w placówkach podstawowej opieki zdrowotnej w Szczecinie według stanu na dzień 31.12.2009 i 31.12.2010*

GRUPA ZAWODOWA	UDZIELAJĄCY ŚWIADCZEŃ OGÓLEM		WSKAŹNIK NA 10 TYS. MIESZKAŃCÓW	
	2009 ¹	2010 ¹	2009 ¹	2010 ¹
lekarze rodzinni	122	122	3,0	3,0
lekarze pediatrzy	30	31	0,7	0,8
inni specjaliści	106	110	2,6	2,7
pielęgniarki	372	362	9,2	8,9
położne	70	69	1,7	1,7

* zatrudnienie obejmuje również właścicieli prywatnych praktyk

Źródło: Sprawozdanie MZ-11.

14. OCHRONA ZDROWIA

Tabela 14.10. Pracujący lekarze w poradniach specjalistycznych w Szczecinie według stanu na dzień 31.12.2009 i 31.12.2010*

GRUPA ZAWODOWA	UDZIELAJĄCY ŚWIADCZEŃ OGÓŁEM ²	WSKAŹNIK NA 10 TYS.
lekarze		
2009	1 072	6,4
2010	1 253	30,9
lekarze dentyści		
2009	525	2,9
2010	559	13,8

* zatrudnienie obejmuje również właścicieli prywatnych praktyk
Źródło: sprawozdanie MZ-12, MZ-15.

szczególnych powiatów województwa zachodniopomorskiego. W zakresie zabezpieczenia opieki położniczej w podstawowej opiece zdrowotnej wskaźnik za 2010 rok nie uległ zmianie w stosunku do 2009 roku – mieści się na poziomie 1,7 i jest porównywalny ze wskaźnikiem w województwie zachodniopomorskim, który wynosi 1,6.

W 2010 r. w poradniach specjalistycznych w Szczecinie pracowało ogółem 1 253 lekarzy i 559 lekarzy dentyistów. Szczecin, na tle regionu, notuje relatywnie wysokie wskaźniki nasycenia kadrami w poradniach specjalistycznych – wartości te są dwukrotnie wyższe niż dla całego województwa:

- lekarze specjaliści – wskaźnik na 10 tys. mieszkańców w mieście Szczecin – 30,9; w województwie zachodniopomorskim – 14,3;
- lekarze dentyści – wskaźnik na 10 tys. mieszkańców w mieście Szczecin – 13,8; w województwie zachodniopomorskim – 6,0.

Niepokojący jest stały, systematyczny spadek liczby lekarzy niektórych specjalności:

- anestezjologii i intensywnej terapii z 72 w 2005 roku do 64 w roku 2010,
- chirurgii ze 161 w 2005 roku do 147 w roku 2010,
- chorób wewnętrznych ze 123 w 2005 roku do 117 w roku 2010,
- neurologii z 37 w 2005 roku do 29 w roku 2010,
- pediatrii z 80 w roku 2005 do 59 w roku 2010.

Wzrosła natomiast w tym okresie liczba lekarzy specjalistów; kardiologów (o 16.), medycyny rodzinnej (o 8.), okulistów (o 19.), onkologów (o 10.), radiologów (o 6.). Lekarze specjaliści stanowili w 2010 roku 64,7% wszystkich lekarzy zatrudnionych w Szczecinie.

W stacjonarnej opiece zdrowotnej w 2010 roku zanotowano wzrost zatrudnienia zarówno lekarzy (o 64 osoby), jak i pielęgniarek (o 38). Obniżył się

wskaźnik średniej liczby łóżek przypadających na 1 lekarza (w osobach) z 2,4 w 2009 roku do 2,2 w 2010 roku. W odniesieniu do pielęgniarek wskaźnik pozostaje na poziomie roku ubiegłego i wynosi 1,4. Liczba położnych zatrudnionych w stacjonarnej opiece zdrowotnej nieznacznie uległa zmniejszeniu z 199 w 2009 roku do 198 w 2010 roku. Liczba personelu lekarskiego i pielęgniarskiego w zakładach opieki długoterminowej wzrosła dwukrotnie w stosunku do 2009 roku: 23 lekarzy (2009 r. – 14) i 57 pielęgniarki (2009 r. – 33). Jest to również znaczący wzrost w stosunku do lat poprzednich.

14.4. OPIEKA ZDROWOTNA

14.4.1. AMBULATORYJNA OPIEKA SPECJALISTYCZNA

W 2010 roku w poradniach lecznictwa otwartego na terenie miasta Szczecin udzielono ogółem 1 711 559 porad, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca Szczecina daje 4,2 porady. W porównaniu do 2009 roku jest to o 104 808 porad więcej, tak więc dostępność do usług w ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej uległa poprawie. Usługi świadczone w 1 805 podmiotach działalności leczniczej, z czego 12 podmiotów stanowiły jednostki publiczne, 258 – podmioty niepubliczne oraz 1 535 indywidualne praktyki lekarskie, dentystryczne i pielęgniarskie. Permanentnej poprawie uległa opieka lekarska nad dziećmi zdrowymi do 3 roku życia. W 2010 roku w ramach podstawowej opieki zdrowotnej udzielono łącznie 32 308 porad dzieciom zdrowym do 3 roku życia, natomiast w 2009 roku udzielono 29 328 porad.

Szczecinianie zapadają najczęściej na choroby cywilizacyjne, wśród których najbardziej rozpowszechnione są choroby układu krążenia, choroby nowotworowe oraz cukrzyca. Wskaźnik chorobowości na wymienione schorzenia (liczba

Tabela 14.11. Osoby dorosłe leczone z powodu chorób cywilizacyjnych w poradniach POZ w Szczecinie

RODZAJ SCHORZENIA	PACJENCI, U KTÓRYCH STWIERDZONO SCHORZENIA OGÓŁEM		PACJENCI, U KTÓRYCH STWIERDZONO SCHORZENIA PO RAZ PIERWSZY W ROKU SPRAWOZDAWCZYM	
	W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH	WSKAŹNIK NA 10 TYS.*	W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH	WSKAŹNIK NA 10 TYS. ³
choroby układu krążenia				
2009	68 902	2 039,7	11 048	327,1
2010	68 814	2 037,4	7 721	228,6
nowotwory				
2009	5 298	156,8	1 353	40,1
2010	6 027	178,4	1 034	30,6
cukrzyca				
2009	18 032	533,8	2 455	72,7
2010	17 065	505,3	2 161	64,0

Źródło: Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego, Państwowy Zakład Higieny.

Tabela 14.12. Ambulatoryjne porady specjalistyczne według specjalności

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBY BEZWZGLĘDNE		LICZBA PORAD NA 1 MIESZKAŃCA	
	2009	2010	2009	2010
specjalności chorób wewnętrznych	355 825	401 016	0,87	0,99
inne specjalności zachowawcze	339 726	356 045	0,84	0,88
opieka nad matką i dzieckiem	225 810	242 062	0,55	0,60
specjalności zabiegowe	583 666	600 959	1,40	1,48
specjalności chorób psychicznych i uzależnień	101 724	111 477	0,25	0,27
porady stomatologiczne	540 085	596 778	1,30	1,50

* wskaźnik na 10 tys. mieszkańców w grupie wiekowej od 19 lat i więcej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego, Państwowego Zakładu Higieny

pacjentów, u których stwierdzono schorzenie na 10 tys. mieszkańców) w 2010 r. nieznacznie zmalał (z wyjątkiem chorób nowotworowych) w porównaniu z 2009 r. Również wskaźnik zapadalności w odniesieniu do omawianych chorób (liczba pacjentów, u których stwierdzono schorzenie po raz pierwszy na 10 tys. mieszkańców) zmalał w każdym z wymienionych przypadków, co oznacza, że w 2010 r. odnotowano mniej w porównaniu z 2009 r. nowych przypadków chorób układu krążenia, nowotworów i cukrzycy.

Średnio w ciągu 2010 roku na jednego mieszkańca miasta Szczecin przypadało 4,2 porady lekarza w ambulatoryjnej opiece specjalistycznej i jest to wartość prawie dwukrotnie wyższa od wartości województwa zachodniopomorskiego, która wyniosła w 2010 roku – 2,2. Również w porównaniu z innymi powiatami województwa zachodniopomorskiego jest to jeden z największych wskaźni-

ków. Tendencja wzrostowa liczby porad w mieście Szczecin utrzymuje się od 2008 roku:

- 2008 r. – 1 596 365 porad,
- 2009 r. – 1 606 751 porad,
- 2010 r. – 1 711 559 porad,

co wskazuje na coraz większą dostępność do świadczeń w ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej.

W zakresie świadczeń stomatologicznych w 2010 roku udzielono 596 778 porad (o 10,5% więcej niż w 2009 roku) co w przeliczeniu na jednego mieszkańca Szczecina daje 1,5 porady (województwo zachodniopomorskie – 0,9). W odniesieniu do porad stomatologicznych tendencja wzrostowa utrzymuje się od poprzednich okresów sprawozdawczych (2008 r. – 1,1; 2009 r. – 1,3; 2010 r. – 1,5).

Ponadto w 2010 r. w Szczecinie łącznie udzielono 34 356 porad profilaktycznych kobietom w cią-

14. OCHRONA ZDROWIA

zy (o 3 317 porad więcej niż w 2009 r., co stanowi wzrost o 10,7%). Wskaźnik ciągłości opieki nad kobietą ciężarną wyniósł w 2010 r. dla Szczecina 2,4 (2009 r. – 2,2). Z kolei wskaźnik wczesnego objęcia opieką kobiet ciężarnych (do 14. tygodnia ciąży) kształtuje się na poziomie 71,4% (2009 r. – 58,5%).

W ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej we wszystkich rodzajach usług (od specjalności chorób wewnętrznych po porady stomatologiczne) w 2010 roku dostrzega się w stosunku do 2009 roku wzrost liczby udzielonych porad, co świadczy o większej dostępności do świadczeń zdrowotnych.

14.4.2. STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA

Na terenie miasta Szczecin w dniu 31.12.2010 r. funkcjonowało 8 szpitali ogólnych (bez szpitali MON i MSWiA), w tym 2 niepubliczne. W województwie zachodniopomorskim działało w tym czasie 31 szpitali, w tym 10 niepublicznych. Ogólna liczba rzeczywistych łóżek w opiece stacjonarnej (łącznie z łóżeczkami dla noworodków i inkubatorami) wyniosła 3 216, co daje o 79 łóżek mniej niż w 2009 roku. W porównaniu z 2009 rokiem zmniejszył się wskaźnik wykorzystania łóżek w szpitalach ogólnych (o 264,5 dni, tj. 72,5%), a średni czas pobytu pacjenta w szpitalach ogólnych uległ skróceniu (6,2 dni). Liczba miejsc na oddziałach dziennych (na których pacjenci przebywają tylko za dnia, a na noc wracają do swych domów) w szpitalach ogólnych wzrosła z 47 miejsc w 2009 roku do 79 miejsc w 2010 roku. Tym samym zwiększyła się o 23,1% liczba pacjentów leczonych na tych oddziałach (2009 r. – 34 737 osób, 2010 r. – 42 749 osób).

W 2010 roku w opiece stacjonarnej leczono ogółem 138 054 pacjentów, z tego:

- w szpitalach ogólnych – 137 357 pacjentów
- w zakładach opieki długoterminowej – 697 pacjentów.

Istotny jest wzrost liczby leczonych w ramach opieki długoterminowej (w zakładach opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych) aż o 75,6% w stosunku do 2009 roku. Wynika to z faktu uruchomienia dodatkowych 86. łóżek długoterminowych (80 łóżek w zakładzie pielęgnacyjno – opiekuńczym i 6 łóżek w Hospicjum), co spowodowało zwiększenie wskaźnika liczby łóżek na 10 tys. mieszkańców z 1,8 w 2009 r. do 4,0 w 2010 r. Tak więc w zakresie opieki długoterminowej dostępność do usług zdecydowanie uległa poprawie. Niemniej jednak mając na uwadze potrzeby zdrowotne w tym zakresie należy dążyć do uruchomienia kolejnych łóżek długoterminowych, co pozwoli przybliżyć się do optymalnego wskaźnika na poziomie 12,0 łóżek na 10 tys. mieszkańców. W mieście Szczecin niezmiennie działa hospicjum stacjonarne – Hospicjum Św. Jana Ewangelisty (21 miejsc) zapewniające również usługi w formie hospicjum domowego i poradni paliatywnej oraz Zachodniopomorskie Hospicjum dla Dzieci świadczące pomoc domową dla małych pacjentów oraz prowadzące Poradnię Paliatywną dla dorosłych. W 2010 r. w ramach stacjonarnej opieki hospicyjnej leczono 358 osób i jest to wzrost o 26,5% w stosunku do roku 2009.

Ponadto w Szczecinie według stanu na koniec 2010 r. funkcjonowały 52 stanowiska dializacyjne (2009 r. – 39), na których obsłużono 756 pacjentów (2009 r. – 615) wykonując łącznie 32 452 dializ (o 24,1% więcej niż w 2009 r.).

Tabela 14.13. Działalność szpitali ogólnych w Szczecinie

LATA	LICZBA ŁÓŻEK RZECZYWISTYCH			ŚREDNIE WYKORZYSTANIE ŁÓŻEK		LICZBA LECZONYCH	LICZBA LECZONYCH NA 1 ŁÓŻKO	ŚREDNI CZAS POBYTU CHOROGE (W DNIACH)
	OGÓŁEM*	NA 10 TYS. LUDNOŚCI	W TYM NIEPUBLICZNE	WSKAŹNIK [DNI]	WSKAŹNIK [%]			
2009	3 295	81,1	11	268,2	73,5	139 832	41,8	6,4
2010	3 216	79,3	13	264,5	72,5	137 357	42,5	6,2

* do liczby łóżek rzeczywistych wliczono liczbę inkubatorów i łóżeczek dla noworodków

Uwaga: bez szpitali podległych MON i MSWiA

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie.

Tabela 14.14. Działalność zakładów opieki długoterminowej w Szczecinie

LATA	LICZBA ŁÓŻEK		LECZENI	LICZBA LECZONYCH NA 1 ŁÓŻKO
	OGÓLEM	WSKAŹNIK NA 10 TYS.		
2009	75	1,8	397	5,30
2010	161	4,0	697	4,33

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

W latach 2009 – 2010 najdłużej, bo powyżej 20 dni, pacjenci przebywali na oddziałach: dla przewlekłych chorych, rehabilitacyjnych i psychiatrycznych, a najkrócej – do 5 dni, na oddziałach: pediatrycznych, ginekologiczno-położniczych, chirurgii ogólnej, chirurgii onkologicznej, okulistycznych, otolaryngologicznych i kardiologicznych. Najwięcej pacjentów leczono na oddziałach: pediatrycznych (2009 r. – 14 956; 2010 r. – 14 578), ginekologiczno-położniczych (2009 r. – 11 634; 2010 r. – 10 848), chirurgii ogólnej (2009 r. – 10 215; 2010 r. – 10 320), onkologicznym (2009 r. – 9 635; 2010 r. – 9 682), kardiologicznym (2009 r. – 9 228, 2010 r. – 9 649), chirurgii onkologicznej (2009 r. – 7 628; 2010 r. – 7 370), chirurgii urazowo-ortopedycznej (2009 r. – 7 401; 2010 r. – 7 502), urologicznym (2009 r. – 6 901; 2010 r. – 7 189), okulistycznym (2009 r. – 8 768; 2010 r. – 6 734), wewnętrznym (2009 r. – 5 719; 2010 r. – 5 557) oraz nefrologicznym (2009 r. – 5 602; 2010 r. – 6 574). Najwyższe uśrednione wykorzystanie łóżek (powyżej 90%) odnotowano na oddziałach: geriatrycznych, onkologicznych, psychiatrycznych i leczenia uzależnień, a najniższe uśrednione (rzędu 46,1 – 55,0%) na oddziałach: okulistycznym, chirurgii szczękowej i chirurgii ogólnej. Na pozostałych oddziałach wykorzystanie łóżek jest na poziomie 60,0 – 80,0%, co wskazuje na optymalne zabezpieczenie miasta Szczecin w łóżka krótkoterminowe.

Na podkreślenie zasługują realizowane inwestycje ze środków unijnych w pięciu szpitalach w Szczecinie. Oczywistym jest, że wysoki poziom świadczeń zdrowotnych realizowanych w wyremontowanych pomieszczeniach, przy użyciu atestowanej wysokospecjalistycznej aparatury medycznej, przez wysoko wykwalifikowany personel medyczny, posługujący się w swojej pracy sprawdzonymi standardami i procedurami, gwarantuje nie tylko satysfakcję pacjentów i wysoki poziom bezpieczeństwa zdrowotnego, ale i korzystniejsze warunki finansowe dla szpitali.

14.4.3. OPIEKA DORAŻNA I FARMACEUTYCZNA

Pomoc doraźna świadczona jest w ramach Szpitalnych Oddziałów Ratunkowych. W Szczecinie funkcję tę niezmiennie pełnią trzy SOR-y dla dorosłych, zlokalizowane w: Samodzielnym Publicznym Wojewódzkim Szpitalu Zespołowym (przy ul. Arkońskiej), Samodzielnym Publicznym Szpitalu Klinicznym nr 1 (przy ul. Unii Lubelskiej), Specjalistycznym Szpitalu im. prof. A. Sokołowskiego (w Zduńowie) oraz jeden SOR dla dzieci w szpitalu przy ul. św. Wojciecha będący w strukturach Samodzielnego Publicznego Specjalistycznego ZOZ „Zdroje”. W wymienionych podmiotach leczniczych w 2010 roku leczono 15 478 pacjentów w ramach opieki dziennej. W Szczecinie w 2010 r. funkcjonował jeden zakład pomocy doraźnej, tj. Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego, który dysponował 14. zespołami ratownictwa medycznego (5 zespołów specjalistycznych i 9 zespołów podstawowych). Liczba mieszkańców przypadająca na jeden zespół ratownictwa medycznego wynosiła 29,0 tys. i jest taka sama jak w roku 2009. Natomiast zdecydowanie jest większa od średniej w województwie, która w 2009 roku wynosiła 21,4 tys. mieszkańców na jeden zespół ratownictwa medycznego, a w 2010 roku – 22,0 tys.

Łączna liczba interwencji w mieście Szczecin w 2010 roku wynosiła 43 912 wyjazdów, z czego: 40 305 wyjazdów do zachorowań i 3 607 wyjazdów do wypadków. Liczba wszystkich interwencji

Rozbudowa szpitala im. A. Sokołowskiego w Zduńowie

14. OCHRONA ZDROWIA

Tabela 14.15. Działalność zespołów ratownictwa medycznego na terenie miasta Szczecina

LATA	KARETKI		ZESPOŁY WYJAZDOWE (ZAKONTRAKTOWANE Z NFZ)		LICZBA LUDNOŚCI NA 1 ZESPÓŁ RATOWNICTWA [TYS.]	LICZBA INTERWENCJI OGÓLEM	LICZBA INTERWENCJI NA 1 TYS. LUDNOŚCI
	OGÓLEM	W TYM DO PRZEWOZU CHORYCH	SPECJALISTYCZNE	PODSTAWOWE			
2009	21	7	5	9	29,0	46 923	115,5
2010	19	5	5	9	29,0	43 912	108,2

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

ratownictwa medycznego przypadająca na 1 tys. mieszkańców wynosiła 108,2 i spadła o 7,3 w stosunku do roku 2009. W przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców liczba wyjazdów ratownictwa medycznego do wypadków wynosiła 8,9, a do zachorowań 99,3. W trakcie wszystkich interwencji stwierdzono 901 zgonów przed podjęciem lub w trakcie czynności ratunkowych, co stanowiło 2,1% ogólnej liczby interwencji.

W Szczecinie w 2010 r. zlokalizowanych było 139 aptek, w tym 138 prywatnych (2009 r. – 134 apteki), w których pracowało ogółem 225. farmaceutów (w 2009 r. – 244). Wskaźnik dostępności aptek wyrażający się liczbą mieszkańców Szczecina przypadającą na aptekę w 2010 r. wyniósł 2 918 (2009 r. – 3 032). Na 1 farmaceutę przypadało 1 803. mieszkańców (2009 r. – 1 665). W 2011 r. na terenie miasta Szczecin zarejestrowano 141 aptek, w których pracowało 227 mgr farmacji.

W Szczecinie działa jedno Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa obejmujące swoją działalnością teren całego województwa zachodniopomorskiego za pośrednictwem 11 oddziałów. Zarejestrowanych w nim było w 2010 roku 24 647 krwiodawców (w Szczecinie 15 178), tj. o 9,3% więcej niż w 2009 roku. W 2010 roku pobrano 51 811 (w Szczecinie 20 271) jednostek krwi pełnej (450 ml), tj. o 8,5% więcej niż w roku poprzednim.

14.4.4. ŻŁOBKI

W 2010 r. utrzymano w Szczecinie 680 miejsc limitowanych w 7 żłobkach i stan ten jest niezmienny w stosunku do 2009 roku. W ciągu 2010 roku w placówkach tych przebywało 1 277 dzieci (2009 r. – 1 311). Na 1000 dzieci w wieku do 3 lat w żłobkach przebywało w 2010 roku 59 (w 2000 roku – 81). Średnie miesięczne zatrudnienie wy-

niosło odpowiednio w 2009 r. – 149 etaty; w 2010 r. – 154 etaty; w 2011 r. – 155,3 etatu. Wydatki z budżetu Miasta Szczecina na utrzymanie wszystkich oddziałów w 2009 r. wyniosły 7 248 937 zł, w 2010 r. – 7 716 562 zł, a w 2011 r. – 7 769 609 zł (w kwocie tej ujęte są środki z programu rządowego "Maluch", w wysokości 95 084 zł). Dochody z tytułu wpłat rodziców stanowią od 23,4% do 26,1% ponoszonych wydatków i wyniosły one: 2009 r. – 1 694 454 zł, 2010 r. – 2 014 289 zł, 2011 r. – 1 972 802 zł.

14.5. PROFILAKTYKA I PROMOCJA ZDROWIA W MIEŚCIE

Gmina Miasto Szczecin corocznie kieruje do mieszkańców szereg programów w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia, współpracując m.in. z organizacjami pozarządowymi i jednostkami organizacyjnymi ochrony zdrowia. W latach 2009-2011 realizowano 22 działania na rzecz mieszkańców Szczecina w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia współfinansowane z budżetu Miasta. Wysokość środków przeznaczonych na ten cel wynosiła odpowiednio: w 2009 r. – 1 796 424 zł. (21 701 osób), w 2010 r. – 1 817 997 zł. (20 497 osób), w 2011 r. – 1 273 005 zł. (29 203 osoby). Porównując 2011 rok do lat poprzednich wyraźnie dostrzega się wzrost liczby osób objętych programami w zakresie promocji zdrowia przy jednoczesnym obniżeniu kosztów. Do najistotniejszych należy zaliczyć programy: profilaktyki raka płuc, zapobiegania grypie i jej powikłaniom oraz szczepień profilaktycznych przeciw wirusowi HPV.

Główne działania profilaktyczne skierowane do pacjentów województwa prowadzi Zachodniopomorski Oddział Wojewódzki NFZ. Są to programy adresowane do grup pacjentów wysokiego ryzyka zachorowalności na wybrane choroby i obejmują

niezmiennie od lat badania: wczesne wykrywanie raka piersi, profilaktyka raka szyjki macicy, profilaktyka chorób układu krążenia, profilaktyka chorób odtytoniowych (w tym POCHP), profilaktyka gruźlicy, badania prenatalne, przesiewowe badania słuchu u noworodków oraz wczesne wykrywanie raka jelita grubego.

Miasto Szczecin podejmowało również działania na rzecz osób bezdomnych polegające na wyrównywaniu szans w dostępie do świadczeń medycznych. Na ten cel w latach 2009-2011 wydano 482 039 zł.

Istotnym elementem profilaktyki zdrowotnej jest zwalczanie problemu alkoholizmu. Zgodnie z wymogami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi Rada Miasta Szczecin corocznie uchwała Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Celem jego jest zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą, prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej głównie dla dzieci i młodzieży oraz wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych. Wielkość wydatków z budżetu Miasta przeznaczonych na realizację Programu wynosiła odpowiednio: w 2009 r. – 10 110 689 zł, w 2010 r. – 7 750 976 zł. Środki przeznaczone na realizację Programu pochodzą z wpływów uzyskanych przez gminę z tytułu rocznych opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Na terenie miasta Szczecina działają 3 ośrodki terapii uzależnienia od alkoholu i leczenia uzależnień. Zadania z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi oraz profilaktyki w tym zakresie, a także działania skierowane bezpośrednio do osób z problemem alkoholowym i ich rodzin, realizuje wiele organizacji pozarządowych (stowarzyszenia abstynenckie, grupy AA, telefony zaufania itp.).

Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii nakłada na samorząd lokalny obowiązek uchwalania Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii oraz finansowania działań związanych z jego realizacją. Program określa politykę Miasta wobec problemu narkomanii i wdrażany jest m.in. we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Wielkość wydatków z budżetu Miasta przeznaczonych na reali-

zację Programu wynosiła odpowiednio w 2009 r. – 641 178 zł, w 2010 r. – 682 217 zł. Szacuje się, iż programami w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii objęto rocznie ok. 72 tys. osób.

14.6. DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Problem niepełnosprawności dotyczy bezpośrednio co najmniej 40 tys. mieszkańców naszego miasta, a pośrednio jeszcze dodatkowo kilkudziesięciu tysięcy członków ich rodzin. W 2011 r. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Szczecinie (organ właściwy do orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności) wydał 5 662 orzeczenia o niepełnosprawności co w stosunku do roku 2010 stanowi spadek aż o 20,1%. Istotny jest fakt, iż w ogólnej liczbie wydanych w 2011 roku orzeczeń, 6,2% stanowią orzeczenia dla dzieci i młodzieży do 25. roku życia. Spośród osób posiadających orzeczenia o niepełnosprawności największy odsetek stanowią osoby z wykształceniem podstawowym, zasadniczym i średnim.

Zadania dotyczące rehabilitacji zawodowej, polegającej na ułatwianiu osobie niepełnosprawnej udział w życiu zawodowym poprzez uzyskanie i utrzymanie zatrudnienia oraz prowadzenie działalności gospodarczej, realizowane były ze środków PFRON przez Powiatowy Urząd Pracy. Ze względu na swój stan zdrowia, osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności mają zdecydowanie ograniczone możliwości podjęcia pracy. Niemniej jednak osoby, którym stan zdrowia pozwala na podjęcie pracy rejestrują się w urzędzie pracy i stanowią 4% w stosunku do wszystkich osób zarejestrowanych. Niepokojący jest fakt mniejszej liczby ofert pracy dla osób niepełnosprawnych niż samych osób poszukujących pracy, co zdecydowanie negatywnie wpływa na aktywizację społeczną i zawodową.

Kolejny bardzo ważny element w życiu codziennym osób niepełnosprawnych stanowią ułatwienia architektoniczne umożliwiające w korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych. Ponad 40% podmiotów leczniczych nie posiada udogodnień dla osób niepełnosprawnych, co ma bezpośredni wpływ na ograniczenie możliwości skorzystania z usług medycznych.

W przypadku dzieci niepełnosprawnych w latach 2007-2010 średnio tylko ok. 5% stanowiły dzieci w rodzinach

14. OCHRONA ZDROWIA

Tabela 14.16. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności według płci i wieku osoby niepełnosprawnej w wieku 0-15 lat

ROK	OGÓŁEM	W TYM KOBIETY	OGÓŁEM W WIEKU		
			0-3 LATA	4-7 LAT	8-15 LATA
2007	588	223	171	151	266
2008	542	218	151	148	243
2009	447	196	144	127	176
2010	551	216	188	123	240

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Tabela 14.17. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności według płci osoby niepełnosprawnej w wieku 16 lat i więcej

ROK	OGÓŁEM	W TYM KOBIETY	WIEK			
			16-25 LAT	26-40 LAT	41-60 LAT	61 I WIĘCEJ LAT
2007	4 759	2 449	434	431	2 352	1 542
2008	5 163	2 687	441	515	2 448	1 759
2009	4 709	2 403	367	459	2 280	1 603
2010	6 106	3 066	422	555	3 034	2 095

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Tabela 14.18. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności według wykształcenia i zatrudnienia

PODSTAWOWE NIEUKOŃCZONE I BEZ WYKSZTAŁCENIA SZKOLNEGO	POZIOM WYKSZTAŁCENIA				ZATRUDNIENI POSIADAJĄCY ORZECZENIE	ROK
	PODSTAWOWE	ZASADNICZE	ŚREDNIE	WYŻSZE		
98	1 495	1 159	1 477	530	467	2007
243	1 459	1 315	1 595	551	523	2008
212	1 322	1 252	1 421	502	420	2009
206	1 615	1 792	1 833	660	558	2010

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Tabela 14.19. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy (stan w dniu 31.12.2010)

2007		2008		2009		2010	
OGÓŁEM	W TYM OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE	OGÓŁEM	W TYM OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE	OGÓŁEM	W TYM OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE	OGÓŁEM	W TYM OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE
11 474	370	7 394	395	14 316	527	16 500	668

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Tabela 14.20. Oferty pracy zgłoszone do urzędu pracy (stan w dniu 31.12.2010 r.)

2007		2008		2009		2010	
OGÓŁEM	W TYM OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE	OGÓŁEM	W TYM OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE	OGÓŁEM	W TYM OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE	OGÓŁEM	W TYM OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE
17 268	479	12 758	619	6 031	473	5 823	599

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Tabela 14.21. Przystosowanie jednostek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej do potrzeb osób niepełnosprawnych (stan w dniu 31.12.2010 r.)

FORMA ORGANIZACYJNA PODMIOTU	LICZBA PODMIOTÓW	RODZAJE UDOGODNIENIŃ DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH					
		POCHYLNIA PODJAZD PLATFORMA	DRZWI AUTOMATYCZNIE OTWIERANE	WINDA	UDOGODNIENIA DLA OSÓB NIEWIDOMYCH	INNE	BRAK UDOGODNIENI
publiczne zakłady opieki zdrowotnej	32	16	4	10	1	4	12
niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej	194	91	16	23	3	75	52
praktyki lekarskie	82	22	3	5	–	23	36

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Tabela 14.22. Dzieci w rodzinach zastępczych (stan w dniu 31.12.2010 r.)

2007		2008		2009		2010	
OGÓŁEM	W TYM NIEPEŁNOSPRAWNI	OGÓŁEM	W TYM NIEPEŁNOSPRAWNI	OGÓŁEM	W TYM NIEPEŁNOSPRAWNI	OGÓŁEM	W TYM NIEPEŁNOSPRAWNI
762	54	736	24	716	46	742	40

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

zastępczych, co wskazuje na konieczność rozwoju programów pomocowych w tym zakresie.

Zadania na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych realizowane są w oparciu o Miejski Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych zatwierdzony Uchwałą Rady Miasta. W 2009 r. na realizację wspomnianego programu wydano 7 802 631 zł, z czego 5 166 754 zł stanowiły środki z PFRON. Wykonano zadania rehabilitacji zawodowej, rehabilitacji społecznej i inne zadania („Asystent osobisty”, przewóz osób, wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego itp.). Programami objęto łącznie 4 489 osób niepełnosprawnych i 168. opiekunów oraz wykonano przewóz dla 44 944. osób niepełnosprawnych. W 2010 r. zadania Miejskiego Programu Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych zrealizowano za kwotę 6 925 980 zł, w tym środki z PFRON w wysokości 4 193 398 zł. Zadania w zakresie rehabilitacji zawodowej zrealizowano w kwocie 1 115 878 zł, natomiast w zakresie rehabilitacji społecznej – 3 077 519 zł. W ramach środków Gminy Miasta Szczecin zrealizowano projekt „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej, przewozy osób niepełnosprawnych oraz prowadzono wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego. Programami łącznie objęto 3 992. osoby niepełnosprawne i 95. opiekunów oraz przewieziono 45 782. niepełnosprawnych pasażerów.

Stan wydatków Miejskiego Programu Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych w 2011 r. był na poziomie roku poprzedniego i wyniósł 7 141 331 zł, w tym 4 325 029 zł ze środków PFRON na realizację zadań związanych z rehabilitacją społeczną i zawodową. Pozostałe zadania zrealizowane były ze środków miasta Szczecin w wysokości 2 708 177 zł. Łącznie programami objęto 2 683 osoby i 101 opiekunów oraz 46 169 przewozów dla osób niepełnosprawnych.

W 2011 r. przyznana została Miastu Szczecin Złota statuetka i po raz trzeci tytuł „Samorząd równych szans 2011”. W ramach realizacji projektu „Zdrowie kobiety niepełnosprawnej” otwarto gabinet ginekologiczny, który wyposażono ze środków Unii Europejskiej.

14.7. SZCZECIŃSKA OCHRONA ZDROWIA NA TLE INNYCH MIAST

Liczba podmiotów leczniczych w Szczecinie w stosunku do liczby mieszkańców była w 2010 r. na średnim poziomie w porównaniu z innymi miastami Polski. W przypadku szpitali, w Szczecinie zanotowano dostępność na poziomie 79,3 łóżek na 10 tys. mieszkańców, co jest dość dobrym wynikiem w porównaniu z innymi miastami. W przypadku dostępności do usług dentystycznych, Szczecin z wielkością wskaźnika 9,9 dentystów na 10 tys. mieszkańców wy-

14. OCHRONA ZDROWIA

Tabela 14. 23. Wybrane wskaźniki dostępności usług medycznych wg stanu na 2010 r.

KATEGORIA	SZCZECIN	ZIELONA GÓRA	GORZÓW WLKP.	ŁÓDŹ	BYDGOSZCZ	TORUŃ	LUBLIN	POLSKA
zakłady opieki zdrowotnej na 10 tys. mieszkańców	6,3	6,24	6,25	6,67	3,8	3,1	6,7	3,9
udział niepublicznych zoz w liczbie zakładów opieki zdrowotnej [%]	89,3	79,43	93,38	84,3	85,3	52,2	91,7	83,5
liczba łóżek szpitalnych na 10 tys. mieszkańców	79,3	56,00	68,4	79,6	96,7	59,0	125,9	47,4
liczba lekarzy na 10 tys. mieszkańców	45,2	45,61	37,93	52,17	46,1	29,3	69,4	22
liczba dentyistów na 10 tys. mieszkańców	9,9	4,8	3,0	3,2	4,3	4,3	11,45	3
liczba pielęgniarek na 10 tys. mieszkańców	68,6	67,29	71,69	72,1	79,2	70,4	112,3	52
liczba położnych na 10 tys. mieszkańców	6,6	10,71	10,13	8,6	9,6	7,5	13,4	6
porady lekarskie ogółem na mieszkańca	8,2	7,3	6,9	8,96	7,23	5,33	11,8	7,4

Źródło: opracowywanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

pada znacznie lepiej od średniej dla podobnych miast (dla porównania Łódź – 3,2 lekarzy dentyistów na 10 tys. mieszkańców). Znacznie gorsza jest sytuacja pod względem liczby położnych oraz pielęgniarek, co może niepokoić, jeśli chodzi o zapewnienie właściwego standardu opieki towarzyszącej zabiegom medycznym. Szczecin jest jednym z miast najbardziej dotkniętych emigracją tej grupy zawodowej do krajów UE, zapewniających znacznie lepsze wynagrodzenie. Pod względem liczby porad lekarskich, wskaźniki w wybranych miastach były na podobnym poziomie, również w zestawieniu ze średnią dla całej Polski.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

Zachodniopomorska Szkoła Biznesu na podstawie:

1. Biuletyn statystyczny. Ochrona zdrowia w województwie kujawsko-pomorskim
2. WHO, The World Health Report 2000, Health Systems: Improving Performance, World Health Organisation, Geneva 2000

3. Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych: www.stat.gov.pl/bdr_n/app/strona.indeks
4. GUS Warszawa, Ludność, stan i struktura w perspektywie terytorialnej
5. Informator statystyczny ochrony zdrowia województwa lubelskiego
6. Informator statystyczny ochrony zdrowia województwa łódzkiego
7. Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie zachodniopomorskim w 2010 roku, Urząd Statystyczny w Szczecinie
8. Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego Państwowego Zakładu Higieny
9. Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego miasta Szczecina za 2009, 2010 r. i za 2011 r., Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Szczecinie, Szczecin 2011
10. Rejestr zakładów opieki zdrowotnej: www.rejestrzoz.gov.pl/RZOZ
11. Sprawozdania: MZ-11; MZ-88; MZ-12; MZ-15
12. Urząd Statystyczny w Szczecinie
13. Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Szczecin
14. Informator statystyczny ochrony zdrowia województwa zachodniopomorskiego
15. Zachodniopomorski Oddział Narodowego Funduszu Zdrowia: www.nfz-szczecin.pl

15.1. IDENTYFIKACJA PODSTAWOWYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Problemy społeczne występujące w przestrzeni Szczecina, będące przedmiotem interwencji instytucji pomocy społecznej związane są przede wszystkim z sytuacją materialną rodzin i sytuacją na rynku pracy.

Do podstawowych problemów społecznych można zaliczyć:

- ubóstwo
- dysfunkcjonalność rodzin, w tym bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego
- bezrobocie
- problemy wynikające z niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby
- bezdomność.

Zjawiska te cechuje silne powiązanie, stąd też konsekwencją nakładania się na siebie (kumulacji) zjawisk problemowych jest wykluczenie społeczne.

Natężenie występowania problemów społecznych jest zróżnicowane przestrzennie. Największą liczbę rodzin wymagających wsparcia odnotowuje się w Rejonowych Ośrodkach Pomocy Rodzinie Północ i Śródmieście. Przy czym w dzielnicach północnych występuje największe natężenie ubóstwa w mieście, silniejsze więzi sąsiedzkie, niższy jest poziom ujawnianej – odnotowywanej w statystykach policji – przestępczości niż w centrum Szczecina. W Śródmieściu z kolei, gdzie gęstość zaludnienia jest większa, wyższy jest poziom przestępczości, a także uzależnień.

15.2. SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE

Zadania i zasady pomocy społecznej, będącej jedną z instytucji polityki społecznej państwa, określa ustawa z 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej ze zmianami, oraz wynikające z niej akty wykonawcze oraz inne akty prawne¹.

1 M.in.: Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 Nr 175 poz. 1362 ze zm.); Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z Nr 111, poz. 535 ze zm.); Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2010 Nr 214 poz. 587 ze zm.); Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 71, poz. 734 ze

zm.); ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 Nr 164 poz. 1027 ze zm.).

Instytucje administracji rządowej i samorządowej, na których – zgodnie z regulacjami prawnymi – spoczywa obowiązek realizowania zadań pomocy społecznej, współpracują w tym zakresie z organizacjami społecznymi, pozarządowymi, Kościołem katolickim i innymi Kościołami, zgromadzeniami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Zmiany regulacji prawnych (w ostatnich dwóch latach) odnoszące się do systemu pomocy społecznej, wiążą się przede wszystkim z wprowadzeniem nowej ustawy o przeciwdziałaniu przemoc². Ustawa stwarza możliwość podejmowania kompleksowych i interdyscyplinarnych działań na rzecz środowisk, w których występuje zjawisko przemocy. Instytucje pomocy społecznej przygotowywały się także w tym w okresie do wdrożenia zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (obowiązuje od 1 stycznia 2012)³. Główne założenie ustawy sprowadza się do maksymalizacji dostępnego wsparcia dla naturalnego środowiska dziecka. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej ma stanowić ostateczność.

Koordynatorem i głównym wykonawcą zadań pomocy społecznej na terenie Szczecina jest samorząd miejski. Wielkość wydatków z budżetu Miasta Szczecin na realizację zadań w sferze ochrony zdrowia i pomoc społeczna wynosiła w 2010 roku 191 559 671 zł, co stanowiło 12,85% udziału w wydatkach budżetu miasta ogółem; w 2011 roku – 190 456 850 zł (11,78% udziału w wydatkach budżetu Miasta)⁴.

W stosunku do 2009 roku wielkość wydatków wzrosła, natomiast ich udział w ogólnej kwocie wydatków budżetowych utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Główne kierunki wydatkowania środków na działania w sferze pomocy społecznej przedstawia tabela 15.1.

Podstawową instytucją wykonującą zadania Miasta Szczecin w obszarze pomocy społecznej jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie. W 2010 roku MOPR udzielił pomocy 23 127 osobom, w 2011

zm.); ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 Nr 164 poz. 1027 ze zm.).

2 Ustawa z dnia 10 czerwca 2010 o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 Nr 125 poz. 842).

3 Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 Nr 149 poz. 887).

4 Wydatki w dziale 852 klasyfikacji budżetowej.

Tabela 15.1. Główne wydatki z budżetu miasta Szczecin na zadania w sferze ochrona zdrowia i pomoc społeczna w latach 2009-2011 (w tys. zł)

WYDATKI BIEŻĄCE	2009	2010	2011
świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego (w 2011 razem ze składkami na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z zabezpieczenia społecznego)	59 125,8	65 647,9	66 665,8
zapewnienie opieki dzieciom w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	14 182,9	15 383,2	15 532,9
opieka nad dziećmi w rodzinach zastępczych	8 110,6	8 297,4	8 494,9
dodatki mieszkaniowe	14 032,6	14 983,4	14 518,9
zasiłki i pomoc w naturze*	19 781,6	23 149,3	24 077,3
program „Posiłek dla potrzebujących”	4 849,3	5 649,5	5 952,4
domy pomocy społecznej i ośrodki wsparcia	24 975,3	26 838,7	28 477,7
świadczenie usług opiekuńczych	3 547,9	3 657,6	4 392,8
ośrodki pomocy społecznej	14 606,9	15 822,3	15 964,1
wydatki majątkowe	6 646,7	8 496,6	7 210,1**

* W 2011 – wraz ze składkami na ubezpieczenie emerytalne i rentowe

** Obejmuje wydatki w działach 852 i 853 klasyfikacji budżetowej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za lata 2009-2010, dane Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej UM Szczecin.

Tabela 15.2. Liczba osób korzystających z różnych form wsparcia w 2010 i 2011 roku. Zadania gminy i powiatu

	LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRYZNANO POMOC NA PODSTAWIE DECYZJI ADMINISTRACYJNEJ	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W TYCH RODZINACH
2010	15 668	12 488	23 137
2011	16 481	12 793	24 464

Źródło: Dane MOPR.

roku – 24 464 osobom (przy czym jedna osoba mogła korzystać z różnych form pomocy). Dla porównania w 2009 roku wsparcie uzyskało 18 tys. osób. Zatem liczba osób w Szczecinie, których dotyczą problemy społeczne, w ciągu ostatnich dwóch lat wzrosła i jest zbliżona do poziomu z roku 2007 (ok. 24 tys. osób).

Według stanu na koniec 2010 roku zatrudnionych w MOPR było 351 osób, w tym 208 pracowników socjalnych; na koniec 2011 roku – 353 osoby, w tym 206 pracowników socjalnych. W stosunku do 2009 roku oznacza to wzrost zatrudnienia. Podkreślić należy jednak, iż ze względu na duże obciążenie pracą organizacyjną, administracyjną wynikającą z procedur, nie wszyscy pracownicy socjalni podejmują pracę z rodziną w terenie.

Organizacje pozarządowe są ważnym partnerem samorządu miasta w realizacji zadań społecznych.

W ciągu ostatnich dwóch lat Miasto Szczecin zlecało organizacjom pozarządowym m.in. takie zadania, jak: prowadzenie placówek, świetlic śro-

dowiskowych dla dzieci i młodzieży, zapewnienie bezpłatnych posiłków osobom potrzebującym, rehabilitację społeczną osób bezdomnych, prowadzenie Centrum Integracji Społecznej, noclegowni dla bezdomnych i ośrodka adopcyjno-opiekuńczego, a także przeciwdziałanie uzależnieniom, wspieranie osób niepełnosprawnych, wspieranie rodzinnych form rodzicielstwa zastępczego, organizacja wypoczynku letniego. Dotacje z budżetu miasta przekazywane są w procedurze otwartego konkursu ofert, organizacje pozarządowe w 2010 r. otrzymały 2 168 974 zł, a w 2011 r. – 6 433 290 zł.

Do głównych partnerów Miasta w tym zakresie należą: „Caritas” Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej, Polski Komitet Pomocy Społecznej, Stowarzyszenie „Feniks”, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Regionalny, ZHP Komenda Chorągwi Zachodniopomorskiej, Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej, Fundacja „Mam Dom” i Zachodniopomorska Fundacja Pomocy Rodzinie „Tęcza Serc” Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem

Umysłowym, Stowarzyszenie „Polites”, Stowarzyszenie „SOS dla Rodziny”, PCK Zachodniopomorski Zarząd Okręgowy, Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego.

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu wymaga społecznej aktywności organizacji pozarządowych i choć ona wzrasta, to jednak poziom kapitału społecznego mieszkańców Szczecina (jednym ze wskaźników kapitału społecznego jest poziom zaangażowania obywateli w działania na rzecz innych) jest niski (niewystarczający). W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Szczecina wzmocnienie tego kapitału uznaje się za cel strategiczny⁵. Zasoby większości organizacji – potencjał kadrowy, organizacyjny, materialny – są niewystarczające, by mogły one w dużo większym niż dotychczas zakresie rozwiązywać problemy społeczne. Wypracowanie instrumentarium wzmacniającego sektor trzeci jest warunkiem wzrostu poziomu kapitału społecznego.

15.3. PODSTAWOWE FORMY POMOCY

Pomoc oferowana mieszkańcom to zarówno liczne świadczenia pieniężne, jak i rozmaite formy wsparcia niefinansowego. Świadczenia pieniężne wypłacane są osobom i rodzinom, których dochód na osobę nie przekracza poziomu określonego w ustawie o pomocy społecznej przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy społecznej.

W ostatnich dwóch latach instytucje systemu pomocy społecznej i zadania, które one realizowały ulegały zmianom. Wynikają one zarówno z konieczności dostosowania się do nowych regulacji prawnych, jak i potrzeb mieszkańców.

Coraz mniejszą rolę w pomocy społecznej odgrywają świadczenia pieniężne, a coraz większą – usługi aktywizujące. Szczególnym narzędziem wykorzystywanym w pracy socjalnej jest kontrakt socjalny – pisemna umowa, którą pracownik socjalny zawiera z osobą ubiegającą się o pomoc. Określa on uprawnienia i zobowiązania stron

⁵ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych [dostępne w Internecie:] http://mopr.szczecin.pl/dokumenty/zalacznik-uchwala_strategia_rozwiazywania_proble-mow_spol_w_szczecinie_2009_2015.pdf

umowy w ramach wspólnie podejmowanych działań, prowadzących do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny. W roku 2010 zawarto 1 539 kontraktów socjalnych, w roku 2011 liczba ta zwiększyła się o ponad 200 – 1 748 kontraktów (w 2009 roku – 2 100). Najczęściej kontrakty socjalne były zawierane w celu aktywizacji zawodowej beneficjentów pomocy społecznej, wzmocnienia ich aktywności, przygotowania do samodzielności, poprawy sytuacji zdrowotnej (w tym w zakresie terapii uzależnień), podniesienia kompetencji w zakresie realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

W zależności od kategorii problemów, jakie dotyczą osoby i rodziny, od 70 do 80% zawartych kontraktów zostało zrealizowanych. W związku z trudnościami powstałymi w trakcie realizacji, 50% spośród niezrealizowanych kontraktów wymagało modyfikacji.

Osoby objęte pomocą społeczną korzystają nie tylko ze standardowych działań wymienionych w ustawie o pomocy społecznej, lecz także z programów reintegracji społecznej i zawodowej. Znaczenie działań opartych na tego typu programach jest coraz większe, gdyż tradycyjne formy pomocy społecznej (tzw. formy opiekuńcze) oparte na transferach świadczeń finansowych nie rozwiązują kryzysów społecznych, a wręcz utrwalają społeczną niezaradność i uzależniają korzystających z zasiłków od otrzymywanej pomocy.

Dane porównawcze z innymi miastami wojewódzkimi w zakresie pomocy społecznej przedstawia tabela 15.3.

15.3.1. POMOC OSOBOM I RODZINOM W TRUDNEJ SYTUACJI MATERIALNEJ

Osoby i rodziny w trudnej sytuacji materialnej mogą ubiegać się o wsparcie finansowe z pomocy społecznej w postaci zasiłków oraz pomocy w naturze.

Dane dotyczące rodzajów udzielonych świadczeń przedstawia tabela 15.4.

W ciągu ostatnich dwóch lat liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej utrzymywała się na podobnym poziomie. Struktura świadczeń także nie uległa zasadniczym zmianom. Na zbliżonym poziomie utrzymywała się liczba osób otrzymujących zasiłki stałe i zasiłki okresowe,

Tabela 15.3. Szczecin a inne miasta – dane porównawcze dotyczące pomocy społecznej (2010 r.)

	LICZBA MIESZKAŃCÓW PRZYPADAJĄCYCH NA 1 PRACOWNIKA SOCJALNEGO	WYDATKI NA POMOC SPOŁECZNĄ OGÓŁEM W PRZELICZENIU NA 1000 MIESZKAŃCÓW	UDZIAŁ WYDATKÓW NA POMOC SPOŁECZNĄ W WYDATKACH BUDŻETU MIASTA OGÓŁEM
Gdańsk	2 067,72	min. 386 333,88	8,16
Gorzów Wlkp.	2 199,89	510 133,88	12,63
Katowice	1 905,75	445 891,13	9,65
Kraków	1 953,96	479 006,59	10,77
Lublin	min. 1 659,29	563 665,13	14,72
Łódź	2 094,03	556 378,69	14,95
Olsztyn	1 918,08	max 694 337,75	max 15,67
Poznań	2 233,31	447 802,13	8,38
Szczecin	2 058,91	472 128,28	12,85
Toruń	2 095,02	485 917,44	12,04
Warszawa	max 2 626,56	390 546,91	min. 5,50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Internetowego Systemu Analiz Samorządowych.

Tabela 15.4. Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA OSÓB	
	2010	2011
zasilek stały	2 926	2 925
zasilek okresowy	5 976	6 014
zasilek celowy i w naturze	9 095	9 283

Źródło: Dane MOPR.

zwiększyła się natomiast liczba osób, które otrzymały zasiłek celowy i w naturze.

Obok świadczeń realizowanych na mocy ustawy o pomocy społecznej przyznawane są także, na podstawie odrębnych przepisów, inne formy finansowego wspierania osób i rodzin. Dotyczą one osób, których dochód nie przekracza określonego progu: dodatki mieszkaniowe, świadczenia rodzinne oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Realizacją tych świadczeń zajmuje się Szczecińskie Centrum Świadczeń.

Szczegółowe zasady i tryb przyznawania, ustalania wysokości i wypłacania dodatków mieszkaniowych reguluje ustawa o dodatkach mieszkaniowych. Dodatek mieszkaniowy ma umożliwić opłacenie czynszu oraz innych wydatków mieszkaniowych i przysługuje osobom mającym tytuł prawny do lokalu, których dochód na osobę nie przekracza poziomu określonego w ustawie⁶.

⁶ Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, których średni miesięczny dochód na jednego członka gospodar-

stwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku nie przekracza kwoty 1 236,01 zł w gospodarstwie jednoosobowym i 882,86 zł w gospodarstwie wieloosobowym.

Świadczeniami rodzinnymi objęte są rodziny posiadające dzieci. Zasady ich przyznawania reguluje ustawa o świadczeniach rodzinnych. Świadczenia rodzinne to przede wszystkim zasiłek rodzinny oraz rozmaite dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze, a także jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka⁷. Natomiast świadczenia z funduszu alimentacyjnego to kwo-

stwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku nie przekracza kwoty 1 236,01 zł w gospodarstwie jednoosobowym i 882,86 zł w gospodarstwie wieloosobowym.

⁷ Zasiłek rodzinny przysługuje, gdy dochód w rodzinie (na osobę) nie przekracza kwoty 504 zł lub 583 zł, gdy w rodzinie wychowywane jest dziecko niepełnosprawne. Z tytułu urodzenia się dziecka przysługuje jednorazowa zapomoga w wysokości 1000 zł na dziecko (tzw. becikowe).

15. POMOC SPOŁECZNA

Tabela 15.5. Świadczenia rodzinne w latach 2010–2011 (w zł)

WYSZCZEGÓLNIENIE*	2010	2011
wysokość zrealizowanych świadczeń rodzinnych	47 709 727	47 304 316
wysokość świadczeń alimentacyjnych niezależnie od formy prawnej	13 645 264	14 698 291
odzyskane środki wypłacone w ramach świadczeń alimentacyjnych	1 472 602	1 468 431
liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	14 903	14 786
liczba rodzin korzystających ze świadczeń alimentacyjnych	2 324	2 482

* Bez kosztów obsługi świadczeń rodzinnych.

Źródło: Szczecińskie Centrum Świadczeń.

ta wypłacana osobie uprawnionej do otrzymania świadczenia alimentacyjnego, ustalonego na podstawie tytułu wykonawczego w sytuacji, gdy egzekucja tego świadczenia jest bezskuteczna⁸. Wypłatę tych świadczeń reguluje ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, jednak zważywszy na sytuację beneficjentów i stosowane procedury wypłat jest ono właściwie elementem systemu świadczeń rodzinnych.

Łączna wysokość świadczeń rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych wyniosła w 2010 roku 61 354 991 zł, zaś w 2011 roku – 62 002 607 zł.

Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych utrzymywała się w ciągu ostatnich dwóch lat na porównywalnym poziomie. Średnio miesięcznie korzystały z nich 14 903 rodziny w roku 2010 i 14 786 rodzin w roku 2011. Jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka (niezależne od kryteriów dochodowych) otrzymało w 2010 roku 3 958 rodzin, a w roku 2011 – 3735 rodzin. Świadczenia dodatkowe z tego tytułu dla rodzin o najniższych dochodach otrzymało w 2011 roku 985 rodzin.

Łączna wysokość świadczeń rodzinnych w 2010 roku wyniosła 47 709 727 zł, a w roku 2011 – 47 304 316 zł. Tabela nr 15.5 przedstawia dane dotyczące świadczeń rodzinnych.

W stosunku do 2009 roku zmniejszyła się (ze względu na niezmienione kryteria dochodowe) liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych, podobnie liczba rodzin korzystających ze świadczeń alimentacyjnych. Wzrosła natomiast wysokość odzyskanych środków wypłaconych w ramach świadczeń alimentacyjnych.

8 Prawo do świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód netto na osobę w rodzinie w roku poprzedzającym okres świadczeniowy nie przekracza 725 zł. Świadczenia przysługują w kwocie bieżąco zasądzonych alimentów, ale nie mogą wynieść więcej niż po 500 zł na każde z uprawnionych do alimentów dzieci.

15.3.2. WSPARCIE DZIECKA I RODZINY

Ważne miejsce w systemie pomocy społecznej zajmują działania związane z opieką nad rodziną i dzieckiem. Rodzinie mającej trudności w wypełnianiu swoich zadań oraz dziecku z tej rodziny przysługuje z mocy prawa zarówno wsparcie w formie świadczeń pieniężnych, jak i w formie pracy socjalnej, poradnictwa i terapii rodzinnej, a w szczególnych przypadkach – zapewnienia dzieciom opieki i wychowania poza rodziną.

W przypadku trudności w wypełnianiu funkcji wychowawczych pomocy udzielają zatrudnieni w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie specjaliści pracy z rodziną, pedagodzy, psychologowie, pracownicy socjalni.

Podejmowane działania to m.in. treningi ekonomiczne, higieniczne, umiejętności wychowawczych, pomoc dzieciom w postaci udzielanych korepetycji, motywowanie rodzin do badań diagnostycznych dziecka (psychologiczno-pedagogicznych), podjęcia terapii rodzinnej, socjoterapeutycznej, czy w przypadku rodzin z problemem alkoholowym – terapii uzależnień.

Pracownicy MOPR współpracują z placówkami opiekuńczo-wychowawczymi wsparcia dziennego, kuratorami, ze szkołami w zakresie poprawy sytuacji rodziny, funkcjonowania dziecka w grupie rówieśniczej oraz zapewnienia gorącego posiłku, z organizacjami pozarządowymi udzielającymi wsparcia psychologicznego, pedagogicznego, rodzinnego, prawnego, prowadzącymi terapię indywidualną, małżeńską i rodzinną, warsztaty umiejętności psychospołecznych, zajęcia psychoedukacyjne, organizującymi dzieciom wypoczynek letni.

Institucje pomocy społecznej w Szczecinie co roku odnotowują ponad 2 tysiące zgłoszeń różnorodnych sytuacji rodzinnych związanych

ze zjawiskiem przemocy. Wysoka liczba dzieci i młodzieży pozostającej w pieczy zastępczej potwierdza fakt stosowania przemocy w rodzinie, skutkującej ograniczeniem władzy rodzicielskiej lub/i sądowym skierowaniem do placówki lub rodzin zastępczych. I choć skala zjawiska jest trudna do oszacowania (w analizach zwraca się uwagę na tzw. „ciemną liczbę” – nieujawniane przypadki przemocy), to ogólnie stwierdzić należy, że skala występowania przemocy w rodzinie ma tendencję wzrastającą, przy czym istotny jest fakt, że wiek osób stosujących przemoc obniża się i w grupie tej jest coraz więcej dzieci i młodzieży.

Koordinacją działań w obszarze tego problemu społecznego zajmuje się w Szczecinie Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Podejmowane działania to między innymi interwencje, programy psychoedukacyjne, socjoterapeutyczne dla osób doświadczających przemocy, program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie. W marcu 2011 roku został otwarty hostel dla ofiar przemocy (21 miejsc noclegowych).

Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizują także organizacje pozarządowe (współpraca realizowana była w formie otwartych konkursów ofert). Organizacje te uzyskały dotacje w ogólnej kwocie 250 000 zł w 2010 roku i 229 675 zł w 2011 roku.

W Szczecinie działają 3 ośrodki interwencji kryzysowej – jeden funkcjonujący w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie i dwa prowadzone przez Stowarzyszenie Rodzin Katolickich.

W ramach interwencji kryzysowej udzielana jest specjalistyczna pomoc psychologiczna, a w zależności od potrzeb – poradnictwo psychologiczne, terapia kryzysowa, poradnictwo socjalne, prawne, schronienie do 3 miesięcy.

W ośrodku MOPR w 2010 roku udzielono pomocy 5 462 osobom, w tym 2 715 doświadczającym przemocy; w 2011 roku – 5 226 osobom, w tym 2 839 doświadczającym przemocy.

W ośrodkach Stowarzyszenia Rodzin Katolickich – w 2010 roku 828 osobom, w 2011 roku – 712. Ośrodek stowarzyszenia wspierał kobiety doświadczające przemocy.

Pomoc na rzecz rodziny świadczona jest w jej środowisku lokalnym. Podstawową formą pomo-

cy jest praca socjalna, w ramach której podejmuje się m.in. działania wspierające rodziców, dzieci zaś mogą korzystać z pomocy placówek wsparcia dziennego. Dopiero gdy te formy zawodzą, zapewniana jest opieka i wychowanie w rodzinie zastępczej, a gdy to jest niemożliwe – w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej.

W celu wsparcia funkcji opiekuńczych rodziny, dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego – typowo opiekuńczych (prowadzonych głównie w formie kół zainteresowań, świetlic, klubów, ognisk wychowawczych, które pomagają dzieciom w pokonywaniu trudności szkolnych i organizowaniu czasu wolnego) lub też specjalistycznych (w których jest realizowany program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w tym terapia pedagogiczna, psychologiczna, rehabilitacja, resocjalizacja).

W roku 2010 działały w Szczecinie 32 placówki prowadzone przez organizacje pozarządowe i kościelne (12 organizacji) oraz dwie prowadzone przez Wielofunkcyjną Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą. Pod ich opiekę trafiło 1262 dzieci (liczba miejsc w placówkach – 1 066). W 2011 roku 33 placówki prowadzone przez organizacje pozarządowe i kościelne oraz dwie przez WPO-W przyjęły 1272 dzieci (1 054 miejsc). W ciągu ostatnich lat wzrastała liczba dzieci w placówkach (w 2009 – 1 129 dzieci) oraz kwota środków finansowych przeznaczona na dofinansowanie działalności placówek: w 2010 – 1 831 150 zł, w 2011 – 1 977 00 zł (w 2009 – 1 252 600 zł).

Liczbę rodzin zastępczych i liczbę dzieci w tych rodzinach (w tym na terenie innych powiatów) powiatów 2010 i 2011 roku przedstawia tabela 15.6.

W samym Szczecinie według stanu na koniec 2010 roku funkcjonowało 650 rodzin zastępczych, na koniec 2011 – 640 rodzin. W stosunku do roku 2009 (896 rodzin) zmalała liczba rodzin zastępczych, a także liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.

Było to odpowiednio w 2009 roku – 896 dzieci, 2010 – 864 dzieci, w 2011 – 831 dzieci. Większość dzieci wychowywanych w rodzinach zastępczych ma rodziców, którzy nie radzili sobie z pełnieniem ról rodzicielskich. Zdecydowaną większość rodzin zastępczych stanowią rodziny spokrewnione z dzieckiem. W 2010 i 2011 roku

15. POMOC SPOŁECZNA

Tabela 15.6. Rodziny zastępcze

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI
rodziny zastępcze ogółem w 2010 roku	721	959
w tym na terenie innych powiatów	71	95
rodziny zastępcze ogółem w 2011 roku	711	942
w tym na terenie innych powiatów	74	111

Źródło: Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Szczecin.

15 rodzin zastępczych to tzw. rodziny niespokrewnione z dzieckiem, w tym 11 pełniło rolę pogotowia rodzinnego.

Na opiekę nad dziećmi w rodzinach zastępczych w 2010 roku wydatkowano 9 355 982 zł (z uwzględnieniem dzieci szczecińskich na terenie innych powiatów). Średni koszt utrzymania dziecka w rodzinach zastępczych w 2010 roku wynosił 812,9 zł miesięcznie.

W roku 2011 koszt zapewnienia opieki dzieciom w rodzinach zastępczych na terenie miasta Szczecina i na terenie innych powiatów wzrósł do 9 491 281 zł. Średni koszt utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych w 2011 roku zwiększył się do 839,63 zł miesięcznie.

Rodzinie zastępczej udziela się pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka, pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami dziecka przyjmowanego do rodziny (zagospodarowania rodzin), a także jednorazowo lub okresowo na pokrycie skutków zdarzenia losowego.

Udzielana jest także pomoc w postaci poradnictwa pedagogicznego, szkoleń poszerzających wiedzę i doskonalących umiejętności wychowawcze, kierowania na wypoczynek letni czy obozy socjoterapeutyczne.

Promocja rodzicielstwa zastępczego w 2010 i 2011 roku odbywała się w ramach „Szczecińskiego Programu Wspierania Rodzicielstwa Zastępczego”, którego celem było pozyskanie kandydatów do prowadzenia rodzinnych form opieki zastępczej nad dziećmi, promocja tychże form. W mieście pojawiły się billboardy reklamowe, zorganizowano pikniki rodzinne, festyny, konkursy dla dzieci z zastępczych form rodzinnych, utworzono punkty informacyjne. Promowano rodzicielstwo zastępcze w audycjach radiowych i telewizyjnych.

W latach 2010-2011 na terenie Szczecina działały trzy ośrodki adopcyjno-opiekuńcze⁹. W 2010 r. rodziny adopcyjne przyjęły 80 dzieci, w 2011 – 99 (w 2009 r. – 99). Liczba rodziców oczekujących na możliwość adopcji wielokrotnie przekracza liczbę dzieci zakwalifikowanych do przysposobienia. Podstawowymi przeszkodami w większej liczbie adopcji są: mała liczba dzieci z uregulowaną sytuacją prawną oraz mała liczba chętnych do przysposobienia dziecka z poważną chorobą przewlekłą, niepełnosprawnością.

Ośrodki adopcyjne prowadziły także poradnictwo i terapie rodzinne dla rodziców zastępczych, naturalnych i adopcyjnych, poradnictwo rodzinne, brały udział w tworzeniu i realizacji indywidualnych planów dla dzieci z rozmaitych form pieczy zastępczej, w warsztatach podnoszenia kompetencji wychowawczych.

Całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze zapewniają dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej całodobową opiekę i wychowanie. W Szczecinie działają wielofunkcyjne placówki opiekuńczo-wychowawcze (mogą realizować zadania przypisane placówkom interwencyjnym, socjalizacyjnym, specjalistycznym) oraz rodzinne domy dziecka.

Na koniec 2010 roku w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w instytucjonalnej opiece całodobowej przebywało łącznie 285 dzieci, w tym: 188 w Wielofunkcyjnej Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej i 14 dzieci w placówce Towarzystwa Salezjańskiego.

W 2011 roku skala opieki instytucjonalnej nie uległa zasadniczej zmianie: w Wielofunkcyjnej Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej przebywało

⁹ Po wejściu w życie (od 1 stycznia 2012 r.) ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej Miasto nie jest już organem prowadzącym bądź zlecającym zadania ośrodkom adopcyjnym. To zadanie samorządu województwa.

190 dzieci, a placówce Towarzystwa Salezjańskiego – 14 dzieci.

Prowadzone w ostatnich latach przekształcenia placówek pozwoliły na spełnienie przez Wielofunkcyjną Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą im. Konstantego Maciejewicza standardu opieki i wychowania wynikającego z obowiązujących przepisów. Wprowadzone zmiany dotyczyły m.in. ograniczenia liczby dzieci przebywających w placówkach, poprawy warunków lokalowych, działań opiekuńczo-wychowawczych uwzględniających specyficzne potrzeby dzieci. W latach 2010-2011 doprowadzono do powstania kilkunastu filialnych oddziałów placówki. Większość miejsc opieki socjalizacyjnej to obecnie małe (do 14 podopiecznych) mieszkania bądź nieruchomości na terenie całego miasta (kolejne zmiany będą następować w związku z zakazem przyjmowania do pieczy instytucjonalnej, poza sytuacjami wyjątkowymi, dzieci poniżej 7 roku życia). Jednocześnie występują trudności związane z bieżącym realizowaniem wydawanych przez sąd postanowień dotyczących umieszczenia dzieci i młodzieży w instytucjonalnej opiece zastępczej w związku z niedostateczną liczbą wolnych miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w wielofunkcyjnych placówkach opiekuńczo-wychowawczych wynosił w 2010 roku 2 576,04 zł, a w roku 2011 wzrósł do 3 057,95 zł.

Koszty utrzymania dziecka w rodzinnych domach dziecka wynosiły od 1 961 do 2 336 zł w 2010 roku i od 1 884 do 2 975 zł w 2011 roku.

W ramach Wielofunkcyjnej Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej im. Konstantego Maciejewicza działa Filia „Tęczowy Domek” zapewniająca opiekę dzieciom w wieku do 5 lat. Filia realizuje zadania przewidziane dla placówek interwencyjnych. W 2010 roku w „Tęczowym Domku” przebywało 23 dzieci, w 2011 – 24 dzieci.

15.3.3. POMOC OSOBOM WYMAGAJĄCYM OPIEKI Z POWODU WIEKU, CHOROBY LUB NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Osobom, które z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie wyłania w drodze przetargu firmy wykonujące usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne dla osób chorych psychicznie.

W 2010 roku wydatkowano na usługi opiekuńcze 3 481 200 zł, kwota ta wzrosła w 2011 roku do 4 111 461,58 zł (w 2009 – 3 547 900 zł). Z pomocy korzystały w 2010 roku 1 232 osoby, w roku 2011 – 1 383 (w 2009 – 1 492).

Na jednego podopiecznego przypadało w 2010 roku 297,42 godzin opieki; w 2011 roku – 311,52 godzin.

Na specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi wydatkowano 176 483 zł w 2010 roku i 212 290 zł w roku 2011. Z tej formy pomocy skorzystało w 2010 roku 37 osób, a w 2011 roku – 41. Średnio na jedną osobę przypadło 450,92 godzin opieki w 2010 roku i 304,51 godzin w 2011 roku.

Osoby niewymagające indywidualnej opieki i zdolne do samoobsługi mogą korzystać z usług (opiekuńczych, rehabilitacyjnych, terapeutycznych, rekreacyjno-kulturalnych oraz wyżywienia) świadczonych w ośrodkach wsparcia dziennego pobytu.

Na terenie Szczecina działają: Dział Środowiskowych Form Pomocy Półstacjonarnej dla Osób z Chorobą Alzheimer’a przy Domu Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta”; dwa Działy Wsparcia Dziennego i działający od 2011 roku Środowiskowy Dom Samopomocy przy Domu Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta i Pioniera Ziemi Szczecińskiej”; dwa Środowiskowe Domy Samopomocy przy Domu Pomocy Społecznej (Broniewskiego); Ośrodek Wsparcia dla Dzieci, Młodzieży i Dorosłych; Środowiskowy Dom Samopomocy prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Szczecinie.

W 2010 roku w ośrodkach przebywały 264 osoby, w 2011 – 370.

Według stanu na koniec grudnia 2010 roku na miejsca w ośrodkach wsparcia oczekiwało 38 osób, a w 2011 roku liczba ta wzrosła do 46 osób.

Osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności mogą korzystać z usług bytowych, opiekuńczych, wspomagających, edukacyjnych świadczonych w domach pomocy społecznej.

15. POMOC SPOŁECZNA

Na terenie miasta funkcjonują trzy takie ośrodki:

- dwa dla osób w podeszłym wieku oraz osób przewlekle somatycznie chorych (473 miejsca) – w 2010 roku mieszkały w nich 524 osoby, w 2011 – 560 osób
- jeden dla osób przewlekle psychicznie chorych – posiadający 69 miejsc, tyle też osób przebywało w placówce w 2010 roku, w 2011 roku opieką objęto 72 osoby.

Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w domach pomocy społecznej wynosił: w 2010 – 2 872,68 zł (podobnie jak w roku 2009), w 2011 – 3 058,59 zł.

Potrzeby mieszkańców Szczecina w zakresie opieki całodobowej nie są zaspokojone – w 2010 roku na miejsca oczekiwało 470 osób, w roku 2011 liczba ta była jeszcze większa – 513 osób. Ze względu na niekorzystne procesy demograficzne (starzenie się społeczeństwa) problem zapewnienia opieki niesamodzielnym osobom starszym będzie narastał.

W ciągu ostatnich dwóch lat udało się w Szczecinie stworzyć zintegrowany system wsparcia dla osób chorych psychicznie (usługi całodobowe, dzienne, w miejscu zamieszkania), choć potrzeby mieszkańców Szczecina także w tym obszarze nie są w pełni zaspokojone.

15.3.4. POMOC OSOBOM BEZDOMNYM

Na przestrzeni ostatnich lat liczba osób bezdomnych korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie utrzymywała się na zbliżonym poziomie: w 2010 – 1 858 osób, w 2011 – 1 843 osoby.

Wśród bezdomnych obserwuje się wzrost liczby osób starszych i chorych. Głównymi formami oferowanej pomocy jest – obok zapewnienia noclegu, wyżywienia i niezbędnej odzieży – także pomoc w odtworzeniu dokumentów tożsamości, w uzyskaniu konsultacji lekarskich, bezpośrednia pomoc finansowa. Prowadzenie placówek dla osób bezdomnych miasto zleca organizacjom pozarządowym.

Wysokość środków finansowych z budżetu miasta przekazanych organizacjom pozarządowym z przeznaczeniem na zapewnienie schronienia i rehabilitację społeczną osób bezdomnych w 2010 roku wyniosła 1 000 000 zł, w 2011 – 1 200 000 zł. Na terenie Szczecina funkcjonują następujące schroniska dla osób bezdomnych, prowadzone przez organizacje pozarządowe i otrzymujące dotację z budżetu miasta:

- schroniska oferujące pomoc bezdomnym matkom i rodzinom z dziećmi (łącznie 3 placówki – około 100 miejsc),
- schroniska dla bezdomnych mężczyzn (łącznie 6 placówek – 300 miejsc oraz około 145 miejsc interwencyjnych w okresie zimowym).

Baza ta w całości zabezpiecza potrzeby osób bezdomnych – maksymalne obłożenie we wszystkich schroniskach w 2011 roku w okresie zimy kształtowało się na poziomie 99% (2010 – 97%). Standard schronisk wymaga poprawy, zwłaszcza w zakresie dostosowania do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.

Aby zapobiec bezdomności, osobom mającym trudności finansowe przyznaje się pomoc w formie dopłat do kosztów utrzymania mieszkania, tj. opłacenia czynszu, energii elektrycznej, gazu.

W Szczecinie funkcjonuje mieszkanie chronione dla sześciu bezdomnych mężczyzn. Prawo do pobytu w mieszkaniu chronionym przyznaje się osobom aktywnym zawodowo, posiadającym z tego tytułu własny dochód, których działania we własnym zakresie prowadzą do usamodzielnienia się.

Ponadto bezdomnym są oferowane dodatkowe formy pomocy zmierzające do usamodzielnienia i wyprowadzenia z bezdomności (uzyskania pracy, nawiązania kontaktu z rodziną, wyjścia z nałogu).

W zakresie dożywiania realizowanego w oparciu o rządowy program „Posiłek dla potrzebujących” zawarto umowy z 4 organizacjami pozarządowymi, które łącznie dostarczyły uprawnionym osobom: w 2010 roku – 298 195 posiłków, w 2011 – 284 378 posiłków.

Miasto wsparło osoby w trudnej sytuacji życiowej wybranymi świadczeniami rzeczowymi w postaci oferowania nieodpłatnie artykułów żywnościowych, odzieży, artykułów higienicznych, możliwości kąpieli. Zadanie to było realizowane w roku 2011 przez 3 organizacje pozarządowe, które otrzymały łącznie dotację w kwocie 30 000 zł.

Dodatkowo w 2010 i 2011 roku Gmina Miasto Szczecin dofinansowała działania na rzecz poprawy dostępności do podstawowej opieki zdrowotnej dla osób bezdomnych kwotą 60 000 zł.

15.3.5. PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

W Szczecinie realizowany był w 2010 i 2011 roku program pn. „Aktywna integracja w Szczecinie”,

realizowany z funduszy UE w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jego adresatem są (program będzie kontynuowany) osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Głównym celem projektu jest poprawa dostępu do rynku pracy i rozwój aktywnych form integracji społecznej. Działaniami wspierającymi objęto m.in. osoby długotrwale bezrobotne, niepełnosprawne, niewydolne wychowawczo, wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Działania w zakresie integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym podejmowane były także przez Centra Integracji Społecznej. Centra są podmiotami ekonomii społecznej prowadzącymi działania na rzecz zwiększenia szans osób bezrobotnych (bezdolnych byłych więźniów, osób uzależnionych) do powrotu do życia zawodowego i w społeczeństwie. Partnerami Miasta w tym zakresie są Stowarzyszenie „SOS dla Rodziny” i Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego.

W 2010 roku Gmina Miasto Szczecin wsparła działania CIS kwotą 449 446 zł, dofinansowując średnio miesięcznie udział 57 uczestników; w 2011 roku kwotą 517 807 zł, dofinansowując średnio miesięcznie udział 57 uczestników.

Zagrożone wykluczeniem społecznym są także osoby uzależnione.

Dostępne dane nie pozwalają na precyzyjne określenie liczby osób i rodzin dotkniętych problemem alkoholowym. Szacuje się, że w Szczecinie jest około 8 tysięcy osób uzależnionych od alkoholu oraz 32 tysiące dorosłych i dzieci żyjących w otoczeniu alkoholika, dodatkowo od 20 do 28 tysięcy osób pijących szkodliwie, co oznacza 80–112 tysięcy osób żyjących w ich otoczeniu. Można założyć, iż około 140–180 tysięcy osób dotykają problemy alkoholowe.

Liczba nowych wniosków kierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o sądowe zobowiązanie do podjęcia leczenia utrzymuje się na wysokim poziomie – 460 w 2010 (wzrost o 61 w stosunku do 2009) i 438 w 2011 roku (spadek o 22 w stosunku do 2010 roku).

Liczba osób, które trafiły do Miejskiej Izby Wytrzeźwień w 2010 roku wyniosła 7 400, w 2011 – 6 807. Oznacza to tendencję malejącą.

W Szczecinie realizowany jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W ramach środków programu, zatrudnionych było w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w 2010 roku 18 specjalistów pracy z rodziną, w 2011 – 25. Praca specjalistów jest skierowana do rodzin dysfunkcyjnych, ma na celu umożliwienie im wyjścia z trudnej sytuacji życiowej, powrót do prawidłowego funkcjonowania społecznego, działają również na rzecz dzieci zagrożonych umieszczeniem w opiece zastępczej. W 2010 roku udzielono wsparcia 1 807 rodzinom, w 2011 – 1 870.

W realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych udział biorą organizacje pozarządowe. W ramach otwartych konkursów ofert w 2010 roku dofinansowanie z budżetu Miasta Szczecin na realizację zadań własnych gminy, wynikających z treści ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, otrzymało 21 organizacji pozarządowych, w 2011 – 25 i 2 organizacje w ramach procedury Małej Dotacji.

Realizowane zadania to między innymi programy profilaktyczne, prowadzenie punktów konsultacyjnych, klubu abstynenta, rehabilitacja i reintegracja społeczna osób uzależnionych i współuzależnionych.

W Szczecinie w ciągu ostatnich lat doszło do znaczącej zmiany wzorów zażywania narkotyków. Zwiększyła się liczba osób używających marihuany i stosujących narkotyki syntetyczne oraz substancji psychoaktywnych (tzw. dopalaczy); zmniejszyła się liczba osób przyjmujących polską heroinę. Największą grupą wiekową osób zgłaszających się po raz pierwszy do leczenia jest młodzież w wieku 15-17 lat. Utrzymuje się niski wiek inicjacji narkotykowej, przypadający na okres nauki w gimnazjum. W latach 2010–2011 w ramach Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii realizowano programy profilaktyczne, psychoedukacyjne i terapeutyczne, udzielano pomocy psychospołecznej i prawnej.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi w tym zakresie realizowana była w formie otwartych konkursów ofert. Dofinansowanie z budżetu miasta na realizację zadań własnych gminy wynikających z treści ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii otrzymało w 2010 roku 9 organizacji,

w 2011 – 3 organizacje pozarządowe (niektóre z nich realizowały kilka umów).

Osobom uzależnionym i zagrożonym uzależnieniem oferuje się pomoc terapeutyczną i psycho-terapeutyczną.

W ramach przeciwdziałania narkomanii w 2010 roku przeprowadzono cykl szkoleń dla pracowników samorządu lokalnego i pracowników socjalnych, nauczycieli, pedagogów, kuratorów. Wdrożono program pilotażowy wczesnej interwencji pn. „Antyramy”, dla nauczycieli i pedagogów szkolnych, z zakresu rozpoznawania u ucznia symptomów stosowania substancji psychaktywnych.

Oferta terapeutyczna dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem dostępna w organizacjach pozarządowych (opłacana przez gminę i Narodowy Fundusz Zdrowia) jest niewystarczająca i wymaga w kolejnych latach dodatkowych nakładów (w 2009 roku była wystarczająca). Wynika to m.in. z faktu nieopłacania przez NFZ konsultacji i terapii dla osób współuzależnionych i rodzin użytkowników narkotyków oraz osób uzależnionych.

ŹRÓDŁA INFORMACJI

1. Kowalewski J., Kowalewski M., Identyfikacja problemów społecznych i zjawisk patologicznych w Szczecinie, Szczecin 2005
2. Kowalewski J., Kowalewski M., Thurow R., Ocena funkcjonowania systemu pomocy społecznej wybrane problemy społeczne w Szczecinie, Szczecin 2007
3. Kowalewski M., Nowak A., Thurow R., Czy kultura może wzmacniać spójność społeczną. Studium przypadku: szczecińskie podmioty kultury wobec problemów społecznych, Szczecin 2011
4. SAS – Internetowy System Analiz Samorządowych.
5. Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za lata 2009-2011
6. Urząd Miasta Szczecin, Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej
7. Urząd Miasta Szczecin, Biuro do Spraw Organizacji Pozarządowych
8. Urząd Miasta Szczecin, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
9. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej ze zm.
10. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych ze zm.
11. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów
12. www.mopr.szczecin.pl

POMOC SPOŁECZNA

wg stanu na 31.12.2011

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej
od ... do ...

10 do 140
140 do 220
220 do 360
360 do 560
560 do 960
960 do 1 230

DZIELNICA ŚRÓDMIEŚCIE

SS - STARE MIASTO
SN - NOWE MIASTO
SZ - ŚRÓDMIEŚCIE ZACHÓD
ST - TURZYN
SC - CENTRUM
SP - ŚRÓDMIEŚCIE PÓLNOĆ
SL - ŁĘKNO
SB - NIEBUSZEWO-BOLINKO
SD - DRZETOWO-GRABOWO
MM - MIĘDZYODRZE-WYSPA PUCKA

DZIELNICA PÓLNOĆ

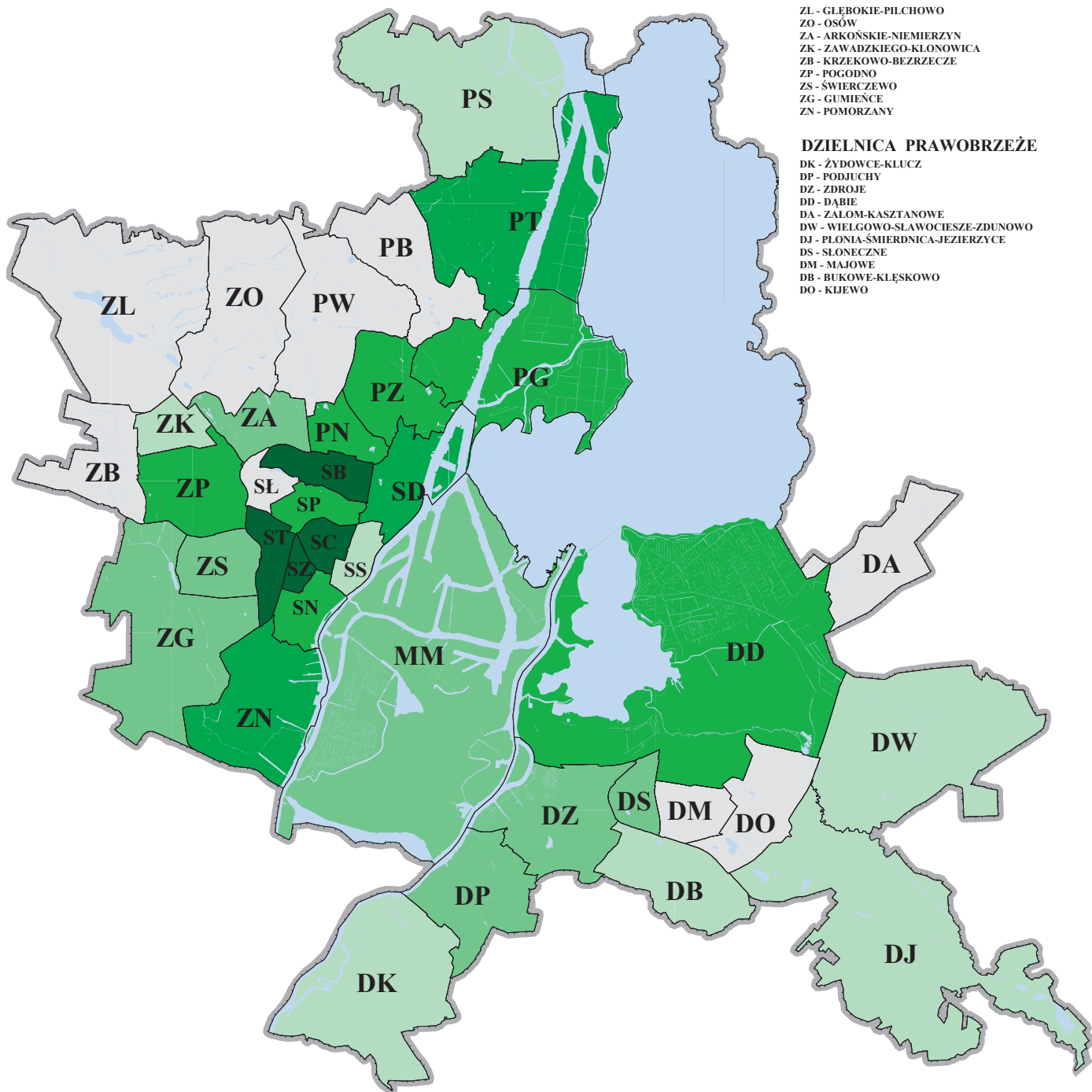
PS - SKOLWIN
PT - STOLCZYN
PB - BUKOWO
PG - GOŁĘCINO-GOCLAW
PW - WARSZEWO
PZ - ŻELECHOWA
PN - NIEBUSZEWO

DZIELNICA ZACHÓD

ZL - GŁĘBOKIE-PILCHOWO
ZO - OSÓW
ZA - ARKOŃSKIE-NIEMIERZYN
ZK - ZAWADZKIEGO-KŁONOWICA
ZB - KRZĘKOWO-BEZRZECZE
ZP - POGODNO
ZS - ŚWIERCZEWO
ZG - GUMIENCE
ZN - POMORZANY

DZIELNICA PRAWOBRZEŻE

DK - ŻYDOWCE-KLUCZ
DP - PODJUCHY
DZ - ZDROJE
DD - DĄBIE
DA - ZAŁÓM-KASZTANOWE
DW - WIELGOWO-SŁAWOCIESZE-ZDUNOWO
DJ - PŁONIA-ŚMIERDNICA-JEZIERZYCE
DS - SŁONECZNE
DM - MAJOWE
DB - BUKOWE-KŁĘSKOWO
DO - KLIEWO

System zarządzania strukturami samorządu miejskiego

16. ORGANIZACJA SYSTEMU ZARZĄDZANIA MIASTEM

16.1. ADMINISTRACJA RZĄDOWA

Województwo zachodniopomorskie to jedno z szesnastu województw Rzeczypospolitej Polskiej. Podzielone jest na 21 powiatów i 114 gmin. Administracja publiczna w województwie wykonywana jest przez organy administracji rządowej (wojewoda sprawujący władzę administracji ogólnej, organy administracji zespolonej), organy administracji niezespolonej oraz organy samorządu województwa. Siedzibą Wojewody Zachodniopomorskiego oraz Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego jest Gmina Miasto Szczecin.

16.1.1. WOJEWODA, WOJEWÓDZKA ADMINISTRACJA ZESPOLONA

Wojewoda sprawuje funkcje przedstawiciela Rady Ministrów w województwie. Wykonuje zadania przy pomocy wicewojewody, kierowników zespolonych służb, inspekcji i straży wojewódzkich, dyrektora generalnego oraz dyrektorów Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego. W latach 2010-2011 funkcję Wojewody Zachodniopomorskiego pełnił Marcin Zydorowicz.

Administracja zespolona jest elementem rządowej administracji terenowej. Organizację zespolonej administracji rządowej w województwie określa statut urzędu wojewódzkiego nadawany przez wojewodę i zatwierdzany przez Prezesa Rady Mi-

nistrów. Wojewoda jest zwierzchnikiem rządowej administracji zespolonej: kieruje nią, koordynuje jej działalność, zapewnia warunki do skutecznego działania oraz ponosi odpowiedzialność związaną z rezultatami jej funkcjonowania.

16.1.2. WOJEWÓDZKA ADMINISTRACJA NIEZESPOLONA

Administracja niezespolona, określana czasem jako specjalna, to część administracji rządowejw terenie działającej jako organy podporządkowane właściwym ministrom bądź kierownikom państwowych osób prawnych i kierownikom innych państwowych jednostek organizacyjnych wykonujących zadania z zakresu administracji rządowej na obszarze województwa. W przeciwieństwie do administracji zespolonej, nie jest podległa wojewodzie. Ustanowienie tych organów może następować wyłącznie w drodze ustawy, jeżeli jest to uzasadnione ogólnopaństwowym charakterem wykonywanych zadań lub terytorialnym zasięgiem działania przekraczającym obszar jednego województwa. Mogą one wydawać akty prawa miejscowego (obowiązujące na terenie województwa lub jego części).

Aktualny wykaz organów administracji niezespolonej znajduje się w Ustawie o wojewodzie i administracji rządowej w województwie

Tabela 16.1. Wojewódzka administracja zespolona na terenie województwa zachodniopomorskiego (stan na 31.12.2011)

JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA	KIEROWNIK JEDNOSTKI WG STANU NA DZIEŃ 31.12.2011
Komenda Wojewódzka Policji w Szczecinie	nadinsp. Wojciech Olbryś
Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Szczecinie	st. bryg. Henryk Cegiełka
Kuratorium Oświaty w Szczecinie	p.o. Maria Borecka – I Wicekurator
Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w Szczecinie	Andrzej Romaniuk
Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Koszalinie	p.o. Małgorzata Bielecka
Wojewódzki Inspektorat Farmaceutyczny w Szczecinie	Ewa Proch-Brudnowska
Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie	Andrzej Miluch
Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej w Szczecinie	Ewa Kryjom
Wojewódzki Inspektorat Weterynarii w Szczecinie	Tomasz Grupiński
Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Szczecinie	Ewa Stanecka
Wojewódzki Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Szczecinie	Ryszard Kabat
Wojewódzki Inspektorat Transportu Drogowego w Szczecinie	Marek Rupental
Wojewódzka Inspekcja Nadzoru Geodezyjno-Kartograficznego w Szczecinie	Agnieszka Majewska
Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Szczecinie	Jerzy Jakubek

Źródło: Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie.

Tabela 16.2. Wojewódzka administracja niezespólna na terenie województwa zachodniopomorskiego (stan na 31.12.2011)

JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA	KIEROWNIK JEDNOSTKI WG STANU NA DZIEŃ 31.12.2011
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	p.o. Przemysław Łagodzki
Okręgowy Inspektorat Rybołówstwa Morskiego	Paweł Sokołowski
Urząd Statystyczny w Szczecinie	Dominik Rozkrut
Urząd Morski w Szczecinie	Andrzej Borowiec
Urząd Żeglugi Śródlądowej w Szczecinie	kpt. żs Krzysztof Woś
Wojewódzki Sztab Wojskowy w Szczecinie	Szef kmdr Dariusz Bednarczyk
Urząd Kontroli Skarbowej w Szczecinie	Grzegorz Banaszek
Izba Celna w Szczecinie	Lidia Mołodecka
Izba Skarbowa w Szczecinie	p.o. Janusz Janowski
Pierwszy Urząd Skarbowy w Szczecinie	Wojciech Madera
Drugi Urząd Skarbowy w Szczecinie	Jarosław Jarmużewski
Trzeci Urząd Skarbowy w Szczecinie	Gabriela Wojszwiłło-Piszczek
Zachodniopomorski Urząd Skarbowy w Szczecinie	Andrzej Tyrcha
Okręgowy Urząd Miar w Szczecinie	Stanisław Lipski
Obwodowy Urząd Miar w Szczecinie	Kazimierz Witkowski
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie	dr inż. Andrzej Kreft
Nadodrzański Oddział Straży Granicznej w Krośnie Odrzańskim	płk SG Michał Kogut
Placówka Straży Granicznej w Szczecinie	mjr SG Zbigniew Włodarczyk
Graniczny Lekarz Weterynarii w Świnoujściu	Lek. Wet. Dariusz Dworakowski
Graniczny Lekarz Weterynarii w Szczecinie	Lek. Wet. Leszek Szostak
Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Rybackiej w Szczecinie	Zbigniew Gąsowski
Pomorski Okręg Wojskowy	Dowódca gen. Bryg. Zygmunt Duleba
Morski Oddział Straży Granicznej	Konradmirał Piotr Stocki

Źródło: Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie.

16.2. SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Województwo samorządowe to jednostka o charakterze korporacyjnym, wyposażona w osobowość prawną o charakterze publicznym i prywatnym, wypełniająca, poprzez wyłonione w drodze wyborów organy, zadania administracji publicznej na zasadach określonej prawnie niezależności, podlegająca przy tym nadzorowi państwowemu, sprawowanemu na podstawie kryterium legalności, której samodzielność podlega ochronie sądowej¹. Zakres działania samorządu województwa nie narusza samodzielności jednostek samorządu terytorialnego – powiatu i gminy.

Samorząd województwa wykonuje zadania publiczne określone ustawami w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność, w szczególności

¹ Dolnicki Bogdan artykuł ST.1999.6.15 Koncepcja, województwa samorządowego. Teza nr 2 19929/2 – System informacji prawnej LEX dla samorządu terytorialnego.

w zakresie określonym w art. 14, ust. 1 ustawy z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz.1590). Dysponuje mieniem wojewódzkim oraz prowadzi samodzielnie gospodarkę finansową na podstawie budżetu. Organami samorządu województwa są: sejmik i zarząd województwa.

16.2.1. SEJMIK WOJEWÓDZTWA

Sejmik jest organem stanowiącym i kontrolnym województwa, jego kadencja trwa cztery lata. Do wyłącznej właściwości sejmiku należą zadania określone w art. 18 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r.o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1590). Na podstawie ustawy o samorządzie województwa oraz na podstawie upoważnień udzielonych w innych ustawach i w ich granicach sejmik stanowi akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze województwa.

16. ORGANIZACJA SYSTEMU ZARZĄDZANIA MIASTEM

Tabela 16.3. Władze Sejmiku województwa zachodniopomorskiego

STANOWISKO	STAN NA DZIEŃ 31.12.2011
Przewodniczący Sejmiku	Marek Tałasiewicz
Wiceprzewodniczący Sejmiku	Kazimierz Drzazga
Wiceprzewodniczący Sejmiku	Jerzy Waldemar Kotłęga
Wiceprzewodniczący Sejmiku	Witold Ruciński

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.

W skład Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego wchodzi 30 radnych wybranych w wyborach bezpośrednich. Przewodniczącym wybrany został Marek Tałasiewicz.

Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego powołał ze swojego grona komisje stałe, t.j.: Komisja Rewizyjna, Komisja Zdrowia, Opieki Społecznej i Bezpieczeństwa Publicznego, Komisja Oświaty, Kultury i Sportu, Komisja Gospodarki, Infrastruktury i Ochrony Środowiska, Komisja Rozwoju, Promocji i Współpracy Międzynarodowej, Komisja Budżetu i Spraw Samorządowych, Komisja Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich i trzy doraźne komisje: do spraw Statutu Województwa Zachodniopomorskiego, do spraw Rozwoju Gospodarki Morskiej w Subregionie Dolnej Odry i Zalewu Szczecińskiego oraz do spraw Odznaki Honorowej Gryfa Zachodniopomorskiego. Sejmik kontroluje działalność zarządu województwa oraz wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych.

16.2.2. ZARZĄD WOJEWÓDZTWA

Zarząd województwa wybierany jest przez sejmik województwa. Członkostwa w zarządzie województwa nie można łączyć z członkostwem w organie innej jednostki samorządu terytorialnego oraz z zatrudnieniem w administracji rządowej, a także z mandatem posła i senatora. Marszałek, wicemarszałkowie i pozostali członkowie zarządu województwa mogą być wybrani spoza składu sejmiku województwa.

Zarząd województwa wykonuje zadania należące do samorządu województwa, niezastrzeżone na rzecz sejmiku województwa i wojewódzkich jednostek organizacyjnych, w szczególności określone w art. 41, ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1590). Zasady i tryb działania zarządu

Tabela 16.4. Władze Zarządu województwa zachodniopomorskiego

FUNKCJA	STAN NA DZIEŃ 31.12.2011
Marszałek (Przewodniczący Zarządu)	Olgierd Tomasz Geblewicz
Wicemarszałek	Wojciech Drożdż
Wicemarszałek	Andrzej Jakubowski
Członek Zarządu	Jan Krawczuk
Członek Zarządu	Anna Mieczkowska

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.

województwa określa statut województwa. Po upływie kadencji sejmiku województwa zarząd działa do dnia wyboru nowego zarządu województwa. Zarząd wykonuje zadania województwa przy pomocy urzędu marszałkowskiego i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych lub wojewódzkich osób prawnych.

Marszałek województwa organizuje pracę zarządu województwa i urzędu marszałkowskiego, kieruje bieżącymi sprawami województwa oraz reprezentuje województwo na zewnątrz. Pełni funkcję kierownika urzędu marszałkowskiego oraz zwierzchnika służbowego pracowników urzędu oraz kierowników samorządowych jednostek organizacyjnych. Status prawny pracowników urzędu marszałkowskiego oraz wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych określa ustawą z dnia 22 marca 1990 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1593 ze zm.).

16.3. SAMORZĄD GMINNY I POWIATOWY

Gmina Miasto Szczecin jest jednym z trzech miast w województwie zachodniopomorskim na prawach powiatu.

Do zakresu działań Miasta Szczecin (gminy i powiatu) należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym i ponadgminnym. Gmina Miasto Szczecin realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1591 ze zm.) oraz ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1592 ze zm.), a także niektóre zadania niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów.

Miasto wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność, ma osobowość prawną, a jego samodzielność podlega ochronie sądowej. Organami Gminy Miasta Szczecin jest Rada Miasta Szczecin i Prezydent Miasta Szczecin.

16.3.1. RADA MIASTA SZCZECIN

Rada gminy jest organem stanowiącym i kontrolnym. Kadencja rady gminy trwa 4 lata, licząc od dnia wyboru. Rada gminy podejmuje uchwały w zakresie swojej właściwości oraz kontroluje działalność prezydenta, gminnych jednostek organizacyjnych oraz jednostek pomocniczych gminy. V kadencja Rady Miasta Szczecin (2006-2010) zakończyła się 12 listopada 2010 r.

21 listopada 2010 r. odbyły się wybory samorządowe w wyniku których wyłoniono 31 radnych VI kadencji Rady Miasta Szczecin. Pierwsze posiedzenie nowo wybranej Rady odbyło się 2 grudnia 2010 r.

W ciągu 2011 r. w Radzie Miasta Szczecin powstały 4 kluby radnych, 1 radny pozostaje niezrzeszony.

W 2010 r. odbyło się 13 sesji zwyczajnych i 3 sesje uroczyste i 5 sesji nadzwyczajnych, Rada Miasta podjęła 339 uchwały. W 2011 r. odbyło się 11 sesji zwyczajnych, jedna sesja uroczysta i 2 sesje nadzwyczajne, Rada Miasta podjęła 305 uchwał.

Rada Miasta ze swojego grona może powoływać stałe i doraźne komisje do określonych zadań, ustalając działania oraz skład osobowy komisji. Komisje pełnią funkcje o charakterze opiniodawczo-doradczym i podlegają Radzie Miasta. Przedkładają jej plan pracy oraz sprawozdanie z działalności. W posiedzeniach komisji mogą uczestniczyć radni niebędący jej członkami. Mogą oni zabierać głos w dyskusji i składać wnioski bez prawa udziału w głosowaniu. W 2010 r. komisje stałe Rady Miasta Szczecin odbyły 292 posiedzeń, podjęły: 229 stanowisk, 121 wniosków, 69 dezyderatów. W 2011 r. komisje stałe Rady Miasta

Tabela 16.5. Prezydium Rady Miasta Szczecin

STANOWISKO	V KADENCJI	VI KADENCJI
	STAN NA DZIEŃ 12.11.2010	STAN NA DZIEŃ 31.12.2011
Przewodniczący Rady Miasta	Bazyli Baran	Jan Stopyra
Wiceprzewodniczący Rady Miasta	Władysław Dzikowski	Henryk Jerzyk
Wiceprzewodniczący Rady Miasta	Jan Stopyra	Urszula Pańska
Wiceprzewodniczący Rady Miasta	Artur Szałabawka	Artur Szałabawka

Źródło: Biuro Rady Miasta Urzędu Miasta Szczecin.

Tabela 16.6. Kluby Radnych Rady Miasta Szczecin V Kadencji. Stan na dzień 12.11.2010 r.

KLUB RADNYCH	LICZBA RADNYCH	PRZEWODNICZĄCY KLUBU
Platforma Obywatelska	16	Tomasz Grodzki
Prawo i Sprawiedliwość	9	Leszek Duklanowski
Sojusz Lewicy Demokratycznej	5	Jędrzej Wijas
Radni niezrzeszeni	1	–

Źródło: Biuro Rady Miasta Urzędu Miasta Szczecin.

Tabela 16.7. Kluby Radnych Rady Miasta Szczecin VI Kadencji. Stan na dzień 31.12.2011 r.

KLUB RADNYCH	LICZBA RADNYCH	PRZEWODNICZĄCY KLUBU
Platforma Obywatelska	12	Tomasz Grodzki
Prawo i Sprawiedliwość	7	Leszek Duklanowski
Sojusz Lewicy Demokratycznej	6	Jędrzej Wijas
„Szczecin da pokoleń”	4	Maria Liktoras
Radni niezrzeszeni	2	–

Źródło: Biuro Rady Miasta Urzędu Miasta Szczecin.

16. ORGANIZACJA SYSTEMU ZARZĄDZANIA MIASTEM

Tabela 16.8. Komisje stałe Rady Miasta Szczecin V Kadencji. Stan na dzień 12.11.2010 r.

KOMISJA	PRZEWODNICZĄCY KOMISJI
ds. Budżetu i Finansów	Judyta Lemm
ds. Rozwoju, Promocji i Gospodarki Morskiej	Arkadiusz Pawlak
ds. Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Mienia	Leszek Duklanowski
ds. Budownictwa i Mieszkalnictwa	Piotr Kęsik
ds. Edukacji i Kultury	Paweł Bartnik
ds. Zdrowia i Pomocy Społecznej	Tomasz Grodzki
ds. Bezpieczeństwa Publicznego i Samorządności	Tomasz Hinc
ds. Sportu	Andrzej Mickiewicz
Rewizyjna	Marzena Kopacka

Źródło: Biuro Rady Miasta Urzędu Miasta Szczecin.

Tabela 16.9. Komisje stałe Rady Miasta Szczecin VI kadencji. Stan na dzień 31.12.2011 r.

KOMISJA	PRZEWODNICZĄCY KOMISJI
ds. Budżetu i Finansów	Judyta Lemm
ds. Rozwoju, Promocji i Gospodarki Morskiej	Maria Magdalena Herczyńska
ds. Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Mienia	Leszek Duklanowski
ds. Budownictwa i Mieszkalnictwa	Piotr Kęsik
ds. Edukacji	Stefania Biernat
ds. Kultury	Jędrzej Wijas
ds. Zdrowia i Pomocy Społecznej	Jerzy Sieńko
ds. Bezpieczeństwa Publicznego i Samorządności	Tomasz Hinc
ds. Sportu	Dawid Krystek
Ds. Inicjatyw Społecznych	Tomasz Grodzki
Rewizyjna	Bazyli Baran

Źródło: Biuro Rady Miasta Urzędu Miasta Szczecin.

odbyły 387 posiedzeń, podjęły: 125 stanowisk, 73 wnioski, 27 dezyderatów.

Przy Radzie Miasta działała również Miejska Komisja Wyborcza powołana w celu m.in. przeprowadzenia wyborów do rad osiedli Gminy Miasto Szczecin. W 2010 r. Komisja odbyła 3 posiedzenia, na których podjęła 10 uchwał i sporządziła 10 pism różnych, natomiast w 2011 r. odbyła 12 posiedzeń, na których podjęła 18 uchwały i 3 wnioski oraz sporządziła 13 pism różnych.

16.3.2. JEDNOSTKI POMOCNICZE

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym daje gminie możliwość tworzenia jednostek pomocniczych: sołectw oraz dzielnic, osiedli i innych. Jednostkę pomocniczą tworzy rada gminy w drodze uchwały, po przeprowadzeniu konsultacji z mieszkańcami lub z ich inicjatywy. Zasady tworzenia, łączenia, podziału oraz znoszenia jednostki pomocniczej określa statut gminy.

Jednostkami pomocniczymi na terenie Gminy Miasto Szczecin jest 37 osiedli.

Organem uchwałodawczym osiedla jest rada, a organem wykonawczym zarząd. Funkcje w radach pełni się społecznie. Każda z Rad Osiedli liczy od 15 do 21 radnych. Głównym zadaniem rady osiedla jest reprezentowanie interesów mieszkańców osiedla wobec organów miasta, miejskich jednostek organizacyjnych oraz innych instytucji i organizacji działających na terenie osiedla. Rady mogą zgłaszać wnioski i opiniują projekty planu budżetu Miasta, wieloletnie programy inwestycyjne, plany, projekty, zabudowy i zagospodarowania terenu oraz realizację zadań w odniesieniu do terenu osiedla.

W 2010 r. Rady Osiedli złożyły 297 wniosków inwestycyjnych, natomiast w 2011 r. – 322 wnioski, dotyczące głównie uzbrajania terenów, budowy i remontów dróg i budynków komunalnych, budowy i remontów placówek oświatowych, inwestycji o charakterze rekreacyjno-sportowym.

Tabela 16.10. Wykaz rad osiedli na terenie Gminy Miasto Szczecin

DZIELNICA	RADY OSIEDLI
Śródmieście	Centrum, Drzetowo-Grabowo, Łekno, Międzyodrze-Wyspa Pucka, Niebuszewo-Bolinko, Nowe Miasto, Stare Miasto, Śródmieście-Północ, Śródmieście-Zachód, Turzyn
Północ	Bukowo, Gołęcino-Goćław, Niebuszewo, Skolwin, Stołczyn, Warszewo, Żelechowa
Zachód	Arkońskie-Niemierzyn, Gumieńce, Głębokie-Pilchowo, Osów, Pogodno, Krzekowo-Bezrzecze, Pomorzany, Świerczewo, Zawadzkiego-Klonowica.
Prawobrzeże	Bukowe-Kięskowo, Dąbie, Kijewo, Majowe, Płonia-Śmierdnica-Jezierzyce, Podjuchy, Słoneczne, Wielgowo-Sławocieszce, Załom, Zdroje, Żydowce-Klucz

Źródło: Biuro Rady Miasta Urzędu Miasta Szczecin.

W maju 2011 r. wybrano rady osiedli VI kadencji o 585 mandatów ubiegało się 790 osób. Głosowanie odbyło się w 32 radach osiedli. W pięciu radach ilość kandydatów na radnych była równa ilości mandatów w danej radzie i tam, zgodnie z ordynacją wyborczą, wyborów nie przeprowadzono.

Począwszy od 2011 r., każda Rada może przeznaczać po 100 tys. zł na małe inwestycje – remonty boisk, ulic, chodników, zagospodarowanie terenów byłych cmentarzy, budowę i naprawy placów zabaw, rewitalizację skwerów i parków.

16.3.3. PREZYDENT MIASTA SZCZECIN

Prezydent wybierany jest w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich oraz odbywających się w głosowaniu tajnym. Jest organem wykonawczym Miasta. Kadencja prezydenta trwa 4 lata.

Zadania prezydenta wynikają w szczególności z ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, Statutu Miasta oraz zapisów Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta.

Prezydentem Miasta jest Piotr Krzystek, który został 5 grudnia 2010 roku ponownie wybrany na kolejną kadencję. Prezydent Miasta pełni funkcję Kierownika Urzędu Miasta, zwierzchnika służbowego w stosunku do pracowników Urzędu, kierowników miejskich jednostek organizacyjnych, zwierzchnika w odniesieniu do powiatowych służb, inspekcji i straży oraz kierowników jednostek organizacyjnych powiatu. Ponadto Prezydent Miasta pełni rolę organu samorządu terytorialnego przy rozstrzyganiu indywidualnych spraw z zakresu administracji publicznej, kieruje realizacją zadań Urzędu Miasta Szczecin, określa kierunki polityki zagranicznej Miasta, sprawuje nadzór nad zapewnieniem porządku publicznego, promocją

i komunikacją społeczną, kontrolą i audytem wewnętrznym, zapewnieniem ochrony informacji niejawnych oraz danych osobowych, odpowiada za sprawy związane z obronnością kraju oraz obroną cywilną Miasta, bezpieczeństwem i higieną pracy w Urzędzie.

Prezydent Miasta Szczecin wydał w 2010 r. 672 zarządzeń, a w 2011 r. – 673.

Prezydent na podstawie art. 26a ustawy z dnia 8 marca 1999 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1591 ze zm.) w drodze zarządzenia powołuje oraz odwołuje swojego zastępcę lub zastępców, określa ich liczbę i wskazuje imiennie pierwszego i kolejnych zastępców.

Prezydent Miasta Szczecin, Piotr Krzystek powołał swoich zastępców i powierzył im prowadzenie określonych spraw w swoim imieniu. Zmiany na stanowiskach zastępców Prezydenta Miastaw okresie sprawowania urzędu przez Prezydenta Miasta Piotra Krzystka tj. od 5 grudnia 2010 r. do 15 lutego 2012 r.

Bieżący zakres działania Zastępców Prezydenta Miasta, Sekretarza Miasta oraz Skarbnika Miasta określa Zarządzenie Nr 328/11 Prezydenta Miasta Szczecin z dnia 1 lipca 2011 r. w sprawie podziału zadań i kompetencji oraz powierzenia prowadzenia określonych spraw Gminy Miasto Szczecin w imieniu Prezydenta Miasta Szczecin.

Skarbnikiem Miasta jest Stanisław Lipiński. Pełni on tę funkcję nieprzerwanie od dnia 1 marca 2004 r. Stanisław Lipiński został powoływany na stanowisko Skarbnika Miasta na wniosek Prezydenta Miasta uchwałą Nr XVII/319/04 Rady Miasta Szczecina z dnia 23 lutego 2004 r. w sprawie powołania Skarbnika Miasta Szczecin.

Sekretarzem Miasta jest Ryszard Słoka. Pełni on tę funkcję od 1 stycznia 2007 r. Ryszard

16. ORGANIZACJA SYSTEMU ZARZĄDZANIA MIASTEM

Tabela 16.11. Zmiany na stanowiskach zastępców Prezydenta Miasta Szczecin

Sprawy oświaty, aktów stanu cywilnego, ochrony praw konsumenckich, współpracy z radami osiedli oraz sprawy morskie	Sprawy społeczne, kultury i ochrony konserwatorskiej, zabytków, kultury fizycznej, sportu i turystyki, współpracy z organizacjami pozarządowymi	Sprawy rozwoju, inwestycji, pozyskiwania inwestorów, współpracy regionalnej, przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji gospodarczej, ładu budowlanego, zagospodarowania przestrzennego miasta	Sprawy bieżącego funkcjonowania miasta, gospodarowania mieniem, polityki mieszkaniowej, ochrony środowiska oraz przekształceń miejskich jednostek organizacyjnych
Elżbieta Masojć	Krzysztof Soska	Aleksander Buwelski	Beniamin Chochulski
			Mariusz Kądziołka (od dnia 21.03.2011)
Sprawy oświaty, sprawy społeczne, kultury, ochrony konserwatorskiej, zabytków, kultury fizycznej, sportu i turystyki, oraz sprawy morskie	Sprawy rozwoju, planowania przestrzennego, pozyskiwania inwestorów, współpracy regionalnej, przeciwdziałania bezrobociu, oraz nieruchomości komercyjnych	Sprawy bieżącego funkcjonowania miasta, polityki mieszkaniowej, ochrony środowiska	Sprawy inwestycji miejskich, ładu budowlanego, przekształceń miejskich jednostek organizacyjnych, ochrony praw konsumenckich, współpracy z radami osiedli, aktów stanu cywilnego
Krzysztof Soska (od 18.04.2011)	Aleksander Buwelski (od 18.04.2011)	Mariusz Kądziołka (od 18.04.2011)	Bogdan Jaroszewicz (od 18.04.2011)
	Sprawy rozwoju, pozyskiwania inwestorów, współpracy regionalnej, przeciwdziałania bezrobociu, oraz nieruchomości komercyjnych		Sprawy inwestycji miejskich, planowania przestrzennego, ładu budowlanego, przekształceń miejskich jednostek organizacyjnych, ochrony praw konsumenckich, współpracy z radami osiedli, aktów stanu cywilnego
	Aleksander Buwelski (od 12.05.2011)		Bogdan Jaroszewicz (od 12.05.2011)
	Dariusz Wąs (od 1.07.2011)		

Źródło: Wydział Organizacyjny Urzędu Miasta Szczecin.

Słoka został powołany na stanowisko uchwałą Nr III/16/06 Rady Miasta Szczecin z dnia 28 grudnia 2006 r. w sprawie powołania Sekretarza Miasta Szczecin. Z dniem 1 stycznia 2009 r. związku ze zmianą przepisów ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 223, poz. 1458 ze zm.) stosunek pracy Sekretarza Miasta przekształcił się z powołania na umowę o pracę.

16.3.4. URZĄD MIASTA SZCZECIN

Urząd Miasta Szczecin jest jednostką budżetową i organizacyjną Miasta, przy pomocy której prezydent wykonuje zadania z zakresu administracji publicznej, zadania własne Miasta, zadania zlecone z mocy ustaw lub przejęte przez Miasto w wyniku

porozumień z organami administracji rządowej i samorządowej. Urząd Miasta działa na podstawie obowiązujących przepisów prawa, Statutu Miasta, Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta Szczecin oraz aktów prawnych wydawanych przez Radę oraz Prezydenta. Urząd Miasta jest pracodawcą w rozumieniu przepisów prawa pracy.

Kierownikiem Urzędu jest Prezydent Miasta, który dokonuje czynności z zakresu prawa pracy na zasadach określonych odrębnymi przepisami. Prezydent kieruje Urzędem poprzez wydawanie zarządzeń i pism okólnych oraz poleceń służbowych. Nadzór nad jednostkami organizacyjnymi Gminy Miasto Szczecin oraz spółkami z udziałem Miasta sprawowany jest przez Prezydenta przy pomocy za-

stępców oraz właściwych wydziałów i biur Urzędu. W celu zapewnienia realizacji przez Urząd zadań o szczególnym znaczeniu dla miasta, Prezydent może w drodze zarządzenia powołać zespół zadaniowy lub pełnomocnika. W skład zespołów mogą wchodzić pracownicy oraz osoby spoza Urzędu.

Struktura wewnętrzna Urzędu Miasta Szczecin wynika z Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta Szczecin stanowiącego Załącznik do Zarządzenia Nr 195/09 Prezydenta Miasta Szczecin z dnia 4 maja 2009 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta Szczecin z późn. zm.

Filia Urzędu Miasta znajduje się na Prawobrzeżu Szczecina. Do zadań filii należy m.in.: rejestracja pojazdów, przyjmowanie wniosków i wydawanie praw jazdy, załatwianie spraw z zakresu ewidencji ludności i dowodów osobistych, przyjmowanie opłat z tytułu podatków wnoszonych przez mieszkańców, sprawy załatwiane przez Biuro Miejskiego Rzecznika Konsumentów, sporządzanie odpisów oraz zaświadczeń z aktów stanu cywilnego, aktualizacja aktów stanu cywilnego, prowadzenie spraw ze zmianą imion i nazwisk.

Szczegółowe informacje na temat funkcjonowania Urzędu Miasta Szczecin oraz działalności samorządu miejskiego znajdują się na stronie www.szczecin.pl.

16.3.5. FORMY WYKONYWANIA ZADAŃ MIASTA, WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Miasto wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. W celu wykonywania

tych zadań może tworzyć jednostki organizacyjne, zawierać umowy z innymi podmiotami, w tym z organizacjami pozarządowymi, oraz współdziałać z innymi jednostkami samorządu terytorialnego.

Jednostki organizacyjne Gminy Miasto Szczecin to jednostki utworzone do realizacji zadań Miasta, których celem jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej, tworzenie warunków do racjonalnego i harmonijnego rozwoju miasta oraz warunków pełnego uczestnictwa mieszkańców w życiu wspólnoty. Wykazy jednostek organizacyjnych Gminy Miasto Szczecin i jednostek współpracujących dostępne są w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Szczecin pod adresem: www.bip.um.szczecin.pl.

Wg stan na dzień 14.02.2012 r. na terenie Miasta Szczecin zarejestrowanych jest 2 305 organizacji pozarządowych, natomiast liczba zarejestrowanych organizacji pożytku publicznego na terenie Miasta Szczecin wynosi 189.

Liczba lokali komunalnych na terenie Gminy Miasta Szczecin użytkowanych przez organizacje pozarządowe w ramach prowadzonej działalności pożytku publicznego wyniosła w 2009 r. – 170, w 2010 r. – 164, natomiast w 2011 – 168.

Współpraca Gminy Miasto Szczecin jako jednostki samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi opiera się głównie na zasadach uregulowanych ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U z 2010 r. Nr 234, poz. 1536, z 2011 r. Nr 112, poz. 654, Nr

Tabela 16.12. Podział szczecińskich organizacji według ich typów

TYP ORGANIZACJI	2010	2011
fundacje	256	291
jednostki terenowe	314	319
ochotnicze straże pożarne	21	21
stowarzyszenia	794	838
oddziały fundacji	3	3
inne organizacje zarejestrowane w sądzie	19	19
organizacja powstała na mocy umowy państwo-kościół	60	60
stowarzyszenia zwykłe	349	382
związki stowarzyszeń	11	11
stowarzyszenie kultury fizycznej nieprowadzące działalności gospodarczej	109	113
stowarzyszenie kultury fizycznej	121	125
uczniowskie kluby sportowe	94	97
związki sportowe	26	26

Źródło: Biuro ds. Organizacji Pozarządowych Urzędu Miasta Szczecin.

16. ORGANIZACJA SYSTEMU ZARZĄDZANIA MIASTEM

Tabela 16.13. Liczba lokali komunalnych na terenie Gminy Miasta Szczecin użytkowanych przez organizacje pozarządowe w ramach prowadzonej działalności pożytku publicznego w latach 2010-2011

NAZWA JEDNOSTKI ADMINISTRUJĄCEJ	2010	2011
Zarząd Budynków i Lokali Komunalnych	106	112
Szczecińskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego	5	6
Towarzystwo Budownictwa Społecznego „Prawobrzeże”	23	19
Miejski Ośrodek Sportu Rekreacji i Rehabilitacji w Szczecinie	30	31
Razem	164	168

Źródło: Biuro ds. Organizacji Pozarządowych Urzędu Miasta Szczecin.

Tabela 16.14. Zestawienie dotacji udzielonych organizacjom pozarządowym za lata 2010-2011

ROK	ZESTAWIENIE DOTACJI UDZIELONYCH ORGANIZACJOM POZARZĄDOWYM OGÓŁEM			ZESTAWIENIE DOTACJI UDZIELONYCH ORGANIZACJOM POZARZĄDOWYM W FORMIE „MAŁEJ DOTACJI”	
	LICZBA UDZIELONYCH DOTACJI	LICZBA OGŁOSZONYCH OTWARTYCH KONKURSÓW OFERT	KWOTA DOTACJI OGÓŁEM (W ZŁOTYCH)	LICZBA UDZIELONYCH DOTACJI	KWOTA DOTACJI OGÓŁEM (W ZŁOTYCH)
2010	450	72	15 385 011,96	47	343 167,00
2011	423	66	15 920 209,63	84	577 093,00

Źródło: Biuro ds. Organizacji Pozarządowych Urzędu Miasta Szczecin.

205, poz. 1211, Nr 209, poz. 1244) oraz Uchwałą Nr XIII/311/11 Rady Miasta Szczecin z dnia 21 listopada 2011 r. w sprawie „Programu współpracy Gminy Miasto Szczecin z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2012 rok – corocznie opracowywanego i przyjmowanego przez Radę Miasta Szczecin a konsultowanego ze Szczecińską Radą Działalności Pożytku Publicznego. Zasady współdziałania Miasta Szczecin i organizacji pozarządowych określone są również w przyjętej Uchwałą Nr XXVIII/728/08 Rady Miasta Szczecina z dnia 24 listopada 2008 r. Szczecińskiej Karcie Współpracy Miasta z Organizacjami Pozarządowymi oraz innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego, określającej formy wsparcia i współdziałania tych podmiotów z Miastem. Głównymi formami pomocy udzielanej przez Miasto organizacjom pozarządowym są dotacje oraz przyznanie lokalu na działalność statutową.

W latach 2010-2011 z budżetu Miasta Szczecin zrealizowano we współpracy z organizacjami pozarządowymi 873 zadania na łączną kwotę dofinansowania **31 305 221,59 zł**. Dominującą formą zlecenia zadań publicznych było wsparcie, co oznacza, że zlecający jakim jest

Miasto, oczekiwał wkładu własnego w realizowane przez organizacje zadania. Forma ta mobilizuje organizacje do poszukiwania alternatywnych źródeł finansowania zadań publicznych, co w praktyce wspiera same organizacje jak i budżet Miasta.

Wspieranie działalności organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego na terenie Miasta Szczecin nie ogranicza się wyłącznie do zlecenia zadań publicznych organizacjom wybranym jako zlecający w otwartych konkursach ofert oraz małych dotacjach. Gmina Miasto Szczecin w latach 2010-2011 praktykowała następujące formy współpracy z organizacjami pozarządowymi:

- realizacja programu wsparcia dla organizacji, które nie posiadają wkładu własnego, a które ubiegają się o wsparcie z funduszy zewnętrznych. W 2010 roku Miasto udzieliło wsparcia w tej formie w kwocie **101 315,00 zł**, natomiast w roku 2011 w kwocie **175 020,00 zł**;
- wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności i współdziałania w celu zharmonizowania tych kierunków poprzez publikowanie istotnych dla organizacji informacji w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na stronach internetowych Miasta, a także rozsyłanie

newslettera. W roku 2010 do organizacji pozarządowych oraz aktywnych obywateli ponad 400 odbiorców, a w roku 2011 do ponad 600 odbiorców, trafiło 110 numerów newslettera;

- organizacja szkoleń dla przedstawicieli organizacji pozarządowych. Miasto Szczecin zorganizowało dla liderów organizacji oraz pracowników urzędu szkolenia, które dotyczyły m. in. nowelizacji ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, tolerancji – przeciwdziałaniu dyskryminacji;
- partycypacja przedstawicieli organizacji w działaniach programowych Miasta;
- tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym (Szczecińska Rada Działalności Pożytku Publicznego, Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych przy Prezydencie Miasta Szczecin, Prezydencka Rada Kultury w Szczecinie, Komisja ds. Przydziału Pracowni Artystycznych, „Szczecińskie Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych Sektor 3”, „Szczeciński Inkubator Kultury”);
- działania promujące i wspierające organizacje pozarządowe, realizacja wspólnych przedsięwzięć i imprez na terenie Miasta, organizacja spotkań o charakterze okolicznościowym i cyklicznym służącym rozwojowi sektora pozarządowego w Szczecinie, w tym: kolejne edycje akcji pn. „Stwarzaj Szczecin – Daj z Siebie 1%”, Szczecińskie Spotkanie Organizacji Pozarządowych „Pod Płatanami”, konferencje i debaty w ramach Tygo-

dnia Inicjatyw Pozarządowych, Gala Obywatelska w ramach Europejskiego Roku Wolontariatu 2011.

Ponadto Gmina Miasto Szczecin wspiera i promuje aktywność kulturalną mniejszości narodowych i etnicznych na terenie Miasta Szczecin, co przyczyniło się do wydania w roku 2010 i 2011 publikacji pn. „Szczecin Miastem Dialogu” w języku polskim i języku niemieckim.

16.3.6. ZWIĄZKI MIĘDZYGMINNE I STOWARZYSZENIA

Gmina Miasto Szczecin należy do 8 krajowych organizacji, związków międzygminnych i stowarzyszeń gmin, w których opłaca coroczną składkę członkowską w wysokości 532 192,67 zł w 2010 r., 672 986,08 zł w 2011 r. Planowana wysokość składki na 2012 r. to około 680 000 zł.

O przystąpieniu do większości z nich zadecydowano poprzez przyjęcie odpowiednich uchwał Rady Miasta Szczecin, bądź uchwał Zarządu Miasta Szczecina. Przedstawicielami w większości związków i stowarzyszeń jest Prezydent Miasta Szczecin, do niektórych jednak są delegowani przez Radę Miasta Szczecin przedstawiciele oraz koordynatorzy – radni Rady Miasta Szczecin oraz pracownicy Urzędu Miasta Szczecin. Wszystkie krajowe organizacje, związki międzygminne i stowarzyszenia gmin, do których należy Gmina Miasto Szczecin prowadzą działalność statutową na terenie całego kraju.

Tabela 16.15. Przedstawiciele Gminy Miasto Szczecin w związkach i stowarzyszeniach

ORGANIZACJA	DZIEDZINY DZIAŁALNOŚCI	PRZEDSTAWICIEL
Unia Metropolii Polskich	Działalność fundacji opiera się na pracach w tematycznych komisjach i zespołach: ds. integracji europejskiej i spójności Polski z UE, ds. finansów, majątku i inwestycji publicznych, ds. edukacji i sportu oraz kultury i mediów, ds. ochrony zdrowia oraz polityki społecznej, ds. administracji miejskiej oraz bezpieczeństwa obywateli, ds. infrastruktury, rozwoju przestrzennego, polityki regionalnej oraz środowiska, ds. obszarów metropolitalnych, miast i dzielnic oraz Zespole ds. ochrony zdrowia i polityki społecznej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego	Piotr Krzystek
Związek Miast Polskich	Działalność związku opiera się na pracach w następujących tematycznych komisjach: finansów, kultury, bezpieczeństwa i porządku publicznego, gospodarki komunalnej, integracji europejskiej, polityki mieszkaniowej i przestrzennej, polityki społecznej, promocji i ochrony zdrowia, edukacji, kultury fizycznej, polityki gospodarczej i promocji miasta, ochrony środowiska, komisji ustrojowej, turystyki oraz powiatowej.	Judyta Lemm

16. ORGANIZACJA SYSTEMU ZARZĄDZANIA MIASTEM

Związek Miast i Gmin Morskich	Działalność związku opiera się na dążeniu do gospodarczego i kulturowego rozwoju regionu nadmorskiego.	Piotr Jania
Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania	Działalność stowarzyszenia polega na podejmowaniu inicjatyw, promowaniu oraz aktywnym popieraniu wszelkich działań mających na celu rozwój przedsiębiorczości samorządów w oparciu o środki Unii Europejskiej oraz innych krajowych i międzynarodowych instytucji finansowych.	Piotr Kęsik, Jerzy Sieńko, Artur Szałabawka, Krzysztof Soska, Ryszard Słoka, Patrycjusz Ceran
Stowarzyszenie na Rzecz Gmin Miast Nadodrzańskich	Statutowymi celami stowarzyszenia są m.in.: wspieranie rozwoju gospodarczego miast nadodrzańskich, kształtowanie świadomości ekologicznej, propagowanie walorów turystycznych regionów nadodrzańskich, podejmowanie działań skierowanych na rozwój korytarza transportowego północ – południe Europy, którego osią jest Odra, wspieranie rozwoju portów i żeglugi towarowo – pasażerskiej.	Piotr Krzystek
Stowarzyszenie Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego	Działania organizacji skupiają się na upowszechnianiu idei samorządności lokalnej i regionalnej oraz wspieranie jej rozwoju.	Piotr Krzystek Zbigniew Stasiów
Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna	Celem działalności organizacji jest kreowanie wizerunku województwa zachodniopomorskiego jako regionu atrakcyjnego turystycznie, integrowanie środowisk samorządu terytorialnego i zawodowego oraz osób, instytucji i organizacji, zainteresowanych rozwojem turystycznym Województwa, zwiększenie liczby turystów odwiedzających Województwo Zachodniopomorskie, działanie na rzecz wzrostu wpływów z turystyki.	Arkadiusz Pawlak
Stowarzyszenie Konwent Gmin i Powiatów RP współpracujących z samorządami Republiki Ukrainy	Celami Konwentu są: wspieranie idei samorządu terytorialnego oraz współpracy i realizacji wspólnych interesów członków Konwentu; inicjowanie i realizacja na obszarach gmin i powiatów – członków Konwentu projektów służących współpracy z samorządami Republiki Ukrainy; informowanie opinii publicznej o idei i praktyce współpracy polskich i ukraińskich jednostek samorządu terytorialnego; pozyskiwanie środków z Unii Europejskiej oraz innych źródeł dla realizacji idei współpracy.	Piotr Krzystek

Źródło: Wydział Organizacyjny Urzędu Miasta Szczecin.

16.4. ORGANY NADZORU I KONTROLI

Nadzór nad działalnością samorządu gminnego sprawuje Prezes Rady Ministrów i wojewoda, a w zakresie spraw finansowych – regionalna izba obrachunkowa.

16.4.1. REGIONALNA IZBA OBRACHUNKOWA

Zgodnie z ustawą z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz. U. z 2001 r., Nr 55, poz. 577 ze zm.) regionalne izby obrachunkowe są państwowymi organami nadzoru i kontroli gospodarki finansowej takich podmiotów, jak: jednostki samorządu terytorialnego, związki międzygminne, stowarzyszenia gmin oraz stowarzyszenia gmin i powiatów, związki powia-

tów, stowarzyszenia powiatów, samorządowe jednostki organizacyjne (w tym samorządowe osoby prawne) oraz inne podmioty (w zakresie wykorzystywania przez nie dotacji przyznawanych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego). Izby sprawują nadzór nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego w zakresie spraw finansowych oraz dokonują kontroli gospodarki finansowej, a także zamówień publicznych. Od 2000 r. jedną z 16 regionalnych izb obrachunkowych działających w Polsce jest Regionalna Izba Obrachunkowa w Szczecinie. Jej działania obejmują województwo zachodniopomorskie.

Szczegółowe informacje na temat organizacji pracy i działalności Regionalnej Izby Obrachun-

Tabela 16.16. Stan spraw Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Szczecinie

2010	
Wpływ spraw do Kolegium	6 396
Ilość spraw zakończonych	5 779
2011	
Wpływ spraw do Kolegium	8 708
Ilość spraw zakończonych	7 476
2012 STYCZEŃ-LUTY	
Wpływ spraw do Kolegium	1799
Ilość spraw zakończonych	1690

Źródło: BIP Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Szczecinie.

kowejw Szczecinie znajduje się na stronie www.szczecin.rio.gov.pl.

16.4.2. SAMORZĄDOWE KOLEGIUM ODWOŁAWCZE

Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Szczecinie jest państwową jednostką budżetową. Działa głównie na podstawie ustawy z dnia 12 października 1994 r. o samorządowych kolegiach odwoławczych (Dz. U. z 2001 r., Nr 79, poz. 856 ze zm.) oraz na podstawie innych ustaw zawierających przepisy prawa administracyjnego materialnego. Samorządowe Kolegium Odwoławcze jest właściwe w szczególności do rozpatrywania odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia, żądań wznowienia postępowania lub stwierdzenia nieważności decyzji wydanych w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej, należących do właściwości organów jednostek samorządu terytorialnego. Kolegium orzeka także w sprawach aktualizacji opłat rocznych z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości.

Obszar właściwości miejscowej Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Szczecinie obejmuje powiaty: choszczeński, goleniowski, gryfiński, gryfiński, kamieński, łobeski, myśliborski, policki, pyrzycki i stargardzki oraz miasta na prawach powiatu: Szczecin i Świnoujście. Nadto Kolegium – ze względu na swoją siedzibę – jest organem wyższego stopnia w stosunku do organów samorządu województwa zachodniopomorskiego.

Szczegółowe informacje na temat organizacji pracy i działalności Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Szczecinie znajdują się na stronie www.sko.szczecin.pl.

16.4.3. WOJEWÓDZKI SĄD ADMINISTRACYJNY

2002 r. Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. Nr 153, poz. 1269 ze zm.), sprawują wymiar sprawiedliwości przez kontrolę działalności administracji publicznej oraz rozstrzyganie sporów kompetencyjnych i o właściwość między organami jednostek samorządu terytorialnego, samorządowymi kolegiami odwoławczymi i między tymi organami a organami administracji rządowej. Sądami administracyjnymi są Naczelny Sąd Administracyjny (sąd II instancji) oraz wojewódzkie sądy administracyjne (sądy I instancji). Wojewódzki Sąd Administracyjny w Szczecinie jest jednostką budżetową, obszarem właściwości obejmuje województwo zachodniopomorskie.

Szczegółowe informacje na temat organizacji pracy i działalności Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie znajdują się na stronie www.szczecin.wsa.gov.pl.

16.4.4. NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Najwyższa Izba Kontroli jest naczelnym organem kontroli państwowej podległym Sejmowi. Działa na podstawie przepisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli. Działalność NIK w szczególności obejmuje kontrole działalności organów administracji rządowej i samorządu, NBP a także innych jednostek organizacyjnych wykorzystujących majątek oraz wywiązujących się ze zobowiązań finansowych wobec państwa. Podmiot zorganizowany jest w 16 delegaturach regionalnych. Jedną z delegatur Najwyższej Izby Kontroli Delegaturaw Szczecinie ma swoją siedzibę w Szczecinie w gmachu Urzędu Miasta.

16.5. STRATEGIA ROZWOJU SZCZECINA

Strategia jest nadrzędnym dokumentem programującym rozwój miasta w długofalowej perspektywie czasowej. Wskazując te obszary, gdzie adresowanie środków i działań będzie najbardziej celowe i efektywne, strategia stanowi podstawowy instrument wspomagający władze samorządowe w procesie zarządzania rozwojem. Obecnie obowiązująca Strategia Rozwoju Szczecina z perspektywą do 2025 roku (SRS 2025) zosta-

16. ORGANIZACJA SYSTEMU ZARZĄDZANIA MIASTEM

ła uchwalona 19 grudnia 2011 r.²w następstwie zainicjowanego w 2008 r.³i rozbudowanego procesu aktualizacji Strategii przyjętej w 2002 r.⁴

Strategia Rozwoju Szczecina 2025 przedstawia wizję, misję miasta oraz wyznacza cele (strategiczne i operacyjne), wskazuje na narzędzia realizacji oraz podmioty zarządzające i uczestniczące w jej wdrażaniu. Dokument jest też wynikiem weryfikacji i akceptacji szczecinian, dokonanej w szerokim procesie konsultacji społecznych i eksperckich. Pełny tekst Strategii, jak również zestaw szczegółowych opracowań towarzyszących jej powstawaniu dostępny jest pod adresem internetowym www.strategia-szczecin.pl.

- 2 Uchwała Nr XIV/320/11 Rady Miasta Szczecina z dnia 19 grudnia 2011 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Szczecina 2025.
- 3 Uchwała Nr XVIII/468/08 z dnia 28 stycznia 2008 r. w sprawie przystąpienia do aktualizacji Strategii Rozwoju Szczecina.
- 4 Uchwała Nr I/N/1155/02 Rady Miasta Szczecin z dnia 6 maja 2002 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Szczecina.

Zaprogramowanie długoterminowego i wielokierunkowego rozwoju społeczno-gospodarczego Szczecina wymagało zidentyfikowania najważniejszych wyzwań stojących przed miastem, przyjęcia pożądanej, długofalowej wizji a następnie na tej podstawie sformułowanie misji Szczecina. Zawarta w dokumencie Strategii misja brzmi: „**Szczecin miastem otwartym i tolerancyjnym, atrakcyjnym miejscem do życia i pracy – wspólnotą mieszkańców wykorzystującą do trwałego rozwoju dziedzictwo kulturowe, walory środowiska przyrodniczego oraz nadbałtyckie i nadodrzańskie położenie.**”

Misja Miasta wdrażana będzie przez cztery równorzędne cele strategiczne i realizujące je cele operacyjne, zgodnie z zamieszczonym poniżej schematem.

Strategia Rozwoju Szczecina w roku 2002 była elementem porządkującym bieżące i strategiczne zarządzanie, obejmując wszystkie obszary działania miasta. Strategia Rozwoju Szczecina 2025 wskazuje na te obszary (w sferze społecznej,

Tabela 16.17. Cele Strategii Rozwoju Szczecina 2025

CELE STRATEGICZNE			
I. SZCZECIN – MIASTO WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA	II. SZCZECIN – MIASTO NOWOCZESNEJ, KONKURENCYJNEJ I INNOWACYJNEJ GOSPODARKI	III. SZCZECIN – MIASTO O WYSOKIM KAPITALE INTELEKTUALNYM	IV. SZCZECIN – ATRAKCYJNE MIASTO METROPOLITALNE
CELE OPERACYJNE			
I.1.	II.1.	III.1.	IV.1.
Ochrona oraz wykorzystanie walorów przyrodniczych	Wspieranie rozwoju biznesu lokalnego i dopływu inwestycji zewnętrznych	Budowanie kapitału społecznego szczecinian, wzrost zaufania między ludźmi, poprawa relacji Miasto-Obywatel oraz pobudzanie aktywności społecznej	Intensyfikacja i wzrost efektywności współpracy międzynarodowej
I.2.	II.2.	III.2.	IV.2.
Rewitalizacja i rozwój przestrzeni miejskiej	Podnoszenie innowacyjności przedsiębiorstw	Wspieranie rozwoju szczecińskiego ośrodka naukowego oraz współpracy środowisk nauki, gospodarki, kultury, sportu oraz lokalnych elit	Poprawa dostępności transportowej i układu komunikacyjnego miasta
I.3.	II.3.	III.3.	IV.3.
Wspieranie rozwoju efektywnych usług społecznych	Zdynamizowanie rozwoju turystyki z wykorzystaniem zasobów przyrodniczych i dziedzictwa historyczno-kulturowego	Poszerzanie zakresu, dostępności i jakości edukacji	Wspieranie rozwoju i harmonizacja metropolitalnych funkcji Szczecina oraz realizacja projektów budujących prestiż miasta

Źródło: Strategia Rozwoju Szczecina 2025.

gospodarczej i przestrzennej), których wsparcie, w ramach istniejących uwarunkowań budżetowych, przyczyni się do najbardziej efektywnego rozwoju społeczno-gospodarczego miasta w zakładanym horyzoncie czasu.

Nowej formule dokumentu Strategii (opartej wyłącznie na priorytetach rozwoju miasta) podporządkowana została nowa koncepcja zarządzania strategią Szczecina. Jej integralną częścią jest narzędzie zarządzania strategicznego rozwojem miasta – Wieloletni Program Rozwoju Szczecina (WPRS), będący zbiorem projektów i zadań strategicznych, dedykowanych poszczególnym celom strategicznym Strategii Rozwoju Szczecina 2025. Za realizację poszczególnych celów strategicznych będą odpowiedzialni Koordynatorzy programów strategicznych (będą nimi Zastępcy Prezydenta Miasta lub inne osoby wskazane przez Prezydenta Miasta). Zadania oraz sposób i zakres współpracy jednostek organizacyjnych Urzędu Miasta Szczecin wynikające ze Strategii znalazły swoje odzwierciedlenie w regulaminie organizacyjnym Urzędu Miasta Szczecin oraz w szczegółowym zakresie zadań realizowanych przez jednostki organizacyjne Urzędu Miasta Szczecin⁵.

16.6. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Współpraca międzynarodowa miasta Szczecin (2010-2011) koncentruje się wokół trzech priorytetów: współpracy transgranicznej, międzyregionalnej i europejskiej. Zadania realizowane są poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi, siecią akademii europejskich, fundacjami zagranicznymi i krajowymi, realizującymi projekty współfinansowane ze środków europejskich lub zewnętrznych; współpracę ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi państw europejskich na forum organizacji międzynarodowych, w obszarze transgranicznym oraz z miastami partnerskimi na bazie podpisanych porozumień lub umów; ze środowiskami i organizacjami polonijnymi oraz placówkami dyplomatycznymi, współpracę uczelni wyższych, realizujących projekty wymiany.

Miasto Szczecin podejmuje działania promocyjne na forach międzynarodowych o różnym pro-

filu (kulturalne, gospodarcze), w tym tych adresowanych specjalnie do zagranicznych mediów i dziennikarzy. Miasto wspiera międzynarodową współpracę europejską szczecińskich organizacji, instytucji i uczelni wyższych, np. w zakresie organizowania konferencji naukowych, animowania środowisk zawodowych i wymiany młodzieży w ramach współpracy transgranicznej. W kooperacji z władzami województwa promowane są zagadnienia rozwoju miasta i regionu w instytucjach europejskich oraz na forum organizacji międzynarodowych. W mieście organizowane są konferencje międzynarodowe, seminaria, imprezy, wizyty studyjne, itp. Rozwijane są również kontakty z miastami i regionami partnerskimi poprzez uczestnictwo w różnych projektach i wydarzeniach międzynarodowych. Miasto Szczecin i województwo zachodniopomorskie zaznacza swoją obecność na forum organizacji międzynarodowych, tj. np. Związek Miast Bałtyckich (UBC) i Sieć Europejskich Regionów i Obszarów Metropolitalnych METREX czy BSSSC, prowadząc wspólnie aktywny lobbying interesów regionalnych.

Na arenie politycznej w roku 2011 obchodzono jubileusz 20-lecia podpisania polsko-niemieckiego Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy, który jest najważniejszym fundamentem współpracy transgranicznej. Jest to o tyle istotne, że w okresie 2010-2011 najefektywniej realizowano zadania wynikające ze współpracy transgranicznej; pozostałe działania charakteryzowały się zróżnicowaną dynamiką.

W zakresie **współpracy transgranicznej** odbyły się liczne spotkania branżowe z partnerami z Niemiec, konferencje i debaty transgraniczne. Intensyfikacja współpracy transgranicznej związana była z integracją środowisk kultury w ramach nieudanych starań Miasta o tytuł Europejska Stolica Kultury 2016, przy wsparciu partnerów niemieckich.

Wspólnie z partnerem z powiatu Uecker-Randow zainicjowano projekt (INTERREG IVA) pn.: „**Debaty Transgraniczne**”, którego celem było stworzenie platformy wymiany doświadczeń i poglądów na różne aspekty współpracy, tj.: efektywne formy kooperacji, 15-lecie działalności Euroregionu Pomerania oraz rozważania dot. przyszłości euroregionu i utworzenia Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej Pomerania, roli mediów w przełamywaniu stereotypów i informowaniu o sąsiedzie zza Odry, czy wreszcie

⁵ Zarządzenie Nr 96/12 Prezydenta Miasta Szczecin z dnia 1 marca 2012 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta Szczecin.

gospodarki transgranicznej (ważne ze względu na otwarcie niemieckiego rynku 1 maja 2011 r.).

Zorganizowano dwie edycje **konferencji transgranicznej „Nasze pogranicze. Między wizją a praktyką”**. III konferencja poświęcona była unijnemu instrumentowi – **Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej**, zaś tematem przewodnim **IV edycji** ww. konferencji były transgraniczne obszary metropolitalne, podczas której eksperci unijni odnieśli się do roli miast i obszarów metropolitalnych w kontekście realizacji założeń Strategii Europa 2020.

Na uwagę zasługuje projekt sieciowy pn. „Centrum Usługowo Doradcze Euroregionu Pomierania” (CUD), którego ramy otworzyły nowe możliwości intensyfikacji współpracy gospodarczej w euroregionie. W organizowanych w czasie trwania projektu warsztatach poruszano tematy dot. szans i trudności dla polskich przedsiębiorców na polskim rynku, kompetencji interkulturowych na pograniczu, itp. Podstawowe działania CUD objęły m.in. pomoc w nawiązywaniu pierwszych kontaktów i współpracy po obu stronach granicy w poszukiwaniu partnerów, kooperantów i kontrahentów do wspólnych przedsięwzięć i projektów, doradztwo dla obywateli polskich i niemieckich dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej, świadczenia usług oraz podejmowania pracy na terenie Szczecina oraz Euroregionu Pomierania.

W Biurze Obsługi Interesantów Urzędu Miasta rozpoczął swoją działalność Punkt Kontaktowo Doradczy dla obywateli polskich i niemieckich w Biurze Obsługi Interesantów Urzędu Miasta (bliźniaczy Punkt Löcknitz) (INTRERREG IVA). Do najważniejszych zadań Punktu należą usługi polegające na wskazywaniu interesantom właściwych kompetencyjnie urzędów po polskiej i niemieckiej stronie, pomoc w rozwiązywaniu zawitych spraw administracyjnych po obu stronach granicy, jest również pośrednikiem pomiędzy urzędami w Polsce i Niemczech.

Dzięki współpracy ze Stowarzyszeniem Europejskich Regionów Granicznych (SERG) po raz pierwszy objęto Euroregion Pomierania badaniami programu **ESPON**⁶. Nigdy wcześniej nie zlecono

6 Ang. European Observation Network for Territorial Development and Cohesion (Europejska Sieć Obserwacyjna Rozwoju Terytorialnego i Spójności Terytorialnej) stymuluje debatę terytorialną w Unii Europejskiej, wspiera proces rozwoju polityki przestrzennej w oparciu o analizy celowe i terytorialne. Sieć zapewnia systematyczną i po-

przeprowadzenia tak kompleksowych i tematycznie przekrojowych badań polsko-niemiecko-szwedzkiego obszaru transgranicznego, obejmujących okres piętnastu lat. Zakres badań projektu analitycznego ULYSSES⁷ uwzględni badania i analizy wg. metodologii ESPON w celu scharakteryzowania **wybranych profili terytorialnych**. Najistotniejszą częścią projektu są badania pod kątem rozwoju strategii dla obszarów transgranicznych (obszar zdecentralizowany współpracy i funkcjonowania), badania obszarów metropolitalnych (tłanka miejska w środowisku wiejskim) oraz obszarów transgranicznych (analizy demograficzne tj. płodność społeczeństwa, starzenie się społeczeństwa, migracje); analizy gospodarcze (globalizacja, restrukturyzacja i rynek energetyczny, R&D; zmiany klimatyczne; dostępność, mobilność (eurokorytaryze, transport miejski); geograficzne (koncentracja działań w obszarze rdzeniowym, metropolizacja, poszerzenie UE o nowych członków). Projekt pokazuje relacje pomiędzy ww. tematami analiz i ich regionalnymi potencjałami w osiągnięciu wskaźników lizbońskich/strategii Europa 2020 oraz strategii goeteborskiej. Cele projektu koncentrują się wokół: (1) oceny sytuacji w poszczególnych regionach transgranicznych w ramach analiz terytorialnych; realizacji kryteriów polityki regionalnej w obszarach transgranicznych, (2) aktualizacji baz danych dot. analiz terytorialnych na potrzeby istniejących koncepcji lub strategii rozwoju euroregionów, (3) wymiany doświadczeń i dobrych praktyk w dziedzinie zintegrowanych koncepcji lub strategii transgranicznych oraz nowych poglądów, zwłaszcza dot. alternatywnych obszarów tematycznych i metod innowacyjnych, (4) udziału ekspertów i instytucji badawczych we współpracy transgranicznej, (5) przygotowania konkretnych średniookresowych prognoz i scenariuszy rozwoju dla danego obszaru w oparciu o analizy wielowątkowe.

Na podstawie porozumienia pomiędzy Stowarzyszeniem Szczecińskiego Obszaru Metropolitalne-

równywalną wiedzę o trendach w rozwoju terytorialnym oraz wpływie wdrażanych polityk na regiony i obszary europejskie. Więcej: www.espon.pl.

7 Using applied research results from ESPON as a yardstick for cross-border spatial development planning (tł. z ang.) „Wykorzystanie wyników badań stosowanych z ESPON jako kryterium do planowania transgranicznego rozwoju przestrzennego”. Projekt realizowany jest w ramach Priorytetu 2 „Analiza celowa nastawiona na potrzeby praktyków: rozwój różnych typów obszarów z perspektywy europejskiej”.

go, Miasta Świnoujście i Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego zrealizowano również projekt pod nazwą „Koncepcja Planu Przestrzennego Zagospodarowania Szczecińskiego Transgranicznego Obszaru Metropolitalnego”.

Zrealizowano projekt transgraniczny „Poczuć wiatr w żaglach” mający na celu zorganizowanie dla osób niepełnosprawnych intelektualnie wspólnych, międzynarodowych spotkań i warsztatów związanych z tematyką morską i ekologiczną oraz stworzenie płaszczyzny do aktywnego uczestniczenia tych osób w wydarzeniach organizowanych przez miasto Szczecin poprzez integrację społeczną.

16.6.1. WSPÓLPRACA MIĘDZYREGIONALNA

Przedstawiciele Miasta uczestniczyli w realizacji projektu SoNoRa prowadzonego przez Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego. Podczas warsztatów ekonomicznych zaprezentowano m.in. stanowisko Miasta dot. potrzeb infrastrukturalnych portu szczecińskiego oraz potencjał i kierunki współpracy międzynarodowej Szczecin. W 2011 w Szczecinie odbyła się szczególnie ważna konferencja ministrów infrastruktury inicjatywy CETC – ROUTE 65, podczas której podpisano „deklarację szczecińską”.

16.6.2. ORGANIZACJE MIĘDZYNARODOWE

Miasto prowadzi również aktywność na forum organizacji międzynarodowych, tj. Związek Miast Bałtyckich (UBC) oraz Sieć Europejskich Regionów i Obszarów Metropolitalnych (METREX).

Na Forum UBC Bałtyckich Miasto bierze aktywny udział w pracach komisji: zdrowia i spraw społecznych, planowania miejskiego, komunikacji społecznej oraz turystyki. Przedstawiciele Miasta uczestniczą również w wymianie eksperckiej między miastami członkowskimi oraz w procesie ewaluacji zagadnień związanych z realizacją polityki spójności Unii Europejskiej. Wiodącym tematem współpracy jest zrównoważony rozwój regionu, przyszłość młodzieży, ochrona środowiska, współpraca z innymi organizacjami bałtyckimi i europejskimi, realizacja Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego oraz poprawa wizerunku i atrakcyjności regionu bałtyckiego. Pośród priorytetów UBC znajdują się również m.in. zagadnienia społeczne, tj. zapobieganie przestępczości oraz bezpieczeństwo mieszkań-

ców, promocja zdrowia i opieka nad ludźmi starszymi oraz zwalczanie dyskryminacji i równość płci. Istotną częścią działalności organizacji związana jest z promocją zaangażowania młodzieży w realizację polityk i działań sieciowych w Regionie Morza Bałtyckiego. Szczecin przystąpił do UBC uchwałą Rady Miasta Nr XVIII/214/91 z dnia 18 listopada 1991 r.

METREX w swoim programie działania (2010-2012) podejmuje kwestie dot. przyszłości obszarów i regionów metropolitalnych w Europie, wpływu zmian klimatycznych na strukturę miast, przestrzennych relacji policentrycznych, przebiegu korytarzy transportowych w Europie, relacji miasto-wieś w układach regionalnych oraz mobilności. Organizacja promuje zagadnienia zrównoważonego rozwoju regionalnego Europy, realizuje założenia polityki regionalnej i spójności Unii Europejskiej. METREX oddziałuje na europejski rozwój terytorialny poprzez generowanie i analizowanie perspektyw i trendów rozwojowych aglomeracji miejskich. Sieć włączyła się aktywnie w europejską debatę dot. spójności terytorialnej, modernizacji sieci TEN-T oraz Europejską Politykę Sąsiedztwa. Szczecin uczestniczy w wymianie doświadczeń w dziedzinie planowania przestrzennego i kreowania rozwoju gospodarczego. Na forum organizacji Miasto realizuje zadania związane z mappingiem klastrów gospodarczych w obszarze metropolitalnym oraz promuje – wspólnie z województwem zachodniopomorskim (członek METREX od 2011r.) Szczecin jako stolicę Euroregionu Pomerania i metropolię rozwijającą funkcje transgraniczne.

16.6.3. WYMIAR EUROPEJSKI

Na podkreślenie zasługuje zabranie głosu przez Prezydenta Miasta w sprawie **nowelizacji sieci TEN-T**, które po konsultacjach z Ministerstwem Infrastruktury zostało przekazane do Brukseli jako oficjalne stanowisko. Miasto Szczecin popiera holistyczne podejście do zasad budowy i działania sieci TEN-T. Prezydent Miasta Szczecin zwraca szczególną uwagę na konieczność wypracowania przejrzystych zasad kwalifikacji przedsięwzięć do realizacji w zakresie ocen, ustalania priorytetów, stosowanych instrumentów finansowych i zasad finansowania, oraz uwzględnienia w odniesieniu do nowych krajów członkowskich UE większego udziału w grupie priorytetów, przedsięwzięć w zakresie

podstawowej infrastruktury liniowej, preferencji dla obszarów transgranicznych charakteryzujących się dużą nierównowagą ekonomiczną, np. w obszarze drogi wodnej rzeki Odry stanowiącej komponent Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego, przebiegającym równolegle do granicy polsko-niemieckiej, gdzie potencjał ekonomiczny konkurujących ze sobą obszarów wynosi 2:1, czy wreszcie uwzględnienie potrzeb w sieci 'bazowej' wszystkich ośrodków położonych i kształtujących się osiach transportowych, w tym ośrodków 'bramowych', takich jak np. Świnoujście, Szczecin oraz specyfikę potrzeb inwestycji infrastrukturalnych w Europie Środkowej uwzględniając przy tym strategiczne położenie Szczecina w układzie Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego.

Zorganizowano VII Międzynarodowe Forum Samorządowe pod patronatem przewodniczącego Parlamentu Europejskiego Jerzego Buzka. Tematem Forum były zagadnienia związane z nową europejską perspektywą finansową.

16.6.4. MIASTA PARTNERSKIE

Z okazji obchodów Roku Chopinowskiego Miasto Szczecin wraz z zaprzyjaźnionym Miastem Greifswald zrealizowało polsko-niemiecki projekt pod nazwą „**Chopin pod Żaglami**”, mający na celu popularyzację kultury polskiej wśród naszych sąsiadów i integrację mieszkańców obu miast.

W ramach współpracy miast partnerskich podpisano 2 listy intencyjne: z **Dniepropietrowskiem (Ukraina) oraz z Jinan (CHRL)**. Współpraca ma dotyczyć kultury, edukacji, młodzieży i sportu. Współpraca z partnerem chińskim jest uzupełnieniem funkcjonujących kontaktów w obszarze gospodarczym pomiędzy polskim PKP Cargo a chińską spółką CNR Cargo Wagon. Ponadto, podpisano porozumienie partnerskie z **Greifswaldem**, z którym współpraca realizowana jest od wielu lat m.in. przez środowiska artystyczne, kulturalne i naukowe. Współpraca pomiędzy administracjami obu miast sprowadza się do realizacji wspólnych projektów oraz koordynacji funkcjonującego współdziałania. Podpisano również umowę partnerską z włoskim miastem **Bari**, z którym współpraca rozwija się już od lat zasadniczo w dziedzinie edukacji i kultury (współpraca uczelni na bazie programów ERASMUS i SOCRATES oraz filharmoników), mając na celu przybliżenie kultury i języka włoskiego.

Tradycyjnie już do udziału w Dniach Morza – Sail Szczecin zaproszono przedstawicieli miast partnerskich. W związku z Europejskim Rokiem Wolontariatu zorganizowano dla gości debatę z udziałem unijnego koordynatora ds. wolontariatu p. Marian Harkin. Debatę służyła przedstawieniu dobrych praktyk, wymianie poglądów i propozycji na równe kwestie związane z aktywnością obywatelską. Otwarto również wystawę fotografii, prezentującą najważniejsze imprezy miast partnerskich.

16.6.5. DZIAŁANIA PROMOCYJNE

W zakresie działań promocyjnych na poziomie międzynarodowym Prezydent Miasta wziął udział w licznych spotkaniach, tj. np. w siedzibie Commerzbanku w Berlinie, poruszając kwestie współpracy pomiędzy Berlinem a Szczecinem; w XIV Forum Polsko-Niemieckim w Warszawie, prezentując dotychczasowe doświadczenia w zakresie współpracy transgranicznej i wyzwania jakie stoją przed przyszłą współpracą na pograniczu polsko-niemieckim oraz w ambasadzie RP w Kopenhadze.

Miasto jako sygnatariusz porozumienia dotyczącego nagrody Pomerania Nostra⁸, gościło kapitułę, która dokonała wyboru laureata tej nagrody w 2011r., tj. Stowarzyszenia polenMARKT – organizatora Polskiego Tygodnia Kultury w Greifswaldzie.

Podjęto starania zwiększenia skuteczności promocji gospodarczej Miasta poprzez organizację wspólnie z Ambasadą RP w Berlinie wizyt studyjnych dziennikarzy niemieckich w Szczecinie.

Podpisano porozumienie dotyczące wprowadzenia taryfy promocyjnej (10 Euro Bilet) w połączeniach kolejowych pomiędzy Szczecinem i Berlinem. W ramach kampanii promocyjnej tego połączenia odbyły się dwa przejazdy prasowe dziennikarzy polskich i niemieckich.

Na zaproszenie Ambasadora RP przy NATO i we współpracy z Korpusem Północ-Wschód, Urzę-

8 Od 2004 r. nagroda Pomerania Nostra wręczana jest za zasługi osobom i organizacjom zasłużonym dla Pomorza Zachodniego i Pomorza Przedniego za osiągnięcia w nauce, sztuce, gospodarce i w życiu społecznym. Polsko-Niemiecką Nagrodę „Pomerania Nostra” utworzyły w 2003 roku dwa Uniwersytety Pomorskie: najstarszy – Greifswaldzki, powołany w 1456 r., i najmłodszy – Szczeciński, powołany w 1985 r., oraz dwie redakcje gazet codziennych – „Kuriera Szczecińskiego” (Szczecin) i „Nordkuriera” (Neubrandenburg), pragnąc uhonorować osoby szczególnie zasłużone dla Pomorza Zachodniego i Pomorza Przedniego w jednej z wymienionych dziedzin.

dem Marszałkowskim Województwa Zachodniopomorskiego zorganizowano w listopadzie imprezę promocyjną w kwaterze głównej NATO w Brukseli. W wydarzeniu uczestniczyło blisko 700 gości, głównie wysokich rangę urzędników i wojskowych zatrudnionych w kwaterze NATO.

Z inicjatywy i we współpracy z Instytutem Węgierskim w Warszawie oraz regionalnym oddziałem Instytut Pamięci Narodowej w Szczecinie zorganizowano obchody 55. Rocznicy nocnej rewolty 1956r. Program tej imprezy obejmował otwarcie plenerowej wystawy „Rozstrzelane miasta. Poznań – Budapeszt '56”. Kulminacją obchodów było odsłonięcie przez Ambasadora, Róberta Kissa oraz Prezydenta, Piotra Krzystka tablicy upamiętniającej pomoc szczecinian dla Węgrów podczas Rewolucji Węgierskiej 1956 r. umieszczonej na murze okalającym budynek Instytutu Pamięci Narodowej w Szczecinie.

Ponadto w zakresie działań promocyjnych przygotowano: numer specjalny miesięcznika DIALOG, poświęconego w całości Szczecinowi i nowym procesom transformacyjnym zachodzącym na pograniczu polsko-niemieckim oraz numer specjalny ZESZYTÓW BAŁTYCKICH z okazji 20-lecia istnienia Związku Miast Bałtyckich oraz numer poświęcony działalności przedstawicieli miasta na forum organizacji.

16.6.6. INNE DZIAŁANIA

W omawianym okresie odbyło się szereg różnych spotkań kurtuazyjnych z przedstawicielami różnych państw, w tym: Litwy, Pakistanu, Chin i Niemiec. Przedstawiciele wydziałów UM uczestniczyli w targach branżowych tak jak ITB, ExpoReal, czy targach nieruchomości w Cannes.

Na podkreślenie zasługuje również działalność prowadzona przez Biuro Kontaktowe Miasta Szczecin w Berlinie, spełniającego rolę „katalizatora” i pośrednika w kontaktach polsko-niemieckich. Jego zadania koncentrują się wokół poszukiwań form współpracy w sektorach: kultury, polityki i biznesu. Kontaktstelle służy też wymianie informacji z przedstawicielami różnych środowisk, w tym społeczeństwa obywatelskiego, prowadzi monitoring interesujących projektów i przedsięwzięć.

16.7. FINANSE SAMORZĄDU MIASTA

16.7.1. POLITYKA FINANSOWA MIASTA

Finanse Miasta są integralną częścią publicznego systemu finansowego, obejmującego procesy

związane z gromadzeniem środków publicznych oraz z ich rozdysponowaniem.

Gospodarka finansowa Miasta Szczecin prowadzona jest w oparciu o corocznie opracowywany i uchwalany przez Radę Miasta budżet, zawierający zestawienie prognozowanych dochodów, planowanych wydatków oraz przychodów i rozchodów. Przygotowanie i opracowanie budżetu odbywa się zgodnie z określonymi przepisami gminnymi – przede wszystkim uchwałami Rady Miasta w sprawie kierunkowych założeń polityki budżetowej Miasta oraz procedury tworzenia i uchwalania budżetu. Podstawowym aktem prawnym określającym zasady opracowania budżetu, jego uchwalanie oraz wykonywanie jest Ustawa o finansach publicznych.⁹

Od 2005 roku Szczecin pracuje nad budżetem zadaniowym. Takie ujęcie czyni budżet bardziej zrozumiałym dla mieszkańców, ponieważ u podstaw podejścia zadaniowego leży powiązanie konkretnego wydatku z zadaniem, które miasto realizuje na ich rzecz. Budżet w ujęciu zadaniowym ma umożliwić wybór optymalnego sposobu realizacji zadań Miasta poprzez określenie jasnych celów i wskaźników efektywności ich realizacji, a także wskazanie odpowiedzialności za wykonanie konkretnego zadania.

Budżet zadaniowy stanowi, obok wieloletniego planowania finansowego, wieloletniego planu inwestycyjnego, długu publicznego oraz oceny ratingowej istotne narzędzie polityki finansowej prowadzonej przez Miasto. Z jej zasadami, narzędziami i celami można się zapoznać na stronach Biuletynu Informacji Publicznej, gdzie zamieszczany jest, weryfikowany rokrocznie, dokument o nazwie „Polityka Finansowa Miasta Szczecin”¹⁰.

Cele polityki finansowej Miasta Szczecin są sprzężone ze Strategią Rozwoju Miasta, w której określone zostały dążenia oraz perspektywy roz-

9 27 sierpnia 2009 r. Sejm uchwalił nową ustawę o finansach publicznych. Większość jej przepisów weszła w życie 1 stycznia 2010 r. Przepisy wchodzące w życie w innym terminie opisano w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych

10 Na stronie Biuletynu Informacji Publicznej www.bip.um.szczecin.pl, zakładka Finanse/ Finanse i majątek Miasta można zapoznać się z budżetem Miasta, sprawozdaniami z jego wykonania, oceną wiarygodności kredytowej Miasta. Zamieszczane są również dokumenty takie jak memorandum finansowe czy informacja o stanie mienia komunalnego.

16. ORGANIZACJA SYSTEMU ZARZĄDZANIA MIASTEM

woju Miasta. Założenia polityki dochodowej, pozyskiwania środków z funduszy unijnych oraz perspektywy polityki inwestycyjnej stanowią jej podwaliny. Zarządzanie finansami opiera się na wieloletnim planowaniu i ścisłej korelacji między rocznym budżetem, a wieloletnim programem rozwoju Szczecina, którego główną częścią jest Wieloletni Program Inwestycyjny (WPI). Określenie długoterminowej perspektywy czasowej zamiarów inwestycyjnych w ujęciu rzeczowym i finansowym pozwala na ocenę zdolności kredytowej budżetu Miasta w konfrontacji z potrzebami. Pozwala również na podjęcie w odpowiednio wyprzedzającym terminie starań o pozyskanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych.

Celem strategicznym polityki finansowej Miasta jest zabezpieczenie środków finansowych na realizację zadań bieżących Miasta przy jednoczesnym utrzymaniu wzrostu poziomu wydatków inwestycyjnych.

Równorzędnym zadaniem na najbliższe lata jest łagodzenie konsekwencji światowego kry-

zysu gospodarczego, skutki którego odczuły samorządy w Polsce.

W 2011 r. budżet Miasta Szczecin zamknął się kwotami:

- po stronie dochodów kwotą 1 383 316 384 zł,
- po stronie wydatków kwotą 1 616 471 604 zł.

Deficyt budżetowy wyniósł 233 155 220 zł.

W latach budżetowych 2005-2008 budżet Miasta zamykał się nadwyżką. Od roku 2009 wynik budżetowy Miasta Szczecin jest ujemny. Powiększający się rokrocznie deficyt budżetowy (w roku 2009 wyniósł 99 609 521 zł a w roku 2010 wyniósł 205 062 036 zł) jest efektem zwiększonych wydatków inwestycyjnych finansowanych kredytami i obligacjami.

16.7.2. DOCHODY MIASTA

Miasto w celu realizacji zadań gromadzi dochody. Według zapisów ustawy z 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 21

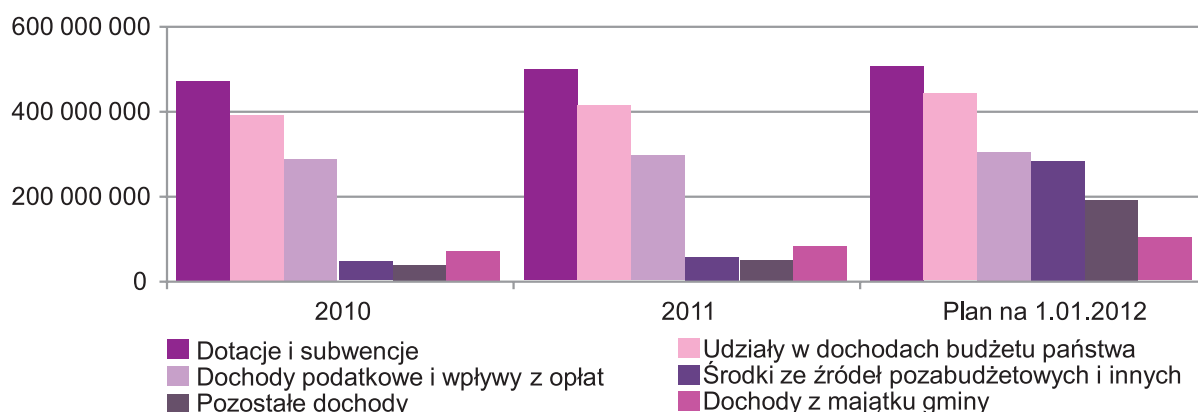
Tabela 16.18. Dochody miasta Szczecin w latach 2010-2011 według grup

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010		2011	
	WYKONANIE	STRUKTURA %	WYKONANIE	STRUKTURA %
I. Dochody bieżące	1 214 375,0	94,4	1 312 101,4	94,9
1. Udziały w dochodach budżetu państwa (PIT, CIT)	382 616,5	29,8	409 786,1	29,6
2. Subwencje i dotacje	457 337,2	35,5	490 137,8	35,4
z tego:				
• subwencje	323 139,9	25,1	352 193,6	26,8
• dotacje	134 197,3	10,4	137 944,2	10,5
3. Dochody podatkowe i wpływy z opłat	321 197,0	25,0	339 064,8	24,5
z tego:				
• dochody podatkowe	215 844,8	16,8	234 830,4	17,9
• wpływy z opłat	67 773,4	5,3	56 498,6	4,3
• pozostałe dochody	37 578,8	2,9	47 735,8	3,6
4. Dochody z majątku	46 460,1	3,6	64 776,8	4,7
5. Środki ze źródeł pozabudżetowych i innych	6 764,2	0,5	8 335,9	0,6
II. Dochody majątkowe	71 199,2	5,6	71 215,0	5,1
1. Środki ze źródeł pozabudżetowych i innych	37 250,9	2,9	48 872,2	3,5
2. Dochody z majątku (sprzedaż majątku, przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności)	22 714,5	1,8	17 185,7	1,2
3. Dotacje	11 233,8	0,9	5 157,1	0,4
III. Dochody ogółem, z tego:	1 285 574,2	100,0	1 383 316,4	100,0
1. Udziały w dochodach budżetu państwa	382 616,5	29,8	409 786,1	29,6
2. Subwencje i dotacje	468 571,0	36,4	495 294,9	35,8
z tego:				
• subwencje	323 139,9	22,0	352 193,6	23,7
• dotacje	145 431,1	10,0	143 101,3	10,0

3. Dochody podatkowe i wpływy z opłat	283 618,2	22,1	291 329,0	21,1
z tego:				
• dochody podatkowe	215 844,8	16,9	234 830,4	15,8
• wpływy z opłat	67 773,4	4,2	56 498,6	4,9
4. Środki ze źródeł pozabudżetowych i innych	44 015,1	3,4	57 208,1	4,1
5. Dochody z majątku	69 174,6	5,4	81 962,5	5,9
6. Pozostałe dochody	37 578,8	2,9	47 735,8	3,5

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Szczecin 2010, 2011.

Wykres 16.1. Struktura dochodów miasta Szczecin w latach 2008-2011

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin w latach 2008-2011.

maja 2008 r., Nr. 88 poz. 539 j.t.) na dochody tych jednostek składają się trzy podstawowe elementy:

- dochody własne
- subwencja ogólna,
- dotacje z budżetu państwa.

Dochodami jednostek samorządu terytorialnego mogą być także:

- środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi,
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej,
- inne środki określone w odrębnych przepisach.

Na wielkość dochodów budżetowych Gminy Miasto Szczecin w latach 2010 i 2011 znaczący wpływ miały następujące źródła:

- subwencje i dotacje na działalność związaną z realizacją zadań własnych i zleconych: w 2010 r. – 36,5%, w 2011 r. – 35,8%
- udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa tj. wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych i fizycznych: w 2010 r. – 29,8%, w 2011 r. – 29,6%
- podatki i opłaty lokalne: w 2010 r. – 25%, w 2011 r. – 24,5%

- dochody z majątku Miasta: w 2010 r. – 5,4%, w 2011 r. – 5,9%.

Od 2007 roku dochody w budżecie Miasta są podzielone na bieżące i majątkowe. Do dochodów majątkowych zalicza się:

- dotacje i środki otrzymane na inwestycje,
- dochody ze sprzedaży majątku,
- dochody z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności.

W strukturze dochodów Miasta Szczecin dominują dochody bieżące. Stanowiły one w 2011 r. 94,9% całkowitych dochodów Miasta.

Tabela 16.19. Ranking miast wojewódzkich pod względem zamożności na 1 mieszkańca

2008	2009	2010	MIASTO
1	1	1	Warszawa
3	2	2	Wrocław
7	5	3	Katowice
4	7	4	Opole
6	3	5	Kraków
8	10	6	Gdańsk
2	4	7	Poznań
9	6	8	Kielce

16. ORGANIZACJA SYSTEMU ZARZĄDZANIA MIASTEM

12	9	9	Zielona Góra
5	11	10	Rzeszów
15	8	11	Białystok
10	12	12	Olsztyn
11	14	13	Toruń
18	16	14	Lublin
14	17	15	Bydgoszcz
13	13	16	Łódź
16	15	17	Gorzów Wlkp.
17	18	18	Szczecin

Źródło: Wspólnota nr 37/1043 z 10 września 2011 r.

Poniższy ranking przedstawia wskaźnik zamożności na osobę w miastach wojewódzkich. Dochody budżetu samorządowego zostały pomniejszone o dotacje, które zwłaszcza w okresie tak intensywnego korzystania z funduszy unijnych, mają bardzo silny wpływ na wielkość dochodów. A jest to awans chwilowy niemający związku z trwałym wzrostem zamożności budżetu.

16.7.2.1. Dochody podatkowe i wpływy z opłat

Podatki i opłaty lokalne (2010 r. – 283 618,2 tys. zł, 2011 r. – 291 329 tys. zł) to znaczące i zarazem stabilne źródło dochodów Miasta.

Największy udział w tej grupie dochodów posiada podatek od nieruchomości (2010 r. – 172 418 tys. zł, 2011 r. – 194 590,9 tys. zł), który jest najbardziej stabilnym źródłem dochodów własnych i najważniejszym z podatków lokalnych. Dochody z tego tytułu stanowiły w latach 2010 i 2011 kolejno 60,8% i 66,0% wszystkich wpływów z podatków i opłat lokalnych.

Inną znaczącą pozycją w grupie dochodów podatkowych są wpływy z podatków od czynności cywilnoprawnych. Do roku 2008 wpływy z tego tytułu były znaczące w związku ze znaczną liczbą zawieranych transakcji na rynku nieruchomości i ruchomości. Od 2009 roku nastąpił spadek wpływów z podatków od czynności cywilnoprawnych. Na koniec 2011 r. wpływy te kształtują się na poziomie 24 144,9 tys. zł co stanowi 8% wszystkich wpływów z podatków i opłat lokalnych.

Duże kwoty wpływają do budżetu Miasta z tytułu opłat za parkowanie i zajęcie pasa drogowego i stanowią 10% ogółu podatków i opłat lokalnych.

Do ważniejszych źródeł dochodów z tytułu opłat należą wpływy z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż alkoholu, które w całości przeznaczone są na realizację Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programu Przeciwdziałania Narkomanii zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Do budżetu Miasta wpływają również znaczne kwoty z tytułu opłaty skarbowej, komunikacyjnej oraz z podatku od środków transportowych.

16.7.2.2. Subwencje i dotacje

Subwencje i dotacje stanowiące dochód budżetu Miasta obejmują: subwencje, dotacje celowe na zadania własne, dotacje na zadania zlecone z mocy ustaw i porozumień oraz dotacje celowe

Tabela 16.20. Wybrane dochody z podatków i opłat w latach 2010-2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011
podatek od nieruchomości	172 418 040	194 590 871
opłaty za parkowanie	28 289 402	19 013 892
podatek od czynności cywilnoprawnych	26 360 574	24 144 862
opłaty za zajęcie pasa drogowego	9 511 113	10 052 778
wpływy z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż alkoholu	8 378 676	8 606 900
opłata skarbowa	7 392 248	7 193 039
podatek od środków transportowych	6 932 731	7 740 607
wpływy z opłaty komunikacyjnej i innych opłat związanych z ruchem pojazdów	7 346 034	7 098 192
podatek od spadków i darowizn	4 242 286	3 173 029
wpływy z karty podatkowej	1 830 523	1 675 856
opłata targowa	1 011 016	907 863
dochody z podatków i opłat ogółem	283 618 202	291 328 995
udział dochodów z podatków i opłat w dochodach budżetu Miasta (%)	22,06	21,7

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin w latach 2010-2011.

na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST.

Najwyższe dochody w tej grupie stanowią subwencje, w tym subwencja na zadania oświatowe. W 2010 r. wyniosła ona 308 240,2 tys. zł, w 2011 r. 337 589,8 tys. zł.

Na przestrzeni lat od 2000 roku udział subwencji i dotacji znacząco zmalał w wyniku zmiany systemu i wprowadzenia finansowania zadań jednostek udziałami PIT i CIT.

W zakresie subwencji oświatowej MEN corocznie określa w drodze rozporządzenia sposób podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jst z uwzględnieniem w szczególności typów i rodzajów szkół i placówek prowadzonych przez te jednostki, stopnie awansu zawodowego nauczycieli oraz liczby uczniów. Kwota subwencji oświatowej przekazywana jest Miastu z budżetu państwa według ściśle określonego algorytmu podziału części oświatowej subwencji, stanowiącego załącznik do wyżej wymienionego rozporządzenia. Otrzymywana przez Miasto subwencja oświatowa pokrywa zaledwie 70% zadań nią objętych.

Również dotacje celowe z budżetu państwa nie pokrywają kosztów nałożonych ustawowo na Miasto zadań własnych i z zakresu administracji rządowej.

16.7.2.3. Udziały w dochodach budżetu państwa

Udziały w dochodach budżetu państwa (2010 r. – 382 616,5 tys. zł, 2011 r. – 409 786,1 tys. zł) obejmują:

- udział w dochodach z tytułu podatku od osób prawnych (6,71% wpływów z tego tytułu od osób prawnych posiadających siedzibę na terenie gminy i 1,4% od posiadających siedzibę na terenie powiatu);
- udział w dochodach z tytułu podatku od osób fizycznych (36,94% w 2010 r. i 37,12% w 2011 r.

wpływów z tego tytułu od osób fizycznych zamieszkałych na terenie gminy oraz 10,25% od zamieszkałych na terenie powiatu).

Wprowadzone w 2004 r. zmiany w ustawie dochodach jednostek samorządu terytorialnego dla budżetu Miasta Szczecin oznaczały wzrost wpływów z udziałów w wyżej wymienionych podatkach. W 2010 r. wpływy te stanowiły 29,8% a w roku 2011 wynosiły 29,6% wszystkich dochodów budżetowych. Wpływy z tytułu udziałów w PIT i CIT należą do tych dochodów budżetu Miasta, które charakteryzują się wysoką wrażliwością na zmiany koniunkturalne. Istotny jest również fakt, że Miasto nie ma wpływu na system podatkowy (ulgi, stawki itp.). Rok 2008 był kolejnym rokiem, w którym zanotowano wysokie wpływy z PIT mimo kontynuacji ulgi prorodzinnej. Wpływ na taką sytuację miała z pewnością kontynuacja obniżenia składki rentowej o kolejne 4% – po 2% po stronie pracodawcy i pracownika. Od roku 2009 wprowadzono znaczącą zmianę w systemie podatkowym (zniesiono 3 stawki podatkowe w zamian wprowadzono nowe 18% i 32%). Zmiana stawek podatkowych skutkowała obniżeniem wpływów z podatku PIT dla jst. W szczególności zmiana ta dotknęła duże miasta, gdzie znajdował się znaczny odsetek osób fizycznych, których obowiązywała najwyższa stawka podatkowa 40%. W 2010 r. Miasto Szczecin zrealizowało wpływy w wysokości 382 616,5 tys. zł, co oznacza spadek do roku poprzedniego o 6%. To rok najniższych wpływów z PIT do budżetu miasta, mimo zanotowanego wzrostu gospodarczego. W 2011 roku następuje wzrost wpływów z PIT i CIT ogółem o 7% w stosunku do roku ubiegłego, w tym znaczny wzrost wpływów z CIT o 18%. Dochód z tytułu podatku od osób fizycznych i prawnych w 2011 r. wyniósł 409 606,3 tys. zł.

Tabela 16.21. Dochody miasta z tytułu udziału w podatku od osób fizycznych i prawnych w latach 2008-2011

	2008	2009	DYN. 2009/2008	2010	DYN. 2010/2009	2011	DYN 2011/2010
udziały w PIT	385 319 694	371 802 869	97%	358 589 407	96%	381 349 250	106%
udziały w CIT	36 767 968	35 317 246	96%	24 027 095	68%	28 436 853	118%
razem	422 087 662	407 120 115	97%	382 616 502	94%	409 786 103	107%

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu Miasta Szczecin w latach 2010-2011.

16. ORGANIZACJA SYSTEMU ZARZĄDZANIA MIASTEM

Tabela 16.22. Wybrane dochody z gospodarowania majątkiem miasta Szczecin w latach 2010-2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011
wpływy ze sprzedaży składników majątkowych	27 767	44 605
opłaty roczne za użytkowanie wieczyste i zarząd	27 463 323	32 721 489
dzierżawa i najem składników majątkowych	9 324 934	14 049 619
sprzedaż mieszkań	7 710 210	6 072 748
przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności	2 206 909	2 913 286
sprzedaż gruntów	8 505 779	4 063 324
oddanie gruntów w wieczyste użytkowanie (I opłata)	1 129 971	6 871 138
dochody z majątku ogółem	69 174 690	81 962 582
udział dochodów z majątku w dochodach budżetu Miasta (%)	5,4	5,9

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin w latach 2010-2011.

16.7.2.4. Dochody z majątku

Łączna wartość mienia komunalnego według stanu na dzień 31 grudnia 2010 r. wyniosła 48 861 206 259 zł, co oznacza przyrost majątku o 29 302 490 357 zł, tj. o 149,8% w stosunku do wartości na dzień 30 czerwca 2009 roku.

Przyrost wartości majątku nastąpił w aktywach trwałych, o kwotę 29 352 226 918 zł (tj. o 153,4%), z czego rzeczowe aktywa trwale zwiększyły się o kwotę 29 176 553 415 zł, a pozostałe aktywa trwale wzrosły o 175 673 503 zł, tj. o 16,9%, głównie w wyniku zwiększenia wartości gruntów komunalnych.

W aktywach obrotowych nastąpił spadek o kwotę 49 736 561 zł, tj. o 11,7%.

Dochody, jakie Miasto Szczecin uzyskuje z tytułu gospodarowania majątkiem (2010 – 69 174,7 tys. zł, 2011 r. – 81 962 582 tys. zł), stanowiły w 2010 roku 5,4% całkowitych dochodów Miasta i 6% w roku 2011. Podział dochodów z gospodarowania majątkiem Miasta przedstawia tabela.

Donajbardziej stabilnych dochodów a jednocześnie mających największe znaczenie dla budżetu Miasta należą wpływy z opłat za użytkowanie wieczyste i zarząd (2010 r. – 27 463,3 tys. zł, 2011 r. – 32 721,5 tys. zł). Znaczące wpływy Miasto osiąga również z dzierżawy i najmu składników majątkowych (2010 r. – 9 324,9 tys. zł, 2011 r. – 14 049,6 tys. zł).

16.7.2.5. Środki ze źródeł pozabudżetowych i innych

W tej grupie dochodów (2010 r. – 44 015,2 tys. zł, 2011 r. – 57 208,1 tys. zł) znajdują się środki uzyski-

wane ze środków pomocowych Unii Europejskiej, a także pochodzące z innych źródeł – np. z różnego rodzaju funduszy krajowych np. Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej czy Funduszu Pracy.

Większość środków przeznaczana jest na dofinansowanie zadań inwestycyjnych.

Więcej informacji na temat środków ze źródeł pozabudżetowych zostało opisanych w części dotyczącej funduszy pomocowych.

16.7.2.6. Pozostałe dochody

Grupa pozostałych dochodów (2010 r. – 37 578,8 tys. zł, 2011 r. – 47 421,2 tys. zł) obejmuje wszystkie inne wpływy nie kwalifikujące się do wymienionych wcześniej grup. Są to dochody z różnych tytułów realizowane zarówno przez Urząd Miasta jak i pozostałe jednostki budżetowe np. odpłatność za pobyt dzieci w przedszkolach i żłobkach, wpływy z tytułu opłat za pobyt w placówkach opieki społecznej, wpływy z grzywien i kar nakładanych przez Straż Miejską, różne dochody realizowane przez szkoły czy placówki oświatowe, dochody realizowane przez Miejską Izbę Wyrzeźwien. Ponadto do grupy tej zaliczane są również różne rozliczenia i nadwyżki zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych czy rachunków profitów własnych. Ujmuje się tutaj również udział w dochodach uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa (np. z tytułu wydawania dowodów osobistych, gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa).

16.7.3. WYDATKI MIASTA

Miasto Szczecin ponosi wydatki na realizację zadań przypisanych samorządowi terytorialnemu

w zakresie zadań gminy i powiatu, które obejmują wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. Zadania dzielą się na:

- własne – za które miasto samodzielnie odpowiada i finansuje je ze środków własnych budżetu;
- zlecone – należące do administracji rządowej i finansowane z budżetu państwa, lecz wykonywane przez miasto, które na ten cel otrzymuje dotacje z mocy ustaw lub z mocy porozumień zawartych pomiędzy Miastem a organem administracji państwowej, określających wysokość dotacji i sposób finansowania zadań.

Szczegółowe zestawienie wydatków z podziałem kompetencji przedstawia tabela 16.23.

Zadania realizowane przez Miasto mają charakter bieżący (związane z bieżącym funkcjonowaniem Miasta) jak i majątkowy (związane ze zwiększeniem czy odtworzeniem majątku). Udział wydatków

majątkowych w samorządach na poziomie powyżej 25% uważa się za wysoki i świadczący o prorożym budżecie. Miasto Szczecin realizuje wydatki majątkowe na poziomie 25% w 2010 r. a w roku 2011 już 27%. Wysoki udział wydatków majątkowych obrazuje poniższy wykres.

Sfery wydatkowania środków budżetowych odnoszą się do głównych dziedzin działalności miasta, które skupiają zadania o podobnym charakterze. Każda ze sfer wydatkowania przedstawiona w tabeli ma wytyczone kierunki i priorytety określone w politykach branżowych powiązanych ze strategią rozwoju miasta.

16.7.3.1. Wydatki bieżące

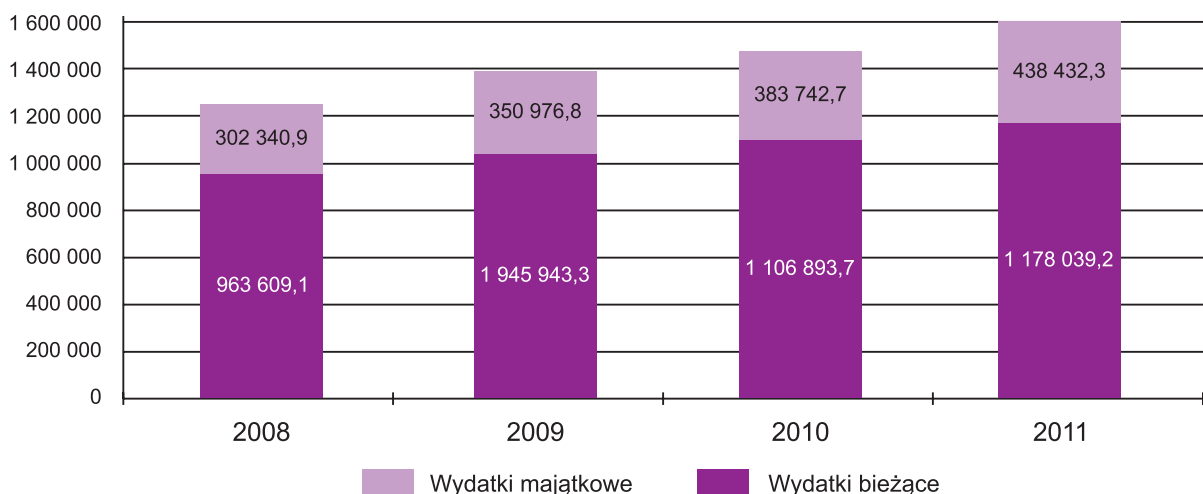
W strukturze wydatków bieżących Miasta największą część stanowią wydatki na finansowanie sfery edukacji i nauki. W 2010 r. wydatki na tę sferę wyniosły 472 818,9 tys. zł (42,7% wydatków bieżących). Rok 2011 przyniósł wydatki

Tabela 16.23. Struktura wydatków budżetu miasta Szczecin w latach 2010-2011 [w zł]

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011
wydatki na zadania własne	1 386 357 714	1 508 438 449
wydatki na zadania zlecone z mocy ustaw	101 859 985	105 589 788
wydatki na zadania zlecone z mocy porozumień	197 255	255 084
wydatki realizowane na mocy porozumień między jst	2 221 439	2 188 283
wydatki ogółem	1 490 636 392	1 616 471 604

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin w latach 2010-2011.

Wykres 16.2. Struktura wydatków miasta Szczecin w latach 2008-2011

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin w latach 2008-2011.

16. ORGANIZACJA SYSTEMU ZARZĄDZANIA MIASTEM

Tabela 16.24. Wydatki miasta Szczecin według sfer wydatkowania w latach 2010-2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010		2011	
	WYKONANIE	STRUKTURA %	WYKONANIE	STRUKTURA %
ład przestrzenny i gospodarka	30 600,9	2,1	27 947,7	1,7
wydatki bieżące	12 721,8		22 431,0	
wydatki majątkowe	17 879,1		5 516,7	
gospodarka komunalna	105 147,7	7,1	122 151,8	7,6
wydatki bieżące	62 982,8		68 145,8	
wydatki majątkowe	42 164,9		54 006,0	
gospodarka mieszkaniowa	31 507,2	2,1	26 227,8	1,6
wydatki bieżące	1 561,3		1 506,9	
wydatki majątkowe	29 945,9		24 720,9	
transport i komunikacja	222 167,1	14,9	301 525,3	18,7
wydatki bieżące	101 546,3		110 120,8	
wydatki majątkowe	120 620,8		191 404,5	
bezpieczeństwo i porządek w mieście	30 514,2	2,0	32 863,9	2,0
wydatki bieżące	27 326,8		28 600,1	
wydatki majątkowe	3 187,4		4 263,8	
edukacja i nauka	529 268,2	35,5	530 847,0	32,8
wydatki bieżące	472 818,9		506 450,5	
wydatki majątkowe	56 449,3		24 396,5	
ochrona zdrowia i pomoc społeczna	230 862,3	15,5	235 211,3	14,6
wydatki bieżące	218 076,9		225 494,7	
wydatki majątkowe	12 785,4		9 716,6	
kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego	44 779,4	3,0	52 642,9	3,3
wydatki bieżące	36 463,4		35 718,9	
wydatki majątkowe	8 316,0		16 924,0	
kultura fizyczna, turystyka i rekreacja	101 165,4	6,8	96 748,3	6,0
wydatki bieżące	21 609,2		26 544,2	
wydatki majątkowe	79 556,2		70 204,1	
rozwój społeczeństwa obywatelskiego	7 991,7	0,5	10 117,4	0,6
wydatki bieżące	6 074,2		5 073,4	
wydatki majątkowe	1 917,5		5 044,0	
wspieranie rozwoju gospodarczego	14 000,7	0,9	28 776,8	1,8
wydatki bieżące	8 641,3		8 162,6	
wydatki majątkowe	5 359,4		20 614,2	
działalność promocyjna i współpraca	14 381,4	1,0	16 441,1	1,0
wydatki bieżące	14 381,4		16 441,1	
zarządzanie strukturami samorządowymi	90 065,2	6,0	97 727,4	6,0
wydatki bieżące	84 504,8		86 104,1	
wydatki majątkowe	5 560,4		11 623,3	
finanse i różne rozliczenia	38 184,2	2,6	37 243,5	2,3
wydatki bieżące	38 184,2		37 243,5	
wydatki ogółem	1 490 636,4	100,0	1 616 471,6	100,0
wydatki bieżące	1 106 893,7		1 178 036,8	
wydatki majątkowe	383 742,7		438 434,8	

Źródło Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Szczecin 2010, 2011.

w wysokości 506 450,5 tys. zł (43% wydatków bieżących). Wzrost wydatków w tej dziedzinie nie jest rekompensowany wystarczającym wzrostem subwencji na zadania oświatowe, stąd Miasto finansuje znaczną część wydatków na edukację dochodami własnymi. Wysokość dofinansowania w latach 2010 – 2011 środkami własnymi Miasta kształtowała się na poziomie kolejno ok. 151,5 i 154,5 mln zł.

Poważny udział w wydatkach budżetu Miasta mają wydatki związane z ochroną zdrowia i pomocą społeczną. W latach 2010 i 2011 wydatki bieżące w tej sferze wyniosły kolejno 218 076,9 tys. zł i 255 494,7 tys. zł stanowiąc kolejno 19,7% i 19,1% wydatków ogółem. W około 60% wydatki w tej sferze finansowane są dotacjami z budżetu państwa.

Miasto ponosi również wysokie wydatki bieżące w zakresie gospodarki komunalnej, gospodarki mieszkaniowej, a także na transport i komunikację. Wydatki bieżące w tej dziedzinie wyniosły w 2010 r. – 166 090,5 tys. zł (15,0% wydatków bieżących), w roku 2011 – 179 772,5 tys. zł (15,3%).

16.7.3.2. Wydatki majątkowe

Wyższy udział wydatków majątkowych w strukturze wydatków Szczecina, który można zaobserwować w ostatnich 5 latach, jest efektem między innymi dostępu Polski do środków pomocowych z Unii Europejskiej. Korzystanie z dofinansowania ze środków unijnych wymaga jednak

posiadania w określonych rozmiarach własnych środków finansowych.

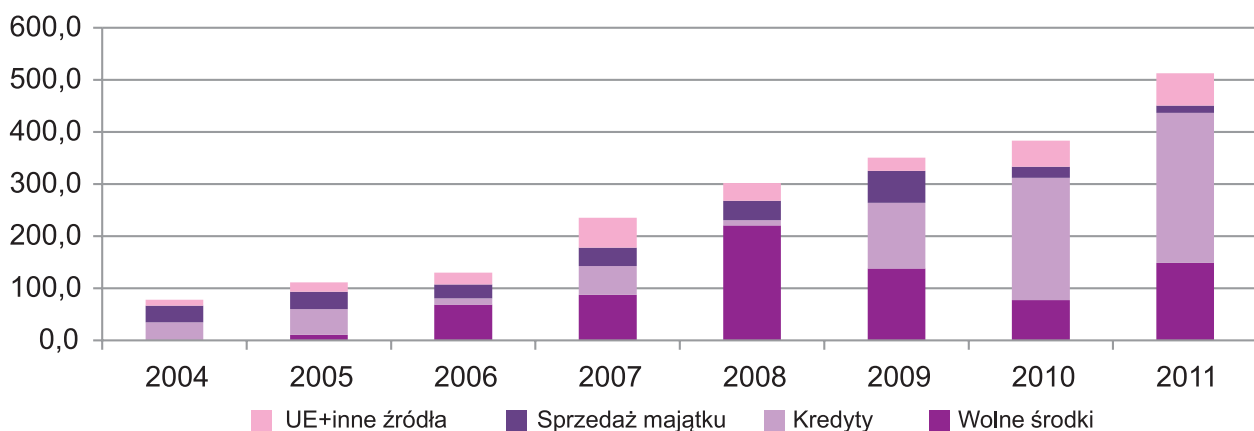
Do źródeł finansowania wkładu własnego należą:

- nadwyżka z lat ubiegłych;
- nadwyżka operacyjna;
- kredyty bankowe;
- obligacje
- dochody ze sprzedaży majątku.

Dynamikę wydatków majątkowych wraz ze strukturą obrazują poniższe wykresy. Od roku 2007 nastąpił znaczący wzrost wydatków majątkowych. Wydatki majątkowe w roku 2004 stanowiły zaledwie 9,6% wydatków ogółem, natomiast w 2011 roku udziały wydatków majątkowych w wydatkach w sumie wynoszą już 27%. Miasto Szczecin znajduje się w czołówce miast przeznaczających znaczne środki na rozwój, co obrazuje tabela pokazująca strukturę wydatków wybranych miast.

Prowadzenie działalności inwestycyjnej stanowi niezwykle ważną sferę zadań będących przedmiotem szczególnego zainteresowania władz Miasta. Skuteczna polityka planowania i realizacji inwestycji jest jedną z podstaw wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju Miasta. Szczecin w ciągu ostatnich lat wypracował system planowania inwestycji, umocowany odpowiednimi aktami prawnymi, w którym obowiązujące procedury umożliwiają rozpoznanie wszystkich rzeczywistych potrzeb inwestycyjnych, jak też minimalizują polityczne naciski na dobór zadań przewidzianych do realizacji.

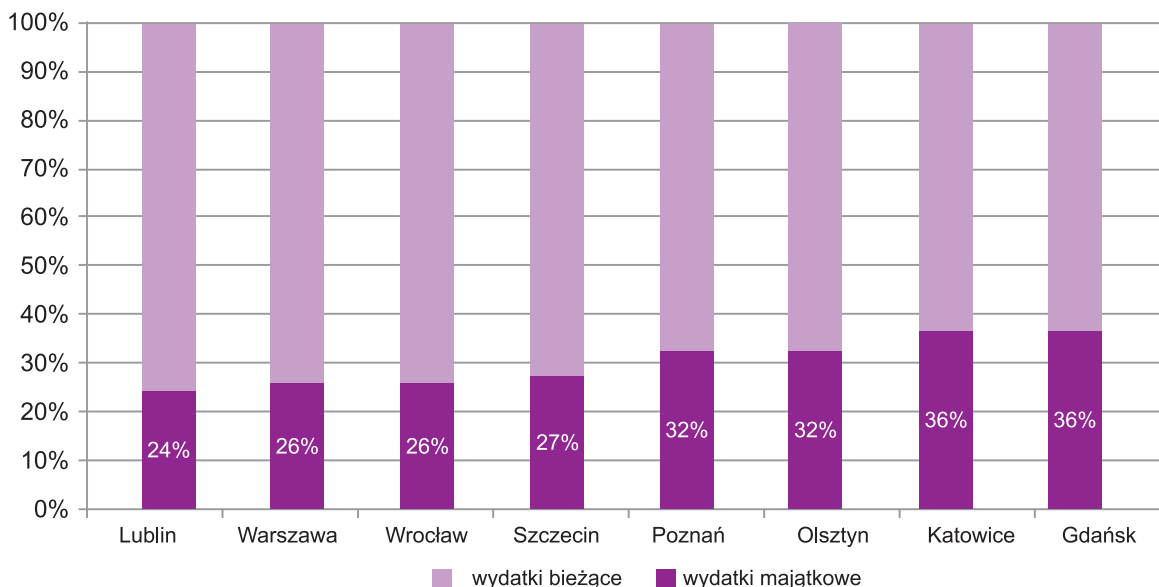
Wykres 16.3. Struktura źródeł finansowania inwestycji w mln zł w latach 2004-2011

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin w latach 2009-2011.

16. ORGANIZACJA SYSTEMU ZARZĄDZANIA MIASTEM

Wykres 16.4. Struktura wydatków wybranych miast w roku 2011

Źródło: Dane na podstawie informacji z BIP poszczególnych miast.

Roczne planowanie zakresu inwestycji przeznaczonych do realizacji w roku budżetowym odbywa się na podstawie zapisów Wieloletniego Programu Inwestycyjnego (WPI). WPI zawiera zestawienie przedsięwzięć inwestycyjnych we wszystkich sferach funkcjonowania Miasta realizowanych bezpośrednio poprzez poszczególne wydziały Urzędu Miasta, jak i przez miejskie jednostki organizacyjne oraz przez spółki komunalne. Ujęcie takie pozwala na ocenę całkowitego wysiłku inwestycyjnego Miasta, wskazuje podział zadań pomiędzy różnymi podmiotami, a także pozwala na wybór efektywnej formy realizacji danego przedsięwzięcia inwestycyjnego (także w formule przedsięwzięć publiczno-prywatnych).

Roczne planowanie zakresu inwestycji przeznaczonych do realizacji w roku budżetowym odbywa się na podstawie zapisów Wieloletniego Programu Inwestycyjnego (WPI). Weryfikacji poddawane

są koszty planowanych przedsięwzięć oraz zakres prac do zrealizowania, zgodnie ze stanem zaawansowania w roku poprzednim i ewentualnymi innymi zmianami. Planowanie roczne zadań inwestycyjnych odbywa się zgodnie z procedurą budżetową, która określa sposoby przedstawienia planów, terminy realizacji poszczególnych etapów oraz precyzuje odpowiedzialność za przesłanie dokumentów.

16.7.4. WYNIK BUDŻETOWY

W zależności od relacji między poziomem dochodów a poziomem wydatków mówimy o deficycie budżetowym bądź nadwyżce budżetowej.

Od 2005 do roku 2008 wynik budżetowy Miasta Szczecin zamykał się nadwyżką (w roku 2008 nadwyżka wyniosła 16 452 tys. zł). Rok 2009 przyniósł deficyt w wysokości 99.609 tys. zł. W kolejnych latach deficyt pogłębia się i w 2011 roku doszedł do poziomu 233 575 tys. zł.

Tabela 16.25. Wynik finansowy miasta Szczecin w latach 2008-2011 (w tys. zł)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011
dochody ogółem	1 282 402	1 297 311	1 285 574	1 383 316
wydatki ogółem – w tym wydatki majątkowe	1 265 950	1 396 920	1 490 636	1 616 472
	302 341	350 977	383 743	438 435
wynik finansowy	16 452	-99 609	-205 062	-232 655

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin w latach 2008-2011.

16.7.5. NADWYŻKA OPERACYJNA

Wyodrębnienie w budżecie dochodów i wydatków bieżących (bez wydatków na obsługę długu) pozwala na obliczenie nadwyżki operacyjnej.

Jest to najbardziej syntetyczna (w krótkiej perspektywie) ocena kondycji finansowej samorządu, jego potencjału inwestycyjnego oraz zdolności kredytowej, informująca o tym, jakimi środkami dysponuje jednostka po pokryciu najbardziej podstawowych potrzeb bieżących.

W Ustawie o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r. (Dz. U. z dnia 24 września 2009 r.) art. 242 określa, że Miasto nie może uchwalić budżetu, w którym wydatki bieżące są wyższe niż planowane dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki.

Nadwyżka operacyjna Szczecina wyniosła w 2010 r. 107 580,5 tys. zł, w 2011 r. 150 563,4 tys. zł. Procentowy udział nadwyżki operacyjnej w dochodach bieżących Miasta kształtował się na poziomie 9,6% w 2010, w 2011 r. na poziomie 11,5%. Miasto prowadzi konsekwentną politykę utrzymania wysokiej nadwyżki operacyjnej w celu poprawy i utrzymania wysokiej zdolności kredytowej. Polityka taka pozwala na sfinansowanie ambitnego programu inwestycyjnego.

16.7.6. PROGNOZA KWOTY DŁUGU

Od 1997 corocznie opracowywana jest w Mieście analiza zdolności kredytowej mająca na celu między innymi określenie możliwości inwestycyjnych, jak również dająca obraz zdolności kredytowej Szczecina. Analiza wskazuje przewidywane maksymalne pułapy zadłużenia, prognozuje koszty uzyskania i obsługi zewnętrznych, zwrotnych źródeł finansowania. Od roku 2003 analiza zdolności kredytowej przedstawiana jest w formie prognozy długu.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych wprowadza pojęcie wieloletniej prognozy finansowej, która obejmuje prognozę kwoty długu. Wieloletnia prognoza finansowa po raz pierwszy sporządzona została w roku budżetowym 2011.

Zgodnie z zapisami Ustawy z 27 sierpnia 2009 r. podstawą zadłużania się Miasta w latach 2010-2013 pozostają zapisy Ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r., która określa maksymalny poziom zadłużenia i jego obsługi – ustalając te dwie wielkości jako % ogółu dochodów budżetowych

danego roku – odpowiednio na 60% i 15% dochodów.

Począwszy od roku 2014, zaczną obowiązywać nowe reguły, u podstaw których leży założenie, iż każdy samorząd gospodaruje w odmiennych warunkach, a każdy budżet charakteryzuje znaczny indywidualizm, stąd wyznaczenie jednolitych, sprawdzających się w każdej sytuacji zasad nie jest możliwe. Odchodzi się zatem od limitu odnoszącego się do wielkości dochodów budżetowych, a zdolność kredytową wiąże się z wielkością nadwyżki operacyjnej. Formuła nowego wskaźnika oparta będzie na wyniku części bieżącej budżetu danej jednostki samorządu terytorialnego. Dodatkowo będą brane pod uwagę dochody ze sprzedaży majątku, co ma wpłynąć na prowadzenie przez samorządy aktywnej polityki w zakresie gospodarowania majątkiem. Zaletą nowego rozwiązania jest to, iż samorząd, poprzez odpowiednią politykę finansową, może wpływać na wysokość nadwyżki bieżącej, co z kolei przekłada się na możliwości zadłużania się. Im wyższa nadwyżka, tym wyższa zdolność do spłaty zadłużenia. Wadą formuły jest jednak to, iż dane przyjmowane do analizy stanowią średnią trzech lat poprzedzających rok planowania. Ze względu na historyczny charakter oraz zjawisko opóźnienia występujące między stanem gospodarki a sytuacją finansową samorządów nowy wskaźnik będzie bardziej wrażliwy na cykl koniunkturalny.

Pomimo iż nowe zasady zaczną obowiązywać dopiero w przypadku budżetów uchwalanych na 2014 r. Miasto już teraz dokonuje analiz w oparciu o te zasady, zestawiając obydwie metody.¹¹

W tabeli 16.26. przedstawiającej ranking miast wojewódzkich (Wspólnota nr 41/1047 z 08 października 2011 r.) Szczecin znalazł się na 14 miejscu pod względem wysokości zadłużenia na 1 mieszkańca w 2010 r. W roku 2009 plasował się dopiero na 17 miejscu.

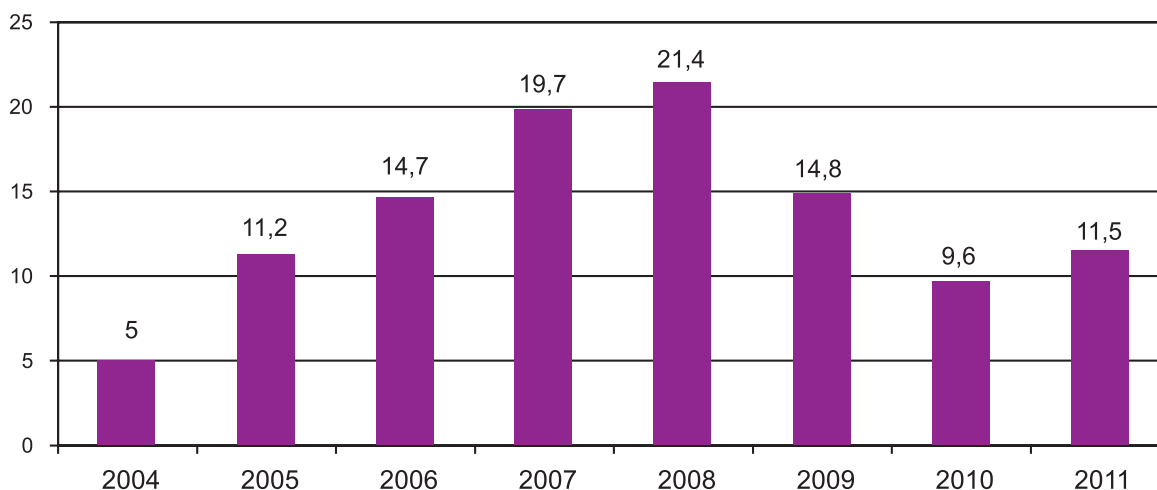
W roku 2011 Miasto zaciągnęło zobowiązania w wysokości 287 609 500 zł – kredyt w Europejskim Banku Inwestycyjnym oraz Banku Rozwoju Rady Europy. Stan zobowiązań na dzień 31.12.2011 r. wyniósł 726 322 975 zł, w tym:

- z tytułu zaciągniętych kredytów – 549 122 975 zł,
- z tytułu emisji obligacji – 177 200 000 zł.

¹¹ Należy mieć na uwadze intensywne prace rządu nad wprowadzeniem dodatkowego ograniczenia deficytu jst, które mają obowiązywać od 2013 r.

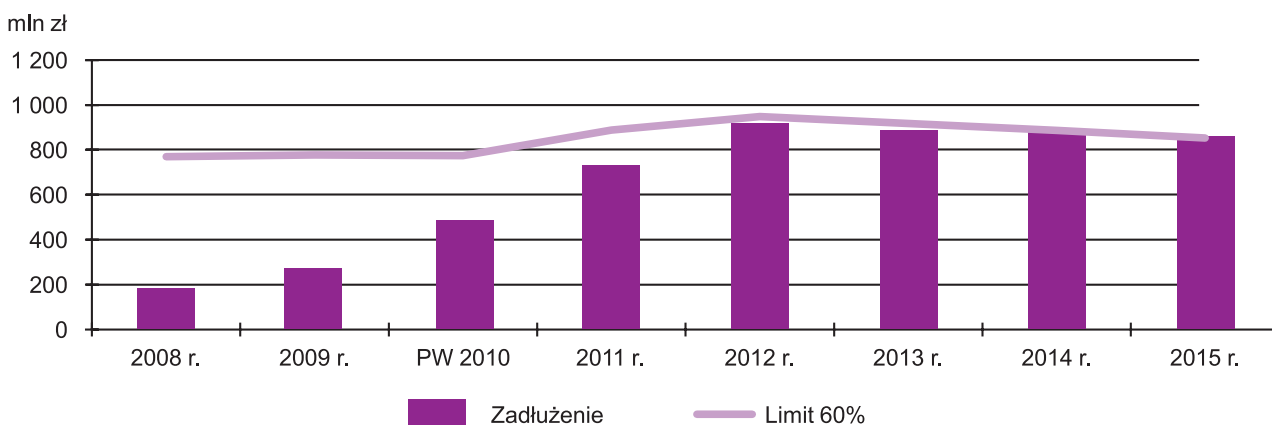
16. ORGANIZACJA SYSTEMU ZARZĄDZANIA MIASTEM

Wykres 16.5. Nadwyżka operacyjna Miasta Szczecin – % dochodów bieżących

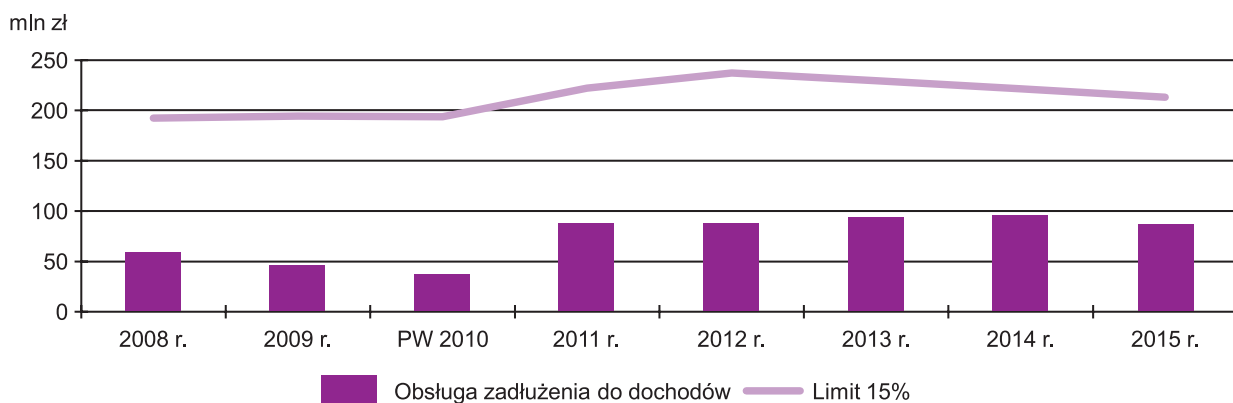
Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin w latach 2004-2011.

Wykres 16.6. Poziom zadłużenia miasta Szczecin w latach 2008-2015 na tle limitu ustawowego 60%

Źródło: Prognoza łącznej kwoty długu Miasta Szczecin sporządzona do WPF na 2011 r.

Wykres 16.7. Poziom obsługi zadłużenia miasta Szczecin w latach 2008-2015 na tle limitu ustawowego 15% i limitu wynikającego z nowej ustawy

Źródło: Prognoza łącznej kwoty długu Miasta Szczecin sporządzona do WPF na 2011 r.

Tabela 16.26. Ranking miast wojewódzkich pod względem wysokości zadłużenia na 1 mieszkańca

2008	2009	2010	MIASTO
2	3	1	Toruń
4	1	2	Wrocław
1	2	3	Kraków
3	4	4	Bydgoszcz
6	5	5	Lublin
5	7	6	Łódź
11	8	7	Warszawa
13	10	8	Poznań
10	9	9	Zielona Góra
8	6	10	Gdańsk
14	14	11	Gorzów Wlkp.
18	13	12	Olsztyn
9	11	13	Rzeszów
16	17	14	Szczecin
12	15	15	Białystok
7	12	16	Opole
17	16	17	Kielce
15	18	18	Katowice

Źródło: Wspólnota nr 41/1047 z 08 października 2011 r.

16.7.7. RATING – OCENA WIARYGODNOŚCI KREDYTOWEJ MIASTA

Głównym zadaniem ratingu jest poinformowanie obecnych i przyszłych inwestorów, krajowych jak i zagranicznych, o wiarygodności i wypłacalności miasta.

Ocena ta wystawiana jest przez specjalistyczne agencje ratingowe. Stosują one specjalną skalę ocen składającą się z kombinacji kilku liter, cyfr i znaków plus lub minus, podwyższających lub obniżających konkretną ocenę.

W ratingu międzynarodowym wyróżnia się dwa poziomy ocen: wyższy – inwestycyjny oraz niższy – spekulacyjny. Poziom inwestycyjny dotyczy podmiotów o niskim lub umiarkowanym ryzyku, poziom spekulacyjny wskazuje, iż ryzyko jest większe lub bardzo duże.

Przy ocenach dotyczących zobowiązań długoterminowych określa się również perspektywę, która jest wskazaniem generalnego kierunku. Perspektywa oceny może być pozytywna, stabilna lub negatywna. Jeżeli agencja nie jest w stanie zidentyfikować trendu perspektywa może zostać określona jako „bez wskazania”.

Miasto Szczecin poddawane jest ocenie od 1998 r. W roku 2011 agencja Fitch Ratings wybra-

na została w drodze przetargu, wcześniej oceny dokonywały dwie agencje – oprócz Fitch również agencja Standard & Poor's.

Agencja, badając zdolność Miasta do regulowania swoich zobowiązań, bierze pod uwagę szereg czynników mających, lub mogących mieć wpływ na tę zdolność. Dokonywana jest np. analiza stanu gospodarki w mieście i regionie na tle kraju, środowiska politycznego czy administracyjnego. Fitch ocenia zdolność Miasta do wywiązywania się z zobowiązań zarówno długo jaki i krótkoterminowych.

Aktualna ocena dla Miasta Szczecina wynosi:

- **BBB + /stabilna/ – dla długoterminowego długu w walucie obcej,**
- **BBB + /stabilna/ – dla długoterminowego długu w walucie krajowej,**
- **F2 – dla krótkoterminowego długu w walucie obcej**

W lipcu 2011 r. Agencja Fitch Ratings potwierdziła międzynarodowe długoterminowe ratingi Szczecina dla zadłużenia w walucie zagranicznej i krajowej na poziomie „BBB+” oraz krótkoterminowy rating w walucie zagranicznej na poziomie „F2”. Perspektywa ratingów jest stabilna.

Ratingi odzwierciedlają bardzo dobre wyniki operacyjne, dobre zarządzanie strategiczne i finansowe, elastyczność Miasta po stronie wydatków bieżących, a także determinację Władz Szczecina, by przeciwdziałać negatywnym skutkom zmian zachodzących w lokalnej gospodarce poprzez ścisłe kontrolowanie wydatków bieżących. Biorą również pod uwagę relatywnie wysoką presję na wzrost zadłużenia bezpośredniego i pośredniego Miasta.

Ratingi Szczecina pokazują zadawalające wyniki operacyjne (mimo pogorszenia w 2010 r.), umiarkowane zadłużenie oraz utrzymanie nadwyżki operacyjnej na poziomie 10% w średnim okresie. Ratingi uwzględniają dobre perspektywy dla budżetu Miasta związane z przewidywanym wzrostem gospodarczym oraz planowane inwestycje w infrastrukturę lokalną w latach 2011-2013, które przyczynią się do wzrostu długu.

16.8. FUNDUSZE POMOCOWE

Aktualny stan prawny oraz charakterystyka systemu funduszy pomocowych w latach 2010-2011.

Fundusze strukturalne (Structural Funds) to fundusze tworzone w budżecie Wspólnoty Europejskiej (Rozporządzenie Rady Nr 1260 z dnia 21 czerwca 1999 r. wprowadzające ogólne przepisy dotyczące funduszy strukturalnych, Dz. U. WE nr OJ L 161 z 1999 r.), umożliwiające pomoc w restrukturyzacji i modernizacji gospodarki krajów członkowskich drogą interwencji w kluczowych sektorach i regionach (poprawa struktury).

Fundusze strukturalne są instrumentami Polityki Strukturalnej Unii Europejskiej. Poprzez ich wykorzystanie wpływa się na zwiększenie spójności ekonomicznej i społecznej Unii. Fundusze kierowane są do tych sektorów gospodarki i regionów, które bez pomocy finansowej nie są w stanie dorównać do średniego poziomu ekonomicznego w UE.

W latach 2007-2013, w wyniku reformy polityki spójności utworzono dwa Fundusze strukturalne: Europejski Fundusz Społeczny oraz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego. Do głównego nurtu programowania został włączony również Fundusz Spójności, który ma podlegać podobnym zasadom, jak Fundusze strukturalne. Z kolei Fundusze wspierające inwestycje w zakresie rolnictwa i rybołówstwa zostały włączone odpowiednio do Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej.

Podstawowe akty prawne – prawo Unii Europejskiej:

- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999,
- Rozporządzenie (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1783/1999,

- Rozporządzenie (WE) nr 1081/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady a dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1784/1999,
- Rozporządzenie Rady (WE) nr 1084/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające Fundusz Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) 1164/94,
- Rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT).

Podstawowe akty prawne – prawo polskie:

- Ustawa z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności (Dz. U. 2008 nr 216 poz. 1370),
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 15 maja 2009 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2009 nr 84 poz. 712),
- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2006. nr 227, poz. 1658 ze zm.),
- Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. 2004 nr 19 poz. 177, ze zm.),
- Zalecenia dla beneficjentów funduszy Unii Europejskiej dotyczące interpretacji przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych – wersja z 29 lutego 2008 r. Zalecenia weszły w życie 13 marca 2008 r.,
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2009 nr 157, poz. 1240 ze zm.).

Rodzaje programów dostępnych dla beneficjentów z terenu Gminy Miasto Szczecin oraz wybrane projekty realizowane w ramach okresu programowania 2007-2013.

Dokumentem określającym kierunki i wysokość wsparcia finansowego ze strony Funduszy na realizację zamierzeń rozwojowych w Polsce w latach 2007-2013 jest Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia). Narodowa Strategia Spójności (NSS) to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

go, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności w Polsce w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007-2013.

Narodowa Strategia Spójności do końca 2013 roku będzie realizowana za pomocą następujących programów operacyjnych:

- Program Infrastruktura i Środowisko,
- Program Kapitał Ludzki, Program Innowacyjna Gospodarka,
- Program Pomoc Techniczna,
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej,
- 16 regionalnych programów (1 dla każdego z województw)

16.8.1. MECHANIZM FINANSOWY EUROPEJSKIEGO OBSZARU GOSPODARCZEGO ORAZ NORWESKI MECHANIZM FINANSOWY

Mechanizm Finansowy EOG oraz Norweski Mechanizm Finansowy (potocznie znanych

jako fundusze norweskie), pochodzi z trzech krajów EFTA (Europejskiego Stowarzyszenie Wolnego Handlu), będących zarazem członkami EOG (Europejskiego Obszaru Gospodarczego), tj. Norwegii, Islandii i Liechtensteinu.

Mechanizmy Finansowe związane są z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej oraz z jednoczesnym wejściem naszego kraju do Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG). Na mocy umów międzynarodowych kraje EFTA – EOG przyznały bowiem Państwom-beneficjentom (członkom EOG, którzy przystąpili do Unii Europejskiej w 2004 r. i w 2007 r. oraz Hiszpanii, Grecji i Portugalii) wsparcie w postaci dwóch instrumentów finansowych pod nazwami Mechanizm Finansowy EOG oraz Norweski Mechanizm Finansowy.

Tabela 16.27. Projekty realizowane przez Gminę Miasto Szczecin w latach 2010-2011 w okresie programowania 2007-2013 (wg umów o dofinansowanie – beneficjent Gmina Miasto Szczecin)

1. EUROPEJSKA WSPÓŁPRACA TERYTORIALNA 2007-2013			
ilość projektów realizowanych w latach: 2010-2011	całkowita wartość projektów w mln EURO	wartość dofinansowania projektów w mln EURO	wartość wkładu własnego projektów w mln EURO
4	7,90	6,70	1,20
2. PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2007-2013			
ilość projektów realizowanych w latach: 2010-2011	całkowita wartość projektów w mln zł	wartość dofinansowania projektów w mln zł	wartość wkładu własnego projektów w mln zł
4	185,00	120,00	65,00
3. PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI 2007-2013			
ilość projektów realizowanych w latach: 2010-2011	całkowita wartość projektów w mln zł	wartość dofinansowania projektów w mln zł	wartość wkładu własnego projektów w mln zł
5	97,00	95,00	2,00
4. REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO NA LATA 2007-2013			
ilość projektów realizowanych w latach: 2010-2011	całkowita wartość projektów w mln zł	wartość dofinansowania projektów w mln zł	wartość wkładu własnego projektów w mln zł
30	580,00	281,00	299,00

Źródło: Wydział Zarządzania Finansami Miasta, <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl>, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.

Tabela 16.28. Europejski Obszar Gospodarczy i Norweski Mechanizm Finansowy

ILOŚĆ PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W LATACH: 2010-2011	CAŁKOWITA WARTOŚĆ PROJEKTÓW W MLN ZŁ	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA PROJEKTÓW W MLN ZŁ	WARTOŚĆ WKŁADU WŁASNEGO PROJEKTÓW W MLN ZŁ
2	18,60	9,80	8,80

Źródło: Wydział Zarządzania Finansami Miasta.

16. ORGANIZACJA SYSTEMU ZARZĄDZANIA MIASTEM

Tabela 16.29. Ważniejsze projekty realizowane przez beneficjenta Gminę Miasto Szczecin w latach 2010-2011 (wg umów o dofinansowanie – beneficjent Gmina Miasto Szczecin)

PROGRAM	NAZWA PROJEKTU	OPIS	WARTOŚĆ PROJEKTU W MLN ZŁ	DOFINANSOWANIE W MLN ZŁ
Krajowy Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	Modernizacja dostępu drogowego do Portu w Szczecinie (przebudowa ulicy Struga)	<p>Przedmiotem projektu jest przedsięwzięcie pn. „Modernizacja dostępu drogowego do Portu w Szczecinie”, które obejmuje przebudowę istniejącej ulicy oraz budowę nowych obiektów drogowych i związanej z nimi infrastruktury. Projekt jest częścią większego zadania, mającego na celu zmodernizowanie miejskiego odcinka drogi krajowej nr 10, co w efekcie przyczyni się do zwiększenia dostępu do portu oraz poprawy bezpieczeństwa transportu ładunków. Projekt polega na modernizacji dostępu drogowego do portu w Szczecinie poprzez przebudowę ulicy Struga, stanowiącej element szlaku komunikacyjnego, łączącego port z krajowym i międzynarodowym systemem drogowym i obejmuje swoim zakresem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przebudowę ulicy Struga na odcinku ok. 2,6 km, obejmującą zagłębienie jezdni głównej na odcinku ok. 800 m w celu umożliwienia budowy wiaduktów na wysokości skrzyżowań z ul. Jasną i Łubinową – Wiosenną oraz budowę estakad w ciągu ul. Struga nad skrzyżowaniem z ul. Pomorską (bezkolizyjny przebieg jezdni głównych ul. Struga na odcinku objętym zadaniem), • budowę wiaduktów nad ul. Struga w ciągu ul. Jasnej i Łubinowej – Wiosennej, • budowę ronda na skrzyżowaniu z ul. Pomorską (pod estakadami jezdni głównych), • przebudowę jezdni wspomagających ul. Struga, • roboty towarzyszące (m.in. usunięcie kolizji z istniejącym uzbrojeniem, nasadzenia zieleni itp) 	111,00	79,00
Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013	Filharmonia Szczecińska im. Mieczysława Karłowicza w Szczecinie	<p>Projekt zakłada budowę nowego obiektu Filharmonii im. Mieczysława Karłowicza w Szczecinie przy ulicy Małopolskiej 48 w Szczecinie. W wyniku realizacji przedsięwzięcia powstanie pięciokondygnacyjny budynek z dwupoziomowym parkingiem podziemnym o powierzchni zabudowy 3 234m², powierzchni netto całości 12 734 m² i kubaturze 98 200m³. Obiekt zbudowany ma zostać na zasadzie połączonych ze sobą elementów – białych, krystalicznych pudełek ze spiczastymi dachami, co w rezultacie tworzyć będzie homogeniczną i zwartą bryłę, o jednolitym wyglądzie w dzień i w nocy. Natchnieniem dla zaprojektowania nowego obiektu Filharmonii były organy – instrument muzyczny o wieloletniej tradycji. Obiekt ma za zadanie stać się nową ikoną architektury dla Miasta Szczecina. Głównym przeznaczeniem budynku będą koncerty muzyki symfonicznej. Na obiekt składają się 2 sale koncertowe. Duża o max. pojemności 951 osób oraz mała o pojemności 192 osób. W efekcie powstanie w pełni dostosowany do bieżącego użytkowania nowy obiekt instytucji kultury, kompleksowo wykończony i wyposażony, w pełni umożliwiający działalność szczecińskiej Filharmonii na europejskim poziomie.</p>	112,00	39,00
Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013	Obwodnica Śródmieścia Szczecina – etap V – budowa ulicy od ul. Duńskiej – Krasieńskiego do ul. Arkońskiej	<p>Planowane przedsięwzięcie stanowi inwestycję drogową zlokalizowaną w Gminie Miasto Szczecin polegającą na budowie kolejnego – V etapu Obwodnicy Śródmieścia Szczecina. Obejmuje odcinek o długości około 1 200 m. od ulicy Duńskiej – Krasieńskiego do ulicy Arkońskiej. W zakres inwestycji nie wchodzi budowa skrzyżowania z ulicą Krasieńskiego, która jest zrealizowana w ramach IV etapu budowy Obwodnicy Śródmieścia Szczecina.</p>	80,00	50,00

Źródło: Wydział Zarządzania Finansami Miasta.

16.8.2. PROJEKTY REALIZOWANE PRZEZ PODMIOTY Z TERENU GMINY MIASTO SZCZECIN, JEDNOSTKI PODLEGŁE ORAZ SPOŁKI PODLEGŁE GMINIE MIASTO SZCZECIN W LATACH 2010-2011 W OKRESIE PROGRAMOWANIA 2007-2013 (WG UMÓW O DOFINANSOWANIE BEZ UWZGLĘDNIENIA BENEFICJENTA GMINY MIASTO SZCZECIN)

Tabela 16.30. Europejska Współpraca Terytorialna 2007-2013

ILOŚĆ PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W LATACH: 2010-2011	CAŁKOWITA WARTOŚĆ PROJEKTÓW W MLN EURO	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA PROJEKTÓW W MLN EURO	WARTOŚĆ WKŁADU WŁASNEGO PROJEKTÓW W MLN EURO
45	38,80	33,00	5,80
PRZYKŁADOWE PROJEKTY			
beneficjent: Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania; projekt: Fundusz Małych Projektów INTERREG IV A 2008-2011; wartość projektu: 6,5 mln EURO			
beneficjent: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (RDOS) w Szczecinie; projekt: Harmonizacja i optymalizacja zarządzania siedliskami i ostojami NATURA 2000 w transgranicznym obszarze przyrodniczym Doliny Dolnej Odry; wartość projektu: 3,7 mln EURO			
beneficjent: Pomorski Uniwersytet Medyczny; projekt: Telemedycyna w Euroregionie POMERANIA – sieć Pomerania; wartość projektu: 13,3 EURO			

Źródło: Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, www.funduszeuropejskie.gov.pl, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego

Tabela 16.31. Program Pomoc Techniczna 2007-2013

ILOŚĆ PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W LATACH: 2010-2011	CAŁKOWITA WARTOŚĆ PROJEKTÓW W MLN ZŁ	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA PROJEKTÓW W MLN ZŁ	WARTOŚĆ WKŁADU WŁASNEGO PROJEKTÓW W MLN ZŁ
2	5,60	4,00	1,60
PRZYKŁADOWE PROJEKTY			
beneficjent: Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie, Wydział Certyfikacji i Funduszy Europejskich, Instytucja Pośrednicząca w Certyfikacji, Kontroler pierwszego stopnia EWT; projekt: Finansowanie kosztów zatrudnienia pracowników zatrudnionych do realizacji zadań Instytucji Pośredniczącej w Certyfikacji oraz Kontrolera pierwszego stopnia w EWT w 2009 i 2010 roku; wartość projektu: 2,8 mln zł			
beneficjent: Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie, Wydział Certyfikacji i Funduszy Europejskich, Instytucja Pośrednicząca w Certyfikacji, Kontroler pierwszego stopnia EWT; projekt: Finansowanie kosztów zatrudnienia pracowników zatrudnionych do realizacji zadań Instytucji Pośredniczącej w Certyfikacji oraz Kontrolera pierwszego stopnia w EWT w 2011 roku; wartość projektu: 2.8 mln zł			

Źródło: Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, www.funduszeuropejskie.gov.pl, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego

Tabela 16.32. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013

ILOŚĆ PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W LATACH: 2010-2011	CAŁKOWITA WARTOŚĆ PROJEKTÓW W MLN ZŁ	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA PROJEKTÓW W MLN ZŁ	WARTOŚĆ WKŁADU WŁASNEGO PROJEKTÓW W MLN ZŁ
31	1 737,00	731,00	1 006,00
PRZYKŁADOWE PROJEKTY			
beneficjent: Spółka podległa Gminie Miasto Szczecin: Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Spółka z o.o. projekt: Budowa Zakładu Termicznego Unieszkodliwiania Odpadów dla Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego; wartość projektu: 701 mln zł			
beneficjent: Urząd Morski w Szczecinie; projekt: Przebudowa falochronu wschodniego w Świnoujściu; wartość projektu: 54,5 mln zł			
beneficjent: Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie ; projekt: Rozbudowa Szpitala Klinicznego Nr 1 – Centrum Diagnostyki i Leczenia Nowotworów Dziedzicznych PUM ; wartość projektu: 74,4 mln zł			
beneficjent: AWK Sp z o.o.; projekt: Budowa zespołu siłowni wiatrowych KUKINIA o mocy 28 MW – Dygowo; Ustronie Morskie ; wartość projektu: 218,6 mln zł.			

Źródło: Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, www.funduszeuropejskie.gov.pl, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego

16. ORGANIZACJA SYSTEMU ZARZĄDZANIA MIASTEM

Tabela 16.33. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka 2007-2013

ILOŚĆ PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W LATACH: 2010-2011	CAŁKOWITA WARTOŚĆ PROJEKTÓW W MLN ZŁ	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA PROJEKTÓW W MLN ZŁ	WARTOŚĆ WKŁADU WŁASNEGO PROJEKTÓW W MLN ZŁ
94	295,60	195,60	100,00
PRZYKŁADOWE PROJEKTY			
beneficjent: Polska Fundacja Przedsiębiorczości ; projekt: POMERANUS SEED; wartość projektu: 17,9 mln zł			
beneficjent: GISPRO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością; projekt: Lotnicza Platforma Fotogrametryczna – LPF; wartość projektu: 11,1 mln zł.			
beneficjent: Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie; projekt: Innowacyjne metody wykorzystania komórek macierzystych w medycynie ; wartość projektu: 45,5 mln zł.			

Źródło: Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, www.funduszeuropejskie.gov.pl, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego

Tabela 16.34. Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013

ILOŚĆ PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W LATACH: 2010-2011	CAŁKOWITA WARTOŚĆ PROJEKTÓW W MLN ZŁ	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA PROJEKTÓW W MLN ZŁ	WARTOŚĆ WKŁADU WŁASNEGO PROJEKTÓW W MLN ZŁ
311	513,20	489,00	24,20
PRZYKŁADOWE PROJEKTY			
beneficjent: Województwo Zachodniopomorskie/Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego; projekt: Profesjonalne kadry – lepsze jutro; wartość projektu: 9,6 mln zł			
beneficjent: BLStream Sp. z o.o. ; projekt: Rozwój kwalifikacji zawodowych pracowników BLStream Sp. z o.o.; wartość projektu: 1,5 mln zł			
beneficjent: Uniwersytet Szczeciński projekt: WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI TO NAJWIĘKSZY KAPITAŁ-STUDIA PODYPLOMOWE DLA PRACOWNIKÓW PRZEDSIĘBIORSTW; wartość projektu: 8,3 mln zł			

Źródło: Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, www.funduszeuropejskie.gov.pl, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego

Tabela 16.35. Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013

ILOŚĆ PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W LATACH: 2010-2011	CAŁKOWITA WARTOŚĆ PROJEKTÓW W MLN ZŁ	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA PROJEKTÓW W MLN ZŁ	WARTOŚĆ WKŁADU WŁASNEGO PROJEKTÓW W MLN ZŁ
435	1 715,00	1 043,00	672,00
PRZYKŁADOWE PROJEKTY			
beneficjent: Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Szczecinie; projekt: Budowa i wyposażenie Międzygminnego Zakładu Aktywności Zawodowej; wartość projektu: 16 mln zł			
beneficjent: UNIZETO TECHNOLOGIES Spółka Akcyjna; projekt: System on-line zarządzania zintegrowanym procesem obsługującym nowoczesne i tradycyjne kanały wymiany informacji i dokumentów; wartość projektu: 6.1 mln zł			
beneficjent: Uniwersytet Szczeciński; projekt: Centrum Biologii Molekularnej i Biotechnologii; wartość projektu: 12 mln zł			

Źródło: Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, www.funduszeuropejskie.gov.pl, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego

16.8.3. ZMIANY ORAZ GŁÓWNE PROBLEMY DOTYCZĄCE OKRESU PROGRAMOWANIA 2007-2013.

Lata 2010-2011 są okresem, w którym nie nastąpiły znaczące zmiany w zakresie dostępnych programów w ramach okresu programowania 2007-2013. Znaczące zmiany w zakresie dostępnych programów przewidziane są w kolejnym planowanym okresie programowania 2014-2020.

16.8.4. KRAJOWA REZERWA WYKONANIA

Województwo Zachodniopomorskie w roku 2011 otrzymało dodatkowe środki z Krajowej Rezerwy Wykonania w ramach Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013, wynikających z podziału środków z KRW i tzw. dostosowania technicznego, a także z przeglądu i renegotiacji Programu z Komisją Europejską. Dnia 9 lutego 2011 r. Komitet Koordynacyjny Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013 podjął uchwałę w sprawie alokacji dodatkowych środków wspólnotowych oraz realokacji w ramach regionalnych programów operacyjnych. Na realizację Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013 przyznano kwotę 27 370 104,54 euro.

Zaproponowany przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego podział środków musi zostać zaakceptowany przez Komisję Europejską. Uruchomienie środków możliwe będzie dopiero po zakończeniu procesu renegotiacji Regionalnego Programu Operacyjnego z Komisją Europejską. Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.rpo.wzp.pl

Do głównych problemów związanych z wdrażaniem programów w latach 2010-2011 można zaliczyć:

- zbyt długie terminy związane z procedurami aplikowania (od powstania dokumentacji aplikacyjnej do podpisania umowy),
- złożoność procedur związanych z aplikowaniem,
- subiektywna ocena projektów w zakresie OOS,
- subiektywna ocena merytoryczna projektów.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. BIP Najwyższej Izby Kontroli
2. BIP Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie
3. BIP Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie
4. Biuro Rady Miasta Szczecin
5. Biuro ds. Organizacji Pozarządowych Urzędu Miasta Szczecin
6. System informacji prawnej LEX dla Samorządu Terytorialnego
7. Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego
8. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 1990 r., Nr 16, poz. 95 ze zm.)
9. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2010. 28. 146 ze zm.)
10. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 1998 r., Nr 91, poz. 578 ze zm.)
11. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1590)
12. Ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (Dz. U. z 1998 r., Nr 96, poz. 603 ze zm.)
13. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 157, poz. 1240 ze zm.)
14. Ustawa z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz. U. z 2001 r., Nr 55, poz. 577 ze zm.)
15. Ustawa z dnia 12 października 1994 r. o samorządowych kolegiach odwoławczych (Dz. U. z 2001 r., Nr 79, poz. 856 ze zm.)
16. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2001 r., Nr 80, poz. 876 ze zm.). www.administracja.wortale.net/18-Administracja-niezespolona.html
17. www.bip.um.szczecin.pl
18. www.bip.um-zachodniopomorskie.pl
19. www.szczecin.pl
20. www.wikipedia.org/wiki/Administracja_niezespolona
21. www.wspolnota.org.pl/content/view/7577/57/
22. Wydział Organizacyjny Urzędu Miasta Szczecin
23. Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie
24. dane Wydział Zarządzania Finansami Miasta
25. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
26. <http://www.eog.gov.pl/>
27. <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl>
28. www.rpo.wzp.pl
29. Zeszyty Bałtyckie VII, 2012
30. Biuro Prezydenta Miasta
31. Raport ESPON – Interim Report 2011
32. Uniwersytet Szczeciński, Dział Współpracy międzynarodowej
33. Uniwersytet Szczeciński, Dział Funduszy Europejskich
34. Kontaktstelle Stettin w Berlinie
35. www.espon.pl
36. www.wzp.pl
37. Strategia Rozwoju Szczecina 2025

SPIS TABEL

Tabela 1.1. Struktura użytkowania gruntów w Szczecinie	14
Tabela 1.2. Struktura własności gruntów w Szczecinie	14
Tabela 1.3. Zbycie nieruchomości stanowiących własność gminy w latach 2010-2011	15
Tabela 1.4. Wybrane dochody miasta z gospodarowania gruntami komunalnymi w latach 2010-2011 [tys. zł]	16
Tabela 1.5. Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uchwalonych na obszarze miasta Szczecin w latach 2008-2009	16
Tabela 2.1. Powierzchnia ulic w Szczecinie według stanu na koniec 2011 roku	21
Tabela 2.2. Obiekty inżynierskie na terenie Szczecina w roku 2011	23
Tabela 2.3. Podział strefy płatnego parkowania w Szczecinie z liczbą miejsc i poziomem napełnienia w 2011 roku	23
Tabela 2.4. Nawierzchnia dróg rowerowych w Szczecinie w 2011 roku	24
Tabela 2.5. Wskaźniki stanu bezpieczeństwa w Szczecinie na 10 tys. mieszkańców w latach 2009-2011	26
Tabela 2.6. Stan taboru i nowe środki transportu publicznego w Szczecinie na dzień 31.12.2011	28
Tabela 2.7. Ważniejsze inwestycje transportowe realizowane w okresie 2010-2011	29
Tabela 2.8. Wydatki bieżące na transport i komunikację w latach 2010-2011	30
Tabela 2.9. Obroty ładunkowe grup towarowych w porcie Szczecin w 2011 roku	35
Tabela 2.10. Liczba pasażerów przywiezionych drogą lotniczą	38
Tabela 3.1. Produkcja dobową ujęć wody (woda wydobyta) [tys. m ³ /d]	49
Tabela 3.2. Komunalne oczyszczalnie ścieków (biologiczne)	49
Tabela 3.3. Charakterystyka podstawowych źródeł ciepła	49
Tabela 3.4. Rodzaje sieci ciepłej – 2011 rok	50
Tabela 3.5. Liczba odbiorców gazu w latach	50
Tabela 4.1. Mieszkania oddane do użytkowania w Szczecinie w latach 2007-2011	54
Tabela 4.2. Budownictwo mieszkaniowe w Szczecinie w latach 2008-2011	54
Tabela 4.3. Średnie ceny ofertowe mieszkań na rynku wtórnym w miastach wojewódzkich ...	55
Tabela 5.1. Środki trwale brutto podmiotów w Szczecinie [mln zł]	61
Tabela 5.2. Wartość brutto środków trwałych w 2009 i 2010 roku wg sekcji PKD [mln zł]	62
Tabela 5.3. Nakłady inwestycyjne podmiotów z siedzibą w Szczecinie w 2010 roku [mln zł] ...	63
Tabela 5.4. Nakłady inwestycyjne podmiotów szczecińskich w 2009 i 2010 roku wg sekcji PKD [mln zł]	63
Tabela 5.5. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw w latach 2000-2010	64
Tabela 5.6. Jednostki zarejestrowane w rejestrze Regon w Szczecinie wg sekcji PKD	65
Tabela 5.7. Przychody z całokształtu działalności przedsiębiorstw w jednostkach dużych i średnich [mln zł]	67
Tabela 5.8. Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług i wydajność pracy w sektorze przedsiębiorstw	68
Tabela 5.9. Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług i wydajność pracy w przetwórstwie przemysłowym	70
Tabela 5.10. Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług i wydajność pracy w sekcji transport i gospodarka magazynowa	72

Tabela 5.11. Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług i wydajność pracy w budownictwie	72
Tabela 5.12. Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług i wydajność pracy w sekcji handel i naprawy.	73
Tabela 5.13. Sklepy wg specjalizacji, punkty sprzedaży paliw i placówki gastronomiczne w 2009 i 2010 roku w Szczecinie	74
Tabela 5.14. Kredyty i depozyty na koniec 2010 i 2011 roku	92
Tabela 5.15. Średnie oprocentowanie nowych umów w bankach komercyjnych	93
Tabela 5.16. Wyniki finansowe zakładów ubezpieczeniowych w latach 2010-2011 [mln zł]	95
Tabela 6.1. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne wg PKD w Szczecinie wg stanu na 31.12.2011 r.	101
Tabela 6.2. Wydatki majątkowe w latach 2009-2011 według sfer [tys. zł]	112
Tabela 6.3. Największe zadania inwestycyjne realizowane przez Miasto [w tys. zł]	118
Tabela 6.4. Źródła finansowania wydatków majątkowych w latach 2007-2011 [w tys. zł]	119
Tabela 7.1. Obiekty noclegowe w Szczecinie w 2010 roku	131
Tabela 7.2. Wykorzystanie hoteli w Szczecinie w 2010 roku	132
Tabela 7.3. Turyści zagraniczni korzystający z noclegu w Szczecinie w 2010 r.	133
Tabela 8.1. Sytuacja demograficzna Szczecina	137
Tabela 8.2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przedsiębiorstwach w miastach wojewódzkich w latach 2009-2010	140
Tabela 8.3. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto wg wybranych sekcji PKD w przedsiębiorstwach w latach 2009-2011	141
Tabela 8.4. Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych w województwie zachodniopomorskim w latach 2008-2010	142
Tabela 8.5. Wyposażenie w niektóre środki trwałego użytkowania gospodarstw domowych w województwie zachodniopomorskim w latach 2008-2010	142
Tabela 8.6. Pracujący w Szczecinie w latach 2005-2010 (stan w XII)	143
Tabela 8.7. Przeciętne zatrudnienie w Szczecinie w latach 2005-2010 (stan w XII)	145
Tabela 8.8. Stopa bezrobocia w miastach wojewódzkich w latach 2008-2011.	146
Tabela 8.9. Wskaźnik i stopa bezrobocia w Szczecinie w latach 2006-2011	146
Tabela 8.10. Struktura bezrobotnych według: wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy i płci	147
Tabela 8.11. Podział bezrobotnych wg grup zawodowych w latach 2010-2011	148
Tabela 8.12. Działania pośrednictwa pracy realizowane przez PUP w latach 2010-2011	148
Tabela 8.13. Środki przeznaczone przez Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w latach 2010-2011	149
Tabela 9.1. Szkolnictwo wyższe w roku akademickim 2009/2010 i 2010/2011	155
Tabela 9.2. Studenci i absolwenci w filiach i punktach konsultacyjnych szkół wyższych w roku akademickim 2010/2011	156
Tabela 9.3. Nauczyciele akademicy w szkołach wyższych w roku akademickim 2009/2010 i 2010/2011	157
Tabela 9.4. Liczba studentów i absolwentów – stan w dniu 30.11.2010.	157
Tabela 9.5. Stipendia naukowe Prezydenta Miasta Szczecin dla studentów i doktorantów przyznane w latach 2010-2011	162
Tabela 10.1. Dom Kultury „Klub 13 Muz”	165

Tabela 10.2. Dom Kultury „Słowianin”	166
Tabela 10.3. Klub „Jantar”	166
Tabela 10.4. Dom Kultury „Klub Skolwin”	167
Tabela 10.5. Miejski Ośrodek Kultury	167
Tabela 10.6. Ośrodek Teatralny Kana	168
Tabela 10.7. Miejska Biblioteka Publiczna	168
Tabela 10.8. Muzeum Techniki I Komunikacji – Zajezdnia Sztuki	169
Tabela 10.9. Teatr Współczesny	170
Tabela 10.10. Teatr Lalek „Pleciuga”	170
Tabela 10.11. Filharmonia im. M. Karłowicza w Szczecinie	171
Tabela 10.12. Szczecińska Agencja Artystyczna	171
Tabela 10.13. Zamek Książąt Pomorskich	172
Tabela 10.14. Opera Na Zamku	173
Tabela 10.15. Teatr Polski	173
Tabela 10.16. Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica	174
Tabela 10.17. Muzeum Narodowe W Szczecinie	174
Tabela 10.18. Wspieranie organizacji pozarządowych działających w sferze kultury	175
Tabela 10.19. Najciekawsze przedsięwzięcia zorganizowane w latach 2010-2011 dofinansowane z budżetu miasta	176
Tabela 10.20. Wydatki bieżące gminy Miasto Szczecin na sferę kultury i ochronę dziedzictwa kulturowego [zł]	184
Tabela 10.21. Finansowanie wojewódzkich instytucji kultury [zł]	185
Tabela 10.22. Finansowanie miejskich instytucji kultury [zł]	185
Tabela 11.1. Kluby sportowe w Szczecinie	190
Tabela 11.2. Osiągnięcia zawodników szczecińskich klubów sportowych w latach 2010-2011	193
Tabela 11.3. Obiekty sportowe na terenie miasta Szczecina wg stanu na 31 grudnia 2011 roku	196
Tabela 12.1. Przedszkola działające w Szczecinie w roku szkolnym 2011/2012 (stan na 30.09.2011 r.)	201
Tabela 12.2. Szkoły podstawowe działające w Szczecinie w roku szkolnym 2011/2012 (stan na 30.09.2011 r.)	201
Tabela 12.3. Gimnazja działające w Szczecinie w roku szkolnym 2011/2012 (stan na 30.09.2011 r.)	202
Tabela 12.4. Szkoły ponadgimnazjalne działające w Szczecinie w roku szkolnym 2011/2012 (stan na 30.09.2011 r.)	203
Tabela 12.5. Średnie wyniki egzaminu maturalnego w sesji 2012 (poziom podstawowy)	203
Tabela 12.6. Specjalne ośrodki szkolnowychowawcze i socjoterapii oraz zespoły szkół specjalnych funkcjonujące w Szczecinie w roku szkolnym 2011/2012	204
Tabela 12.7. Liczba nauczycieli i etatów pedagogicznych (stan na dzień 30.09.2011 r.)	207
Tabela 12.8. Udział subwencji oświatowej w wydatkach bieżących Miasta na edukację	209
Tabela 12.9. Wydatki oświatowe w latach 2008-2012	209
Tabela 12.10. Udział wydatków oświatowych w wydatkach budżetu Miasta w latach 2008-2012	209
Tabela 13.1. Liczba wybranych kategorii przestępstw stwierdzonych na terenie działania KMP Szczecin w latach 2010-2011	217

Tabela 13.2. Wypadki drogowe	218
Tabela 13.3. Wyniki działalności Straży Miejskiej w Szczecinie w latach 2010-2011.....	220
Tabela 13.4. Wydatki z budżetu miasta Szczecin na realizację zadań sfery bezpieczeństwa publicznego i ochrony przeciwpożarowej w latach 2010-2011	222
Tabela 13.5. Liczba zdarzeń, w których uczestniczyły jednostki KM PSP na terenie Szczecina ...	224
Tabela 13.6. Przypuszczalne przyczyny pożarów	224
Tabela 13.7. Poszkodowani w wypadkach przy pracy w latach 2008-2010.....	225
Tabela 14.1. Podmioty, z którymi NFZ zawarł umowy	231
Tabela 14.2. Środki finansowe przeznaczone na leczenie jednego mieszkańca.....	231
Tabela 14.3. Sytuacja demograficzna miasta Szczecina	232
Tabela 14.4. Zgony mieszkańców Szczecina według przyczyn	232
Tabela 14.5. Najczęstsze przyczyny zgonów mieszkańców miasta Szczecina	232
Tabela 14.6. Zgony niemowląt na 100 żywych urodzeń w latach 2008-2010	233
Tabela 14.7. Zachorowania na wybrane choroby zakaźne w mieście Szczecinie	233
Tabela 14.8. Kadra medyczna według głównego miejsca pracy w Szczecinie	234
Tabela 14.9. Kadra medyczna zatrudniona w placówkach podstawowej opieki zdrowotnej w Szczecinie według stanu na dzień 31.12.2009 i 31.12.2010	234
Tabela 14.10. Pracujący lekarze w poradniach specjalistycznych w Szczecinie według stanu na dzień 31.12.2009 i 31.12.2010	235
Tabela 14.11. Osoby dorosłe leczone z powodu chorób cywilizacyjnych w poradniach POZ w Szczecinie.....	236
Tabela 14.12. Ambulatoryjne porady specjalistyczne według specjalności	236
Tabela 14.13. Działalność szpitali ogólnych w Szczecinie	237
Tabela 14.14. Działalność zakładów opieki długoterminowej w Szczecinie.....	238
Tabela 14.15. Działalność zespołów ratownictwa medycznego na terenie miasta Szczecina ..	239
Tabela 14.16. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności według płci i wieku osoby niepełnosprawnej w wieku 0-15 lat	241
Tabela 14.17. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności według płci osoby niepełnosprawnej w wieku 16 lat i więcej.....	241
Tabela 14.18. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności według wykształcenia i zatrudnienia	241
Tabela 14.19. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy (stan w dniu 31.12.2010)	241
Tabela 14.20. Oferty pracy zgłoszone do urzędu pracy (stan w dniu 31.12.2010 r.)	241
Tabela 14.21. Przystosowanie jednostek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej do potrzeb osób niepełnosprawnych (stan w dniu 31.12.2010 r.)	242
Tabela 14.22. Dzieci w rodzinach zastępczych (stan w dniu 31.12.2010 r.)	242
Tabela 14. 23. Wybrane wskaźniki dostępności usług medycznych wg stanu na 2010 r.	243
Tabela 15.1. Główne wydatki z budżetu miasta Szczecin na zadania w sferze ochrona zdrowia i pomoc społeczna w latach 2009-2011 (w tys. zł)	246
Tabela 15.2. Liczba osób korzystających z różnych form wsparcia w 2010 i 2011 roku. Zadania gminy i powiatu.....	246
Tabela 15.3. Szczecin a inne miasta – dane porównawcze dotyczące pomocy społecznej (2010 r.)...	248
Tabela 15.4. Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej	248

Tabela 15. 5. Świadczenia rodzinne w latach 2010-2011 (w zł)	249
Tabela 15.6. Rodziny zastępcze	251
Tabela 16.1. Wojewódzka administracja zespolona na terenie województwa zachodniopomorskiego (stan na 31.12.2011)	261
Tabela 16.2. Wojewódzka administracja niezespolona na terenie województwa zachodniopomorskiego (stan na 31.12.2011)	262
Tabela 16.3. Władze Sejmiku województwa zachodniopomorskiego	263
Tabela 16.4. Władze Zarządu województwa zachodniopomorskiego	263
Tabela 16.5. Prezydium Rady Miasta Szczecin	264
Tabela 16.6. Kluby Radnych Rady Miasta Szczecin V Kadencji. Stan na dzień 12.11.2010 r.	264
Tabela 16.7. Kluby Radnych Rady Miasta Szczecin VI Kadencji. Stan na dzień 31.12.2011 r.	264
Tabela 16.8. Komisje stałe Rady Miasta Szczecin V Kadencji. Stan na dzień 12.11.2010 r.	265
Tabela 16.9. Komisje stałe Rady Miasta Szczecin VI kadencji. Stan na dzień 31.12.2011 r.	265
Tabela 16.10. Wykaz rad osiedli na terenie miasta Gminy Miasto Szczecin (stan na 31.12.2009)	266
Tabela 16.11. Zmiany na stanowiskach zastępców Prezydenta Miasta Szczecin	267
Tabela 16.12. Podział szczecińskich organizacji według ich typów	268
Tabela 16.13. Liczba lokali komunalnych na terenie Gminy Miasta Szczecin użytkowanych przez organizacje pozarządowe w ramach prowadzonej działalności pożytku publicznego w latach 2010-2011	269
Tabela 16.14. Zestawienie dotacji udzielonych organizacjom pozarządowym za lata 2010-2011	269
Tabela 16.15. Przedstawiciele Gminy Miasto Szczecin w związkach i stowarzyszeniach	270
Tabela 16.16. Stan spraw Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Szczecinie	272
Tabela Nr 16.17. Cele Strategii Rozwoju Szczecina 2025	273
Tabela 16.18. Dochody miasta Szczecin w latach 2010-2011 według grup	279
Tabela 16.19. Ranking miast wojewódzkich pod względem zamożności na 1 mieszkańca	280
Tabela 16.20. Wybrane dochody z podatków i opłat w latach 2010-2011	281
Tabela 16.21. Dochody miasta z tytułu udziału w podatku od osób fizycznych i prawnych w latach 2008-2011	282
Tabela 16.22. Wybrane dochody z gospodarowania majątkiem miasta Szczecin w latach 2010-2011	283
Tabela 16.23. Struktura wydatków budżetu miasta Szczecin w latach 2010-2011 [w zł]	284
Tabela 16.24. Wydatki miasta Szczecin według sfer wydatkowania w latach 2010-2011	285
Tabela 16.25. Wynik finansowy miasta Szczecin w latach 2008-2011 (w tys. zł)	287
Tabela 16.26. Ranking miast wojewódzkich pod względem wysokości zadłużenia na 1 mieszkańca	290
Tabela 16.27. Projekty realizowane przez Gminę Miasto Szczecin w latach 2010-2011 w okresie programowania 2007-2013 (wg umów o dofinansowanie – beneficjent Gmina Miasto Szczecin)	292
Tabela 16.28. Europejska Obszar Gospodarczy i Norweski Mechanizm Finansowy	292
Tabela 16.29. Ważniejsze projekty realizowane przez beneficjenta Gminę Miasto Szczecin w latach 2010-2011 (wg umów o dofinansowanie – beneficjent Gmina Miasto Szczecin)	293
Tabela 16.30. Europejska Współpraca Terytorialna 2007-2013	294
Tabela 16.31. Program Pomoc Techniczna 2007-2013	294

Tabela 16.32. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013	294
Tabela 16.33. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka 2007-2013	295
Tabela 16.34. Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013	295
Tabela 16.35. Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013.	295

SPIS WYKRESÓW

Wykres 2.1. Liczba zarejestrowanych pojazdów w Szczecinie w latach 2006-2011	24
Wykres 2.2. Poziom motoryzacji w Szczecinie. Liczba pojazdów na 1000 mieszkańców	25
Wykres 2.3. Kolidy i wypadki drogowe w Szczecinie w latach 2006-2011	25
Wykres 2.4. Ofiary wypadków drogowych w Szczecinie w latach 2006-2011	26
Wykres 2.5. Wydatki miasta na transport i komunikację w latach 2008-2011 wg działów klasyfikacji budżetowej.	29
Wykres 2.6. Obroty ładunkowe w porcie Szczecin w latach 2009-2011 w tys. ton	35
Wykres 2.7. Struktura obrotów ładunkowych wg portów morskich w 2010 r.	36
Wykres 2.8. Struktura obrotów ładunków tranzytowych wg portów morskich w 2010 r.	36
Wykres 2.9. Ewidencja barek towarowych w porcie Szczecin w latach 2010-2011	37
Wykres 2.10. Ewidencja ruchu pasażerskiego w porcie Szczecin w latach 2010-2011.	37
Wykres 2.11. Ilość obsłużonych przesyłek (w kg) w porcie lotniczym Szczecin – Goleniów w latach 2006-2011	38
Wykres 3.1. Zużycie gazu w latach 2007-2010, m ³ /rok.	50
Wykres 5.1. Obroty ładunkowe w Szczecinie w latach 2001-2011 w tys. ton	78
Wykres 6.1. Udział wydatków majątkowych w budżecie miasta Szczecin w latach 2004-2011 w %.	112
Wykres 8.1. Urodzenia i zgony w latach 1990-2011.	137
Wykres 8.2. Liczba zawieranych małżeństw i rozwodów w Szczecinie w latach 2001-2011 ...	138
Wykres 8.3. Struktura ekonomiczna ludności w latach 2001-2011 (w tys.)	139
Wykres 8.4. Przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze publicznym i prywatnym w Szczecinie w latach 2002-2011 [w zł]	140
Wykres 8.5. Struktura pracujących w Szczecinie w 2010 roku (%)	144
Wykres 11.1. Wydatki miasta na kulturę fizyczną w latach 2009-2011 [tys. zł]	189
Wykres 12.1. Liczba nauczycieli z podziałem na stopnie awansu zawodowego wg parametru procentowego (stan na dzień 30.09.2011 r.)	208
Wykres 16.1. Struktura dochodów miasta Szczecin w latach 2008-2011	280
Wykres 16.2. Struktura wydatków miasta Szczecin w latach 2008-2011	284
Wykres 16.3. Struktura źródeł finansowania inwestycji w mln zł w latach 2004-2011	286
Wykres 16.4. Struktura wydatków wybranych miast w roku 2011	287
Wykres 16.5. Nadwyżka operacyjna Miasta Szczecin – % dochodów bieżących	289
Wykres 16.6. Poziom zadłużenia miasta Szczecin w latach 2008-2015 na tle limitu ustawowego 60%	289
Wykres 16.7. Poziom obsługi zadłużenia miasta Szczecin w latach 2008-2015 na tle limitu ustawowego 15% i limitu wynikającego z nowej ustawy.	289

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 2.1. Tramwaj typu 120NA/S popularnie zwany Swingiem.....	28
Rysunek 2.2. Linie kolejowe w rejonie ZLK Szczecin zarządzane przez PKP Polskie Linie kolejowe S.A. oraz innych zarządców.....	31
Rysunek 2.3. Linie komunikacji autobusowej realizowane przez PKS Szczecin.....	33
Rysunek 2.4. Mapa stanu budowy dróg w województwie zachodniopomorskim w 2011 roku...	40

SPIS MAP

Tereny zielone.....	19
Układ drogowy, obiekty inżynierskie.....	43
Ścieżki rowerowe.....	45
Międzyodrze i Szczeciński Węzeł Wodny.....	47
Mieszkania oddane do użytku w latach 2006-2010.....	57
Komercyjne inwestycje mieszkaniowe realizowane w latach 2010-2011.....	123
Komercyjne inwestycje kubaturowe realizowane w latach 2010-2011.....	125
Liczba mieszkańców w osiedlu wg stanu na 31.12.2011.....	151
Bezrobotni wg stanu na 31.12.2011.....	153
Przestępczość pospolita wg stanu na 31.12.2011.....	229
Pomoc społeczna wg stanu na 31.12.2011.....	257

